O.L.

CORNELIUS NEPOS

DE VITA

2.4.44

Excellentium Imperatorum,

INTERPRETATIONE

ET

NOTIS ILLUSTRAVIT

NICOLAUS COURTIN.

Humanitatis Professor in Universitate PARIS.

JUSSU

CHRISTIANISSIMI REGIS,

IN USUM

SERENISSIMI DELPHINI.

Juxta Editionem novissimam Parisiensem.

LONDINI:

Prostant apud *Joannem Jones*, ad Insigne *Delphini* subter *Coronam*, in Cœmeterio D. Pauli.

MDCXCIX.

191:97

PRÆFATIO.

VARIIS, ac propè jam innumeris *CORNELII NEPOTIS* de excellentium Imperatorum vitâ editionibus, hæc iterum ſub SERENISSIMI PRINCIPIS DELPHINI auſpiciis acceſſit. Quum enim ſapientiſſimus ille Principis Moderator DUX MONTAUSERIUS eò maximè tendat, ut Galliæ Imperio Regem omnibus, tum mentis, tum corporis dotibus abſolutum inſtituat; ſingularem curam adhibuit ut omnes Latinos Autores pluribus in locis, aut vitiatos, aut obſcuros, aut denique difficili verborum involucro implicitos, reſtitutos, perſpicuos, & nitidâ interpretatione expeditos offerat, quos ſine ullo, vel ſaltem gravi labore, teneræ menti inſtillare poſſit. Quum enim ex his Autoribus, tanquam ex uberrimo fonte, innumera Sapientiæ, Fortitudinis, Moderationis, Munificentiæ, cæterarúmque virtutum regiarum exempla

eruantur, quibus Heroum filii teneram ad huc ætatem ſuam ad ardua promoveant; idcircò peritiſſimus ille tanti Principis Formator, non eos ſolùm ſummis, ut aiunt, labris delibandos, at avido ore ipſi abſorbendos voluit. Sed quemadmodùm dapes malè paratæ, malè coctæ, & ſtomacho parùm convenientes, vel nauſeam, vel cruditatem pariunt: ità etiam in artibus & ſtudiis, niſi ea ingeniorum captui accommodaveris, vix proficies, & puſillos tuis curis creditos ægrè admodùm promovebis. Quamobrem ex Illuſtriſſimi DUCIS MONTAUSERII mandato, viri complures ſelecti in enucleandis omnium Latinorum Autorum difficultatibus diligentiùs quàm hactenus incubuerunt. Cuique ſuus aſſignatus eſt labor, cuique ſua demandata eſt Provincia; atque mihi *CORNELIUS NEPOS* obtigit, Autor quidem primo aſpectu facilis, ſed ſi intimiùs & attentiùs perpendas, pleriſque in locis propter abruptum dicendi genus, difficilis. Multi quidem viri eruditi & graves jam in eo exponendo magnoperè inſudârunt; variæ, ut jam præmonuimus, editiones extiterunt, quarum tamen nulli penitus adhærere volui-

luimus, ſed prout ad intentum noſtrum expedire viſum eſt. Dionyſius Lambinus, vir ſanè profundæ eruditionis, ampliſſimas ſuper eo Autore Annotationes contexuit; acceſſit & Gebhardi ſuper eodem Autore ſpicilegium; adde diligentiſſimas elucubrationes Andreæ Schotti, Joannis Voſſii, Petri Danielis, Longolii, Magii, Giſanii, Savaronis, Boecleri, Ernſtii, Boſii, Manutii, Barthii, Beroaldi, Bongarſii, Buchneri, Caſauboni, Freinſhemii, Gronovii, Grotii, Lipſii, Mureti, Pighii, Pontani, Puteani, Rutgerſii, Salmaſii, Scaligeri, Turnebii, Hornii, & quorundam aliorum Commentatorum illuſtrationes: quorum omnium diligentiâ & labore non mediocriter emendatus, reſtitutus ac illuſtratus eſt. Nihilominùs tamen, quia vel nimis in rebus minùs neceſſariis morati ſunt, vel plurima interpretatione egentia prætereierunt, vel immoderatâ verborum prurigine fuſiùs atque obſcuriùs ſcripſerunt; idcircò SERENISSIMI PRINCIPIS DELPHINI auſpiciis, Illuſtriſſimi DUCIS MONTAUSERII nutu confirmatus; ac prætereà Excellentiſſimi Viri Domini BOSSUETII Condomenſium olim Epiſcopi; necnon & Clariſſimi, & profundiſſimæ eruditionis Viri Domini HUETII

luminibus illuſtratus, novum illud opus tentavi; eidque unum in mente habui, ut & compendiosè, ſed citra obſcuritatem, omnia dicerem; nec quidquam tamen quod deſiderari poſſet, & ad genuinum nitorem, lucemque perfundendam conduceret, præterirem. Itaque inſtituti noſtri duæ ſunt partes; prima quidem, ut ſimplici vocum Interpretatione obſcuriora verba nitidioribus explicemus; altera, ut Notis accuratiſſimis omnem rerum difficultatem ſubſtrahamus. Quod ſi utrumque aſſequuti fuerimus, noſtrum quoque intentum omninò aſſequemur.

CORNE-

CORNELII NEPOTIS

VITA, EX

VARIIS AUTORIBUS

EXCERPTA.

QUandoquidem nobis de Autoris noſtri Vitâ dicturis multa occurrunt ſtatuenda ac confirmanda, de quibus inter ſe Scriptores dilitigant, variique in varias opiniones diſtrahuntur: pauca quædam de ejus nomine, patriâ, ætate, variiſque ejus operibus diſſeramus.

Quod ad ejus nomen pertinet, hunc CORNELIUM NEPOTEM, cum Onuphrio Panuinio, Joan. Savarone, Petro Nannio, Giſanio, Schotto, Voſſio, Lambino, & aliis benè multis non deteriori autoritate Scriptoribus, aſſerimus: licet plerique, ex quorum numero eſt Hieronymus Magius, Æmilium Probum eſſe velint. At primò, ab ipſo autore abundè refelluntur, qui Porcii Catonis vitam his verbis claudit: *Hujus de vitâ & moribus plura in eo Libro perſecuti ſumus, quem ſeparatim de eo fecimus, rogatu Tit. Pom. Attici, &c.* Quæ quidem nullatenùs de Æmilio Probo, ſed de Cornelio Nepote intelligenda ſunt; quum ille Theodoſio, hic Julio Cæſare, & Octavio imperantibus, vixerit; quo etiam tempore Tit. Pomp. Atticum vixiſſe certum eſt. Deinde nec Æmilium Probum, nec Theodoſiani ævi quenquam alium, hujus

operis autorem fuiſſe, pura & Romana hujus Libri dictio evidentiſſimè arguit. Accedit & altera duplex ratio, quòd nimirùm (ut in ejus vitâ inquit Voſſius,) *Tulliani eſſe ævi ſcriptorem, neque alium quàm Nepotem, tum veterum aliquot Librorum indicio cognoſcitur; tum etiam, quòd ad Pomp. Atticum (cujus idem rogatu de vitâ Catonis Librum fecit) vitæ iſtæ ſcribantur.* Prætereà eo in opere multa leguntur, *Quæ* (ut idem Voſſius ibidem ait) *opus hoc ſcriptum eſſe clamant quo tempore Pompeius & Cæſar plus poterant, quàm liberâ in Rep. expediret.* Hæc autem omnia Dionyſ. Lambinus congeſſit: quorum tamen præcipua, & quæ ad intentum noſtrum magis conducent, cæteris brevitatis causâ, quia plura ſunt, ſemotis, ſeligere liceat. Primum autem ex Miltiade ſic habetur: *Cujus victoriæ non alienum videtur, quale præmium Miltiadi ſit tributum, docere, quo facilius intelligi poſſit eandem omnium Civitatum eſſe naturam: ut populi noſtri honores quondam fuerunt rari, & tenues, ob eamque cauſam glorioſi, nunc autem effuſi, atque obſoleti; ſic olim apud Athenienſes fuiſſe reperimus.* Hæc autem verba, inquit Lambinus, arguunt hunc Librum ſcriptum eſſe, quo tempore penes populum aliqua adhuc poteſtas erat; non tempore Theodoſii, quo nihil populus poterat. In Epaminondâ verò ſic legitur: *Quo tempore Duce Pelopidâ exules Thebas occupârunt, & præſidium Lacedæmoniorum ex arce expulerunt, Epaminondas, quamdiu facta eſt cædes Civium, domi ſe retinuit, quòd neque malos defendere volebat, neque impugnare, ne manus ſuorum ſanguine cruentaret. Namque omnem civilem victoriam, funeſtam putabat.* Videtur his verbis, inquit, noſter ſcriptor, & belli civilis autores, Pompeium & Cæſarem, in quo tantum ſanguinis civilis profuſum ſit, notare, & tacitè Pomponii Attici conſilium approbare, qui bellis civilibus,

vilibus, quæ in ejus ætatem inciderunt, intereſſe noluerit, &c. At illud ſanè perſpicuum eſt, quod ſic ex Ageſilao excipitur : *In hoc non minùs ejus pietas ſuſpicienda eſt, quàm virtus bellica : qui quum victori præeſſet exercitui, maximamque haberet fiduciam Regni Perſarum potiundi, tantâ modeſtiâ dicto audiens fuit juſſis abſentium Magiſtratuum, ut ſi privatus in Comitio eſſet Spartæ, cujus exemplum utinam Imperatores noſtri ſequi voluiſſent.* Hic locus, inquit, clamat, Autorem hujus Libri carpere & notare Pompeii & Cæſaris, ſed maximè Cæſaris potentiam non ferendam, qui imperium, & exercitum retinere ultra tempus lege conceſſum voluerit. Ad aliud tranſeo, quod ex Eumene deducitur : *Sic Macedones verò milites eâ tunc erant famâ, quâ nunc Romani feruntur. Etenim ſemper habiti ſunt fortiſſimi, qui ſummam Imperii potirentur.* At, inquit, locus ille declarat hunc Librum eſſe ſcriptum quo tempore Populus Rom. Imperii ſummam obtinebat, &c. Superſunt duo tantùm teſtimonia. Sed in uno ſolùm hæreo, hocque etiam in Eumene ſic habetur : *Namque illa Phalanx Alex. M. quæ Aſiam devicerat, inveteratâ cùm gloriâ, tùm etiam licentiâ, non parére ſe Ducibus, ſed imperare poſtulabat : ut nunc Veterani faciunt. Itaque periculum eſt ne faciant, quod illi fecerunt ſuâ intemperantiâ, nimiâque licentiâ, ut omnia perdant, neque minùs eos cum quibus ſteterint, quàm adversùs quos fecerint.* Hic locus ſi attentè conſideretur, inquit Lambinus, unàque legantur quæ ad eum annotavimus, omnium apertiſſimè indicat, atque arguit hujus Libri ſcriptorem Conſulum annuorum, non Imperatorum perpetuorum temporibus & floruiſſe & ſcripſiſſe. Sic autem Lambinus in Annotationibus ad hunc locum habet : *Etiam hic locus clamat, hujus Libri Autorem floruiſſeætate M. Tullii, & Pomponii Attici, & Cn. Pompeii,*

peii, & C. Julii Cæſaris, & quo tempore lababat Reſp. Rom. & ad tyrannidem propendebat; nondum autem prorſus in unius poteſtate verſabatur. Quo minùs credibile eſt ætate eum Theodoſii vixiſſe. Sic autem queritur M. Tullius de Veteranorum ſuperbiâ, & arrogantiâ, Philipp. xi. *Quanquam, Patres conſcripti, quouſque ſententias dicemus Veteranorum arbitratu? quod eorum faſtidium, quæ tanta arrogantia eſt, ut ad arbitrium eorum etiam Imperatores deligamus?*

Quibus omnibus Lambini teſtimoniis, hæc inſuper adjicio ex vitâ Attici deprompta, quibus manifeſtum eſt, & Atticum tempore belli civilis Pompeii & Cæſaris, imò & multò poſt vixiſſe; & Corn. Nepotem tunc floruiſſe & ſcripſiſſe. Sic autem primum legitur: *Incidit Cæſarianum civile bellum quum haberet annos circiter ſexaginta:* (de Pomponio Attico loquitur, ut cuilibet legenti patebit) *uſus eſt ætatis vacatione, neque ſe quoquam movit ex urbe. Quæ amicis ſuis opus fuerant, ad Pompeium proficiſcentibus, omnia ex ſuâ re familiari dedit, &c.* Deinde ità habetur: *Sic vetere inſtituto vitæ effugit nova pericula. Secutum eſt illud occiſo Cæſare, & cùm Reſp. penes Brutos videretur eſſe, & Caſſium, ac tota Civitas ſe ad eum convertiſſe videretur. Sic M. Bruto uſus eſt, ut nullo ille adoleſcens æquali familiariùs, quàm hoc ſene:* Atticum intellige. Hæc clariora ſunt quàm ut aliâ luce indigeant. Sunt & ejuſmodi innumera, quibus ſuperſedebimus. Nunc ad ea veniamus quibus Cor. Nepotem tunc vixiſſe, & ſcripſiſſe probemus, 1. eſt: *Sæpe enim, propter familiaritatem, domeſticis rebus interfuimus.* De ſemetipſo loquitur Nepos, ſeque Attici rebus domeſticis interfuiſſe prædicat. Quid clariùs? 2. *De pietate autem Attici quid plura commemorem? cum hoc ipſum verè gloriantem audierim, in funere matris ſuæ, quam extulit annorum nonaginta,*

quum

quum eſſet ſeptem & ſexaginta, ſe nunquam cum matre in gratiam rediiſſe, &c. 3. *Hactenus, Attico vivo, edita à nobis ſunt. Nunc, quoniam fortuna nos ſuperſtites ei eſſe voluit, reliqua perſequemur.* Si ergò Nepos, Atticum loquentem audivit; ſi eo vivo, hæc edidit; ſi ſuperſtes ei fuit; certè eum tunc vixiſſe neceſſe eſt. Sunt & plura alia: ſed hæc retuliſſe ſatis ſit.

Ex eo autem error ille provenit, *Quòd* (teſte eodem Voſſio, ibidem) *Librario id fuerit nomen, qui vitas eas partim ſuâ, partim patris, & matris manu ſcriptas, Theodoſio obtulit.* Idque verum eſſe confirmat Jo. Savaro, cujus hæc ſunt verba: *Æmilium autem Probum, cujus nomine circumfertur hic Liber, Theodoſio regnante vixiſſe, & hujus libri exſcriptorem potiùs eſſe quàm autorem, patet ex his verſibus.*

Vade Liber noſter, fato meliore memento,
Cùm leget hæc Dominus, te ſciat eſſe meum.
Ne timeas fulvo ſtrictos Diademate crines,
Ridentes blandum vel pietate oculos.
Communis cunctis, hominem ſe regna tenere
Sed meminit, vincit hinc magis ille homines.
Ornentur ſteriles: facilis tectura Libelli,
Theodoſio, & doctis carmina nuda placent.
Si rogat Autorem, paulatim detege noſtrum
Tunc Domino nomen: me ſciat eſſe Probum.
Corpore in hoc, manus eſt genitricis, avique, meâq;
Felices, Domini quæ meruere manus.

Hos verſus tanquam ineptos, & malè natos arguit Lambinus; imò ab aliquo Nebulone indocto, & barbaro, aut ſcriptore Librario vix ſemidocto, eſſe factos. Et paulò ſuperiùs: *Quòd autem,* inquit, *etiam verſus ad hoc probandum afferunt, iiſque valdè movelatur*

batur is, quem modò commemoravi, Robortellus : ſi quis eos attentè leget, intelliget, non Autorem, &, ut ità dicam, Parentem Libri ſignificari, ſed Scriptorem Librarium, id eſt, eum qui manu deſcripſerit.

Unde Andreas Schottus ſcribit: *Librum de vitâ & moribus excellentium Græciæ Imperatorum ad T. Pomp. Atticum ; ſequioris ætatis Autori Æmilio Probo attribuunt : à quo ſtylus, dicendi character, Attici ætas, multáque abjudicant.*

Hìc ergò (cum Savarone exclamemus) *ſuo autori reddatur, quem ſibi Cornelius Nepos juſto titulo vindicat, quémque coævo ſuo & familiari Pomp. Attico dedit, cujus etiam rogatu vitam M. Catonis ſeparatim ſcripſit, & illi ſuperſtes, elegantiſſimam ejuſdem vitæ conſuetudinem elegantiâ pari proſequutus eſt.* Nec eſt cur dicat aliquis cum Barthio: *Æmilius Probus, in ævo Theodoſii, Cornelii Nepotis Libros in Epitomen redegit.* Namq; aliud Nepos ipſe concinnitate, ac brevitate ſuâ demonſtrat ; idque maximè his Præfationis ſuæ verbis : *Sed plura perſequi, tum magnitudo voluminis prohibet, tum feſtinatio, ut ea explicem, quæ exorſus ſum.*

Adde & iſta quæ Pelopidæ vitæ initio ſic leguntur: *Cujus de virtutibus dubito, quemadmodùm exponam : quòd vereor, ſi res explicare incipiam, non vitam ejus enarrare, ſed hiſtoriam videar ſcribere :* & ex Epaminondâ *plurima quidem proferre poſſemus, ſed modus adhibendus eſt, quoniam uno hoc volumine vitam excellentium virorum complurium concludere conſtituimus.* Quæ quidem indicant, omnia complexum fuiſſe eâ brevitate, ut in Epitomen redigi minimè opus fuerit.

De origine verò ſeu Patriâ ejus ; ipſum Padi accolam teſtatur Plin. *l.* 3. *c.* 18. his verbis: *Contrario eorum percuſſu mari interjecto dulceſcente , plerique dixere falsò, & Nepos Cornelius Padi accola.* Unde

de Catallus Veronenſis Poëta, ad ipſum tanquam ad Civem ſuum, virumque illuſtrem opus ſuum mittens, Italum vocat Epig. 1.

Cui dono lepidum novum Libellum,
Aridâ modo pumice expolitum,
Corneli? tibi; namque tu ſolebas
Meas eſſe aliquid putare nugas.
Jam tum, quum auſus es unus Italorum
Omne ævum tribus explicare chartis
Doctis, Jupiter! & laborioſis, &c.

Cui tamen opinioni Auſonius Latino Pacato Drepanio ſcribens, his verbis refragari videtur, quibus ad ſuperiora Catulli verba alludit:

Cui dono lepidum novum Libellum
Veronenſis ait Poëta quondam?
Inventóque dedit ſtatim Nepoti.
At nos illepidum rudem Libellum,
Burras, quiſquilias, ineptiaſque
Credemus gremio cui fovendum?
Inveni (trepidæ ſilete nugæ)
Nec doctum minus, & magis benignum
Quam quem Gallia præbuit Catullo.

At facilè Auſonius cum Catullo conciliabitur, quum certum ſit, ideò Gallum vocari, quòd nimirùm Italia tranſpadana, Gallia togata diceretur. Et quamvis ſint nonnulli qui de patriâ ejus urbe ſe quidquam habere comperti negent: nihilominùs tamen, præter ſcriptores à nobis jam laudatos, multi alii ſunt graviſſimi viri qui id confirment, ipſumque Veronenſem Civem eſſe dicant, utpote qui ortus ſit ex vico Veronenſium Hoſtiliâ, ad Padi ripas ſito, ſic Voſſius in Nepotis

potis vitâ : *At*, inquit, *Veronenſem fuiſſe in Leandri Alberti Italiâ lego : uti & in Coſmographiâ optimi atque amiciſſimi quondam viri, Pauli Merulæ. Imò ex Veronenſium Hiſtoricorum ſyllabo (quem doctiſſimus ampliſſimuſque Alexander Becellus, Veronenſis Urbis Cancellarius fecit, ac illuſtriſſimus Comes Fernandus Nogarola, vir ut genere, ità literarum ſtudio nobiliſſimus, cum Laurentio Pignorio, atque is mecum communicavit) intelligo natum fuiſſe Nepotem in Hoſtiliâ ; qui Veronenſium vicus eſt, Tacito, Plinio, Caſſiodoro, & Antonino in Itinerario memoratus, hodiéque Eccleſiaſticæ Veronenſium Juriſdictioni ſubditus.* Sic etiam Onuphrius Panuinus Catalogo illuſtrium ſcriptorum Veronenſium ; Lib. vi. Antiquit. *Conſtantiſſimo*, inquit, *Civitatis noſtræ teſtimonio Cornelium Nepotem virum doctiſſimum, & antiquitatum omnium peritiſſimum, Veronenſem fuiſſe traditur, cui in ſummâ cum reliquis Veronenſibus illuſtribus, etiam ſtatua poſita eſt ex publicâ autoritate.*

Ex quibus omnibus jam liquidò patet ex quânam Patriâ Cornelius noſter ortus ſit. Nunc, cujus fuerit ætatis indicemus.

Hunc Julii Cæſaris & Auguſti temporibus floruiſſe pluribus argumentis manifeſtum eſt : quorum primum illud eſto, quòd nempe Catullus Poëta ad eum opus ſuum, ut ſupra oſtendimus, direxerit ; quem Marii & Syllæ temporibus natum eſſe certum eſt, & ad Cæſarem uſque jam rerum potitum perveniſſe. Deinde, hunc Ciceronis familiarem teſtatur Gellius l. 15. c. 28. *Cornelius Nepos*, inquit, *& rerum memoriæ non indiligens, & M. Ciceronis, ut qui maximè, amicus familiariſque fuit.* Imò, & ſecundum Ciceronis Epiſt. librum ad Nepotem Macrobius citat, lib. 2. Saturn. c. 1. Cujus hæc ſunt verba : *Teſtis idem Cicero, qui in libro Epiſtolarum ad Cornelium Nepotem ſecundo,*

ſecundo, ſic ait. Si, itaque, familiaris Ciceronis fuit Corn. Nepos; ſi ad eum 2. Epiſt. lib. ſcripſit, certè ambos fuiſſe coætaneos neceſſe eſt: atque adeò quum Tullius ſub Julio & Auguſto Cæſare, uſque ad Antonii, Octavii, & Lepidi Triumviratum vixerit, his quoque temporibus Cornel. Nepotem vixiſſe dicendum eſt. Adde quod Nepotem Auguſtæo ævo obiiſſe, Plinius lib. ix. c. 39. his verbis teſtatur: *Nepos Cornelius, qui divi Auguſti principatu obiit, me, inquit, juvene violacea vigebat.* Cui opinioni reſpondet Euſebius in Chronico: *Octaviani Imperii anno quarto, Olympia de cxxcv. Corn. Nepos Scriptor Hiſtoricus clarus habetur.* Quæ teſtimonia in eo conſentiunt, ut Cornel. Nepotem Catulli, Tullii, Julii, Octaviique Cæſaris coætaneum fuiſſe manifeſtè exhibeant.

Jam unum reliquum eſt quod abſolvamus; ut, ſcilicet, quot, quæque operum genera Cornelius noſter fecerit, aperiamus. Certum eſt autem, præter Librum hunc de vitâ excellentium Imperatorum, alios complures ſcripſiſſe, quos, vel incuriâ hominum vel injuriâ temporum amiſimus. Ac primò tres Hiſtoriarum libros, quibus omne ævum comprehenderit, liquidò teſtatur Catullus jam multoties citatus, initio Hendecaſyllaborum, quem locum nuper laudavimus:

Jam tum, quum auſus es unus Italorum
Omne ævum tribus explicare chartis
Doctis, Jupiter! & laboriosis, &c.

Secundò, ſe librum de Hiſtoricis Græcis conſcripſiſſe, ipſemet in Dione his verbis commemorat: *Sed de hoc in eo meo libro plura ſunt expoſita, qui de Hiſtoricis Græcis conſcriptus eſt.* Præterea, ſeparatim librum de Catonis vitâ ſcripſiſſe, ejuſdem verba indicant, jam in Catone ſuperiùs laudata, ſub finem. Chronica pariret

riter ſcripſiſſe, ex his Gellii verbis, lib. xvii. c. xxi. comperimus: *Ante Romam conditam, ut Cornel. Nepos in primo Chronicorum de Homero dixit, annis circiter centum & ſexaginta.* Quod & Auſonius teſtatur Epiſt. ad Probum Præfectum Prætorio, his verbis: *Apologos Titiani, & Nepotis Chronica, quaſi alios Apologos (nam & inſtar ſunt fabularum) ad Nobilitatem tuam miſi, gaudens, atque etiam glorians fore aliquid, quod ad inſtitutionem tuorum, ſedulitatis meæ ſtudio conferatur.* Ipſum etiam Ciceronis vitam ſcripſiſſe, ex xv. Gellii lib. c. xxviii. cognoſcimus: *Atque is tamen* (de Nepote loquitur) *in primo librorum quos de vitâ illius* (ſcilicet Ciceronis) *compoſuit, errâſſe videtur, &c.* Nec hic ejus operum terminus, ſed & inter Commentatores à Tertulliano in Apologetico adversùs Gentes c. xi. annumeratur: *Saturnumque*, inquit, *quantum Literæ docent, neque Diodorus Græcus, aut Tallus, neque Caſſius Severus, aut Cornelius Nepos, neque ullus Commentator ejuſmodi Antiquitatum, aliud quàm hominem promulgârunt.* Imò & vitam Illuſtrium Scriptorum compoſuiſſe, Hieronymus de vitâ Scriptorum Eccleſiaſticorum his verbis commemorat: *Scripſerunt de vitâ Illuſtrium Scriptorum apud Græcos Hermippus Peripateticus, Antigonus, Cariſtius Satyrus doctus vir, & longè omnium doctiſſimus Ariſtoxenus Muſicus. Apud Latinos autem Varro, Sautra, Nepos, Hyginus, & ad cujus nos exemplum vis provocare, Tranquillus.* Denique & exemplorum libros contexuiſſe, ex 7. Gellii libro c. xviii. agnoſcimus: *Cornelius autem Nepos*, inquit, *in Libro exemplorum 5. id quoque literis mandavit, &c.* Quidam etiam, inter quos Hermolaus Barbarus, Caſtigat. in Plin. l. 15. c. 22. cenſent Libellum de Viris Illuſtribus, qui Plinio tribui ſolet, Cornelii Nepotis eſſe, idque veteribus Codicibus aſtrui poſſe aſſerunt. Ego tamen Aurelii Victoris

ctoris opus crediderim, licet fortè multa ex Nepote Victor excerpſerit. Etiam Daretem Phrygium à Nepote tranſlatum quidam arbitrantur ; quod tamen falſum exiſtimo, quum dictio ejus Auguſtæum ævum, quo tempore ſcripſit Nepos, minimè ſapiat. Ut ut ſit, illud unum certum eſt, quòd ſcilicet hæc omnia Nepotis opera injuriâ temporum perierunt, unúmque de vitâ Excellentium Imperatorum opus ad noſtram uſque memoriam perveniſſe, ex quibus viginti duos exterarum Gentium Imperatores habemus ; duos verò duntaxat Romanos, quum reliquos amiſerimus, ut ex his ipſius verbis patet in extremâ Hannibalis vitâ : *Sed nos tempus eſt hujus Libri facere finem, & Romanorum explicare Imperatores ; quo faciliùs, collatis utrorumque factis, qui viri præferendi ſint, poſſit judicari.* Quod ergò reſiduum eſt accipe, illuſtratum vide, reſtitutum fove.

(a) VARIO-

VARIORUM AUTORUM DE *CORNELIO NEPOTE* TESTIMONIA & JUDICIA.

Pomponius Mela lib. 3. cap. 5. de situ orbis.

PRÆTER Physicos, Homerumque, qui universum mari circumfusum esse dixerunt, Corn. Nepos ut recentior auctoritate, sic certior tradit.

Idem, lib. 3. cap. 10. & Plin. lib. 2. cap. 67.

Eudoxus quidam avorum nostrorum temporibus, quum Lathyrum regem, Alexandriæ profugeret, ab Arabico sinu egressus per hoc Pelagus (Africam) ut Nepos affirmat.) Gades usque provectus est.

Idem Plinius, lib. 3. cap. 17.

Fauces Oceani T. Livius ac Nepos Corn. latitudinis tradiderunt, ubi minimum 7 millia passuum, ubi vero plurimum 10 millia.

Idem ibidem.

Mespium opulentiâ præcipuum, quod ab Insubribus & Boiis, & Senonibus delectum esse eo die, quo Camillus Veios ceperit, Nepos Cornelius tradit.

Cap. 28. Natural.

Et Nepos Cornel. Padi accola qui Divi Augusti principatu obiit.

Plutarchus, in Lucull. extrem.

Cornelius Nepos neque senio, neque morbo aut alienatâ mente fuisse, sed à Callisthene liberto venenis corruptum.

Idem, in Marcello.

Nos autem Livio & Cæsari, & Nepoti, & ex Græcis scriptoribus Regi Jubæ credimus.

Catullus Veronensis ad Corn. Nepotem.

Cui dono lepidum novum libellum, ut supra in Præfatione.

Auso-

Auſonius Drepanio Pacato Latino.

Cui dono lepidum novum libellum.
Veronenſis ait Poëta quondam, &c. ut in Præfatione.

Agellius lib. 15. Noct. Attic. cap. 28.

Corn. Nepos & rerum memoriæ non indiligens, & M. Ciceronis, ut qui maximè, amicus familiariſque fuit.

Suetonius de illuſtribus Grammaticis.

Corn. Nepos literatos quidem vulgò apellari ait eos, qui aliquid diligenter & acutè, ſcienterque poſſint aut dicere, aut ſcribere: cæterùm propriè ſic apellandos Poëtarum interpretes, qui à Græcis Grammatici nominentur.

Idem, in Octavii Auguſti vitâ.

Non amplius ter bibere eum ſolitum ſuper Cœnam in Caſtris apud Mutinam Cornelius Nepos tradit.

Tertullianus in Apologetico.

Saturnum, quantum literæ docent, neque Diodorus Græcus, aut neque Caſſius Severus, aut Corn. Nepos, neque ullus commentator hujuſmodi Antiquitatum, aliud quam hominem promulgârunt.

Euſebius in Chronico.

Octaviani Imperii anno quarto, Olympiade cxxcv. Cornelius Nepos ſcriptor Hiſtoricus clarus habetur.

Hieronymus de vitâ Script. Eccleſiaſt.

Scripſerunt de vitâ illuſtrium ſcriptorum apud Græcos Hermippus Peripateticus, Antigonus, Cariſtius, Satyrus doctus vir, & longè omnium, doctiſſimus Ariſtoxenus Muſicus. Apud Latinos autem Varro, Sautra, Nepos, Hyginus, &c. ut ſupra in Præfatione.

Minutius Felix Octavio.

Scit hoc Nepos, & Caſſius in hiſtoriâ, & Thallus, ac Diodorus hoc loquuntur.

Lactantius Firmianus, lib. 1. cap. 13.

Qui res ejus in Italiâ geſtas memoriæ tradiderunt, Græci Diodorus & Thallus: Latini, Nepos, & Caſſius, & Varro.

Ammianus Marcell. Epiſt. 14.

Male narras de Nepotis filio, valdè mehercule moveor, & moleſtè fero, neſcieram omnino eſſe iſtum puerum.

Servius in 1. Æneid.

Hujus rei teſtis eſt Corn. Nepos in eo libro qui vita illuſtrium inſcribitur.

Adde his omnibus teſtimoniis recentiorum judicia quam plurima, quæ à nobis in Præfatione fusè relata ſunt.

CHRONOLOGIA IMPP. GRÆCIÆ APUD *CORNELIUM NEPOTEM* PER OLYMPIADAS

Ex Herodoto Thucydide, Xenophonte ac potiſſimùm Diodoro.

OLYMPIAS lxxii. annus putatur. V. C. 261. Mundi 3480.

An. 1.

2.

3. Miltiades Cimonis Filius Athenienſium Dux Darium vicit, unà cum Ariſtide cognomento Juſto. Pugna Marathonia Darius Perſarum rex profligatur. Herod. Thucyd. Dionyſ. Gell. & Nepos in Miltiad.

4.

OLYMP. lxxiii.

1.

2.

3. Xerxes Dario Hyſtaſpis. F. mortuo ſuccedit.

4.

OLYMP. lxxiv.

1.

2. Ariſtides Oſtraciſmo urbe pellitur ab ingratis civibus. Diod. Lib. xi. Plut. & Nepos.

3.

4. Themiſtocles oraculum interpretatur de muris ligneis.

OLYMP. lxxv.

1. Bellum Perſicum Xerxis in Græciam. Athenæ incenſæ.

Ariſtides

Ariſtides ante tempus ab exilio revocatur Plut.

Pugna ad Thermopylas duce Leonidâ, qua 300. Spartani cæſi.

Pugna ad Artemiſium Perſarum infelix.

2. Ariſtides Athen. & Pauſanias Lacedæm. cum Mardonio pugnant.

Xerxes ad Salaminem victus fugatuſque Plut. Herod. Diod. & alii.

Pugna ad Platæas duce Perſarum Mardonio occiſo, & altera eodem die ad Mycalem.

3. Athenienſes conſilio Themiſtoclis muros reſtaurant, repugnantib. Spartanis Diod. lib. xi.

4. Ejuſdem ſuaſu Piræei portus Athenis abſolvitur. Diod. ibid.

Pauſaniæ Lacedæmoniorum ducis proditio detecta. Necatur fame in Templo Minervæ, Plut. Nepos.

Ariſtidis æquitate Græcorum Imper. ad Athenienſes defertur, & ſocietatem ineunt.

Ejuſdem operâ ærarium Græciæ in Delo conſtituitur.

OLYMP. lxxvi.

1.

2. Lacedæmonii maris imperium affectant. Diod.

3.

4.

OLYMP. lxxvii.

1.

2. Themiſtocles Oſtraciſmo pulſus ad Xerxem fugit & exul moritur.

3. Cimon Athenienſium dux vincit Perſas prælio navali ac terreſtri eodem die.

Bellum in Perſas I. ad Eurymedontem fluv. Diod. & Polyæn.

4.

OLYMP. lxxviii.

1.
2.
3.
4. Xerxes Perſarum Rex ab Artabano trucidatur. Succedit Artaxerxes. Diod. lib. xi. Cteſias. Nepos de Regibus.

OLYMP. lxxix.

1. Thaſii ab Athenienſibus deficiunt, à Cimone victi. Thucyd. Nepos.
2. Bellum in Perſas ii.
3.
4.

OLYMP. lxxx.

1. Bellum Corinthium excitatum à Megarenſibus.
2.
3.
4.

OLYMP. lxxxi.

1.
2.
3. Athenienſium cum Lacedæmoniis per Cimonem fœdus quinquennale. Diod. lib. xi.
4.

OLYMP. lxxxii.

1.
2.
3. Cimon Perſas in Cypro vincit & maris imperium iis vindicat. Diod. Plutarch. Thucyd. lib. i. & Nepos. Bellum in Perſas iii. ab Athenienſibus motum.
4. Cimon in Cypro moritur. Auctores iidem. Perſæ à Cimone Athen. duce victi pacem cum Athen. compon.

OLYMP.

OLYMP. lxxxiii.

1. Bellum Lacedæmonium iii. geſtum à Lacedæm. cum. Magarenſibus. Diod. lib. xiii.
2. Athenienſes ad Coroneam victi à Bœotis. Diod.
3. Bellum. Euboic. duce Pericle cum Euboeen. geſtum. Diod. xiii.
4.

OLYMP. lxxxiv.

1.
2.
3.
4. Bellum Samium quo Samii in poteſtatem Athenienſium veniunt Pericle duce. Diod. lib. xiii.

OLYMP. lxxxv.

1. Bellum Byzantium quo Byzantii ſubacti. Diod. lib. xiii.
2. Bellum Corinthium & Corcyræum. Diod.
3.
4. Corinthiorum & Corcyræorum ad bellum apparatus. Diod.

OLYMP. lxxxvi.

1. Corcyræi vincunt Corinthios auxilio Atheniens. Diod.
2.
3.
4.

OLYMP. lxxxvii.

1.
2. Bellum Peloponnenſiacum incipit. Diod. lib. xiii.
3.
4.

OLYMP. lxxxviii.

1.
2. Athenienſes duce Chabriâ & Lachete proſperè ad Syracuſas pugnant. Diod.
3.
4. Artaxerxi Reg. Perſarum mortuo ſuccedit Xerxes. Diod.

OLYMP. lxxxix.

1. Xerxes Perſarum rex moritur.
2.
3.
4.

OLYMP. xc.

1.
2.
3.
4. Alcibiades inſtaurat Rempub. Argivorum. Diod.

OLYMP. xci.

1. Alcibiades Nicias ac Lamachus duces Athen. ad Bellum cum Syracuſanis gerendum miſſi. Diod. lib. xiii.
2. Alcibiadis, quod contra Remp. conjurâſſet, poſtulatio. Diod. Nepos & alii. Pugna ducum Athenienſ. cum Syracuſanis. Diod. lib. xiii.
3. Bellum Decelicum.
4. Decelia munitur à Spartanis Alcibiadis juſſu contra Athenienſes

OLYMP. xcii.

1. Alcibiades exul agit cum Atheienſ. ut reſtituatur in patriam. Diod. lib. xiii.
2. Alcibiades ab Athenſibus revocatur. Athenienſes duce Thraſyllo & Thra-

vocatur. Id. Diod.

Thraſybulo navali prælio Lacedæmonios ducemq; Mindarum vincunt.

3. Conon ſedat Corcyræ ſeditionem. Diod.

Athenienſes iiſdem ducibus Lacedæm. vincunt navali ptælio ad Cyzicum, duce eorum Mindaro occiſo. Diod. ibid.

4. Alcibiades & Thraſybulus in Thraciâ proſperè pugnant. Diod. ibid.

OLYMP. xciii.

1. Alcibiades Athenas reverſus ſit ſummus Imp. & brevi exulat. Diod. ibid.

Athenienſium ad Andrum cum Lacedæmoniis pugna ducibus Alcibiade Adimanto & Thraſybulo. Diod.

2.

Athenienſes Conone duce malè pugnant cum Callicratide ad Methymnam, & altera pugna ad Mitylenem. Diod. lib. xiii.

3.

4. Conon ad Evagoram Cypri Regem fugit. Diod.

Athenienſ. à Lacedæmon. ad Ægos Potamos à Lyſandro debellati. Diod. l. xi. Nepos in Cone.

OLYMP. xciv.

1. Alcibiades opprimitur. Diod. Plut. Nepos.

2.

3.

4.

Thraſybulus devictis tyrannis Athenienſibus libertatem reſtituit. Diod.

OLYMP. xcv.

1.

2. Conon Athen. exul Perſicæ claſſi præfectus adverſùs Lacedæmonios. Diod. lib. xiv.

3.

4.

OLYMP. xcvi.

1. Ageſilai cum Perſis in Aſiâ bellum : Diod. Lyſander dux Lacedæm. ad Haliartum interfectus. Diod.
2. Conon vincit. Periarchum Lacedæm. claſſis præfectum ad Cnidum. Diod.
3. Conon muros Athenien. ope Thebanorum reſtituit.
Iphicrates ad Lechæum cum Ageſilao pugnat. Diod.
4. Iphicrates ad Corinthum feliciter pugnat. Diodor. & Nepos. Deponit Imperium, & Chabrias ſuccedit.

Bellum Sociale Lacedæmonium.
Lacedæmonii à Conone victi poſteà ad Coroneam duce Ageſilao proſperè pugnant. Dion.
Belli Corinthiaci initium. Diod.

OLYMP. xcvii.

1. Thraſybulus cum claſſe miſſus in Thraciam & Lesbum. Diod.
2. Ageſilaus Rex Lacedæm. agrum Corinthium populatur.
3. Thraſybulus ab Aſpendiis necatus. Diod.
4.

OLYMP. xcviii.

1.
2.
3.
4.

OLYMP. xcix.

1. Lacedæmonii arcem Thebarum Cadmæam occupat. Diod. Ariſtid. Polyb.
2.
3. Bellum Laconic. Bœot. Diod. l. xv. Ariſt. Iſocr. in Panegyrico.
4.

OLIMP.

OLYMP. c.

1.

2. Thebani exules ope Atheniens. Cadmeam recipiunt. Diod. Xenoph. alii.

3.

4. Ageſilai in Bœotiam expeditio. Bellum Lacedæmoni.

Chabriæ victoria de Spartanis.

Iphicrates ab Athen. Auxilio regis Perſar. Artaxerxi mittitur.

OLYMP. ci.

1. Timotheus Lacedæmonios ad Leucadem ſuperat. Diod. l. xv. Xenoph. lib. v.

Chabriæ interfecto ſuccedit Iphicrates. Diod. ibid.

2.

3. Timotheus Corcyræis contra Lacedæm. ſubſidio mittitur. Bellum Lacedæmonium ii. inter Athenienſes & Lacedæmonios, Diodor. & Xenoph.

Item. Iphicrates Diod. Xenoph. Nepos. Frontinus.

Iphicrates Exercitui Conductitio præfectus adverſùs Ægyptios proficiſcitur. Diod. & alitur paulò Nepos. Pharnabazus cum Iphicrate adverſùs Ægyptios profectus.

4.

OLYMP. cii.

1.

2. Epaminondas Spartanos ad Leuctra profligat. Bœoticum Bellum.

Pugna Leuctrica Spartanorum cum Thebanis Diod. & al.

3.

4. Epaminondas Laconiam invadit, Spartam capit, Meſſenem reſtituit. Diod. & alii. Bellum Laconicum Arcadicum Lacedæmoniorum cum Arcadibus.

Iphicrates Lacedæmoniis adverſùs Arcadas auxilio mittitur. Bœoti duce Epaminondâ in Peloponneſum ingreſſi, & à Chabriâ Athenienſ. duce repulſi. Diod. Xenoph.

Pelopi-

Pelopidas & Epaminondas Arcadibus auxilio à Thebanis mittuntur. Diod. Plut. in Pelop. Justin lib. vii. Nepos in Pelop. & alii.

OLYMP. ciii.

1. Pelopidas ab Alexandro Pheræo in vincula conjicitur. Diod. Plut. Nepos. Pausanias in Bœot.

Thebanorum cum Arcadibus Bellum.

Dionysius Syracusarum Tyrannus moritur.

Probus de regib. Eusebius in Chronico & alii.

2. Pelopidas liberatur.

3.

4.

Bellum Arcadum & Eleorum Diod. lib. xv. Xenoph. Justin. Front.

OLYMP. civ.

1. Pelopidas prælio adverſ. Alexandr. Pheræum cadit. Plut. Nepos. Diod.

Thebani, Epaminondâ perorante, de maritimo imperio comparando cogitant.

Timotheus in Thraciam profectus, Potidæam, & Toronem occupat. Diod. lib. xv.

Cum Olynthiis bellum gerit. Nepos in vitâ Demosthen. Olynth.

2. Epaminondas Spartam iterum tentat. Lacedæm. ad Mantineam vincit, ibidemque interficitur. Diod. & alii passim.

Pugna Mantinensis duce Epaminondâ.

3. Agesilaus & Chabrias à Rege Persarum deficiunt.

Artaxerxi Regi Persarum mortuo succedit Artaxerxes Ochus.

Agesilai interitus. Xenoph. Plut. Diod. Nepos in Agesilao.

4.

OLYMP. cv.

1.

2.

3. Chabrias & Chares adversùs Athenienſium ſocios Chios, Rhodios, Coos, & Byzantios miſſus in prælio occubuit. Diod. lib. xvi. & Nepos in Chabriâ. — Bellum ſociale Athenienſium.

Dionis fuga & præparatio ad bellum cum Dionyſio. Diod. ibid. Ælian. l. xii. Variar. Hiſt. c, 44. Nepos in vitâ.

4. Dionis felix cum Dionyſio bellum. Diod. Nepos in Vitâ. — Alexandri Pheræi interitus. Diod. Plutarch. & alii.

OLYMP. cvi.

1. Iphicrates & Timotheus ab Athenienſibus multantur. — Athenienſes cum Sociis acriter pugnant, ducibus Charete, Iphicrate & Timotheo. Diod. Nepos in Timoth.

Dion Syracuſas in libertatem vindicat. Diod. lib. xvi.

2. Dion moritur annos natus circiter lv. Euſeb. in Chron. ubi vitiosè Dionyſius pro Dion legebatur.

3.

4. Chares Seſtum capit. Diod. — Philippus oculum in expugnatione Methones amiſit. V. Vitas comparatas.

OLYMP. cvii.

1.

2. Phocion. Athen. Perſarum dux eſt contra Cyprios. Diod. lib. xvi.

3.

4.

OLYMP. cviii.

1.

2. Iphicrates Athen. dux Dionyſii — Hicetas

ſii Siculi naves auro doniſque Apollini Delphico conſecrandis onuſtas intercipit. Diod.

3.

4. Timoleontis in Siciliam expeditio. Hicetas Princeps Syracuſarum à Timoleonte ſuperatus.

Syracuſas in libertatem reſtituere conatur. Diodor. Nepos. Plut.

OLYMP. cix.

1. Timoleon pulſis Pœnis Syracuſis potitur.
2. Remp. Syracuſar. inſtaurat.
3. Contra Siculos rem feliciter gerit. Diod. Nepos in Timol.
4. Phocion. Athen. dux Clitarchum Tyrannum Eretriæ à Philippo conſtitutum profligat. Diodor. lib. xvi.

OLYMP. cx.

1. Timoleon Carthaginienſium exercitum ad Crimeſum ſuperat. Plut. Nepos in vitâ. Diodor. Polyæn. lib. vi.
2. Timoleon Carthaginenſibus pacem petentib. concedit. Diod.
3. Pugna ad Chæroneam quâ Philippus Athenienſes vicit. Diod. Dionyſ. ad Amnæum. Pauſan. in Attic. & alii.
4. Timoleon moritur. Nepos. Plutarch.

OLYMP. cxi.

1. Philippus Rex à Pauſaniâ ſatellite occiditur. Diod. lib. xvi. Arrian. & alii.
2.
3. Alexander M. Philippo Patri ſuccedit.
4.

OLYMP.

OLYMP. cxii.

1.
2.
3.
4.

OLYMP. cxiii.

1.
2.
3. Hephæſtionis mors. Nepos in Eumene. Ælian. lib. xii. c. vii. & alii.
4.

OLYMP. cxiv.

1. Alexander Babylone moritur vel veneno vel intemperantiâ.
2. Antipater & Craterus Æoliam oppugnant. Diod.
3.
4.

OLYMP. cxv.

1.
Eumenes ſit regum tutor.
Phocion ad Antipatrum proficiſci recuſat.
3. Argyraſpidum phalanx Eumeni adjuncta fruſtra ab Antigono & Ptolemæo ſollicitatur.
4. Eumenes adversùs Antigonum bellum gerit, & Satrapæ Orientis ſe conjungunt.

OLYMP. cxvi.

1. Eumenis cum Antigono anceps prælium. Ab Antigono capitur & occiditur. Diod. Nepos.
2.
3.
4.

NOMINA

NOMINA IMPERATORUM,

QUORUM

Vita à *Cornelio Nepote* Scripta est.

I. MILTIADES.
II. THEMISTOCLES.
III. ARISTIDES.
IV. PAUSANIAS.
V. CIMON.
VI. LYSANDER.
VII. ALCIBIADES.
VIII. THRASYBULUS.
IX. CONON.
X. DION.
XI. IPHICRATES.
XII. CHABRIAS.
XIII. TIMOTHEUS.
XIV. DATAMES.
XV. EPAMINONDAS.
XVI. PELOPIDAS.
XVII. AGESILAUS.
XVIII. EUMENES.
XIX. PHOCION.
XX. TIMOLEON.
XXI. HAMILCAR.
XXII. HANNIBAL.

Romanorum.

XXIII. M. PORCIUS CATO.
XXIV. T. POMPONIUS ATTICUS.

CORNELII NEPOTIS,

DE VITA

Excellentium Imperatorum,

AD

T. POMPONIUM ATTICUM,

LIBER PRIOR.

AUTORIS PRÆFATIO.

NON dubito fore plerósque, [1] Attice, qui hoc genus scripturæ leve, & non satis dignum (a) summorum virorum personis judicent; quum relatum legent, quis musicam docuerit Epaminondam, aut in ejus virtutibus commemorari, saltasse eum commodè, scienterque tibiis cantasse. Sed hi erunt ferè, (b) qui experres literarum Græcarum, nihil rectum nisi quod ipsorum moribus conveniat, putabunt. Qui si didicerint, non eadem omnibus esse honesta atque turpia, sed omnia majorum institutis judicari: non admirabuntur, nos in Grajo-

INTERPRETATIO.

(a) *Et minùs respondens principum dignitati existiment.* (b) *Qui historiarum Græciæ ignari.*

NOTÆ.

[1] *Attice.*] Is est ad quem Cicero scribit epistolas ad Atticum, Atticus ideo dictus, quòd quum diu Athenis literis operam dedisset, non minùs Atticæ quàm Romanæ linguæ peritus erat. Idque patet ex Ciceronis 5. de finibus bon. & mal. his verbis: *Ita enim se Athenis collocavit, ut sit paene unus ex Atticis, ut id etiam cognomine videatur habiturus.* Sed ea de re postea in vita Attici.

rum virtutibus exponendis mores eorum ſequutos. [2] Neque enim Cimoni fuit turpe, Athenienſium ſummo viro, [3] ſororem Germanam habere in matrimonio; quippe quum cives ejus eodem uterentur inſtituto; at id quidem noſtris moribus nefas habetur. (c) Laudi in Græcia ducitur adoleſcentulis, quamplurimos habere amatores. [4] Nulla Lacedæmoni tam eſt nobilis vidua, (d) quæ non ad ſcenam eat mercede conducta. Magnis in laudibus totâ fuit Græciâ (e) [5] victorem Olympiæ citari. In ſcenam verò prodire & populo eſſe ſpectaculo, nemini in eiſdem gentibus fuit turpitudini: [6] Quæ omnia apud nos partim infamia, partim humilia atque ab honeſtate remota ponuntur. Contra ea, pleráque noſtris moribus ſunt decora, quæ apud illos turpia putantur. Quem enim Romanorum pudet uxorem ducere in convivium? aut cujus materfamilias (f) non primum locum tenet ædium, atque in celebritate verſatur? Quod multò fit aliter in Græciâ, nam neque in convivium adhibetur, niſi propinquorum: neque ſedet niſi in interiore parte ædium, (g) [7] quæ γυναικωνῖτις appellatur: quò nemo accedit niſi propinquâ cognatione conjunctus. Sed plura perſequi tum magnitudo voluminis prohibet, tum feſtinatio, ut ea explicem quæ exorſus ſum. Quare ad

INTERPRETATIO.

(c) *Inter Græcos laudi pueris vertitur.* (d) *Quæ non perſonam ſcenicam agat lucro illecta.* (e) *Victorem Olympiæ pronunciari.* (f) *Non in primâ domus parte ſedet, & ſe palam exhibet.* (g) *Quæ Gynæceum dicitur.*

NOTÆ.

[2] *Neque enim Cimoni fuit turpe.*] Is Cimon Miltiadis filius fuit, mirâ erga Athenienſes Cives ſuos munificentiâ. De quo infra.

[3] *Sororem Germanam.*] Ex eodem Patre, non Matre genitam, nomine Elpinicen, quia non licebat Athenis uxorem ducere uterinam, ut colligere eſt ex Demoſthene in oratione, quæ inſcribitur, *Appellatio adverſus Eubulidem.* Et ex Scholiaſte Ariſtophanis in Nebulas, actu 5. ſc. 2. ubi ſic legitur, παρὰ Ἀθηναίοις ἔξεστι γαμεῖν τὰς ἐκ πατρὸς ἀδελφάς. Sorores autem ex eodem ſolùm Patre genitæ, legibus Romanis, *germanæ*, ſeu *conſanguineæ* vocantur.

[4] *Nulla Lacedæmoni tam eſt nobilis vidua.*] Lacedæmon urbs totius Peloponneſi clariſſima, Lycurgi legibus olim florentiſſima, Menelai Regis, & Helenæ Regia, non procul ab Eurota flumine; alio nomine Sparta, nunc vulgo Mizitra. Porro Plutarchus in Laconum inſtitutis, vetita apud Lacedæmonios legibus Lycurgi ſcenica ſpectacula teſtatur, quod ſanè Nepotis opinioni repugnat; ſed ipſi favet Athenæus lib. 13.

[5] *Victorem Olympiæ citari.*] Olympia urbs Elidis, quinquennali ludorum celebritate clara, ad Alphæum flumen ſita, nunc vulgò *Piſa*. Citatio autem per præconem fiebat: qui clarâ voce ad Populum, Victorem pronunciabat; quo honore nihil erat majus.

[6] *Quæ omnia apud nos partim infamia.*] Hiſtrionum genus apud Romanos non modo legibus ἄτιμον, atque adeo infame, ſed etiam ob omni Tribu notatione Cenſoriâ removebatur. Aug. lib. 2. de Civit. cap. 13. Cicero pro Quintio. Et Quintil. 3. Inſtitut. c. 8.

[7] *Quæ γυναικωνῖτις appellatur.*] Locus erat domûs interior, fœminis deſtinatus, in quo lanificia ſua exercebant, & alia id genus; ut patet ex nomi-

propo-

propoſitum veniemus, & in hoc exponemus libro vitas excellentiſſimum imperatorum.

NOTÆ.

nis Græci etymologiâ. Alias Gynæceum. De iſtâ ædium parte Vitruvius lib. 6. cap. 10. loquitur, quam & Gynæconitim vocat.

I.

MILTIADES CIMONIS FILIUS ATHENIENSIS.

CAP. I.

QUum & antiquitate generis, & gloriâ majorum, & ſuâ modeſtiâ unus omnium maximè floreret; eâque eſſet ætate, ut non jam ſolùm de eo bene ſperare, ſed etiam confidere cives poſſent ſui, talem futurum qualem cognitum judicarunt; accidit, ut Athenienſes [2] Cherſoneſum colonos vellent mittere. Cujus generis quum magnus numerus eſſet, & multi ejus demigrationis peterent ſocietatem: ex his [3] delecti Delphos deliberatum miſſi ſunt, qui conſulerent Apollinem, quo potiſſimùm duce uterentur. [4] Nam tum Thraces eas regiones tenebant, cum quibus armis erat dimicandum. His conſulentibus nominatim [5] Pythia præcepit, ut Miltia-

NOTÆ.

[1] MILTIADES CIMONIS FILIUS.] Cimon duplex fuit; alter quidem pater Miltiadis; alter vero filius Miltiadis, de quo infra. Ille genus ſuum ad Codrum poſtremum Athenienſium Regem referebat. Vide typum originis, atque agnationis Miltiadis apud Hieronymum Magium.

[2] *Cherſoneſum colonos vellent mittere.*] Cherſoneſus Peninſula eſt quæ mari Ægæo alterâ ex parte alterâ Propontide & Helleſponto alluitur, unde Helleſpontiaca à Suida, & Thracia à Ptolemæo vocatur; ibi urbs Seſtus Herûs & Leandri amore clara. Sunt & aliæ plures Cherſoneſi.

[3] *Delecti Delphos.*] Urbs in Phocide Oraculo Apollinis clariſſima, in bicipiti Parnaſſi jugo ſita; quæ hodie quibuſdam *Salona*, aliis *Caſtri* dicitur.

[4] *Nam tum Thraces.*] Thraciæ populi bellicoſiſſimi: Thracia autem à Septentrione inferiorem Myſiam, nunc Bulgariam; ab Occaſu ſuperiorem, nunc Serviam, à Meridie mare Ægæum; ab Ortu Boſphorum, ac Propontidem habet.

[5] *Pythia.*] Pythoniſſa etiam, & Phœbas dicebatur, Apollinis Sacerdos, quæ inſidens Tripodi diſtentis cruribus, gravem è ſpecu ſubeuntem ſpiritum excipiebat; & ſic furore exagitata vaticinabatur. Cicero de Divinatione, *Nam*

tiem ſibi [6] imperatorem ſumerent. Id ſi feciſſent, incepta proſpera futura. Hoc oraculi reſponſo, Miltiades cum delectâ manu, claſſe Cherſoneſum profectus, [7] quum acceſſiſſet Lemnum, & incolas ejus inſulæ ſub poteſtatem redigere vellet Athenienſium, idque ut Lemnii ſuâ ſponte facerent, poſtulaſſet: [8] illi irridentes reſponderunt, tum id ſe facturos, quum ille domo navibus proficiſcens, vento Aquilone veniſſet Lemnum. Hic enim ventus à ſeptentrionibus oriens, (a) adverſum tenet Athenis proficiſcentibus. Miltiades morandi tempus non habens, curſum direxit quò tendebat: pervenitque Cherſoneſum.

CAP. II. Ibi brevi tempore barbarorum copiis disjectis, totâ regione, quam petierat, potitus, loca caſtellis idonea communivit: multitudinem quam ſecum duxerat, in agris collocavit, crebriſque excurſionibus locupletavit: neque minùs in eâ re prudentiâ quàm felicitate adjutus eſt. Nam quum virtute militum deviciſſet hoſtium exercitus, ſummâ æquitate res conſtituit: atque ipſe ibidem manere decrevit. [9] Erat enim inter eos dignitate regiâ, quamvis carebat nomine: (b) neque id magis imperio quàm juſtitiâ conſequutus. Neque eò ſecius Athenienſibus à quibus erat profectus, officia præſtabat. Quibus rebus fiebat ut non minùs eorum voluntate perpetuò imperium obtineret qui miſerant, quàm illorum cum quibus erat profectus. Cherſoneſo tali modo conſtitutâ, Lemnum revertitur: & ex pacto poſtulat ut ſibi urbem tradant. Illi enim dixerant, quum vento Boreâ domo profectus, eò perveniſſet, ſeſe dedituros, ſe autem domum Cherſoneſi habere. [10] Cares qui

INTERPRETATIO.

(a) *Athenis venientibus adverſatur.* (b) *Nec illud potius violentiâ, quàm ex merito obtinuerat.*

NOTÆ.

terræ vis Pythiam Delphis incitabat, natura Sibyllam.

6 *Imperatorum ſumerent.*] Exercitus Ducem, ſeu Prætorem; hæcque prima eſt hujus nominis acceptio.

7 *Quum acceſſiſſet Lemnum.*] Ægæi maris Inſulam, Hypſipyles Thoantis filiæ regiam, & Argonautarum appulſu notiſſimam, hodie *Stalimene* dicitur; Cluverius.

8 *Illi irridentes reſponderunt, tum id ſe facturos.*] Hoc reſponſum non à Lemniis, ſed à Pelaſgis antiquiſſimis Græciæ populis, Athenienſibus factum fuiſſe narrat Herodotus, poſtquam Delphos miſiſſent, & juſſi fuiſſent pœnas Athenienſibus, quas illi vellent pendere, atque Athenas veniſſent. Cui opinioni ſubſcribit Zenobius his verbis, Καλυόντων δὲ τῶν Αθηναίων ἐκλιπόντων τὴν Λῆμνον ἦλθον οἱ Πελάσγοι, εἶτε αὐθημερὸν ἀπὸ Θρᾴκης βορέᾳ χρησάμενοι, καὶ κατασκεύασαν εἰς τὴν Λῆμνον, ἐκβάντες τῆς γῆς αὐτῶν.

9 *Erat enim inter eos dignitate regiâ.*] Expulſis è Cherſoneſo Thracibus, rebuſque ſuis ibi potenter confirmatis, Miltiadem tyrannicam poteſtatem uſurpaſſe teſtatur Plutarchus in libello quem fecit, de ſerâ numinis vindictâ: Atque adeo regnum ipſi non fuit diuturnum: à Scythis enim primùm, deinde à Phœnicibus pulſus, Athenas confugit.

10 *Cares qui tum Lemnum incolebant.*] Immo Pelaſgos tum Lemnum

tum

tum Lemnum incolebant, etſi præter opinionem res ceciderat; tamen non dicto, ſed ſecundâ fortunâ adverſariorum capti, reſiſtere auſi non ſunt, atque ex inſulâ demigrarunt. Pari felicitate cæteras inſulas, [11] quæ Cyclades nominantur, ſub Athenienſium redegit poteſtatem.

CAP. III. Eiſdem temporibus [12] Perſarum rex Darius ex Aſiâ in Europam exercitu trajecto, [13] Scythis bellum inferre decrevit: [14] pontem fecit in Iſtro flumine, quà copias traduceret. Ejus pontis, dum ipſe abeſſet, cuſtodes reliquit principes, quos ſecum [15] ex Ioniâ & Æolide duxerat: quibus ſingulis ipſarum urbium perpetua dederat imperia. Sic enim putavit facillimè ſe Græcâ linguâ loquentes, qui Aſiam incolerent, ſub ſuâ retenturum poteſtate, [16] ſi amicis ſuis oppida tuenda tradidiſſet: quibus, ſe oppreſſo, nulla ſpes ſalutis relinqueretur. In hoc fuit tum numero Miltiades, cui illa cuſtodia crederetur. Hîc quum crebri afferrent nuncii, malè rem gerere Darium, premique ab Scythis: Miltiades hortatus eſt pontis cuſtodes, ne à fortunâ datam occaſionem liberandæ Græciæ di-

NOTÆ.

incoluiſſe ſcribit Herodotus lib. 6. Cares autem gens fuit quæ quo tempore Romulus Romam condidit, maris Mediterranei Imperium latè tenuit. Euſeb. in Chronico. Nec illud impedit quominus olim deſpectiſſima fuerit, ejuſque inconditi mores proverbiis locum fecerint; unde illud, *ἀγὸς κᾶρα παρὰ ξύλα*. *Ruſticè agis cum ruſtico, &c.* Vide Cicer. pro L. Flacco.

11 *Quæ Cyclades nominantur.*] Inſulæ Ægæi maris in orbem diſpoſitæ, unde Cyclades dictæ, ſuntque numero 53. Plin. lib. 4. cap. 12. & Pomp. lib. 2.

12 *Perſarum Rex Darius.*] Hyſtaſpis filius, quem Eſdras & Philo Aſſuerum vocant; quique equi ſui hinnitu, occiſis Magis, regni Perſarum uſurpatoribus, Rex electus eſt, unde poſtea in figillo ſculptum equum habuiſſe fertur, ut Scholiaſtes Thucydidis notat. Ille adverſus Jancyrum Scytharum Regem in Europâ bellum movit, quod ſuam filiam ſibi uxorem denegaſſet. Juſtin. lib. 2.

13 *Scythis bellum inferre decrevit.*] Non Aſiaticis, ſed Europæis, qui Tanaim inter & Jaxartem amnes ſiti erant, quos aggreſſus eſt Darius cum ſeptingentis hominum millibus. Juſtin. l. 2. Herodotus l. 6. Diodorus l. 2.

14 *Pontem fecit in Iſtro flumine.*] Iſter omnium Europæ fluviorum maximus, qui & Danubius dicitur: In Euxinum per ſex fauces invehitur, poſtquam ſexaginta amnes, medio fermè eorum numero navigabiles recepit. Plin. lib. 4. cap. 12. Is ortum habet in jugis Abnobæ Montis Germaniæ. Unde Dionyſius:

Abnoba Mons Iſtro pater eſt: cadit Abnobæ hiatu
Flumen, in Eoos autem convertitur axes, &c.

Hunc ſecundum poſt Nilum facit. Ovid. lib. 4. de Ponto.

15 *Ex Ioniâ, & Æolide.*] Aſiæ minoris regiones ſunt, in quibus linguæ Græcæ uſus familiaris erat: prima, media eſt Cariam inter & Æolidem; altera in ipſo maris Ægæi litore ſita.

16 *Si amicis ſuis oppida tuenda tradidiſſet.*] Reges Politicæ ſtudioſi ſingulare imperium iis imponere ſolent quos ſibi ſtrictiori clientelâ devinxerunt, quoſque ſciunt devictis civitatibus gratos eſſe, tum propter morum, cùm linguæ conformitatem; quandoquidem ſi ſtatus Popularis in ſingularem mutatus ſit, ſumma imperii non peregrinis, ſed inde natis meliùs creditur: Nam *ſuis quiſque placidiùs paret, etiam quum in præſt, qui magis timeri poteſt.* Curt. lib. 6. c. 14.

mitterent. Nam ſi cum iis copiis, [17] quas ſecum tranſportaverat, interiiſſet Darius, non ſolùm Europam fore tutam, ſed etiam eos qui Aſiam incolerent Græci genere, [18] liberos à Perſarum futuros dominatione & periculo. Id & facilè effici poſſe: Ponte enim reſciſſo, regem vel hoſtium ferro, vel inopiâ, paucis diebus interiturum. (c) Ad hoc conſilium quum plerique accederent, [19] Hiſtiæus Mileſius ne res conficeretur obſtitit, dicens, Non idem ipſis, qui ſummas imperii tenerent, expedire & multitudini, quòd Darii regno ipſorum niteretur dominatio. Quo extincto ipſos poteſtate expulſos civibus ſuis pœnas daturos. Itaque adeò ſe abhorrere à cæterorum conſilio, ut nihil putet ipſis utilius quàm confirmari regnum Perſarum. Hujus quum ſententiam plurimi eſſent ſequuti, Miltiades non dubitans, tam multis conſciis, ad regis aures conſilia ſua perventura, Cherſoneſum reliquit, ac rurſus Athenas demigravit. (d) [20] Cujus ratio etſi non valuit, tamen magnopere eſt laudanda, quum amicior omnium libertati quàm ſuæ fuerit dominationi.

CAP. IV. Darius autem quum ex Europâ in Aſiam rediſſet, hortantibus amicis, ut Græciam in ſuam redigeret poteſtatem, claſſem quingentarum navium comparavit, eique [21] Datin præfecit & Artaphernem: hiſque ducenta peditum millia & decem equitum dedit, cauſam interſerens, ſe hoſtem eſſe Athenienſibus, quòd eorum auxilio [22] Iones Sardis expugnaſſent, ſuaque præſidia interfeciſſent. Præfecti regii [23] claſſe ad Eubœam appulſâ, [24] celeriter

INTERPRETATIO.

(c) *In hanc ſententiam quum multi deſcenderent.* (d) *Cujus conſilium quamquam fruſtra fuit.*

NOTÆ.

[17] *Quas ſecum tranſportaverat.*] Sc. ultra Iſtri Pontem.

[18] *Liberos à Perſarum futuros dominatione & periculo.*] Tanta enim erat Perſarum crudelitas in devictas gentes, ut ipſas etiam variis ſuppliciorum generibus cruciarent, nec quietem ullam ipſis concederent. Vide Herodot. de Zopyri hiſtoria.

[19] *Hiſtiæus Mileſius.*] Miletus urbs in finibus Ioniæ & Cariæ, ob pretioſa vellera & lanificia olim nobilis; unde Mileſius.

[20] *Cujus ratio etſi non valuit, tamen magnoperè eſt laudanda.*] Id à Nepote dicitur potiùs ex odio Romanis congenito in Reges, quàm ex rei veritate; multò enim laudabiliorem nemo non dixerit Miltiadem, ſi Perſarum Regi fidem dediſſet.

[21] *Datin præfecit, & Artaphernem.*] Hi ambo Perſæ, & Darii Satrapæ; Artaphernes quidem Darii frater; uterque poſt Marathoniam Cladem, in Græciâ infeliciter periit, à Spartanis in puteum conjectus, & ſuperſtructâ Pyrâ vivus ſuffocatus. *Æliamus.*

[22] *Iones Sardis expugnaſſent.*] Pro Sardeis, plur. numeri. Urbs Lydiæ ad latus Tmoli montis, olim *Craſi* regia.

[23] *Claſſe ad Eubœam appulsâ.*] Eubœa Inſula eſt Ægæi maris, à Bœotiæ continente, Euripo freto ſejuncta; hodie Negrepontem vocant.

[24] *Celeriter Eretriam ceperunt.*] Eubœæ urbem, quam trium dierum ſpatio eos expugnaſſe ſcribit *Plato* in Menexeno.

Eretrium

Eretriam ceperunt: omnésque ejus gentis cives abreptos, [25] in Asiam ad regem miserunt. Inde ad Atticam accesserunt, ac suas copias [26] in campum Marathona deduxerunt. [27] Is abest ab oppido circiter millia passuum decem. Hoc tumultu Athenienses tam propinquo tàmque magno permoti, [28] auxilium nusquam nisi à Lacedæmoniis petiverunt: Philippidemque cursorem ejus generis, [29] qui hemerodromi vocantur, [30] Lacedæmonem miserunt, ut nunciaret quàm celeri opus esset auxilio. Domi autem creati decem prætores, qui exercitui præessent: in eis Miltiades. Inter quos magna fuit contentio (e) utrum mœnibus se defenderent, an obviam irent hostibus, acieque contenderent. (f) Unus Miltiades maximè nitebatur, ut primo quóque tempore castra fierent. Id si factum esset, & civibus animum accessurum, quum viderent de eorum virtute non desperari: & hostes eâdem re fore tardiores, si animadverterent, auderi adversus se tam exiguis copiis dimicare.

CAP. V. Hoc in tempore nulla civitas Athenensibus auxilio fuit [31] præter Platæensium: ea mille misit militum. Itáque horum adventu decem millia armatorum completa sunt: quæ manus [32] mirabili flagrabat pugnandi cupiditate. Quo fa-

INTERPRETATIO.

(e) *An se intra Urbem tuerentur.* (f) *Solus Miltiades vehementer suadebat.*

NOTÆ.

[25] *In Asiam ad Regem miserunt.*] Ex Darii mandato, qui scilicet Dati Satrapæ mortem minatus fuerat, nisi ad eum Eretrienses, Athenienseque captivos duci curaret. Plato in Menexeno. Unde colligi potest antiquitùs Regibus usitatum fuisse, ut subactas à se regiones vacuas incolis facerent, populosque in captivitatem traherent.

[26] *In Campum Marathona.*] Campo Marathone, Marathoniáque pugnâ nihil in totâ antiquitate clarius. Marathon autem, unde Campus ille nomen habet, oppidum est Atticæ, quod Athenis distat circiter 10. millia passuum, prope Asopum amnem, victoriâ Thesei, superato Marathonio Tauro, insigne; & Miltiadis gloriâ, qui ibi c. millia Persarum profligavit.

[27] *Is abest ab oppido.*] Athenis.

[28] *Auxilium nusquam nisi à Lacedæmoniis.*] Tunc Athenensium fœderatis, qui tamen non nisi post Marathoniam pugnam venerunt, nescio quâ religione detenti, quam ex Lycurgi legibus propter crescentem, aut evanescentem Lunam, habebant; quod Strabo refert ex Herodoto lib. 9. Unde & Justinus scribit: *Quos ubi viderunt quatridui teneri religione, non exspectato auxilio, &c.* lib. 2. c. 9.

[29] *Qui Hemerodromi vocantur.*] Hi cursores erant qui totum diem cursitantes non defatigabantur; sic dicti ἀπὸ τῆς ἡμέρας καὶ δρόμου. De triplici hemerodromorum genere vide Lipsium Cent. 3.

[30] *Lacedæmonem miserunt.*] Hoc iter mille centum quadraginta stadiis definiunt, quod decurrit biduo ille Philippides Athenis missus, ut refert Herodotus l. 6. ἀνυσσεῖ δὲ ἐν τῷ δ' διὰ σπάνιον ἐξ Ἀθηνέων ἐς Λακεδαίμονα καὶ ἐκ Σπάρτης.

[31] *Præter Platæensium.*] Supple, civitatem. Platææ Urbs est Bœotiæ, sub Citharone monte, non procul à Thebis, sic dicta à Remorum latitudine. Strabo lib. 9.

[32] *Mirabili flagrabat pugnandi cupiditate.*] Ita Justin. l. 2. c. 9.

ctum eſt [33] ut plus, quàm collegæ, Miltiades valuerit. Ejus enim autoritate impulſi Athenienſes, copias ex urbe eduxerunt, locóque idoneo caſtra fecerunt. Deinde poſtero die ſub montis radicibus acie è regione inſtructâ, novâ arte, vi ſummâ prælium commiſerunt. Namque arbores multis locis erant ſtratæ, hoc conſilio, ut & montium tegerentur, altitudine, (g) & arborum tractu equitatus hoſtium impediretur, ne multitudine, clauderentur. Datis, (h) etſi non locum æquum videbat ſuis, tamen fretus numero copiarum ſuarum, confligere cupiebat: eóque magis, [34] quòd priùs, quàm Lacedæmonii ſubſidio venirent, dimicare utile arbitrabatur. Itaque in aciem peditum centum, equitum decem millia produxit, prælióque commiſit. In quo tanto plus virtute valuerunt Athenienſes, (i) ut decemplicem numerum hoſtium profligarent: adeóque perterruerunt, [35] ut Perſæ non caſtra, ſed naves peterent. Quâ pugnâ nihil adhuc eſt nobilius, nulla enim unquam tam exigua manus (k) tantas opes proſtravit.

CAP. VI. Cujus victoriæ non alienum videtur, quale præmium Miltiadi ſit tributum, docere; quò facilius intelligi poſſit, eandem omnium civitatum eſſe naturam. [36] Ut populi noſtri honores quondam fuerunt rari & tenues, ob eámque cauſam glorioſi, (l) nunc autem effuſi atque obſoleti: ſic olim apud Athenienſes fuiſſe reperimus. Namque huic Miltiadi, qui Athenas totámque Græciam liberavit, talis honos tributus eſt in porticu, [37] quæ Pœcile vocatur, quum pugna depingeretur Marathonia; ut

INTERPRETATIO.

(g) *Et* longâ *arborum ſerie adverſariorum Equites implicarentur.* (h) *Quamquam anguſtius ſpatium ſuis cernebat.* (i) *Ut decies majorem adverſariorum multitudinem debellarent.* (k) *Tam ingentes copias protrivit.* (l) *Jam vero immoderati, & nimis uſitati.*

NOTÆ.

33 *Ut plus, quàm Collegæ, Miltiades valuerit.*] Quia reliquis Athenienſium ducibus ad pugnandum ægrè conſentientibus, Miltiades prævaluit. Sic Juſtin. loco citato, his verbis, *Miltiades & Dux belli erat, & auctor non expectandi auxilii, quem tanta fiducia ceperat, ut plus præſidii in celeritate, quam in ſociis duceret.*

34 *Quòd priuſquam Lacedæmonii ſubſidio venirent.*] Quia, ut jam dictum eſt, plenilunium expectabant.

35 *Ut Perſæ non caſtra, ſed naves peterent.*] Ita Juſtinus l. 2. c. 9. *Victi Perſæ in naves confugerunt, ex quibus multæ ſuppreſſæ, multæ captæ ſunt.* Et paulo poſt, *Cynegiri quoque Athenienſis ſtupendum illud facinus apparuit, qui amputatâ utrâque manu, dentibus poſtea navem detinuit.* Juſtin. ibid.

3 *Ut populi noſtri.*] Lege, *Ut enim populi noſtri.*

37 *Quæ Pœcile vocatur.*] Pœcile, porticus erat Athenis, variis picturarum generibus adornata, quarum Author Polygnotus Thaſius; Diogenes Laërtius in Zenone. In hac porticu pugna Marathonia depicta eſt.

in

in decem Prætorum numero prima ejus imago poneretur, iſque hortaretur milites, prælumque committeret. Idem ille populus poſteaquam majus imperium eſt nactus, & largitione magiſtratuum corruptus eſt, trecentas ſtatuas Demetrio Phalereo decrevit.

CAP. VII. Poſt hoc prælium claſſem ſeptuaginta navium Athenienſes eidem Miltiadi dederunt, [38] ut inſulas quæ barbaros adjuverant, bello perſequeretur. Quo imperio pleraſque ad officium redire coëgit: nonnullas vi expugnavit. Ex his [39] Parum inſulam opibus elatam, quum oratione reconciliare non poſſet, copias è navibus eduxit, (m) urbem operibus clauſit, omnique commeatu privavit: [40] Deinde vineis ac teſtudinibus conſtitutis, propius muros acceſſit. (n) Quum jam in eo eſſet ut oppido potiretur, procul in continenti lucus, qui ex inſulâ conſpiciebatur, neſcio quo caſu, nocturno tempore incenſus eſt. Cujus flamma ut ab oppidanis & oppugnatoribus eſt viſa, utriſque venit in opinionem, ſignum à claſſiariis regiis datum. Quo factum eſt, ut & Parii à deditione deterrerentur, & Miltiades timens ne claſſis regia adventaret, incenſis operibus, quæ ſtatuerat, cum totidem navibus, atque erat profectus, Athenas magnâ cum offenſione civium ſuorum rediret. Accuſatus ergo proditionis, quòd quum Parum expugnare poſſet, à rege corruptus, (o) infectis rebus à pugnâ diſceſſiſſet. Eo tempore æger erat vulneribus, quæ in oppugnando oppido acceperat. Itaque quoniam ipſe pro ſe dicere non poſſet, verba pro eo facit frater ejus Tiſagoras. Causâ cognitâ, capitis abſolutus, pecuniâ mulctatus eſt, (p) eaque lis quinquaginta talentis æſtimata eſt: quantus in claſſem ſumptus factus erat. Hanc pecuniam quòd ſolvere non poterat, in vincula publica conjectus eſt, ibique diem obiit ſupremum.

CAP. VIII. (q) Hic etſi crimine Pario eſt accuſatus, tamen alia fuit cauſa damnationis. Namque Athenienſes [41] propter Piſiſtrati tyrannidem, quæ paucis annis antè fuerat, [42] omnium ſuorum

INTERPETATIO.

(m) *Oppidum* vallari coronâ *cinxit.* (n) *Quum brevi* futurum *eſſet, ut urbem caperet.* (o) *Ante captam Urbem obſidionem ſolviſſet.* (p) *Haecque multa* aureorum triginta millibus *numerata eſt.* (q) *Licet ille* ſolutæ obſidionis *in Paro* Inſulâ *reus eſſet.*

NOTÆ.

38 *Ut Inſulas quæ Barbaros adjuverant.*] Nimirum, Cycladas.

39 *Parum inſulam opibus elatam.*] Una eſt ex Cycladibus, marmoris candidi fodinis notiſſima.

40 *Deinde vineis, ac teſtudinibus.*] Teſtudo, machina bellica tabulatis contexta ad urbium expugnationem.

41 *Propter Piſiſtrati tyrannidem.*] Hic ex Cive privato Athenis ſupremam poteſtatem invaſerat: Hippocratis filius fuit, primúſque Athenis Bibliothecam publicavit. Vide plura apud Juſt. & Herodotum lib. 1.

42 *Omnium Civium ſuorum potentiam extimeſcebant.*] Plus æqua Civium

rum

rum civium potentiam extimeſcebant. Miltiades multùm in imperiis magiſtratibuſque verſatus, (r) [43] non videbatur poſſe eſſe privatus: præſertim cum conſuetudine ad imperii cupiditatem trahi videretur. Nam Cherſoneſi omnes illos quos habitarat annos, perpetuam obtinuerat dominationem, (ſ) tyrannuſque fuerat appellatus, ſed juſtus. Non erat enim vi conſequutus, ſed ſuorum voluntate, eamque poteſtatem bonitate retinuerat. Omnes autem & habentur & dicuntur tyranni, qui poteſtate ſunt perpetuâ in eâ civitate, quæ libertate uſa eſt. Sed in Miltiade erat cùm ſumma humanitas, tum mira comitas, [44] ut nemo tam humilis eſſet, cui non ad eum aditus patéret: magna autoritas apud omnes civitates: nobile nomen, laus rei militaris maxima. Hæc populus reſpiciens, maluit eum innoxium plecti, quàm ſe diutiùs eſſe in timore.

INTERPRETATIO.

(r) Vitam *privatam* ſervare *non poſſe privatus*. (ſ) *Rexque fuerat dictus*.

NOTÆ.

poteſtas in liberis Civitatibus odioſa eſt, & ſuſpecta.

[43] *Non videbatur poſſe eſſe privatus*.] Quia tanta eſt imperii dulcedo, támque penetrans ambitio, ut vix dediſci poſſit.

[44] *Ut nemo tam humilis eſſet*.] Qui ſe nimis, in magnâ dignitate, affabiles, atque aditu faciles præbent, altiora ſpirare videntur, & Populo in Democratiâ, & Principi in Monarchiâ ſuſpecti ſunt.

II.

THEMISTOCLES [1] NEOCLI FILIUS ATHENIENSIS.

CAP. I.

[2] HUjus vitia ineuntis adoleſcentiæ, magnis ſunt emendata virtutibus: adeò ut anteferatur huic nemo, pauci pares putentur. Sed ab initio eſt ordiendum. Pater ejus Neoclus genero-

NOTÆ.

[1] NEOCLI FILIUS.] Neocles Athenienſis, qui, ut refert Valer. Max. lib. 6. c. IX. 2. exter. Abdicationis notam ſuæ famæ inuſſit.

[2] *Hujus vitia*.] Vide Val. Max. ibidem.

ſus

ſus fuit, [3] is uxorem Acarnanam civem duxit, ex qua natus eſt Themiſtocles. Qui quum minùs eſſet probatus parentibus, quòd & liberiùs vivebat, & rem familiarem negligebat; à patre exhæredatus eſt. Quæ contumelia non fregit eum, ſed erexit. Nam quum judicaſſet, ſine ſummâ induſtriâ non poſſe eam exſtingui, totum ſe dedidit reipublicæ, (a) diligentiùs amicis famæque ſerviens. Multùm in judiciis privatis verſabatur: ſæpe in concionem populi prodibat: nulla res major ſine illo gerebatur: celeriterque quæ opus erant, reperiebat, facilè eadem oratione explicabat. Neque minùs in rebus gerendis promptus quàm excogitandis erat, (b) quòd & de inſtantibus (ut ait Thucydides) veriſſimè judicabat, & de futuris callidiſſimè conjiciebat. Quo factum eſt ut brevi tempore illuſtraretur.

CAP. II. Primus autem gradus fuit capeſſendæ reipublicæ, [4] bello Corcyræo: ad quod gerendum prætor à populo factus, non ſolùm præſenti bello, (c) ſed etiam reliquo tempore ferociorem reddidit civitatem. Nam quum pecunia publica quæ ex metallis redibat, largitione magiſtratuum quotannis interiret: ille perſuaſit populo, ut eâ pecuniâ claſſis centum navium ædificaretur. Quâ celeriter effectâ, primùm Corcyræos fregit: deinde maritimos prædones conſectando, mare tutum reddidit. In quo cùm divitiis ornavit, tum peritiſſimos belli navalis fecit Athenienſes. Id quantæ ſaluti fuerit univerſæ Græciæ, Bello cognitum eſt Perſico. [5] Nam quum Xerxes & mari & terrâ bellum univerſæ inferret Europæ, [6] cum tantis eam copiis invaſit, quantas neque antè, neque poſtea habuit quiſquam. Hujus enim claſſis mille & ducentarum navium longarum fuit, quam duo millia onerariarum ſequebantur. Terreſtres autem exercitus, ſeptingentorum mil-

INTERPRETATIO.

(a) *Accuratiùs familiares famámque excolens.* (b) *Quia & de præſentibus* (juxta Thucydidem) *certiſſimè ſtatuebat.* (c) *Bellicoſiorem urbem fecit.*

NOTÆ.

3 *Is uxorem Acarnanam civem duxit.*] Exiſtimo vel legendum eſſe *Acarnanem*; quia nullibi me legiſſe memini *Acarnanam*: vel nomen eſſe proprium, quod veriſimilius videtur. Variæ autem ſunt opiniones ex qua gente fuerit Themiſtoclis mater; Alii enim Halicarnaſſiam fuiſſe ſcribunt: Alii vero longè plures Treiciam meretriculam Abrotonum nomine aſſerunt. Sic Athenæus lib. XIII. cap. XIII. Porrò Acarnania Epiri pars eſt, quam Achelous fluvius ab Ætoliâ dividit; unde Acarnan, nomen appellat. com. gen.

4 *Bello Corcyræo.*] Contrà Herodotus l. 7. & Thucydides l. 1. pro Corcyræo Ægineticum ſcribunt. Corcyra autem, quæ & Phæacia olim dicta, nunc vulgo *Corfu*; inſula eſt in Ionio mari, hodie Venetæ ditionis, contra Epirum.

5 *Nam quum Xerxes.*] Darii filius.

6 *Cum tantis eam copiis invaſit.*] De illo ingenti copiarum numero variè varii. At verò diſce ex Herodoto lib. 7. quomodo Xerxes exercitum ſuum dinumeraverit; quem Va-

lium

lium peditum, equitum quadringentorum millium fuerunt. Cujus de adventu quum fama in Græciam esset perlata, & maximè Athenienses peti dicerentur, propter pugnam Marathoniam: miserunt Delphos consultum (d) quidnam facerent de rebus suis. Deliberantibus Pythia respondit, ut mœnibus ligneis se munirent. Id responsum quò valeret quum intelligeret nemo, Themistocles persuasit, consilium esse Apollinis, ut in naves se suásque conferrent: eum enim à Deo significari murùm ligneum. Tali consilio probato, addunt ad superiores totidem naves triremes, suásque omnia, quæ moveri poterant, [7] partim Salaminem, partim Trœzenem asportant: arcem sacerdotibus paucisque majoribus natu, ac sacra procuranda tradunt: reliquum oppidum relinquunt.

CAP. III. Hujus consilium plerisque civitatibus displicebat, & in terrâ dimicari magis placebat. Itaque [8] missi sunt delecti cum Leonidâ Lacedæmoniorum rege, [9] qui Thermopylas occuparent, longiúsque barbaros progredi non paterentur. Hi vim hostium non sustinuerunt, [10] eóque loco omnes interierunt. At classis communis Græciæ trecentarum navium, in quâ ducentæ erant Atheniensium, [11] primùm apud Artemisium, inter Eubœam continentemque terram cum classiariis regiis confixit. Angustias enim The-

INTERPRETATIO.

(d) *Quo pacto res suas tuerentur.*

NOTÆ.

ler. Max. lib. 3. cap. 2. gravem mari & terræ vocat, *nec hominibus tantùm terribilem, sed & Neptuno quoque compedes, & cælo tenebras minitantem.*

7 *Partim Salaminem, partim Trœzenem.*] Salamis, sive Salamin, vel Salamina, insula est in Sinu Saronico contra Atticam, in quâ Telamon Ajacis & Teucri pater regnavit, non procul ab Æginâ ejusdem Sinûs Insulâ, nunc vulgo *Coluri*; Ægina verò, nunc *Engia*. Trœzene, sive Trœzena, urbs est maritima Peloponnesi in agro Argolico, Argolicum inter & Saronicum Sinum posita.

8 *Missi sunt delecti.*] Hos fuisse milites gravioris armaturæ, atque ex Lacedæmoniis ccc. tantùm, duce Leonidâ, refert Herodotus in Polyhymniâ; Additque ex multis aliis Græciæ civitatibus longè plures missos quos fusè enumerat. Sed tamen illos omnes delectos non ultra mille fuisse testantur *Isocrates* & *Diodor.* quanquam Justin. lib. 2. c. xi. quatuor millia fuisse cum Leonidâ scribit.

9 *Qui Thermopylas occuparent.*] Viæ sunt angustæ inter montium fauces iis qui è Thessaliâ in Phocidem iter habent, sic dictæ à Thermis, quia aquæ calidæ in ipsis faucibus scaturiunt, & a pylis quas portas vocant.

10 *Eóque loco omnes interierunt.*] Quibus publica monumenta erecta sunt, ut qui pro libertate patriæ interiissent, inscriptáque trophæis Epigrammata. Vide Strabonem lib. 9. & Herodot. lib. 7. Non tamen omnes in eo loco, sed ccc. Lacedæmonios cum D. circiter sociis cecidisse legimus, quibus Leonidas prandere jussit, tanquam apud inferos cœnaturi essent. Justin. lib. 2. solos Lacedæmonios ibi perisse ait numero sexcentos, reliquis à Leonidâ dimissis.

11 *Primum apud Artemisium.*] Promontorium Eubœæ, apud quem secundò Græci cum Xerxe decertârunt; nam primò ad Thermopylas.

mistocles

miſtocles quærebat, ne multitudine circumiretur. (f) Hîc etſi pari prælio diſceſſerant, tamen eodem loco non ſunt auſi manere, quòd erat periculum ne, ſi pars navium adverſariorum Eubœam ſuperaſſet, (g) ancipiti premerentur periculo. Quo factum eſt ut ab Artemiſio diſcederent, & ex adverſum Athenas apud Salamina claſſem ſuam conſtituerent.

CAP. IV. At Xerxes Thermopylis expugnatis, (h) [12] protinus acceſſit Aſtu: idque nullis defendentibus, interfectis ſacerdotibus, quos in arce invenerat, incendio delevit. [13] Cujus famâ perterriti [14] claſſiarii, quum manere non auderent, & plurimi hortarentur, ut domos ſuas quiſque diſcederent, mænibuſque ſe defenderent: [15] Themiſtocles unus reſtitit, [16] & univerſos eſſe pares aiebat: diſperſos teſtabatur perituros. [17] Idque Eurybiadi regi Lacedæmoniorum, qui tum ſummæ imperii præerat, fore affirmabat. (i) Quem quum minùs quàm vellet, moveret, noctu [18] de ſervis ſuis quem habuit fideliſſimum, ad regem miſit, ut ei nunciaret ſuis verbis, adverſarios ejus in fugâ eſſe. Qui ſi diſceſſiſſent, majore cum labore & longinquiore tempore bellum confecturum, quum ſingulos conſectari cogeretur; quos ſi ſtatim aggrederetur, brevi univerſos oppreſſurum. (k) Hoc eò valebat, ut ingratiis ad depugnandum omnes cogerentur. Hac re auditâ, Barbarus nihil doli ſubeſſe credens, poſtridie alieniſſimo

INTERPRETATIO.

(e) *Hoc Oraculum quorſum ſpectaret, quum nullus caperet.* (f) *Quamquam inde æquo Marte abierant.* (g) *Hoſte, à fronte & à tergo urgerentur.* (h) *Extemplo ad urbem venit.* (i) *Cui quum, prout cupiebat, non perſuaderet.* (k) *Id eò tendebat, ut inviti omnes ad pugnam adigerentur.*

NOTÆ.

[12] *Protinus acceſſit Aſtu.*] Athenas, quæ apud Atticos Ἄστυ per excellentiam dicebatur; quemadmodum Romani Romam ſuam, Urbem vocabant.

[13] *Cujus famâ.*] Aptiùs fortè legeretur flammâ, ut alii volunt, quum Salamis non adeo remota ſit Athenis, ut flamma incenſæ urbis hinc cerni non potuerit.

[14] *Claſſiarii.*] Græcorum claſſis milites intellige.

[15] *Themiſtocles unus reſtitit.*] Vide Herodotum, apud quem Themiſtoclis oratio eſt, quâ Græcis omnibus, ne domum redirent, perſuaſit.

[16] *Et univerſos eſſe pares aiebat.*] *Inſuperabiles ſunt univerſas aggredientibus; eaſdem lacerabit & carpet, qui per partes attentaverit.* Frontin. lib. 1. c. 10. Sic & Cicero ad Atticum: *Nos disjectâ manu pares adverſariis eſſe non poſſumus.*

[17] *Idque Eurybiadi.*] Is Leonidæ ad Thermopylas interempto ſummæ rerum adminiſtrationi apud Lacedæmonios ſucceſſerat.

[18] *De ſervis quem habuit fideliſſimum.*] Servum hunc Themiſtoclis liberorum pædagogum fuiſſe nomine Sicinnum, unde Sicinnis ſaltatio dicta eſt, teſtatur Clemens Alexandr. his verbis: Καὶ τῶν Θεμιστοκλέους παίδων ὁ παιδαγωγὸς Σίκιννος, οἵπερ ῥᾳδίως ἐῶ, ὀρχεῖσθαι φασὶν αὐτὸν τὴ σικιννίζειν εὑρήκεναι. Hicque ſuâ ſagacitate inter claros Græciæ propugnatores illorum temporum meruit annumerari.

ſibi

lium peditum, equitum quadringentorum millium fuerunt. Cujus de adventu quum fama in Græciam eſſet perlata, & maximè Athenienſes peti dicerentur, propter pugnam Marathoniam: miſerunt Delphos conſultum (d) quidnam facerent de rebus ſuis. Deliberantibus Pythia reſpondit, ut mœnibus ligneis ſe munirent. Id reſponſum quò valeret quum intelligeret nemo, Themiſtocles perſuaſit, conſilium eſſe Apollinis, ut in naves ſe ſuáque conferrent: eum enim à Deo ſignificari murùm ligneum. Tali conſilio probato, addunt ad ſuperiores totidem naves triremes, ſuáque omnia, quæ moveri poterant, [7] partim Salaminem, partim Trœzenem aſportant: arcem ſacerdotibus pauciſque majoribus natu, ac ſacra procuranda tradunt: reliquum oppidum relinquunt.

CAP. III. Hujus conſilium pleriſque civitatibus diſplicebat, & in terrâ dimicari magis placebat. Itaque [8] miſſi ſunt delecti cum Leonidâ Lacedæmoniorum rege, [9] qui Thermopylas occuparent, longiúſque barbaros progredi non paterentur. Hi vim hoſtium non ſuſtinuerunt, [10] eóque loco omnes interierunt. At claſſis communis Græciæ trecentarum navium, in quâ ducentæ erant Athenienſium, [11] primùm apud Artemiſium, inter Eubœam continentemque terram cum claſſiariis regiis conſixit. Anguſtias enim The-

INTERPRETATIO.

(d) *Quo pacto res ſuas tuerentur.*

NOTÆ.

ler. Max. lib. 3. cap. 2. gravem mari & terræ vocat, *nec hominibus tantùm terribilem, ſed & Neptuno quoque compedes, & cælo tenebras minitantem.*

7 *Partim Salaminem, partim Trœzenem.*] Salamis, ſive Salamin, vel Salamina, inſula eſt in Sinu Saronico contra Atticam, in quâ Telamon Ajacis & Teucri pater regnavit, non procul ab Æginâ ejuſdem Sinûs Inſulâ, nunc vulgo *Coluri*; Ægina verò, nunc *Engia*. Trœzene, ſive Trœzena, urbs eſt maritima Peloponneſi in agro Argolico, Argolicum inter & Saronicum Sinum poſita.

8 *Miſſi ſunt delecti.*] Hos fuiſſe milites gravioris armaturæ, atque ex Lacedæmoniis ccc. tantùm, duce Leonidâ, refert Herodotus in Polyhymniâ; Addítque ex multis aliis Græciæ civitatibus longè plures miſſos quos fuſe enumerat. Sed tamen illos omnes delectos non ultra mille fuiſſe teſtantur *Iſocrates* & *Diodor.* quanquam Juſtin. lib. 2. c. XI. quatuor millia fuiſſe cum Leonidâ ſcribit.

9 *Qui Thermopylas occuparent.*] Viæ ſunt anguſtæ inter montium fauces iis qui è Theſſaliâ in Phocidem iter habent, ſic dictæ à Thermis, quia aquæ calidæ in ipſis faucibus ſcaturiunt, & a pylis quas portas vocant.

10 *Eóque loco omnes interierunt.*] Quibus publica monumenta erecta ſunt, ut qui pro libertate patriæ interiiſſent, inſcriptáque trophæis Epigrammata. Vide Strabonem lib. 9. & Herodot. lib. 7. Non tamen omnes in eo loco, ſed ccc. Lacedæmonios cum D. circiter ſociis cecidiſſe legimus, quibus Leonidas prandere juſſit, tanquam apud inferos cœnaturi eſſent. Juſtin. lib. 2. ſolos Lacedæmonios ibi perîiſſe ait numero ſexcentos, reliquis à Leonidâ dimiſſis.

11 *Primum apud Artemiſium.*] Promontorium Eubœæ, apud quem ſecundò Græci cum Xerxe decertârunt; nam primò ad Thermopylas.

miſtocles

miſtocles quærebat, ne multitudine circumiretur. (f) Hîc etſi pari prælio diſceſſerant, tamen eodem loco non ſunt auſi manere, quòd erat periculum ne, ſi pars navium adverſariorum Eubœam ſuperaſſet, (g) ancipiti premerentur periculo. Quo factum eſt ut ab Artemiſio diſcederent, & ex adverſum Athenas apud Salamina claſſem ſuam conſtituerent.

CAP. IV. At Xerxes Thermopylis expugnatis, (h) [12] protinus acceſſit Aſtu: idque nullis defendentibus, interfectis ſacerdotibus, quos in arce invenerat, incendio delevit. [13] Cujus famâ perterriti [14] claſſiarii, quum manere non auderent, & plurimi hortarentur, ut domos ſuas quiſque diſcederent, mœnibuſque ſe defenderent: [15] Themiſtocles unus reſtitit, [16] & univerſos eſſe pares aiebat: diſperſos teſtabatur perituros. [17] Idque Eurybiadi regi Lacedæmoniorum, qui tum ſummæ imperii præerat, fore affirmabat. (i) Quem quum minùs quàm vellet, moveret, noctu [18] de ſervis ſuis quem habuit fideliſſimum, ad regem miſit, ut ei nunciaret ſuis verbis, adverſarios ejus in fugâ eſſe. Qui ſi diſceſſiſſent, majore cum labore & longinquiore tempore bellum confecturum, quum ſingulos conſectari cogeretur; quos ſi ſtatim aggrederetur, brevi univerſos oppreſſurum. (k) Hoc eò valebat, ut ingratiis ad depugnandum omnes cogerentur. Hac re auditâ, Barbarus nihil doli ſubeſſe credens, poſtridie alieniſſimo

INTERPRETATIO.

(e) *Hoc Oraculum quorſum ſpectaret, quum nullus caperet.* (f) *Quamquam inde æquo Marte abierant.* (g) *Hoſte, a fronte & à tergo urgerentur.* (h) *Extemplo ad urbem venit.* (i) *Cui quum, prout cupiebat, non perſuaderet.* (k) *Id eò tendebat, ut inviti omnes ad pugnam adigerentur.*

NOTÆ.

[12] *Protinus acceſſit Aſtu.*] Athenas, quæ apud Atticos Ἄστυ per excellentiam dicebatur; quemadmodum Romani Romam ſuam, Urbem vocabant.

[13] *Cujus famâ.*] Aptiùs fortè legeretur flammâ, ut alii volunt, quum Salamis non adeo remota ſit Athenis, ut flamma incenſæ urbis hinc cerni non potuerit.

[14] *Claſſiarii.*] Græcorum claſſis milites intellige.

[15] *Themiſtocles unus reſtitit.*] Vide Herodotum, apud quem Themiſtoclis oratio eſt, quâ Græcis omnibus, ne domum redirent, perſuaſit.

[16] *Et univerſos eſſe pares aiebat.*] *Inſuperabiles ſunt univerſas aggredientibus; eaſdem lacerabit & carpet, qui per partes attentaverit.* Frontin. lib. 1. c. 10. Sic & Cicero ad Atticum: *Nos dejectâ manu pares adverſariis eſſe non poſſumus.*

[17] *Idque Eurybiadi.*] Is Leonidæ ad Thermopylas interempto ſummæ rerum adminiſtrationi apud Lacedæmonios ſucceſſerat.

[18] *De ſervis quem habuit fideliſſimum.*] Servum hunc Themiſtoclis liberorum pædagogum fuiſſe nomine Sicinnum, unde Sicinnis ſaltatio dicta eſt, teſtatur Clemens Alexandr. his verbis: Καὶ τῶν Θεμιστοκλέους παίδων ὁ παιδαγωγὸς Σίκιννος, οἰκέτης ῥᾳδίως ἔχων, ὀρχεῖσθαι φασὶν αὐτὸν τὴ σικιννίζειν εὑρηκέναι. Hicque ſuâ ſagacitate inter claros Græciæ propugnatores illorum temporum meruit annumerari.

ſibi

sibi loco, contrà opportunissimo hostibus, adeò angusto mari conflixit, ut ejus multitudo navium explicari non potuerit. Victus est ergo magis consilio Themistoclis quàm armis Græciæ.

CAP. V. Hîc barbarus etsi malè rem gesserat, tamen tantas habebat reliquias copiarum, ut etiam cum his opprimere posset hostes. (1) Interim tamen ab eodem gradu depulsus est. Nam Themistocles verens, ne bellare perseveraret, certiorem eum fecit, id agi, ut pons, quem ille in Hellesponto fecerat, dissolveretur, ac reditu in Asiam excluderetur. Idque ei persuasit. Itaque quà sex mensibus iter fecerat, eâdem minus diebus triginta in Asiam reversus est: seque à Themistocle non superatum, sed conservatum judicavit. Sic unius viri prudentiâ Græcia liberata est, Europæque succubuit Asia. Hæc altera victoria, quæ cum Marathonio possit comparari tropæo. Nam pari modo apud Salamina parvo numero navium maxima post hominum memoriam classis est devicta.

CAP. VI. Magnus hoc bello Themistocles fuit, neque minor in pace. Quum enim Phalereo portu neque magno neque bono Athenienses uterentur, hujus consilio [19] triplex Piræei portus constitutus est: isque mœnibus circundatus, ut ipsam urbem dignitate æquipararet, utilitate superaret. Idemque muros Athenienfium restituit [20] præcipuo suo periculo. Namque Lacedæmonii causam idoneam nacti, propter excursiones barbarorum, quâ negarent oportere extra Peloponnesum ullam urbem haberi, ne essent loca munita quæ hostes possiderent: Athenienses ædificantes prohibere sunt conati. (m) Hoc longè aliò spectabat, atque videri volebant. Athenienses enim duabus victoriis, Marathoniâ & Salaminiâ, tantam gloriam apud omnes gentes erant consequuti, ut intelligerent Lacedæmonii de principatu sibi cum his certamen fore: quare eos quàm infirmissimos esse volebant. Postquam autem audierunt muros instrui, legatos Athenas miserunt qui id fieri vetarent. [21] His præsentibus desierunt, ac se de eâ re legatos ad eos missuros dixerunt. Hanc legationem suscepit Themistocles, & solus primò profectus est: reliqui legati, ut tum exirent, quum satis altitudo muri exstructa videretur præcepit: atque ut interim

Vid. Thucyd. Lib. 1.

INTERPRETATIO.

(1) *Ab eâdem occasione* rei benè gerendæ *dejectus est.* (m) *Hac in re longè aliud intendebant, quàm quod ostentabant.*

NOTÆ.

[19] *Triplex Piræei portus.*] Piræum, quem hodie Portum Leonem vocant, vulgò Porto Lione, XL. stadiis Athenis remotum esse patet ex Laërtio in Antisthene; hîcque à Themistocle fortissimo muro civitati conjunctus est.

[20] *Præcipuo suo periculo.*] Quod postea explicatur.

[21] *His præsentibus desierunt.*] Ne, scilicet, à Lacedæmoniis, & reliquis Peloponnesiis ab opere incepto impedirentur. *Diodorus* lib. 11.

tis

omnes ſervi atque liberi opus facerent, neque ulli loco parcerent, ſive ſacer eſſet, ſive privatus, ſive publicus: ſed undique, quod idoneum ad muniendum putarent, congererent. Quo factum eſt ut Athenienſium muri ex ſacellis ſepulcriſque conſtarent.

CAP. VII. Themiſtocles autem ut Lacedæmonem venit, adire ad magiſtratus noluit: & dedit operam ut quàm longiſſimè tempus duceret, cauſam interponens, ſe collegas exſpectare. Quum Lacedæmonii quererentur opus nihilominus fieri, eumque eâ re conari fallere: interim reliqui legati ſunt conſequuti, à quibus quum audiſſet non multùm ſupereſſe munitionis, (n) [22] ad Ephoros Lacedæmoniorum acceſſit; penes quos ſummum imperium erat: atque apud eos contendit, falſa his eſſe delata, quare æquum eſſe, illos, viros bonos nobileſque mittere quibus fides adhiberetur, qui rem explorarent: Interea ſe obſidem retinerent. Geſtus eſt ei mos, treſque legati functi ſummis honoribus, Athenas miſſi ſunt. Cum his collegas ſuos Themiſtocles juſſit proficiſci: (o) eiſque prædixit, ut ne prius Lacedæmoniorum legatos dimitterent, quàm ipſe eſſet remiſſus. Hos poſtquàm Athenas perveniſſe ratus eſt, ad magiſtratum ſenatumque Lacedæmoniorum adiit, & apud eos liberrimè profeſſus eſt, Athenienſes ſuo conſilio, quod communi jure gentium facere poſſent; [23] deos publicos ſuoſque patrios, ac penates, quò faciliùs ab hoſte poſſent defendere, muris ſepſiſſe: (p) neque eò, quod inutile eſſet Græciæ feciſſe. Nam illorum urbem, ut propugnaculum oppoſitam eſſe barbaris, [24] apud quam jam bis claſſis regia feciſſet naufragium. Lacedæmonios autem malè & injuſtè facere, qui id potiùs intuerentur quod ipſorum dominationi, quàm quod univerſæ Græciæ utile eſſet. Quare, ſi ſuos legatos recipere vellent, quos Athenas miſerant, ſe remitterent, aliter illos nunquam in patriam eſſent recepturi.

CAP. VIII. Hic tamen non effugit civium ſuorum invidi-

INTERPETATIO.

(n) *Prope eſſe ut munitio abſolveretur.* (o) *Eoſque præmonuit.* (p) *Nec ideo* aliquid *quod Græciam non juvaret, operatum eſſe.*

NOTÆ.

[22] *Ad Ephoros Lacedæmoniorum acceſſit.*] Ephori ſupremi erant Spartanorum Magiſtratus, quales ferè apud Romanos Tribuni plebis: Ut enim a Conſulibus ad Tribunos provocare licebat, ſic à Regibus Lacedæmoniorum ad Ephoros. Tanta inſuper erat eorum poteſtas, ut etiam Regem in vincula publica conjicere valerent. Infra in Pauſaniâ.

[23] *Deos publicos ſuoſque patrios, ac Penates.*] Deos nempe toti Græciæ communes, & eos qui ſuæ civitati peculiariter præeſſent, ut Athenis Minervam; quique privatis ædificiis præſiderent.

[24] *Apud quam jam bis Claſſis Regia feciſſet naufragium.*] Semel in Euripo freto apud Artemiſium promontorium, ubi Perſarum claſſis malè rem geſſit; deinde ſemel apud Salaminam inſulam in Sinu Saronico.

am,

am, namque ob eundem timorem, quo damnatus erat Miltiades, [25] teſtularum ſuffragiis è civitate ejectus, [26] Argos habitatum conceſſit. Hìc quum, propter multas ejus virtutes, magnâ cum dignitate viveret, Lacedæmonii legatos Athenas miſerunt, qui, eum abſentem accuſarent, quòd ſocietatem cum rege Perſarum ad Græciam opprimendam feciſſet. Hoc crimine abſens proditionis eſt damnatus. Id ut audivit, quòd non ſatis tutum ſe Argis videbat, [27] Corcyram dimigravit. Ibi quum ejus principes civitatis animadvertiſſet timere, ne propter ſe bellum his Lacedæmonii & Athenienſes indicerent; [28] ad Admetum Moloſſorum regem, cum quo ei hoſpitium fuerat, confugit. Huc quum veniſſet, (q) & in præſentia rex abeſſet: quò majore religione ſe receptum tueretur, [29] filiam ejus parvulam arripuit, & cum eâ ſe in ſacrarium, quod ſummâ colebatur ceremoniâ, conjecit. Inde non priùs egreſſus eſt quàm rex eum, datâ dextrâ, in fidem reciperet, quam præſtitit. Nam quum ab Athenienſibus & Lacedæmoniis expoſceretur, (r) publicè ſupplicem non prodidit, monuitque ut con-

INTERPRETATIO.

(q) *Tumque Rex alio in loco verſaretur.* (r) *Fidem ſupplici datam, publicè non violavit.*

NOTÆ.

[25] *Teſtularum ſuffragiis.*] Oſtraciſmus erat apud Athenienſes Relegarionis genus, quo ſcilicet dum cives pœnam alicui irrogandam, vel propter ejus divitias, vel amicos, aliamve potentiam, exiſtimabant, in vas quod dam teſtulas viritim in concilio ipſis datas ſuffragiorum loco mittebant, in quibus quiſque nomen illius ſcribebat quem urbe cedere voluiſſet. Magiſtratus verò qui huic negotio præerant, univerſos ſimul calculos recenſebant; qui niſi ſex millium numerum exceſſiſſent, nil confectum eſſe judicabatur. At quicumque tali ſuffragio rum numero damnatus erat, hic ad decennium extra urbem ejiciebatur. Vide Ariſtot. lib. 3. Politic. Dictus autem Oſtraciſmus ἀπὸ τῶν ὀστράκων, hoc eſt à teſtulis in quibus ſuffragia ſcribi ſolebant. Cauſa inſtituti, ne quis ob nimiam potentiam libertate oppreſsâ tyrannidem occuparet. Sigonius l. 2. de rebus Athenienſium c. 4.

[26] *Argos habitatum conceſſit.*] Duo ſunt præcipua hujus nominis oppida, in Peloponneſo. Alterum Hippium, clariſſima civitas non procul à Mycænis ad Inachum amnem,

Ecce autem Inachiis ſeſe referebat ab Argis. Virg. l. 7.

quæ ad diſcrimen aliarum ejuſdem nominis urbium, Argos Hippium dicebatur, ab Equorum multitudine. Nam Hippos Græcè dicitur, Latinè Equus. Alterum Dipſium, ab aquæ penuriâ, quod & Phoroneum dictum eſt à Phoroneo primo Rege, teſte Stephano. Eſt item Argos oppidum Theſſaliæ, quod & Pelagiſcon à Pelaſgis. Porrò Argos locus erat certus ac definitus, in quo commorabantur qui teſtularum ſuffragiis urbe ejecti fuerant. Vide Plinium, Strabonem, Ptolemæum.

[27] *Corcyram demigravit.*] Vide ſupra.

[28] *Ad Admetum Moloſſorum Regem.*] Moloſſi à Moloſſiâ, quæ pars eſt Epiri, in qua olim naſcebantur egregii canes, qui & Moloſſi dicebantur. Cur verò ad eum confugerit, infrà oſtenditur.

[29] *Filiam ejus parvulam arripuit.*] Thucydides lib. 1. c. 8. ferè ſub finem, filium, non filiam, eúmque, ſuadente

ſuleret

ſuleret ſibi, difficile enim eſſe, in tam propinquo loco tutò eum verſari. [30] Itaque Pydnam eum deduci juſſit, & quod ſatis eſſet præſidii dedit. Hac re auditâ hic in navem omnibus ignotus aſcendit: Quæ quum tempeſtate maximâ [31] Naxum ferretur; ubi tum Athenienſium erat exercitus: ſenſit Themiſtocles, ſi eò perveniſſet, ſibi eſſe pereundum. Hac neceſſitate coactus, domino navis quis ſit, aperit: multa pollicens ſi ſe conſervaſſet. At ille clariſſimi viri captus miſericordiâ; diem noctemque procul ab inſulâ in ſalo navem tenuit in anchoris, neque quenquam ex eâ exire paſſus eſt. [32] Inde Epheſum pervenit, ibique Themiſtoclem exponit: (ſ) cui ille pro meritis gratiam poſteâ retulit.

CAP. IX. Scio pleroſque ita ſcripſiſſe, Themiſtoclem, Xerxe regnante, in Aſiam tranſiſſe. Sed ego potiſſimùm [33] Thucydidi credo, quòd ætate proximus erat qui illorum temporum hiſtoriam reliquerunt, & ejuſdem civitatis fuit. Is autem ait, [34] ad Artaxerxem eum veniſſe, atque his verbis epiſtolam miſiſſe: *Themiſtocles veni ad te, qui plurima mala omnium Grajorum in domum tuam intuli, quum mihi neceſſe fuit adverſus patrem tuum bellare, patriamque meam defendere. Idem multò plura bona feci, poſtquam in tuto ipſe ego, & ille in periculo eſſe cœpit. Nam quum in Aſiam reverti nollet, prælio apud Salamina facto, literis eum certiorem feci, id agi ut pons, quem in Helleſponto fecerat, diſſolveretur, atque ab hoſtibus circumiretur. Quo nuncio ille periculo eſt liberatus. Nunc autem ad te confugi* [35] *exagitatus à cunctâ Græciâ, tuam petens amicitiam: quam ſi ero adeptus, non minus me bonum amicum habe-*

INTERPRETATIO.

(ſ) *Quem poſteà meritâ mercede donavit.*

NOTÆ.

Reginâ, arripuiſſe ſcribit, ſubjungitque idem Thucydides, Moloſſorum Regem à Themiſtocle fuiſſe vehementer obſecratum, ne rerum inter ſe antè actarum recordaretur, neque de miſero vindictam ſumeret, quod in leviſſimis eum rebus offendiſſet, hic verò de ſalute ſuâ ageretur. Quod ſilentio præterit Nepos noſter, immo verò Themiſtoclem cum eo hoſpitium habuiſſe refert.

30 *Itaque Pydnam eum deduci juſſit.*] Urbem Macedoniæ. Stephanus Cydnam vocat. Hujus meminit Plin. lib. 4. c. 10.

31 *Naxum ferretur.*] Unam ex Cycladibus, olim Baccho ſacram, quæ hodie Nicia.

32 *Unde Epheſum pervenit.*] Urbem Ioniæ maritimam, Amazonum opus, & celeberrimo Dianæ templo totius Aſiæ clariſſimam. Stephanus.

33 *Sed ego potiſſimùm Thucydidi credo.*] Thucydides Athenienſis, hiſtoriæ ſcriptor peritiſſimus de bellis Peloponneſi.

34 *Ad Artaxerxem.*] Artaxerxes, Xerxis filius fuit, qui & Longimanus dictus eſt, Perſarum Rex. Porro inter nomen Xerxis & Artaxerxis illud diſcrimen eſt, quod alterum ab altero derivetur cum additamento illo honorifico *Art.* quod quidem apud Perſas, Heſychio Interprete, ſignificat magnum; ita ut Artaxerxes ſit quaſi magnus dominator.

35 *Exagitatus ab omni Græciâ.*] A

his, quàm fortem inimicum ille expertus est. Ea autem rogo, ut de his rebus, quas tecum colloqui volo, [36] *annum mihi temporis des, eoque transacto, me ad te venire patiaris.*

CAP. X. Hujus rex animi magnitudinem admirans, cupiensque talem virum sibi conciliari, (t) veniam dedit. Ille omne id tempus literis sermonique Persarum dedit: quibus adeò eruditus est, ut multò commodiùs dicatur apud regem verba fecisse, quàm hi poterant, [37] qui in Persîde erant nati. Hic quum multa regi esset pollicitus, gratissimumque illud, si suis uti consiliis vellet, illum Græciam bello oppressurum: magnis muneribus ab Artaxerxe donatus in [39] Asiam rediit, [39] domiciliumque Magnesiæ sibi constituit. Namque hanc urbem ei Rex donarat, his usus verbis, quæ panem præberet: (ex qua regione quinquaginta ei talenta quotannis redibant) [40] Lampsacum, unde vinum sumeret: [41] Myuntem, ex qua obsonium haberet. Hujus ad nostram memoriam monumenta manserunt duo: sepulcrum, [42] prope oppidum, in quo est sepultus: statuæ in foro Magnesiæ. De cujus morte multimodis apud plerosque scriptum est. Sed nos eundem potissimùm Thucydidem autorem probamus, qui illum ait

INTERPRETATIO.

(t) *Petitioni annuit.*

NOTÆ.

Venatoribus id translatum, qui nullibi feram consistere patiuntur, donec in potestatem eorum veniat.

[36] *Annum mihi temporis des.*] Nimirum ut per illud literis, sermonique Persarum operam daret. Vide Valer. Max. lib. 8. c. 7. exter. 15.

[37] *Qui in Persîde erant nati.*] Hæc est imperii Persarum peculiaris regio, cujus caput Persepolis: nam Græci distinguunt inter Περσικὰς πόλεις, &, πόλεις Περσίδος. Sic Salmasius.

[38] *In Asiam rediit.*] Sc. minorem, quæ hodie Anatolia dicitur.

[39] *Domiciliumque sibi Magnesiæ constituit.*] Magnesia urbs Ioniæ ad Meandrum amnem ita, juxta montem qui Thorax dicitur, in quo monte dicunt crucifixum fuisse Daphitam Grammaticum, quod Reges suis versibus incesseret, unde ortum est proverbium, *Cave à Thorace*, quo utimur quum alicujus linguæ petulantiam compescere volumus. Ita Strabo lib. 14. & Pius II. summus Pontifex in suâ Asiâ LXXXI. Magnesiam autem Themistocli idcirco a Persarum Rege datam esse existimo, quæ ei panem præberet, quia urbs illa in solo feraciissimo sita est, nimirum in campis patentissimis per quos Mæandrus amnis multoties in se recurrens, illos suis aquis mirum in modum fœcundat.

[40] *Lampsacum.*] Asiæ oppidum in Hellesponti litore clarum & nobile; hanc urbem à Priapo Bacchi & Veneris filio conditam antiqui referunt, inter quos Plutarchus, in Libello de claris mulieribus, & Demosthenes. Ideo autem id commentum fuisse puto, quòd vini & tritici summa ibi sit copia; hinc Themistocli in vinum data.

[41] *Myuntem.*] Urbem ad Mæandri ostia sitam, omnium piscium ubertate & copiâ prædivitem: hinc Themistocli in obsonium concessa. Vide Diodorum, Thucydidem, Strabonem, & Plinium.

[42] *Prope oppidum.*] Athenas, juxta Pyræum portum. Vide infra.

Mag-

Magneſiæ morbo mortuum: neque negat fuiſſe famam, [43] venenum ſuâ ſponte ſumpſiſſe, quum ſe, quæ regi de Græciâ opprimendâ pollicitus eſſet, præſtare poſſe deſperaret. Idem [44] oſſa ejus clàm in Atticâ ab amicis eſſet ſepulta, [45] quoniam legibus non concederetur, quòd proditionis eſſet damnatus, memoriæ prodidit.

NOTÆ.

[43] *Venenum ſuâ ſponte ſumpſiſſe.*] Tauri ſanguinem hauſiſſe teſtatur Valerius Max. lib. 5. v. 6. nimirùm in ſacrificio, ut ab oppugnandâ ſuâ patriâ abſtineret. Vide etiam Cicer. in Bruto. Thucydides tamen & Herodotus, & alii plures de Taurino ſanguine nihil prodiderunt.

[44] *Oſſa ejus clàm in Atticâ ab amicis eſſe ſepulta.*] Alii palàm & Oraculi juſſu id factum aiunt, quod non prius peſtis finem fore reſponderat, quàm Themiſtoclis oſſa Magneſiâ reducta eſſent. Sic Pauſanias in Atticis. At nec Herodotus, nec Thucydides ejus rei mentionem faciunt.

[45] *Quoniam legibus non concederetur.*] Cautum enim legibus erat ne quicumque ſacrilegii reus eſſet, vel Patriam prodidiſſet, ejus oſſa in Atticâ ſepelirentur. Vide eâ de re Xenoph. lib. 1. de rebus Græciæ, c. ultimo; & Plutarchum in Phocione, de quo infra.

III.

ARISTIDES LYSIMACHI FILIUS, ATHENIENSIS.

CAP. I.

[1] ÆQualis ferè fuit Themiſtocli. Itaque cum eo [2] de principatu contendit. (a) Namque obtrectarunt inter ſe. In his autem cognitum eſt quanta antiſtaret eloquentia innocentiæ. Quanquam enim adeò excellebat Ariſtides abſtinentiâ, ut unus poſt hominum memoriam, quod quidem nos audiverimus, [3] cog-

INTERPRETATIO.

(a) *Namque ſe mutuò criminati ſunt.*

NOTÆ.

[1] *Æqualis ferè fuit.*] Id de ætatis & dignitatis æqualitate tùm intelligi poteſt, non verò de morum conformitate; Ariſtides enim placidus & animo tranquillus; Themiſtocles contrà fervens & ambitioſus.

[2] *De Principatu contendit.*] Nimirum uter alteri in adminiſtrandâ civitate cederet.

[3] *Cognomine juſtus ſit appellatus.*]

nomine JUSTUS ſit appellatus: (b) tamen [4] à Themiſtocle collabefactus teſtulâ illâ, exilio decem annorum mulctatus eſt. Qui quidem quum intelligeret reprimi concitatam multitudinem non poſſe: cedenſque animadverteret [5] quendam ſcribentem, ut patriâ pelleretur, quæſiſſe ab eo dicitur, Quare id faceret, aut quid Ariſtides commiſiſſet, cur tantâ pœnâ dignus duceretur? Cui ille reſpondit, ſe ignorare Ariſtidem, ſed ſibi non placere quòd cupidè elaboraſſet, ut præter cæteros JUSTUS appellaretur. [6] Hic decem annorum legitimam pœnam non pertulit. Nam poſtquam Xerxes in Græciam deſcendit, ſexto ferè anno poſtquam erat expulſus, plebiſcito in patriam reſtitutus eſt.

CAP. II. Interfuit autem pugnæ navali apud Salamina, [7] quæ facta eſt priùs quàm pœnâ liberaretur. Idem prætor fuit Athenienſium [8] apud Platæeas, [9] in prælio quo Mardonius fuſus, barbarorumque exercitus eſt interfectus. Neque aliud eſt ullum hujus in re militari illuſtre factum, quàm hujus imperii memoria: Juſtitiæ verò & æquitatis & innocentiæ multa. Imprimis, quòd ejus æquitate factum eſt, quum in communi claſſe eſſet Græciæ ſimul cum Pauſaniâ, quo duce Mardonius erat fugatus, ut ſumma imperii maritimi à Lacedæmoniis transferretur ad Athenienſes. Namque ante id tempus & mari & terrâ duces erant Lacedæmonii. [10] Tum autem & intemperantiâ Pauſaniæ, & juſtitiâ factum eſt Ariſtidis, ut omnes ferè civitates Græciæ ad Athenienſium ſocietatem ſe applicarent: & adverſus barbaros, hos duces deligerent ſibi, quò faciliùs repellerent, ſi fortè bellum renovare conarentur.

INTERPRETATIO.

(b) *Nihilominus per Themiſtoclem Oſtraciſmo illo condemnatus.*

NOTÆ.

Vide Ciceronem pro Sextio, & Tuſcul. 5. *Ariſtides nonne ob eam cauſam expulſus eſt patriâ, quod præter modum juſtus eſſet.* Cui ſubjunge Plutarchum in ejus vitâ.

[4] *A Themiſtocle collabefactus teſtulâ illâ.*] Hæc erat lex Oſtraciſmi, ut paulò ſupra in Themiſtocle.

[5] *Quemdam ſcribentem, ut patriâ pelleretur.*] Quiſque enim Civium, ut ſupra dictum eſt, in calculo ſuo ejus nomen ſcribebat, quem vellet exulem fieri.

[6] *Hic decem annorum legitimam pœnam non pertulit.*] Ne eo ſenſu intelligas *legitimam*, quòd forte juſta, ſed lege Oſtraciſmi decretam.

[7] *Quæ facta eſt priuſquam pœnâ liberaretur.*] Id eſt, priuſquam pœnæ tempus Oſtraciſmi lege conſtitutum abſolveretur, quia plebiſcito ante illud revocatus eſt.

[8] *Apud Plateæas.*] Urbem Bœotiæ, de quâ ſupra in Miltiade.

[9] *In prælio quo Mardonius.*] Satrapes Xerxis, Natione Medus.

[10] *Tum autem & intemperantiâ Pauſaniæ, & juſtitiâ factum eſt Ariſtidis.*] De Pauſaniæ intemperantiâ poſtea. De juſtitiâ vero Ariſtidis hoc accipe; cùm enim ille ictum fœdus cum omni Græciâ firmaret, poſt diras

CAP.

CAP. III. Ad claſſes ædificandas, exercituſque comparandos, quantùm pecuniæ quæque civitas daret, Ariſtides delectus eſt, qui conſtitueret. Ejus arbitrio [11] quadringenta & ſexaginta talenta quotannis [12] Delum ſunt collata. Id enim commune ærarium eſſe voluerunt. Quæ omnis pecunia poſtero tempore Athenas tranſlata eſt. Hic quâ fuerit abſtinentiâ, nullum eſt certius indicium, quàm quòd quum tantis rebus præfuiſſet, in tantâ paupertate deceſſit, (c) ut quî efferretur, vix reliquerit. Quo factum eſt ut filiæ ejus publicè alerentur, & de communi ærario dotibus datis, collocarentur. Deceſſit autem ferè poſt annum quartum quàm Themiſtocles Athenis erat expulſus.

INTERPRETATIO.

(c) *Ut unde funus fieret ægrè ipſi ſuperfuerit.*

NOTÆ.

execrationes, accenſos ferreos orbes in mare dejecit; adjurans, ut ita extinguerentur cum omni ſtirpe & Gente, qui contra fœdus irent. Thucydides lib. 1. & Plutarchus in Ariſtide.

[11] *Quadringenta & ſexaginta talenta.*] Duplex erat talentum apud Atticos, magnum, & minus: magnum minas octingentas habebat: minus, coronatos ſexcentos. Ideoque vel ſi de minore hic ſermo eſt, quadringenta & ſexaginta talenta, ſummam efficient noſtri æris Ducenties ſeptuagies ſexies mille aureorum Coronatorum. *Schottus.* Vide & Jul. Pollucem lib. 9. & Budæum de Aſſe.

[12] *Delum ſunt collata.*] Una eſt Cycladum omnium notiſſima, prius Ortygia à Coturnicibus, quas Græci Ortygas vocant. Plin. lib. 4.

IV.

[1] PAUSANIAS LACEDÆMONIUS.

CAP. I.

MAgnus homo, ſed varius in omni genere vitæ fuit. Nam ut virtutibus eluxit, ſic vitiis eſt obrutus. Hujus illuſtriſſimum

NOTÆ.

[1] PAUSANIAS.] Cleombroti filius, Paterque alterius Cleombroti Lacedæmoniorum Ducis, qui temere cum Epaminondâ pugnans vulnere occubuit, exercituſque ejus deletus eſt.

est prælium [2] apud Platæeas. Namque illo duce Mardonius, satrapes regius, natione Medus, [3] regis gener, in primis omnium Persarum & manu fortis & [4] consilii plenus, cum ducentis millibus peditum, quos viritim legerat, & viginti millibus equitum, haud ita magnâ manu Græciâ fugatus est : [5] eóque ipse dux cecidit prælio. Quâ victoriâ elatus (a) plurima misscere cepit, & majora concupiscere. Sed primùm in eo est reprehensus, quòd quum ex prædâ [6] tripodem aureum Delphis posuisset, epigrammate scripto in quo erat hæc sententia, *Suo ductu barbaros apud Platæeas esse deletos, ejusque victoriæ ergò Apollini donum dedisse:* [7] hos versus Lacedæmonii exscalpserunt, neque aliud scripserunt, quàm nomina earum civitatum, quarum auxilio Persæ erant victi.

CAP. II. Post id prælium, eundem Pausaniam cum classe communi [8] Cyprum atque Hellespontum miserunt, ut ex his regionibus barbarorum præsidia depelleret. Pari felicitate in eâ re usus, elatiùs se gerere cœpit, majoresque appetere res. [9] Nam quum Byzantio expugnato cepissent complures Persarum nobiles, atque in his nonnullos regis propinquos : hos clam Xerxi remisit, simulans ex vinculis publicis effugisse : & cum his Gongylum Eretrienscm, qui literas regi redderet, in quibus hæc fuisse scripta Thucydides memoriæ prodidit : *Pausanias dux Spartæ, quos Byzantii ceperat, postquam propinquos tuos cognovit, tibi muneri misit seque tecum affinitate conjungi cupit. Quare, si tibi videtur, des ei filiam tuam nuptum. Id si feceris, & Spartam & cæteram Græciam sub tuam potestatem, se adjuvante, redacturum pollicetur. His de rebus si quid geri volueris, certum hominem ad eum mittas face,*

INTERPRETATIO.

(a) *Multa turbare aggressus est.*

NOTÆ.

[2] *Apud Platæeas.*] Vide supra in Miltiade.

[3] *Regis gener.*] Darii, cujus filiam Artozostren nomine duxerat, Xerxisque tunc Persis Imperantis sororis maritus. Herodotus lib. 6.

[4] *Consilii plenus.*] In eo tamen plus audaciæ quàm prudentiæ fuisse testatur idem Herodotus in Calliope.

[5] *Eo ipse Dux cecidit prælio.*] Ictus nimirùm lapide Mardonius periit. Plutarchus in Aristide.

[6] *Tripodem aureum Delphis posuisset.*] Mos victoribus erat, ut ex hostium prædâ Tripodem Apollini plerumque consecrarent, idque præsertim inter Græcos, quod frequenter in Atticâ historiâ legitur. Thucydides lib. 1. c. 8.

[7] *Hos versus Lacedæmonii excalpserunt.*] Idem, ibidem.

[8] *Cyprum, atque Hellespontum miserunt.*] Cyprus insula est in Pamphilico mari, Veneri sacra. Hellespontus verò fretum angustum Europam ab Asiâ dividens, Propontidem inter & mare Ægæum, nunc vulgò, *Stretto di Gallipoli.*

[9] *Nam quum Byzantio expugnato.*] Urbe Thraciæ ad Bosphorum sitâ, nunc Constantinop. à Constantinio instauratore dictâ.

cum

cum quo colloquatur. Rex tot hominum ſalute, tam ſibi neceſſariorum, magnopere gaviſus, confeſtim cum epiſtolâ [10] Artabazum ad Pauſaniam mittit, in qua eum collaudat, ac petit, ne cui rei parcat ad ea perficienda, quæ pollicetur. Si fecerit, nullius rei à ſe repulſam laturum. Hujus Pauſanias voluntate cognitâ, alacrior ad rem gerendam factus, in ſuſpicionem cecidit Lacedæmoniorum. In quo facto domum revocatus, accuſatus capitis, abſolvitur: mulctatur tamen pecuniâ. Quam ob cauſam ad claſſem remiſſus non eſt.

CAP. III. (b) At ille pòſt non multò, ſuâ ſponte ad exercitum rediit, & ibi non callidâ, ſed dementi ratione cogitata patefecit. Non enim mores patrios ſolùm, ſed etiam cultum veſtitumque mutavit. Apparatu regio utebatur, [11] veſte Medicâ: [12] ſatellites Medi & Ægyptii ſequebantur: epulabatur more Perſarum luxurioſiùs, quàm qui aderant, perpeti poſſent. Aditum petentibus conveniendi non dabat: ſuperbè reſpondebat, & crudeliter imperabat. Spartam redire nolebat. [13] Colonas, qui locus in agro Troade eſt, ſe contulerat: ibi conſilia cùm patriæ, tum ſibi inimica capiebat. Id poſtquam Lacedæmonii reſciverunt, [14] legatos ad eum cum ſcytala miſerunt, in qua more illorum erat ſcriptum, niſi domum reverteretur, ſe capitis eum damnaturos. Hoc nuncio motus, ſperans ſe etiam pecuniâ & potentiâ inſtans periculum poſſe depellere, domum rediit. Huc ut venit, ab ephoris in vincula publica conjectus eſt. [15] Licet enim legibus eorum, cuivis ephoro hoc facere regi. Hinc tamen ſe expedivit: neque eò magis carebat ſuſpicione, nam opinio manebat, eum cum rege

INTERPRETATIO.

(b) *Ille verò poſt breve tempus privato conſilio ad caſtra reverſus eſt.*

NOTÆ.

[10] *Artabazum ad Pauſaniam mittit.*] Artabazus ille ſummus Xerxis præfectus fuit, de quo Herodotus lib. 9. & Thucydides lib. 1. quod patet ex ejus nominis Etymologiâ. Heſychius, Stephanus.

[11] *Veſte Medicâ.*] Ut oſtenderet ſe jam ad Medos & Perſas defeciſſe. Medorum autem veſtem purpuream fuiſſe ſcribit Xenoph. l. 1. de Cyri vitâ.

[12] *Satellites Medi & Ægyptii ſequebantur.*] Quales Perſarum Reges habent, qui Doryphori dicuntur & Melophori, quia aurea mala haſtis præfixa ferunt, vel à colore veſtis Melino. Ælianus, & Athenæus lib. 12. cap. 3.

[13] *Colonas.*] De hoc loco meminit Thucydides lib. 1. c. 8. Non procul à Lampſaco, Mileſiorum Coloniâ. Strabo lib. 13.

[14] *Legatos ad eum cum ſcythalâ miſerunt.*] Scythala, quantùm hic ego conjicio, epiſtolæ juſſoriæ & comminatoriæ genus eſt, ſigillo quodam publico obſignatæ, quâ Lacedæmonii ad revocandos Imperatores ſuos uti ſolebant, cujus formam depingunt Plutarchus in Lyſandro, & Gellius lib. 17.

[15] *Licet enim cuivis Ephoro, legibus eorum, hoc facere Regi.*] De Ephororum poteſtate ſuprà diximus.

habere ſocietatem. [16] Eſt genus quoddam hominum, quod Helotes vocatur, quorum magna multitudo agros Lacedæmoniorum colit, ſervorumque munere fungitur. Hos quoque ſollicitare ſpe libertatis exiſtimabatur. Sed quòd harum rerum nullum erat apertum crimen, quo argui poſſet, non putabant de tali tamque claro viro ſuſpicionibus oportere judicari: ſed expectandum, dum ſe ipſa res aperiret.

CAP. IV. Interim Argilius quidam adoleſcentulus, quem puerum Pauſanias amore Venereo dilexerat, quum epiſtolam ab eo ad Artabazum accepiſſet, eique in ſuſpicionem veniſſet, aliquid in eâ de ſe eſſe ſcriptum, quòd nemo eorum rediſſet, qui ſuper tali causâ eòdem miſſi erant: vincula epiſtolæ laxavit, ſignoque detracto, cognovit, ſi pertuliſſet, ſibi eſſe pereundum. Erant in eádem epiſtola quæ ad ea pertinebant, quæ inter regem Pauſaniamque convenerant. Has ille literas ephoris tradidit. Non eſt prætereunda gravitas Lacedæmoniorum hoc loco. Nam ne hujus quidem indicio impulſi ſunt, ut Pauſaniam comprehenderent: neque priùs vim adhibendam putaverunt, (c) quàm ſe ipſe indicaſſet. Itaque huic indici, quid fieri vellent, præceperunt. [17] Fanum Neptuni eſt Tænari, quod violari nefas putant Græci: eò ille index confugit: in ara conſedit: hanc juxta, locum fecerunt ſub terrâ, ex quo poſſet audiri, ſi quis quid loqueretur cum Argilio. Huc ex ephoris quidam deſcenderunt. Pauſanias ut audivit, Argilium confugiſſe in aram, perturbatus eò venit. [18] Quem quum ſupplicem dei videret in arâ ſedentem, quærit, cauſæ quid ſit tam repentino conſilio. Huic ille quid ex literis comperiſſet, aperit. Tanto magis Pauſanias perturbatus orare cœpit, *ne enunciaret, nec ſe meritum de illo optimè, proderet.* (d) *Quòd ſi eam veniam ſibi dediſſet, tantiſque implicitum rebus ſublevaſſet, magno eſſe ei præmio futurum.*

INTERPRETATIO.

(c) *Quàm ſe reum exhibuiſſet.* (d) *Quod ſi eo beneficio ſe devinxiſſet.*

NOTÆ.

[16] *Eſt genus quoddam hominum quod Helotes vocatur.*] Erant ſervi publici apud Lacedæmonios, præpoſiti agris arandis & colendis, quorum tamen tantum jus erat, ut civitatem Spartanam aſſequi poſſent. De quibus vide Thucydidem lib. 1. c. 6. Platonem 6. de Legibus, Ariſtot. 11. Politic. c. 7. Horum fides erat admodum labrica, & impulſu ad mutationem facilis. Polyæn. l. 1.

[17] *Fanum Neptuni eſt Tænari.*] Tænarus promontorium eſt Laconicæ regionis, in quo fauces erant ad inferos deſcendentes, quò hippocampos ſuos Neptunus ſubducere credebatur, unde fanum ipſi dicatum eſt.

[18] *Quem quum ſupplicem Dei.*] Id eſt, Neptuni.

CAP.

CAP. V. His rebus ephori cognitis, ſatiùs putaverunt in urbe eum comprehendi, quò, quum eſſent profecti, Pauſanias placato Argilio (ut putabat) Lacedæmonem reverteretur: in itinere, (e) quum jam in eo eſſet, ut comprehenderetur, è vultu cujuſdam ephori, qui eum admonere cupiebat, inſidias ſibi fieri intellexit. Itaque paucis antè gradibus, quàm qui ſequebantur, [19] in ædem Minervæ, quæ Chalcioecus vocatur, confugit. Hinc ne exire poſſet, ſtatim ephori [20] valvas ejus ædis obſtruxerunt, tectumque ſunt demoliti, (f) quò faciliùs ſub dio interiret. Dicitur eo tempore matrem Pauſaniæ vixiſſe: (g) eamque jam magno natu, poſtquam de ſcelere filii comperit, in primis ad filium claudendum, lapidem ad introitum ædis attuliſſe. Sic Pauſanias magnam belli gloriam turpi morte maculavit. Hic quum ſemianimis de templo elatus eſſet, [21] confeſtim animam efflavit. Cujus mortui corpus quum eòdem nonnulli dicerent inferri oportere, quò hi qui ad ſupplicium eſſent dati: diſplicuit pluribus; & procul ab eo loco infoderunt, in quo erat mortuus. [22] Inde poſteriùs, dei Delphici reſponſo erutus, atque eodem loco ſepultus, ubi vitam poſuerat.

INTERPRETATIO.

(e) *Quum jam prope eſſet ut caperetur.* (f) *Ut celeriùs ſub aperto cælo moreretur.* (g) *Eamque jam longævam.*

NOTÆ.

[19] *In ædem Minervæ quæ Chalciœcus vocatur.*] De eâdem Æde Minervæ ſacrâ loquitur Thucydides lib. 1. in quam velut ad Aſylum facinoroſi confugiſſe videntur, hucque fugientes impunitate donari: Chaleicœcus dictus, teſte Suidâ, ἢ, ὅτι Χαλκοῦν εἶχον τὸν, ἢ διὰ τοὺς Χαλκιδεῖς τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ φυγάδας αὐτὸν κτίσαι.

[20] *Valvas ejus ædis obſtruxerunt.*] Non Ephoros, ſed Patrem Pauſaniæ eas obſtruxiſſe ait Plutarch. qua in re errare videtur, quemadmodum & in ejus Patris nomine, quem Agefilaum vocat; cùm ſit Cleombrotus, ut ſupradictum eſt; id vero Matri ejus imputat Nepos, ut infra legitur, cui nomen erat Theano, Polyæno authore lib. 8.

[21] *Confeſtim animam efflavit.*] Huic opinioni adverſatur Xenophon lib. 3. de rebus Græciæ, ſcribitque Pauſaniam damnatum Tegeam profugiſſe, ibique morbo periiſſe.

[22] *Inde poſteriùs Dei Delphici reſponſo erutus.*] Diodorus ait Apollinem, qui Delphicus Deus dicitur, Lacedæmoniis iratum, quòd ſupplicum Aſylum violaſſent, reſpondiſſe, Supplicem Deo reſtitui oportere; quòd quum fieri non poſſe viderent, pro uno corpore vivo duas ſtatuas Pauſaniæ poſuiſſe. Sic etiam ferè Thucydides, lib. 1. ſed præter duas ſtatuas æneas, corpus ejus, oraculi mandato, huc delatum ac conditum eſſe ſcribit.

V. CIMON

habere ſocietatem. [16] Eſt genus quoddam hominum, quod Helotes vocatur, quorum magna multitudo agros Lacedæmoniorum colit, ſervorumque munere fungitur. Hos quoque ſollicitare ſpe libertatis exiſtimabatur. Sed quòd harum rerum nullum erat apertum crimen, quo argui poſſet, non putabant de tali tamque claro viro ſuſpicionibus oportere judicari: ſed expectandum, dum ſe ipſa res aperiret.

CAP. IV. Interim Argilius quidam adoleſcentulus, quem puerum Pauſanias amore Venereo dilexerat, quum epiſtolam ab eo ad Artabazum accepiſſet, eique in ſuſpicionem veniſſet, aliquid in eâ de ſe eſſe ſcriptum, quòd nemo eorum rediſſet, qui ſuper tali causâ eòdem miſſi erant: vincula epiſtolæ laxavit, ſignoque detracto, cognovit, ſi pertuliſſet, ſibi eſſe pereundum. Erant in eâdem epiſtola quæ ad ea pertinebant, quæ inter regem Pauſaniamque convenerant. Has ille literas ephoris tradidit. Non eſt prætereunda gravitas Lacedæmoniorum hoc loco. Nam ne hujus quidem indicio impulſi ſunt, ut Pauſaniam comprehenderent: neque priùs vim adhibendam putaverunt, (c) quàm ſe ipſe indicaſſet. Itaque huic indici, quid fieri vellent, præceperunt. [17] Fanum Neptuni eſt Tænari, quod violari nefas putant Græci: eò ille index confugit: in ara conſedit: hanc juxta, locum fecerunt ſub terrâ, ex quo poſſet audiri, ſi quis quid loqueretur cum Argilio. Huc ex ephoris quidam deſcenderunt. Pauſanias ut audivit, Argilium confugiſſe in aram, perturbatus eò venit. [18] Quem quum ſupplicem dei videret in arâ ſedentem, quærit, cauſæ quid ſit tam repentino conſilio. Huic ille quid ex literis comperiſſet, aperit. Tanto magis Pauſanias perturbatus orare cœpit, *ne enunciaret, nec ſe meritum de illo optimè, proderet.* (d) *Quòd ſi eam veniam ſibi dediſſet, tantiſque implicitum rebus ſublevaſſet, magno eſſe ei præmio futurum.*

INTERPRETATIO.

(c) *Quàm ſe reum exhibuiſſet.* (d) *Quod ſi eo beneficio ſe devinxiſſet.*

NOTÆ.

[16] *Eſt genus quoddam hominum quod Helotes vocatur.*] Erant ſervi publici apud Lacedæmonios, præpoſiti agris arandis & colendis, quorum tamen tantum jus erat, ut civitatem Spartanam aſſequi poſſent. De quibus vide Thucydidem lib. 1. c. 6. Platonem 6. de Legibus, Ariſtot. 11. Politic. c. 7. Horum fides erat admodum lubrica, & impulſu ad mutationem facilis. Polyæn. l. 1.

[17] *Fanum Neptuni eſt Tænari.*] Tænarus promontorium eſt Laconicæ regionis, in quo fauces erant ad inferos deſcendentes, quò hippocampos ſuos Neptunus ſubducere credebatur, unde fanum ipſi dicatum eſt.

[18] *Quem quum ſupplicem Dei.*] Id eſt, Neptuni.

CAP.

CAP. V. His rebus ephori cognitis, ſatiùs putaverunt in urbe eum comprehendi, quò, quum eſſent profecti, Pauſanias placato Argilio (ut putabat) Lacedæmonem reverteretur: in itinere, (e) quum jam in eo eſſet, ut comprehenderetur, è vultu cujuſdam ephori, qui eum admonere cupiebat, inſidias ſibi fieri intellexit. Itaque paucis antè gradibus, quàm qui ſequebantur, [19] in ædem Minervæ, quæ Chalcioecus vocatur, confugit. Hinc ne exire poſſet, ſtatim ephori [20] valvas ejus ædis obſtruxerunt, tectumque ſunt demoliti, (f) quò faciliùs ſub dio interiret. Dicitur eo tempore matrem Pauſaniæ vixiſſe: (g) eamque jam magno natu, poſtquam de ſcelere filii comperit, in primis ad filium claudendum, lapidem ad introitum ædis attuliſſe. Sic Pauſanias magnam belli gloriam turpi morte maculavit. Hic quum ſemianimis de templo elatus eſſet, [21] confeſtim animam efflavit. Cujus mortui corpus quum eòdem nonnulli dicerent inferri oportere, quò hi qui ad ſupplicium eſſent dati: diſplicuit pluribus; & procul ab eo loco infoderunt, in quo erat mortuus. [22] Inde poſteriùs, dei Delphici reſponſo erutus, atque eodem loco ſepultus, ubi vitam poſuerat.

INTERPRETATIO.

(e) *Quum jam prope eſſet ut caperetur.* (f) *Ut celeriùs ſub aperto cælo moreretur.* (g) *Eamque jam longævam.*

NOTÆ.

[19] *In ædem Minervæ quæ Chalciœcus vocatur.*] De eâdem Æde Minervæ ſacrâ loquitur Thucydides lib. 1. in quam velut ad Aſylum facinoroſi confugiſſe videntur, hucque fugientes impunitate donari: Chaleiœcus dictus, teſte Suidâ, ἢ, ὅτι Χαλκοῦν εἶχον οἶκον, ἢ διὰ τοὺς Χαλκιδῆς τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ φυγάσας αὐτὸν κτίσαι.

[20] *Valvas ejus ædis obſtruxerunt.*] Non Ephoros, ſed Patrem Pauſaniæ eas obſtruxiſſe ait Plutarch. qua in re errare videtur, quemadmodum & in ejus Patris nomine, quem Ageſilaum vocat; cùm ſit Cleombrotus, ut ſupradictum eſt; id vero Matri ejus imputat Nepos, ut infra legitur, cui nomen erat Theano, Polyæno authore lib. 8.

[21] *Confeſtim animam efflavit.*] Huic opinioni adverſatur Xenophon lib. 3. de rebus Græciæ, ſcribitque Pauſaniam damnatum Tegeam profugiſſe, ibique morbo periiſſe.

[22] *Inde poſteriùs Dei Delphici reſponſo erutus.*] Diodorus ait Apollinem, qui Delphicus Deus dicitur, Lacedæmoniis iratum, quòd ſupplicum Aſylum violaſſent, reſpondiſſe, Supplicem Deo reſtitui oportere; quòd quum fieri non poſſe viderent, pro uno corpore vivo duas ſtatuas Pauſaniæ poſuiſſe. Sic etiam ferè Thucydides, lib. 1. ſed præter duas ſtatuas æneas, corpus ejus, oraculi mandato, huc delatum ac conditum eſſe ſcribit.

V.

CIMON MILTIADIS FILIUS, ATHENIENSIS.

CAP. I.

(a) DUro admodum initio usus est adolescentiæ. Nam quum pater ejus [1] litem æstimatam populo solvere non potuisset, ob eámque causam in vinculis publicis decessisset: Cimon eádem custodiâ tenebatur, [2] neque legibus Athenienſium emitti poterat, nisi pecuniam, quâ pater mulctatus esset, solvisset. Habebat autem in matrimonio [3] sororem suam germanam nomine Elpinicen, non magis amore, quàm more ductus, nam Athenienſibus licet, eodem patre natas, uxores ducere. [4] Hujus conjugii cupidus Callias quidam, non tam generosus quàm pecuniosus, qui magnas pecunias ex metallis fecerat, egit cum Cimone ut eam sibi uxorem daret: id si impetrasset, se pro illo pecuniam soluturum. [5] Is quum talem conditionem aspernaretur, Elpinice negavit se passuram Miltiadis progeniem in vinculis publicis interire, quoniamque prohibere posset, se Calliæ nupturam, si ea, quæ policeretur, præstitisset.

INTERPRETATIO.

(a) *Durissimum habuit juventutis exordium.*

NOTÆ.

[1] *Litem æstimatam populo solvere non potuisset.*] Nimirùm quinquaginta talentis, ut supra in Miltiade. Vide Senecam l. 4. Controvers. 26. & Quintil. Decl. 103.

[2] *Neque legibus Athenienſium emitti poterat.*] Tyrannorum filii, apud Græcos, parentum crimina luebant; ut scribit Alex. Neapol. lib. 11. c. 16.

[3] *Sororem suam germanam.*] Ut in præfatione.

[4] *Hujus conjugii cupidus Callias quidam.*] Vir ditissimus, qui apud Athenienses λακκόπλουτος dictus, quod ex puteis & fodinis divitias parasset. Hunc sordidè divitem natum vocat Seneca controversiâ 24. lib. 4. De hoc Divite vide Athenæum lib. 12. c. 8, & 17. Et Theophrastum lib. περὶ λίθων.

[5] *Is quum talem conditionem aspernaretur.*] Contrà, facilem illum & paratum ad hanc conditionem asserit Plutarchus.

CAP.

CAP. II. Tali modo cuſtodiâ liberatus Cimon, celeriter ad principatum pervênit. Habebat enim ſatis eloquentiæ, ſummam liberalitatem, magnam prudentiam cùm juris civilis, tum rei militaris, quòd cum patre à puero in exercitu fuerat verſatus. [6] Itaque hic & populum urbanum in ſuâ tenuit poteſtate, & apud exercitum plurimùm valuit autoritate. [7] Primùm imperator apud flumen Strymona [8] magnas copias Thracum fugavit: [9] oppidum Amphipolim conſtituit, eòque decem millia Athenienſium in coloniam miſit. Idem [10] iterum apud Micalen [11] Cypriorum & Phœnicum ducentarum navium claſſem devictam cepit: eodémque die pari fortunâ in terrâ uſus eſt. Namque hoſtium navibus captis, [12] ſtatim ex claſſe copias ſuas eduxit, barbarorum uno concurſu maximam vim proſtravit. Quâ victoriâ, magnâ prædâ potitus, quum domum reverteretur, quòd jam nonnullæ inſulæ propter acerbitatem imperii defecerant, (b) bene animatas confirmavit, alienatas ad officium redire coëgit. [13] Scyrum, quàm eo tempore Dolopes incolebant, [14] quòd cuntumaciùs ſe geſſerat, vacuefecit: [15] poſſeſſores veteres urbe inſulâque ejecit, [16] agros civibus diviſit. [17] Thaſios opulentiâ fretos, ſuo adventu fregit. His

INTERPRETATIO.

(b) *Bene affectas corroboravit.*

NOTÆ.

6 *Itaque hic & populum urbanum.*] Id eſt, in urbe morantem.

7 *Primum imperator ad flumen Strymona.*] Quo Macedonia à Thraciâ dividitur.

8 *Magnas copias Thracum.*] Quia tunc Thraces in Perſarum exercitu militabant.

9 *Oppidum Amphipolim conſtituit.*] Sic dictum, quòd utrimque Strymone fluvio alluitur. Plin. 4. 10. 23. & aliis in locis. Urbs iſta media eſt Macedoniam inter & Thraciam; hodie *Chryſopoli.*

10 *Iterum apud Mycalen.*] Nomen montis in Cariâ. Ad Eurymedontem fluvium in Pamphiliâ pugnam commiſſam fuiſſe ait Pompon. Mela lib. 1. c. 14.

11 *Cypriorum & Phœnicum.*] De Cypro inſulâ jam dictum eſt in Pauſaniâ. Phœnices verò populi à Phœniciâ oriundi: Phœnicia autem Regio eſt Syriæ maritima, Judææ contermina, cujus præcipuæ urbes fuerunt Tyrus & Sidon ad mare.

12 *Statim ex claſſe copias ſuas eduxit.*] De hoc Stratagem. Polyæn. lib. 1.

13 *Scyrum, quam eo tempore Dolopes incolebant.*] Scyros inſula eſt in Ægæo mari, in qua Achilles fœminam mentitus delituit inter Lycomedis Regis filias. Dolopes verò populi erant Theſſaliæ, è cujus regione Scyros ſita eſt, prope Pindum habitabant, unde Achelous amnis ad Echinadas curſum præcipitat.

14 *Quod contumaciùs ſe geſſerat, vacuefecit.*] Id eſt, Inſulam à Dolopibus, qui, ut refert Plutarchus, pyraticam artem exercebant, occupatam repurgavit.

15 *Seſſores veteres urbe inſulâque ejecit.*] Quidam legunt *Poſſeſſores*; ſolos tamen Dolopes inde ejectos propter eorum rapinas vult Plutarchus.

16 *Agros civibus diviſit.*] Id eſt, Coloniam huc deduxit, cui agros hujus Inſulæ diſtribuit.

17 *Thaſios opulentiâ fretos.*] Thaſus inſula eſt maris Ægæi, Thraciæ ad-

ex

ex manubiis arx Athenarum, quà ad meridiem vergit, eſt ornata.

CAP. III. Quibus rebus quum unus in civitate maximè floreret, incidit in eandem invidiam quàm pater ſuus cæterique Athenienſium principes. [18] Nam teſtarum ſuffragiis, quod illi ὀστρακισμὸν vocant, decem annorum exilio multatus eſt. Cujus facti celeriùs Athenienſes quàm ipſum pœnituit. Nam quum ille forti animo, invidiæ ingratorum civium ceſſiſſet, bellumque Lacedæmonii Athenienſibus indixiſſent; confeſtim notæ ejus virtutis deſiderium conſequutum eſt. Itaque poſt annum quintum, quo expulſus erat, in patriam revocatus eſt. [19] Ille, quòd hoſpitio Lacedæmoniorum utebatur, ſatiùs exiſtimans contendere Lacedæmonem; ſuâ ſponte eſt profectus, pacemque inter duas potentiſſimas civitates conciliavit. Pòſt neque ita multò in Cyprum cum ducentis navibus imperator miſſus, quum ejus majorem partem inſulæ deviciſſet, in morbum implicitus, [20] in oppido Citio eſt mortuus.

CAP. IV. Hunc Athenienſes non ſolùm in bello, ſed in pace diu deſideraverunt. Fuit enim tantâ liberalitate, quum compluribus locis prædia hortóſque haberet, ut nunquam eis cuſtodem poſuerit, fructus ſervandi gratiâ, ne quis impediretur quò minùs ejus rebus, quibus vellet, frueretur. [21] Semper eum pediſſequi cum nummis ſunt ſecuti, ut ſi quis opis ejus indigeret, haberet, quod ſtatim daret, [22] ne differendo videretur negare. (c) Sæpe quum aliquem offenſum fortunâ, videret minùs bene veſtitum, ſuum amiculum dedit. Quotidie ſic cœna ei coquebatur, (d) ut

INTERPRETATIO.

(c) *Quum non rarò aliquem fortè ſibi obvium cerneret male indutum.*
(d) *Ut quos in foro non invitatos aſpiceret, univerſos invitaret.*

NOTÆ.

jacens, generoſis vitibus, & inſigni marmoris genere nobilitata; unde Thaſii, quos Cimon navali prælio debellavit.

[18] *Nam teſtarum ſuffragiis.*] De Oſtraciſmo ſupra dictum eſt in Miltiade, & Themiſtocle.

[19] *Ille quod hoſpitio Lacedæmoniorum utebatur.*] Quia, ſcilicet, in Spartanorum agris exulabat Oſtraciſmi causâ.

[20] *In oppido Citio eſt mortuus.*] Hanc urbem expugnatam à Cimone negat Thucydides lib. 1. c. 6. Immò vero in obſidione urbis morte fuiſſe eum occupatum ait; cui opinioni Diodorus adverſatur; nam & Citium expugnaſſe, & in cives ejus humanum ſe præbuiſſe ſcribit, unde Plutarchus refert ex Nauſicrate Rhetore Citienſes quoddam Cimonis ſepulchrum coluiſſe, quī Oraculi cujuſdam juſſu eum quaſi Deum in adverſitatibus venerabantur. Citium autem eſt urbs Cypri in quâ Zeno Stoicorum Sectæ conditor natus eſt.

[21] *Semper eum pediſſequi cum nummis ſunt ſecuti.*] Hos hodie ab eleemoſynis miniſtros dicimus. De Cimonis liberalitate, idem refert Plutarch. in Pericle.

[22] *Ne differendo videretur negare.*]

quos

quos invocatos vidiſſet in foro, omnes devocaret: quod facere nullum diem prætermittebat. Nulli fides ejus, nulli opera, nulli res familiaris defuit: multos locupletavit. Complures pauperes mortuos (e) qui unde efferrentur, non reliquiſſent, ſuo ſumptu extulit. Sic ſe gerendo minimè eſt mirandum, (f) ſi & vita ejus fuit ſecura, & mors acerba.

INTERPRETATIO.

(e) *Quibus non ſupererat unde funus ipſis pararetur, ſuis impenſis paravit.*
(f) *Si & tutè vixit, & cum omnium luctu obiit.*

NOTÆ.

Cui ſententiæ illud P. Syri conforme eſt,

Beneficium bis dat, qui dat celeriter.

Et illud Auſonii:

Gratia quæ tarda eſt, ingrata eſt gratia. Namque,
Quæ fieri properat gratia, grata magis.

VI.

[1] LYSANDER [2] LACEDÆMONIUS.

CAP. I.

MAgnam reliquit ſui famam, magis felicitate quàm virtute partam. Athenienſes enim [3] in Pelopponeſios ſexto & vigeſimo anno bellum gerentes confeciſſe apparet. Id quâ ratione conſecutus ſit, latet. Non enim virtute ſui exercitus, ſed immodeſtiâ factum eſt adverſariorum, (a) qui quòd dicto audientes im-

INTERPRETATIO.

(a) *Qui quia Ducum mandatis minimè obtemperabant.*

NOTÆ.

[1] LYSANDER.] Ariſtocleti filius, ex Heraclidarum genere. Plutarchus in Lyſandro.

[2] LACEDÆMONIUS.] Apud Athenæum lib. 6. Mothacem eum fuiſſe aſſerit Theopompus. Idem quoque teſtatur Ælianus lib. 12. cap. 43. *Quod nomen imponebatur iis, quos Patres in Gymnaſiâ locupletum, exercitatum mitterent.* Alii Mothaces volunt fuiſſe conditione ſervos; a verbo Græco μάθαξ, *verna*; vel μόθος, *labor.*

[3] *In Peloponneſios.*] Peloponneſii à peratoribus

peratoribus ſuis non erat, diſpalari in agris, relictis navibus, in hoſtium venerunt poteſtatem. Quo facto Athenienſes ſe Lacedæmoniis dediderunt. Hâc victoriâ Lyſander elatus, quum antea ſemper factioſus audáxque fuiſſet, (b) ſic ſibi indulſit, ut ejus operâ in maximum odium Græciæ Lacedæmonii pervenerint. Nam quum hanc cauſam Lacedæmonii dictitaſſent ſibi eſſe belli, ut Athenienſium impotentem dominationem refringerent: poſtquam apud [4] Ægos flumen Lyſander claſſis hoſtium eſt potitus, nihil aliud molitus eſt, quàm ut omnes civitates in ſuâ teneret poteſtate, quum id ſe Lacedæmoniorum causâ facere ſimularet. Namque undique qui Athenienſium rebus ſtuduiſſent, ejectis, [5] decem delegerat in unaquaque civitate, quibus ſummum imperium poteſtatémque omnium rerum committeret. Horum in numerum nemo admittebatur (c) niſi qui aut ejus hoſpitio contineretur (d) aut ſe illius fore proprium fide confirmârat.

CAP. II. Ita decemvirali poteſtate in omnibus urbibus conſtitutâ, ipſius nutu omnia gerebantur, [6] cujus de crudelitate ac perfidiâ ſatis eſt unam rem exempli gratiâ proferre, ne de eodem plura enumerando fatigemus lectores. Victor ex Aſiâ quum reverteretur, [7] Thaſúmque divertiſſet, quòd ea civitas præcipuâ fide fuerat erga Athenienſes, proinde ac ſi iidem firmiſſimi ſolerent eſſe amici, qui conſtantes fuiſſent inimici [8] eam pervertere concupivit. Vidit autem, niſi in eo occultaſſet voluntatem, [9] futurum ut Thaſii dilaberentur, [10] conſulerentque rebus ſuis,

INTERPRETATIO.

(b) *Adeò ſe impotenter geſſit.* (c) *Niſi qui vel hoſpitum ejus numero haberetur.* (d) *Vel ſe penitus ipſi addictum* ſacramento *ſponderet.*

NOTÆ.

Peloponneſo dicti, peninſula quæ hodie Morea. de qua ſupra.

4 *Aigos.*] Cherſoneſi Thraciæ fluvius, ad cujus oſtia Athenienſium claſſis à Lyſandro aut capta fuit, aut ſubmerſa; ſic dictus quaſi Capræ fluvius. Plin. lib. 2.

5 *Decem delegerat.*] Hos Xenophon ἁρμοστὰς vocat lib. 3. de rebus gr. Athenis autem 30. præfecerat, decem vero, Piræeo. Plutarch. Hi poſtea urbem oppreſſerunt, dictique ſunt 30. tyranni. Xenophon ibid.

6 *Cujus de crudelitate ac perfidiâ.*] Hæc ſunt illius perfidiæ argumenta, quod dicere ſolebat, ubi leonina pellis non proficeret, vulpinam eſſe aſſuendam. Item, pueros taxillis, homines vero jurejurando fallendos; vide Plutarchum, qui eum cum Syllâ comparat.

7 *Thaſumque divertiſſet.*] Inſulæ nomen ſimul & civitatis, de qua ſupra in Cimone.

8 *Eam pervertere concupivit.*] Id eſt, ab Athenienſium partibus ad Lacedæmoniorum partes eam abducere tentavit.

9 *Futurumque ut Thaſii dilaberentur.*] Id eſt, ut apertè deficerent.

10 *Conſulerentque rebus ſuis.*] Quandoquidem hic deſunt nonnulla, conjiciendum eſt in iis quædam perfidiæ Lyſandri exempla narrari; & fortè etiam quædam alia, propter quæ Ephori decemviralem poteſtatem ab eo

Deſideratur

Deſideratur hic exemplum Lyſandri crudelitatis & perfidiæ in Thaſios.

CAP. III. Itaque decemviralem ſuam poteſtatem, ſui ab illo conſtitutam ſuſtulerunt. Quo dolore incenſus iniit conſilia reges Lacedæmoniorum tollere, ſed ſentiebat id ſe ſine ope deorum facere non poſſe, quòd Lacedæmonii omnia ad oracula referre conſueverant. [11] Primùm itaque Delphos corrumpere eſt conatus. Quum id non potuiſſet, [12] Dodonam adortus eſt. Hinc quoque repulſus, dixit ſe vota ſuſcepiſſe, [13] quæ Jovi Hammoni ſolveret, [14] exiſtimans ſe Afros faciliùs corrupturum. Hac ſpe quum profectus eſſet in Africam, multum eum antiſtites Jovis fefellerunt, nam non ſolùm corrumpi non potuerunt, ſed etiam legatos Lacedæmona miſerunt qui Lyſandrum accuſarent, quòd ſacerdotes fani corrumpere conatus eſſet. Accuſatus hoc crimine, judicúmque abſolutus ſententiis, [15] Orchomeniis miſſus ſubſidio, occîſus eſt à Thebanis, [16] apud Haliartum. Quàm verè de eo foret judicatum, oratio indicio fuit, quæ poſt mortem in domo ejus reperta eſt, in qua ſuadet Lacedæmoniis ut regiâ poteſtate diſſolutâ, ex omnibus dux deligatur ad bellum gerendum: ſed ita ſcripta, ut deorum videretur congruere ſententiæ, quam ille ſe habiturum, pecuniâ fidens, non dubitabat. Hanc ei ſcripſiſſe [17] Cleon Halicarnaſſeus dicitur.

CAP. IV. Atque hoc loco non eſt prætereundum factum [18] Pharnabazi ſatrapis regii. Nam quum Lyſander præfectus claſſis, in bello multa crudeliter avaréque feciſſet, déque his rebus

NOTÆ.

in Civitatibus conſtitutam abrogarent. Vide eâ de re Plutarchum in Lyſandro, & Diodorum lib. 12.

[11] *Primum itaque Delphos corrumpere eſt conatus.*] Hos, nempe, qui in Templo Apollinis Delphici Oraculis præerant.

[12] *Dodonam adortus eſt.*] Urbem Chaoniæ in Epiro Jovi ſacram; ab hac urbe quernum illud nemus Dodoneum dictum, ubi templum & oraculum vetuſtiſſimum. Lege Sophoclem in Trachiniis, & Herodotum qui multa de hoc oraculo fabuloſè ſcripſerunt.

[13] *Quæ Jovi Hammoni ſolveret.*] Jovis oraculum fuit in Lybiâ, toto orbe celeberrimum, hîc ſub Arietis formâ Jupiter colebatur. Vide Q. Curtium lib. 4. c. 7.

[14] *Exiſtimans ſe Afros.*] Afri ab Africâ dicti, quæ tertia eſt Orbis terrarum pars ferè tota ſub Zonâ torridâ. Ideo autem ſe Afros faciliùs corrupturum putabat, quod ſint lubricæ fidei, unde apud Livium, *Fraus pluſquam Punica.*

[15] *Orchomeniis miſſus ſubſidio.*] Orchomenus, ſeu, Orchomenum Bœotiæ oppidum, ad fluvium ejuſdem nominis ſitum, cui olim Thebani tributum pependerunt. Strabo l. 9. Fuit item ejus nominis in Arcadiâ, de quo non hîc ſermo eſt.

[16] *Apud Haliartum.*] Nomen urbis Bœotiæ, quam Haliartus Theſandri filius condidit. Strabo lib. 9.

[17] *Cleon Halicarnaſſeus.*] Nomen Sophiſtæ ex Halicarnaſſo urbe Cariæ principe, juxta quam fons Salmaſius, quo veteres crediderunt lavantium corpora effœminari.

[18] *Pharnabazi Satrapis regii.*] Hic alterius Pharnabazi filius, olim Darii & poſtea Artaxerxis Satrapes, qui Alcibiadem interfecit. Diodor. lib. 14.

ſuſpicaretur

ſuſpicaretur ad cives ſuos eſſe perlatum: petiit à Pharnabazo, u
ad Ephoros ſibi teſtimonium daret, quantâ ſanctitate bellum ge
fiſſet, ſocioſque tractaſſet, déque eâ re accuratè ſcriberet, ma
nam enim ejus autoritatem in eâ re futuram. Huic ille liberal
ter pollicetur: (e) librum gravem multis verbis conſcripſit, in qu
ſummis eum fert laudibus. Quem cùm legiſſet, probaſsétque, du
obſignatur, alterum pari magnitudine, ut diſcerni non poſſet, ſi
natum ſubjecit, in quo accuratiſſimè ejus avaritiam perfidiamqu
accuſarat. Hinc Lyſander domum quum rediſſet, poſtquam d
ſuis rebus geſtis apud maximum magiſtratum, quæ voluerat, dix
erat, teſtimonii loco librum à Pharnabazo datum tradidit. Hun
ſummoto Lyſandro, quum Ephori cognoſſent, ipſi legendum dede
runt. Ita ille imprudens ipſe ſuus fuit accuſator.

INTERPRETATIO.

(e) *Prolixam Epiſtolam exaravit, &, ponderoſam.*

VII.

ALCIBIADES CLINIÆ FILIUS, ATHENIENSIS.

CAP. I.

IN hoc natura quid efficere poſſit, videtur experta. Conſtat enim inter omnes, qui de eo memoriæ prodiderunt, nihil illo fuiſſe excellentius vel in vitiis vel in virtutibus. [2] Natus in ampliſſimâ civitate, ſummo genere, [3] omnium ætatis ſuæ multò for moſiſſimus: ad omnes res aptus, conſiliique plenus. Namque imperator fuit ſummus mari & terrâ: diſertus, ut in primis dicendo valeret: & tanta erat commendatio oris atque orationis, ut nemo ei dicendo poſſet reſiſtere. [4] Dives, quum tempus poſce-

NOTÆ.

[1] CLINIÆ FILIUS.] Vide Plutarchum in Alcibiade.

[2] *Natus in ampliſſimâ civitate.*] Id eſt, Athenis.

[3] *Omnium ætatis ſuæ multo formoſiſſimus.*] Alcibiadis forma à Petronio celebratur, & à Val. Max. lib. 7. c. 9. præſtantiſſima dicitur.

[4] *Dives; quum tempus poſceret, laborioſus.*] Id à *Nepote* referri videtur, quaſi inter ſe pugnent divitiæ & labor, in Alcibiade tamen conveniant.

ret, laborioſus, patiens, liberalis, ſplendidus non minùs in vitâ quàm victu: affabilis, blandus, [5] temporibus callidiſſimè inſerviens. (a) Idem ſimul ac ſe remiſerat, nec cauſa ſuberat, quare animi laborem perferret, luxurioſus, diſſolutus, libidinoſus, intemperans reperiebatur: ut omnes admirentur, in uno homine tantam morum diſſimilitudinem, támque diverſam naturam.

CAP. II. [6] Educatus eſt in domo Periclis, [7] privignus enim ejus fuiſſe dicitur [8] eruditus à Socrate. Socerum habuit Hipponicum, omnium Græcæ linguæ eloquentiâ ditiſſimum; (b) ut ſi ipſe fingere vellet, neque plura bona reminiſci, neque majora poſſet conſequi, quàm vel fortuna vel natura tribuerat. Ineunte adoleſcentiâ, amatus eſt à multis more Græcorum, in eis à Socrate, [9] de quo mentionem facit Plato [10] in Sympoſio, namque eum induxit commemorantem ſe pernoctaſſe cum Socrate, neque aliter ab eo ſurrexiſſe, ac filius à parente debuerit. Poſtea quam robuſtior eſt factus, non minùs multos amavit, in quorum amore, quoad licitum eſt, odioſa multa delicatè jocoſéque fecit; quæ referremus, niſi majora potioraque haberemus.

CAP. III. [11] Bello Peloponneſiaco, hujus conſilio atque autoritate Athenienſes bellum Syracuſanis indixerunt: ad quod gerendum ipſe dux delectus eſt. Duo præterea collegæ dati, Nicias & Lamachus. Id quum appararetur, priuſquam claſſis exiret, accidit, ut unâ nocte [12] omnes Hermæ, qui in oppido erant Athenis, dejicerentur, præter unum, qui ante januam Andocidis e-

INTERPRETATIO.

(a) *Ubi ille animum relaxaverat.* (b) *Ut ſi ipſe excogitare cuperet.*

NOTÆ.

5 *Temporibus callidiſſimè inſerviens.*] Illum Chamæleonti non abſimilem fuiſſe ſcribit Plutarchus, quem etiam in eo vincebat, quod Chamæleon colori candido ſe ſimulare non poteſt.

6 *Educatus in domo Periclis.*] Viri inter Athenienſes clariſſimi, plurimúmque authoritate pollentis, adeò ut per 40. annos remp. gubernaverit. Plutarch. vide.

7 *Privignus enim ejus fuiſſe dicitur.*] Immò ſororis filium Diodor. Suidas. Aul. Gellius, lib. 25. c. 17. fuiſſe aſſerunt: quod tamen facile conciliari poteſt; nam reverâ ſi Pericles non Alcibiadis, at ſaltem uxoris ejus vitricus fuit; quia Hipponici filiam, quam Hyparetam vocat Plutarchus, Alcibiades uxorem habuit; hujus verò Hipponici conjugem in uxorem poſtcà duxit Pericles. Plutarch. in Pericle.

8 *Eruditus fuit à Socrate.*] Philoſopho Athenienſi, qui Apollinis Oraculo omnium ſapientiſſimus eſt judicatus.

9 *De quo mentionem facit Plato.*] De amore illo lege Ariſtophanem in nebulis.

10 *In Sympoſio.*] Id eſt, in libro qui inſcribitur Sympoſium, ſeu convivium.

11 *Bello Peloponneſiaco.*] De quo Thucydides.

12 *Omnes Hermæ.*] Id eſt, Mercurii ſtatuæ lapideæ quadratæ, & ad cubi figuram conformatæ, nimirùm ſine manibus, & quorum capita mutari pote-

rat, Andocidiſque Hermes vocatus eſt. Hoc quum appareret non ſine magnâ multorum conſenſione eſſe factum, quòd non ad privatam, ſed ad publicam rem pertineret, magnus multitudini timor eſt injectus, ne qua repentina vis in civitate exiſteret, quæ libertatem opprimeret populi. [14] Hoc maximè convenire in Alcibiadem videbatur, quòd & potentior & major, quàm privatus, exiſtimabatur. Multos enim liberalitate devinxerat, (c) plures etiam operâ forenſi ſuos reddiderat. Quare fiebat ut omnium oculos, quotieſcunque in publicum prodiſſet, ad ſe converteret, neque ei par quiſquam in civitate poneretur. Itaque non ſolùm in eo ſpem habebant maximam, ſed etiam timorem, [15] quòd & obeſſe plurimùm & prodeſſe poterat. Aſpergebatur etiam infamiâ, [16] quòd in domo ſuâ facere myſteria dicebatur, quod nefas erat more Athenienſium, idque non ad religionem, ſed ad conjurationem pertinere exiſtimabatur.

CAP. IV. (d) Hoc crimine in contentionem ab inimicis compellebatur. Sed inſtabat tempus ad bellum proficiſcendi. Id ille intuens, neque ignorans civium ſuorum conſuetudinem, poſtulabat, ut ſi quid de ſe agi vellent, potiùs de præſenti quæſtio haberetur, quàm abſens invidiæ crimine accuſaretur. Inimici verò ejus, quieſcendum in præſentia, quia nocere ſe ei non poſſe intelligebant, & illud tempus exſpectandum decreverunt, quo exiſſet, ut ſic abſentem aggrederentur: itáque fecerunt. Nam poſtquàm in Siciliam eum perveniſſe crediderunt, abſentem, quòd ſacra violâſſet, reum fecerunt. Quâ de re quum ei nuncius à magiſtratu in Siciliam miſſus eſſet, ut domum ad cauſam dicendam rediret, eſsétq; in magnâ ſpe provinciæ benè adminiſtrandæ; non parêre noluit, & in

INTERPRETATIO.

(c) *Plurimos pariter judicio defenſos ſibi conciliârat.* (d) *Reatu illo ad cauſam dicendam eum adverſarii compellebant.*

NOTÆ.

rant; unde Cicero ad Atticum lib. 1. *Hermæ*, inquit, *illi tui Pentelici cum capitibus æneis, de quibus ad me ſcripſiſti, nunc adinodùm me delectant.* Ideo autem ſine manibus, quod omnia, ut inquit Feſtus, ſermo ſine manibus conficiat.

[13] *Andocidiſque Hermes.*] Andocides unus ex 10. præcipuis Athen. Rhetoribus.

[14] *Hoc maximè convenire in Alcibiadem videbatur.*] Non directè id factum Alcibiadi imputatum eſſe quidam ſcribunt; ſed Argis qui privato tunc Alcibiadis hoſpitio continebantur, quique omnes propterea à civibus conciſi ſunt. Diod. l. 13.

[15] *Quod & obeſſe plurimùm.*] Ad hoc refertur quod Timon ille hominum oſor unum Alcibiadem amabat, quod magno malo illum aliquando Athenienſibus fore præſagiret.

[16] *Quod in domo ſuâ facere myſteria dicebatur.*] Id eſt, Cereris ſacra, Juſtino teſte l. v. ab initio; quæ quidem nocte fiebant, eaq; revelare nefas; at verò duplicis erant generis, magna ſeu quinquennalia, & parva ſeu triennalia, quâ de re conſule Plin. l. 24.

trire-

triremem, quæ ad eum deportandum erat miſſa, aſcendit: [17] ac Thurios in Italiam pervectus, multa ſecum reputans de immoderatâ civium ſuorum licentiâ crudelitatéque erga nobiles: utiliſſimum ratus impendentem evitare tempeſtatem, clàm ſe à cuſtodibus ſubduxit, & inde primùm [18] Elidem, [19] deinde Thebas venit. Poſtquàm autem ſe capitis damnatum, bonis publicatis, audivit, & id quod uſu venerat, [20] Eumolpidas ſacerdotes à populo coactos, (e) ut ſe devoverent, ejuſque devotionis, quo teſtatior eſſet memoria, exemplum in pilâ lapideâ incîſum eſſe poſitum in publico: Lacedæmonem demigravit. Ibi ([21] ut ipſe prædicare conſueverat) non adverſus patriam, ſed inimicos ſuos bellum geſſit, quòd iidem hoſtes eſſent civitati, nam quum intelligerent, ſe plurimùm prodeſſe reipublicæ, ex eâ ejeciſſe, plúſque iræ ſuæ quàm utilitati communi paruiſſe. Itaque hujus conſilio Lacedæmonii cum Perſarum rege amicitiam fecerunt: [22] deinde Deceliam in Atticâ munierunt, præſidióque perpetuo ibi poſito, in obſidione Athenas tenuerunt. Ejuſdem operâ Ioniam à ſocietate averterunt Athenienſium, quo facto multò ſuperiores bello eſſe cæperunt.

CAP. V. Neque verò his rebus tam amici Alcibiadi ſunt facti, quàm timore ab eo alienati. Nam quum acerrimi viri præſtantem prudentiam in omnibus rebus cognoſcerent: pertimuerunt, ne charitate patriæ ductus, aliquandò ab ipſis deſciſceret, & cum ſuis in gratiam rediret. Itaque tempus ejus interficiendi quærere inſtituerunt. Id Alcibiadi diutiùs celari non potuit, erat enim eâ ſagacitate, ut decipi non poſſet; præſertim quum animum attendiſ-

INTERPRETATIO.

(e) *Ut ſe diris devincirent, & quo execrationis illius memoria magis innoteſceret.*

NOTÆ.

[17] *Ac Thurios in Italiam pervectus.*] Thurios, ab oppido Thurio inter Crathim & Sybarim amnes ſito; unde Thurina regio ex quâ Aug. Cæſaris majores oriundi erant. Sueton. Olim & ipſum oppidum Sybaris dicebatur. De eâ urbe Diodorus lib. 12. & Strabo lib. 6. Porrò legitur *Thurii, orum*; & *Thurium, rii.*

[18] *Elidem.*] Peloponneſi regionem in Occidentali Tractu non procul ab Olympiâ. Virg. Georg. 3.

[19] *Deinde Thebas.*] Bœotiæ oppidum ad Iſmenum amnem, cui proximus mons Cithæron Sphyngis fabulâ clarus.

[20] *Eumolpidas Sacerdotes.*] Eumolpidæ, ab Eumolpo quodam Rege, quem Ægyptii generis fuiſſe refert Diodorus. Vel ut aliis placet, ab alio quodam, Eumolpo Athenienſi Poëtâ, quem Suidas Muſæi Poëtæ, quidam Orphei filium dicunt. Hic ante Homerum fuiſſe traditur.

[21] *Ut ipſe prædicare conſueverat.*] Extat apud Xenophontem lib. 1. c. 10. hac de re popularis excuſatio & abſolutio.

[22] *Deinde Deceliam in Atticâ munierunt.*] Agri Attici locus eſt, de quo frequenter loquitur Thucydides, quo munito Lacedæmonii Athenienſibus reditus cùm è regione, tùm ex argenti fodinis intercipiebant, & veluti obſidione Athenas tenebant. Vide Iſocratem in oratione de Pace.

ſet ad cavendum. Itaque ad Tiſſaphernem præfectum regis Darii ſe contulit. Cujus quum in intimam amicitiam perveniſſet, & Athenienſium, malè geſtis in Siciliâ rebus, opes ſenescere, contrà Lacedæmoniorum creſcere videret: initio cum Piſandro præ-
5 tore, [23] qui apud Samum exercitum [24] habebat, per internuncios colloquitur, & de reditu ſuo facit mentionem. Erat enim eodem quo Alcibiades ſenſu, populi potentiæ non amicus, & optimatum fautor. [25] Ab hoc deſtitutus, primùm [26] per Traſybulum Lyci filium, ab exercitu recipitur, prætórque fit apud Sa-
10 mum. Pòſt, [27] ſuffragante Theramène, plebiſcito reſtituitur, parique abſens imperio præficitur ſimul cum Thraſybulo & Theramène. Horum imperio tanta commutatio rerum facta eſt, ut Lacedæmonii, qui paulò antè victores viguerant, pertertiti pacem peterent. Victi enim erant quinque præliis terreſtribus, [28] tribus
15 navalibus: in quibus ducentas naves triremes amiſerant, quæ captæ in hoſtium venerant poteſtatem. Alcibiades ſimul cum collegis receperat Ioniam, Helleſpontum, multas præterea urbes Græcas, quæ in orâ ſitæ ſunt Aſiæ, quarum expugnaverant complures [29]: in his Byzantium. Neque minùs multas conſilio ad ami-
20 citiam adjunxerant, quòd in captos [30] clementiâ fuerant uſi.

CAP. VI. Ita prædâ onuſti, locupletato exercitu, maximis rebus geſtis Athenas venerunt. [31] His quum obviam univerſa civitas in Pyræeum deſcendiſſet, tanta fuit omnium exſpectatio viſendi Alcibiadis, ut ad ejus triremem vulgus confluëret, perinde ac
25 ſi ſolus adveniſſet. Sic enim populo erat perſuaſum, & adverſas

NOTÆ.

[23] *Cum Piſandro Prætore.*] Scilicet Athenienſium.

[24] *Qui apud Samum.*] Samos, vel Samo inſula eſt Icarii maris, ab Ioniâ brevi freto diſcreta, nec procul ab Epheſo, olim Junoni dicata, quod in eâ nata eſſe crederetur. Eſt &c alia in mari Ægæo ad Thraciam, quæ idcirco Samothracia dicitur.

[25] *Ab hoc deſtitutus.*] Legendum videretur, *ad hoc*, quod idem eſt ac *præterea*, ita ut hic foret ſenſus. *Ad hoc deſtitutus. Præterea ab amicis deſertus*: Nam à Piſandro non deſtitutum, immò adjutum ſcribit Thucydides. Tamen ex eodem Thucydide legitur reverâ ab eo fuiſſe deſtitutum poſtea, & eo invito ab Athenienſibus Alcibiadem fuiſſe receptum, & rerum ſummæ præpoſitum: Vide lib. 8. ſub finem; atque adeò nihil mutandum eſſe arbitror.

[26] *Per Thraſybulum Lyci filium.*] Thraſybulus Athenienſis dux, exul factus comparato exercitu omnia Athenis reſtituit, exuleſque quos inter Alcibiades erat, plebiſcito reduxit. Cicero Philipp. 1. & Val. Max. lib. 4. c. 1.

[27] *Suffragante Theramene.*] Nobili Athenienſi Agnonis filio. Vide Thucydidem lib. 8.

[28] *Tribus navalibus.*] Quorum poſtremum ad Cyzicum, in quo Alcibiades Mindarum Lacedæmoniorum Ducem interfecit. Xenoph. lib. 1.

[29] *In his Byzantium.*] Proditione captum refert Xenophon, & proditorum nomina recenſet lib. 1. In quo conſentiunt Diodorus lib. 8. & Plutarchus in Alcibiade.

[30] *Clementiâ fuerant uſi.*] Nam Byzantinis urbem ſuam reddiderunt, nec in eos ſævierunt. Diodorus lib. 13.

[31] *His quum obviam univerſa Civitas deſcendiſſet.*] De glorioſo Alcibia-

ſuperi-

ſuperiores, & præſentes ſecundas res, accidiſſe ejus operâ. (f) Itaque & Siciliæ amiſſum, & Lacedæmoniorum victorias culpæ ſuæ tribuebant, quòd talem virum è civitate expuliſſent. Neque id ſine causâ arbitrari videbantur. Nam poſtquàm exercitui præeſſe cœperat, neque terrâ, neque mari hoſtes pares eſſe potuerant. Hic ut navi egreſſus eſt, quanquam Theramenes & Thraſybulus eiſdem rebus præfuerant, ſimúlque venerant in Pyræum, tamen illum unum omnes proſequebantur: (& id quod nunquam antea uſu venerat, niſi Olympiæ victoribus) [32] coronis aureis æneiſque vulgò donabatur. [33] Ille lacrymans talem benevolentiam civium ſuorum accipiebat, reminiſcens priſtini temporis acerbitatem. (g) Poſtquam Aſtu venit, concione advocatâ, ſic verba fecit, ut nemo tam ferus fuerit quin ejus caſum lacrymârit, inimicúmque his ſe oſtenderit, quorum operâ, patriâ pulſus fuerat: perinde ac ſi alius populus, non ille ipſe qui tum flebat, eum [34] ſacrilegii damnâſſet. Reſtituta ergo huic ſunt publicè bona. [35] Iidémque illi Eumolpidæ ſacerdotes (h) rurſus reſecrare ſunt coacti, qui eum devoverant, pilæque illæ, (i) in quibus devotio fuerat ſcripta, in mare præcipitatæ.

CAP. VII. Hæc Alcibiadi lætitia minùs fuit diuturna. Nam quum ei eſſent omnes honores decreti, totáque reſpublica domi bellique tradita, ut unius arbitrio gereretur, & ipſe poſtulâſſet ut duo ſibi collegæ darentur, Thraſybulus & Adimantus, neque id negatum eſſet: claſſe in Aſiam profectus [36] quòd apud Cymen minùs ex ſententiâ rem geſſerat, in invidiam recidit. Nihil enim eum non efficere poſſe ducebant. Ex quo fiebat, ut omnia minùs proſperè geſta, ejus culpæ tribuerent, quum eum aut negligenter aut malitiosè feciſſe loquerentur, ſicut accidit. Nam cor-

INTERPRETATIO.

(f) *Quamobrem & quod Siciliam amiſiſſent, & Lacedæmonii viciſſent, imputabant.* (g) *In urbem reverſus.* (h) *Iterum ad eum ſacris reſtituendum compulſi ſunt, qui eum à ſacris arcuerant.* (i) *Quibus execratio inſculpta erat.*

NOTÆ.

dis in Patriam reditu lege Xenophontem lib. 1. c. 10. Et Juſtin. lib. 5. c. 4.

32 *Coronis aureis æneiſque vulgo donabatur.*] Sunt qui legant; Coronis aureis, tæniiſque: Ego verò vulgatam lectionem ſequor, ita ut hic ſit verborum ſenſus, nimirùm Alcibiadem pro cujuſlibet facultatibus duplici Coronarum genere donatum; à Divitibus quidem, aureis; à Pauperibus verò æneis. Ita Gebhardus in Alcibiade.

33 *Ille lachrymans.*] Præ gaudio.

34 *Sacrilegii damnaſſet.*] Id eſt, Cereris myſteriorum ſacrum ſilentium violâſſe.

35 *Iidemque illi Eumolpidæ Sacerdotes.*] Vide paulò ſuprà.

36 *Quod apud Cymen.*] Urbs eſt Æolidis prope Lesbum inſulam; Pompon. l. 1. quæ & Cuma dicta eſt, Æolicarum urbium maxima, & fere metropolis.

ruptum à rege, capere Cymen noluiſſe arguebant. (k) Itaque huic maximè imputamus malo, cauſam fuiſſe nimiam opinionem ingenii atque virtutis. Timebatur enim non minùs quàm diligebatur, ne ſecundâ fortunâ magniſque elatus opibus, tyrannidem concupiſceret. Quibus rebus factum eſt ut abſenti magiſtratum abrogarent, & alium in ejus locum ſubſtituerent. Id ille ut audivit, domum reverti noluit, [37] & ſe Perinthum contulit, ibique tria caſtella communivit, [38] Bornos, Byziam, Macrontichos: manúque collectâ, primus Græciæ in Thraciam introiit: gloriòſius exiſtimans barbarorum prædâ locupletari quàm Graiorum. Qua ex re creverat cùm famâ tùm opibus, magnámque amicitiam ſibi [39] cum quibuſdam regibus Thraciæ pepererat.

CAP. VIII. Neque tamen à charitate patriæ potuit recedere. Nam quum [40] apud Ægos flumen Philocles prætor Athenienſium claſſem conſtituiſſet ſuam, [41] neque longè abeſſet Lyſander prætor Lacedæmoniorum, qui in eo erat occupatus, ut bellum quam diutiſſimè duceret, quòd ipſis pecunia à rege ſuppeditabatur: contra Athenienſibus exhauſtis, præter arma & naves [42] nihil erat ſuper: Alcibiades ad Athenienſium venit exercitum, (l) ibique præſente vulgo agere cœpit, ſi vellent, ſe coacturum Lyſandrum aut dimicare, aut pacem petere. Lacedæmonios eò nolle confligere claſſe, quòd pedeſtribus copiis pluſquam navibus valerent. Sibi autem eſſe facile Seuthen regem Thracum deducere, ut eos terrâ depelleret. Quo facto neceſſariò aut claſſe conflicturos, aut bellum compoſituros. Id etſi verè dictum Philocles animadvertebat, tamen poſtulata facere noluit, quòd ſentiebat ſe, Alcibiade recepto, nullius momenti apud exercitum futurum. Et ſi quid ſecundi eveniſſet, (m) nullam in eâ re ſuam partem fore:

INTERPRETATIO.

(k) *Quamobrem ex immoderatâ expectatione quam de prudentiâ, & ejus fortitudine conceperant, hoc præſertim malum oriri putamus.* (l) *Hicque præſentibus militibus proponere orſus eſt.* (m) *Nullatenus ſe* gloriæ *participem futurum.*

NOTÆ.

37 *Et ſe Perinthum contulit.*] Urbem Thraciæ ad Propontidem, quæ & Heraclea dicitur.

38 *Bornos, Byziam, Macrontichos.*] Bornos non alibi mihi occurriſſe memini. Byzia vero eſt arx regum Thraciæ à Tereï nefando crimine hirundinibus inviſa; Plin. lib. 4. c. 11. Macrontichos autem Oppidum eſt Thraciæ, non procul ab Iſthmo Cherſoneſi, ſic dictum à longo muro, quem Miltiades ibi a Propontide ad Melanem ſinum duxit, Cherſoneſum à reliquâ excludens Thraciâ. Plin. ibid.

39 *Cum quibuſdam Regibus Thraciæ.*] Hos Diodorus lib. 3. Medocum & Seuthen vocat.

40 *Apud Ægos flumen.*] Thraciæ, de quo jam ſupra.

41 *Neque longe eſſet Lyſander.*] Tunc enim erat Lampſaci quæ urbs eſt in orâ Aſiæ ad Propontidem. Vide Strabonem lib. 3.

42 *Nihil erat ſuper.*] Anaſtrophe.

contra

contra ea, ſi quid adverſi accidiſſet, ſe unum ejus delicti futurum reum. Ab hoc diſcedens Alcibiades, *Quoniam*, inquit, *victoriæ patriæ repugnas, illud moneo, juxta hoſtes caſtra habeas nautica. Periculum eſt enim ne immodeſtiâ militum noſtrorum occaſio detur Lyſandro noſtri opprimendi exercitûs.* Neque ea res illum fefellit. Nam Lyſander quum per ſpeculatores comperiſſet, vulgum Athenienſium in terram prædatum exiſſe, navéſque penè inanes relictas: tempus rei gerendæ non dimiſit, (n) eóque impetu totum bellum delevit.

CAP. IX. At Alcibiades, victis Athenienſibus, non ſatis tuta eadem loca ſibi arbitrans: [43] penitùs in Thraciam ſe ſupra Propontidem abdidit, ſperans ibi facillimè ſuam fortunam occuli poſſe: falsò. Nam Thraces poſtquàm eum cum magnâ pecuniâ veniſſe ſenſerunt, inſidias ei fecerunt: qui ea, quæ apportavit abſtulerunt, ipſum capere non potuerunt. Ille, cernens nullum locum ſibi tutum in Græciâ, [44] propter potentiam Lacedæmoniorum, ad Pharnabazum in Aſiam tranſiit. (o) Quem quidem adeò ſuâ cepit humanitate, ut eum nemo in amicitiâ antecederet. Namque ei [45] Grunium dederat in Phrygiâ caſtrum, ex quo quinquaginta talenta vectigalis capiebat. Quâ fortunâ Alcibiades non erat contentus, neque Athenas victas Lacedæmoniis ſervire poterat pati. Itaque ad patriam liberandam omni ferebatur cogitatione, ſed videbat id [46] ſine rege Perſarum non poſſe fieri: ideóque eum amicum ſibi cupiebat adjungi; neque dubitabat facilè ſe conſequuturum, ſi modò ejus conveniendi habuiſſet poteſtatem. [47] Nam Cyrum fratrem ei bellum clàm parare, Lacedæmoniis adjuvantibus, ſciebat. Id ſi ei aperuiſſet, magnam ſe ab eo initurum gratiam videbat.

INTERPRETATIO.

(m) *Nullâtenus ſe gloriæ participem futurum.* (n) *Eâque aggreſſione bellum penitus confecit.* (o) *Cui quidem ſuæ urbanitatis causâ tam gratus fuit.*

NOTÆ.

pro, nihil ſuperarat.

43 *Penitus in Thraciam ſe ſupra Propontidem abdidit.*] In Bithyniam profugiſſe ait Plutarchus; quod non prorſus alienum eſt à Nepotis mente; nam & Thraces Bithymæ partem incolebant, atque ipſi Thraces Bithyni dicti poſtquam in Aſiam tranſfretâſſent. Unde Claudianus. *Thyni Thraces, erant quæ nunc Bithynia fertur.* Vide Plin. lib. 1. c. 31.

44 *Propter potentiam Lacedæmoniorum.*] Qui devictis Athenienſibus terræ & maris Imperium obtinebant.

45 *Grunium dederat in Phrygiâ.*] Legitur & Grynium in exemplis Baſilienſibus. De hoc Caſtro loquitur lib. 3. de reb. gr.

46 *Sine Rege Perſarum.*] Artaxerxe qui Dario ſucceſſerat.

47 *Nam Cyrum.*] Artaxerxis fratrem, & Darii filium, cui Pater teſtamento legaverat civitates quarum præfectus erat. Juſtin. lib. 5. c. 11.

CAP. X. Hæc quum moliretur, peterétque à Pharnabazo, ut ad regem mitteretur: [48] eodem tempore Critias cæterique tyranni Athenienſium certos homines ad Lyſandrum in Aſiam miſerunt, qui eum certiorem facerent, niſi Alcibiadem ſuſtuliſſet, nihil earum rerum fore ratum, quas ipſe Athenis conſtituiſſet. Quare ſi ſuas res geſtas manere vellet, illum perſequeretur. [49] His Lacon rebus commotus, ſtatuit accuratiùs ſibi agendum cum Pharnabazo. (p) [50] Huic ergò renunciat, quæ regi cum Lacedæmoniis eſſent; niſi Alcibiadem vivum aut mortuum tradidiſſet. Non tulit hoc ſatrapes, & violare clementiam, quàm regis opes minui maluit. [51] Itaque miſit Syſamithren & Bagoam ad Alcibiadem interficiendum, [52] quum ille eſſet in Phrygiâ, itérque ad regem pararet. (q) Miſſi, [53] clàm vicinitati in quâ tum Alcibiades erat, dant negocium, ut eum interficiant. Illi quum eum ferro aggredi non auderent, noctu ligna contulerunt circa caſam eam, in qua quieſcebat, eámque ſuccenderunt, ut incendio conficerent quem manu ſuperari poſſe diffidebant. Ille autem ſonitu flammæ excitatus, quòd gladius ei erat ſubductus (r) [54] familiaris ſui ſubalare telum eripuit. Namque erat cum eo quidam ex Arcadiâ hoſpes, qui nunquam diſcedere voluerat. Hunc ſequi ſe juber, & id quod in præſentia veſtimentorum fuit, arripuit. [55] His in ig-

INTERPRETATIO.

(p) *Illi igitur abnegat Regi cum Lacedæmoniis quidquam fœderis eſſe.* (q) *Miniſtri latenter iis quibus tum vicinus Alcibiades erat, curam imponunt.* (r) *Servi ſui pugionem extrahit.*

NOTÆ.

48 *Eodem tempore Critias.*] 30. Tyrannorum apud Athenienſes immaniſſimus. Cic. lib. 1. Tuſc. quæſt. c. 96.

49 *His Lacon.*] Id eſt, Lyſander, Lacon dictus, quia Lacedæmon erat in Laconiâ.

50 *Huic ergo renunciat, quæ Regi cum Lacedæmoniis eſſent.*] Aliquid ſanè hic ſupplendum eſſe, aut reſtituendum putarem, hoc ferè modo: *Huic ergo renunciat fœdera, quæ Regi cum Lacedæmoniis eſſent, ſtare non poſſe:* niſi *renunciare* idem eſſet, ac *irritum facere.* Unde Cic. ad Atticum *renuntiare conâuſionem,* id eſt, irritam facere. *Renuntiare alicui hoſpitium.* Idem Cicero. Quod idem eſt ac ſi Gallicè diceretur, *Declarer à quelqu'un qu'on renonce au droit d'hoſpitalité avec luy.* Renuntiare vitæ. Suet. *Declarer qu'on renonce à la vie.*

51 *Itaque miſit Syſamithren & Bagoam.*] Syſamithren Pharnabazi patruum fuiſſe quidam volunt ex Plutarcho, quod nomen Perſicum eſt. Bagoam verò, non tam nomen eſſe proprium; quam commune, apud Perſas Eunuchum ſignificans, veriſimile eſt.

52 *Quum ille eſſet in Phrygiâ.*] Min. Aſiæ regione, Cariæ, Lydiæ, Myſiæ, & Bithyniæ finitimâ; duplex eſt, ſuperior & inferior; in hac poſtremâ ſitum erat Ilium ad Montis Idæ radices.

53 *Clam vicinitati.*] Hanc vicinitatem Meliſſam vocatam ſcribit Athenæus l. 13. Quam urbis nomen eſſe volunt Geographi; hancque fuiſſe Phrygiæ civitatem teſtatur idem Athenæus ibidem c. 12.

54 *Familiaris ſui ſubalare telum eripuit.*] Quod ſica eſt, ſeu pugio, ſic dictum quia ejus erat brevitatis, ut ſub alis geſtari poſſet.

55 *His in ignem ejectis.*] Ut nemnem

nem ejectis, flammæ vim tranſit. Quem ut barbari incendium effugiſſe viderunt, eminus [56] telis miſſis interfecerunt, caputque ejus ad Pharnabazum retulerunt. [57] At mulier quæ cum eo vivere conſueverat, muliebri ſuâ veſte contectum, ædificii incendio mortuum cremavit, quod ad vivum interimendum erat comparatum. Sic Alcibiades, annos circiter quadraginta natus, diem obiit ſupremum.

CAP. XI. [58] Hunc infamatum à pleriſque, tres graviſſimi hiſtorici ſummis laudibus extulerunt: [59] Thucydides, qui ejuſdem ætatis fuit: Theopompus, qui fuit pòſt aliquantò natus: & [60] Timæus, qui quidem duo maledicentiſſimi, neſcio quomodò in illo uno laudando conſenſerunt. Nam ea, quæ ſuprà diximus, de eo prædicârunt, atque hoc amplius, quum Athenis ſplendidiſſimâ civitate natus eſſet, omnes Athenienſes ſplendore ac dignitate vitæ ſuperaſſe. Poſtquàm inde expulſus, Thebas venerit, adeò ſtudiis eorum inſerviſſe, ut nemo eum labore corporiſque viribus poſſet æquiparare. [61] (Omnes enim Bœotii magis firmitati corporis quàm ingenii acumini inſerviunt.) Eundem [62] apud Lacedæmonios, quorum moribus ſumma virtus in patientiâ ponebatur, (f) ſic duritiei ſe dedidiſſe, ut parſimoniâ victûs atque cultûs omnes

INTERPRÆTATIO.

(f) *Adeò auſteram vitam duxiſſe.*

NOTÆ.

pe ſuo pondere vim flammæ obruerent.

56 *Telis miſſis interfecerunt.*] Variè varia de Alcibiadis morte referunt; alii in cubiculo in quo dormiebat crematum eſſe dicunt, ut Juſtin. l. 5. c. 8. his verbis: *Cum occidi apertè non poſſit, vivus in cubiculo in quo dormiebat, crematus eſt.* Contrà verò Ariſtoteles lib. 6. de naturâ animalium c. 29. in Elapho Aſiæ monte occubuiſſe memorat, in quo monte omnes Cervæ ſciſſâ ſunt aure.

57 *At mulier quæ vivere cum eo conſueverat.*] Alii Timandram vocant, ut Plutarch. quam Laidis Corinthiæ matrem fuiſſe refert. Alii Theodotam, ut Athenæus, lib. 13. c. 12.

58 *Hunc infamatum à pleriſque.*] Athenæus lib. 12. cap. 9. refert Antiphonem quémdàm librum contumeliæ ſcripſiſſe in Alcibiadem; & l. 13. c. 12. Lyſiam oratorem in eundem orationem compoſuiſſe.

59 *Theopompus.*] Chius orator & Hiſtoricus ſimul, poſt Thucydidem & Herodotum.

60 *Timæus.*] Qui à maledicentiâ ſuâ Epitimæus dictus eſt. Id eſt, objurgator; ſiculus hiſtoricus, ut Thucydidem & Philiſtum ſe facile ſuperaturum jactitaret. Plutarch. in Niciâ. Aliter Cicer. 2. de Orat.

61 *Omnes enim Bœotii.*] Bœotiæ ad Septentrionem Atticæ circa Iſmenum amnem populi, qui plus ſtudii & operæ impendunt in acquirendo confirmandoque corporis robore, quam in excolendo ingenio; quos aliqui propterea πάχεῖς τοῖς βόας denominatos volunt, Cic. de fato; *Athenis tenue cœlum, ex quo acutiores etiam cenſentur Attici: Craſſum Thebis; itaque pingues Thebani & valentes.*

62 *Apud Lacedæmonios, quorum moribus ſumma virtus in patientiâ ponebatur.*] Propter auſteritatem legum Lycurgi. Vide Hor. Od. 7. l. 1. Carm.

Lacedæ-

Lacedæmonios vinceret. Fuisse apud [63] Thracas homines vinolentos [64] rebúsque venereis deditos: hos quoque in his rebus anteceſſisse. Veniſse ad Persas, apud quos summa laus esset [65] fortiter venari, luxuriosè vivere. Horum sic imitatum consuetudinem, ut illi ipsi eum in his maximè admirarentur. Quibus rebus effeciſse, ut, apud quoscunque esset, princeps poneretur, haberetur-que chariſſimus. Sed satis de hoc: reliquos ordiamur.

NOTÆ.

[63] *Thracas homines vinulentos.*] Quos Græci ἀκρατοποτας vocârunt, sicut & Scythas: unde Horatius 1. Od.

Natis in usum lætitiæ Scyphis
Pugnare Thracum est.

[64] *Rebusque venereis deditos.*] De his Ovid. 6. Metamorph.

Digna quidem facies, sed & hanc innata libido
Exstimulat, &c.

[65] *Fortiter venari.*] Xenoph. lib. 1. Cyropæd. & Strabo lib. 15.

VIII.

[1] THRASYBULUS LYCI FILIUS, ATHENIENSIS.

CAP. I.

SI per se virtus sine fortunâ ponderanda sit, dubito an hunc primum omnium ponam. Illi sine dubio neminem præfero, fide, constantiâ, magnitudine animi, in patriam amore. Nam quod multi voluerunt, pauci potuerunt, ab uno tyranno patriam liberare, [2] huic contigit, ut à triginta oppressam tyrannis, è servitute libertatem vindicaret. Sed nescio quomodò, quum eum nemo anteiret his virtutibus, multi [3] nobilitate præcucurrerunt. Primùm Peloponnesio bello [4] multa hic sine Alcibiade gessit: ille, nullam

NOTÆ.

[1] THRASYBULUS LYCI FILIUS.] Jam de Lyco Thrasybuli patre in Alcibiade.

[2] *Huic contigit ut à 30 Tyrannis.*] Quos nimirùm Lacedæmonii victores Athenienſibus à Lysandro victis præfecerant, & à quibus Thrasybulus ipse in exilium pulsus fuerat.

[3] *Nobilitate præcucurrerunt.*] Quædam editiones habent, *præcurrerunt*, quod minimè probandum.

[4] *Multa hic sine Alcibiade gessit.*] De quibus Xenoph. lib. 1. de reb. gr. Diodor. 13. Et Cicero pro Murænâ.

rem

rem ſine hoc, (a) quæ ille univerſa naturali quodam bono fecit lucri. Sed illa tamen omnia communia imperatoribus cum militibus & fortunâ, (b) quòd in prælii concurſu abit res à conſilio ad vires vimque pugnantium. (c) Itaque jure ſuo nonnulla ab imperatore miles, plurima verò fortuna vindicat: (d) ſeque his plus valuiſſe quam ducis prudentiam verè poteſt prædicare. Quare illud magnificentiſſimum factum proprium eſt Thraſybuli: Nam quum triginta tyranni, præpoſiti à Lacedæmoniis, ſervitute oppreſſas tenerent Athenas, plurimos cives, quibus in bello pepercerat fortuna, partim patriâ expulſſent, partim interfeciſſent, plurimorum bona publicata inter ſe diviſiſſent: non ſolùm princeps, ſed & ſolus initio bellum his indixit.

CAP. II. [6] Hic enim quum Phylen confugiſſet, (quod eſt caſtellum in Atticâ munitiſſimum) non plus habuit ſecum [7] quàm triginta de ſuis. Hoc initium fuit ſalutis Atticorum: hoc robur libertatis clariſſimæ civitatis. Neque verò hic contemptus eſt primò à tyrannis, (e) ſed ejus ſolitudo: (f) quæ quidem res & illis contemnentibus perniciei, & huic deſpecto, ſaluti fuit. Hæc enim illos ad perſequendum ſegnes, (g) hos autem tempore ad comparandum dato, fecit robuſtiores. Quò magis præceptum illud omnium in animis eſſe debet, *Nihil in bello oportere contemni*: nec ſine cauſa dici, [8] *Matrem timidi flere non ſolere.* (h) Neque tamen pro opinione Thraſybuli auctæ ſunt opes, nam jam tum illis temporibus fortiùs boni pro libertate loquebantur, quàm pugnabant. Hinc in Piræeum tranſiit, [9] Munichiamque munivit. Hanc

INTERPRETATIO.

(a) *Quæ hic omnia optimâ quadam naturâ adeptus eſt.* (b) *Quod inter pugnandum* Ducis *conſiliorum exitus ex bellatorum viribus animiſque dependent.* (c) *Idcircò ſibi quædam, ut par eſt, à Duce miles, plura verò ſors repetit.* (d) *Atque ſuas vires victoriæ magis, quàm Imperatoris conſilium, contuliſſe, non falsò valet gloriari.* (e) *Sed, quòd ſolus eſſet.* (f) *Qui quidem contemptus & his qui contemnebant exitium, illi verò qui contemnebatur ſalutem attulit.* (g) *Illos verò morâ* ad pugnandum *datâ, viribus auxit.* (h) *Minùs verò quàm ferebat opinio Thraſybuli vires crevére.*

NOTÆ.

5 *Ad vires vimque pugnantium.*] Variè à variis hic locus legitur. Lambinus enim *ad vires virtutemque pugnantium.* Puteanus *ad vices, vimque pugnantium.* Quidam *ad vires vicidique pugnantium.* Alii denique *ad vires noſtrûm cujuſque pugnantium.* At ego nihil mutandum eſſe arbitror, quia Authoris mens ea eſt, ut pugnæ exitum ad corporis vires, & vim animi referat.

6 *Hic enim quum Phylen confugiſſet.*] Locus erat munitus diſtans Athenis c. ſtadiis in Oenide tribu, de quo memin. ſcholia in Ariſtophanis Plutum, act. 5. ſc. 1. Et Xenoph. lib. 11. de reb. gr. c. 8. Juſtin. lib. 5. c. 9.

7 *Quam* triginta *de ſuis.*] Septuaginta fuiſſe refert Xenophon ibidem.

8 *Matrem timidi flere non ſolere.*] De hoc Adagio vide Eraſmum.

9 *Munichyamque munivit.*] Muni-

his

bis tyranni oppugnare ſunt adorti : ab eáque turpiter repulſi, protinus in urbem, armis impedimentiſque amiſſis refugerunt. Uſus eſt Thraſybulus non minùs prudentiâ quàm fortitudine, (i) nam cedentes violari vetuit, cives enim civibus parcere æquum cenſebat. Neque quiſquam eſt vulneratus, niſi qui prior impugnare voluit. (k) [10] Neminem jacentem veſte ſpoliavit : Nil attigit niſi arma, quorum indigebat, & quæ ad victum pertinebant. In ſecundo prælio [11] cecidit Critias dux tyrannorum, quum quidem exadverſus Thraſybulum fortiſſimè pugnaret.

CAP. III. Hoc dejecto, Pauſanias venit Atticis auxilio, rex Lacedæmoniorum. Is inter Thraſybulum & eos, qui urbem tenebant, fecit pacem his conditionibus : *Ne qui, præter triginta tyrannos,* [12] *& decem, qui poſtea prætores creati,* [13] *ſuperiorũ more crudelitatis erant uſi, adficerentur exilio : neve cujuſquam bona publicarentur :* [14] *reipublicæ procuratio populo redderetur.* Præclarum hoc quoque Thraſybuli, quòd reconciliatâ pace, quum plurimùm in civitate poſſet, legem tulit ; *ne quis anteactarum rerum accuſaretur, néve mulctaretur :* [15] eámque illi legem OBLIVIONIS appellârunt. Neque verò hanc tantùm ferendam curavit, ſed etiam ut valeret, effecit. Nam quum quidam ex his qui ſimul cum eo in exilio fuerant, cædem facere eorum vellent, cum quibus in gratiam reditum fuerat ; publicè prohibuit, & id quod pollicitus erat, præſtitit.

INTERPRETATIO.

(i) *Nam non reſiſtentibus vim inferri prohibuit.* (k) *Nullum in acie cæſum exuit.*

NOTÆ.

chya tumulus eſt in Cherſoneſi formam curvatus, ingreſſum habens ore anguſto, à quo murus 40. ſtadiorum longitudinis protendebatur, Athenarum urbem cum Piræeo, duobuſque aliis portubus conjungens. Ovid. 6. Metamorph.

Munichyoſque volans agros, gratamque Minervæ
Deſpiciebat humum.

[10] *Neminem jacentem veſte ſpoliavit.*] Ut ſe tantùm adverſus improbos & armatos cives pugnare oſtenderet ; præterquàm quod turpe eſt & forti Duce indignum ex mortuis lucrum capiare, ut refert Ariſtoteles Rhet. 11.

[11] *Cecidit Critias.*] Illum cum Hippomacho cecidiſſe narrat Xenoph. l. 2. de reb. gr. Juſtinus verò l. 5. c. 9. in eo bello non Hippomachum, ſed Hippolochum & Critiam omnium tyrannorum ſæviſſimos periiſſe ait, quod ad idem referri puto.

[12] *Et decem qui poſteà Prætores creati.*] Ii ſunt qui in Piræeo imperabant ; Xenoph. lib. 2. de reb. gr.

[13] *Superioris more crudelitatis erant uſi.*] Hoc eſt, qui triginta tyrannorum inhumanitatem æmulati fuerant.

[14] *Reip. procuratio populo redderetur.*] Id eſt, ſtatus Democraticus reſtitueretur.

[15] *Eamque illi legem oblivionis appellârunt.*] Græci ἀμνηστίαν vocant, quâ lege cautum erat ut ne qua rerum præteritarum mentio fieret, omniſque memoria ſempiternâ oblivione deleretur. Sic Cicero Philippica I. Et Valer. Max. lib. 4. cap. 1.

CAP.

CAP. IV. Huic pro tantis meritis, [16] honoris corona à populo data eſt, [17] facta duabus virgulis oleaginis: (1) quæ, quod amor civium, non vis, expreſſerat, nullam habuit invidiam, magnáque fuit gloria. Bene ergo [18] Pittachus ille, qui ſeptem ſapientum numero eſt habitus, [19] quum ei Mitylenæi multa millia jugerum agri muneri darent, *Nolite, rogo vos,* (inquit) *mihi dare quod multi invideant, plures etiam concupiſcant. Quare ex iſtis nolo amplius quàm centum jugera, quæ & meam animi æquitatem & veſtram voluntatem indicent. Nam parva munera, diutina:* (m) *locupletia, non propria eſſe conſueverunt.* Illâ igitur coronâ contentus Thraſybulus, neque amplius requiſivit, neque quenquam honore ſe anteceſſiſſe exiſtimavit. Hic ſequenti tempore quum prætor claſſem [20] ad Ciliciam appuliſſet, neque ſatis diligenter in caſtris ejus agerentur vigiliæ; [21] à barbaris, ex oppido noctu eruptione factâ, in tabernaculo interfectus eſt.

INTERPRETATIO.

(1) *Quæ, quia ex Civium benevolentiâ, non ex violentiâ, obvenerat.* (m) *Opulenta, non ſtabilia eſſe ſolent.*

NOTÆ.

[16] *Honoris corona.*] Hac donabatur quiſquis de Rep. bene meritus erat in magnâ populi frequentiâ, adjuncto Præconis elogio. Caſaub.

[17] *Facta duabus virgulis oleaginis.*] Quod etiam in uſu fuit apud Romanos antequam Coronas è floribus texere didiciſſent. Unde Virg. 7. Æn.

Centum Oratores auguſta ad mœnia Regis
Ire jubet, ramis velatos Palladis omnes.

Quia vel qui pacem poſcebant, vel pacis authores erant, olivæ frondibus coronabantur.

[18] *Pittacus ille.*] Philoſophus Mitylenæus, de quo vide Laertium in ejus vitâ.

[19] *Quum ei Mitylenæi multa millia jugerum agri muneri darent.*] Quandoquidem ille ex Lesbo inſulâ Melanchrum tyrannum ejecerat, & Phrynonem hoſtium ducem in ſingulari certamine reti injecto implicitum ſuperaverat. Vide Laertium, ibidem.

[20] *Ad Ciliciam appuliſſet.*] Cilicia, hodiè Caramania, Regio eſt in minori Aſiâ, Syriæ proxima, Tauro monti ſubjecta. Hunc tamen non in Ciliciâ, ſed in Pamphiliâ prope Aſpendum ejuſdem regionis urbem noctu in caſtris interfectum fuiſſe ſcribit Xenoph. l. 4. c. 17.

[21] *A Barbaris.*] Hoc eſt ab Aſpendiis, qui propter agrorum ſuorum devaſtationem in eum infenſi, noctu urbe ſuâ erumpentes trucidârunt.

IX. CONON

IX.

[1] CONON ATHENIENSIS.

CAP. I.

PEloponnesio bello accessit ad rem publicam: in eóque ejus opera magni fuit, nam & prætor pedestribus exercitibus præfuit, & præfectus classis res magnas mari gessit. Quas ob causas præcipuus ei honos habitus est. [2] Namque omnibus unus insulis præfuit. In quâ potestate [3] Theram cepit, coloniam Lacedæmoniorum. [4] Fuit etiam extremo Peloponnesio bello prætor, quum apud Ægos flumen copiæ Athenienſium à Lysandro sunt devictæ. [5] Sed tum abfuit, eóque pejùs res administrata est, (a) nam & prudens rei militaris, & diligens erat imperii. Itaque nemini erat his temporibus dubium, si adfuisset, illam Athenienses calamitatem accepturos non fuisse.

CAP. II. Rebus autem afflictis quum patriam obsideri audisset, non quæsivit ubi ipse tutò viveret, sed unde præsidio esset civibus suis. Itaque contulit se ad Pharnabazum satrapem Ioniæ & Lydiæ, [6] eundémque generum regis & propinquum: apud quem

INTERPRETATIO.

(a) *Si quidem & artem militarem callebat, & ducis partes strenuè implebat.*

NOTÆ.

[1] CONON.] Is Timothei Atheniensis, non Samii filius fuit.

[2] *Namque omnibus unus insulis præfuit.*] Hæc opinio cum omnibus aliis pugnare videtur; nisi forte id tempus intelligatur quo victis ad Cnidum amnem Lacedæmoniis adjuvante Pharnabazo, Classi regis Persarum præfectus, omnes insulas a Lacedæmoniis avertit, ut infrà videbitur.

[3] *Theram cepit.*] Neque sic legendum, neque ut quidam volunt *Pheras*, aptumo; sed mihi magis arridet, *Pharas cepit*, ut colligi potest ex his verbis Xenoph. lib. 4. de reb. gr. Κατελαβον ὁ αὐτος εις φαρας, de quâ etiam urbe meminit Pausanias in Achaïcis, estque in Cretâ insulâ, à Messeniis condita. De quâ Plinius, l. 4. c. 12.

[4] *Quum apud Ægos flumen.*] De hoc in Lysandro.

[5] *Sed tum abfuit.*] Id Xenoph. l. 2. c. 3. de reb. gr. & Plutarchus in vitâ Lysandri negant, eumque ex eo prælio fugisse ad Evagoram Cypri Regem cum 8. triremibus testantur; quibus & Justinus l. 6. & Isocrates in Evagorâ non dissentiunt.

[6] *Eundemque generum regis.*] Duxerat enim Pharnabazus Apamam unam ex Xerxis filiabus. Plutarchus in Artaxerxe.

ut multùm gratiâ valeret, multo labore multiſque effecit periculis. Nam quum Lacedæmonii Athenienſibus devictis, in [7] ſocietate non manerent, quam cum Artaxerxe fecerant, Ageſilaúmque bellatum miſiſſent in Aſiam, [8] maximè impulſi à Tiſſapherne, qui ex intimis regis ab amicitiâ ejus defecerat, & cum Lacedæmoniis coïerat ſocietatem: hunc adverſus Pharnabazus habitus eſt imperator: re quidem verâ exercitui præfuit Conon, ejúſque omnia arbitrio geſta ſunt. Hic multùm [9] ducem ſummum Ageſilaum impedivit, ſæpéque ejus conſiliis obſtitit. (b) Neque verò non fuit apertum, ſi ille non fuiſſet, Ageſilaum Aſiam Tauro tenus regi fuiſſe erepturum. Qui poſteaquàm domum à ſuis civibus revocatus eſt, quòd Bœotii & Athenienſes Lacedæmoniis bellum indixerant: Conon nihilo ſeciùs apud præfectos regis verſabatur, hiſque omnibus maximo erat uſui.

CAP. III. Defecerat à rege Tiſſaphernes, neque id tam Artaxerxi quàm cæteris erat apertum. Multis enim magniſque meritis apud regem, etiam quum in officio non maneret, valebat. Neque id mirandum ſi non facilè ad credendum inducebatur, reminiſcens, ejus ſe operâ Cyrum fratrem ſuperâſſe. Hujus accuſandi gratiâ Conon à Pharnabazo ad regem miſſus, poſteaquàm venit, primùm ex more Perſarum [10] ad Chiliarchum, qui ſecundum gradum imperii tenebat, [11] Tithrauſtem accceſſit, ſeque oſtendit cum rege colloqui velle, nemo enim ſine hoc admittitur. Huic ille inquit, *Nulla mora eſt: ſed tu delibera, utrum colloqui malis, an per literas edere, quæ cogitas. Neceſſe eſt enim ſi in conſpectum venerit, venerari te regem,* (c) quod προσκυνεῖν illi vocant. Hoc ſi tibi

INTERPRETATIO.

(b) *Manifeſtumque fuit, ſi hic defuiſſet, foreut Ageſilaus Aſiam ad Taurum uſque Artaxerxi abſtuliſſet.* (c) *Quod adorare hi nuncupant.*

NOTÆ.

7 *In ſocietate non manerent.*] Nepoti refragantur Xenoph. lib. 4. de reb. gr. & Plutarchus in Apophtheg. Illi enim narrant Ageſilaum à Lacedæmoniis in Aſiam eſſe miſſum, eò quod audierant Artaxerxem exercitum & claſſes adverſus Græcos parare. Non igitur Lacedæmonii, ſed Perſæ in ſocietate non manebant.

8 *Maximè impulſi à Tiſſapherne.*] Tiſſaphernes præfectus Perſarum, cui regis juſſu caput abſciſſum eſt propter proditionem, Xenoph. in Ageſilao; & Diodor. l. 14.

9 *Ducem ſummum Ageſilaum.*] Hic Archidami filius, qui poſt Agidis fratris ſui mortem regno potitus eſt.

10 *Ad Chiliarchum.*] Χιλίαρχος à Græcis dicitur qui mille viris præponitur. Joſeph. l. 3. de bello Judaico: *Milites*, inquit, *ad Centuriones, illi ad Chiliarchos conveniunt.* Sed ut dicam quod ſuper eâ re ſentio; Chiliarchi gradus ſecundus erat à Rege, totiuſque regiæ curationem habebat, quemadmodùm apud Romanos Præfectus prætorio, & apud Francos olim, *Le Maire du Palais*; ſine cujus veniâ nemo ad regem accedere poterat.

11 *Tithrauſtem.*] Nomen ipſius Chiliarchi, qui Regis juſſu Tiſſapherni caput abſcidit. Xenoph. in Ageſilao.

grave

grave eſt, (d) per me nihilo ſeciùs, editis mandatis, conficies quod ſtudes. Tum Conon: Mihi verò, inquit, non eſt grave quemvis honorem habere regi: ſed vereor ne civitati meæ ſit opprobrio, ſi, quum ex eâ ſim profectus quæ cæteris gentibus imperare conſueverit, potius barbarorum quàm illius more fungar. Itaque quæ volebat, huic ſcripta tradidit.

CAP. IV. Quibus cognitis, rex tantùm autoritate ejus motus eſt, ut Tiſſaphernem hoſtem judicârit, & Lacedæmonios bello perſequi juſſerit, & ei permiſerit, [12] quem vellet, eligere ad diſpenſandam pecuniam. (e) Id arbitrium Conon negavit ſui eſſe conſilii, ſed ipſius, qui optimè ſuos noſſe deberet. Sed ſe ſuadere, Pharnabazo id negotii daret. Hinc magnis muneribus donatus, ad mare eſt miſſus ut Cypriis & Phœnicibus, cæteriſque civitatibus maritimis, naves longas imperaret, claſsémque quæ proximâ æſtate mare tueri poſſet, compararet, dato adjutore Pharnabazo, ſicut ipſe voluerat. Id ut Lacedæmoniis eſt nunciatum, (f) non ſine curâ adminiſtrârunt, quòd majus bellum imminere arbitrabantur, quàm ſi cum barbaro ſolùm contenderent. Nam ducem fortem & prudentem regiis opibus præfuturum, ac ſecum dimicaturum videbant, quem neq; conſilio neque copiis ſuperare poſſent. Hac mente magnam contrahunt claſſem: proficiſcuntur Piſandro duce. Hos Conon [13] apud Cnidum adortus, magno prælio fugat, multas naves capit, complures deprimit. Quâ victoriâ non ſolùm Athenæ, ſed etiam cuncta Græcia, [14] quæ ſub Lacedæmoniorum fuerat imperio, [15] liberata eſt. Conon cum parte navium in patriam venit: muros dirutos à Lyſandro utroſque & Piræei & Athenarum, reficiendos curat, pecuniæque quinquaginta talenta, quæ à Pharnabazo acceperat, civibus ſuis donat.

INTERPRETATIO.

(d) Meâ *pariter* operâ, ſcriptis *arcana exponendo, quod optas exequéris.* (e) *Hanc electionem non ad ſe, ſed ad eum pertinere dixit.* (f) *Non abſque ſollicitudine res geſſerunt.*

NOTÆ.

[12] *Quem vellet eligere ad diſpenſandam pecuniam.*] Is apud Romanos Quæſtor dicebatur, qui ſcilicet cogendis adminiſtrandiſque pecuniis præficiebatur.

[13] *Apud Cnidum.*] Urbs eſt in extremo cornu peninſulæ, Cariæ adhærentis, hodie vulgò *Cabo-Erio*, non longe ab Halicarnaſſo, & Co inſulâ; hæc olim Praxitelis Venere nobilitata fuit, unde Horatius 1. Carm. Ode 30.

O Venus Regina Cnidi, Paphique,
Sperne dilectam Cypron, &c.

[14] *Quæ ſub Lacedæmoniorum fuerat imperio.*] Scilicet maritimo, de quo tamdiu certamen fuit inter Spartiatas, & Athenienſes.

[15] *Liberata eſt.*] In perpetuum aſſertæ Græciæ libertatis monumentum, binæ ſtatuæ, ſumptu publico, erectæ ſunt prope Jovis Servatoris ſimulachrum, quarum altera Cononi, altera Evagoræ Cypriorum Regi, teſte Plutarcho, dicata eſt.

CAP.

CAP. V. Accidit huic, quod cæteris mortalibus, [16] *ut inconsideratior in secundâ quàm in adversâ esset fortunâ.* Nam classe Peloponnesiorum devictâ, quum ultum se [17] injurias patriæ putaret, plura concupivit, quàm efficere potuit. Neque tamen ea non pia & probanda fuerunt, quod potiùs Patriæ opes augeri, quàm regis, maluit. Nam quum magnam autoritatem sibi pugnâ illâ navali quam apud Cnidum fecerat, constituisset, non solùm inter barbaros, sed etiam inter omnes Græciæ civitates: clàm dare operam cœpit, ut Ioniam & Æoliam restitueret Athenensibus. Id quum minùs diligenter esset celatum, [18] Teribazus, qui Sardibus præerat, Cononem evocavit, simulans ad regem eum se mittere velle magnâ de re. Hujus nuncio parens, quum venisset, in vincula conjectus: In quibus aliquandiu fuit. Nonnulli eum ad regem abductum, ibique periisse scriptum reliquerunt. Contra ea [19] Dinon historicus, cui nos plurimùm de Persicis rebus credimus, effugisse scripsit. Illud addubitat, utrum [20] Teribazo sciente, an imprudente sit factum.

91

NOTÆ.

16 *Ut inconsideratior in secundâ, quàm in adversâ esset fortunâ.*] Idem de Cononе refert Polybus 17. histor. Et certè, hoc velut in more positum est, ut quos secunda fortuna amplectitur, hos quoque cæcitatis suæ participes faciat.

17 *Injurias Patriæ.*] A Lacedæmoniis illatas.

18 *Teribazus.*] Qui Sardibus præerat Cononem evocavit. At paulò aliter istud refert Xenophon lib. 4. de reb. gr. Diodorus lib. 14. Aiunt enim Teribazum Cononi, ob res prosperè ab eo gestas, invidisse, & hac prætextâ causâ, quòd Athenensibus pecuniâ & classe regiâ urbes acquireret, eum Sardeis perductum in vincula conjecisse. Isocrates tamen per omnia ferè Nepoti consentit, & aperte significat in Panegyrico, Cononem immeritò à Persis esse comprehensum.

19 *Dinon historicus.*] Hic Persica scripsit, Clitarchi pater fuit, vixitque tempore Artaxerxis Occhi, & Philipp. Voss. l. 4. de hist. gr. c. 8.

20 *Teribazo.*] Pedestrium copiarum Præfecto. Diodor. lib. 16.

EX. DIO

X.

[1]DION HIPPARINI FILIUS, SYRACUSANUS.

CAP. I.

NObili genere natus, (a) [2]utráq; implicatus tyrannide Dionysiorum. [3] Namque ille superior, [4] Aristomachen, sororem Dionis, habuit in matrimonio: ex quâ duos filios, Hipparinum & Nysæum, procreavit: totidémque filias, Sophrosynen & Areten. Quarum priorem Dionysio filio eidem, cui regnum reliquit, nuptum dedit: alteram, Areten, Dioni: Dion autem præter nobilem propinquitatem, generosamque majorum famam, multa alia à naturâ habuit bona. In his ingenium docile, come, aptum ad artes optimas: magnam corporis dignitatem, [5] quæ non minimùm commendat: magnas præterea divitias à patre relictas, quas ipse tyranni muneribus auxerat. Erat intimus Dionysio priori, neque minùs propter mores quàm affinitatem. Namque etsi Dionysii crudelitas ipsi displicebat, tamen salvum illum propter necessitudinem, [6] magis etiam suorum causâ esse studebat. Aderat in magnis rebus: ejúsque consilio multùm movebatur tyrannus, nisi quà in re major ipsius cupiditas intercesserat. Legationes verò om-

INTERPRETATIO.

(a) *Cum utroque Dionysio Tyranno* affinitate *junctus.*

NOTÆ.

[1] DION HIPPARINI FILIUS.] Hipparinum hunc Syracusanorum optimatum illustrissimum fuisse constat ex Diodoro l. 16. Item ex Suidâ & Plutarcho.

[2] *Utráque implicatus tyrannide Dionysiorum.*] Scilicet, patris & filii, qui ambo tyranni dicti sunt.

[3] *Namque ille superior.*] Pater, nempe, qui ætate superior.

[4] *Aristomachen sororem Dionis.*] Duas uxores uno die duxit Dionysius superior, teste Æliano l. 13. var. hist. Alteram Locrensem nomine Doridem, & alteram nomine Aristænetam Hipparini filiam, Dionis sororem. Unde patet Ælianum & Nepotem circa nomen ultimæ dissentire. Ex Locrensi Dionysium juniorem habuit; ex Dionis sorore Hipparinum & Nysæum filios, vel Narsæum, ut vult Diodorus. Vide Ciceronem 5. libro Tusc. Quæst.

[5] *Quæ non minimùm commendat.*] Alias, *Commendatur*, quod non improbo.

[6] *Magis etiam suorum causâ.*] Nimirùm, propter sororis suæ liberos.

nes,

nes, quæ eſſent illuſtriores, per Dionem adminiſtrabantur. Quas quidem ille diligenter obeundo, fideliter adminiſtrando, crudeliſſimum nomen tyranni ſuâ humanitate tegebat. Hunc à Dionyſio miſſum (b) Carthaginenſes ſuſpexerunt, ut neminem unquam Græcâ linguâ loquentem magis ſint admirati.

CAP. II. Neque verò hæc Dionyſium fugiebant, nam quantò eſſet ſibi ornamento, ſentiebat. Quo fiebat, ut uni huic maximè indulgeret, neque eum ſecùs diligeret ac filium. Qui quidem, quum [7] Platonem Tarentum veniſſe fama in Siciliam eſſet perlata, [8] adoleſcenti negare non potuit, (c) quin eum arceſſeret, quum Dion ejus audiendi cupiditate flagraret. (d) Dedit ergo huic veniam, magnáque eum ambitione [9] Syracuſas perduxit. Quem Dion adeò admiratus eſt atque adamavit, ut ſe totum ei traderet. [10] Neque verò minùs Plato delectatus eſt Dione. Itaque quum à Dionyſio tyranno [11] crudeliter violatus eſſet, quippe quem venundari juſſiſſet, tamen [12] eódem rediit, ejuſdem Dionis precibus adductus. Interim in morbum incidit Dionyſius: quo cum graviter conflictaretur, quæſivit à medicis Dion, *quemadmodum ſe haberet: ſimulque ab his petiit, ſi fortè majori eſſet periculo, ut ſibi faterentur. Nam velle ſe cum eo colloqui de partiendo regno,* [13] *quòd ſororis ſuæ filios ex illo natos, partem regni putabat debere habere.* Id medici non tacuerunt, & ad Dionyſium filium ſermonem retulerunt. Quo ille commotus, ne agendi cum eo eſſet Dioni pote-

INTERPRETATIO.

(b) *Pœni venerati ſunt.* (c) *Quominus illum acciret.* (d) *Huic igitur facultatem* adducendi *fecit, & exquiſito apparatu illum Syracuſas advexit.*

NOTÆ.

7 *Platonem Tarentum veniſſe.*] Hodiè vulgò *Tarento*, urbs eſt Apuliæ notiſſima, in intimo receſſu ſinûs, qui ab eâ dicitur Tarentinus.

8 *Adoleſcenti negare non potuit.*] Id eſt, Dioni qui tum in florente juventâ erat, quum Platonem primâ vice audivit, valde docilis, & ingenio acerrimo. Plutarch. in Dione.

9 *Syracuſas perduxit.*] Civitatem totius Siciliæ tunc facilè Principem, quæ ſub Pachyno monte ſita eſt, ubi fons Aretuſa Poëtarum carminibus celebratus. Vide Cicer. 6. in Verrem; hodie vulgò *Saragoſa.*

10 *Neque minùs Plato delectatus eſt in Dione.*] Vide Laertium in ejus vitâ. Hujus etiam rei argumento ſunt verſus ejus in Dionem, qui dilectum à Platone, atque ardenter amatum indicant.

11 *Crudeliter violatus eſſet.*] Quia Platonem de virtute viri boni, & de juſtitiâ diſputantem ferre non potuit, quippe qui vitam juſtorum eſſe beatam, tyrannorum miſeram diceret, ideò inhumaniter cum habuit tyrannus, & tanquam mancipium in foro venumdari juſſit. Diodorus l. 15. & Plutarchus in Libello cui Titulus eſt;

Πῶς ἂν τις διακρίνοι τὸν κόλακα.

12 *Eódem rediit.*] Iterùm in Siciliam navigaſſe Plato ipſemet teſtis eſt, ſed poſt mortem Dionyſii prioris; quia ſecundus Dionyſius literis ipſi promiſerat fore ut ſi veniret, exulanti Dioni omnia concederet.

13 *Quod ſororis ſuæ filios.*] Eos nimirùm qui ex Ariſtomachâ ſorore ſuâ, & Dionyſio antiquiore nati erant.

ſtas, (e) [14] patri ſoporem medicos dare coëgit. Hoc æger ſumpto, ſomno ſopitus, diem obiit ſupremum.

CAP. III. [15] Tale initium fuit Dionis & Dionyſii ſimultatis: eáque multis rebus aucta eſt. Sed tamen primis temporibus aliquandiu ſimulata inter eos amicitia manſit, quúmque Dion non deſiſteret obſecrare Dionyſium, ut Platonem Athenis arceſſeret, & ejus conſiliis uteretur: [16] ille, qui in aliquâ re vellet patrem imitari, [17] morem ei geſſit: eodémque tempore [18] Philiſtum hiſtoricum Syracuſas reduxit, [19] hominem amicum non magis tyranno, quàm tyrannidi. Sed de hoc [20] in eo meo libro plura ſunt expoſita qui de hiſtoricis Græcis conſcriptus eſt. Plato autem tantùm apud Dionyſium autoritate potuit, valuitque eloquentiâ, ut perſuaſerit tyrannidis facere finem, libertatémque reddere Syracuſanis. [21] A quâ voluntate Philiſti conſilio deterritus, aliquantò crudelior eſſe cœpit.

CAP. IV. Qui quidem quum à Dione ſe ſuperari videret ingenio, autoritate, amore populi: verens ne, ſi eum ſecum haberet, aliquam occaſionem ſui daret opprimendi: navem ei triremem dedit, [22] quâ Corinthum deveheretur: (f) [23] oſtendens, ſe id utriuſ-

INTERPRETATIO.

(e) Potionem *ſoporiferam Parenti à Medicis dari voluit.* (f) *Indicans, id à ſe fieri in commune utriuſque bonum, ne, propter mutuam diffidentiam, alteruter alterum ſupplantaret.*

NOTÆ.

[14] *Patri ſoporem.*] Φάρμακον ὑπνο ποιὸν, ſoporiferam potionem quæ ex nigri papaveris, & cicutæ ſucco parari ſolet, eaque frigidiſſima eſt, quo mortis genere Athenienſes capite damnatos necare ſolebant. Unde Juven. Sat. 7.

hunc inopem vidiſtis Athenæ
Nil præter gelidas auſæ conferre cicutas.

[15] *Tale initium fuit Dionis, & Dionyſii ſimultatis.*] Paulo aliter ſuper eâ re ſentiunt Diodorus lib. 16. & Plutarch. in Dione.

[16] *Ille, qui in aliquâ re vellet patrem imitari.*] Nam Dionyſius ſuperior Platonem acciverat, ut ſuprà dictum eſt.

[17] *Morem ei geſſit.*] Id eſt, Dioni obtemperans ad Platonem ſcripſit, cujus epiſtolæ ſumma extat inter epiſtolas Platonis.

[18] *Philiſtum hiſtoricum.*] Qui à Dionyſio patre regno pulſus fuerat; revocatus eſt autem in invidiam Dionis & Platonis; varias ille conſcripſit hiſtorias de reb. Siculis cùm eſſet Adriæ otioſus & exul. Voſſius de hiſtoricis Græcis.

[19] *Hominem amicum non magis tyranno, quam tyrannidi.*] Id eſt, qui non minùs tyrannum, quam tyrannidem amabat; reverâ enim cum Dionyſio ſtricto amore copulabatur, nec ejus indoles à tyrannide abhorrebat.

[20] *In eo meo libro.*] Hunc nobis temporum injuria abſtulit, ſolúmque ejus deſiderium reliquit.

[21] *A quâ voluntate Philiſti conſilio deterritus.*] Hunc, ut mox diximus, ab exilio revocaverat Dionyſius junior, ut aliquem haberet qui Platoni & Dioni adverſaretur.

[22] *Quâ Corinthum deveheretur.*] Corinthus urbs Achaiæ celeberrima, duobus portubus inclyta, in iſthmo Peloponneſi, cujus veluti clauſtrum eſt, ſita.

[23] *Oſtendens, ſe id utriuſque facere*

que

que facere causâ, ne, quum inter ſe timerent, alteruter alterum præoccuparet. Id quum factum multi indignarentur, (g) magnæque eſſet invidiæ tyranno; Dionyſius omnia, quæ moveri poterant Dionis, in naveis impoſuit, ad eúmque miſit. Sic enim exiſtimari volebat, id ſe non odio hominis, ſed ſuæ ſalutis feciſſe causâ. Poſtea verò quàm audivit eum in Peloponneſo manum comparare, ſibique bellum facere conari, [24] Areten Dionis uxorem alii nuptum dedit, [25] filiúmque ejus ſic educari juſſit, ut indulgendo turpiſſimis imbueretur cupiditatibus. Nam puero priuſquàm pudes eſſet, ſcorta adducebantur, vino epulíſq; obruebatur, (h) neq; illum tempus ſobrio relinquebatur. [26] Is uſque eò vitæ ſtatum commutatum ferre non potuit, poſtquàm in patriam rediit pater, namque appoſiti erant cuſtodes qui eum [27] à priſtino victu deducerent) ut ſe è ſuperiore parte ædium dejecerit, atque ita interierit.

CAP. V. Sed illuc revertor. Poſtquam Corinthum pervenit Dion, & eódem perfugit [28] Heraclides ab eodem expulſus Dionyſio, qui præfectus fuerat equitum: omni ratione bellum comparare cœperunt: ſed non multùm proficiebant, [29] quòd multorum annorum tyrannis, magnarum opum putabatur. Quam ob cauſam [30] pauci ad ſocietatem periculi perducebantur. Sed Dion, fretus non tam ſuis copiis quàm odio tyranni, maximo animo duabus onerariis navibus, quinquaginta annorum imperium, munitum quingentis longis navibus, decem equitum, centum peditum millibus, profectus oppugnatum, quod omnibus gentibus admirabile eſt

INTERPRETATIO.

(g) *Magnamque in tyrannum invidiam concitaſſet.* (h) *Neque ut ſobrius eſſet ſpatium dabatur.*

NOTÆ.

causâ.] Aliter Plutarchus, aliter Diodorus illud narrant; Plutarchus quidem in Dione, Diodorus verò lib. 15.

[24] *Areten Dionis uxorem alii nuptum dedit.*] Scilicet, Timocrati familiari ſuo, ſed invitam. Sic Plutarchus ibidem.

[25] *Filiumque ejus.*] Hunc Aretæum alii, allii Hipparinum, alii Hipparionem vocant.

[26] *Is uſque eo vitæ ſtatum commutatum ferre non potuit.*] Eâ de re fuſè loquitur Plutarchus in Dione.

[27] *A priſtino victu deducerent.*] Id eſt, à priſtino vivendi genere, corruptiſque moribus revocarent.

[28] *Heraclides ab eodem expulſus.*] Hunc turbulentum, ſeditioſum, mobilem, infidum, rei militaris imperitum ſcribit Plutarchus.

[29] *Quod multorum annorum tyrannis.*] Non de Tyranno, ſed de Tyrannide hic loquitur, quæ jam quinquaginta ab hinc annis inceperat ſub priore Dionyſio, qui ſe relinquere filio tyrannidem adamante, ſeu vinculis adamantinis vinctam dicebat. Plutarchus in Dione. Diodor. lib. 15. Ælianus lib. 6.

[30] *Pauci ad ſocietatem.*] Triginta Syracuſanos qui in Peloponneſo exulabant Dionem ſecutos eſſe tradit Diodorus, ſed multos in Græciâ propter tyranni odium ſe ipſi adjunxiſſe verisímile eſt.

viſum, adeò facilè perculit, ut poſt diem tertium, quàm Siciliam attigerat, [31] Syracuſas introierit. Ex quo intelligi poteſt, *Nullum eſſe imperium tutum niſi benevolentiâ munitum.* [32] Eo tempore aberat Dionyſius, & in Italiâ claſſem operiebatur, adverſariorum ratus neminem ſine magnis copiis ad ſe venturum: quæ res eum fefellit. Nam Dion his ipſis qui ſub adverſarii fuerant poteſtate, (i) regios ſpiritus repreſſit, totiúſque ejus partis Siciliæ potitus eſt, quæ ſub Dionyſii poteſtate fuerat: parique modo urbis Syracuſarum, præter arcem [33] & inſulam adjunctam oppido: eóque rem perduxit, ut talibus pactionibus pacem tyrannus facere vellet: *Siciliam Dion obtineret, Italiam Dionyſius,* [34] *Syracuſas Apollocrates, cui maximam fidem uni habebat Dion.*

CAP. VI. Has tam proſperas, támque inopinatas res conſequuta eſt ſubita commutatio. Quòd fortuna ſuâ mobilitate, quem paulò antè extulerat, demergere eſt adorta. Primùm in filio, de quo commemoravi ſuprà, ſuam vim exercuit. [35] Nam quum uxorem reduxiſſet, quæ alii fuerat tradita, filiumque vellet revocare ad virtutem à perditâ luxuriâ; accepit graviſſimum parens vulnus morte filii: [36] deinde ortâ diſſenſione inter eum & Heraclidem; qui quidem principatum non concedens, factionem comparavit. Neque is minùs valebat apud optimates, quorum conſenſu præerat claſſi, quum Dion exercitum pedeſtrem teneret. Non tulit hoc animo æquo Dion, & verſum illum Homeri retulit [37] ex ſecundâ rhapſodiâ, in quo hæc ſententia eſt: *Non poſſe bene geri rempublicam multorum imperio.* Quod dictum magna invidia conſequuta eſt. Namque aperuiſſe videbatur ſe omnia in ſuâ poteſtate eſſe velle. Hanc ille non lenire obſequio, ſed acerbitate op-

INTERPRETATIO.

(i) *Tyrannicam ſuperbiam arcuit.*

NOTÆ.

[31] *Syracuſas introierit.*] Hujus reditûs magnificentiam, & lætitiam deſcribunt Plutarchus in Dione, & Diodorus ibidem.

[32] *Eo tempore aberat Dionyſius.*] Tunc enim circa Cauloniam, ſeu Colonem erat, oppidum in primâ Italiæ fronte apud Locros ſitum. Plin. lib. 3. c. 10. Nec niſi ſeptimo poſt Dionis reditum die Syracuſas reverſus eſt. Diodorus lib. 15.

[33] *Et inſulam adjunctam oppido.*] Inſula portio erat urbis; nam Syracuſæ conſtabant veluti ex quatuor urbibus. Livius 25. annal.

[34] *Syracuſas Apollocrates.*] Hunc Dionyſii filium fuiſſe ſcribit Plutarchus, & Strabo lib. 6.

[35] *Nam quum uxorem reduxiſſet.*] Nempe Areten, quæ, expulſo Dione, Timocrati invita nupſerat, ut ſuprà dictum eſt.

[36] *Deinde ortâ diſſenſione inter eum & Heraclidem.*] Siquidem ille Dioni Principatum non concedebat. Porrò, ut inquit Seneca in Agamemnone,

Nec regna ſocium ferre, nec tæda ſciunt.

Lege Orationem Heraclidis apud Plutarchum.

[37] *Ex ſecunda Rhapſodiâ.*] Id eſt, primere

primere ſtuduit : Heraclidémque, quum Syracuſas veniſſet, interficiendum curavit.

CAP. VII. Quod factum omnibus maximum timorem injecit, nemo enim illo interfecto, ſe tutum putabat. Ille autem adverſario remoto, licentiùs eorum bona, quos ſciebat adverſus ſe ſenſiſſe, militibus diſpertivit, quibus diviſis, quum quotidiani maximi fierent ſumptus, celeriter pecunia deeſſe cœpit, (k) [38] neque quò manus porrigeret, ſuppetebat, niſi in amicorum poſſeſſiones. Id ejuſmodi erat, ut quum milites reconciliaſſet, amitteret optimates. Quarum rerum curâ frangebatur : & (l) inſuetus malè audiendi, non æquo animo ferebat, de ſe ab his malè exiſtimari, quorum paulò antè in cœlum fuerat elatus laudibus. Vulgus autem, offensâ in eum militum voluntate, liberiùs loquebatur, & tyrannum non ferendum dictitabat.

CAP. VIII. Hæc ille intuens, quum quemadmodum ſedaret, neſciret, & quorſum evaderent, timeret : [39] Callicrates quidam civis Athenienſis, qui ſimul cum eo ex Peloponneſo in Siciliam venerat, homo & callidus & ad fraudem acutus, ſine ullâ religione ac fide, adit ad Dionem, & ait eum in magno periculo eſſe propter offenſionem populi, & odium militum : quod nullo modo evitare poſſet, niſi alicui ſuorum negotium daret, qui ſe ſimularet illi inimicum : quem ſi inveniſſet idoneum, facilè omnium animos cogniturum, adverſariósque ſublaturum, quòd inimici ejus diffidenti ſuos ſenſus aperturi forent. Tali conſilio probato, excipit has partes ipſe Callicrates, & ſe armat imprudentiâ Dionis. Ad eum interficiendum ſocios conquirit : adverſarios ejus convenit, conjurationem confirmat. (m) Res, multis conſciis quæ gereretur, elata refertur ad Ariſtomachen ſororem Dionis, uxorémque Areten. Illæ timore perterritæ conveniunt, cujus de periculo timebant. At ille negat, à Callicrate fieri ſibi inſidias : ſed illa quæ agerentur, fieri præcepto ſuo. Mulieres nihilo ſecius Callicra-

INTERPRETATIO.

(k) *Neque quod raperet, ſupererat, præter ea quæ ab amicis poſſidebantur.* (l) *Nec qui* probra *de ſe audire ſolerat.* (m) *Quia per multos conſcios res agitabatur, divulgata.*

NOTÆ.

ex ſecundo Iliad. libro, ubi ſic legitur,

Φὴν ἀγαθὸν πολυσυνίην, ὃς κέκλεο πάντων ἔξω·
Εἰς Βασιλεύς, ᾧ δῶκε Θεὸς σκῆπτρόν τε καὶ οἷ θέμιστας.

[38] *Neque quo manus porrigeret, ſuppetebat.*] Quidam legunt, *Neque ampliùs quid porrigeret, ſuppetebat*, niſi amicorum poſſeſſiones. Qui ſenſus ferè idem eſt.

[39] *Callicrates quidam.*] Hunc Calippum nominant Plutarchus, Diodorus, Suidas, & Athenæus, lib. 11. cap. 23.

tem [40] in ædem Proſerpinæ deducunt, [41] ac jurare cogunt, (n) nihil ab illo periculi fore Dioni. Ille hac religione non modò ab incepto non deterritus, ſed ad maturandum concitatus eſt, verens ne priùs conſilium aperiretur ſuum, quàm conata perfeciſſet.

CAP. IX. Hac mente, proximo die feſto, quum à conventu ſe remotum Dion domi teneret, atque in conclavi edito recubuiſſet: conſciis loca munitiora oppidi tradidit: domum cuſtodibus ſepſit: à foribus qui non diſcederent, certos præfecit. Navem triremem armatis ornat, [42] Philocratique fratri ſuo tradit, eámque in portu agitari jubet, ut ſi exercere remiges vellet: cogitans, ſi fortè conſiliis obſtitiſſet fortuna, ut haberet, quò fugeret, ad ſalutem. Suorum autem è numero [43] Zacynthios adoleſcentes quoſdam elegit cùm audaciſſimos, tum viribus maximis; hiſque dat negotium, ut ad Dionem eant inermes, ſic ut conveniendi gratiâ viderentur venire. Hi propter notitiam ſunt intromiſſi. At illi, ut limen ejus intrârunt, [44] foribus obſeratis, in lecto cubantem invadunt, [45] colligant: fit ſtrepitus, adeò ut exaudiri poſſit foris. Hîc, ſicut antè ſæpè dictum eſt, quàm *inviſa ſit ſingularis potentia, & miſeranda vita, qui ſe metui quàm amari malunt*, cuivis facilè intellectu fuit. Namque illi ipſi cuſtodes, [46] ſi propitiâ fuiſſent voluntate, foribus effractis ſervare eum potuiſſent, quòd illi inermes, telum foris flagitantes, vivum tenebant. Cui quum ſuccurreret nemo, Lyco quidam Syracuſanus per feneſtras gladium dedit, quo Dion interfectus eſt.

CAP. X. Confectâ cæde, quum multitudo viſendi gratiâ introiiſſet, nonnulli ab inſciis pro noxiis conciduntur, nam celeri rumore dilato, Dioni vim allatam, multi concurrerant quibus tale

INTERPRETATIO.

(n) *Nullatenus ſe Dioni nociturum.*

NOTÆ.

[40] *In ædem Proſerpinæ.*] Cereris & Jovis filiæ, quæ cum in Campis Ennæis flores legeret in Siciliâ, a Plutone rapta eſt, & in hujus honorem templum erectum eſt. Claudianus de raptu Proſerp.

[41] *Ac jurare cogunt.*] Sacramentum ejuſmodi, quod maxime formidandum exiſtimabatur, hac ſolemnitate fiebat, teſte Plutarcho in Dione; qui fidem præſtabat, in Cereris templum deſcendens, Deæ purpuram, quibuſdam peractis ſacrificiis, induebat, tumque facem tenens, ſe fidem ſervaturum jurabat.

[42] *Philocratique fratri ſuo.*] Aliàs Philoſtratus nominatur.

[43] *Zacynthios adoleſcentes.*] Zacynthus inſula eſt non longè à Cephaleniâ in Ionio mari, nunc vulgò *Zante*. At verò quidam non Zacynthios, ſed Sagunthinos legunt, propter nominis affinitatem.

[44] *Foribus obſeratis.*] Intus ab iis qui intromiſſi fuerant; quanquam Plutarchus ab illis, qui extrà erant clauſas ſeu ad ſe adductas eſſe, dicit.

[45] *Colligant.*] Vinculis aſtringunt.

[46] *Si propitiâ fuiſſent voluntate.*] Aliàs, *propriâ*.

facinus

facinus displicebat. Hi falsâ suspicione ducti, immerentes, ut sceleratos occidunt. (o) Hujus de morte ut palam factum est, mirabiliter vulgi immutata est voluntas. Nam qui vivum eum tyrannum vocitârant, eundem liberatorem patriæ, tyrannique expulsorem prædicabant. Sic subitò misericordia odio successerat, ut eum suo sanguine, si possent, (p) [47] ab Acheronte cuperent redimere: [48] Itaque in urbe, celeberrimo loco, elatus publicè [49] sepulcri monumento donatus est. Diem obiit circiter annos quinquaginta quinque natus, quartum pòst annum, quàm ex Peloponneso in Siciliam redierat.

177

INTERPRETATIO.

(o) *Ut mors ejus vulgata est.* (p) *Ad vitam optarent revocare.*

NOTÆ.

47 *Ab Acheronte cuperent redimere.*] Sic Cicero; *Post reditum in Senatu*, & omnes Metellos præstantissimos cives pænè ex Acheronte excitatos. Porrò Acheron est Epiri fluvius apud Geographos, apud Poëtas verò Inferorum, sic dictus, ἀπὸ τῦ ἄχεος, ὃ ἐστι λύπη. Quasi doloris fluvius.

48 *Itaque in urbe, celeberrimo loco.*] Quod sanè eximii honoris indicium fuit, quia veteres quemquam, nisi forte Imperatores, in urbe sepelire non solebant.

49 *Sepulchri monumento donatus est.*] Duplicis erant generis sepulchra; alia sumptu publico facta; alia quæ tantùm ex decreto publico erigebantur: Prima iis tantùm concedebantur qui optimè de Rep. meriti fuerant: Secunda verò claris quidem viris permittebantur, quia in Athenienſium Rep. non licebat sepulchra defunctorum ornare, quantùm aut hæredum, aut ipsius etiam defuncti ambitio postulâsset; sed de tumulis majoris impensæ cognoscebatur. Casaubon.

XI. IPHICRA-

XI.

[1] IPHICRATES ATHENIENSIS.

CAP. I.

NOn tam magnitudine rerum geſtarum, [2] quàm diſciplinâ militari nobilitatus eſt. Fuit enim talis dux, ut non ſolùm ætatis ſuæ cum primis compararetur, ſed ne de majoribus natu quidem quiſquam anteponeretur. Multùm verò in bello eſt verſatus; ſæpè exercitibus præfuit; [3] nuſquam culpâ malè rem geſſit; ſemper conſilio vicit, tantúmque eò valuit, ut multa in re militari partim nova attulerit, partim meliora fecerit. [4] Namque ille pedeſtria arma mutavit. Quum ante illum imperatorem maximis clypeis, brevibúſque haſtis, minutis gladiis uterentur; ille è contrario [5] peltam pro parmâ fecit, à quo poſtea peltaſtæ pedites appellantur, ut ad motus concurſuſque eſſent leviores, (a) [6] haſtæ modum duplicavit, gladios longiores fecit. Idem genus loricarum mutavit, [7] & pro ferreis atque æneis, (b) lineas dedit. Quo fa-

INTERPRETATIO.

(a) *Haſtas duplo* majores *fecit.* (b) *Ex lino* textas *præbuit.*

NOTÆ.

[1] IPHICRATES ATHENIENSIS.] Iphicratem Sutoris filium non pauci exiſtimant, inter quos Ariſtoteles 1. Rhet. Xenoph. lib. 6. Plutarchus, Athenæus, Ælianus, & alii quam plures.

[2] *Quàm diſciplinâ militari.*] Fuit & præterea optimus Rhetor, unde Juſtin. lib. 6. c. 5. ait in Iphicrate non imperatorias tantùm, verùm & oratorias fuiſſe artes.

[3] *Nuſquam culpâ malè rem geſſit.*] In re militari tamen ejus conſilium reprehendit Xenoph. lib. 6. de reb. gr. in fine.

[4] *Namque ille pedeſtria arma mutavit.*] Vide Diodorum lib. 13. cum quo Nepos prorſus conſentit.

[5] *Peltam pro parmâ fecit.*] Peltæ amazonicæ hederæ folio ſimiles erant; Thraciæ quadrangulæ, teſte Suidâ; pelta autem ſcutum eſt breviſſimum & ferè quadratum; parma verò, brevius & mobilius, ac ferè rotundum: formam Peltæ deſcribit Xenoph. apud Jul. Pollucem lib. 1. Onomaſt. c. 10.

[6] *Haſtæ modum duplicavit.*] Quod patet ex his Diodori verbis; Ἡύξησε τὸ δόρατος ἡμιολίῳ μεγέθει. Id eſt, haſtas magnitudine ſeſqui alterâ auxit.

[7] *Et pro ferris, atque æneis lineas dedit.*] Propterea quod ferreæ & æneæ

to expeditiores milites reddidit, nam pondere detracto, quod æquè corpus tegeret, & leve eſſet, curavit.

CAP. II. Bellum cum Thracibus geſſit ; [8] Seuthen ſocium Athenienſium, in regnum reſtituit. Apud Corinthum tantâ ſeveritate exercitui præfuit, ut nullæ unquam in Græciâ neque exercitatiores copiæ, (c) neque magis dicto audientes fuerint duci, in ſámque conſuetudinem adduxit, ut quum prælii ſignum ab imperatore eſſet datum, ſine ducis operâ ſic ordinatæ conſiſterent, ut ſinguli à peritiſſimo imperatore diſpoſiti viderentur. [9] Hoc exercitu (d) moram Lacedæmoniorum interfecit, quod maximè totâ celebratum eſt Græciâ. [10] Iterùm eodem bello omnes copias eorum fugavit, quo facto magnam adeptus eſt gloriam. [11] Quum Artaxerxes Ægyptio regi bellum inferre voluiſſet, Iphicratem ab Athenienſibus petivit ducem, (e) quem præficeret exercitui conductitio, cujus numerus [12] duodecim millium fuit. Quem quidem ſic omni diſciplinâ militari erudivit, ut [13] quemadmodum quondam Fabiani milites Romani appellati ſunt, ſic Iphicratenſes apud Græcos in ſummâ laude fuerint. [14] Idem ſubſidio Lacedæmoniis profectus, Epaminondæ retardavit impetus. Nam niſi ejus adven-

INTERPRETATIO.

(c) *Nec magis obſequentes Dux habuerit.* (d) *Partem Spartanorum cecidit.* (e) *Quem mercenariis copiis præponeret.*

NOTÆ.

majori oneri & impedimento eſſent, quàm commodo ; lineæ verò maximo eſſent uſui, nullique ferè impedimento : fiebant autem linei Thoraces hoc modo ; linum aceto, cui ſal eſſet adjectum, imbuendo & macerando, deinde ita cogebatur ut ſoliditatem ac craſſitiem lintei decies & ampliùs in ſe complicati haberet. Vide ſuper eâ re Nicetam Acominatum l. 1. rerum Iſaaci Angeli.

8 *Seuthen ſocium Athenienſium.*] Quidam Scothym legunt ; hic eſt qui apud Curtium l. x. c. 1. Scuthes Odryſias dicitur, quem non Regem Poliænus facit 7. Stratag.

9 *Hoc exercitu moram Lacedæmoniorum interfecit.*] Mora vox Græca eſt, quæ idem valet ac μοῖρα, hoc eſt *Pars* ; quâ voce utebantur Lacedæmonii & Dores. Diodorus μόρας appellat, quod moram hic dicimus. Hujus Turmæ ſeu Cohortis cladem multis verbis exponit Xenoph. lib. 4. de reb. gr.

10 *Iterùm eodem bello omnes copias eorum fugavit.*] Et ubi & quando id factum ſit, difficile eſt in aliis hiſtoricis detegere, niſi fortè hæc ſit pugna de quâ loquitur Xenoph. lib. 6. de reb. gr. ferè ab exordio.

11 *Quum Artaxerxes Ægyptio Regi.*] Nimirùm Acori, ut vult Lambinus.

12 *Exercitui conductitio.*] Conductitius exercitus ille eſt, qui ex militibus mercede conductis, ceu mercenariis conſtat.

13 *Quemadmodum quondam Fabiani milites Romani appellati ſunt, ſic Iphicratenſes apud Græcos, &c.*] Fabiani milites à Fabio maximo qui cunctator dictus, & qui cunctando vires Annibalis attrivit ; ſic Joviniani, Herculiani milites apud Zozimum & Mamertinum.

14 *Idem ſubſidio Lacedæmoniis profectus.*] Nimirùm clade apud Leuctram per Epaminondam egregium

rus

tus appropinquâſſet, non priùs Thebani Spartâ abſceſſiſſent quàm captam incendio delêſſent.

CAP. III. Fuit autem & animo magno & corpore, [15] impe-raroriáque formâ, ut ipſo aſpectu cuivis injiceret admirationem ſui: ſed in labore remiſſus nimis, parúmque patiens, ut Theopompus memoriæ prodidit. Bonus verò civis, fidéque magnâ: quod cùm in aliis rebus declaraverit, tum maximè in [16] Amyntæ Macedonis liberis tuendis. [17] Namque Eurydice mater Perdiccæ & Philippi, cum his duobus liberis, Amyntâ mortuo, ad Iphicratem confugit, ejuſquè opibus defenſa eſt. Vixit ad ſenectutem [18] placatis in ſe ſuorum civium animis. Cauſam capitis ſemel dixit bello ſociali ſimul cum Timotheo, eóque judicio eſt abſolutus. Meneſthea filium reliquit [19] ex Threſsâ [20] Coti Regis filiâ. Is quum interrogaretur *utrum pluris patrem matrémne faceret: Matrem*, inquit. Id quum omnibus mirum videretur: at *ille, Meritò*, inquit, *facio* [21] *nam pater, quantum in ſe fuit, Thracem me genuit: contrà ea mater Athenienſem.*

NOTÆ.

Thebanorum Ducem Lacedæmoniis illatâ.

[15] *Imperatoriáque formâ.*] Quæ in frontis & corporis majeſtate conſiſtit, unde pulchri dicuntur Imperio digni. Sic Plin. de Trajano in Panegyrico.

[16] *In Amyntæ Macedonis liberis.*] Cujus filius Philippus Alex. magni pater.

[17] *Namque Eurydice mater Perdiccæ & Philippi.*] Vide Q. Curtii ſupplementum in principio, ubi de Eurydice & Perdiccâ ſermo eſt.

[18] *Placatis in ſe ſuorum Civium animis.*] Nam Athenienſes irati Iphicratem & Timotheum in judicium vocatos multis talentis multaverant, & imperandi munere abdicârant, quod infra videbitur: Sed Poliænus cum Nepote conveniens, Iphicratem & accuſatum eſſe ſignificat, & abſolutum.

[19] *Ex Threſsâ.*] Id eſt, in Thraciâ natâ.

[20] *Coti Regis.*] Is Thraciæ Rex fuit. Alii *Cotyis* legi volunt.

[21] *Nam pater, quantùm in ſe fuit, Thracem me genuit: contrà ea mater Athenienſem.*] Sic Patris cum barbarâ matrimonium carpere videtur, eumque ſolum arguere, ſi quid alienum à Græcorum urbanitate & moribus haberet; nam Pater ejus quantùm in ſe fuit Thracem genuit, quia uxorem Threiſſam duxit; immò verò mater, quantùm potuit, Athenienſem fecit, quia viro Athenienſi nupſit.

XII. CHA-

XII.

CHABRIAS ATHENIENSIS.

CAP. I.

HIc quoque in ſummis habitus eſt ducibus, [1] réſque multas memoriâ dignas geſſit. Sed ex his elucet maximè Inventum ejus in prælio, quod apud Thebas fecit, quum Bœotiis ſubſidio veniſſet. Namque in eâ victoriâ fidente ſummo duce Ageſilao, fugatis jam ab eo conductitiis catervis, [2] reliquam phalangem loco vetuit cedere (a) [3] obnixóque genu ſcuto, projectáque haſtâ, impetum excipere hoſtium docuit. Id novum Ageſilaus intuens, progredi non eſt auſus, ſuóſque jam incurrentes, tubâ revocavit. Hoc uſque eò in Græciâ famâ celebratum eſt, ut illo ſtatu Chabrias ſibi ſtatuam fieri voluerit, quæ publicè ei ab Athenienſibus in foro conſtituta eſt. Ex quo factum eſt, [4] ut poſtea athletæ [5] cæ-

INTERPRETATIO.

(a) *Clypeoque ad genu* firmiter *acclinato, porrectáque haſtâ.* (b) *Receptui cecinit.* (c) *Eo in* corporis *habitu ſtatuas ponerent, in quo victoriam obtinuiſſent.*

NOTÆ.

[1] *Reſque multas memoriâ dignas geſſit.*] De quibus fuse Xenoph. lib. 5. de reb. gr. Diodorus lib. 15. Plutarchus in Phocione. Demoſthenes oratione in Leptinem; quem etiam non ſolùm res memoriâ dignas geſſiſſe, ſed & dixiſſe teſtatur Plutarchus in Apophthegm.

[2] *Reliquam Phalangem.*] Dupliciter apud Authores Phalangis nomen accipitur; apud Macedones turba erat conſtans octo pedítum millibus; apud alios Græciæ populos, ſtabile dicitur agmen ſine determinato numero ubi vir viro, arma armis conſerta ſunt; quo ſenſu hic accipitur.

[3] *Obnixoque genu ſcuto.*] De hoc habitu ad præliandum compoſito vide Marcellinum, & D. Ambroſium; cui Romani teſtudinem ſubſtituerunt.

[4] *Ut poſtea Athletæ.*] Ii dicebantur qui certaminibus, quæ à Græcis ἀγῶνες γυμνικοὶ vocantur, viciſſent; ii & Gymnici, quia nudi pugnabant quinque certaminum generibus, luctatione, pugilatu, curſu, ſaltu, pancratio.

[5] *Cæterique artifices.*] Quales ſunt Scenici, Muſici, Pantomimi, & alii ejuſmodi.

terique

terique artifices, (c) his ſtatibus in ſtatuis ponendis uterentur, i quibus victoriam eſſent adepti.

CAP. II. Chabrias autem multa in Europâ bella admini ſtravit, quum dux Athenienſium eſſet : (d) [6] multa in Ægypto ſu ſponte geſſit. Nam Nectanebum adjurum profectus, (e) regnum ei conſtituit. [7] Fecit idem Cypri, ſed publicè ab Athenienſibus Evagoræ adjutor datus : neque priùs inde diſceſſit quàm totam in ſulam bello devinceret, quâ ex re Athenienſes magnam gloriam ſunt adepti. Interim bellum inter Ægyptios & Perſas conflatum eſt, & Athenienſes cum Artaxerxe ſocietatem habebant : Lacedæ monii cum Ægyptiis, [8] à quibus magnas prædas Ageſilaus rex eorum faciebat. Id intuens Chabrias, quum in re nullâ Ageſilao cederet, [9] ſuâ ſponte eos adjutum profectus, Ægyptiæ claſſi præ fuit, pedeſtribus copiis Ageſilaus.

CAP. III. Tum præfecti regis Perſiæ, legatos miſerunt Athenas queſtum, quòd Chabrias adverſum regem bellum gereret cum Ægyptiis. Athenienſes diem certam Chabriæ præſtituerunt, quam ante, domum niſi rediſſet, capitis ſe illum damnaturos denunciârunt. Hoc ille nuncio Athenas rediit, neque ibi diutius eſt moratus, quàm fuit neceſſe. Non enim libenter erat antè oculos civium ſuorum, quòd & vivebat lautè, & indulgebat ſibi liberaliùs, quàm ut invidiam vulgi poſſet effugere. *Eſt enim hoc commune vitium in magnis liberiſque civitatibus, ut invidia gloriæ comes ſit, & libenter de his detrahant, quos eminere videant altiùs : neque animo æquo pauperes alienam* [10] *opulentium intuuntur fortunam.* Itaque Chabrias quoad ei licebat, plurimùm aberat. Neque verò ſolus ille aberat Athenis libenter, ſed omnes ferè principes fecerunt idem, quod tantùm ſe ab invidiâ putabant afuturos, [11] quan-

INTERPRETATIO.

(d) *Plurima ad Nilum privato jure fecit.* (e) *Illi principatum aſſeruit.*

NOTÆ.

[6] *Multa in Ægypto ſuâ ſponte geſſit.*] Id eſt, ſine publicâ authoritate. Tulit autem auxilium Ægyptiis quorum tunc Rex erat *Tachus* ; vel, ut Polyæno placet, *Thamus*, cujus filius *Nectanebus*, alias *Nectenabus*, quem non filium, ſed ſororis ejus filium vocat Plutarchus in Ageſilao.

[7] *Fecit idem Cypri.*] Pro, *in Cypro*; vel fecit idem *Cypri Regi*.

[8] *A quibus magnas prædas Ageſilaus Rex eorum faciebat.*] Sic Cicero in Verrem : maximos quæſtus, præ daſque feciſſe.

[9] *Suâ ſponte eos adjutum profectus.*] Id eſt, ſine ſuffragio & decreto populi, ut jam ſuprà ; nam Diodorus ſcribit eum ab Acoride fuiſſe arceſſitum.

[10] *Opulentium intuuntur fortunam.*] Pro *opulentorum* ; *opulens*, pro *opulentus*, ex Auſonio. *Non opulens nec egens, parcus ſine ſordibus egi. Violens*, pro *violentus*, ex Horatio Od. 30. lib. 3.

[11] *Quantum à conſpectu ſuorum receſſiſſent.*] Quia ſubductio ſiat ab o-

tùm

tùm à conſpectu ſuorum receſſiſſent. Itaque Conon plurimùm Cypri vixit, Iphicrates in Thraciâ, [12] Timotheus Lesbi, [13] Chares in Sigæo. [14] Diſſimilis quidem Chares horum & factis & moribus: ſed tamen Athenis & honoratus & potens.

CAP. IV. Chabrias autem periit bello ſociali, tali modo. [15] Oppugnabant Athenienſes Chium: erat in claſſe Chabrias privatus, ſed omnes, qui in magiſtratu erant, authoritate anteibat, eumque magis milites quàm qui præerant, aſpiciebant. Quæ res ei maturavit mortem. Nam dum primus ſtudet portum intrare, & gubernatorem jubet eò dirigere navem, ipſe ſibi perniciei fuit. Quum enim eò penetrâſſet, cæteræ non ſunt ſequutæ. Quo facto circumfuſus hoſtium concurſu, quum fortiſſimè pugnaret, [16] navis roſtro percuſſa cœpit ſidere. [17] Hinc quum refugere poſſet, ſi ſe in mare dejeciſſet; quòd ſuberat claſſis Athenienſium, [18] quæ exciperet natantem: perire maluit, [19] quàm armis abjectis navem relinquere, in quâ fuerat vectus. Id cæteri facere noluerunt, qui nando in tutum pervenerunt. At ille, *præſtare honeſtam mortem turpi vitæ* exiſtimans, comminùs pugnans telis hoſtium interfectus eſt.

NOTÆ.

culis vulgi lividi omnem invidiæ vim præcidit.

[12] *Timotheus Lesbi.*] De Timotheo mox, Lesbos, inſula eſt, de quâ ſuprà.

[13] *Chares in Sigæo.*] Chares Athenienſium Dux in promiſſis facilis & promptus; unde iſtud *Charetis pollicitationes*; Suidas. Sigæum Idæ promontorium eſt; Ariſt. l. 5. animalium. Ælianus verò & Pomponius oppidum dicunt. Apud Strabonem lib. 13. tamen duo ſunt ejus nominis oppida ſibi vicina; ut eſt apud Plinium.

[14] *Diſſimilis quidem Chares.*] Super eâ re Diodorum & Plutarchum in Apoththegm conſule.

[15] *Oppugnabant Athenienſes Chium.*] Chius inſula eſt Ionum clariſſima, prope Erithras urbem min. Aſiæ. Plin. lib. 5. cap. 31.

[16] *Navis roſtro percuſſa cœpit ſidere.*] Pro peſſum ire, & demergi; nam ſidere Anchoræ dicuntur quæ fundo infixæ hærent; unde illud Poëtæ Horatii,

Priuſque Cælum ſidet inferius mari.

Et apud Senecam Rhet. Suaſoriar. 1.

Accumulat fragor ipſe metus, jam ſidere limo
Navigia, & rapido deſertam flamine claſſem.

[17] *Hinc quum refugere poſſet, ſi ſe in mare dejeciſſet.*] Alii cum negatione, leguntque, *hinc quum refugere non poſſet, niſi ſe in mare, &c.* utrumque non improbandum mihi videtur.

[18] *Quæ exciperet natantem.*] Quidam legunt, *Natantes.*

[19] *Quàm armis abjectis.*] Quia probrum erat, & dedecus militare.

IX. TIMO-

XIII.

TIMOTHEUS CONONIS FILIUS, ATHENIENSIS.

CAP. I.

HIc â patre acceptam gloriam multis auxit virtutibus. [2] Fuit enim disertus, impiger, [3] laboriosus, rei militaris peritus, neque minùs civitatis regendæ. Multa hujus sunt præclarè facta sed hæc maximè illustria. [4] Olynthios & Byzantios bello subegit: Samum cepit, in quâ oppugnandâ, superiori bello Atheniensis mille & ducenta talenta consumpserant. Hanc ille sine ulla publicâ impensâ populo restituit. [5] Adversùs Cotyn bella gessit ab eóque mille & ducenta talenta prædæ in publicum detulit. [6] Cyzicum obsidione liberavit. [7] Ariobarzani simul cum Agesilao auxilio profectus est: à [8] quo quum Laco pecuniam numeratam accepisset, ille cives suos agro atque urbibus augeri maluit quàm id sumere, cujus partem domum suam ferre posset. Itaque accepit [9] Erichthonem & Sestum.

NOTÆ.

[1] CONONIS FILIUS.] Ex Threïciâ pellice, quæ postea modestiæ exemplum evasit. Athenæus lib. 13. c. 13.

[2] *Fuit enim disertus.*] Idem testatur Cicero lib. 1. de Offic. *Africanus*, inquit, *cumulavit bellicam gloriam; quod idem fecit Timotheus Cononis filius, qui quum belli laude non inferior fuisset quàm pater, ad eam laudem, doctrinæ & ingenii gloriam adjecit.*

[3] *Laboriosus.*] Φιλόπονος; seu laboris amicus.

[4] *Olynthios & Byzantios.*] Olynthus, urbs Thraciæ, olim Atticæ ditionis. De Byzantio jam suprà dictum est.

[5] *Adversus Cotyn bella gessit.*] Vel *Cotym*; quidam etiam Cotum, ut suprà in Iphicrate. Hic Paphlagonum; ille Thracum rex fuit.

[6] *Cyzicum obsidione liberavit.*] Cyzicus urbs antiqua in Mysiâ ad Propontidem, juxtà Ptolemæum, & alios.

[7] *Ariobarzani simul cum Agesilao.*] Ariobarzanes ille Persarum Regis Satrapes fuit, qui jam pridem à Rege defecerat.

[8] *A quo quum Laco.*] Agesilaus designatur.

[9] *Itaque accepit Erichthonem & Sestum.*] Erichthonem Abydi synonymum esse conjicit Abrahamus Ortelius. Sunt qui *Erithonem* & *Sextum* legant; quidam Crithonem; quidam etiam Crithoten: Est verò Crithote urbs in Chersoneso Thraciæ, quam Athenienses, Miltiade Duce, incoluerunt, ut suprà dictum est in Miltiade, Suidâ

CAP.

CAP. II. Idem claſſi præfectus circumvehens Peloponneſum, Laconicam populatus, claſſem eorum fugavit. [10] Corcyram ſub imperium Athenienſium redegit, ſociósque idem adjunxit [11] Epirotas, [12] Athamânas, Chaonas, omnéſque eas gentes quæ [13] mare illud adjacent. Quo facto Lacedæmonii de diutinâ contentione deſtiterunt, & ſuâ ſponte Athenienſibus [14] imperii maritimi principatum conceſſerunt, pacémque his legibus conſtituerunt; *ut Athenienſes mari duces eſſent.* Quæ victoria tantæ fuit Atticis lætitiæ, ut cum primùm [15] aræ paci publicæ ſint factæ, eſq; [16] deæ pulvinar ſit inſtitutum. Cujus laudis ut memoria maneret, [17] Timotheo publicè ſtatuam in foro poſuerunt: qui honos huic uni antè hoc tempus contigit; ut quum patri populus ſtatuam poſuiſſet, filio quoque daret. Sic juxtà poſita recèns filii, [18] veterem patris renovavit memoriam.

CAP. III. Hic quum eſſet magno natu, & magiſtratus gere- re deſiſſet: bello Athenienſes undique premi ſunt cœpti. Defecerat Samus, [19] deſcierat Helleſpontus, [20] (a) Philippus jam tunc valens Macedo multa moliebatur: [21] cui oppoſitus Chares quum

INTERPRETATIO.

(a) *Philippus Macedo jam tum potens, plurima machinabatur.*

NOTÆ.

& Stephano teſtibus. Seſtus verò ad Helleſpontum Abydo objecta in eâdem Cherſoneſo ſita, ut jam dictum eſt.

[10] *Corcyram ſub Imperium Athenienſium redegit.*] Inſula eſt in Ionio mari, nunc vulgò *Corfu*; ut ſuprà.

[11] *Ajunxit Epirotas.*] Epiri regionis Græciæ verſus Adriaticum mare incolas, qui primò Pyrrhidæ dicti ſunt.

[12] *Athamanas.*] Quidam *Athamantas*; alii *Athamantios*; alii *Acarnanas*; ex Diodoro, quod non improbo, quia in eo tractu nulli inveniuntur populi qui ſuperioribus cogniti fuerint. De Acarnanibus autem jam dictum eſt.

[13] *Quæ mare illud adjacent.*] Antiqua loquendi forma; pro, quæ mari illi, vel, ad mare illud adjacent.

[14] *Imperii maritimi principatum.*] Quem per ſeptuaginta quinque annos ſervaverunt, poſtquam diu de illo cum Lacedæmoniis Athenienſes contendiſſent.

[15] *Aræ paci publicæ ſint factæ.*] Aras paci jam poſitas poſt victoriam Cimonis in Perſas ad Eurymedontem ſcribit Plutarchus in Cimone, quod Nepoti repugnare videtur.

[16] *Eique Deæ pulvinar ſit inſtitutum.*] Quod apud Romanos in more poſitum eſt, ut & apud Græcos, ex Livio, & aliis qui frequenter de Lectiſterniis loquuntur, ſeu ſacris pulvinaribus.

[17] *Timotheo publicè ſtatuam in foro poſuerunt.*] Statuam hanc inter eas numerat Pauſanias, quæ in Arce Minervæ poſitæ ſunt.

[18] *Veterem Patris renovavit memoriam.*] In aliis legitur memoria, quaſi dicas; recens filii ſtatua, veterem patris ſtatuam memoriâ renovavit, quod parum mihi probandum videtur.

[19] *Deſcierat Helleſpontus.*] Id eſt, ora Helleſpontiaca ab Athenienſium partibus defecerat.

[20] *Philippus jam tunc valens.*] Alexandri magni pater.

[21] *Cui oppoſitus Chares cùm eſſet.*] Hunc Athenienſium Ducem ſegnem, tardum, deliciiſque affluentem ſcribit Athenæus, lib. 12. cap. 15. & Theopompus lib. 45. Plutarchus verò in

eſſet, non ſatis in eo præſidii putabatur. [22] Fit Meneſtheus prætor filius Iphicratis, gener Timothei, & ut ad bellum proficiſcantur, decernitur. Huic in conſilium dantur duo, uſu & ſapientiâ præſtantes, quorum conſilio uteretur, [23] pater & ſocer: quod in his tanta erat authoritas, ut magna ſpes eſſet, per eos amiſſa poſſe recuperari. Hi quum Samum profecti eſſent, & eódem Chares eorum adventu cognito, cum ſuis copiis proficiſceretur, ne quid abſente ſe geſtum videretur: accidit quum in inſulam appropinquarent, ut magna tempeſtas oriretur: quam evitare duo veteres imperatores utile arbitrati, (b) ſuam claſſem ſuppreſſerunt. At ille temerariâ uſus ratione, non ceſſit majorum natu autoritati, & ut in ſuâ navi eſſet fortuna, quò contenderat, pervenit, eodémque ut ſequerentur, ad Timotheum & Iphicratem nuncium miſit. Hinc malè re geſtâ, compluribus amiſſis navibus, eódem, unde erat profectus, ſe recepit, literáſque Athenas publicè miſit, (c) ſibi proclive fuiſſe Samum capere, niſi à Timotheo & Iphicrate deſertus eſſet. Ob eam rem (d) in crimen vocabantur. Populus acer, ſuſpicax, mobilis, adverſarius, invidus etiam potentiæ domum revocat: accuſantur proditionis. [24] Hoc judicio damnatur Timotheus, líſque ejus æſtimatur centum talentis. Ille odio ingratæ civitatis coactus, [25] Chalcidem ſe contulit.

CAP. IV. Hujus poſt mortem, quum populum judicii ſui pœniteret, multæ novem partes detraxit, & decem talenta Cononem filium ejus ad muri quandam partem reficiendam juſſit dare. In quo fortunæ varietas eſt animadverſa. Nam quos avus Conon muros ex hoſtium prædâ patriæ reſtituerat, eoſdem nepos cum ſummâ ignominiâ familiæ, ex ſuâ re familiari reficere coactus eſt. Timothei autem moderatæ ſapientíſque vitæ quum pleráque poſſimus proferre teſtimonia, uno erimus contenti, quòd ex eo facilè conjici poterit quàm charus ſuis fuerit. Quum Athenis adoleſcentulus cauſam diceret, non ſolùm amici privatíque hoſpites ad eum

INTERPRETATIO.

(b) *Naves ſuas continuerunt.* (c) *A ſe facilè Samum capi potuiſſe.* (d) *Ut rei accuſabantur.*

NOTÆ.

Phocione ſic de eo cenſet; *Charetem itaque populus non tam ſuo merito quam Oratorum ambitione, & ſtudiis partium, huic expeditioni præfecit.*

[22] *Fit Meneſtheus Prætor.*] Meneſtheus Iphicratis filius, de quo jam ſupra in Iphicrate.

[23] *Pater & ſocer.*] Id eſt, Iphicrates, & Timotheus.

[24] *Hoc judicio damnatur Timotheus.*] Quia etſi una cum illo Iphicrates accuſatus fuiſſet, tamen abſolvitur, ut ſup. in Iphicrate.

[25] *Chalcidem ſe contulit.*] Urbem Eubœæ ad Euripum; unde Virg. 6. Æn.

Chalcidicáque levis tandem ſuper adſtitit arce.

[26] *Jaſon Tyrannus.*] Non clarus ille

defen-

defendendum convenerunt, ſed etiam in eis [16] Jaſon tyrannus, qui illo tempore fuit omnium potentiſſimus. Hic quum in patriâ ſine ſatellitibus, ſe tutum non arbitraretur, Athenas ſine ullo præſidio venit, tantiſque hoſpitem fecit, ut mallet ſe capitis periculum adire, quàm Timotheo de famâ dimicanti deeſſe. Hunc adversùs tamen, Timotheus poſtea populi juſſu bellum geſſit. [17] *Patriæ enim ſanctiora jura quàm hoſpitii eſſe* duxit. Hæc extrema fuit ætas imperatorum Athenienſium, Iphicratis, Chabriæ, Timothei, neque poſt illorum obitum quiſquam dux in illâ urbe fuit dignus memoriâ. Venio nunc ad fortiſſimum Virum, maximíque conſilii omnium barbarorum, exceptis duobus Carthaginienſibus Hamilcare & Hannibale.

NOTÆ.

Argonautarum Dux, ſed, ut quidam volunt, Theſſalorum tyrannus, cujus meminerunt Xenoph. Diodorus, Plutarchus, & alii complures.

[17] *Patriæ enim ſanctiora jura, quam hoſpitii eſſe duxit.*] Quod ei veluti probrum aliquod objicit Æſchines Orat. περὶ παραπρεσβ.

XIV.

DATAMES.

CAP. I.

[1] DE quo hoc plura referemus, quòd & obſcuriora ſunt ejus geſta pleráque, & ea quæ proſperè ei ceſſerunt, non magnitudine copiarum, ſed conſilii [2] quo tantùm non omnes ſuperabat, acciderunt. Quorum niſi ratio explicata fuerit, res apparere non poterunt. [3] Datames patre Camiſſare, natione Care, matre Scythiſâ natus, primùm militum numero fuit apud Artaxerxem, eorum, qui regiam tuebantur. Pater ejus Camiſſares, quòd & manu fortis, & bello ſtrenuus, & regi multis locis fidelis erat re-

NOTÆ.

[1] *De quo hoc plura referemus.*] Sic omnes ferè editiones incipiunt præter Lambinianam, quæ ab his verbis incipit; *Venio nunc ad fortiſſimum virum, &c.* quæ verba membranæ veteres Timotheo adſcribunt.

[2] *Quo tantum non omnes ſuperabat.*] Aliàs, quo tamen omnes ſuperabat.

[3] *Datames patre Camiſſare, natione Care, matre Scythiſa.*] Id eſt, cujus pater Camiſſares ex Cariâ natus erat, mater ex Scythiâ. Porrò Caria, nunc vulgò *Lango*, Regio minoris Aſiæ, inter Lyciam, & Ioniam. Vide Plin. l. 3. c. 27.

pertus, [4] habuit provinciam partem Ciliciæ [5] juxta Cappadociam, quam incolunt Leucosyri. Datames militare munus fungens primùm, qualis esset aperuit bello, quod rex [6] adversùs Caduſios gessit. Namque hîc multis millibus interfectis, magni fuit ejus opera. Quo factum est, ut, quum in eo bello cecidissent Camissares, paterna ei traderetur provincia.

CAP. II. Pari se virtute postea præbuit [7] quum Autophradates jussu regis bello persequeretur eos qui defecerant. Namque ejus operâ hostes, quum castra jam intrâssent, profligati sunt, exercitúsque reliquus conservatus regis est. Quâ ex re majoribus rebus præesse cœpit. Erat eo tempore [8] Thyus, Dynastes Paphlagoniæ, antiquo genere natus, à Pylæmene illo, quem Homerus Troïco bello [9] à Patroclo inrerfectum ait. Is regi dicto audiens non erat: quam ob causam bello eum persequi constituit, eíq; rei præfecit Datamen, propinquum Paphlagonis, namq; ex fratre & sorore erant nati. Quam ob causam Datames omnia primùm experiri voluit, ut sine armis propinquum ad officium reduceret. Ad quem quum venisset sine præsidio, quod ab amico nullas vereretur insidias, penè interiit. Nam Thyus eum clàm interficere voluit. Erat mater cum Datame, amita Paphlagonis: ea quid ageretur resciit, filiumque monuit, ille fugâ periculum evitavit, bellúmque indixit Thyo. [10] In quo quum ab Ariobarzane, præfecto Lydiæ & Ioniæ, totiúsque Phrygiæ, desertus esset, nihilò segniùs perseveravit, vivúmque Thyum cepit cum uxore & liberis.

CAP. III. Cujus facti ne priùs fama ad regem, quàm ipse perveniret, dedit operam. Itaque omnibus insciis, eò ubi erat rex, venit, posteróque die Thyum, hominem maximi corporis terribilique facie, quòd & niger & capillo longo barbáque erat promissâ [11] optimâ veste contexit, quàm satrapæ regii gerere consue-

NOTÆ.

[4] *Habuit provinciam partem Ciliciæ.*] Quidam legunt, *habuit provinciam Ciliciæ*; quod minùs probo, quia Leucosyri non omnem Ciliciam incolebant, sed partem tantùm cui præpositus est. Cilicia autem, nunc vulgò Caramania, regio est minoris Asiæ Tauro monti subjecta.

[5] *Juxta Cappadociam, quam incolunt Leucosyri.*] Cappadocia est regio Pontica, quam Euphrates a majore Armeniâ dividit. Leucosyri verò eam Cappadociæ partem incoluerunt, quæ circa ostia Thermodontis. Plin. l. 6.

[6] *Adversùs Caduſios.*] Sunt Mediæ populi ad Caspium mare. Vide Strab. l. 11.

[7] *Quum Autophradates.*] Lydiæ Satrapes, de quo Diodorus l. 15.

[8] *Thyus Dynastes Paphlagoniæ.*] Hunc Paphlagoniæ Regem vocat Athenæus ex Theopompo lib. 4. Paphlagonia minoris Asiæ Regio ad Septemtrionale litus versa.

[9] *A Patroclo interfectum ait.*] Ex ipso Homero, non à Patroclo Achillis amico, sed a Menelao Lacedæmoniorum Rege interemptum esse Pylæmenem cognoscimus. Iliad. lib. 5.

[10] *In quo quum ab Ariobarzane.*] De quo vide Diodorum, lib. 15.

[11] *Optimâ veste contexit.*] Nimirùm purpurâ, auroque distinctâ, quâ provinciarum rectores ornari solebant; verant.

verant. [12] Ornavit etiam torque, atque armillis aureis, cæteróque regio cultu. Ipſe agreſti, duplicíque amiculo circundatus, hirtáq; tunicâ, [13] gerens in capite galeam venatoriam, dextrâ manu clavam, (a) ſiniſtrâ copulam, vinctum antè ſe Thyum agebat, ut ſi feram beſtiam captam duceret. Quem quum omnes proſpicerent, propter novitatem ornatûs, ignotámque formam, ob eámque rem magnus eſſet concurſus, fuit nemo non qui agnoſceret Thyum, regique nunciaret. Primò non accredidit. Itaque Pharnabazum miſit exploratum : à quo ut rem geſtam comperit, ſtatim admitti juſſit, magnoperè delectatus cùm facto, tum ornatu : in primis quòd non vilis rex in poteſtatem inopinanti venerat. Itaque magnificè Datamen donatum ad exercitum miſit, [14] qui tum contrahebatur, duce Pharnabazo & Tithrauſte ad bellum Ægyptium, (b) parique eum atque illos imperio eſſe juſſit. Poſtea verò quàm Pharnabazum rex revocavit, illi ſumma imperii tradita eſt.

CAP. IV. Hîc quum maximo ſtudio compararet exercitum, Ægyptúmque proficiſci pararet, ſubitò à rege literæ ſunt ei miſſæ, ut Aſpim aggrederetur, [15] qui Cataoniam tenebat, quæ gens jacet ſupra Ciliciam, confinis Cappadociæ. Namque Aſpis ſaltuoſam regionem caſtelliſque munitam incolens. non ſolùm imperio regis non parebat, ſed etiam finitimas regiones vexabat, & quæ regi portarentur, abripiebat. Datames, etſi longè aberat ab his regionibus, [16] & à majore re abſtrahebatur : tamen regis voluntati morem gerendum putavit. Itaque cum paucis, ſed viris fortibus, navem conſcendit, exiſtimans, id quod accidit, faciliùs ſe imprudentem & imparatum parvâ manu oppreſſurum, quàm paratum, quamvis magno exercitu. Hac delatus, in Ciliciam egreſ-

INTERPRETATIO.

(a) *Lævâ vinculum.* (b) *Eumque illis imperio adæquavit.*

NOTÆ.

unde Satrapæ, ſeu Dynaſtæ illi purpurati dicebantur.

[12] *Ornavit etiam torque, atque armillis.*] Torquis erat inter inſignia regia apud Perſas, ut & armillæ aureæ, quas Græci βραχιόνια vocant ; fuerunt autem circuli rotundi ex argento, vel auro, quibus ſummum brachium ornatûs causâ cingebatur. Liv. lib. 1. *de Sabinis.*

[13] *Gerens ipſe in capite galeam venatoriam.*] Galeæ venatoriæ fiebant ex ferarum cæſarum exuviis, atque adeò hirſutis pellibus obductæ erant. Vegetius lib. 11. cap. 17.

[14] *Qui tum contrahebatur.*] Veriſimile eſt exercitum hunc contractum fuiſſe potiùs in Syriâ, quam alibi ; quia ut legitur poſtea, procul erat à Cataoniâ quò iturus Datames navem conſcendit, & quia exercitus ille parabatur circa urbem Acen quæ Phœniciæ civitas eſt, quamque Stephan. Ptolemaïm eſſe dicit, & Strabo l. 16.

[15] *Qui Cataoniam tenebat.*] Cataonia Cappadociæ pars eſt, teſte Plin. l. 6. c. 3. quæ Comagenam attingit.

[16] *Et à majore re abſtrahebatur.*] Scilicet, à bello Ægyptio.

ſus, inde dies noctéſque iter faciens, Taurum tranſiit, eóque, quò ſtuduerat, venit. Quærit quibus locis ſit Aſpis, cognoſcit haud longè abeſſe: profectúmque eum venatum. Quem dum ſpeculatur; adventûs ejus cauſa cognoſcitur. [17] Piſidas cum iis quos ſecum habebat, ad reſiſtendum Aſpis comparat. Id Datames ubi audivit, arma capit, ſuos ſequi jubet: ipſe equo concitato ad hoſtem vehitur: quem procul Aſpis conſpiciens ad ſe ferentem, pertimeſcit, atque à conatu reſiſtendi deterritus, ſeſe dedit. Hunc Datames vinctum ad regem ducendum [18] tradit Mithridati.

CAP. V. Hæc dum geruntur, Arraxerxes reminiſcens (c) à quanto bello ad quàm parvam rem principem ducum miſiſſet, (d) ſeipſum reprehendit, & nuncium [19] ad exercitum Acen miſit, quòd nondum Datamen profectum putabat, qui ei diceret, ne ab exercitu diſcederet. Hic priuſquàm perveniret, quò erat profectus, in itinere convenit; qui Aſpim ducebant. Quâ celeritate quum magnam benevolentiam regis Datames conſequutus eſſet, non minorem invidiam aulicorum excepit, quòd illum unum pluris, quàm ſe omnes fieri videbant. Quo facto, cuncti ad eum opprimendum conſenſerunt. Hæc Pandates, gazæ cuſtos regiæ, amicus Datami, perſcripta ei mittit, in quibus docet, *Eum magno fore periculo, ſi quid illo imperante in Ægypto adverſi accidiſſet. Namque eam eſſe conſuetudinem regum, ut caſus adverſos hominibus tribuant, ſecundos fortunæ ſuæ.* [20] Quo facilè fieri, ut impellantur ad eorum perniciem quorum ductu res malè geſtæ nuncientur. Illum hoc majore fore diſcrimine, (e) quòd quibus rex maximè obediat, eos habeat inimiciſſimos. Talibus ille literis cognitis, quum jam ad exercitum Acœum veniſſet, quòd non ignorabat ea verè ſcripta, deſciſcere à rege conſtituit. Neque tamen quicquam fecit, quod fide ſuâ eſſet indignum. Nam Mandroclem Magnetem exercitui præfecit: ipſe cum ſuis in Cappadociam diſcedit, conjunctámque huic Paphlagoniam occupat, celans qua voluntate eſſet in

INTERPRETATIO.

(c) *A quanto bello* expeditione *præcipuum Ducem abſtraxiſſet, ad rem tam levem ſcipiendam.* (d) *Conſilium mutavit.* (e) *Quia quos Rex præſertim audit.*

NOTÆ.

[17] *Piſidas cum iis quos ſecum habebat.*] Piſidæ populus, qui antea Solymi dicebantur, teſte Plin. lib. 20. Piſidia autem Aſiæ regio eſt, Lycaoniæ, Iſauriæ Pamphiliæ finitima; de his populis Claudianus lib. 2. in Eutrop.

[18] *Tradit Mithridati.*] A quo poſtea perfide interfectus eſt, ut poſtea videbitur; iſque Ariobarzanis filius fuit.

[19] *Ad exercitum Acen miſit.*] Ace Phœniciæ civitas, quæ & poſtea Ptolemais dicta eſt, ut mox diximus ex Stephano & Strabone, hæc in ſacris literis Accho vocatur. Joſeph. lib. 11. belli Judaici, c. 17.

[20] *Quo facile fieri.*] Supple ſolet.

regem:

regem : [21] clàm cum Ariobarzane facit amicitiam, manum comparat, urbes munitas ſuis tuendas tradit.

CAP. VI. Sed hæc propter hyemale tempus minùs proſperè ſuccedebant. [22] Audit Piſidas quaſdam copias adverſus ſe parare : filium eò Arſidæum cum exercitu mittit. Cadit in prælio adoleſcens : proficiſcitur eò pater non ità cum magnâ manu, celans quantum vulnus accepiſſet, quòd priùs ad hoſtem pervenire cupiebat, quàm de malè re geſtâ fama ad ſuos perveniret, ne cognitâ filii morte, animi debilitarentur militum. Quò contenderat, pervenit, hiſque locis caſtra ponit, ut neque circumveniri multitudine adverſariorum poſſet, neque impediri quò minùs ipſe ad dimicandum manum haberet expeditam. Erat cum eo Mithrobarzanes ſocer ejus, præfectus equitum. Is deſperatis generi rebus [23] ad hoſtes transfugit. Id Datames ut audivit, (g) ſenſit, ſi in turbam exiſſet, ab homine tam neceſſario ſe relictum ; futurum ut cæteri conſilium ſequerentur : (h) [24] in vulgus edit, ſuo juſſu Mithrobarzanem profectum pro perfugâ, quò faciliùs receptus, interficeret hoſtes. Quare relinqui eum non par eſſe, ſed omnes confeſtim ſequi : quod ſi animo ſtrenuo feciſſent, futurum ut adverſarii non poſſent reſiſtere, quum & intra vallum & foris cæderentur. Hac re probatâ, exercitum educit : Mithrobarzanem perſequitur, [25] qui dum ad hoſtes pervenerat, Datames ſigna inferri jubet. Piſidæ, novâ re commoti, in opinionem adducuntur, (i) perfugas malâ fide, compoſitóque feciſſe, ut receptu eſſent majori calamitati : primùm eos adoriuntur. Illi, quum quid ageretur, aut quare fieret, ignorarent : coacti ſunt cum eis pugnare ad quos tranſierant, ab hiſque ſtare quos reliquerant. Quibus cum neutri parcerent, celeriter ſunt conciſi. Reliquos Piſidas re-

INTERPRETATIO.

(g) *Intellexit, ſi pervulgatum eſſet.* (h) *Publicè enunciat.* (i) *Transfugas proditorìè, & ex induſtriâ veniſſe, quò admiſſi majorem ipſis perniciem afferrent.*

NOTÆ.

[21] *Clam cum Ariobarzane facit amicitiam.*] De eo ſuprà, eumque jampridem à rege defeciſſe diximus.

[22] *Audit Piſidas.*] Contrà Diodorus non Piſidas, ſed Perſas adversùs Datamen Duce Artabazo veniſſe narrat lib. 15.

[23] *Ad hoſtes transfugit.*] Idem prorsùs ſentit Diodorus ibidem.

[24] *In vulgus edit, ſuo juſſu, &c.*] Paulò aliter illud Datamis ſtratagema expoſuit Frontinus lib. 11. c. 7. *Datames*, inquit, *Dux Perſarum adversùs Autophradatem in Cappadocia, cùm partem equitum ſuorum transfugere comperiſſet ; cæteros omnes venire ſecum juſſit, aſſecutuſque transfugas, laudavit, quòd eum acriter præceſiſſent, hortatuſque eſt eos, ut fortiter hoſtem adorirentur. Pudor transfugis attulit pœnitentiam, & conſilium ſuum, quia non putabant deprehenſum, mutaverunt.*

[25] *Qui dum ad hoſtes pervenerat.*]

ſiſtentes Datames invadit, primo impetu pellit, fugientes perſequitur, multos interficit, caſtra hoſtium capit. Tali conſilio uno tempore & proditores perculit, & hoſtes profligavit, & quòd ad ſuam perniciem fuerat cogitatum, id ad ſalutem convertit. Quo neque acutius ullius imperatoris cogitatum, neque celerius factum uſquam legimus.

CAP. VII. Ab hoc tamen viro [26] Syſinas maximus natu filius diſciit, adque regem tranſiit, & de defectione patris detulit. Quo nuncio Artaxerxes commotus, quòd intelligebat ſibi cum viro forti ac ſtrenuo negotium eſſe, qui quum cogitâſſet, facere auderet, & priùs cogitare quàm conari conſuâſſet: Autophradatem in Cappadociam mittit. Hic ne intrare poſſet ſaltum [27] in quo Ciliciæ portæ ſunt ſitæ, Datames præoccupare ſtuduit: ſed tam ſubitò copias contrahere non potuit. A quâ re depulſus; cum eâ manu quàm contraxerat, locum delegit talem, ut neque circumiretur ab hoſtibus, neque præteriret adverſarius, (k) quin ancipitibus locis premeretur: & ſi dimicare eò vellet, non multùm obeſſe multitudo hoſtium ſuæ paucitati poſſet.

CAP. VIII. Hæc etſi Autophradates videbat, tamen ſtatuit congredi, quàm cum tantis copiis refugere, aut tam diu uno loco ſedere. Habebat barbarorum equitum viginti, peditum centum millia, [28] quos illi Cardaces appellant, [29] ejuſdémque generis tria funditorum. Prætereà [30] Cappadocum octo, [31] Armeniorum de-

INTERPRETATIO.

(k) *Quominùs à fronte, & à tergo urgeretur.*

NOTÆ.

Quidam legunt, *qui vix dum ad hoſtes pervenerat.*

[26] *Syſinas maximus natu filius.*] Quidam Schyſmas; ſed Siſynas præfero, quia ad Perſica nomina propiùs accedit.

[27] *In quo Ciliciæ portæ ſunt ſitæ.*] Cilicia undique fere perpetuâ montium catenâ cingitur, nec adiri poteſt niſi per tres anguſtias, quarum prima adeò arcta eſt, ut inſtar portarum ſit. 2. Non procul eſt ab Iſſo per Amanum montem, unde Amanicæ portæ dictæ ſunt. 3. Circa Sinum Iſſicum. Plin. lib. 5. cap. 27. & alii omnes Geographi. Vide & Curtium lib. 3. cap. 4.

[28] *Quos illi Cardaces appellant.*] Apud Perſas ſic dicebantur qui ex rapto vivebant, nam Carda apud eos bellicoſum & violentum ſignificabat. Strabo lib. 15. Polybius tamen, & Arrianus illos Aſiæ min. populos eſſe ſcribunt.

[29] *Ejuſdem generis funditorum.*] Supple millia.

[30] *Cappadocum octo.*] Cappadocia Aſiæ min. regio, quam in duas Satrapias à Perſis diviſam fuiſſe tradit Strabo; vide & Plin. lib. 6. cap. 2 & 3.

[31] *Armeniorum decem.*] Armenia Aſiæ pariter min. regio nobiliſſima inter Taurum & Caucaſum ſita, quæ in majorem, & minorem dividitur, vide Plin. lib. 1. Strab. lib. 2. & Ptolemæi 4. Tabulam Aſiæ.

cem,

cem, [32] Paphlagonum quinque, [33] Phrygum decem, [34] Lydorum quinque. [35] Aſpendiorum & [36] Piſidarum circiter tria, [37] Cilicum duo, [38] Captianorum totidem, ex Græciâ conductorum tria millia: levis armaturæ maximum numerum. Has adverſus copias, ſpes omnis conſiſtebat Datami in ſe locique naturâ, namque hujus partem non habebat vigeſimam militum: Quibus fretus conflixit, adverſariorumque multa millia concidit, quum de ipſius exercitu non ampliùs hominum mille cecidiſſent. Quam ob cauſam poſtero die tropæum poſuit, quò loco pridie pugnatum. Hic quum caſtra moviſſet, inferior copiis, ſuperior omnibus prælii diſcedebat, quòd nunquam manum conſereret, niſi adverſarios locorum anguſtiis clauſiſſet: quòd perito regionum callidéque cogitanti ſæpè accidebat. Autophradates quum bellum duci majore regis calamitate, quàm adverſariorum videret, ad pacem atque amicitiam hortatus eſt, ut cum rege in gratiam rediret. Quam ille etſi non fidam fore putabat, tamen conditionem accepit, ſeque ad Artaxerxem legatos miſſurum dixit. Sic bellum quòd rex adverſus Datamen ſuſceperat, ſedatum: Autophratates in Phrygiam ſe recepit.

CAP. IX. At rex, quòd implacabile odium in Datamen ſuſceperat, poſtquàm bello eum opprimi non poſſe animadvertit, inſidiis interficere ſtuduit, quas ille pleráſque vitavit, ſicut quum nunciatum eſſet, quoſdam ſibi inſidiari, qui in amicorum erant numero: [39] de quibus quòd inimici detulerant, neque credendum, neque negligendum putavit: experiri voluit verum falſumne ſibi eſſet relatum. Itaque eò profectus eſt, in quo itinere futuras inſidias illi dixerant. Sed elegit corpore & ſtaturâ ſimilimum ſui, eique veſtitum ſuum dedit, atque eò loci ire, quò ipſe conſueverat, juſſit, ipſe autem [40] ornatus veſtitu militari, inter corporis cuſtodes iter facere cœpit. At inſidiatores, poſtquàm in eum lo-

NOTÆ.

[32] *Paphlagonum quinque.*] Horum regio in minore Aſiâ, olim etiam Palæmenia dicta, de quâ jam ſuprà.

[33] *Phrygum decem.*] Phrygia duplex, major, & minor, major inter Galatiam & Lydiam ſita eſt. Minor verò inter Bithyniam, Cariam, Lycaoniam, & Helleſpontum, unde etiam Helleſpontiaca dicitur apud Strabonem.

[34] *Lydorum quinque.*] Lydia minoris Aſiæ regio Cræſo rege, & Pactolo aurifero amne notiſſima.

[35] *Aſpendiorum.*] Ii Pamphiliæ populi, ad Aſpendo ejus Provinciæ oppido ad fluvium Eurymedonta ſito. Vide Steph. & Pompon. lib. 1.

[36] *Piſidarum.*] De his ſuprà.

[37] *Cilicum.*] De Ciliciâ quoque paulò ſuprà dictum eſt.

[38] *Captianorum.*] Quidam Caſpianorum legunt, ſed hoc improbat Ortelius.

[39] *De quibus quod inimici detulerant.*] Non ſui, ſed amicorum ſuorum inimici: alioquin quomodo eorum verba non eſſe negligenda putâſſet?

[40] *Ornatus veſtitu militari.*] Hic locus variè legitur; ſed lectionum diverſitatem ex *Schotto* require.

cum

cum agmen pervenit, decepti ordine atque veſtitu, in eum faciunt impetum, qui ſuppoſitus erat. Prædixerat autem his Datames cum quibus iter faciebat, ut parati eſſent facere quod ipſum vidiſſent. Ipſe ut concurrentes inſidiatores animadvertit, tela in eos conjecit. Hoc idem quum univerſi feciſſent, prius quàm pervenirent ad eum, quem aggredi volebant, confixi ceciderunt.

CAP. X. Hic tamen tam callidus vir extremo tempore captus eſt, Mithridatis Ariobarzanis filii dolo. Namque is pollicitus eſt regi, ſe eum interfecturum, ſi rex promitteret, ut quodcunque vellet, liceret impunè facere, [41] fidémque de eâ re more Perſarum dextrâ dediſſet. Hanc ut accepit, ſimulat ſe ſuſcepiſſe cum rege inimicitiam, copias parat, & abſens amicitiam cum Datame facit: regis provinciam vexat, caſtella expugnat, magnas prædas capit: quarum partem ſuis diſpertit, partim ad Datamen mittit. Pari modò complura caſtella ei tradit. Hæc diu faciendo, perſuaſit homini (1) ſe infinitum adverſus regem ſuſcepiſſe bellum, quum nihilo magis, ne quàm ſuſpicionem illi præberet inſidiarum, neque colloquium ejus petivit, neque in conſpectum venire ſtuduit. [42] Sic abſens amicitiam gerebat, ut non beneficiis mutuis, ſed odio communi, quod erga regem ſuſceperant, [43] contineri viderentur.

CAP. XI. Id quum ſatis ſe confirmâſſe arbitratus eſt, certiorem facit Datamen, tempus eſſe majores exercitus parari, & bellum cum rege ſuſcipi: de quâ re, ſi ei videretur, quò vellet in colloquium veniret. Probatâ re, colloquendi tempus ſumitur, locúſque quò conveniretur. Huc Mithridates cum uno cui maximam habebat fidem, antè aliquot dies venit, compluribúſque locis ſeparatim gladios obruit, eáque loca diligenter notat. Ipſo autem colloquendi die utrique locum, qui explorarent atque ipſos ſcrutarentur mittunt: [44] deinde ipſi ſunt congreſſi. Hic quum aliquandiu in colloquio fuiſſent, & (m) diverſi diſceſſiſſent, jam-

INTERPRETATIO.

(1) *Irreconciliabili in Regem ſe implicuiſſe bello.* (m) *Et hinc inde ſe recepiſſent.*

NOTÆ.

[41] *Fidemque more Perſarum dextrâ dediſſet.*] Mos enim erat apud Perſas, ut quemcumque Rex in fidem reciperet, ipſi dextram daret; ut ſupra in Themiſtocle, illudque omni ſacramento ſanctius ducebatur, atque obſervabatur. Sic Author ſcholiorum in Ariſtophanis Nub. Item docet Diodorus lib. 16.

[42] *Sic abſens amicitiam gerebat.*] Id eſt, ſic abſens abſenti amicitiæ officia præſtabat.

[43] *Contineri viderentur.*] Id eſt, arctiſſime cohærere viderentur.

[44] *Deinde ipſi ſunt congreſſi.*] Id eſt, Deinde in mutuum colloquium venerunt.

que

que procul Datames abeſſet, Mithridates, priuſquàm ad ſuos perueniret, [45] ne quam ſuſpicionem pareret, in eundem locum reuertitur, atque ibi, [46] ubi telum erat impoſitum, reſedit, ut ſi à laſſitudine cuperet acquieſcere, Dataménque revocavit, ſimulans ſe quiddam in colloquio eſſe oblitum: interim telum, quod latebat, [47] protulit, nudatúmque vaginâ, veſte texit, ac Datami venienti ait, digredientem ſe animadvertiſſe locum quendam, qui erat in conſpectu, ad caſtra ponenda eſſe idoneum. [48] Quem quum digito monſtraret, & ille conſpiceret, adverſum ferro transfixit: & prius quàm quiſquam poſſet ſuccurrere, interfecit. Ita ille vir qui multos conſilio, neminem perfidiâ ceperat, ſimulatâ captus eſt amicitiâ.

NOTÆ.

[45] *Ne quam ſuſpicionem pareret.*] Id eſt, exhiberet, gigneret.

[46] *Ubi telum erat poſitum.*] Hic telum pro quocunque armorum offenſivorum genere accipitur.

[47] *Protulit.*] Id eſt, ex terrâ eduxit.

[48] *Quem quum digito monſtraret.*] Adi Polyænum qui id fusè narrat l. 7. ſed paulo aliter.

XV.

EPAMINONDAS

[1] POLYMNI FILIUS, THEBANUS.

CAP. I.

DE hoc priuſquàm ſcribamus, [2] hæc præcipienda videntur lectoribus, (a) ne alienos mores ad ſuos referant, néve ea, quæ ipſis leviora ſunt, pari modo apud cæteros fuiſſe arbitrentur. Scimus enim muſicen noſtris moribus (b) abeſſe à principis perſo-

INTERPRETATIO.

(a) *Ne ex patriis moribus extraneos metiantur.* (b) *Principem non decére.*

NOTÆ.

[1] POLYMNI FILIUS.] Alii legunt Polymnidis, ut Ælianus lib. 11. c. 9. Var. hiſt. Unde conjiciendum eſt Nepotem Latinâ terminatione formâſſe Græcum: quemadmodùm ſuprà ſcripſit *Neoclus*, pro *Neocles*; item *Periclus*, pro *Pericles*.

[2] *Hæc præcipienda videntur lectoribus.*] Hæc eadem jam in præfatione legimus, unde fit ut Magius id memo-

na:

nâ: [3] ſaltare etiam in vitiis poni. Quæ omnia apud Græcos grata & laude digna ducuntur. Quum autem exprimere imaginem conſuetudinis atque vitæ velimus Epaminondæ, nihil videmur debere prætermittere, quod pertineat ad eam declarandam. Quare dicemus primùm de genere ejus: deinde quibus diſciplinis & à quibus ſit eruditus: tum de moribus ingeniique facultatibus & ſi qua alia digna memoriâ erunt, poſtremò de rebus geſtis, quæ à plurimis omnium anteponuntur virtutibus.

CAP. II. Natus igitur [4] patre, quo diximus, honeſto genere: pauper jam à majoribus relictus. [5] Eruditus autem ſic, ut nemo Thebanus magis [6] nam & citharizare & cantare ad chordarum ſonum doctus eſt [7] à Dionyſio, qui non minore fuit in muſicis gloriâ, [8] quàm Damon aut Lamprus, quorum pervulgata ſunt nomina: [9] Carmina cantare tibiis, [10] ab Olympiodoro; [11] ſaltare, à Calliphrone. At [12] philoſophiæ præceptorem habuit Lyſim Tarentinum Pythagoræum; cui quidem ſic fuit deditus, ut adoleſcens triſtem & ſeverum ſenem omnibus æqualibus ſuis familiaritate antepoſuerit, neque priùs eum à ſe dimiſerit, quàm

NOTÆ.

riæ vitio Nepoti vertat; ſed in eo excuſari poteſt, quod abſoluto ac perfecto jam operi præfatio ſupervenerit, ut fieri ſolet.

3 *Saltare etiam in vitiis poni.*] Indecoram apud Romanos ſaltationem fuiſſe pluribus in locis innuit Cicero pro Murænâ, pro Plancio, & alibi. Quod tamen de omni ſaltationum genere minimè intelligendum eſt. Nam Quintilianus negat inhoneſtam fuiſſe Pyrrhicen ſaltationem, quam armati peragebant, & hoc laborioſum erat ſaltationis genus, quia ejus operâ jactus, ictuſque declinabant, ut docet Plato lib. 7. de legibus, & Plin. lib. 7. c. 57.

4 *Patre honeſto genere.*] Hæc verba generis ejus mediocritatem innuere videntur; quotieſcumque enim Latini alicujus parentes obſcuros dicere nolunt, eos quadam ſermonis gratiâ, honeſtos vocant; unde Ælianus lib. 12. ſcribit Polymnum Epaminondæ patrem fuiſſe obſcurum & humilem.

5 *Eruditus autem ſic.*] Vide Cicer. 3. de Orat. & Offic. 1. Plutarchum in Pelopidâ, Diogenem Laertium in Pythagora, Adi etiam Juſt. lib. 6. c. 8.

6 *Nam & Citharizare.*] Pro Citharam tangere; verbum obſoletum.

7 *A Dionyſio.*] Hic Lyriſtes Thebanus fuit valde peritus, Plutarchus libro qui inſcribitur de *Muſicâ*.

8 *Quàm Damon & Lamprus.*] Damonis meminerunt Plato dialogo de rep. & Athenæus lib. 14. c. 11. Hunc que Lydiam harmoniam remiſſam excogitâſſe teſtatur Plutarchus lib. ſupra citato; ſolebatque ebrios ac petulantes homines harmoniâ ſuâ ad modeſtiam reducere. Lamprus ab eodem Plutarcho ibidem inter eos qui rectè movendis inſtrumentis Lyricis excelluerunt, annumeratur; quamvis à Platone imperitus dicatur Muſicus in Menexeno; quâ in re non conſentit Athenæus, lib. 1. c. 16. & lib. 11. c. 2.

9 *Carmina cantare tibiis.*] Veteri ſuo libro abeſſe, *carmina*, teſtatur P. Daniel.

10 *Ab Olympiodoro.*] Viro in ſuâ arte verſatiſſimo, præter quàm tamen, & ab Orthagorâ Epaminondam doctum fuiſſe teſtatur Athenæus lib. 4. c. ultimo.

11 *Saltare, à Calliphrone.*] Id nomen alibi mihi occurriſſe non memini.

12 *Philoſophiæ Profeſſorem habuit Lyſim.*] Laërtius in vitâ Pyttagoræ Lyſiden vocat. Porrò Lyſis ille Epaminondam & Philippum ſimul Amyntæ filium philoſophiam Pythagoricam do-

Græcia

doctrinis tantò anteceſſit condiſcipulos, ut facilè intelligi poſſet, pari modo ſuperaturum omnes in cæteris artibus. Atque hæc ad noſtram conſuetudinem ſunt levia, & potiùs contemnenda: at in Græciâ utique olim magnæ laudi erant. (c) Poſtquam ephebus factus eſt, [13] & palæſtræ dare operam cœpit: (d) non tam magnitudini virium ſervivit, quàm velocitati: illam enim ad athletarum uſum; hanc, ad belli exiſtimabat utilitatem pertinere. Itaque exercebatur plurimùm [14] currendo & luctando ad eum finem, quoad ſtans complecti poſſet, atque contendere. In armis plurimùm ſtudii conſumebat.

CAP. III. Ad hanc corporis firmitatem plura etiam animi bona acceſſerant. Erat enim modeſtus, prudens, gravis, temporibus ſapienter utens, peritus belli, fortis manu, animo maximo; adeò veritatis diligens, [15] ut ne joco quidem mentiretur. Item continens, clemens, patiénſque admirandum in modum; non ſolùm populi ſed etiam amicorum ferens injurias, in primiſque [16] commiſſa celans: *quod interdum non minùs prodeſt, quàm diſertè dicere.* Studioſus audiendi; ex hoc enim facillimè diſci arbitratur.

INTERPRETATIO.

(c) *Poſtquam pubertatem attigit, & gymnicis artibus exerceri orſus eſt.*
(d) *Non tam corroborandis viribus, quàm celeritati applicuit.*

NOTÆ.

cuit, quæ quidem ex Democriti philoſophiâ prodiit; fuitque Epaminondas ſimul ſummus Philoſophus, & Imperator. Juſtin. lib. 6. c. 8.

[13] *Et Palæſtræ dare operam cœpit.*] Hoc erat in more poſitum apud Græcos, ut juventus omnis maximè gymnicis artibus exerceretur, & in eo præſertim incumberet: in Palæſtrâ autem variis decertabant exercitiis, quorum præcipua refert Virg. l. 5. Æn.

Quique pedum curſu valet, & qui viribus audax
Aut jaculo incedit melior, levibuſque ſagittis.

[14] *Currendo & luctando ad eum finem, quoad ſtans complecti poſſet atque contendere.*] Hic locus obſcurus, variè à variis legitur: Quidam legunt *currendo*, omiſsâ voce, *luctando, ad eum finem, quod ſtans complecti poſſet atque contendere.* Sic legendum olim Freinſhemius exiſtimavit, nimirùm: *Ad eum finem quod adſtans complecti poſſet atque contendere. Adſtans*, inquit, *eſſet coram factus, igitur non modo currere diſcebat; id enim nihil aliud quàm eum in periculum perduxiſſet, deinde deſcruiſſet. Sed eteam luctari, quod adſtans, & propè hoſtem poſitus eum complecti, atque cum eo contendere poſſet.* Quod mihi non improbandum videtur; nam revera is ſenſus Nepotis eſſe debet, ut ſcilicet Epaminondas eatenùs curreret, & luctaretur, quatenùs adſtans complecti poſſet adverſarium atque cum illo contendere.

[15] *Ut ne joco quidem mentiretur.*] Simile quidpiam de Ptolemæo, *Arrianus*, de Juliano, Mamertinus: de Attico idem Nepos in vitâ ejus. Ideò autem tanto eum odio mendacium habuiſſe credibile eſt; quòd & natura & Philoſophiæ præcepta illud ipſi inſtillâſſent. Super eâ re vide Ælian. lib. 3. hiſt. anim. c. 23.

[16] *Commiſſa celans.*] Quod in Epaminondâ non adeò mirandum puto: quum enim Pythagoricâ philoſophiâ

batur.

batur. Itaque [17] quum in circulum veniſſet in quo aut de republicâ diſputaretur, aut de philoſophiâ ſermo haberetur, nunquam inde priùs diſceſſit, quàm ad finem ſermo eſſet deductus. [18] Paupertatem adeò facilè perpeſſus eſt, ut de republicâ nihil præter gloriam ceperit. (e) Amicorum in ſe tuendo caruit facultatibus; fide ad alios ſublevandos ſæpè ſic uſus eſt, ut poſſit judicari omnia ei cum amicis fuiſſe communia. Nam quum aut civium ſuorum aliquis ab hoſtibus fuiſſet captus, aut virgo amici nubilis propter paupertatem collocari non poſſet; amicorum conſilium habebat, & quantum quiſque daret, pro facultatibus imperabat: eàmque ſummam quum faceret, priuſquàm acciperet pecuniam, [19] adducebat eum, qui quærebat, ad eos qui conferebant, eique ut ipſi numerarent, faciebat: ut ille ad quem ea res perveniebat, ſciret quantùm cuique deberet.

CAP. IV. Tentata autem ejus eſt abſtinentia [20] à Diomedonte Cyziceno. Namque is, rogatu Artaxerxis, Epaminondam pecuniâ corrupendum ſuſceperat. Hic magno cum pondere auri Thebas venit, & Micythum adoleſcentulum quinque talentis ad ſuam perduxit voluntatem, quem tum Epaminondas plurimùm diligebat. Micythus Epaminondam convenit, & cauſam adventûs Diomedontis oſtendit. At ille Diomedonte coram, *Nihil*, inquit, *opus pecuniâ eſt. Nam ſi ea rex vult, quæ Thebanis ſunt utilia, gratis facere ſum paratus: ſin autem contraria, non habet auri atque argenti ſatis,* (f) *namque orbis terrarum divitias accipere nolo pro patriæ charitate. Te, qui me incognitum tentâſti, tuique ſimilem exiſtimâſti, non miror: tibi ignoſco. Sed egredere properè, ne*

INTERPRETATIO.

(e) *Neceſſariorum opibus minimè uſus eſt, quibus ſe tueretur.* (f) *Major enim eſt in me amor patriæ, quàm ut vellem eum cum terrarum orbis divitiis commutare.*

NOTÆ.

probè imbutus fuiſſet, quæ religioſiſſimè ſilentium, ac fidem præcipiebat, id facilè de ipſo crediderim.

[17] *Quum in circulum veniſſet.*] Circulus, vulgò dicitur cœtus coëuntium ac confabulantium, qui veluti circulum faciunt & coronam. Vide Ovid. lib. 13. Metamor.

Conſedere Duces, & vulgi ſtante coronâ.

[18] *Paupertatem adeò facilè perpeſſus eſt.*] Vide Ælianum. Var. Hiſt. lib. 11. c. 9. Juſtin. lib. 6. c. 8. Et Julium Front. l. 4. c. 3. qui refert Epaminondam, in ſupellectile ſuâ, præter ahenum, & veru unum non habuiſſe; quod quidem admirandæ ejus abſtinentiæ eſt exemplum.

[19] *Adducebat eum, qui quærebat.*] Id eſt, Procum, ſeu Virginis ſponſum.

[20] *A Diomedonte Cyziceno.*] Ex Cyzico Bithyniæ urbe. Tentatus etiàm fuit à Jaſone Theſſalorum Tyranno, qui ad eum ſummâ paupertate laborantem quinquaginta auri talenta attulerat. Vide Ælianum lib. 11. c. 9.

alios corrumpas, quum me non potueris. Tu Micythe, argentum huic redde, aut, niſi id confeſtim facis, ego te tradam magiſtratui. Hunc Diomedon quum rogaret, ut tutò exire, ſuáque quæ attuliſſet, liceret efferre: *Iſtud,* inquit, *faciam; neque tuâ causâ, ſed meâ: ne ſi tibi ſit pecunia adempta, aliquis dicat ad me ereptum perveniſſe, quod delatum accipere noluiſſem.* A quo quum quæſiſſet, quò ſe duci vellet, & ille Athenas diceret; præſidium dedit, ut eò tutò perveniret. Neque verò id ſatis habuit, ſed etiam ut inviolatus in navem aſcenderet, per Chabriam Athenienſem, (de quo ſuprà mentionem fecimus) effecit. Abſtinentiæ erit hoc ſatis teſtimonium. Plurima quidem proferre poſſemus, ſed modus adhibendus eſt, quoniam uno hoc volumine vitam excellentium virorum complurium concludere conſtituimus, quorum ſeparatim [21] multis millibus verſuum complures ſcriptores ante nos explicârunt.

CAP. V. Fuit & diſertus, ut nemo Thebanus ei par eſſet eloquentiâ: neque minùs concinnus in brevitate reſpondendi, quàm in perpetuâ oratione ornatus. [12] Habuit obtrectatorem Meneclidem quendam, indidem Thebis, adverſarium in adminiſtrandâ republicâ, ſatis exercitatum in dicendo, ut Thebanum ſcilicet. Namque illi genti plus ineſt virium, quàm ingenii. Is, quòd in re militari florere Epaminondam videbat, hortari ſolebat Thebanos, ut pacem bello anteferrent, ne illius imperatoris opera deſideraretur. Huic ille, Fallis, inquit, verbo cives tuos, quòd hos à bello avocas. Otii enim nomine ſervitutem concilias, nam *patitur pax bello.* Itaque qui eâ diutinâ volunt frui, bello exercitati eſſe debent. (g) Quare ſi principes Græciæ eſſe vultis, caſtris eſt vobis utendum, non palæſtrâ. Idem ille Meneclides quum huic objiceret quòd liberos non haberet, [23] neque uxorem duxiſſet: maximéque inſolentiam, quòd ſibi Agamemnonis, belli gloriam videretur conſequutus: at ille, *Deſine,* inquit, *Meneclide, de uxore mihi exprobrare,* (h) *nam nullius in iſtâ re minùs uti con-*

INTERPRETATIO.

(g) *Quamobrem ſi Græciæ principatum poſtulatis, belli laboribus, non Palæſtricis ludis vobis aſſueſcendum eſt.* (h) *Nam* tu is omnium es *cujus ſententiam hoc in negotio minus probo.*

NOTÆ.

[21] *Multis millibus verſuum.*] Hîc verſus ſunt Lineæ; ex quarum numero libros metiri olim ſolebant, & in ultimâ Cerâ adſcribebant.

[12] *Habuit obtrectatorem Meneclidem.*] De eo Plutarchus in Pelopidâ, tumque ait fuiſſe δυνάτατον καὶ λέγειν, καὶ λαγεῖν δὲ μεκαίδη τ τρέπτν.

[23] *Neque uxorem duxiſſet.*] Contra cenſet Polyænus l. 11. Stratagem. ubi indicat Epaminondam uxorem habuiſſe; & genuiſſe filium nomine Steſibrotum, quem juſſit interfici, quod in bello adverſus Lacedæmonios, ſe abſente, ſuoque injuſſu prælium commiſiſſet. Plut. περὶ παραλλάλων.

filio

filio volo. (i) habebat enim Meneclides ſuſpicionem adulterii. *Quod autem me Agamemnonem æmulari putas, fallerïs,* [24] *namque ille cum universâ Græciâ vix decem annis unam cepit urbem, ego contra ea* [25] *ex unâ urbe noſtrâ, diéque uno, totam Græciam, Lacedæmoniis fugatis, liberavi.*

CAP. VI. Idem quum in conventum veniſſet Arcadum, petens, ut ſocietatem cum Thebanis & Argivis facerent, [26] contráque Calliſtratus Athenienſium legatus, qui eloquentiâ omnes eo præſtabat tempore, poſtularet, ut potiùs amicitiam ſequerentur Atticorum, & in oratione ſuâ [27] multa invectus eſſet in Thebanos & Argivos, in eiſque hoc poſuiſſet, *Animadvertere debere Arcadas,* [28] *quales utraque civitas cives procreâſſet, ex quibus de cæteris poſſent judicare. Argivos enim fuiſſe* [29] *Oreſtem & Alcmæonem matricidas :* [30] *Thebis Oedipum natum ; qui quum patrem ſuum interfeciſſet, ex matre liberos procreâſſet.* Hîc in reſpondendo Epaminondas, (k) quum de cæteris perorâſſet, poſtquàm ad illa duo opprobria pervenit, *admirari ſe* dixit *ſtultitiam rhetoris Attici, qui non animadverteret, innocentes illos natos, domi ſcelere admiſſo quum patriâ eſſent pulſi, receptos eſſe ab Athenienſibus.* (l) Sed maximè ejus eloquentia eluxit Spartæ legati ante pugnam Leuctricam ;

INTERPRETATIO.

(i) *Meneclides namque ſuſpicione adulterii notabatur.* (k) *Cùm ad cæteras capita reſpondiſſet.* (l) *At præſertim Lacedæmoni legatus ſuam facundiam exhibuit.*

NOTÆ.

[24] *Namque ille cum universâ Græciâ.*] Id notùm eſt tum ex Homero, cùm ex aliis omnibus antiquis ſcriptoribus, Agamemnonem cum omnibus Græciæ viribus & Principibus per Decennium ad Trojam pugnâſſe ; quod Calchas vates fore prædixerat ex paſſerum numero quos ſerpens diglutiverat, ut Homerus refert Iliad. 2. Quos verſus Latinè vertit Cic. lib. 11. de Divinatione.

[25] *Ex unâ urbe noſtrâ, dieque uno.*] De pugnâ Leuctricâ hic loquitur, in quâ intra unum diem ſoli Thebani, duce Epaminondâ, omnes Lacedæmoniorum vires fregerunt.

[26] *Contráque Calliſtratus.*] Cujus orationem refert Xenoph. lib. 6. c. 4. de reb. Græciæ, quam habuit apud Lacedæmonios. Fuit item Calliſtratus nomen ſtatuarii. Plin. l. 24. c. 8.

[27] *Multa invectus eſſet in Thebanos.*] Eodem utitur loquendi modo, infra, ut ; nonnulla inveherentur in Timoleonta : quod alibi rariùs invenies.

[28] *Quales utraque civitas cives procreâſſet.*] Hæc referuntur ad Oreſtem, & Clytemneſtram ejus matrem ; ad Œdipum, Laium, & Jocaſtam.

[29] *Oreſtem, & Alcmæonem.*] Oreſtes Agamemnonis & Clytemneſtræ filius, qui cruentam patris mortem ulturus, matrem interfecit ; propter quod parricidium furiis agitatus eſt, quibus non antè purgari potuit, quam ad Aram Dianæ Tauricæ perpetratum ſcelus expiaverit. Alcmæon vero Amphiarai & Eriphyles filius, qui pariter matrem interfecit, quod illa monili aureo corrupta, Amphiaraum maritum ſuum, qui in bello Thebano hiatu terræ abſorptus eſt, prodidiſſet Polynici.

[30] *Thebis Oedipum natum, &c.*] Pater ejus Laïus, quem neſcius occidit,

quò

quò quum omnium ſociorum conveniſſent legati, coram frequentiſſimo legationum conventu ſic Lacedæmoniorum tyrannidem coarguit, ut non minùs illâ oratione opes eorum concuſſerit, [31] quàm Leuctricâ pugnâ. Tum enim perfecit, quod poſt apparuit, ut auxilio ſociorum Lacedæmonii privarentur.

CAP. VII. Fuiſſe patientem, ſuorúmque injurias ferentem civium, [32] quòd ſe patriæ iraſci nefas eſſe duceret, hæc ſunt teſtimonia. Quum eum propter invidiam cives præficere exercitui noluiſſent, duxque eſſet delectus belli imperitus, (m) cujus errore eò eſſet deducta illa multitudo militum, ut omnes de ſalute pertimeſcerent, quòd locorum anguſtiis clauſi, ab hoſtibus obſidebantur: deſiderari cœpta eſt Epaminondæ diligentia; erat enim ibi privatus numero militum. A quo quum peterent opem, nullam adhibuit memoriam contumeliæ; & exercitum obſidione liberatum, domum reduxit incolumem. Neque verò hoc ſemel fecit, ſed ſæpiùs. Maximè aurem fuit illuſtre, quum in Peloponneſum exercitum duxiſſet adverſus Lacedæmonios, haberétque collegas duos, [33] quorum alter erat Pelopidas, vir fortis ac ſtrenuus. Hîc cùm criminibus adverſariorum, omnes in invidiam veniſſent, [34] ob eámque rem imperium his eſſet abrogatum, atque in eorum locum alii prætores ſucceſſiſſent: Epaminondas plebiſcito non pa-

INTERPRETATIO.

(m) *Cujus imperitiâ* in eas anguſtias *adductum eſſet numeroſum illud agmen.*

NOTÆ.

mator vero Jocaſta Creontis Thebanorum Regis filia, quam ſoluto Sphyngis ænigmate uxorem pariter neſcius duxit, ex quâ Etheoclem, & Polynîcem ſuſcepit, qui de Regno diſceptantes mutuis ſe vulneribus confoderunt. Hæc ſunt ipſiuſmet verba apud Senecam,

——— occidi patrem
Sed matrem amavi, proh! loqui hymenæum pudet.

[31] *Quam Leuctricâ pugnâ.*] De illâ Diodorus lib. 15. Xenoph. 6. de reb. gr. Plutarchus in Pelopidâ. Pauſanias in Bœoticis; in eâ autem Cleombrotus Lacedæmoniorum Rex cecidit, multaque prodigia & oſtenta cladem illam antecеſſerunt, Cicero. Xenoph. Diodorus. Porrò Leuctra vicus eſt Bœotiæ juxta Theſpias urbem liberam, Heliconi proximam.

[32] *Quod patriæ iraſci nefas duceret.*] Vide apud Val. Max. lib. 3. c. 7. patientiæ ejus exemplum, cujus hæc ſunt verba: *Siquidem Epaminondas cùm ei cives irati ſternendarum in oppido viarum contumeliæ causâ curam mandarent (erat enim illud miniſterium apud eos ſordidum) ſine ullâ cunctatione id recepit.*

[33] *Quorum alter erat Pelopidas.*] Vide Plutarchum in Pelopidâ, & ipſum Nepotem poſtea.

[34] *Ob eamque rem imperium his eſſet abrogatum.*] Non abrogatum, ſed elapſum tempus imperii lege præfinitum ſcribit Plutarchus in Pelopidâ. Ambo enim, inquit, (de Epaminondâ & Pelopidâ loquitur) cum rediiſſent, capitis accerſiti ſunt, quoniam non de-

ruit; idémque ut facerent, persuasit collegis, & bellum quod susceperat, gessit. Namque animadvertebat, ubi id fecisset, totum exercitum propter prætorum imprudentiam inscitiámque belli periturum. [35] Lex erat Thebis, quæ morte mulctabat, si quis imperium diutiùs retinuisset, quàm lege præfinitum foret. Hanc Epaminondas quum Reipublicæ conservandæ causâ latam videret, ad perniciem civitatis conferre noluit; & quatuor mensibus diutiùs, quàm populus jusserat, gessit imperium.

CAP. VIII. Postquàm domum reditum est, [36] collegæ ejus hoc crimine accusabantur. Quibus ille permisit (n) omnem ut causam in se transferrent, suáque operâ factum contenderent, ut legi non obedirent. Quâ defensione illis periculo liberatis, nemo Epaminondam responsurum putabat, quòd quid diceret, non haberet. At ille in judicium venit; nihil eorum negavit quæ adversarii crimini dabant, omniaque quæ collegæ dixerant, confessus est; neque recusavit quò minùs legis pœnam subiret: sed unum ab iis petivit, [37] ut in periculo suo conscriberent, EPAMINONDAS A THEBANIS MORTE MULCTATUS EST, QUOD EOS COEGIT APUD LEUCTRA SUPERARE LACEDÆMONIOS, QUOS ANTE SE IMPERATOREM NEMO BOEOTIORUM [38] AUSUS FUIT ASPICERE IN ACIE: QUODQUE UNO PRÆLIO NON SOLUM THEBAS AB INTERITU RETRAXIT, SED ETIAM UNIVERSAM GRÆCIAM IN LIBERTATEM VINDICAVIT: EOQUE RES

INTERPRETATIO.

(a) *Ut omnem in se culpam rejicerent.*

NOTÆ.

posito magistratu primo futuro mense quo lex jubebat, quatuor item totos menses, præter legem eo functi essent; quibus & in Messeniâ, Arcadiâ, & Laconicâ commorati sunt.

[35] *Lex erat Thebis.*] Hujus legis meminit Alexander ab Alexandro lib. 4. c. 6. genialium dierum.

[36] *collegæ ejus.*] Reliquos duces huic legi paruisse testatur Plutarchus in Pelopidâ, præter Epaminondam, ipsumque Pelopidam.

[37] *Ut in periculo suo conscriberent.*] Hic locus variè legitur: Lambinus conjicit legendum esse, *in Cippo suo*; Memmius, *in scapulo*; Magius, *breviculo*, Longolius, *peryflilio*; Aldus, *sepulchro*; alii, alio modo. Plutarchus, & Ælianus σήλῳ vocant, quod idem est ac Cippus, vel, Titulus sepulchri; adeò ut hic sit sensus. *Ut in periculi suo conscribant.* Id est, ut in sepulchri Titulo enarrent.

[38] *Ausus fuit aspicere in acie.*] Hoc est, oculis rectis, & irretortis; quasi ante Epaminondam solo aspectu Lacedæmonii Bœotios debellarent: quod & de Romanis testatur Cæsar lib. 1. de bello Gallico, his verbis; *sæpenumero cum iis congressos, ne vultum quidem, atque aciem oculorum ferre potuisse.* Flor. lib. 11. c. 18. *Mancinum assiduis*

UTRO-

UTRORUMQUE PERDUXIT, UT THEBANI SPARTAM OPPUGNARENT, LACEDÆMONII SATIS HABERENT SI SALVI ESSE POSSENT: NEQUE PRIUS BELLARE DESTITIT, [39] QUAM, MESSENA CONSTITUTA, URBEM EORUM OBSIDIONE CLAUSIT. Hæc quum dixisset, risus omnium cum hilaritate coortus est, neque quisquam judex ausus est ferre suffragium. Sic à judicio capitis maximâ discessit glorià.

CAP. IX. Hic extremo tempore imperator [40] apud Mantineam, quum acie instructâ audaciùs instaret hostibus, cognitus à Lacedæmoniis, quòd in ejus unius pernicie patriæ sitam putabant salutem, universi in unum impetum fecerunt: neque priùs abscesserunt, quàm magnâ cæde factâ multisque occisis, fortissimè ipsum Epaminondam pugnantem, [41] sparo eminùs percussum, concidere viderunt. Hujus casu aliquantùm retardati sunt Bœotii; neque tamen priùs pugnâ excesserunt, quàm repugnantes profligârunt. At Epaminondas, quum animadverteret mortiferum se vulnus accepisse, simulque si ferrum, quod ex hastili in corpore remanserat, extraxisset, animam statim amissurum: [42] usque eò retinuit, quoad renunciatum est vicisse Bœotios. Id postquàm audivit, *Satis, inquit vixi, invictus enim morior.* Tum ferro extracto, confestim exanimatus est.

CAP. X. [43] Hic uxorem nunquam duxit: in quo quum reprehenderetur à Pelopidâ, qui filium habebat infamem: maléque eum in eo patriæ consulere diceret, quòd liberos non relinqueret: *Vide*, inquit, *ne tu pejus consulas, qui talem ex te natum relicturus sis. Neque verò stirps mihi potest deesse, namque ex me natam relinquo pugnam Leuctricam, quæ non modò mihi superstes, sed etiam immortalis sit, necesse est.* Quo tempore, duce Pelopidâ, exules Thebas occupaverunt, & præsidium Lacedæmoniorum [44] ex arce expulerunt; Epaminondas, quamdiu facta est cædes civium, domi se retinuit, quòd neque malos defendere volebat, neque im-

NOTÆ.

adibus ita subegerunt, ut ne oculos quidem, aut vocem Numantini viri quisquam sustineret.

[39] *Quam Messena constituta.*] Messena civitas Peloponnesi ad mare prope Panisum amnem, unde sinus Messeniacus.

[40] *Apud Mantineam.*] Urbem Arcadiæ, de quâ lege Diodor. 15. & Xenoph. 7. de rebus gr.

[41] *Sparo eminus percussum.*] Sparus, inquit Servius, telum est rusticum, in modum pedis recurvum, quo frequenter Græci utebantur.

[42] *Usque eò retinuit quoad nunciatum est vicisse Bœotios.*] Vide Just. lib. 6. c. 8.

[43] *Hic uxorem nunquam duxit.*] De hoc suprà diximus.

[44] *Ex arce expulerunt.*] Scilicet, Cadmæâ Thebarum arce.

pugnare, ne manus ſuorum ſanguine cruentaret. Namque *omnem civilem victoriam funeſtam* putabat. Idemque poſtquàm apud Cadmæam pugnari cum Lacedæmoniis cœpit, in primis ſtetit. Hujus de virtutibus vitâque ſatis erit dictum, ſi hoc unum adjunxero, quod nemo eat inficias: Thebas & ante Epaminondam natum[45] & poſt ejuſdem interitum, perpetuò alieno paruiſſe imperio; contra ea quamdiu ille præfuerit reipublicæ, caput fuiſſe totius Græciæ, ex quo intelligi poteſt, (o) [46] unum hominem pluris quàm civitatem fuiſſe.

INTERPRETATIO.

(o) *Plus unum hominem, quam urbem valuiſſe.*

NOTÆ.

[45] *Et poſt ejus interitum.*] Hac de re lege Xenophon lib. ultimo de reb. gr.

[46] *Unum hominem pluris quam civitatem fuiſſe.*] Conſule Polybium l. 6 de Thebanorum Rep. loquentem.

XVI.

PELOPIDAS THEBANUS.

CAP. I.

[1] MAgis hiſtoriis quàm vulgo notus. Cujus de virtutibus dubito quemadmodùm exponam: quòd vereor, (a) ſi rem explicare incipiam, non vitam ejus enarrare, ſed hiſtoriam videar ſcribere, ſi tantummodò ſummas attigero, ne rudibus literarum Græcarum minùs lucidè appareat, quantus fuerit ille vir. Itaque utrique rei occurram, quantùm potero: & medebor cùm ſatietati

INTERPRETATIO.

(a) *Se facta extendere aggrediar.*

NOTÆ.

[1] *Magis hiſtoriis quàm vulgo notus.*] Aliqui legunt, *hiſtoricis*; ſed res eódem recidit. Ita ut ſenſus ſit, Pelopidæ nomen minùs in ore populorum verſari, quam in ſcriptorum monumentis.

tum

tum ignorantiæ lectorum. [2] Phœbidas Lacedæmonius quum exercitum [3] Olynthum duceret, itérque per Thebas faceret, [4] arcem oppidi, quæ Cadmæa nominatur, occupavit, [5] impulſu perpaucorum Thebanorum, qui [6] adverſariæ factioni quò faciliùs reſiſterent, Laconum rebus ſtudebant. Idque ſuo privato, [7] non publico, fecit conſilio, quo facto, eum Lacedæmonii ab exercitu removerunt, [8] pecuniáque mulctárunt: neque eò magis arcem Thebanis reddiderunt, [9] quod ſuſceptis inimicitiis, ſatiùs ducebant eos obſideri, quàm liberari. Nam pòſt Peloponneſium bellum, Athenáſque devictas, cum Thebanis ſibi rem eſſe exiſtimabant, & eos eſſe ſolos, qui adversùs reſiſtere auderent. Hac mente [10] amicis ſuis ſummas poteſtates dederant, [11] alterius factionis principes partim interfecerant, alios in exilium ejecerant: in quibus Pelopidas hic, de quo ſcribere exorſi ſumus, pulſus, patriâ carebat.

CAP. II. Hi omnes ferè Athenas ſe contulerant, non quò ſequerentur otium, (b) ſed ut quemque ex proximo locum fors obtuliſſet, eo patriam recuperare niterentur. Itaque quum tempus eſt viſum rei gerendæ, communiter cum his, qui Thebis idem ſentiebant, [12] diem delegerunt ad inimicos opprimendos, civitatém-

INTERPRETATIO.

(b) *Verum ut quamcumque ſtatim occaſionem fortuna dediſſet, eâ domo* ſuas *recuperaturi uterentur.*

NOTÆ.

[2] *Phabidas Lacedæmonius.*] De quo vide Diodorum lib. 15. & Xenoph. lib. 5. de reb. gr.

[3] *Olynthum duceret.*] Urbs eſt inter Athon montem, & Pallenam urbem, ut tradit Suidas; hanc Thraciæ urbem maximam vocant Xenophon, & Libanius.

[4] *Arcem oppidi, quæ Cadmæa nominatur.*] Ideo Cadmæa; quia Cadmus Agenoris regis Phœnicum filius ædificaverat.

[5] *Impulſu perpaucorum.*] Hos fuiſſe Archiam, Leontidem, & Philippum teſtatur Plutarchus, quos vocat ἀνδρα. ἐλιγαρχικοὺς, καὶ πλέοσι, καὶ μίσθιον οὐδὲν ὀρρωδοῦντας.

[6] *Adverſariæ factioni.*] In quâ erant Iſmenias, Pelopidas, Pherenicus, Androclides, & Epaminondas, quamquam hic propter philoſophiam & pauperatem minùs timebatur.

[7] *Non publico fecit conſilio.*] Diodorus tamen lib. xv. author eſt Ephoros clam mandâſſe ut Cadmæam occuparent.

[8] *Pecuniâ mulctárunt.*] Decem myriadibus drachmarum, ut refert Plutarchus.

[9] *Quod ſuſceptis inimicitiis, ſatiùs ducebant eos obſideri, quam liberari.*] Hoc eſt, quòd quum jam propter iſtud facinus inter ſe commotæ eſſent inimicitiæ, ſatiùs ducebant Thebanos obſideri, quàm liberari.

[10] *Amicis ſuis.*] Id eſt, viris ſuæ potentiæ fautoribus, de quibus mox.

[11] *Alterius factionis Principes.*] Nimirùm Iſmeniam, Androclidem, Pelopidam, ut ſuprà, ex quibus Iſmeniam capitis accuſatum damnárunt, Androclidem dolo interficiendum curavit Leontidas. Sic Plutarchus, & Xenoph. lib. 5. de reb. gr. c. 8.

[12] *Diem delegerunt ad inimicos opprimendos, civitatemque liberandam, cum, quo maximi Magiſtratus ſimul conſueverant epulari.*] Locus iſte mi-

que liberandam, cum, quo maximi magiſtratus ſimul conſueverant epulari: *Magnæ ſæpe res non ita magnis copiis ſunt geſtæ: ſed profecto nunquam ab tam tenui initio tantæ opes ſunt profligatæ.* [13] Nam duodecim adoleſcentuli coierunt ex his, qui exilio erant mulctati, quum omninò non eſſent ampliùs centum, qui tantò ſe offerrent periculo, quâ paucitate percuſſa eſt Lacedæmoniorum potentia. Hi enim non magis adverſariorum factioni, quàm Spartanis eo tempore bellum intulerunt, qui principes erant totius Græciæ: [14] quorum imperioſa majeſtas, neque ita multò pòſt Leuctricâ pugnâ ab hoc initio perculſa, cecidit. Illi igitur duodecim, quorum erat dux Pelopidas, (c) quum Athenis interdiu exiſſent, ut veſperaſcente cælo Thebas poſſent pervenire; cum canibus venaticis exierunt, retia ferentes, veſtitu agreſti, quo minore ſuſpicione facerent iter. Qui quum tempore ipſo, quo ſtuduerant, perveniſſent, [15] domum Charonis devenerunt, à quò & tempus & dies erat datus.

CAP. III. Hoc loco libet interponere, etſi ſejunctum à re propoſitâ eſt, [16] *Nimia fiducia quantæ calamitati ſoleat eſſe.* Nam magiſtratuum Thebanorum ſtatim ad aures pervenit, exules in urbem deveniſſe. Id [17] illi, vino epuliſque dediti, uſque eò deſpexerunt, ut ne quærere quidem de tantâ re laborârint. Acceſ-

INTERPRETATIO.

(c) *Quum de die Athenis profecti eſſent, ut recurrente nocte Thebas ingredi valerent.*

NOTÆ.

nùs implicatus mihi videretur, ſi hoc ordine legeretur. *Ad inimicos opprimendos, civitatemque liberandam diem cum delegerunt quo maximi Magiſtratus ſimul epulari conſueverant.* Rem hanc fuſè narrat Xenoph. lib. 5. de reb. gr. c. 14. aitque eum diem fuiſſe quo Veneris celebrabatur feſtum, quóque Magiſtratus ſuum Imperium deponere ſolebant. Vide ibidem reliquam hujus rei narrationem. Plutarchus idem refert, ſed aliis circumſtantiis.

[13] *Nam 12. adoleſcentuli.*] De eorum numero cum Nepote conſentit Plutarchus; at ſex tantum Exules fuiſſe cum Melone uno ex Thebanis exulibus, qui ſeptimus erat, refert Xenoph. lib. 5. c. 14. de rebus gr.

[14] *Quorum imperioſa majeſtas.*] Hæc dicuntur ad oſtentationem eximii Spartanorum Imperii ſuper omnem Græciam; ſcribit enim Plutarchus in Pelopidâ, ante Leuctricam pugnam tantas Lacedæmoniorum vires fuiſſe, & tam firmis vinculis eorum imperium fuiſſe adſtrictum, ut vulgo omnes exiſtimarent, ſolvere illud, aut frangere neminem unquam valiturum.

[15] *Domum Charonis.*] In quibuſdam editionibus legitur, *Coronis*; ſed nihil muto, quia ſic legitur apud Xenoph l. 5. c. 14. jam ſæpe citato; quem pariter unum ex Conjuratis, ſed minimè a tyrannis ſuſpectum ait: ὑπηκτίφωνον παρὰ Χάρωνι τινί.

[16] *Nimia fiducia quantæ calamitati ſoleat eſſe.*] Cui ſimillimum eſt iſtud Velleii Paterc. lib. 11. cap. 118. *Neminem celerius opprimi, quàm qui nihil timet, & frequentiſſimum initium eſſe calamitatis, ſecuritatem.*

[17] *Illi vino epuliſque dediti.*] Simile

ſit

ſit etiam, quod magis aperiret eorum dementiam; allata eſt enim epiſtola Athenis [18] ab Archiâ Hierophante Archiæ, qui tùm maximum magiſtratum Thebis obtinebat, in quâ omnia de profectione exulum perſcripta erant. Quæ quum jam accubanti in convivio eſſet data: ſicut erat ſignata, in pulvinum ſubjiciens, [19] In craſtinum, inquit, differo res ſeveras. At illi omnes, quum jam nox proceſſiſſet, vinolenti, ab exulibus, [20] duce Pelopidâ, ſunt interfecti. Quibus rebus confectis, vulgo ad arma libertatémq; vocato, non ſolùm qui in urbe erant; ſed etiam undique ex agris concurrerunt: [21] præſidium Lacedæmoniorum ex arce pepulerunt: patriam obſidione liberaverunt: autores Cadmææ occupandæ partim occiderunt, partim in exilium ejecerunt.

CAP. IV. Hoc tam turbido tempore (ſicut ſuprà diximus) Epaminondas, quoad cum civibus dimicatum eſt, domi quietus fuit. Itaque hæc liberandarum Thebarum propria laus eſt Pelopidæ: cæteræ ferè omnes communes cum Epaminondâ. Namque in Leuctricâ pugnâ, imperatore Epaminondâ, [22] hic fuit dux delectæ manûs, quæ prima phalangem proſtravit Laconum. Omnibus præterea periculis adfuit: ſicut Spartam quum oppugnavit, alterum tenuit cornu: (d) quóq; Meſſena celeriùs reſtitueretur, [23] legatus in Perſas eſt profectus. Denique [24] hæc fuit altera perſo-

INTERPRETATIO.

(d) *Et ut promptiùs Meſſena inſtauraretur.*

NOTÆ.

exemplum refert Livius lib. 22. de Syracuſiis captis inter vini epularumque copiam. Sunt & præterea innumera ejuſdem rei exempla.

[18] *Ab Archiâ Hierophante Archiæ.*] Variè hic locus legitur, quibus tamen Lectionibus prætermiſſis, referam illud ſolùm quod mihi arridet magis. Certum eſt enim Plutarchum ſcripſiſſe, παρὰ Ἀρχέᾳ τῷ ἱεροφάντῃ, πρὸς Ἀρχίαν. Ergo ille Athenienſis qui ſcripſit, nomen habuit Archias, qui Hierophantes, id eſt, Ædituus, ſeu ſacrorum cuſtodiæ præfectus erat; & ille cui ſcribebatur Archias etiam nuncupabatur; & ſummam Thebis poteſtatem tenebat. Vid. Xenoph. loco citato.

[19] *In craſtinum, inquit, differo res ſeveras.*] Schottus mavult ferias; quod ferè eódem recidit.

[20] *Duce Pelopidâ, ſunt interfecti.*] Vide Xenophontem loco citato, qui hanc hiſtoriam fusè deſcribit, ſed alias adhibet circumſtantias. Eamdem etiam refert Plutarchus.

[21] *Præſidium Lacedæmoniorum ex Arce pepulerunt.*] Cadmeâ, quam quum occupâſſent, ut ſuprà dictum eſt, Lacedæmonii, Duce Phœbidâ, ſemper retinuerant valido præſidio.

[22] *Hic fuit Dux delectæ manûs.*] Scilicet, Cohortis trecentorum militum ſibi mutuo amore amicitiæ conjunctorum, qui unà vincere, aut una perire ſemper parati erant; hæc etiam ſacra cohors dicebatur, cujus Author Gorgias fuit. Polyænus l. 11.

[23] *Legatus in Perſas eſt profectus.*] Ne ſcilicet legati à Lacedæmoniis priùs miſſi de ſocietate cum Perſis ineundâ, impedirent ne Meſſena diruta atque everſa inſtauraretur, atque incolis frequentaretur.

[24] *Hæc fuit altera perſona Thebis.*] Hæc tranſlatio à ſcenâ ſumpta eſt.

na Thebis, ſed tamen ſecunda, (e) ita ut proxima eſſet Epaminondæ.

CAP. V. Conflictatus autem eſt cum adversâ fortunâ. Nam & initio (ſicut oſtendimus) exul patriâ caruit: &, quum Theſſaliam in poteſtatem Thebanorum cuperet redigere, [25] *legationiſque jure ſatis tectum ſe arbitraretur*, [26] *quod apud omnes gentes ſanctum eſſe conſuêſſet*: à Tyranno [27] Alexandro Pheræo, ſimul cum Iſmeniâ comprehenſus, in vincula conjectus eſt. Hunc Epaminondas recuperavit, [28] bello perſequens Alexandrum. Poſt id factum nunquam is animo placari potuit in eum, à quo erat violatus. Itaque perſuaſit Thebanis, ut ſubſidio Theſſaliæ proficiſcerentur, tyrannóſque ejus expellerent. Cujus belli quum ei ſumma eſſet data, cóque cum exercitu profectus eſſet, [29] non dubitavit, ſimul ac conſpexit hoſtem, confligere. In quo prælio Alexandrum ut animadvertit, incenſus irâ, equum in eum concitavit, procúlque digreſſus à ſuis, conjectu telorum confoſſus cecidit. (f) Atque hoc ſecundâ victoriâ accidit: nam jam inclinatæ erant tyrannorum copiæ. Quo facto omnes Theſſaliæ civitates interfectum Pelopidam [30] coronis aureis & ſtatuis æneis, liberóſque ejus multo agro donaverunt.

INTERPRETATIO.

(e) *Adeò ut ſecundum ab Epaminondâ* locum *teneret.* (f) *Idque inclinante* in Theſſalos belli *fortunâ evenit.*

NOTÆ.

[25] *Legationiſque jure ſatis tectum ſe arbitraretur.*] Nihil de hac legatione Plutarchus. Diodorus vero lib. 15. ſcribit Pelopidam & Iſmeniam cum Alexandro Pheræ rum tyranno occurriſſent, temere & ſine ullâ ratione ab eo comprehenſos eiſe, & in carcerem conjectos.

[26] *Quod apud omnes Gentes ſanctum eſſe conſuêſſet.*] Quanta ubique gentium legatorum nomini habeatur veneratio, ſatis notum eſt: Unde Statius l. 11.

Sanctum populis per ſæcula nomen legatum.

Et Cic. Verr. 3. *Legatorum jus divino, humanoque vallatum præſidio.*

[27] *Alexandro Pheræo.*] Pheræ oppidum Theſſaliæ; unde Pheræus.

[28] *Bello perſequens Tyrannum.*] Hunc exitum bellum illud habuit, ut tyrannus impetratis triginta dierum induciis Pelopidam libeſaret. Plutarchus in Pelopidâ.

[29] *Non dubitavit, ſimul ac conſpexit hoſtem, confligere.*] Licet Alexander haberet militum ampliùs viginti millia Diodorus.

[30] *Coronis aureis.*] Quæ etiam mortuis imponi ſolebant, ut ſcribit Cic. in oratione pro Flacco: Sic honoris ergò auream Coronam Caſtricio mortuo imponendam Pergamenos decreviſſe.

XVII. AGESI-

XVII.

AGESILAUS
LACEDÆMONIUS.

CAP. I.

CUm à cæteris ſcriptoribus, tum eximiè [1] à Xenophonte Socratico collaudatus eſt, [2] eo enim uſus eſt familiariſſimè. Hic primùm de regno cum [3] Leotychide, fratris filio, habuit contentionem. Mos eſt enim à majoribus Lacedæmoniis traditus, ut duos haberent ſemper reges, nomine magis quàm imperio, ex duabus familiis [4] Proclis & Euryſthenis, qui principes ex progenie Herculis, Spartæ reges fuerunt. (a) Harum ex alterâ, in alterius familiæ locum [5] fieri non licebat. Itaque uterque ſuum retinebat ordinem. Primùm ratio habebatur, qui maximus natu eſſet ex liberis ejus, qui regnans deceſſiſſet. Sin is virilem ſexum non reliquiſſet, tum deligebatur, qui proximus eſſet propinquitate. Mortuus erat Agis rex, frater Ageſilai; [6] filium reliquerat Leotychidem, quem ille vivens non agnôrat; eundem, morieńs, ſuum eſſe dixerat. Is de honore regni cum Ageſilao ſuo patruo contendit:

INTERPRETATIO.

(a) *Fas non erat* quemquam *ex alterâ familiâ, alterius familiæ vices occupare.*

NOTÆ.

[1] *A Xenophonte Socratico.*] Socratis auditore: unà enim cum Platone Socratem audivit, cujus meminit Gellius lib. 14. c. 3. & Cicero lib. 5. epiſt. 12. ad Luceium: & lib. 2. de Oratore; fuerunt & alii ejuſdem nominis viri egregii, de quibus vide Suidam.

[2] *Eo enim uſus eſt familiariſſime.*] Dubium eſt uter altero familiariter uſus ſit, mihi verò id potiùs ad Ageſilaum, quam ad Xenoph. referri videtur.

[3] *Cum Leotychide.*] Idem ipſi nomen affingitur à Xenophonte in Ageſilao.

[4] *Proclis, & Euryſthenis.*] Hi ambo erant ex Heraclidarum familiâ, quorum Succeſſionis Catalogum ab Hercule enumerat Pauſanias. De his etiam quædam à Cicer. lib. 11. de divinatione ſcribuntur.

[5] *Fieri non licebat.*] Qui enim ex Proclidarum familiâ erat, non poterat Rex fieri in locum ejus, qui ex Euryſthenidarum familiâ eſſet; & vice verſâ.

[6] *Filium reliquerat Leotychidem.*] De quo mox diximus.

neque

p. 29. neque id, quod petivit, consequutus est. Nam [7] Lysandro suffragante, homine, ut ostendimus suprà, factioso, & his temporibus potente Agesilaus antelatus est.

CAP. II. Hic, simul atque imperii potitus est, persuasit Lacedæmoniis, ut exercitum emitterent in Asiam, bellúmque regi facerent, docens, satiùs esse in Asiâ, quàm in Europâ dimicare. Namque fama exierat, Artaxerxem comparare classem, pedestrésque exercitus, quos in Græciam mitteret. Datâ potestate, tantâ celeritate usus est, ut priùs in Asiam cum copiis pervenerit, quám regii satrapæ eum scirent profectum. Quo factum est, ut omnes imparatos imprudentésque offenderet. [8] Id ut cognovit Tissaphernes, qui summum imperium tum inter præfectos habebat regios; [9] inducias à Lacone petivit, simulans se dare operam, (b) ut Lacedæmoniis cum rege conveniret: re autem verâ ad copias comparandas, eásque impetravit trimestres. Juravit autem uterque, se sine dolo inducias conservaturum. In quâ pactione, summâ fide mansit Agesilaus. Contra ea, Tissaphernes nihil aliud quàm bellum comparavit. Id etsi sentiebat Laco, tamen jusjurandum servabat, multúmque in eo consequi se dicebat, *Quod Tissaphernes perjurio suo & homines suis rebus abalienaret, & deos sibi iratos redderet.* (c) *Se autem servatâ religione confirmare exercitum, quum animadverteret* (d) *deorum numen facere secum, hominésque sibi conciliari amiciores, quòd iis studere consuêssent, quos conservare fidem viderent.*

CAP. III. Postquàm inducirum præteriit dies, barbarus non dubitans, quòd ipsius erant [10] plurima domicilia in Cariâ, & ea regio his temporibus multò putabatur locupletissima, eò potissimùm hostes impetum facturos, omnes suas copias eò contraxerat. At Agesilaus in Phrygiam se convertit, eámque priùs depopulatus est, quàm Tissaphernes usquam se moveret. Mag-

INTERPRETATIO.

(b) *Ut Lacedæmonios cum Rege conciliaret.* (c) *Se verò non violato sacramento suos milites corroborare.* (d) *Deos sibi esse adjutores.*

NOTÆ.

[7] *Lysandro suffragante.*] Lysander ille de quo jam suprà, Agesilaum puerum amaverat, teste Plutarcho in Lysandro & Agesilao.

[8] *Id ut cognovit Tissaphernes.*] Ille Cyrum minorem apud Artaxerexem fratrem criminando, causa fuit ejus belli quod postea inter fratres exarsit: occisus est tandem ejusdem Artaxerxis jussu, quòd adversus Agesilaum rem proditoriè gerere viderçtur. Vide Xenoph. de rebus Græciæ lib. 3. c. 11.

[9] *Inducias à Lacone petivit.*] Id est, ab Agesilao; de iisdem induciis proditoriè à Tissaphernè factis loquitur Xenoph. lib. 3. c. 8.

[10] *Plurima domicilia in Cariâ.*] Diodorus refert lib. 14. in ejusmodi domiciliis seu castellis hortos fuisse amœnissimos, omnibusque rebus ad vo-

nâ

nâ prædâ militibus locupletatis, [11] Epheſum hyematum exercitum reduxit, atque ibi officinis armorum inſtitutis, magnâ induſtriâ bellum apparavit: & quò ſtudioſiùs armarentur, inſigniúſque ornarentur, [12] præmia propoſuit, quibus donarentur, quorum egregia in eâ re fuiſſet induſtria. Fecit idem in exercitationum generibus, ut qui cæteris præſtitiſſent; eos magnis afficeret muneribus. His igitur rebus effecit, [13] ut & ornatiſſimum & exercitatiſſimum haberet exercitum. Huic quum tempus eſſet viſum copias extrahere ex hybernaculis, vidit, ſi, quò eſſet iter facturus, palàm pronunciâſſet, hoſtes non credituros, aliáſque regiones occupaturos, nec dubitaturos aliud eſſe facturum ac pronunciâſſet. Itaque quum ille Sardeis ſe iturum dixiſſet, Tiſſaphernes eandem Cariam defendendam putavit. In quo quum eum opinio fefelliſſet, victumque ſe vidiſſet conſilio, [14] ſerò ſuis præſidio profectus eſt. Nam quum illò veniſſet, jam Ageſilaus multis locis expugnatis, magnâ erat prædâ potitus. Laco autem quum videret hoſtes equitatu ſuperare, (e) nunquam in campo ſui fecit poteſtatem, & his locis manum conſeruit, quibus plus pedeſtres copiæ valerent. Pepulit ergo, quotieſcunque congreſſus eſt, multò majores adverſariorum copias: & ſic in Aſiâ verſatus eſt, ut omnium opinione victor duceretur.

CAP. IV. Hic quum animo meditaretur proficiſci in Perſas, & ipſum regem adoriri: nuncius ei domo venit ephorûm juſſu, bellum Athenienſes & Bœotios indixiſſe Lacedæmoniis; quare venire non dubitaret. In hoc non minùs ejus pietas ſuſpicienda eſt, quàm virtus bellica, qui quum victori præeſſet exercitui maximám-

INTRPRETATIO.

(e) *Nuſquam in patenti loco ſuas copias explicuit.*

NOTÆ.

luptatem & delicias comparatis inſtructos.

[11] *Epheſum hyematum exercitum reduxit.*] Quia exta ſacrificanti parum læta fuerant, & victimæ ſine fibris etiam extiterant, ideò longiùs non progreſſus eſt. Sic refert Diodorus lib. 14. Addè quod id etiam factum eſt, quia ipſi equitatus deficiebat, cujus defectu barbaris impar eſſe videbatur. Xenoph. lib. 3. de reb. gr.

[12] *Præmia propoſuit.*] De hac re Xenoph. ibidem.

[13] *Ut & ornatiſſimum, & exercitatiſſimum haberet exercitum.*] Id eſt, exercitum omnibus inſtrumentis bellicis optimè inſtructum, & milites in omni exercitationum genere apprimè verſatos.

[14] *Serò ſuis præſidio profectus eſt.*] 4. Scilicet die poſtquam in Lydiam ingreſſus erat, & jam populatus erat Ageſilaus. Sic refert Xenoph. lib. 3. c. 11.

[15] *In Comitio.*] Id eſt, in loco ubi Comitia habebantur. Quo etiam vocabulo in eódem ſenſu utitur Cic. in Oratione pro Sextio, & in Verrem. Ageſilao autem miſſam fuiſſe Scytalen, quâ ſemper in revocandis ſuis ducibus utebantur Lacedemonii, teſtis eſt Xenoph. lib. 4. c. 4. Porrò de Scytalâ, vide ſuprà in Pauſaniâ.

que

que haberet fiduciam regni Perſarum potiundi: (f) tantâ modeſtiâ dicto audiens fuit juſſis abſentium magiſtratuum, ut ſi privatus [15] in comitio eſſet Spartæ. [16] Cujus exemplum utinam imperatores noſtri ſequi voluiſſent. Sed illuc redeamus. Ageſilaus opulentiſſimo regno præpoſuit bonam exiſtimationem, multóque gloriöſius duxit, ſi inſtitutis patriæ paruiſſet, quàm ſi bello ſuperâſſet Aſiam. Hac igitur mente Helleſpontum copias trajecit, tantáque uſus eſt celeritate, (g) [17] ut quod iter Xerxes anno vertente confecerat, hic tranſierit triginta diebus. Quùm jam haud longè abeſſet à Peloponneſo, obſiſtere ei conati ſunt Athenienſes & Bœotii, [18] cæterique eorum ſocii, [19] apud Coroneam: quos omnes gravi prælio vicit. Hujus victoriæ vel maxima fuit laus, quòd quum plerique ex fugâ ſe [20] in templum Minervæ conjeciſſent, quæreretur ab eo, quid his fieri vellet; etſi aliquot vulnera acceperat eo prælio, & iratus videbatur omnibus, qui adversùs arma tulerant, tamen antetulit iræ religionem, & eos vetuit violari. Neque hoc ſolùm in Græciâ fecit, ut templa deorum ſancta haberet, ſed etiam apud barbaros ſummâ religione omnia ſimulacra aráſque conſervavit. Itaque prædicabat, *mirari ſe, non ſacrilegorum numero haberi qui ſupplicibus eorum nocuiſſent, aut non gravioribus pœnis affici, qui religionem minuerent, quàm qui fana ſpoliarent.*

CAP. V. Pòſt hoc prælium collatum eſt omne bellum circa Corinthum, ideóque Corinthium eſt appellatum. Hîc quum unâ pugnâ decem millia hoſtium Ageſilao duce cecidiſſent, eóque facto opes adverſariorum debilitatæ viderentur: tantùm abfuit ab inſolentiâ gloriæ, ut commiſeratus ſit fortunam Græciæ, quòd tam multi à ſe victi, [21] vitio adverſariorum concidiſſent. (h) Namque illâ multitudine, ſi ſana mens eſſet Græciæ, ſupplicium Perſis

INTERPRETATIO.

(f) *Tam modeſtè abſentium Magiſtratuum mandatis obtemperavit.* (g) *Utquam viam ann ſpatio Xerxes emenſus fuerat.* (h) *Per hanc enim multitudinem, ſi Græci ſaperent, Perſas ſupplicio affici potuiſſe.*

NOTÆ.

[16] *Cujus exemplum utinam Imperatores noſtri.*] Hæc in Julium Cæſ. dici videntur, qui invito etiam Senatu exercitum retinuit, nec Romam armis poſitis redire voluit.

[17] *Ut quod iter Xerxes anno vertente confecerat.*] Quum nimirùm bellum Græciæ intulit ſtipatus decies ſepties centenis armatorum millibus.

[18] *Cæterique eorum ſocii.*] Scilicet Eubœenſes, Locri, Argivi, Corinthii, & quidam alii, ut Xenoph. refert lib. 4. de reb. gr.

[19] *Apud Coroneam.*] Bœotiæ urbem.

[20] *In templum Minervæ.*] Cognomento Itoniæ, teſte Pauſaniâ in Laconicis.

[21] *Vitio adverſariorum.*] Id eſt, pertinaciâ, & culpâ cæterorum Græcorum, dare

dare potuiſſe. Idem, quum adverſarios intra mœnia compuliſſet, ut in Corinthum oppugnaret multi hortarentur: negavit id ſuæ virtuti convenire. *Se enim eum eſſe dixit, qui ad officium peccantes redire cogeret, non qui urbes nobiliſſimas expugnaret Græciæ. Nam ſi* (inquit) *exſtinguere voluerimus qui nobiſcum adverſus barbaros ſteterunt, noſmetipſi nos expugnaverimus, illis quieſcentibus, quo facto, ſine negotio, quum voluerint, nos oppriment.*

CAP. VI. [22] Interim accidit illa calamitas apud Leuctra Lacedæmoniis, (i) quò ne proficiſcerentur, quum à pleriſque ad exeundum premeretur, ut ſi de exitu divinaret, exire noluit. Idem, quum Epaminondas Spartam oppugnaret, [23] eſsétque ſine muris oppidum; talem ſe imperatorem præbuit, ut eo tempore omnibus apparuerit, (k) niſi ille fuiſſet, Spartam futuram non fuiſſe. In quo quidem diſcrimine celeritas ejus conſilii ſaluti fuit univerſis. Nam quum quidam adoleſcentuli, hoſtium adventu perterriti, ad Thebanos transfugere vellent, & locum extra urbem editum cepiſſent: Ageſilaus, qui perniciofiſſimum fore videret, ſi animadverſum eſſet, quenquam ad hoſtes transfugere conari, cum ſuis eò venit, atque, ut ſi bono animo feciſſent, laudavit conſilium eorum, quòd eum locum occupâſſent, & ſe id quoque fieri debere animadvertiſſe. Sic adoleſcentulos [24] ſimulatâ laudatione recuperavit: & adjunctis de ſuis comitibus, locum tutum reliquit. Namque illi, aucto numero eorum, qui expertes erant conſilii, commovere ſe non ſunt auſi: eóque libentiùs, quòd latere arbitrabantur, quæ cogitârant.

INTERPRETATIO.

(i) *Quem in locum ne pergerent, quaſi eventum præſentiret, pluribus ad proficiſcendum illum urgentibus, proficiſci recuſavit.* (k) *Si non ille vixiſſet, Lacedæmonem perituram fuiſſe.*

NOTÆ.

qui adverſus Lacedæmonios fœdus pepigerant.

[22] *Interim accidit illa calamitas apud Leuctra.*] De illâ ingenti pugnâ quæ Thebanos inter & Spart. commiſſa eſt apud Leuctra loquitur hic Nepos, in quâ ultimi magnâ internecione victi ſunt, ut ſuprà diximus.

[23] *Eſſetque ſine muris oppidum.*] Omnes olim Græciæ urbes ſine muris fuiſſe teſtatur Thucydides in Proœmio: At verò inter cæteras Spartam ſine mœnibus fuiſſe ex eo conſtat, quòd ex præcepto Lycurgi, viri fortitudine ſuâ pro mœnibus eſſent: Unde Ovid. Metamorph. x. ait:

Cùm Deus Eurotam, immunitamque frequentat
Sparten.

Hanc tamen muris fuiſſe circumdatam docet Livius, lib. 4. c. 5. & 8. Decad. 4. Quia tandem Spartani armis diffiſi, urbem ſuam murorum præſidio clauſerunt. Juſt. lib. 14. c. 5.

[24] *Simulatâ laudatione recuperavit.*] Hoc loquendi modo jam ſuprà uſus eſt Nepos in Pelopidâ; ſcilicet, *hunc Epaminondas recuperavit bello*; quamquam verbum illud rariùs de Perſonâ dicitur.

CAP.

CAP. VII. Sine dubio pòst Leuctricam pugnam (1) Lacedæmonii [25] se nunquam refecerunt, neque priſtinum imperium recuperârunt. Quum interim Ageſilaus non deſtitit, quibuſcunque rebus poſſet patriam juvare. Nam quum præcipuè Lacedæmonii indigerent pecuniâ, [26] ille omnibus, qui à rege defecerant, præſidio fuit, à quibus magnâ donatus pecuniâ, patriam ſublevavit. Atque in hoc illud imprimis fuit admirabile, quum maxima munera ei ab regibus & dynaſtis civitatibúſque conferrentur; nihil unquam in domum ſuam contulit, [27] nihil de victu, nihil de veſtitu Laconum mutavit. Domo eâdem fuit contentus, [28] quâ Euryſthenes progenitor majorum ſuorum fuerat uſus. Quam qui intrârat, nullum ſignum libidinis, nullum luxuriæ videre poterat: [29] contrà, plurima patientiæ atque abſtinentiæ. Sic enim erat inſtructa, ut nullâ in re differret à cujuſvis inopis atque privati.

CAP. VIII. Atque hic tantus vir, ut naturam fautricem habuerat in tribuendis animi virtutibus; [30] ſic maleficam nactus eſt in corpore, exiguus, & claudus altero pede. Quæ res etiam nonnullam adferebat deformitatem: [31] atque ignoti, faciem ejus quum intuerentur, contemnebant: qui autem virtutem noverant, non poterant admirari ſatis. Quod ei uſu venit, quum annorum

INTERPRETATIO.

(1) *Spartani ſi nunquam reſtituerunt.*

NOTÆ.

[25] *Se nunquam refecerunt.*] Id tranſlatum eſt ab iis qui à deliquio, aut gravi morbo vires reparant. Sic Salluſt. *Quo & cæterorum animos reficeret.* Et infra in Hamilcare idem Nepos; *ſi paullulùm modò res eſſent refectæ.*

[26] *Ille omnibus, qui à Rege defecerant, præſidio fuit.*] Tacho in primis qui Ægypti, & Mauſolo qui Cariæ Rex erat, a quibus etiam maxima dona accepit. Xenoph. in Ageſilao.

[27] *Nihil de victu, nihil de veſtitu Laconum mutavit.*] Hoc veluti ſummum moderationis exemplum proponitur, arguiturque Principum ac populorum vanitas, qui poſt victorias ſecundaſque res, ſolent ſibi cultum opulentiorem circumdare, ac victu lautiore uti: ſimile quidpiam refert author noſter infrà in Attico. Et Juſtinus lib. 44. c. 2. *Viriathi*, inquit, *ea virtus continentiáque fuit, ut cum Conſulares exercitus frequenter vicerit, tantis rebus geſtis, non armorum, non veſtis cultum, non denique victum mutaverit; quo primum bellare cœpit; perſeveraverit, ut quivis gregarius miles ipſo Imperatore opulentior videretur.*

[28] *Quâ Euryſthenes progenitor.*] Qui fuit Ariſtodemi filius, & Procles frater, de quo paulò ſuprà in eodem Ageſilao.

[29] *Contra, plurima patientiæ atque abſtinentiæ.*] Vide Plutarch. in Ageſilao, qui de ejus frugalitate in victu cultuque corporis plurima verba facit.

[30] *Sic maleficam nactus eſt.*] Nam & ſtaturâ fuit humili, & exiguo corpore, ita ut verè erga eum natura difficilis dici poſſit. Quemadmodum Ovid. Epiſtolâ Sapphûs;

Si mihi difficilis formam natura negavit,
Ingenio formæ damna rependo meæ.

[31] *Atque ignoti, faciem ejus quum*

octoginta

octoginta [32] ſubſidio Thaco in Ægyptum iviſſet, (m) & in actâ cum ſuis accubuiſſet, ſine ullo tecto, ſtratúmque haberet tale, ut terra tecta eſſet ſtramentis, [33] neque huc ampliùs quàm pellis eſſet injecta, eodémque comites omnes accubuiſſent, veſtitu humili atque obſoleto, ut eorum, ornatus non modò in his regem nemi-nem ſignificaret, (n) ſed hominis non beatiſſimi ſuſpicionem præberet. Hujus de adventu fama [34] quum ad regios eſſet perlata, celeriter munera eò cujuſque generis ſunt allata. His quærentibus Ageſilaum, vix fides facta eſt unum eſſe ex his, qui tùm accubabant. Qui quum regis verbis, quæ attulerant, dediſſent: illæ præter vitulina, & hujuſmodi genera obſonii, quæ præſens tempus deſiderabat, nihil accepit: ungenta, [35] coronas, (o) ſecundámque menſam, ſervis diſpertiit: cætera referri juſſit. Quo facto, eum barbari magis etiam contempſerunt, quòd eum ignorantiâ bonarum rerum illa potiſſimùm ſumpſiſſe arbitrabantur. Hic quum ex Ægypto reverteretur, [36] donatus à rege Nectanebe ducentis viginti talentis, quæ ille muneri populo ſuo daret, [37] veniſsétque in portum, qui Menelai vocatur, [38] jacens inter Cyrenas & Ægyptum, in morbum implicitus deceſſit. Ibi eum amici, quò Spartam fa-

INTERPRETATIO.

(m) *Et in littore cum ſuis ſediſſet.* (n) *Sed hominem non valdè fortunatum ſe exhiberet.* (o) *Et ſecunda fercula famulis diſtribuit.*

NOTÆ.

intuerentur, contemnebant.] Siquidem vulgus eos tantùm magnarum rerum capaces exiſtimat, quos eximiâ ſpecie inſtructos videt: digna enim eſt imperii forma.

[32] *Subſidio Thaco in Ægyptum iviſſet.*] Nectenabo, non Tacho ſuppetias tuliſſe ait Polyænus lib. 11. in Ageſilao. Sed Atheneus lib. 14. & Plutarchus in Ageſilao cum Nepote conveniunt.

[33] *Neque hoc ampliùs quàm pellis eſſet injecta.*] De Tuberone Stoico ſimile aliquid narrat Cic. pro Murænâ.

[34] *Quum ad Regios eſſet perlata.*] Id eſt, quum ad Regis Ægypti miniſtros perveniſſet.

[35] *Coronas.*] Ægyptios Ageſilao in Ægyptum proficiſcenti inter alia munera Papyrum coronariam miſiſſe refert Athenæus lib. 15. c. 6. Hocque idem eſſe conjicio quod per, *Coronas*, intelligit Nepos; nam Coronæ ejuſmodi fiebant ex gramine quodam quod Βούλι» Græci vocant, unde Charta ſeu Papyrus conficiebatur. Præterea Plinius lib. 13. cap. 11. Papyri florem ad Deos coronandos uſui fuiſſe. Adde quod Coronarum frequens uſus fuit in conviviis apud veteres, quas primò roſis, deinde ex Nardi folio contexebant, & unguentis pretioſiſſimis aſpergebant. Quâ de re vide Carol. Paſchalium in opere Coronario.

[36] *Donatus à Rege Nectanebe.*] Polyænus, *Nectanebo*, loco paulò ſuprà laudato. Nam Nectanabus, Nectanabis, & Nectanebis inveniuntur.

[37] *Veniſsétque in portum, qui Menelai vocatur.*] De quo portu vide Strab. lib. 1.

[38] *Jacens inter Cyrenas.*] Quod de Lybiâ Cyrenaïca intelligendum eſt. Cyrenæ autem inſigne Lybiæ oppidum: Vulgò, *Corena.*

ciliùs

ciliùs perferre possent, [39] quòd mel non habebant, cerâ circumfuderunt, [40] atque ita domum retulerunt.

NOTÆ.

[39] *Quod mel non habebant, cerâ circumfuderunt.*] Contra Diodorus scribit Ageilai corpus in melle Spartam deportatum esse; nam antiquitùs cadavera quæ servari vellent, melle condiebant. Persarum tamen mos fuit non melle, sed cerâ circumlinire, teste Herodoto lib. 1. & Cic. in Tuscul.

[40] *Atque ita domum retulerunt.*] Leges præcipiebant apud Lacedæmonios, ut suorum Regum corpora defuncta domum reducerent: de cæteris verò ducibus non sic jubebatur. Turneb. lib. 26. c. 33.

XVIII.

EUMENES CARDIANUS.

CAP. I.

HUjus si virtuti par data esset fortuna, non ille quidem major, sed multò illustrior, atque etiam honoratior: [2] quòd magnos homines virtute metimur, non fortunâ. Nam quum ætas ejus incidisset in ea tempora [3] quibus Macedones florerent (a) multùm ei detraxit inter eos viventi, [4] quòd alienæ erat civitatis. [5] Neque aliud huic defuit, quàm generosa stirps, (b) etsi ille domestico

INTERPRETATIO.

(a) *Quia alienigena erat, ipsum inter illos degentem valdè depressit.* (b) *Hic quamquam ex summâ familiâ ortus erat.*

NOTÆ.

[1] EUMENES CARDIANUS.] Quidam *Sardianus*, sed malè; nam ex Cardiâ urbe Thraciæ oriundus erat Eumenes, in cujus gratiam Eumenem à tributis fecisse Philippum scribit Alexander Myndius.

[2] *Quod magnos homines virtute metimur non fortunâ.*] Propriè enim homines magni, majoresve solâ virtute dicuntur; At fortunâ illustriores atque honoratiores; hinc Q. Curtius lib. 9. cap. 54. *Sed fortuna quæ rebus famam pretiumque constituit, hoc quoque militiæ probrum vertit in gloriam.*

[3] *Quibus Macedones florerent.*] Vixit namque tempore Philippi Macedonum Regis, & Alex. Mag. qui res maximas gesserunt.

[4] *Quod alienæ erat civitatis.*] Alienigenis enim non tanta tribuitur fides & favor, quantus civibus & propinquis. Unde apud Curtium lib. 8. c. 8. de Calisthene loquentem sic scribitur: *Quem si Macedo esset, tecum introduxissem, dignissimum te discipulo Magistrum. Nunc Olynthio non idem juris est.*

[5] *Neque aliud huic defuit, quàm generosa stirps, etsi ille domestico summo genêre erat.*] Hæc duo sibi parum

summo

ſummo genere erat, tamen Macedones eum ſibi aliquando anteponi, indignè ferebant: Neque tamen non patiebantur; vincebat enim omnes curâ, vigilantiâ, patientiâ, calliditate, & celeritate ingenii. [6] Hic peradoleſcentulus ad amicitiam acceſſit Philippi, Amyntæ filii; brevique tempore in intimam pervenit familiaritatem. [7] Fulgebat enim jam in adoleſcentulo indoles virtutis. Itaque eum habuit ad manum, [8] ſcribæ loco; quod multò apud Græcos honorificentius eſt quàm apud Romanos. Nam apud nos re verâ, ſicut ſunt, [9] mercenarii ſcribæ exiſtimantur. At apud illos contrariò, nemo ad id officium admittitur niſi honeſto loco, & fide, & induſtriâ cognitâ: quòd neceſſe eſt omnium conſiliorum eum eſſe participem. Hunc locum tenuit amicitiæ apud Philippum annos ſeptem. Illo interfecto, [10] eodem gradu fuit apud Alexandrum annos tredecim. Noviſſimo tempore præfuit etiam alteri equitum alæ (c) [11] quæ *hetærice* appellabatur. [12] Utrique autem conſilio ſemper affuit, & omnium rerum habitus eſt particeps.

INTERPRETATIO.

(c) *Quæ ſocialis dicebatur.*

NOTÆ.

cohærere videntur. Quomodo enim defuit illi ſtirps generoſa, ſi ille domeſtico ſummo genere erat? Itaque hæc paulò clariùs explicanda ſunt; & hic ſenſus mihi eſſe videtur, nimirùm Eumenem reipsâ ex parentibus ſummæ ſortis & nobilitatis ortum eſſe, ſed parum magnanimis & belli facinoribus celebrandis.

6 *Hic peradoleſcentulus in amicitiam acceſſit Philippi.*] Vix ille ſiquidem 23. ætatis annum attigerat, quum in Philippi Macedonis amicitiam & familiaritatem venit: Quum enim ipſum Philippus inter reliquos juvenes decertantem luctantemque conſpexiſſet, ſibi aſſumpſit ejus fortitudine & ſolertiâ delectatus, ut refert Plutarchus. Deinde Philippo mortuo eum ſimili benevolentiâ ſibi devinxit Alexander Magnus.

7 *Fulgebat enim jam in adoleſcentulo indoles virtutis.*] Quemadmodum ex fructuum præludio futuram arboris bonitatem cognoſcimus; ita ex puerili indole virtutem plenioris ætatis præſumimus: Unde Paterculus lib. 2. cap. 94. *Ut per id quod agebat quantus evaſurus eſſet, eluceret.* Et Claud. lib. de Laudib. Stilichon.

——— *mens ardua ſemper*
A puero, teneriſque etiam fulgebat in annis.

8 *Scribæ loco.*] Scribæ ejuſmodi tales erant tunc temporis, quales fere hodie ſunt Cancellarii; unde fit ut Plutarchus eum non ſcribam ſimpliciter, ſed Principem ſeu Præfectum ſcribarum vocet.

9 *Mercenarii ſcribæ exiſtimantur.*] Ii ſunt quos abuſivè hodie ſecretarios Magiſtratuum appellamus, quique reverâ ſerviles ſunt miniſtri, & ſervilitèr ſuis dominis addicti.

10 *Eodem gradu fuit apud Alexandrum annos tredecim.*] Cujus & filiis tutor etiam poſtea datus eſt, ut videbitur infra.

11 *Quæ* hetærice *appellabatur.*] A voce Græcâ ἑταῖρος, quæ ſocialis eſt, atque ita vocabatur ala equitum honoris causâ apud Macedones, ab amicitiâ & ſodalitate regiâ. Sic Arrian. de reb. Alex. Mag. lib. 6. cap. 18.

12 *Utrique autem conſilio ſemper affuit.*] Quoniam & in rebus politicis, & bellicis plurimùm valuit.

CAP. II. Alexandro Babylone mortuo, [13] quum regna ſingulis familiaribus diſpertirentur, & ſumma rerum tradita eſſet tuenda eidem, [14] cui Alexander moriens annulum ſuum dederat, Perdiccæ: ex quò omnes conjecerant, [15] eum regnum ei commendâſſe, quoad liberi ejus in ſuam tutelam perveniſſent: ([16] aberant enim Craterus & Antipater, qui antecedere hunc videbantur: [17] mortuus erat Hephæſtio, quem unum Alexander, quòd facilè intelligi poſſet, plurimi fecerat) hoc tempore [18] data eſt Eumeni Cappadocia, (d) ſive potiùs dicta. [19] Nam tum in hoſtium erat poteſtate. Hunc ſibi Perdiccas adjuxerat magno ſtudio, quòd in homine fidem & induſtriam magnam videbat; non dubitans, (e) ſi eum pellexiſſet, magno uſui fore ſibi in his rebus, quas apparabat. Cogitabat enim (quòd ferè omnes in magnis imperiis concupiſcunt) omnium partes corripere atque amplecti. Neque verò hoc ſolus fecit, ſed cæteri quoque omnes, qui Alexandri fuerant amici. [20] Primus Leonnatus Macedoniam præoccupare deſtinaverat. Is multis magnis pollicitationibus perſuadere Eumeni

INTERPRETATIO.

(d) *Seu potius aſſignata.* (e) *Si hunc ſibi ſociâſſet.*

NOTÆ.

[13] *Quum regna ſingulis familiaribus diſpertirentur.*] Hoc notum eſt ex omnibus Hiſtoricis, præſertimque ex Q. Curtio, Juſtino, Oroſio, Arriano, multiſque aliis, cum ſacris, tùm prophanis.

[14] *Cui Alexander moriens annulum ſuum dederat.*] Scilicet, Perdiccæ, ut dicitur paulò infra. Vide Juſt. lib. 12. c. 15. Q. Curt. lib. 10. c. 5. Deinde locus ille poſſet aliquatenùs effici clarior, ſi immutato pauliſper ordine ſic legeretur. *Et ſumma rerum tradita eſſet tuenda eidem Perdiccæ, cui Alexander moriens annulum ſuum dederat.*

[15] *Eum regnum ei commendâſſe.*] Alex. Magn. Regnum Macedonum Perdiccæ commendâſſe ex eo liquet, quòd antiquitùs per tranſmiſſionem ſigilli videbatur fieri tranſmiſſio hæreditatis; quod Caſaub. ad Suetonium notat, putatque id cauſæ fuiſſe cur Tiberio morienti Caius annulum ademerit. Quod quidem ſecundum juris privati analogiam factum fuiſſe apparet: Nam ut viderur tutius patrimonii jus tradi, traditis clavibus ædium; ita & poſſeſſio regni tradi quoque videbatur, tradito Principum ſigillo.

[16] *Aberant enim Craterus & Antipater.*] Craterus qui, ut ait Curtius; erat Regi carus in paucis. Antipater vero Jolai filius, qui inter præcipuos Alexandri Duces, & Succeſſores annumeratur.

[17] *Mortuus erat Hephæſtio.*] Qui cariſſimus Alex. fuit, & ob cujus mortem, quæ morbo evenit ad Ecbatana, incredibili affectus dolore multa regi indecora feciſſe dicitur. Ælianus Var. Hiſt. lib. 12. cap. 7. refert Alexandrum Achillis monumentum coronâſſe, Hephæſtionem Patrocli; ut oſtenderet ita ſe carum Alexandro, ut Patroclus Achilli olim fuit.

[18] *Data eſt Eumeni Cappadocia.*] Cappadociam cum Paphlagoniâ ei datam fuiſſe ſcribit Juſt. lib. 13. quæ ſunt regiones ad mare Ponticum vergentes & finitimæ.

[19] *Nam tum in hoſtium erat poteſtate.*] Hanc enim Ariarathes Rex tunc tenebat, nec Imperio Macedonico tunc ſuberat.

[20] *Primus Leonnatus.*] Hic Euni ſtuduit,

ſtuduit, ut Perdiccam deſereret, ac ſecum faceret ſocietatem. Quum perducere eum non poſſet, interficere conatus eſt: & feciſſet, niſi ille clàm noctu ex præſidiis ejus effugiſſet.

CAP. III. Interim [21] conflata ſunt illa bella, quæ ad internecionem pòſt Alexandri mortem geſta ſunt, [22] omnéſque concurrerunt ad Perdiccam opprimendum. Quem etſi infirmum videbat, quòd unus omnibus reſiſtere cogebatur; tamen amicum non deſeruit, neque ſalutis quàm fidei fuit cupidior. Præfecerat eum Perdiccas [23] ei parti Aſiæ, quæ inter Taurum montem jacet atque Helleſpontum; & illum unum oppoſuerat [24] Europæis adverſariis. Ipſe Ægyptum oppugnatum [25] adversùs Ptolemæum erat profectus. Eumenes, quum neque magnas copias, neque firmas haberet, quòd inexercitatæ, & non multò antè erant contractæ: adventare autem dicerentur, Helleſpontúmque tranſiiſſe Antipater & Craterus magno cum exercitu Macedonum, viri cùm claritate, tum uſu belli præſtantes: Macedones verò milites eâ tunc erant famâ, quâ nunc Romani feruntur: etenim ſemper habiti ſunt fortiſſimi, [26] qui ſummam imperii potirentur: Eumenes intelligebat, ſi copiæ ſuæ cognoſcerent, [27] adversùs quos ducerentur, non modò non ituras, ſed ſimul cum nuncio dilapſuras. Itaque hoc ejus fuit prudentiſſimum conſilium, ut deviis itineribus milites duceret, in quibus vera audire non poſſent: & his perſuaderet, ſe contra quoſdam barbaros proficiſci. Itaque tenuit hoc propoſitum, & priùs in aciem exercitum eduxit, præliúmque commiſit, quàm milites ſui ſcirent, cum quibus arma conferrent. [28] Ef-

NOTÆ.

lius Pellæ natus, cui obtigerat Phrygia quæ Helleſpontum attingit, fueratque ex Alexandri corporis cuſtodibus.

[21] *Conflata ſunt illa bella, &c.*] De his bellis quæ ſanè atrociſſima fuerunt, & Imperium Macedonicum in mille partes ſciderunt, lege Curt. lib. 10. Juſt. & alios.

[22] *Omneſque concurrerunt ad Perdiccam opprimendum.*] Invidiâ, ſcilicet, commoti, quòd ab Alexand. ſigillum accipiens, jus quoque & dominium in eos acceptiſſe videretur: Craterus autem & Antipater primi fuerunt, qui in eum arma movêre, quos poſtea ſequutus eſt Antigonus.

[23] *Ei parti Aſiæ quæ inter Taurum montem jacet, atque Helleſpontum.*] Cappadociam & Bithyniam fuiſſe exiſtimo, quæ reverâ Helleſpontum, & montem Taurum interjacent.

[24] *Europæis adverſariis.*] Cratero ſcilicet, & Antipatro, de quibus mox, multiſque aliis.

[25] *Adverſus Ptolemæum.*] Lagi filium, qui ex gregario milite inter Duces & Succeſſores Alex. habitus eſt, atque illo mortuo Ægyptum occupavit, à quo poſtea omnes Ægypti Reges Ptolemæi dicti ſunt.

[26] *Qui ſummam Imperii potirentur.*] Pro *ſummâ Imperii*: nam id ſecundum veterem loquendi modum in accuſativo caſu ponitur.

[27] *Adversùs quos ducerentur.*] Sedulò Milites ſuos celare ſtuduit ſe adversùs Craterum proficiſci, quia intelligebat id ſi reſcirent, confeſtim elapſuros, ut infrà dicitur.

[28] *Effecit etiam illud locorum præoccupatione.*] Id eſt, ut poſſet priùs loca ad pugnandum ſibi idonea occupare.

fecit etiam illud locorum præoccupatione, ut equitatu potiùs dimicaret, quo plus valebat, quàm peditatu, quo erat deterior.

CAP. IV. Quorum acerrimo concursu quum magnam partem diei esset pugnatum, cadit Craterus dux, [29] & Neoptolemus, qui secundum locum imperii tenebat. Cum hoc concurrit ipse Eumenes. [30] Qui quum inter se complexi in terram ex equis decidissent, ut facilè intelligi posset inimicâ mente contendisse, animóque magis etiam pugnâsse, quàm corpore, (f) non priùs distracti sunt, [31] quàm alterum anima reliquerit. Ab hoc aliquot plagis Eumenes vulneratur: neque eo magis ex prælio excessit, sed acriùs hostibus institit. Hîc equitibus profligatis, interfecto duce Cratero, multis præterea & maximè nobilibus captis, pedestris exercitus, quòd in ea loca erat deductus, ut invito Eumene elabi non posset, pacem ab eo petiit, quam quum impetrâsset, in fide non mansit, & se simul ac potuit, ad Antipatrum recepit. Eumenes Craterum ex acie semivivum elatum recreare studit. Quum id non potuisset, pro hominis dignitate: proque pristinâ amicitiâ (namque illo usus erat Alexandro vivo familiariter) amplo funere extulit, ossáque in Macedoniam uxori ejus ac liberis remisit.

CAP. V. Hæc dum apud Hellespontum geruntur, [32] Perdiccas apud flumen Nilum interficitur [33] à Seleuco & Antigono, rerúmque summa ad Antipatrum defertur. [34] Hîc qui deseruerant, exercitu suffragium ferente, capitis absentes damnantur: in his Eumenes. Hâc ille petculsus plagâ, non succubuit, neque eò seciùs bellum administravit. Sed exiles res animi magnitudinem

INTERPRETATIO.

(f) *Non ante avulsi sunt, quàm alter vitam amiserit.*

NOTÆ.

29 *Et Neoptolemus qui secundum locum Imperii tenebat.*] Neoptolemus ille sinistro cornu præerat, teste Diodoro lib. 28.

30 *Qui quum inter se complexi in terram decidissent.*] Vide Plutarchum in Eumene, a quo lepidè hæc monomachia describitur.

31 *Quàm alterum anima reliquerit.*] Scilicet, Neoptolemum, qui teste Plutarcho, & Diodoro, poplite saucius validè diuque Eumeni integro restitit; sed denique accepto in collo vulnere succubuit.

32 *Perdiccas apud flumen Nilum interficitur.*] Vix Ægyptum ingressus erat Perdiccas quum per seditionem obtruncatur. Vide Diodorum lib. 18. De ejus tamen morte variæ sunt authorum opiniones. Vide eundem Diodor. eodem lib. cap. 36.

33 *A Seleuco & Antigono.*] Seleucus Antiochi filius Philopator dictus, qui mortuo Alexandro Syriâ & Babylone potitus est: Sic Cedrenus, Arrianus, Diodorus, & alii. Antigonus verò Philippi Regis Spurius, qui in Asiâ minore diu dominatus est.

34 *Hic qui deseruerant.*] Id est, omnes illi qui apud flumen Nilum ab Antipatri partibus non steterant.

etsi

etsi non frangebant, tamen imminuebant. Hunc persequens Antigonus, quum omni genere copiarum abundaret, sæpè in itineribus vexabatur, neque unquam ad manum accedere licebat, nisi his locis, quibus multis possent pauci resistere. Sed extremo tempore quum consilio capi non posset, multitudine circumventus est. Hinc tamen multis suis amissis se expedivit; [35] & in castellum Phrygiæ, quod Nora appellatur, confugit. In quo quum circumsederetur, & vereretur, ne uno loco manens equos militares perderet, quod spatium non esset agitandi; callidum fuit ejus inventum; quemadmodum stans jumentum calefieri exercerique posset, quò libentiùs & cibo uteretur, & à corporis motu non removeretur. [36] Substringebat caput loro altiùs, quàm ut prioribus pedibus planè terram posset attingere: [37] deinde post verberibus cogebat exultare, & calces remittere: qui motus non minùs sudorem excutiebat, quàm si in spatio decurreret. Quo factum est, quod omnibus mirabile est visum, (g) ut jumenta æquè nitida ex castello educeret, quum complures menses in obsidione fuisset, ac si campestribus ea locis habuisset. [38] Eâ conclusione quotiescunque voluit, & apparatum & munitiones Antigoni alias incendit, alias dissecit. Tenuit autem se uno loco, quandiu fuit hyems, quòd castra sub dio habere non poterat. Ver appropinquabat: [39] Simulatâ deditione, dum de conditionibus tractat, præfectis Antigoni imposuit, séque ac suos omnes extraxit incolumes.

CAP. VI. Ad hunc [40] Olympias, mater quæ fuerat Alexandri, quum literas & nuncios misisset in Asiam, consultum utrum repetitum iret Macedoniam, (nam tum in Epiro habitabat) & eas res occuparet: huic ille primùm suasit, ne se moveret, & expe-

INTERPRETATIO.

(g) *Ut equos tam comptos ex arce exprometet.*

NOTÆ.

35 *Et in castellum Phryziæ, quod Nora appellatur, confugit.*] Noram in Cappadociæ ac Lycaoniæ finibus esse scribit Plutarchus: At verò juxta Taurum montem locat Strabo lib. 12. Et suâ ætate Neroassam appellari dicit.

36 *Substringebat caput loro.*] Meminit ejus industriæ Front. lib. 4. Stratag. his verbis: *Certis quotidie horis ita suspendebat, ut posterioribus pedibus innixi prioribus allevatis, cùm naturalem appetunt consuetudinem, ad sudorem usque crura jactarent.*

37 *Deinde post verberibus cogebat exultare.*] Parisiensis editio habet, *posterioribus*, pro, *post verberibus*; quòd magis Frontini verbis mox citatis conforme videtur.

38 *Eâ conclusione.*] Id est, quandiu hoc in castello conclusus est.

39 *Simulatâ deditione.*] Paulò aliter Plutarchus; ait enim Antigono Noram obsidente Antipatrum obiisse, qui Justino teste lib. 14. c. 2. auxilia Eumeni miserat, atque aliam ob causam obsidionem hanc solutam fuisse.

40 *Olympias.*] Neoptolemi Molossorum Regis filia, quæ Myrtale prius appellata est quàm Philippus Macedo uxorem habuit, ex quâ Alexan-

ctaret, [41] quoad Alexandri filius regnum adipiſceretur. Sin aliquâ cupiditate raperetur in Macedoniam, omnium injuriarum oblivīſceretur, & in neminem acerbiore uteretur imperio. Horum nihil ea fecit; nam & in Macedoniam profecta eſt, [42] & ibi crudeliſſimè ſe geſſit. Petivit autem ab Eumene abſente, ne pateretur Philippi domûs & familiæ inimiciſſimos ſtirpem quoque interimere, ferrétque opem liberis Alexandri. (h) Quam veniam ſi daret, quamprimùm exercitus pararet, quos ſibi ſubſidio adduceret. Id quò faciliùs faceret, ſe omnibus præfectis, qui in officio manebant, [43] miſiſſe literas, ut ei parerent, ejúſque conſiliis uterentur. His verbis Eumenes permotus, ſatiùs duxit, ſi ita tuliſſet fortuna, perire bene meritis referentem gratiam, quàm ingratum vivere.

CAP. VII. Itaque copias contraxit, bellum adversùs Antigonum comparavit: quòd unà erant Macedones complures nobiles. [44] In his Peuceſtes, qui corporis cuſtos fuerat Alexandri, tum autem obtinebat Perſidem: [45] & Antigenes, cujus ſub imperio phalanx erat Macedonum. Invidiam verens (quam tamen effugere non potuit) ſi potiùs ipſe alienigena ſummi imperii potiretur, quàm alii Macedonum, quorum ibi erat multitudo: [46] in principiis [47] nomine Alexandri ſtatuit tabernaculum, in eóque ſellam auream cum ſceptro ac diademate juſſit poni, [48] eóque omnes

INTERPRETATIO.

(h) *Quod ſi concederet.*

NOTÆ.

drum Mag. progenuit. Vide Juſtin. lib. 9. c. 7.

[41] *Quoad Alexandri filius.*] Quem Alexander ex Roxane genuerat, quemque alii Philippum, alii Herculem, alii verò, idque probabiliùs ex patris nomine Alexandrum appellatum fuiſſe ſcribunt; ut teſtatur Pauſanias in Atticis & Bœoticis, & Diodorus 19.

[42] *Et ibi crudeliſſimè ſe geſſit.*] Quia, ut refert Juſt. lib. 13. c. 6. muliebri potiùs iracundiâ quàm regio animo ſe gerens multas virorum illuſtrium cædes edidit.

[43] *Miſiſſe literas.*] Lege Diodorum lib. 18. & Plutarchum in Eumene, apud quos harum literarum formulas & argumenta invenias.

[44] *In his Peuceſtes.*] Hic primùm Clipeigerulus, poſtea factus eſt unus ex 7. Alexandri cuſtodibus poſt victum Porum. Arrianus lib. 6.

[45] *Et Antigenes.*] Hunc Phalangis Macedonicæ Ducem ſcribit Polyænus lib. 4. quemadmodum & Nepos, ſecundumque Imperii gradum obtinebat.

[46] *In principiis.*] Certum eſt principia in hoc loco deſignare loca quædam in caſtris quò Principes ac Duces conveniebant deliberaturi: non definitur autem utrum in medio, vel in extremo caſtrorum eſſent; tamen Polyænus medium locum occupare innuere videtur, ἐν μέσῳ στρατοπέδῳ. Eo ſenſu apud Juſt. lib. 11. cap. 5. ſcriptum legimus: *Ordines quoque nemo niſi ſexagenarius duxit; ut ſi principia caſtrorum cernerес, Senatum te alicujus priſcæ reip. videre diceres.* Sic Tacitus, ſic Florus, ſic Val. Max. ſic Frontinus, multique alii Scriptores.

[47] *Nomine Alexandri ſtatuit tabernaculum.*] Ut non ſuo nomine bellum movere videretur, ſed regio, ſicque ſe ab omni affectatæ tyrannidis ſuſpicione expediret.

[48] *Eoque omnes quotidie convenire.*] Ne ſi dedignarentur ad Eumenem tan-

quotidie

quotidie convenire, ut ibi de ſummis rebus conſilia caperentur; credens, minore ſe invidiâ fore, ſi ſpecie imperii nominiſque ſimulatione Alexandri bellum videretur adminiſtrare: quod & fecit. Nam quum non ad Eumenis principia, ſed ad regia conveniretur, atque ibi de rebus deliberaretur, quodammodò latebat, quum tamen per eum unum gererentur omnia.

CAP. VIII. 49 Hic in Parætacis cum Antigono conflixit, non acie inſtructâ, ſed in itinere: eúmque malè acceptum in Mediam hyematum coëgit redire, ipſe in finitimâ regione Perſidis hyematum copias diviſit, non ut voluit; ſed militum id cogebat voluntas. 50 Namque illa phalanx Alexandri Magni quæ Aſiam peragraverat, divicerátque Perſas, inveteratâ cùm gloriâ tùm etiam licentiâ, non parére ſe ducibus, ſed imperare poſtulabat, 51 ut nunc veterani faciunt noſtri. Itaque periculum eſt, ne faciant, quod illi fecerunt ſuâ intemperantiâ nimiáque licentiâ, ut omnia perdant, neque minùs eos, cum quibus ſteterint, (i) quàm adverſùs quos fecerint. Quod ſi quis illorum veteranorum legat facta, paria horum cognoſcat, neque rem ullam, niſi tempus, intereſſe judicet. Sed ad illos revertar. Hyberna ſumpſerant, non ad uſum belli, ſed ad ipſorum luxuriam, longéque inter ſe diſceſſerant. Hoc Antigonus quum comperiſſet, intelligerétque ſe parem non eſſe paratis adverſariis, ſtatuit aliquid ſibi conſilii novi eſſe capiendum. Duæ erant viæ, quà ex Medis, ubi ille hyemabat, ad adverſariorum hybernacula poſſet perveniri. Quarum brevior per loca deſerta, quæ nemo incolebat propter aquæ inopiam: cæterùm dierum erat fere decem. Illa autem qua omnes commeabant, (k) altero tanto longiorem habebat anfractum, ſed erat copioſa; omniúmque rerum abundans. Hàc ſi proficiſceretur, intelligebat priùs adverſarios reſcituros de ſuo adventu, quàm ille tertiam partem confeciſſet itineris ſui: (l) ſin per loca ſola contenderet; ſperabat ſe imprudentem hoſtem oppreſſurum. Ad hanc rem conficiendam

INTERPRETATIO.

(i) *Quam contra quos pugnaverint.* (k) *Duplo majorem habebat circuitum.* (l) *Sin per locorum ſolitudines incederet.*

NOTÆ.

quam ad alienigenam accedere, ipſe quoque non erubeſceret antè ipſorum tentoria conſpici, qui Dax exercitus eſſet.

49 *Hic in Parætacis.*] Stephano Παραιτάκη πόλις Μηδίας. Ptolemæo Parætaceni Mediæ accenſentur. Tamen ex Nepotis verbis conjicere eſt locum hunc non in Mediâ, ſed Mediam inter & Perſidem ſitum eſſe, quia Antigonum in Mediam redire cogit.

50 *Namque illa Phalanx.*] De phalange illâ mox dictum eſt.

51 *Ut nunc veterani faciunt noſtri.*] Hæc carpit veteranorum ſui temporis arrogantiam, in quam etiam Cic. acriter invehitur Philipp. 1. cap. 6. & multis aliis in locis.

imperat quàm plurimos utres atque etiam culleos comparari: Post hæc pabulum, prætereà cibaria cocta dierum decem, utque quàm minimè fieret ignis in castris. Iter quod habebat, omnes celat.

CAP. IX. Sic paratus, quà constituerat, proficiscitur. Dimidium ferè spatium confecerat, quum ex fumo castrorum ejus [52] suspicio allata est ad Eumenem, hostem appropinquare. Conveniunt duces, quæritur quid opus sit facto. Intelligebant omnes, tam celeriter copias ipsorum contrahi non posse, quàm Antigonus adfuturus videbatur. [53] Hîc omnibus titubantibus, & de rebus summis desperantibus, Eumenes ait, [54] *Si celeritatem velint adhibere, & imperata facere, quod antè non fecerint, se rem expediturum. Nam quod diebus quinque hostis transire posset, se effecturum, ut non minùs totidem dierum spatio retarderetur.* [54] *Quare, circumirent, suas quisque copias contraheret.* Ad Antigoni autem refrænandum impetum tale capit consilium: (m) certos omittit homines ad infimos montes, qui obvii erant itineri adversariorum, hîsque præcipit, (n) ut primâ nocte quàm latissimè possint, ignes faciant quàm maximos, atque hos secundâ vigiliâ minuant, tertiâ perexiguos reddant: (o) & [55] adsimulatâ castrorum consuetudine, suspicionem injiciant hostibus, his locis esse castra, ac de eorum adventu esse prænuntiatum: (p) Idémque posterâ nocte faciant. Quibus imperatum erat, diligenter præceptum curant. Antigonus tenebris obortis ignes conspicatur, credit de suo adventu esse auditum, & adversarios illuc suas contraxisse copias. Mutat consilium, & quoniam imprudentes adoriri non posset, flectit iter suum, & illum anfractum longiorem copiosæ viæ capit; ibique diem unum opperitur, ad lassitudinem sedandam militum, ac reficienda jumenta, (q) quò integriore exercitu decerneret.

INTERPRETATIO.

(m) *Edocet inquit milites ad montium radices.* (n) *Ut primâ vigiliâ.* (o) *Et observato castrorum usu.* (p) *Pariterque quartâ vigiliâ agant.*

NOTÆ.

[52] *Suspicio allata est ad Eumenem.*] Nimirum à Barbaris qui non fumum, sed ignium fulgorem videntes, teste Plutarcho, ex summitate collium circumjacentium Camelis cursoribus nuncium Eumeni & Peucestæ attulerunt, ut refert Diodorus; Plutarchus verò soli Peucestæ, quippe qui propior esset hostibus.

[53] *Hic omnibus titubantibus.*] Id est, trepidantibus. Nonius, titubare trepidare est.

[54] *Quare circumirent.*] Sua hyberna circumeundo Milites suos congregarent.

[55] *Adsimulatâ castrorum consuetudine.*] Ignes scilicet accendendo, rumores & strepitum excitando, & cætera ejusmodi castrensia exhibendo.

CAP.

CAP. X. Hic Eumenes callidum imperatorem [56] vicit conſilio, celeritatémque impedivit ejus, neque tamen multùm profecit. Nam invidiâ ducum, cum quibus erat, [57] perfidiáque militum Macedonum veteranorum, [58] quum ſuperior prælio diſceſſiſſet, Antigono eſt deditus, [59] quum exercitus ei ter antè ſeparatis temporibus jurâſſet ſe eum defenſurum, nec unquam deſerturum. Sed tanta fuit nonnullorum virtutis obtrectatio, ut fidem amittere mallent, quàm eum non prodere. Atque hunc Antigonus, (r) quum ei fuiſſet infeſtiſſimus, conſervâſſet, ſi per ſuos eſſet licitum, quòd ab nullo ſe plus adjuvari poſſe intelligebat in his rebus, quas impendére jam apparebat omnibus. [60] Imminebant enim Seleucus, Lyſimachus, Ptolemæus, opibus jam valentes, cum quibus ei de ſummis rebus erat dimicandum. Sed non paſſi ſunt hi, qui circa erant, quòd videbant, Eumene recepto, omnes præ illo parvi futuros. Ipſe autem Antigonus adeò erat incenſus, ut niſi magnâ ſpe maximarum rerum leniri non poſſet.

CAP. XI. Itaque quum eum in cuſtodiam dediſſet, & præfectus cuſtodum quæſiſſet, *Quemadmodum ſervari vellet; ut acerrimum, inquit, leonem, aut ferociſſimum elephantum.* Nondum enim ſtatuerat, eum conſervaret nécne. (ſ) Veniebat autem ad Eumenem utrúmque genus hominum, (t) & qui propter odium fructum oculis ex ejus caſu capere vellent, & qui propter veterem amicitiam colloqui conſolarique cuperent. Multi etiam, qui ejus formam cognoſcere ſtudebant, qualis eſſet, quem tamdiu, támque valdè timuiſſent, cujus in pernicie poſitam ſpem habuiſſent victoriæ. At Eumenes, quum diutiùs in vinculis eſſet, ait Onomarcho,

INTERPRETATIO.

(r) *Quamvis eum maximè odiſſet.* (ſ) *Conveniebat verò Eumenem duplex hominum genus.* (t) *Et qui præ odio, ex illius infortunio oculos voluptate paſcerent.*

NOTÆ.

[56] *Vicit conſilio.*] Idem ſentit Plutarchus.

[57] *Perfidiáque militum.*] Ad hanc proditionem impulſos fuiſſe milites Juſtinus ſcribit lib. 14. & Plutarchus in Eumene; ut uxores & liberos ſuos, & quæ in prælio amiſerant ab Antigono reciperent.

[58] *Quum ſuperior prælio diſceſſiſſet.*] Immò Antigonum ſuperiorem fuiſſe ſcribit Juſt. eodem l. 14. c. 3. cujus hæc verba ſunt: *At poſtremum quum Antigonum venire cum exercitu nunciatum eſſet, compellit eos in aciem deſcendere. Ibi dum Ducis imperia contemnunt, hoſtium virtute ſuperantur.*

[59] *Quum exercitus ei ter, &c.*] Quater Juſt. ut patet ex his illius verbis: *Quater intra hunc annum in mea verba jurejurando obſtricti eſtis*, lib. 14. cap. 4.

[60] *Imminebant enim Seleucus, Lyſimachus, Ptolemæus.*] Seleucus Babyloniæ præfectus. Lyſimachus Thraciam occupaverat cùm regionibus finitimis. Ptolemæus Ægyptum invaſerat, de quo jam ſuprà.

penes

penes quem ſumma imperii erat cuſtodiæ, *Se mirari, quare jam tertium diem ſic teneretur, non enim hoc convenire Antigoni prudentiæ,* (u) *ut ſic deuteretur victo, quin aut interfici, aut miſſum fieri juberet.* Hîc quum ferociùs Onomarcho loqui videretur: *Quid tu?* inquit, *animo ſi iſto eras, cur non prælio cecidiſti potiùs, quàm in poteſtatem inimici venires:* Huic Eumenes, *Utinam quidem iſtud eveniſſet,* inquit: *ſed eò non accidit, quòd nunquam cum fortiore ſum congreſſus. Non enim cum quoquam arma contuli, quin is mihi ſuccubuerit. Non enim virtute hoſtium,* [61] *ſed amicorum perfidiâ decidi.* Neque id falſum; (x) nam & dignitate fuit honeſtâ, & viribus ad laborem ferendum firmis, neque tam magno corpore, quàm figurâ venuſtâ.

CAP. XII. De hoc Antigonus, quum ſolus conſtituere non auderet, ad conſilium retulit. Hîc quum [62] plerique omnes primò perturbati admirarentur, non jam de eo ſumptum eſſe ſupplicium. à quo tot annos adeò eſſent malè habiti, ut ſæpè ad deſperationem forent adducti, quique maximos duces interfeciſſet; (y) denique in quo uno eſſet tantùm, ut quoad ille viveret, ipſi ſecuri eſſe non poſſent: interfecto, nihil habituri negotii eſſent; poſtremò, ſi illi redderet ſalutem, quærebant quibus amicis eſſet uſurus; ſeſe enim cum Eumene apud eum non futuros: Hic cognitâ conſilii voluntate, tamen uſque ad ſeptimum diem deliberandi ſibi ſpatium reliquit. Tum autem quum vereretur, ne qua ſeditio exercitûs oriretur, vetuit ad eum quenquam admitti, & quotidianum victum amoveri juſſit. [63] Nam negabat ſe ei vim allaturum, qui aliquandò fuiſſet amicus. Hic tamen non ampliùs quàm triduum fame fatigatus, cum caſtra moverentur, inſciente Antigono jugulatus eſt à cuſtodibus.

CAP. XIII. Sic Eumenes annorum quinque & quadraginta, quum ab anno vigeſimo (ut ſuprà oſtendimus) (z) ſeptem annos Philippo apparuiſſet, & tredecim apud Alexandrum eundem locum obtinuiſſet; in his uni equitum alæ præfuiſſet; poſt autem Alexandri Magni mortem imperator exercitus duxiſſet, ſummóſque duces partim repuliſſet, partim interfeciſſet; captus non Antigoni virtute, ſed Macedonum perjurio, talem habuit exitum vitæ. De

INTERPRETATIO.

(u) *Ut ſic abiturus.* (x) *Nam & decoram ſpeciem habuit.* (y) *Qui tandem unus tantùm valeret.* (z) *Septem annos cum Philippo fuiſſet.*

NOTÆ.

[61] *Sed amicorum perfidiâ decidi.*] Id eſt, de meâ fortunâ dejectus ſum.

[62] *Plerique omnes.*] Helleniſmus eſt.

[63] *Nam negabat ſe ei vim allaturum.*] Quaſi vim inferre non fuiſſet inediâ & fame hominem necare; immò ſanè illud inter crudelitatis exempla referri debet.

quo

quo quanta fuerit omnium opinio eorum, qui post Alexandrum Magnum reges sunt appellati, ex hoc facilè potest judicari, [64] quòd nemo Eumene vivo rex appellatus est, sed præfectus. Idem post hujus occasum statim regium ornatum nonénque sumpserunt: neque quod initio prædicârunt, se Alexandri liberis regnum servare, id præstare voluerunt: & uno propugnatore sublato, quid sentirent aperuerunt. Hujus sceleris principes fuerunt Antigonus, Ptolemæus, Seleucus, Lysimachus, Cassander. Antigonus autem Eumenem mortuum propinquis ejus sepeliendum tradidit. Hi militari honestóque funere, comitante toto exercitu, humaverunt, ossáque ejus in Cappadociam [65] ad matrem atque uxorem liberósque ejus deportanda curârunt.

NOTÆ.

64 *Quod nemo Eumene vivo Rex appellatus est.*] Hoc non Eumenis, sed verecundiæ causâ fecisse scribit Just. lib. 15.

65 *Ad matrem atque uxorem.*] Uxor ejus Barsine natione Persica, filia Artabazi, ex quâ filium nomine Herculem susceperat Alexander, ut refert. Q. Curtius, lib. 10.

XIX.

PHOCION ATHENIENSIS.

CAP. I.

ETsi [2] sæpè exercitibus præfuit, summósque magistratus cepit; tamen multó ejus notior integritas est vitæ, [3] quàm rei militaris labor. [4] Itaque hujus memoria est nulla, illius autem mam ac ferè incredibilem ejus integritatem fuisse necesse est, quum etiam notior dicatur ejus belli laboribus; siquidem, ut mox dictum est ex Plutarcho, quinquies & quadragies exercitibus præfuit, & octogesimum etiam agens annum a populo præcise jussus est, ex eodem Plutarcho.

NOTÆ.

1 PHOCION.] Hujus patrem, quem Suidas Phocum vocat, Fabrum Cochlearium fuisse scribit Ælianus Var. Hist. lib. 22. c. 43.

2 *Sæpè exercitibus præfuit.*] Id præsertim ex Plutarcho patet, quòd quinquies & quadragies exercitibus præfuit, cùm ne semel quidem Comitiis interfuisset.

3 *Quam rei militaris labor.*] Sum-

4 *Itaque hujus memoria est nulla.*] Id sane respective dicitur, & habitâ ra-

gio

gna fama : [5] ex quo cognomine BONUS eſt appellatus. [6] Fuit enim perpetuò pauper, quum ditiſſimus eſſe poſſet, propter frequentes delatos honores, poteſtatéſque ſummas, quæ ei à populo dabantur. Hic quum [7] à rege Philippo munera magnæ pecuniæ repudiaret, legatique hortarentur accipere ; ſimúlque admonerent, (a) *Si ipſe his facilè careret, liberis tamen ſuis proſpiceret, quibus difficilè eſſet in ſummâ paupertate tantam paternam tueri gloriam :* His ille, *Si mei ſimiles erunt, idem hic,* inquit, *agellus illos alet qui me ad hanc dignitatem perduxit : ſin diſſimiles ſunt futuri, nolo meis impenſis illorum ali augerique luxuriam.*

CAP. II. Eidem quum propè ad annum octogeſimum proſpera permanſiſſet fortuna, extremis temporibus magnum in odium pervenit ſuorum civium. [8] Primò cum Demade de urbe tradendâ [9] Antipatro conſenſerat, ejuſque conſilio Demoſthenes cum cæteris, qui benè de republicâ mereri exiſtimabantur, plebiſcito in exilium erant expulſi, Neque in eo ſolùm offenderat, quòd patriæ malè conſuluerat, ſed etiam quòd amicitiæ fidem non præſtiterat. Namque auctus adjutúſque à Demoſthene, eum, quem tenebat, aſcenderat gradum, [10] quum adverſùs Charetem eum ſub-

INTERPRETATIO.

(a) *Si eorum egeſtatem non ægrè pateretur.*

NOTÆ.

tione ejus eximiæ integritatis ; aloquin falſum eſſet, quum toties bellis præponi non potuerit quin res præclarè geſſerit, & quin earum memoria fuerit. At verò non rarò evenit, ut in viro bono ſi una virtus prælucens cæteras non obruat, ſaltem palmam, & gloriæ locum præripiat.

5 *Ex quo cognomine bonus eſt appellatus.*] Sic Ariſtides dictus fuit juſtus propter morum æquitatem, ut ſuprà in Ariſtide. Cæterùm olim gloriæ ducebatur à virtutibus moralibus nomen imponi ; quod poſtea vitio temporum obſolevit. Phocion verò multis præclaris virtutibus id ſibi cognomen comparaverat, quod ex Valer. Max. verbis lib. 3. c. 8. evidenter patet. *Placidi & miſericordes & liberales, omniq; ſuavitate temperati mores Phocionis, quos optimè profectò conſenſus omnium bonitatis cognomine decorandos cenſuit :* Unde Χρηστὸς à Suidâ dictus eſt, quia aliis omnibus magis quàm ſibi utilis erat.

6 *Fuit enim perpetuò pauper.*] Vide Athenæum lib. 10. cap. 3. Et Plutarchum, περὶ φιλοπλουτίας.

7 *A Rege Philippo munera magna pecuniæ.*] Ælianus lib. 1. Var. Hiſt. non à Philippo, ſed ab Alexandro centum argenti talenta Phocioni miſſa fuiſſe ſcribit, & quatuor Civitates quarum quamcumque ad libitum deligere juſſit, oblatas : Quæ omnia Phocion repudiavit. Sic etiam Plutarchus in Apophtheg. & vitâ Phocionis.

8 *Primò cum Demade.*] Demades Athenienſis Orator fuit æmulus Demoſthenis, qui ex Macedonum gratiâ poteſtatem ſibi & opes quærebat, contra verò Demoſthenes ad ſolam Patriæ libertatem ſpectabat.

9 *Antipatro.*] Qui ab Alexandro Magno ad expeditionem Perſicam diſcedente, Macedoniæ præpoſitus eſt, & in quâ ipſo mortuo, regnavit.

10 *Quem adverſus Charetem.*] Athenienſium Ducem, in promittendo facilem & promptum : Unde Proverb. *Charetis pollicitationes.* Suidas.

ornaret

ornaret, ab eodem in judiciis, quum capitis cauſam diceret, defenſus aliquotiens, liberatus diſceſſerat. Hunc non ſolùm in periculis non defendit, ſed etiam prodidit. Concidit autem maximè uno crimine; quia [11] quum apud eum ſummum eſſet imperium populi, [12] & Nicanorem Caſſandri præfectum inſidiari Piræeo Athenienſium [13] à Dercyllo moneretur; idémque poſtularet, ut provideret, ne commeatibus civitas privaretur: hîc audiente populo, *Phocion negavit eſſe periculum, ſèque ejus rei obſidem fore pollicitus eſt.* Neque ita multò pòſt Nicanor Piræeo eſt potitus. Ad quem recuperandum, ſine quo Athenæ omninò eſſe non poſſunt, quum populus armatus concurriſſet, hîc non modò neminem ad arma vocavit, ſed ne armatis quidem præeſſe voluit.

CAP. III. Erant eò tempore Athenis duæ factiones; quarum una [14] populi cauſam agebat, altera optimatum. In hâc erant Phocion & [15] Demetrius Phalereus. Harum utraque Macedonum patrociniis nitebatur. [16] Nam populares Polyperchonti favebant, optimates cùm Caſſandro ſentiebant. Interim à Polyperchonte Caſſander Macedoniâ pulſus eſt. Quo facto populus ſuperior factus, ſtatim duces adverſariæ factionis, capitis damnatos, patriâ propulit: In his Phocionem & Demetrium Phalereum: déque eâ re legatos ad Polyperchontem miſit, qui ab eo peterent, ut ſua decreta confirmaret. Huc eódem profectus eſt Phocion, quò ut venit, cauſam [17] apud Philippum regem verbo, re ipsâ quidem apud Polyperchontem juſſus eſt dicere. Namque is tum

NOTÆ.

[11] *Quum apud eum ſummum eſſet imperium populi.*] Archontem tunc fuiſſe ſcribit Plutarchus in ejus vitâ; idque eſt ſummum imperium populi tenere; nam Archontes exordium habuerunt Athenis ab exceſſu Codri ultimi Regis, quorum primus fuit Medon Codri filius; Vell. Paterc. initio Hiſt. Rom. Et penes eos totius reip. regimen, ſummaque rerum erat.

[12] *Et Nicanorem Caſſandri præfectum.*] Caſſander Antipatri filius, unus fuit ex Alex. Ducibus & mortis ejus authoribus, qui ipſo mortuo regium nomen accepit, & Macedoniam invadens Olympiadem Alex. Mag. Matrem occidi juſſit, & immani ſævitiâ omnem familiam regiam abolevit. Juſt. lib. 14. cap. 6.

[13] *A Dercyllo moneretur.*] Atticæ præfecto; illum enim ei regioni Antipater præpoſuerat, ut refert Plutarchus.

[14] *Populi cauſam agebat.*] Cui parùm ſtudebat tunc temporis Phocion cum Demade Demoſthenis æmulo; Callimedonte, & Pericle, ut refert Plutarchus in Phocione.

[15] *Demetrius Phalereus.*] Hic Theophraſti diſcipulus fuit, cui propter eximias ejus virtutes trecentas ſexaginta ſtatuas æreas Athenienſes erexerunt. Vide Polyænum, lib. 4.

[16] *Nam populares Polyperchonti favebant.*] Ille præpoſitus fuerat ab Antipatro Græciæ & Macedoniæ, tandemque occiſus eſt cum Neoptolemo in prælio quod adverſùs Eumenem commiſerant. Juſt. lib. 13. c. 8. Populares autem ſeu Democratiæ ſtudioſi hujus partes ſuſtinebant.

[17] *Apud Philippum Regem.*] Non Philippum Alex. magni Patrem, ſed Philippum Aridæum, quem penes tantùm Regis nomen, poteſtas verò & Imperium penes Eurydicen uxorem e-

regis

regis rebus præerat. [18] Hîc quum ab Agnonide accuſatus eſſet, quòd Piræeum Nicanori prodidiſſet, [19] ex conſimili ſententiâ in cuſtodiam conjectus, Athenas deductus eſt, ut ibi de eo legibus fieret judicium.

CAP. IV. Huc ubi perventum eſt, quum propter ætatem (b) pedibus jam non valeret, [20] vehiculóque portaretur, magni concurſus ſunt facti, quum alii reminiſcentes veteris famæ, ætatis miſererentur; plurimi verò ita exacuerentur propter proditionis ſuſpicionem Piræei: maximéque quòd adversùs populi commoda in ſenectute ſteterat. Quâ de re ne perorandi quidem ei data eſt facultas, & dicendi cauſam. Inde judicio, [21] legitimis quibuſdam confectis, damnatus, [22] traditus eſt undecimviris, quibus ad ſupplicium, more Athenienſium, publicè damnati tradi ſolent. Hic quum ad mortem duceretur, [23] obvius ei fuit Emphyletus, quo familiariter fuerat uſus. Is quum lacrymans dixiſſet, *O quàm indigna perpeteris Phocion!* huic ille, *At non inopinata*, inquit, [24]

INTERPRETATIO.

(b) *Pedes* incedere *tunc non poſſet.*

NOTÆ.

jus, alioſque adulatores. Quâ de re vide Juſt. lib. 14. c. 5.

[18] *Hic quum ab Agnonide.*] In quibuſdam exemplaribus legitur, *Agnone*: & reipsâ Athenæus lib. 12. c. 18. meminit Agnonis hominis deliciis affluentis. Verùm legendum eſſe *Agnonide*, patet ex Plutarcho, qui eum Agnonidem ſycophantam fuiſſe ait in Phocione.

[19] *Ex conſimili ſententiâ.*] Quidam legunt, *ex conſilii ſententiâ*, hancque lectionem interpretatione tuetur Savaro, quam ſanè non improbandam cenſerem, niſi jam priùs lata fuiſſet ſententia Athenis, cui relativum eſt verbum *conſimili*.

[20] *Vehiculoque portaretur.*] Sic ſolebant deferri antiquitùs, quemadmodum & hodie, omnes capite damnati, non quidem propter rationem à Nepote allatam; ſed potiùs ignominiæ cauſâ, & ut omnium aſpectui faciliùs paterent; Undè Ammianus Marcellinus lib. 29. cap. 11. ait, *Promiſcuè juvenes aliique membris omnibus capti ad ſupplicia ſellis geſtatoriis ducebantur.*

[21] *Legitimis quibuſdam confectis.*] Quæ legitima confecta fuerint parum liquet, illâ enim lege conſtituta erant ad accuſandum & audiendum reum; At verò ne ipſi quidem cauſam dicendi data eſt facultas; unde factum eſt ut plerique, præſertim boni cives judicium illud averſati ſint. Vide Valer. Max. de fato Phocionis loquentem lib. 5. c. 3. extern. 3.

[22] *Traditus eſt undecim viris.*] Hoc τοῖς ἑνδεκάνδρις, & ἐπάρχοις Græci vocabant, nec Romanis triumviris capitalibus multùm abſimiles fuiſſe ſcribit Budæus. Ad id autem præſertim inſtituti fuerant, ut facinoroſos homines comprehenſos in carcerem conjicerent, & capitis damnatos ad ſupplicium ducerent; quod ex Platone in Phædone, Ariſtot. lib. 6. c. ultimo, de optimâ adminiſtrandæ reip. formâ, & aliis manifeſtum eſt.

[23] *Obvius ei fuit Emphyletus.*] De hujus viri nomine dubium eſt; quidam enim Evippum vocant, nituntur que Plutarchi authoritate qui viri hujus nominis meminit in Phocione. Ælianus verò lib. 13. c. 41. hunc Thudippum vocat; Ariſtidem, Seneca in conſolat. ad Helviam cap. 13. Ego tamen nihil mutandum arbitror.

[24] *Hunc enim exitum plerique clari viri Athenienſes habuerunt.*] Vide e-

hunc

hunc enim exitum plerique clari viri habuerunt Athenienſes. In hoc tantum fuit odium multitudinis, [25] ut nemo auſus ſit eum liber ſepelire. Itaque à ſervis ſepultus eſt.

NOTÆ.

orum Catalogum apud Lucianum in Dialogo, *de non temerè credendo calumniæ.*

[25] *Ut nemo auſus ſit eum liber ſepelire.*] Propter legem Atticam quâ non licebat proditionis damnatos ſepelire, ut jam dictum in Themiſtocle; & ut patet ex ipſis Valer. Max. verbis, lib. 5. c. 3. Phocion non tantùm equuleo ab Athenienſibus impoſitus eſt; ſed certè poſt obitum nullam, Atticæ regionis, quæ oſſibus ejus injiceretur glebulam invenit; juſſus extra fines projici intra quos optimus civis vixerat.

XX.

'TIMOLEON CORINTHIUS.

CAP. I.

SIne dubio magnus omnium judicio hic vir extitit. Namque huic uni contigit, quod neſcio an ulli, ut patriam, in quâ erat natus, [2] oppreſſam à tyranno liberaret; & à Syracuſis, quibus auxilio erat miſſus, inveteratam ſervitutem depelleret, totámque [3] Siciliam multos annos bello vexatam, [4] à barbarísque oppreſſam, ſuo adventu in priſtinum ſtatum reſtitueret. Sed in his rebus non ſimplici fortunâ conflictatus eſt: &, id quòd difficilius putatur, multò ſapientiùs tulit ſecundam quàm adverſam fortunam. Nam quum frater ejus Timophanes dux à Corinthiis delectus, tyrannidem per milites mercenarios occupâſſet, particépſque regni poſſet eſſe: tantùm abfuit à ſocietate ſceleris, ut ante-

NOTÆ.

[1] TIMOLEON CORINTHIUS.] Cujus Pater fuit *Timænetus*, ex Diodoro, lib. 16. Ex Plutarcho verò in Timoleonte, *Timodemus*. Quo ad etymologiam nominis nihil moror; alii enim ſcribunt Timoleon; ἀπὸ τοῦ Τιμᾶν; alii Tymoleon ἀπὸ τῆς Θυμοῦ.

[2] *Oppreſſam à Tyranno.*] Nimirùm à fratre ſuo Timophane, ut infrà videbitur.

[3] *Siciliam multos annos bello vexatam.*] Partim regnante Dionyſio majore, ut ſupra in Dione; partim Dione interfecto per tyrannidem Callipi, Hipparini, & Dionyſii Junioris, poſtquam amiſſum Imperium recuperavit. Ex Diodoro loco mox citato.

[4] *A Barbarisque oppreſſam.*] Nimirùm tulerit

tulerit ſuorum civium libertatem fratris ſaluti, & patriæ legibus obtemperare ſanctius duxerit quàm imperare patriæ. Hac mente per aruſpicem communémque affinem, cui ſoror ex iiſdem parentibus nata, nupta erat: fratrem tyrannum interficiendum curavit. Ipſe non modò manus non attulit, [5] ſed ne aſpicere quidem fraternum ſanguinem voluit. Nam dum res conficeretur, procul in præſidio fuit, ne quis ſatelles poſſet ſuccurrere. Hoc præclariſſimum ejus facinus non pari modo probatum eſt ab omnibus. Nonnulli enim læſam ab eo pietatem putabant, & invidiâ laudem virtutis obterebant. Mater verò poſt id factum neque domum ad ſe filium admiſit; neque aſpexit, quin eum fratricidam impiúmque deteſtans compellaret. Quibus verbis adeò eſt commotus, [6] ut nonnunquam vitæ finem facere voluerit, atque ex ingratorum hominum conſpectu morte decedere.

CAP. II. Interim Dione Syracuſis interfecto, Dionyſius rurſus Syracuſarum potitus eſt. Cujus adverſarii opem à Corinthiis petiverunt, ducémque, quo in bello uterentur, poſtulârunt. Huc Timoleon miſſus, incredibili felicitate Dionyſium totâ Siciliâ depulit. Quum interficere poſſet, noluit, [7] tutóque, ut Corinthum perveniret, effecit, quòd utrorúmque Dionyſiorum opibus Corinthii ſæpè adjuti fuerant. Cujus benignitatis memoriam volebat exſtare, eámque præclaram victoriam ducebat, [8] in quâ plus eſſet clementiæ quàm crudelitatis. Poſtremò, ut non ſolùm auribus acciperetur, ſed etiam oculis cerneretur, quem, & ex quanto regno

NOTÆ.

rùm à Carthaginienſibus.

[5] *Sed ne aſpicere fraternum ſanguinem voluit.*] Quod moderatioris animi indicium eſt ſuam patriam vindicantis, quia qui vultum ſanguine imbuit, oculóſque ſupplicio paſcit, hic certè plus ſe, quàm Patriam vindicat.

[6] *Ut nonnunquam vitæ finem facere voluerit.*] Id magnanimitati ejus parùm reſpondere videtur, quòd propter clamores & mulieris querelas tantoperè commoveretur. Illud tamen ex Plutarcho liquet, qui eum inediâ ſe extinguere voluiſſe ait.

[7] *Tutóque ut Corinthum perveniret, effecit.*] Ubi, ſcilicet, propter inopiam literas puerulos docuit; unde Proverb. Dionyſius Corinthi. Quâ de re vide Plutarchum in Timoleonte. Cic. ad Atticum 9 Valer. Max. lib. 6. c. 9.

[8] *In quâ plus eſſet clementiæ, quàm crudelitatis.*] Dubitari, nec abs re, poteſt utrum Timoleon magis ad clementiam, quàm ad acerbiorem vindictam ſpectaverit, quum ad tantos calamitatis ſenſus Dionyſium reſervavit. Nam ipſi vitam ſervando eò miſeriorem efficiebat, & ſupplicium ejus magis protrahebat: omni quippe morte acerbius eſt totâ vitâ ſupplicium pati, & quotidie magis ac magis ſentire ſe perire. Attamen quum vita omnium rerum ſit pretioſiſſima, hacque conceſſâ recuperandæ aliàs fortunæ ſpes ademta non videatur; ideò qui ſervavit incolumem, ſatis ſibi temperâſſe putandus eſt: unde Tacitus lib. 12. cap. 19. ait, *Bellorum egregios fines eſſe, quoties ignoſcendo tranſigatur.* Et c. 37. ibid. *Et ſi incolumem ſervaveris, æternum clementiæ exemplar ero.* Quam ſententiam verba Senecæ egregiè illuſtrant lib. 1. de Clementiâ c. 21. *Et quiſquis ex alto ad inimici pedes abjectus alienam de capite ſuo ſententiam expectavit, in ſervatoris ſui glo-*

ad

ad quam fortunam detruſiſſet. Pòſt Dionyſii deceſſum, [9] cum Icetâ bellavit, qui adverſatus fuerat Dionyſio; (a) quem non odio tyrannidis diſſenſiſſe, ſed cupiditate, indicio fuit, quòd ipſe, expulſo Dionyſio, imperium dimittere noluit. Hoc ſuperato Timoleon maximas copias Carthaginienſium [10] apud Crimeſſum flumen fugavit, (b) ac ſatis habere coëgit, ſi liceret Africam obtinere, qui jam complures annos poſſeſſionem Siciliæ tenebant. [11] Cepit etiam Mamercum Italicum ducem, hominem bellicoſum & potentem, qui tyrannos adjutum in Siciliam venerat.

CAP. III. Quibus rebus confectis, quum propter diuturnitatem belli non ſolùm regiones, ſed etiam urbes deſertas videret; conquiſivit quos potuit, primùm Siculos, deinde Corintho arceſſivit colonos, quòd ab his initio Syracuſæ eſſent conditæ. Civibus veteribus ſua reſtituit, novis bello vacuefactas poſſeſſiones diviſit; urbium mœnia diſjecta, fanáque deleta refecit; civitatibus leges libertatémque reddidit; ex maximo bello tantum otium toti inſulæ conciliavit, ut hic conditor urbium earum, non illi, qui initio deduxerant, videretur. [12] Arcem Syracuſis, quàm munierat Dionyſius ad urbem obſidendam, à fundamentis disjecit; cætera tyrannidis propugnacula demolitus eſt, (c) deditque operam, ut quàm minimè multa veſtigia ſervitutis manerent. Quum tantis eſſet opibus, ut etiam invitis imperare poſſet, tantum autem haberet amorem omnium Siculorum, ut nullo recuſante regnum obtineret: [13] maluit ſe diligi quàm metui. Itaque, quum primùm

INTERPRETATIO.

(a) *Qui non tanquam tyrannidis oſor, ſed ambitioſus rebellâſſe viſus eſt, quoniam poſt ejectum Dionyſium, à dominatione diſcedere recuſavit.* (b) *Eoque ipſos adegit, ut ſatis ſibi eſſe crederent, ſi Africâ potiri ſas eſſet.* (c) *Curavitque ut quàm pauciſſimæ ſervitii reliquiæ ſupereſſent.*

NOTÆ.

riam vivet, pluſque nomini ejus conferet incolumis, quàm ſi ex oculis ablatus eſſet: aſſiduum enim ſpectaculum alienæ virtutis eſt; in triumpho citò tranſiſſet.

9 *Cum Icetâ bellavit.*] Hic unus ex amicis Dionis fuit.

10 *Apud Crimeſſum.*] Plutarcho, Κρίμισσον, fluvius eſt Siciliæ. Dionyſio Halicarnaſſ. lib. 1. Straboni 6. & Suidæ *Crimiſſum*; Lycophroni verò *Crimiſſicum*.

11 *Cepit etiam Mamercum.*] De quo lege Polyæn. lib. Strat. & Plutarchum qui hunc Cataniæ tyrannum fuiſſe ait.

12 *Arcem Syracuſis.*] Arces enim obſidione perpetuâ, & quaſi compedibus cives premunt, & Tyrannis æternam ſecuritatem pollicentur. Unde Seneca in Thyeſte:

In Arce ſummâ Pelopis una eſt pars domus
Converſa in Auſtros, cujus extremum latus
Æquale monti creſcit, atque urbem premit,
Et contumacem Regibus populum ſuis
Habet ſub ictu.

13 *Maluit ſe diligi, quàm metui.*] Simile quidpiam refert Aurelius Victor

potuit, imperium depoſuit, & privatus Syracuſis, quod reliquum vitæ fuit, vixit. Neque verò id imperitè fecit. Nam quòd cæteri reges imperio vix potuerunt, hic benevolentiâ tenuit. Nullus honos huic defuit, neque poſtea Syracuſis res ulla geſta eſt publica, de quâ priùs ſit decretum, quàm Timoleontis ſententia cognita. Nullius nunquam conſilium non modò antelatum, ſed ne comparatum quidem eſt: neque id magis benevolentiâ factum eſt, quàm prudentiâ.

CAP. IV. Hic quum ætate jam provectus eſſet, ſine ullo morbo [14] lumina oculorum amiſit, quam calamitatem ita moderatè tulit, ut neque eum querentem quiſquam audierit, neque eò minùs privatis publiciſque rebus interfuerit. Veniebat autem in theatrum, quum ibi concilium populi haberetur, (d) [15] propter valetudinem vectus jumentis junctis, atque ita de vehiculo, quæ videbantur, dicebat; neque hoc illi quiſquam tribuebat ſuperbiæ. Nihil enim unquam neque inſolens, neque glorioſum ex ore ejus exiit. Qui quidem quum ſuas laudes audiret prædicari, nunquam aliud dixit, quàm *ſe in eâ re maximas diis gratias agere, atque habere, quòd quum Siciliam recreare conſtituiſſent, tum ſe potiſſimùm ducem eſſe voluiſſent.* Nihil enim verum humanarum ſine deorum numine agi putabat.

CAP. V. [16] Itaque ſuæ domi ſacellum *αὐτομάτιας* conſtituerat, idque ſanctiſſimè colebat. Ad hanc hominis excellentem bonitatem mirabiles acceſſerunt caſus. Nam prælia maxima [17] natali die ſuo fecit omnia: quò factum eſt, ut ejuſdem natalem feſtum

INTERPRETATIO.

(d) *Infirmitatis causâ bigis deductus.*

NOTÆ.

c. 15. de Antonino Pio, his verbis: *Adeò trementibus eum, atque amantibus cunctis Regibus, Nationibuſque, & populis, ut parentem ſuum, patronum magis quàm Dominum Imperatorem vere putarent.*

[14] *Lumina oculorum amiſit.*] Diaſtole. Sic etiam de eo Plutarchus; & Cic. Tuſc. 5. multos qui & oculis capti fuerint, moderatéque eum caſum tulerint, enumerat.

[15] *Propter valetudinem vectus jumentis junctis.*] Sic apud Romanos Appius Claudius Cœcus lecticâ in Senatum ferebatur.

[16] *Itaque ſuæ domi ſacellum Αὐτομάτιας conſtituerat.*] Αὐτομάτια Deæ alicujus nomen fuiſſe certum eſt; ſed dubitatur cujuſnam Deæ. Quidam per id caſum fortuitum; quidam fortem fortunam intelligi volunt. Quo poſteriori ſenſu accipiendum eſſe puto: quia Siculi fortunam tanquam omnium actionum, laborumque humanorum Dominam venerabantur; cui & Græci, Romanique multa monumenta conſecrârunt, & ad hujus Deæ auſpicia ac Numen Timoleon retulit quidquid ſibi unquam proſperè evenit.

[17] *Natali die ſuo fecit omnia.*] Sic præterito ſæculo Carolus V. Imperator die Divo Matthiæ ſacro, quo natus erat, Regnum Hiſpaniæ obtinuerat, Imperator proclamatus fuerat, & memorabilem Ticini victoriam in Francos retulerat.

ſtum haberet univerſa Sicilia. Huic quidam [18] Laphyſtius, homo petulans & ingratus, (e) vadimonium quum vellet imponere, quòd cum illo ſe lege agere diceret, & complures concurriſſent, qui procacitatem hominis manibus coërcere conarentur: Timoleon oravit omnes, ne id facerent. *Namque id ut Laphyſtio, cæteriſque liceret, ſe maximos labores ſummáque adiiſſe pericula. Hanc enim ſpeciem libertatis eſſe, ſi omnibus, quod quiſque vellet, legibus experiri liceret.* Idem, quum quidam Laphyſtii ſimilis nomine Demænetus, in concione populi rebus geſtis ejus detrahere cœpiſſet, ac nonnulla inveheretur in Timoleonta, dixit, (f) *Nunc demum ſe voti eſſe damnatum, namque hoc à diis immortalibus ſemper precatum, ut talem libertatem reſtituerent Syracuſanis, in quâ cuivis liceret, de quo vellet, impunè dicere.* Hic quum diem ſupremum obiiſſet, publicè à Syracuſanis [19] in gymnaſio, quòd Timoleonteum appellatur, totâ celebrante Siciliâ, ſepultus eſt.

INTERPRETATIO.

(e) *In judicium conaretur traducere.* (f) *Nunc denique finem optatum obtinuiſſe.*

NOTÆ.

[18] *Laphyſtius.*] Sic legendum ex Plutarcho, non Lameſtius, ut quidam habent codices.

[19] *In Gymnaſio, quod Timoleonteum appellatur.*] Vide Polyænum in Agathoclem lib. 5. Plutarchus tamen in foro, non in Gymnaſio ſepultum ſcribit; at verò Gymnaſium illud in hujus gratiam fuiſſe conſtitutum.

REGES.

CAP. I.

HI ferè fuerunt Græciæ [1] gentis duces, qui memoriâ digni videantur, [2] præter reges. [3] Namque eos attingere noluimus, quòd omnium res geſtæ [4] ſeparatim ſunt relatæ: neque tamen hi

NOTÆ.

[1] *Græciæ Gentis.*] In quibuſdam legitur, *Græcæ Gentis.* Sed nihil muto, quia Græcia gens dicitur, quemadmodum *Italia terra, Hiſpania regio, &c.*

[2] *Præter Reges.*] Nimirùm earum Gentium, quæ aliis præluxerant.

[3] *Namque eos attingere.*] Legitur & *adjungere*, id eſt, vitis excellentium Græciæ Imperatorum.

[4] *Separatim.*] Id eſt, alio in libro qui Regum vitas complectebatur, qui quidem liber injuriâ temporum periiſſe creditur.

admodùm ſunt multi. Lacedæmonius autem Ageſilaus, [5] nomine, non poteſtate, fuit rex, ſicut cæteri Spartani. Ex his verò, qui dominatum imperio tenuerunt, excellentiſſimi fuerunt, ut nos judicamus, Perſarum, [6] Cyrus, & [7] Darius Hyſtaſpis filius; [8] quorum uterque privatus, virtute regnum eſt adeptus. [9] Prior horum, apud Maſſagetas in prælio cecidit: [10] Darius, ſenectute diem obiit ſupremum. Tres ſunt præterea ejuſdem generis, [11] Xerxes, & duo Artaxerxes, Macrochir & Mnemon. Xerxi maximè eſt illuſtre, quòd maximis poſt hominum memoriam exercitibus terrâ marique bellum intulit Græciæ. At Macrochir præcipuam habet laudem ampliſſimæ pulcherrimæque corporis formæ, quam incredibili ornavit virtute belli. Namque illo Perſarum nemo fuit manu fortior. Mnemon autem juſtitiæ famâ floruit. [12] Nam quum matris ſuæ ſcelere amiſiſſet uxorem, [13] tantùm indulſit dolori, ut eum pietas vinceret. [14] Ex his duo eodem nomine, morbo naturæ debitum reddiderunt. [15] Tertius ab Artabano præfecto ferro interfectus eſt.

NOTÆ.

5 *Nomine, non poteſtate fuit Rex.*] Vide quæ jam dicta ſunt à Nepote in Ageſilao, ubi dictum eſt morem eſſe Lacedæmoniorum, ut duos Reges ſemper haberent, nomine magis quam Imperio. Unde Dionyſius Halicarnaſſenſis Reges improprie dictos fuiſſe ſcribit.

6 *Cyrus.*] Ex Mandane Aſtyagis filiâ, & Cambyſe Persâ natus, qui ſuâ virtute Medorum Regnum adeptus eſt, ac Imperium à Medis ad Perſas tranſtulit.

7 *Et Darius Hyſtaſpis filius.*] De hoc jam ſuprà.

8 *Quorum uterque privatus.*] Cyrus enim Perſarum armis adjutus Aſtyagem Regno expulit. Darius verò, Magis occiſis, qui Perſarum Regnum fraude uſurpaverant, ex privato Rex per equi ſui hinnitum ſalutatus eſt. Vide Juſt. lib. 1. c. 10.

9 *Prior horum apud Maſſagetas.*] Quum Cyrus adverſus Thomirim Reginam Scytharum, vel Maſſagetarum, bellum moviſſet, ſecundo prælio victus inter mortuos inventus eſt. Porrò Maſſagetæ Gentes erant ſupra mare Caſpium ſitæ; unde Getæ & Scythæ eas circiter regiones incolebant, quæ hodie *Catai* nominantur. Vide Ptolemæum.

10 *Darius ſenectute diem obiit ſupremum.*] Eum regnaſſe 36. annos Herodotus ait lib. 4. Quanquam nonnulli 31. tantùm & dies 30. aſſerunt.

11 *Xerxes, & duo Artaxerxes.*] Jam de Xerxe ſuprà. Notandum tamen eſt Xerxis nomen commune fuiſſe Perſarum Regibus, quemadmodum & Cyri. Quantum verò ad duo Artaxerxes; alter Xerxis filius fuit, & dictus eſt Macrochir, ſeu Longimanus: alter Cyri junioris frater, cognomento Mnemon, ſeu Memor.

12 *Nam quum matris ſuæ ſcelere amiſiſſet uxorem.*] Scilicet, Statiram, quam ejus mater veneno peremerat. Cteſias lib. 16.

13 *Tantum indulſit dolori, ut eum pietas vinceret.*] Pietas, ſcilicet, erga matrem, non erga uxorem occiſam, quia ſolam matris ancillam ſceleris miniſtram ſupplicio affecit. Idem Cteſias ibidem.

14 *Ex his duo eodem nomine.*] Scilicet duo Artaxerxes, quorum prior regnavit 41. annos ſine conſorte, *Sulpic.* Et præterea 16. cum patre Xerxe. Poſterior autem regnavit, teſte Plutarcho, & Sulpicio 62. annos; licet Euſeb. 40. tantùm numeret.

15 *Tertius ab Artabano præfecto ferro interfectus eſt.*] Quâ de re Juſtinum lege lib. 3. c. 1.

CAP.

CAP. II. Ex Macedonum autem genere, duo multò cæteros anteceſſerunt rerum geſtarum gloriâ, Philippus Amyntæ filius & Alexander Magnus, Horum alter Babylone [16] morbo conſumptus eſt: [17] Philippus Ægis à Pauſaniâ, quum ſpectatum ludos iret, juxta theatrum occiſus eſt. [18] Unus Epirotes, Pyrrhus; qui cum populo Romano bellavit. Is quum [19] Argos oppidum oppugnaret in Peloponneſo, [20] lapide ictus interiit. [21] Unus item Siculus, Dionyſius prior, nam & manu fortis & belli peritus fuit, &, id quod in tyranno non facilè reperitur, minimè libidinoſus, non luxurioſus, non avarus, nullius rei denique cupidus, niſi ſingularis perpetuique imperii, ob eámque rem crudelis. (a) Nam dum id ſtuduit munire, nullius pepercit vitæ, quem ejus inſidiatorem putaret. Hic quum virtute (b) tyrannidem ſibi peperiſſet, magnâ retinuit felicitate, majórque annos ſexaginta natus, [22] deceſſit florente regno. Neque in tam multis annis cujuſquam ex ſuâ ſtirpe funus vidit, [23] quum ex tribus uxoribus liberos procreâſſet, multique ei nati eſſent Nepotes.

CAP. III. Fuerunt prætereà multi reges [24] ex amicis Alex-

INTERPRETATIO.

(a) *Quamdiu enim illud aſſerere curavit.* (b) *Regnum adeptus eſſet.*

NOTÆ.

[16] *Morbo conſumptus eſt.*] Seu potiùs veneno ætatis anno trigeſimo ſecundo cum tribus menſibus, & regni 12. cum 8. menſibus. Arrianus. Sed tamen de hoc tempore varii Authores, varias opiniones habent. Quapropter vide Cic. Euſeb. Juſt. Strabon. Gellium, & alios.

[17] *Philippus Ægis à Pauſaniâ.*] Ægis Macedoniæ oppidum, ubi olim Macedonum Regum ſepulturæ erant; ut Plinius refert. Pauſanias verò juvenis inter Macedones nobilitate clarus, ob neglectam à Philippo vindictam, quam ab ipſo petebat de injuriâ ſibi turpiter illatâ eundem interfecit; quâ de re vide Curtii ſupplementum, & alios.

[18] *Unus Epirotes, Pyrrhus.*] Hic quemadmodum Alexander, paterno genere ab Hercule, materno ab Achille ſe eſſe gloriabatur. Juſt. 17.

[19] *Argos oppidum.*] Duo ſunt, ut jam dictum eſt, ejus nominis oppida in hoc tractu, quamobrem vide quæ ſupra diximus.

[20] *Lapide ictus interiit.*] Juſt. lib. 25. c. 5. & Paulus Diaconus lib. 2. c. 20. cum Nepote de lapidis ictu conſentiunt quo Pyrrhus interiit. At verò Plutarchus, Pauſanias, Polyænus, & Strabo tegulæ ictu periiſſe ſcribunt, quos ſequitur Ovid. in Ibin.

Aut ut Achilleidem cognato nomine clarum
Opprimat hoſtili tegula jacta manu.

[21] *Unus item Siculus; Dionyſius prior.*] Vide quæ de illo apud Cic. v. Tuſc. dicuntur; & apud Juſt. lib. 20.

[22] *Deceſſit florente regno.*] Præ gaudio quod habuit ex nuncio reportatæ victoriæ, cum amicis ſuis vino & epulis largiùs uſum in morbum incidiſſe quo mortuus eſt, refert Diodorus. Quantùm verò temporis regnaverit, ex his Ciceronis verbis accipe. *Duo de quadraginta Dionyſius Tyrannus annos fuit opulentiſſimæ & beatiſſimæ civitatis.*

[23] *Quum ex tribus uxoribus liberos procreâſſet.*] De his in Dione jam dictum eſt.

[24] *Ex amicis Alex. Max.*] De ejus

andri Magni, qui poſt obitum ejus imperia ceperunt. [25] In his Antigonus, [26] & hujus filius Demetrius: [27] Lyſimachus, Seleucus, Ptolemæus. Ex his Antigonus, quum adverſus Seleucum Lyſimachúmque dimicaret; in prælio occiſus eſt. [28] Pari leto affectus eſt Lyſimachus à Seleuco. Nam ſocietate diſſolutâ, bellum inter ſe geſſerunt. At Demetrius, quum filiam ſuam Seleuco in matrimonium dediſſet, neque eò magis fida inter eos amicitia manere potuiſſet, (c) [29] captus bello in cuſtodiâ ſocer generi [30] periit morbo. Neque ita multò pòſt Seleucus [31] à Ptolemæo Cerauno dolo interfectus eſt; quem ille à patre expulſum Alexandriâ, alienarum opum indigentem, receperat. Ipſe autem Ptolemæus, quum vivus filio regnum tradidiſſet, [32] ab illo eodem vitâ privatus dicitur. De quibus quoniam ſatis dictum putamus, non incommodum videtur non præterire Hamilcarem & Hannibalem, quos & animi magnitudine, & calliditate omnes in Africâ natos præſtitiſſe conſtat.

INTERPRETATIO.

(c) *In generi vinculis prælio victus ſocer morbo extinctus eſt.*

NOTÆ.

Ducibus hîc loquitur, qui eo mortuo omnes ſibi diademata impoſuerunt, ut fert Author Machab.

[25] *In his Antigonus.*] Aſiæ & Syriæ Satrapes primus, qui tandem à Seleuco & Ptolemæo victus eſt.

[26] *Et hujus filius Demetrius.*] Hic Urbium obſeſſor dictus eſt. Plin. lib. 7. cap. 38. Quam nominis arrogantiam arguit Plutarchus in Demetrio: Seleuco Nicanori Syriæ Regi filiam ſuam Stratonicen uxorem dedit, & expulſo Athenis Demetrio Phalereo, priſtinam Reip. ac libertatis formam Athenienſibus reſtituit.

[27] *Lyſimachus, Seleucus, Ptolemæus.*] Lyſimachus unus quondam è Cuſtodib. Alex. Max. illuſtri Macedoniæ loco natus, ſed virtute illuſtrior. Vide Juſt. lib. 15. c. 3. Seleucus qui cognominatus eſt Nicanor Rex Syriæ, de quo jam dictum eſt. Ptolemæus verò omnibus Ægyptiis Regibus nomen ſuum dedit, vir quoque magnus fuit, & prudentiâ inſignis, de quo jam ſupradictum eſt in *Eumene*.

[28] *Pari leto affectus eſt Lyſimachus.*] Demetrio mortuo Lyſimachus cum Seleuco conſlixit; & hæc ultima pugna finit Succeſſorum Alexandri Magni in quâ occiſus eſt Lyſimachus, nimirùm anno 42. ab Alex. interitu.

[29] *Captus bello.*] Nimirùm in Idumæâ ad urbem Gazam, ut vult Juſt. Plutarchus, & Arrianus. Hunc à Macedonibus relictum ſcribit Cic. Offic. 2. At ſi Juſtino credimus non captus eſt, ſed ſeipſum Seleuci fidei tradidit, ut patet ex his verbis: *Demetrius quoque à tot exercitibus circumventus cùm poſſet honeſtè mori; turpiter ſe dedere Seleuco maluit.*

[30] *Periit morbo.*] In quem incidit, ut refert Plutarchus, biennio poſt, cùm à Seleuco perhumaniter exceptus fuiſſet, & regio apparatu; ſed quum inertiæ otioque ſe dediſſet, neque ſolito vivendi more uteretur, ex nimiâ cruditate in morbum incidit, & ita interiit. Plutarch. in Demet.

[31] *A Ptolemæo Cerauno.*] Hic filius fuit Ptolemæi prioris, Ceraunus dictus ab audaciâ, & ingenii velocitate; κεραυνὸς enim fulmen ſignificat. Cæl. lib. 24. cap. 6.

[32] *Ab illo eodem vitâ privatus dicitur.*] Huic opinioni adverſatur Juſt. lib. 24. qui eum à Gallis, quos ſpreverat, victum, vitâ & regno ſpoliatum ſcribit.

XXI.

[1]HAMILCAR HANNIBALIS FILIUS [2]COGNOMINE BARCHAS CARTHAGINIENSIS.

CAP. I.

PRimo Punico bello, [3] ſed temporibus extremis, admodùm adoleſcentulus, in Siciliâ præeſſe cœpit exercitui. Quum antè ejus adventum & mari & terrâ malè res gererentur Carthaginienſium; ipſe ubi adfuit, nunquam hoſti ceſſit, neque locum nocendi dedit: ſæpéque è contrario occaſione datâ, laceſſivit, ſempérque ſuperior diſceſſit. Quo facto, quum penè omnia in Siciliâ Pœni amiſiſſent, [4] ille Erycem ſic defendit, ut bellum eo loco geſtum non videretur. Interim Carthaginienſes claſſe [5] apud inſulas Ægates à C. Luctatio Conſule Romanorum ſuperati, ſtatuerunt belli finem facere, eámque rem arbitrio permiſerunt Hamilcaris. Ille etſi flagrabat belli cupiditate, [6] tamen paci ſerviendum putavit, quòd patriam exhauſtam ſumptibus, diutiùs calamitatem belli ferre non poſſe intelligebat: ſed ita ut ſtatim mente agitaret, ſi pau-

NOTÆ.

[1] HAMILCAR HANNIBALIS FILIUS.] Hamilcar nomen eſt Punicum, quod Regem ſignificat, hic patrem habùit Hannibalem antiquiorem, & ipſe pater fuit magni Hannibalis æterni Romanorum hoſtis,

[2] COGNOMINE BARCHAS.] Hoc gentile nomen fuiſſe patet ex his Silii Italici verbis, lib. 1. in principio:

——— *ortus*
Serranâ priſci Barcæ de Gente.

[3] *Sed temporibus extremis.*] Id eſt, ſub finem hujus primi belli Punici.

[4] *Ille Erycem ſic defendit.*] Eryx urbs Siciliæ ad Montem ejuſdem nominis Veneri ſacrum, ſupra Drepanum oppidum. De hujus ſitu accuratiſſimè inter alios ſcribit Polybius lib 1. Hodie, *Monte S. Juliano.*

[5] *Apud inſulas Ægates à Caio Luctatio Conſule Rom. ſuperati.*] Ægueæ dicuntur illæ inſulæ à Polybio, ſuntque ad Promontorium Lilybæum, juxta quas claſſis Romanorum, quam trecentarum Navium fuiſſe tradit Plinius de viris illuſtribus, Claſſem Carthaginienſium, cui Dux Hanno erat, ſuperavit.

[6] *Tamen paci ſerviendum putavit.*] Quibus conditionibus facta fuerit, vide Polybium lib. 3.

Iulùm modò res essent refectæ, bellum renovare, Romanósque armis persequi: [7] donicum aut vi certè vicissent; aut victi manum dedissent. Hoc consilio pacem conciliavit: (a) in quâ tanta fuit ferocia [8] ut quum Catulus negaret se bellum compositurum, nisi ille cum suis, qui Erycem tenuerant, armis relictis, Siciliâ decederent: succumbente patriâ, *Ipse perituram se potiùs dixerit, quàm cum tanto flagitio domum rediret. Non enim suæ esse virtutis, arma à patria accepta adversùs hostes, adversariis tradere.* Hujus pertinaciæ cessit Catulus.

CAP. II. At ille [9] ut Carthaginem venit, multò aliter, ac sperabat, rempublicam se habentem cognovit. Namque diuturnitate externi mali [10] tantum exarsit intestinum bellum, ut nunquam pari periculo fuerit Carthago, [11] nisi quum deleta est. [12] Primò mercenarii milites, qui adversùs Romanos fuerant, discurrunt, quorum numerus erat viginti millium. [13] Hi totam abalienârunt Africam, ipsam Carthaginem oppugnârunt. Quibus malis adeò sunt Pœni perterriti, ut auxilia etiam à Romanis petiverint, eáque impetraverint. Sed extremò, quum propè jam ad desperationem perveniissent, [14] Hamilcarem imperatorem fecerunt. Is non solùm hostes à muris Carthaginis removit; quum ampliùs centum millia facta essent armatorum, sed etiam eò compulit, ut locorum angustiis clausi, plures fame quàm ferro interirent. Om-

INTERPRETATIO.

(b) *In quâ tantam* exhibuit *firmitatem.*

NOTÆ.

[7] *Donicum aut vi.*] *Donicum*, pro *donec*, apud veteres.

[8] *Ut quum Catulus.*] Scilicet, Q. Luctatius Catulus, Consul Rom.

[9] *Ut Carthaginem venit.*] Urbem olim totius Africæ terrâ marique florentissimam, Romæ æmulam, à Phœnicibus in Libyæ littore conditam ad mare internum; quæque tertio Punico bello a Scipione Æmiliano penitùs diruta est.

[10] *Tantum exarsit intestinum bellum.*] Hujus belli causa narratur à Polybio, qui etiam ejus Autores recenset.

[11] *Nisi quum deleta est.*] Deleta autem fuit, ut mox diximus, à Scipione anno 567. postquam condita fuerat, Cn. Cornelio Lentulo, L. Mummio Coss. Velleius Paterc. lib. 1. cap. 12. Ad quam opinionem quodammodò accedit Cic. 1. de Rep. his verbis; *Nec tantum Carthago habuisset opum sexcentos fere annos, sine consiliis & disciplinâ*; cui etiam opinioni Orosius non multùm dissentit lib. 4. c. 6. Alii plus, alii minus, adeò ut parum inter se consentiant Autores hac in re. Cæterùm urbs incendio diruta fuit, & per continuos decem & septem dies vix potuit incendium extingui. Flor. lib. 2. cap. 15.

[12] *Primò mercenarii milites.*] Quos ex variis gentibus fuisse memorant, nimirùm Gallos, Hispanos, Ligures, Nomades, Afros, aliosque.

[13] *Hi totam abalienârunt Africam.*] Supple à Carthaginiensibus.

[14] *Hamilcarem Imperatorem fecerunt.*] Quum antea Hannonem, & Gisconem Asdrubalis patrem ab initio huic bello præfecissent, eosque tanto malo impares esse cognovissent. *Lamb.*

nia

nia oppida abalienata ; [15] in his Uticam atque Hipponem, valentiſſima totius Africæ, reſtituit patriæ, neque eo fuit contentus, ſed etiam fines imperii propagavit : totâ Africâ tantùm otium reddidit, ut nullum in eâ bellum videretur multis annis fuiſſe.

CAP. III. Rebus his ex ſententiâ peractis, fidenti animo atque infeſto Romanis, quò faciliùs cauſa bellandi reperiretur, effecit, ut imperator cum exercitu in Hiſpaniam mitteretur, eóque ſecum duxit filium Hannibalem annorum novem. Erat præterea cum eo adoleſcens illuſtris & formoſus, Haſdrubal, [16] quem nonnulli diligi turpiùs, quàm par erat, ab Hamilcare loquebantur. Non enim maledici tanto viro deeſſe poterant. Quo factum eſt, [17] ut à præfecto morum Haſdrubal cum eo vetaretur eſſe. Huic ille filiam ſuam in matrimonium dedit, [18] quòd moribus eorum (b) interdici non poterat ſocero gener. De hoc ideò mentionem fecimus, [19] quòd Hamilcare occiſo, ille exercitui præfuit, [20] réſque magnas geſſit, [21] & princeps largitione vetuſtos pervertit mo-

INTERPRETATIO.

(b) *A ſoceri* contùbernio *gener prohiberi non poterat.*

NOTÆ.

[15] *In his Uticam, atque Hipponem.*] Utica urbs totius Africæ, ſi Carthaginem excipias, clariſſima, quæ ſexaginta ſtadiis ab ipsâ Carthagine diſtabat occaſum verſus, inquit Appianus, ad Bagradam amnem ; ea quemadmodùm & Carthago à Tyriis condita fuit, ſed longe ante, quod videtur teſtari Silius Italicus lib. 3.

Proxima Sidoniis Utica eſt effuſa maniplis,
Priſca ſitu, veteresque ante Arces condita Byrſæ.

Quod ad Hipponem verò, quam & Diodorus lib. 20. vocat Hippuacram, urbs eſt ad Hippi Promontorium ſita, à quo nomen habere videtur, cui ſtagnum adjacet Hipponenſe, unde à Græcis Διάῤῥοιαι dicta eſt propter aquarum irrigua. Vide quid Plinius de eâ ſcribat lib. 9. Epiſt.

[16] *Quem nonnulli diligi turpiùs.*] Vide quid ſuper eâ re referat Livius 21. annal.

[17] *Ut à Præfecto morum Haſdrubal.*] Quales apud Rom. Cenſores erant, penes quos erat jus animadvertendi in mores Civium ; tales fere erant Præfecti ſeu Magiſtri morum apud Carthaginienſes, ad quos pariter pertinebat morum cenſura & animadverſio, & præterea facultatum cujuſque æſtimatio.

[18] *Quod moribus eorum interdici non poterat ſocero gener.*] Apud Rom. tamen ſummum inter utrumque erat verecundiæ argumentum, quod, ut ait Cic. l. 1. Offic. *Non lavantur cum ſoceris generi.*

[19] *Quod Hamilcare occiſo.*] In prælio, ſcilicet, contra Vettones citerioris Hiſpaniæ populos, ut poſtea dicetur, intra Anam & Tagum fluvios, Plin. lib. 4. cap. 20. Reliquitque quatuor filios quos ſe in Romanorum pernicíem alere dicebat, veluti quatuor Catulos Leoninos, quorum tamen nullus in locum patris miſſus eſt ſtatim ab ejus morte, propter immaturam ætatem. Valer. Max. lib. 9. cap. 3.

[20] *Reſque magnas geſſit.*] De quibus Polybius lib. 11.

[21] *Et Princeps largitione vetuſtos pervertit mores Carthaginienſium.*] Is namque ut Barcinæ factioni, cujus fautor erat, faventem populum redderet, immodicis largitionibus utebatur : & ut ait Livius 21. Annal. *Plura conſilio*

res

res Carthaginienſium: [22] ejuſdémque poſt mortem Hannibal ab exercitu accepit imperium.

CAP. IV. At Hamilcar, [23] poſteaquàm mare tranſiit, in Hiſpaniámque venit, magnas res ſecundâ geſſit fortunâ, maximas belli coſiſſimáſque gentes ſubegit: equis, armis, viris, pecuniâ, totam locupletavit Africam. Hic quum in Italiam bellum inferre meditaretur, nono anno poſtquàm in Hiſpaniam venerat, in prælio pugnans [24] adversùs Vettones occiſus eſt: Hujus perpetuum odium erga Romanos maximè concitâſſe videtur ſecundum bellum Punicum. [25] Namque Hannibal, filius ejus, aſſiduis patris obteſtationibus eò eſt perductus, ut interire, quàm Romanos non experiri mallet.

NOTÆ.

quàm vi gerens, auſpiciis regulorum magis, conciliandiſque per amicitiam principum novis Gentibus, quàm bello aut armis rem auxit.

[22] *Ejuſdemq; poſt mortem.*] De cujus mortis genere non conſentiunt hiſtorici. Livius 21. Annal. Et Appianus, ipſum in venatione interfectum ſcribunt. Juſtinus & Valer. Max. à Servo ſui domini mortis ulciſcendæ causâ occiſum eſſe aiunt. Polybius verò de nocte in diverſorio ſuo à quodam Gallo privatarum injuriarum causâ interemptum refert.

[23] *Poſteaquàm mare tranſiit.*] Scilicet, fretum Gaditanum, & Herculis columnas.

[24] *Adversùs Vettones.*] De quibus mox diximus, quorum Metropolim, Emeritam Vettonum dictam, flumen Anas præterfluit. Prudentius Hymno de S. Eulaliâ.

[25] *Namque Hannibal filius ejus aſſiduis patris obteſtationibus.*] Vide Valer. lib. 9. cap. 3. ubi ait quòd quum Hamilcar trajecturus eſſet exercitum in Hiſpaniam: & ob id ſacrificaret, Hannibalem filium ejus 9. annos natum altaria tenentem jurejurando promiſiſſe, ſe cùm primùm per ætatem poſſet, acerrimum hoſtem pop. Rom. futurum.

XXII. HANNI-

XXII.

HANNIBAL HAMILCARIS FILIUS CARTHAGINIENSIS.

CAP. I.

SI verum eſt, quod nemo dubitat, ut populus Romanus omnes gentes virtute ſuperârit, non eſt inficiandum, [1] Hannibalem tanto præſtitiſſe cæteros imperatores prudentiâ; quanto populus Romanus antecedebat fortitudine cunctas nationes. Nam quotieſcunque cum eo congreſſus eſt in Italiâ, ſemper diſceſſit ſuperior. Quòd niſi domi [2] civium ſuorum invidiâ debilitatus eſſet, Romanos videtur ſuperare potuiſſe. Sed multorum obtrectatio divicit unius virtutem. Hic autem velut hæreditate relictum odium paternum erga Romanos ſic confirmavit, ut priùs animam, quàm id depoſuerit, qui quidem quum patriâ pulſus eſſet, & alienarum opum indigeret, nunquam deſtiterit animo bellare cùm Romanis.

CAP. II. Nam, [3] ut omittam Philippum, quem abſens hoſtem reddidit Romanis; [4] omnium his temporibus potentiſſimus rex Antiochus fuit. Hunc tantâ cupiditate incendit bellandi, ut

NOTÆ.

[1] *Hannibalem tanto præſtitiſſe cæteros Imperatoros prudentiâ.*] Prudentiſſimum quidem & ſagaciſſimum fuiſſe ex ejus bellicis facinoribus nemo non intelligit, quanquam tamen à Scipione in ipſius Carthaginis conſpectu ſuperatus eſt. Vide apud Lucianum in Dialogis mortuorum, ludicram illam contentionem de præſtantiâ Scipionis, Hannibalis, & Alexandri Magni.

[2] *Civium ſuorum invidiâ debilitatus eſſet.*] Hujus in Hannibalem invidiæ cauſas recenſet Livius lib. 30. (quæ quidem nullæ ſunt aliæ præter optimam Reip. adminiſtrationem, & remotos Magiſtratuum abuſus, quibus emendandis fortiter incumbebat.

[3] *Ut omittam Philippum.*] Hic Demetrii filius fuit, & pater Perſei Regis Macedonum, quem devictum acie, & captum Paulus Æmilius in triumphum Romam duxit. Velleius Paterc. lib. 1. c. 9. Vide & Juſt. lib. 29.

[4] *Omnium potentiſſimus Rex Antiochus.*] Ille enim ſeptem & triginta annos Aſiam, Syriam, Mediam, & Perſiam tenuit; præter Hircaniam, Bactrianam, & omnes (ſi Parthiam excepĕris) Regiones ſuperioris Aſiæ. Quod ex Juſt. lib. 40. & Polybio paſſim cognoſcitur. Porrò Antiochus ille Magni cognomentum accepit propter victoriarum amplitudinem, huncque ad inferendum Rom. bellum impulit Hannibal. Idem Juſt. lib. 32.

uſque

uſque [5] à rubro mari arma conatus ſit inferre Italiæ. [6] Ad quem quum legati veniſſent Romani, qui de ejus voluntate explorarent, darentque operam conſiliis clandeſtinis, [7] ut Hannibalem in ſuſpicionem regi adducerent, tanquam ab ipſis corruptum alia atque antea ſentire; neque id fruſtra feciſſent; idque Hannibal comperiſſet, ſéque ab interioribus conſiliis ſegregari vidiſſet: tempore dato adiit ad regem, eique quum multa de fide ſuâ, & odio in Romanos commemorâſſet, hoc adjunxit: *Pater* (inquit) *meus Hamilcar,* [8] *puerulo me, utpotè non ampliùs novem annos nato, in Hiſpaniam imperator proficiſcens Carthagine, Jovi Optimo Maximo hoſtias immolavit. Quæ divina res dum conficiebatur, quæſivit à me, vellémne ſecum in caſtra proficiſci? Id quum libenter accepiſſem, atque ab eo petere cœpiſſem, ne dubitaret ducere:* tum ille, *Faciam* (inquit) *ſi fidem mihi quàm poſtulo dederis: ſimúlque ad aram adduxit, apud quàm ſacrificare inſtituerat,* [9] *eamque, cæteris remotis, tenentem, jurare juſſit, nunquam me in amicitiâ cum Romanis fore. Id ego jusjurandum patri datum, uſque ad hanc diem ita conſervavi, ut nemini dubium eſſe debeat, quin reliquo tempore eâdem mente ſim futurus. Quare* (a) *ſi quid amicè de Romanis cogitabis, non imprudenter feceris, ſi me celaris, quùm quidem bellum parabis, teipſum fruſtraberis, ſi non me in eo principem poſueris.*

CAP. III. Hâc igitur ætate cum patre in Hiſpaniam profectus eſt. Cujus poſt obitum [10] Haſdrubale imperatore ſuffecto, equitatui omni præfuit. Hoc quoque interfecto, exerci-

INTERPRETATIO.

(a) *Si alicujus amicitiæ cum Romanis* ineundæ *conſilium tibi erit.*

NOTÆ.

5 *A rubro mari.*] Cujus ſinus Arabicus eſt portio, qui Ægyptum ab Oriente alluit, & ab Arabiâ diſterminat. Pars eſt Oceani ſinu Perſico terminata, ἐρυθρὰν θάλασσαν Græci vocant, ab Erythrâ Rege qui ibi regnâſſe dicitur; cui opinioni ſubſcribit Arrianus lib. 8. Ideo autem à Latinis dictum eſt mare rubrum, quod quum audirent à Græcis Erythræum vocari, exiſtimaverunt à rubedine aquarum ita dictum.

6 *Ad quem quum legati veniſſent Romani.*] Juſtinus pariter lib. 31. ad Antiochum legatos a Rom. fuiſſe miſſos ſcribit eodem conſilio quo Nepos refert, ſed eorum nomina non recenſet. Quapropter Livium Dec. 4. lib. 5. & Plutarchum in Flaminio conſule.

7 *Ut Hannibalem in ſuſpicionem Regi adducerent.*] Quod aſſequuti ſunt teſte Livio, lib. 35.

8 *Puerulo me.*] Quia vix tunc ad 9. ætatis annum pervenerat, ut ſuprà in Hamilcare. Author tamen de Viris illuſtrib. 11. annos natum teſtatur.

9 *Eamque cæteris remotis tenentem.*] Vide quæ ſupra ſunt in Hamilcare, quæque Valer. Max. lib. 9. cap. 3. ſuper eâ re refert. Vide & Livium 35. Mos autem erat antiquitùs ut jurantes aram tenerent. Cic. pro Flacco: *Ergo is, qui ſi aram tenens juraret, crederet nemo, per Epiſtolam, quod volet, injuratus probabit.*

10 *Haſdrubale Imperatore ſuffecto.*] Is gener erat Hamilcaris, ut ſuprà.

tus

tus [11] ſummam imperii ad eum detulit. Id Carthaginem delatum, publicè comprobatum eſt. Sic Hannibal minor quinque & viginti annis natus, imperator factus, [12] proximo triennio omnes gentes Hiſpaniæ bello ſubegit. [13] Saguntum fœderatam civitatem [14] vi expugnavit: [15] tres exercitus maximos comparavit. Ex his unum in Africam miſit, [16] alterum cum Haſdrubale fratre in Hiſpaniâ reliquit, tertium in Italiam ſecum duxit: [17] ſaltum Pyrenæum tranſiit: quàcunque iter fecit, cum omnibus incolis conflixit: neminem niſi victum dimiſit. [18] Ad Alpes poſteaquàm venit, quæ Italiam ab Galliâ ſejungunt, quas nemo unquam cum exercitu ante eum [19] præter Herculem Graium tranſierat ([20] quo

NOTÆ.

[11] *Summam imperii.*] Huic etiam opinioni ſuffragatur Polybius lib. 3. qui uno ore, & communi omnium militum conſenſu electum fuiſſe Imperatorem Hannibalem ſcribit.

[12] *Proximo triennio omnes Gentes Hiſpaniæ bello ſubegit.*] Id verum eſt ſi Gentes ultra Iberum amnem intelligas, & Saguntinos etiam excipias, quos poſtea obſeſſos ad extremas miſeriarum anguſtias redegit, & urbem eorum ferro flammâque diruit. Vide Liv. lib. 21.

[13] *Saguntum fœderatam civitatem.*] Quanta fuerit olim hæc civitas intelligi poteſt ex his Livii verbis: *Civitas ea longè opulentiſſima ultra Iberum fuit, ſita paſſus mille fermè à mari.* Cui ſententiæ ſubſcribit Florus; *Saguntus*, inquit, *vetus Hiſpaniæ civitas & opulenta, fideique erga Romanos magnum quidem, ſed triſte monumentum.* Hæc ad flumen Duriam ſita erat propè urbem Valentiam, quæ hodie caput eſt regni hujus nominis in Hiſpaniâ. Plinius lib. 16. cap. 40. refert conditam fuiſſe ducentis annis antè Trojæ excidium, quod maximæ antiquitatis, argumentum eſt. Hæc hodie vulgò, *Morvedre.*

[14] *Vi expugnavit.*] Anno ab urbe cond. 535. bello Punico 2. poſt octavum obſidionis menſem, ut refert Polybius. Porrò Saguntus partim Hannibalis partim Civium manibus diruta eſt, qui quum ad extremam rerum omnium inopiam & famem redacti eſſent, ſe ſuaque omnia in pyram conjecerunt, nec victoris arbitrium expectârunt. Livius lib. 21.

[15] *Tres exercitus maximos comparavit.*] Vide Polybium, & Livium ibidem.

[16] *Alterum cum Haſdrubale.*] Hannibalis fratre, quem ad tuendam Hiſpaniam cum Afrorum peditum undecim millibus & amplius, præter ingentem aliarum gentium multitudinem, cum Elephantis 14. reliquit. Præterea Claſſis ipſi data eſt maxima ad oræ maritimæ tutelam. Idem, ibidem.

[17] *Saltum Pyrenæum tranſiit.*] Id eſt, Montes Pyrenæos, qui ſaltibus & ſylvis circumducebantur, poſtquàm Celtiberos alioſque earum regionum accolas dejecit. Vide Appianum, & alios.

[18] *Ad Alpes poſteaquàm venit.*] Quæ, ut refert Plin. lib. 3. hiſt. natur. cap. 17. Pœninæ dictæ ſunt ab Hannibale Pœno.

[19] *Præter Herculem Graium.*] Unde Silius Italicus:

Primus inexpertas adiit Tirynthius Arces.

Et apud Livium Hannibal ſe Herculis itinerum æmulum eſſe gloriatur.

[20] *Quo facto is hodie ſaltus Graius appellatur.*] Multa etiamnùm ſuperſunt tranſitûs Herculis per Alpes veſtigia, nimirùm Herculis Monœci Portus, Alpium Graiæ fauces, quæ indicant hâc ipſum tranſiviſſe; & Herculea via apud Ariſtotelem de admirandis, quæ ducit ex Italiâ per Galliam uſque ad Celtiberos.

facto

facto is hodie ſaltus Graius appellatur) [21] Alpicos conantes prohibere tranſitum, concîdit: loca patefecit, itinera muniit, effecitque ut eâ elephantus ornatus ire poſſet, quâ anteà unus homo inermis vix poterat repere. [22] Hàc copias traduxit, [23] in Italiámque pervenit.

CAP. IV. [24] Conflixerat apud Rhodanum cum P. Cornelio Scipione conſule, eúmque pepulerat. [25] Cum hoc eodem de Claſtidio apud Padum decernit, [26] ſaucium inde ac fugatum dimittit. Tertiò idem Scipio [27] cum collegâ Ti. Longo, [28] apud Trebiam adverſùs eum venit. Cum his manum conſeruit, [29] utroſ-

NOTÆ.

[21] *Alpicos conantes prohibere tranſitum, concîdit.*] Id eſt, Alpinos, ſeu Alpium incolas. Viam autem hàc aperuit ſibi multo labore, magnáque induſtriâ; nam, ut Livius refert, magnas ſtrues ex arboribus quas cædebant erectas incendebant, & ardentia ſaxa ſuperfuſo aceto molliebant, & comminuebant. Vide Livium ad Hannibalis tranſitum in Italiam.

[22] *Hàc copias traduxit.*] Vulgaris opinio eſt Hannibalem traduxiſſe ſuum exercitum per eam Alpium partem, quam vulgo montem Ciniſum vocant, perque vallem Seguſianam; quod Plutarchus ſentire videtur.

[23] *In Italiamque pervenit.*] Conſumptis in Alpium tranſitu 15. diebus, teſte Polybio, & Livio 21.

[24] *Conflixerat apud Rhodanum cum P. Cornelio Scipione.*] Huic opinioni Livius refragatur, aſſeritque; *P. C. Scipionem triduo fere poſtquam Hannibal ab ripâ Rhodani movit, quadrato agmine ad caſtra hoſtium veniſſe, nullam dimicandi moram facturum: cæterùm ubi deſerta munimenta videt, ad naves rediiſſe, tutiùs faciliúſque ita deſcendenti ab Alpibus Hannibali occurſurum.* Ita etiam Polybius refert; ita Florus, Eutropius, & alii fere omnes Romani ſcriptores.

[25] *Cum hoc eodem de Claſtidio apud Padum decernit.*] Nihil hic arbitror deeſſe; ſed ſic iſte locus mihi videtur explicandus; ſcilicet, Iterum Hannibal cum Scipione decertat: ut videret utri Claſtidium cederet; quia oppidum erat, ut tradit Livius, quo magnam frumenti copiam Romani congeſſerant, atque adeo cum Scipione Hannibal decernit de Claſtidio utri eſſet, quòd futurum erat alterutrius partibus grave momentum. Nam reverà poſt illam pugnam ad Padum flumen, ex quâ Hannibal victor diſceſſit, miſit ſtatim ſui exercitûs partem ad oppidum illud occupandum, quia frumenti inopiâ laborabat; & hoc primum fuit Scipionis cum Hannibale certamen. Livius ibidem.

[26] *Saucium inde ac fugatum dimittit.*] Reverâ Scipio in illo certamine ad Padum non ad Trebiam, ut vult Plinius, vulnus accepit, Livio & Floro teſtibus; & in manus hoſtium propè erat, ut veniret, *Niſi periculum intercurſu tum primùm pubeſcentis filii propulſatum*, Livius; Hinc Florus etiam his verbis: *Tunc Scipione Duce fuſus exercitus, Saucius etiam ipſe veniſſet in manus hoſtium Imperator, niſi protectum patrem prætextatus admodum filius ab ipsâ morte rapuiſſet.*

[27] *Cum collegâ Tiberio Longo.*] Hic Tiberius Sempronius Longus Conſul factus eſt cum Cornelio Scipione, quumque ad Siciliam tuendam profectus eſſet, hinc revocatus eſt ut junctis viribus Hannibali reſiſteret; hunc tamen Livius non *Tiberium*, ſed Titum vocat.

[28] *Apud Trebiam.*] Fluvius eſt propè Placentiam in Galliâ Ciſalpinâ.

[29] *Utroſque profligavit.*] Utrumque Conſulem in hoc prælio adfuiſſe teſtatur Appianus, quidam negant; Livius tamen Sempronium adfuiſſe teſtari videtur, eumque priore prælio ſuperatum, Romam veniſſe, deinde in caſtra rediiſſe, & ad Placentiam cum Hannibale conflixiſſe.

que

que profligavit. [30] Inde per Ligures [31] Apenninum transiit, [32] petens Hetruriam. Hoc itinere adeò [33] gravi morbo afficitur oculorum, (b) [34] ut postea nunquam dextro æquè bene usus sit. Quâ valetudine quum etiam premeretur, lectícáque ferretur [35] C. Flaminium consulem apud Trasimenum [36] cum exercitu insidiis circumventum occîdit. Neque multò pòst [37] C. Centenium prætorem, [38] cum delectâ manu [39] saltus occupantem. [40] Hinc in Apuliam pervenit. Ibi obviam ei venerunt duo consules, C. Terentius & Lucius Æmilius. [41] Utriusque exercitus uno prælio fu-

Interpretatio.

(b) *Ut deinceps dextrum debiliorem semper senserit.*

Notæ.

30 *Inde Ligures.*] Hæc duo prælia antequam in Liguriam Hannibal perveniret commissa sunt, ut testatur Livius. Porrò Ligures inter Varum & Macram amnes in imis Alpium jugis adhærent, Florus.

31 *Apenninum.*] Montem altissimum; Italiam mediam secundum longitudinem intersecat; in cujus transitu multum quoque laboravit. Vide Livium locis jam citatis.

32 *Petens Hetruriam.*] Italiæ regionem ad primam usque Tiberis ripam protensam, & à Liguribus Macrâ amne discretam, cujus hodie Metropolis Florentia.

33 *Gravi morbo afficitur oculorum.*] Sic etiam Livius lib. 22.

34 *Ut postea nunquam dextro æquè bene usus sit.*] Factus est enim Luscus, unde Poëta Satyricus 10.

O qualis facies, & quali digna tabella!
Cum Getula Ducem portaret bellua Luscum.

35 *C. Flaminium Consulem apud Trasimenum.*] Qualis fuerit Consul Flaminius videre est ex his Livii verbis: *Consul ferox ab consulatu priore, & non modò legum, aut Patrum majestatis, sed ne Deorum quidem satis metuens erat*: Trasimenus verò lacus est in agro Perusino, nunc vulgo, *Lago di Pergia*: de quo Ovid. lib. 6. Fastorum:

Sunt tibi Flaminius, Thrasumenaque littora testes.

36 *Cum exercitu insidiis circumventum, occidit.*] Flaminium cum Romanis circumclusit lacu & montibus Hannibal, hostemque sic circumclusum militi suo ad satietatem præbuit cædendum. Quanta autem fuerit Rom. clades disce ex Polybio, & Livio. At Polybii verba non testantur Flaminium ab Hannibale, sed à Gallis in eâdem pugnâ interemptum, cui quidem prodigiosa signa imminentem illi cladem prædixerant.

37 *C. Centenium.*] Alii Centronium, quem à Senatu contra Hannibalem missum scribit Livius. Polybius verò hunc a Cn. Servilio altero Consule, audito Hannibalis in Etruriam tranitu, præmissum, refert.

38 *Cum delectâ manu.*] Nimirùm cum sex vel octo equitum millibus, si Appiano credimus *in Hannibale* quatuor verò, si Polybio, & Livio.

39 *Saltus occupantem.*] Hoc est, juga montium prærupta, & viarum anfractus sylvis obductos, quà transeundum erat Hannibali, ubi a fronte & à tergo circumventus periit.

40 *Hinc in Apuliam pervenit.*] Apulia Italiæ regio mari Adriatico contermina, quæ & Japygia dicta est, in quâ Cannæ ignobilis vicus juxta Ausidum amnem, ingenti Romanorum internecione ab Hannibale nobilitatus.

41 *Utriusque exercitus uno prælio fugavit.*] Quanta fuerit Rom. clades

gavit,

gavit, [42] Paulum consulem occîdit, & aliquot prætereà consulares. In his Cn. Servilium Geminium, qui anno superiore fuerat consul.

CAP. V. Hac pugnâ pugnatâ, [43] Romam profectus est, nullo resistente. [44] In propinquis urbis montibus moratus est. Quum aliquot ibi dies castra habuisset, & reverteretur Capuam, [45] Q. Fabius Maximus, [46] dictator Romanus, [47] in agro Falerno ei se objecit. [48] Hîc clausus locorum angustiis, noctu sine ullo detrimento exercitus se expedivit. [49] Fabio callidissimo imperatori dedit verba. Namque obductâ nocte, [50] sarmenta in cornibus jumentorum deligata incendit, ejúsque generis multitudinem magnam dispalatam immisit. Quo repentino objectu viso, tantum terrorem injecit exercitui Romanorum, ut egredi extra vallum ne-

NOTÆ.

ad Cannas, ex hoc intelligi potest, quòd, ut Florus refert, duo illi exercitus cæli sunt, donec Hannibal diceret militi suo, parce ferro; quòd altero Consule fugiente alter occisus est; quòd cruentus aliquandiù Aufidus amnis; quòd Pons Hannibalis jussu ex cadaveribus factus est; quòd modii duo annulorum Carthaginem missi sunt; quòd 80. Senatores, Consulares atque Prætorii, aut Ædilitii triginta ibi fuerunt trucidati. Quâ de re vide ampliùs Polybium, & Livium, lib. 22.

42 *Paulum Consulem occidit, & aliquot prætereà Consulares.*] Vide annotationem superiorem. Paulus secundum consulatum agebat quo tempore mortuus est. Vide Livium lib. 22.

43 *Romam profectus est.*] Immo relictâ Româ Campaniam Tarentumque peragrare maluit. Vide Liv. ibidem; & iterum lib. 23. 26. 30. & Florum lib. 2.

44 *In propinquis urbis montibus moratus est.*] Scilicet, ad flumen Anienum, sed longe post Cannensem pugnam, ac dum se Capuam frumentum & subsidium intromittere, obsidionemque solvere posse desperavit: nam ut Florus ibidem ait, ejus amissio tantùm Pœno Duci dolorem dedit, ut inde totis viribus Romam converteretur; sed moventi castra à tertio lapide Hannibali, tanta vis imbrium effusa, tanta ventorum violentia coorta est, ut divinitùs summoveri ab Urbis mœnibus, & Capitolio videretur.

45 *Q. Fabius Maximus.*] Qui novam de Hannibale victoriam commentus est, non pugnare. Hinc cognomen illi novum & reip. salutare, Cunctator. Hinc imperii scutum dictus est, isque primus fuit qui ex eâ familiâ Maximus est appellatus.

46 *Dictator.*] Jus Dictatoris supremum fuit, creabaturque Dictator in summo Reip. periculo, summus erat Magistratus, sine provocatione, & tantùm semestris. Porrò Fab. Maximus factus fuerat Dictator statim à pugnâ ad Trasimenum. Vide Polyb. lib. 3.

47 *In agro Falerno.*] Campaniæ pars est, ubi vites generosissimæ, unde vinum Falernum. Consentit autem Author de Viris illustribus in vitâ Fabii cum Nepote, his verbis: *Hannibalem in agro Falerno inclusit.* Et Florus lib. 2. *Itaque per Samnium totum, per Falernos, Gauranesque saltus sic macravit Hannibalem, ut qui frangi virtute non poterat, morâ comminueretur.*

48 *Hinc clausus locorum angustiis.*] Vide eâ de re Appianum in Hannibale.

49 *Fabio callidissimo imperatori.*] Id ex ejus præclaris facinoribus & bellicis artibus facilè cognoscitur, atque ex præclaris titulis & nominibus quibus in suis triumphis donatus est.

50 *Nam sarmenta in cornibus.*] Vide Frontinum in Stratagem: Appianum ibidem, & alios.

mo

mo ſit auſus. Hanc poſt rem geſtam, non ita multis diebus, M. Minutium Rufum magiſtrum equitum, [51] pari ac dictatorem imperio, dolo perductum in prælium, fugavit. [52] T. Sempronium Gracchum, iterum conſulem, [53] in Lucanis abſens, (c) in inſidias inductum ſuſtulit. [54] M. Claudium Marcellum quinquies conſulem, [55] apud Venuſiam pari modo interfecit. Longum eſt enumerare prælia. Quare hoc unum ſatis erit dictum, ex quo intelligi poſſit, quantus ille fuerit. [56] Quandiu in Italiâ fuit, nemo ei in acie reſtitit, nemo adversùs eum poſt Cannenſem pugnam, in campo caſtra poſuit.

CAP. VI. [57] Hic invictus patriam defenſum revocatus, bellum geſſit [58] adverſus P. Scipionis filium, quem ipſe primùm apud Rhodanum, iterum apud Padum, tertiò apud Trebeiam fugaverat. Cum hoc, exhauſtis jam patriæ facultatibus; cupivit in præſentiarum bellum componere, quò valentior poſteà congrederetur. In colloquium convenit, conditiones non convenerunt.

INTERPRETATIO.

(c) *Inſidiis circumventum interemit.*

NOTÆ.

[51] *Pari ac Dictatorem imperio.*] Quod nunquam fuerat ante pugnam cum Hannibale; idque primâ vice accidit quum ſuffragante Metello, M. Minucius, conſilio Varronis a Senatu obtinuit, ut jus Dictatoris & Magiſtri equitum æquaretur. Polyb. & Appianus ibidem.

[52] *T. Sempronium Gracchum, iterum Conſulem.*] Hunc bis Conſulem fuiſſe teſtatur Plutarchus in Graccho rum vitâ, habuitque collegam in ſecundo Conſulatu M. Juventium Helvam, anno urbis conditæ 591.

[53] *In Lucanis abſens, in inſidias inductum, ſuſtulit.*] Quidam in agro Beneventano interemptum volunt ab hoſtibus inter ſalicta latentibus. Sed Florus lib. 2. cap. 6. cum Nepote conſentit, ut patet ex his verbis: *Auſus & Sempronio Graccho Duce per Lucaniam ſequi, & premere terga cedentis.* Sic etiam Liv. Decad. 3. 5. Lucani autem populi ſunt Italiæ a Samnitibus oriundi, ſecundùm mare extenti, a Picentinis fluvio Silaro, a Brutiis Lacu ſejuncti. Plin. lib. 3. c. 5.

[54] *M. Claudium Marcellum quinquies Conſulem.*] Alii legunt, *Quinium Conſulem.* Conſul autem tunc fuit cum T. Quinctio Criſpino, ut ex faſtis conſtat.

[55] *Apud Venuſiam pari modo interfecit.*] Venuſia Colonia Roman. inter Apuliam & Lucaniam; quantum verò ad modum quo interfectus eſt. Vide Liv. lib. 27. Annal. & Appianum in Hannibale.

[56] *Quandiu in Italiâ fuit.*] Sexdecim annos, Livius lib. 30. Annal. & Juſt. lib. ultimo. & alii.

[57] *Hic invictus patriam defenſum revocatus.*] Quanam ratione invictus dicatur, vix intelligi poteſt, qui a Fabio Maximo fractus, a Valerio Flacco repulſus, a Graccho & Marcello fugatus, mox in Africam revocatus, & a Scipione ſuperatus. Author de Viris illuſtribus in Hannibale.

[58] *Adverſùs Scipionis filium.*] Qui patrem in pugnâ, quæ ad Padum commiſſa eſt, objectu corporis morti ſubduxerat, aut vinculis; cuique, ut inquit Florus, tam grande de Africâ nomen fata decreverant; nam ille victo Hannibale, ſubactâque Africâ, Africanus dictus eſt: quamvis nomen illud commune fuerit duobus Scipionibus.

Poſt id factum, paucis diebus [59] apud Zamam cum eodem conflixit. Pulſus, incredibile dictu, biduo & duabus noctibus [60] Adrumetum pervenit, quod abeſt à Zamâ circiter millia paſſuum trecenta. In hâc fugâ Numidæ, qui ſimul cum eo acie exceſſerant, inſidiati ſunt ei: quos non ſolùm effugit, ſed etiam ipſos oppreſſit. Adrumeti reliquos ex fugâ collegit, novis delectibus, paucis diebus multos contraxit.

CAP. VII. Quum in apparando acerrimè eſſet occupatus, Carthaginienſes [61] bellum cum Romanis compoſuerunt. Ille nihilo ſeciùs exercitui poſteà præfuit, réſque in Africâ geſſit. Itémque Mago frater ejus, [62] uſque ad Publium Sulpicium & Caium Aurelium Coſſ. His enim magiſtratibus legati Carthaginienſes Romam venerunt, qui ſenatui populóque Romano gratias agerent, quòd cum his pacem feciſſent, ob eamque rem coronâ aureâ eos donarent, ſimúlque peterent, [63] ut obſides eorum Fregellis eſſent, captivíque redderentur. His ex ſenatuſconſulto reſponſum eſt, munus eorum gratum acceptúmque eſſe, obſides quo loco rogarent, futuros, captivos non remiſſuros, quod Hannibalem, cujus operâ ſuſceptum bellum foret, inimiciſſimum nomini Romano, & nunc cum imperio apud exercitum haberent: itémque fratrem ejus Magonem. Hoc reſponſo Carthaginienſes cognito, Hannibalem domum Magonémque revocârunt. Huc ut rediit, [64] prætor factus eſt, [65] poſtquàm rex fuerat anno ſecundo & vigeſimo. Ut enim Romæ conſules, ſic Carthagine quotannis annui bini reges creabantur. In eo magiſtratu pari diligentiâ ſe Hannibal præbuit, ac fuerat in bello. Namque effecit, ex novis vectigalibus non ſolùm ut eſſet pecunia, quæ Romanis ex fœdere penderetur, ſed etiam ſupereſſet, quæ in ærario poneretur.

NOTÆ.

[59] *Apud Zamam.*] Urbem Africæ, apud quam Hannibal à Scipione victus fuit, de quâ Silius Italicus, lib. 3.

Et Zama, & uberior Rutulorum ſanguine Tapſus.

[60] *Adrumetum pervenit.*] Civitatem Libyæ maritimam non procul à Carthagine.

[61] *Bellum cum Romanis compoſuerunt.*] Vide quibus conditionibus apud Eutrop. lib. 3. Præter quas, plures alias addit Livius, lib. 30.

[62] *Uſque ad Publium Sulpicium.*] Id eſt, ad annum Urbis conditæ 540. ut ſcribit Livius 34. Annal. ut patet ex his verbis: *Anno ſeptingenteſimo quadrageſimo ab Urbe conditâ P. Sulpicio Galba, C. Aurelio Cottâ Coſſ. bellum cum Rege Philippo initum eſt, paucis menſibus poſt pacem Carthaginienſibus datam.*

[63] *Ut obſides eorum Fregellis eſſent.*] Fregellæ civitas clariſſima inter Sinneſſam & Formias ſita, non procul à Liri amne, nunc vulgò *Ponte Corvo*, de quâ Silius, lib. 8.

Olſſæ Campo ſqualente Fregellæ.

[64] *Prætor factus eſt.*] Juſtin. l. 31. ſcribit eum factum eſſe Conſulem, quod idem eſt apud Carthaginienſes.

[65] *Poſtquam Rex fuerat.*] Improprie Rex dicitur, quemadmodum &

Deinde

Deinde anno post præturam, [66] M. Claudio, Lucio Furio Coss. Romani legati Carthaginem venerunt. Hos Hannibal sui exposcendi gratiâ missos ratus, (d) priusquàm his senatus daretur, navem conscendit clàm, atque in Syriam ad Antiochum profugit. Hac re palàm factâ, Pœni naves duas, quæ eum comprehenderent, si possent consequi, miserunt; bona ejus publicârunt, domum à fundamentis disjecerunt; ipsum exulem judicârunt.

CAP. VIII. At Hannibal anno tertio, postquàm domo profugerat, L. Cornelio, Quinto Minutio Coss. cum quinque navibus Africam accessit [67] in finibus Cyrenæorum si fortè Carthaginienses ad bellum, Antiochi spe fiduciáque inducere posset, cui jam persuaserat, ut cum exercitibus in Italiam proficisceretur. [68] Huc Magonem fratrem excivit. Id ubi Pœni resciverunt, Magonem, eádem quâ fratrem, pœnâ affecerunt. Illi desperatis rebus quùm solvissent naves, ac vela ventis dedissent, Hannibal ad Antiochum pervenit. De Magonis interitu duplex memoria prodita est. Namque alii naufragio, alii à servis ipsius interfectum eum, scriptum reliquerunt. Antiochus autem si tam in agendo bello parére voluisset consiliis ejus, quàm in suscipiendo instituerat, propiùs Tiberi quàm Thermopylis de summâ imperii dimicâsset. Quem etsi [69] multa stultè conari videbat, tamen nullâ deseruit in re. Præfuit paucis navibus, quas ex Syriâ jussus erat in Asiam ducere, hisque adversùs Rhodiorum classem [70] in Pamphilio mari conflixit. Quo quum multitudine adversariorum sui superarentur, ipse quo cornu rem gessit fuit superior.

INTERPRETATIO.

(d) *Antequam in Senatum admitterentur.*

NOTÆ.

Reges apud Lacedæmonios impropriè Reges erant, ut dictum est in Agesilao.

[66] *M. Claudio, Lucio Furio Coss.*] Id est, anno urbis conditæ 558.

[67] *In finibus Cyrenæorum.*] Vel Cyrenensium, ut scribit Sallust. in bello Jugurthino. Cyrena autem Africæ civitas est intra magnam Syrtem, & Hammonis templum, de quâ Lucanus lib. 9.

Proximus in muros, & mœnia Cyrenarum, &c.

Ab eâ tota Regio Cyrenæa dicta est.

[68] *Huc Magonem fratrem excivit.*] Vel duos fratres hujus nominis habuisse Hannibalem necesse est, vel certe hoc verum minime est, quia Mago Hannibalis frater occisus fuerat in prælio adversùs P. Quintilium Varum Prætorem, & M. Cornelium Proconsulem in Insubribus. Livius 30. & alii.

[69] *Multa stultè conari.*] Id intelligitur ex his Gellii verbis l. 5. c. 5. Noct. Attic. *Hicne, inquit,* (scilicet Antiochus) *exercitus Romanis sufficiet? Sufficiet, respondit Pœnus, vel maximè avaris.* Nam exercitum conscripserat Antiochus armis inauratis, quem ostendit Hannibali.

[70] *In Pamphilio mari.*] Quod &

CAP. IX. Antiocho fugato, verens ne dederetur, (quod sine dubio accidisset, si sui fecisset potestatem) [72] Cretam ad Gortynios venit, ut ibi quò se conferret, consideraret. Vidit autem vir omnium callidissimus, magno se fore periculo, nisi quid prævidisset, propter avaritiam Cretensium. Magnam enim secum pecuniam portabat, (e) de quâ sciebat exisse famam. Itaque capit tale consilium. Amphoras complures complet plumbo, (f) summas operit auro & argento. Has Gortyniis præsentibus deponit in templo Dianæ, simulans se suas fortunas illorum fidei credere. His in errorem ductis, statuas æneas, quas secum portabat, omnes suâ pecuniâ complet, eásque in propatulo domi abjicit. Gortynii templum magnâ curâ custodiunt; non tàm à cæteris quàm ab Hannibale, ne quid ille insscientibus his tolleret, secùmque asportaret.

CAP. X. Sic conservatis suis rebus Pœnus, illusis Cretensibus omnibus, [73] ad Prusiam in Pontum pervenit: apud quem eodem animo fuit erga Italiam: neque aliud quicquam egit quàm regem armavit & excitavit adversùs Romanos. Quem quum videret domesticis rebus minùs esse robustum, conciliabat cæteros reges, adjungebátque bellicosas nationes. Diffidebat ab eo [74] Pergamenus rex Eumenes [75] Romanis amicissimus, bellúmque inter eos gerebatur & mari & terrâ. Quò magis cupiebat eum Hannibal opprimi: sed utrobique Eumenes plus valebat, propter Romanorum societatem. Quem si removisset, faciliora sibi cætera

INTERPRETATIO.

(e) *De quâ rumorem sparsum fuisse noverat.* (f) *In summitate aurum & argentum apponit.*

NOTÆ.

Phaselicum mare dicitur, in confinio Lyciæ & Pamphiliæ. Vide Livium 37.

[71] *Antiocho fugato.*] Vide Justin. 31.

[72] *Cretam ad Gortynios venit.*] Creta insula est maris Mediterranei celeberrima. De quâ Virg. 3. Æneid.

Creta Jovis magni medio jacet insula Ponto.

Gortynii verò sunt dicti à Gortynâ ejus insulæ civitate, in parte meridionali sitâ. Plin. lib. 4. cap. 12.

[73] *Ad Prusiam in Pontum pervenit.*] Is Prusias Rex Bithyniæ, fuit qui Hannibalem hospitio excepit, postquam ab Antiocho, factâ cum Romanis pace, discessit. De quo vide Valer. Max. 3. 7. Just. 23. Cicer. 2. de Divinatione.

[74] *Pergamenus Rex Eumenes.*] Pergamum, sive Pergamus, Urbs insignis Asiæ, non procul à Caico amne: ex quâ urbe Galenus medicorum præstantissimus. Porrò à Pergameno Rege Eumene primùm repertas esse membranas Varronis testimonio refert Plinius. Is Eumenes Attalici Regis pater fuit. Flor. lib. 2. c. 20.

[75] *Romanis amicissimus.*] Hunc socium & Commilitonem pop. Rom. vocat Florus ibidem. Et Valer. Max.

fore

fore arbitrabatur. Ad hunc interficiendum, talem iniit rationem. Classe paucis diebus erant decreturi. Superabatur navium multitudine; dolo erat pugnandum, quum par non esset armis. [76] Imperavit quam plurimas venenatas serpentes vivas colligi, easque in vasa fictilia conjici. Harum quum confecisset magnam multitudinem, die ipso quo facturus erat navale prælium, classiarios convocat, hisque præcipit, *Omnes ut in unam* Eumenis *regis concurrant navem, à cæteris tantùm satis habeant se defendere: id facilè illos serpentum multitudine consequuturos. Rex autem, quâ nave veheretur, ut scirent, se facturum: quem si aut cepissent, aut interfecissent, magno his pollicetur præmio fore.*

CAP. XI. Tali cohortatione militum factâ, classis ab utrisque in prælium deducitur. Quarum acie constitutâ, priusquàm signum pugnæ daretur, Hannibal, ut palàm faceret suis quo loco Eumenes esset, [77] tabellarium in scaphâ cum caduceo mittit. Qui ubi ad naves adversariorum pervenit, epistolam ostendens, se regem professus est quærere. Statim ad Eumenem deductus est, quòd nemo dubitabat aliquid de pace esse scriptum. Tabellarius, ducis nave declaratâ suis, eódem unde ierat, se recepit. At Eumenes solutâ Epistolâ nihil in eâ reperit, nisi quod [78] ad irridendum eum pertineret. Cujus etsi causam mirabatur, neque reperiebatur: tamen prælium statim committere non dubitavit. Horum in concursu, [79] Bithyni, Hannibalis præcepto, universi navem Eumenis adoriuntur: quorum vim quum rex sustinere non posset, fugâ salutem petiit: quam consequutus non esset, nisi intra sua præsidia se recepisset, quæ in proximo littore erant collocata. Reliquæ Pergamenæ naves quum adversarios premerent acriùs, repente in eas vasa fictilia (de quibus supra mentionem fecimus) conjici cœpta sunt. Quæ jacta initio risum pugnantibus excitârunt. Neque quare id fieret, poterat intelligi. Postquam autem naves completas conspexerunt serpentibus, novâ re perterriti, quum quid potissimùm vitarent non viderent, puppes averterunt, séque ad sua castra nautica retulerunt. Sic Hannibal consilio arma

NOTÆ.

Asiæ Rex Eumenes amantissimus nostræ urbis. Ideòque dictus est à Plutarcho in Catone φιλορώμαιος.

[76] *Imperavit quam plurimas venenatas serpentes.*] Lege Front. lib. 4. Statag. c. 7. Justinum lib. 32. Serpentum loco alii alias feras venenatas fuisse ferunt, quales sunt Nepæ, Scorpiones, & alia id genus.

[77] *Tabellarium cum Caduceo.*] Caduceus, indicium pacis. Unde autem Caducei sit origo, consule Plinium 29. 3. Servium ad 4. & 8. Æneid.

[78] *Ad irridendum eum.*] Pro, *ad irridendum se.* Sic paulò suprà. *Nequid ille inscientibus illis tolleret*; pro, *insciente se.*

[79] *Bithyni.*] Prusiæ subditi, quia Prusias Rex erat Bithyniæ, ut suprà dictum est, ad quem Hannibal se receperat.

Pergamenorum ſuperavit. Neque tum ſolùm, ſed ſæpè aliàs pedeſtribus copiis pari prudentiâ pepulit adverſarios.

CAP. XII. Quæ dum in Aſiâ geruntur, accidit caſu, ut legati Pruſiæ Romæ [80] apud L. Quintium Flamininum conſularem cœnarent: Atque ibi de Hannibale mentione factâ, ex his unus diceret, eum in Pruſiæ regno eſſe. Id poſtero die Flamininus ſenatui detulit. Patres conſcripti, qui Hannibale vivo nunquam ſe ſine inſidiis futuros exiſtimabant, legatos in Bithyniam miſerunt, [81] in his Flamininum, qui à rege peterent ne inimiciſſimum ſuum ſecum haberet, ſibique dederet. His Pruſias negare auſus non eſt. Illud recuſavit, ne id à ſe fieri poſtularent, quòd adverſus jus hoſpitii eſſet: ipſi ſi poſſent, comprehenderent: locum ubi eſſet, facilè inventuros. Hannibal enim uno loco ſe tenebat, in caſtello quod ei ab rege datum erat muneri, idque ſic ædificârat, [82] ut in omnibus partibus ædificii exitus haberet, ſemper verens ne uſu veniret, quod accidit. Huc quum legati Romanorum veniſſent, ac multitudine domum ejus circumdediſſent: puer ab januâ proſpiciens, Hannibali dixit plures præter conſuetudinem armatos apparere. Qui imperavit ei, ut omnes fores ædificii circumiret, ac properè ſibi renunciaret, num eodem modo undique obſideretur. Puer quum celeriter, quid eſſet renunciâſſet, omnéſque exitus occupatos oſtendiſſet, ſenſit id non fortuitò factum, ſed ſe peti, neque ſibi diutiùs vitam eſſe retinendam; quam ne alieno arbitrio dimitteret, memor priſtinarum virtutum, [83] venenum, quod ſemper ſecum habere conſueverat, ſumpſit.

CAP. XIII. Sic vir fortiſſimus, multis variiſque perfunctus laboribus, [84] anno acquievit ſeptuageſimo. Quibus conſulibus interierit, non convenit. Namque [85] Atticus, M. Claudio Marcel-

NOTÆ.

[80] *Apud L. Quinctium Flamininum.*] Vel ut quibuſdam placet *Faminium.* Hic C. Flaminii Conſulis, qui apud Traſimenum in acie ab Hannibale occiſus eſt, filius fuit.

[81] *In his Flamininum.*] Ad Pruſiam legatus Quintius Flamininus venit; ut refert Livius 39. Annal.

[82] *Ut in omnibus partibus ædificii exitus haberet.*] Sic etiam ſentit Livius. Et Plutarchus in Hannibale ſcribit locum in quo commorabatur Hannibal, Lybiſſum dictum fuiſſe.

[83] *Venenum, quod ſemper ſecum habere conſueverat.*] De Hannibalis morte non bene conſentiunt; ſunt enim qui lapidibus obrutum fuiſſe à Carthaginienſibus ob rem malè geſtam dicant; ſunt qui cruci affixum volunt: plerique tamen veneno periiſſe aſſerunt, quod ſub annuli gemmâ ſervabat, licet diverſo modo. Alias opiniones refert Plutarchus. Porrò Livius hæc ſuprema fuiſſe Hannibalis verba refert: *Solvamus diuturnâ curâ populum Rom. quando mortem ſuis exſpectare longum cenſet.*

[84] *Anno acquievit ſeptuageſimo.*] Q. Fabio Labeone, & M. Claudio Marcello Coſſ. anno urbis conditæ 571. ut patet ex Caſſiodori Chronicis. Inſignis hic annus trium toto orbe maximorum Imperatorum mortibus fuit, ſcilicet, Hannibalis, Philopœmenis, &

lo,

lo, & Q. Fabio Labeone Coss. mortuum, in Annali suo scriptum reliquit: at Polybius, [86] Æmilio Paulo, & Cn. Bæbio Tamphilo: [87] Sulpitius autem, P. Cornelio Cethego, & M. Bæbio Tamphilo. Atque hic tantus vir, tantisque bellis districtus, nonnihil temporis tribuit literis. Namque aliquot ejus libri sunt Græco sermone confecti. In his ad Rhodios [88] de Cn. Manlii Volsonis in Asiâ rebus gestis. [89] Hujus bella gesta multi memoriæ prodiderunt: sed ex his duo qui cum eo in castris fuerunt, simulque vixerunt quàm diu fortuna passa est, Philinus, [90] & Sosilus Lacedæmonius. Atque hoc Sosilo Hannibal literarum Græcarum usus est doctore. [91] Sed nos tempus est [92] hujus libri facere finem, & Romanorum explicare imperatores, quò facilius, collatis utrorúmque factis, qui viri præferendi sint, possit judicari.

Notæ.

Scipionis Africani. Just. lib. 32. cap. ultimo.

[85] *Atticus.*] Vel, Attius ut alii volunt, qui annorum septingentorum historiam uno libro colligavit, ut refert Cic. de Oratore; & lib. 1. de legibus idem Tullius scribit. Nam quid Attium commemorem? Cujus loquacitas habet aliquid argutiarum, nec id tamen ex eruditâ illâ Græcorum copiâ.

[86] *Lucio Æmilio Paulo, & Cn. Bæbio Tamphilo.*] Qui Consules fuerunt anni sequentis, ut ex Cassiodori Chronicis patet.

[87] *Sulpitius autem, P. Cornelio Cethego, & M. Bæbio Tamphilo.*] Qui immediatè superioribus in consulatu successerunt. Ibid.

[88] *De Cn. Manlii Volsonis.*] Hic habuit Collegam in consulatu M. Fulvium Nobiliorem. De ipso Livius 38. Annal. Asia autem illi sorte obtigerat, Ætolia verò M. Fulvio Nobiliori. Plura Livius. Plin. Flor. & alii.

[89] *Hujus bella gesta.*] Quidam legunt belli gesta.

[90] *Et Sosilus.*] Alii putant legendum esse, *Sosibius*; quidam *Sosilus*; sed in Polybio nomen Σώσιλος, invenitur, & in Diodoro.

[91] *Sed nos tempus.*] Vulgati; nunc tempus est.

[92] *Hujus libri facere finem.*] Nam hi de quibus hactenus loquutus est, extranei sunt Duces; cùmque jam sit dicturus de Romanis, finem facit primo libro qui de externis agit.

FRAGMENTUM QUOD EX *CORNELII NEPOTIS* Libro Posteriore Supereſt.

M. PORCII CATONIS VITA.

CAP. I.

[1] CATO ortus [2] municipio Tuſculo, adoleſcentulus, (a) priuſquàm honoribus operam daret, verſatus eſt in Sabinis: quòd ibi hæredium [3] à patre relictum habebat. Hortatu L. Valerii Flacci, quem in conſulatu conſuráque habuit collegam, ([4] ut [5] M. Perperna Cenſorinus narrare ſolitus eſt) Romam demigra-

INTERPRETATIO.

(a) *Antequam in dignitatibus verſaretur.*

NOTÆ.

[1] CATO.] Cujus prænomen Marcus Porcius. Anno poſtquàm primùm Conſul fuerat Q. Fabius Maximus Verrucoſus, qui Tarentum receperat, ego natus ſum: ſic eum de ſeipſo loquentem introducit Cic. in lib. de Senectute.

[2] *Municipio Tuſculo.*] Hinc Cic. *Num, quando vides Tuſculanum aliquem, de M. Catone illo in omni virtute principe, num de T. Coruncanio municipe ſuo, num de tot Fabiis gloriari?* Et Val. Max. lib. 3. c. 4. *M. Porcius Cato, qui nomen ſuum Tuſculi ignobile, Romæ nobiliſſimum reddidit.* Porrò Tuſculus civitas olim Latii celeberrima, quæque municipalis fuit, id eſt, ſuo jure & legibus utens, muneribus tamen pop. Rom. atque honoribus perfungens.

[3] *A patre relictum.*] Id eſt, prædium avitum.

[4] *Ut M. Perperna Cenſorinus.*] Quidam legunt Conſobrinus. Is Græcus & peregrinus fuit & tamen conſul factus eſt antequam civitatem eſſet adeptus, quod legibus erat prohibitum. Val. Max. lib. 3. cap. 4.

vit,

vit, (b) in foro eſſe cæpit. (c) [5] Primum ſtipendium meruit annorum decem ſeptémque, Q. Fabio Maximo, M. Claudio Marcello COSS. [6] Tribunus militum in Siciliâ fuit. Inde ut rediit, caſtra ſequutus eſt [7] C. Claudii Neronis: magnique opera ejus æſtimata eſt in prælio [8] apud Senam, quo cecidit Haſdrubal frater Hannibalis. [9] Quæſtor obtigit P. Africano conſuli, [10] cum quo non pro ſortis neceſſitudine vixit. [11] Namque ab eo perpetuâ diſſenſit vitâ. [12] Ædilis plebis factus eſt cum C. Helvio. [13] Prætor provinciam obtinuit Sardiniam, [14] ex quâ Quæſtor ſuperiore tempore ex Africâ decedens, [15] Q. Ennium po-

INTERPRETATIO.

(b) Rebus *forenſibus* primum *vacavit*. (c) *Militiam ingreſſus eſt* 17. *annos natus*.

NOTÆ.

5 *Primum ſtipendium meruit annorum decem ſeptemque.*] Ea ætas erat quâ artem militarem juvenes incipiebant profiteri. Lipſius 1. de Militiâ Rom. Dial. 2.

6 *Tribunus militum in Siciliâ fuit.*] M. Claudio Marcello T. Quintio Coſſ. Tribunus autem militum talis erat tunc, qualis ferè hodie apud nos Mareſchallus, ſeu præfectus militum.

7 *C. Claudii Neronis.*] Is magnis Cladibus Hannibalis fratrem affecit, quùm exercitu recenti cinctus, Alpes tranſgreſſus eſſet, eumque tandem cum quinquaginta ſex millibus hominum occîdit ad Metaurum Umbriæ amnem. Liv. 27.

8 *Apud Senam.*] Senogalliam urbem in Umbriâ non procul a Metauro amne.

9 *Quæſtor obtigit P. Cornelio Scipioni Africano Conſuli.*] Catonem Scipioni Quæſtorem fuiſſe teſtatur Livius 29. Annal. Iterumque Cethego & Tuditano Conſulibus, ut teſtatur Cic. in Bruto.

10 *Cum quo non pro ſortis neceſſitudine vixit.*] Quandoquidem, ut refert Cicero pro Plancio, & in Verrem l. 1. Prætores aut Conſules liberorum loco habebant Quæſtores.

11 *Namque ab eo perpetuâ diſſenſit vitâ.*] Cujus rei teſtimonio hæc ſunt Livii verba 38. Morte Africani crevére inimicorum animi, quorum princeps fuit M. Porcius Cato, qui vivo quoque eo, allatrare ejus magnitudinem ſolitus erat.

12 *Ædilis plebis factus eſt.*] Ædiles plebis dicti ſunt, quòd ædes ſacras & privatas curarent: ii quoque curatores erant urbis, annonæ, ludorumque ſolennium; duo tantùm ab initio fuerunt. Pomp. lib 2. de Orig. Juriſ. poſtea verò, ex Julii Cæſaris inſtituto ſex creati ſunt, duo Patricii, qui Cereales dicti ſunt, & quatuor ex plebe.

13 *Prætor provinciam obtinuit Sardiniam.*] Penes Prætorem omnis publici privatique Juris erat poteſtas, ut & novum jus condere, & vetera abrogare: primò quidem unus creatus eſt, cui ſuffectus alter propter concurſum advenarum, & eorum multitudinem, hicque dictus eſt Prætor extraneus ſeu peregrinus. Deinde poſtquam Sardiniam, Siciliam, Hiſpaniam, & Narbonenſem provinciam ſubegerunt Romani, tot inſtituti ſunt Prætores, quot erant ſubactæ Provinciæ. Quod ſpectat ad Sardiniam, inſula eſt maris Libyci, ſic dicta a Sardo quodam Herculis Africani filio, teſte Pauſaniâ in Phocicis.

14 *Ex quâ Quæſtor.*] Magiſtratus pecuniæ publicæ præpoſitus. Prætereà dicitur, qui præeſt judiciis exercendis, & maleficiis puniendis.

15 *Q. Ennium Poëtam deduxerat.*]

etam

ctam deduxerat: quod non minoris æstimamus, quàm quemlibet ampliſſimum Sardinienſem triumphum.

CAP. II. Conſulatum geſſit cum L. Valerio Flacco; [16] forte provinciam nactus Hiſpaniam citeriorem: [17] ex quâ triumphum deportavit. Ibi quum diutiùs moraretur, P. Scipio Africanus conſul iterum, cujus in priori conſulatu Quæſtor fuerat, [18] voluit eum de provinciâ depellere, & ipſe ei ſuccedere. [19] Neque hoc per ſenatum efficere potuit, quum quidem Scipio in civitate principatum obtineret: quòd tum non potentiâ, ſed jure reſpublica adminiſtrabatur. Quâ ex re iratus, [20] ſenatu peracto, privatus in urbe manſit. At Cato Cenſor cum eodem Flacco factus, [21] ſeverè præfuit ei poteſtati. [22] Nam & in complures nobiles animadvertit, & multas res novas in edictum addidit: quâ re luxuria reprimeretur, quæ jam tum incipiebat pullulare. [23] Circiter annos octoginta, uſque ad extremam ætatem, ab adoleſcentiâ, reipublicæ causâ ſuſcipere inimicitias non deſtitit. [24] A multis tentatus, non modò nullum detrimentum exiſtimationis fecit, ſed quoad vixit, virtutum laude crevit.

NOTÆ.

Hic Tarentinus fuit, ſi Euſebio credimus; ſed Pompon. Mela eum eſſe Calabrum ſcribit, cui ſuffragatur Silius:

Miſerunt Calabri, Rudiæ genuere vetuſtæ.

Hunc quoque Cic. pro Archiâ Poëtâ, Ennium Rudium hominem vocat.

[16] *Sorte provinciam nactus Hiſpaniam.*] Conſulibus creatis Provinciæ nominabantur, ut eas ipſi vel inter ſe compararent, vel ſortirentur, quos ire ad bellum, quos præeſſe exercitibus oporteret: Vide Livium lib. 33. cujus hæc ſunt verba: *L. Valerius, & M. Porcius Cato, quo die Magiſtratum inierunt, de Provinciis quum ad Senatum retuliſſent; Patres cenſuerunt, cum in Hiſpaniâ tantum gliſceret bellum, ut jam conſulari & duce, & exercitu opus eſſet; placere Conſules Hiſpaniam Citeriorem, & Italiam provincias, aut comparare inter ſe, aut ſortiri.*

[17] *Ex quâ triumphum deportavit.*] Triumphâſſe Catonem teſtatur Appianus in Ibericis, & Plutarchus in vitâ ejus, quâ de re utrumque conſule.

[18] *Voluit eum de Provinciâ depellere.*] Propter ſimultates & repugnantias utriuſque, de quibus paulò ſupra.

[19] *Neque hoc per Senatum efficere potuit.*] Teſtatur paulò aliter Plutarchus; ſcribitque ſolummodò Scipionem non potuiſſe aſſequi, ut Catonis acta Senatus improbaret, ſed Hiſpaniam provinciam obtinuiſſe.

[20] *Senatu peracto.*] Quidam legunt Conſulatu peracto; quod valdè probo.

[21] *Severè præfuit huic poteſtati.*] Unde illi Cenſorium nomen inditum eſt. Hinc Lucanus de Catone ipſo ſcripſit:

——— *rigidi ſervator honeſti.*

[22] *Nam & in complures nobiles animadvertit.*] Vide Livium 39. Et Sext. Aurelium Victorem in Catone Cenſorio.

[23] *Circiter annos octoginta.*] Octogenarius erat quum Galbam accuſavit, *accuſator aſſiduus malorum.* Idem Aurel. Victor ibidem.

[24] *A multis tentatus.*] *Ipſe quadragies quater accuſatus, glorioſe abſolutus.* Idem ibid. Immò & Plutarchus ſe, re quinquagies accuſatum fuiſſe ſcribit.

CAP.

CAP. III. In omnibus rebus ſingulari fuit prudentiâ & induſtriâ. [25] Nam & agricola ſolers, & reipublicæ peritus, & juris conſultus, & magnus imperator, [26] & probabilis orator, & cupidiſſimus literarum fuit. Quarum ſtudium etſi ſenior arripuerat, tamen tantum progreſſum fecit ut non facilè reperire poſſis, neque de Græcis, neque de Italicis rebus, quod ei fuerit incognitum. [27] Ab adoleſcentiâ confecit orationes: ſenex hiſtorias ſcribere inſtituit, quarum ſunt libri ſeptem. Primus continet res geſtas regum populi Romani. Secundus & tertius, unde quæque civitas orta ſit Italica: [28] ob quam rem omnes Origines videtur appellâſſe. In quarto autem, bellum Punicum primum: in quinto, ſecundum. Atque hæc omnia capitulatim ſunt dicta. Reliqua bella pari modo perſecutus eſt [29] uſque ad Prætoram Ser. Galbæ, qui diripuit Luſitanos. Atque horum bellorum duces non nominavit, ſed ſine nominibus res notavit. In iiſdem expoſuit quæ in Italiâ Hiſpaniiſque viderentur admiranda. In quibus multa induſtria & diligentia comparet, multa doctrina. Hujus de vitâ & moribus plura [30] in eo libro perſequuti ſumus, quem ſeparatim de eo fecimus rogatu Titi Pomponii Attici: Quare ſtudioſos Catonis ad illud volumen relegamus.

NOTÆ.

[25] *Nam & Agricola ſolers.*] Id patet ex libris quos ſcripſit de re ruſticâ.

[26] *Et probabilis Orator.*] Alii legunt, *probatiſſimus Orator*; Oratorem autem fuiſſe patet ex hoc Plinii textu lib. 7. Cato tres ſummas in homine res præſtitiſſe exiſtimatus eſt, optimus Orator, optimus Imperator, optimus Senator.

[27] *Ab ad.l ſcentiâ confecit Orationes.*] Quæ citantur à Cic. & Gellio.

[28] *Ob quam rem omnes Origines videtur appellâſſe.*] De his lege Cic. in Catone.

[29] *Uſque ad Prætoram Servii Galbæ.*] Galba ille dictus eſt Servius, non Sergius, quia erat Sulpitiæ Gentis non Sergiæ, vir Conſularis, ut patet ex his Suetonii verbis: *Servius Galba conſularis, temporum ſuorum eloquentiſſimus; quem tradunt Hiſpaniam ex Prætura obtinentem xxx. Luſitanorum millibus perfidiâ trucidatis, Viriatini belli cauſam extitiſſe.* Extat reprehenſio Rutilii Rufi in Serv. Sulpicium Galbam apud Cic. lib. 1. de Oratore. De eodem Servio Galbâ loquitur Valer. Max. lib. 9. c. 6.

[30] *In eo libro.*] Qui non apparet, ſed cujus fragmentum elegans extat apud Gellium lib. 2. c. 8.

T. POMPONII ATTICI VITA, EX *CORNELIO NEPOTE*.

CAP. I.

[1] POmponius Atticus, [2] ab origine ultimâ ſtirpis Romanæ generatus, perpetuò à majoribus acceptam [3] equeſtrem obtinuit dignitatem. Patre uſus eſt diligente, indulgente, &, ut tum erant tempora, diti, imprimiſque ſtudioſo literarum. Hic, prout ipſe amabat literas, omnibus doctrinis, quibus puerilis ætas imperiri debet, filium erudivit. Erat autem in puero, præter docilitatem ingenii, ſumma ſuavitas oris, ac vocis; (a) ut non ſolùm celeriter acciperet, quæ tradebantur, ſed etiam excellenter pronunciaret: quâ ex re in pueritiâ nobilis inter æquales ferebatur, (b) clariúſque exſplendeſcebat, quàm generoſi condiſcipuli animo

INTERPRETATIO.

(a) *Ut non modò ſine morâ conciperet quæ docebatur.* (b) *Splendidiúſque emicabat, quàm id à generoſis ſcientiarum æmulis ſine invidiâ ferri valeret.*

NOTÆ.

[1] POMPONIUS ATTICUS.] De quo jam in præfatione. Porro gens Pomponia familias habuit Baſſorum, Secundorum, Labeonum, & Atticorum: quod ſi ita eſt malè opinatur Manucius, eum ideò Atticum dici, quia ſic Græcè loquebatur, ut Athenis natus videretur: id nihilominus Cic. confirmat authoritate ſuâ lib. 5. de finibus, his verbis. Ita enim Athenis ſe collocavit, ut ſit pænè unus ex Atticis, ut id etiam cognomine videatur habiturus.

[2] *Ab origine ultimâ ſtirpis Romanæ.*] Scilicet, regiâ: nam gens Pomponia originem ſuam referebat ad Numam Pompilium qui inter 4. filios unum Pomponem vocavit, à quo poſtea Pomponii dicti ſunt; quumque eſſet ultimus, ideò hic dicitur *ab origine ultimâ*. Vel ut aliis placet, *ultima*, pro, *prima*, hic ſumitur, ut apud Virgil. lib. 8. Æneid. de Saturno, primo Latini regis progenitore loquens, ait:

—— *qui ſanguinis ultimus Author.*

Ultimus enim, quaſi ultra omnia, ſive retrò, ſive ante reſpicias.

[3] *Equeſtrem obtinuit dignitatem.*

æqua

æquo ferre possent. Itaque incitabat omnes suo studio: quo in numero fuerunt L. Torquatus, [4] C. Marius, C. F. M. Cicero: quos consuetudine suâ sic sibi devinxit, ut nemo iis perpetuò fuerit carior.

CAP. II. Pater maturè decessit. Ipse adolescentulus propter affinitatem [5] P. Sulpitii, qui Tribunus pl. interfectus est, non expers fuit illius periculi. Namque Anicia, Pomponii consobrina, nupserat M. Servio fratri Sulpicii. Itaque, interfecto Sulpicio, posteaquàm vidit [6] Cinnano tumultu civitatem esse perturbatam; neque sibi dari facultatem pro dignitate vivendi, quin alterutram partem offenderet, dissociatis animis civium, cum alii Sullanis, alii Cinnanis faverent partibus, idoneum tempus ratus studiis obsequendi suis, Athenas se contulit: neque eò seciùs adolescentem Marium, hostem judicatum, juvit opibus suis: cujus fugam pecunia sublevavit. Ac, ne illa peregrinatio detrimentum aliquod afferret rei familiari, eódem magnam partem fortunarum trajecit suarum. Hic ita vixit, ut universis Athenienſibus meritò esset carissimus, nam præter gratiam, quæ jam adolescentulo magna erat, sæpe suis opibus inopiam eorum publicam levavit. (c) Cum enim versuram facere publicè necesse esset, neque ejus conditionem æquam haberent, semper se interposuit, atque ita ut neque usuram unquam ab iis acceperit, (d) neque longiùs, quàm dictum esset, eos debere passus sit, quod utrumque erat iis salutare. (e) Nam neque indulgendo inveterascere eorum æs alienum patiebatur, neque multiplicandis usuris crescere. Auxit hoc officium aliâ quoque liberalitate. Nam universos frumento dona-

INTERPRETATIO.

(c) *Quum enim publica necessitas ea esset ut æs alienum alieno dispungeretur, nec nisi majori fœnore id fieri posset.* (d) *Neque ultra diem datam ad solvendum veniam dederit.* (e) *Neque enim indulgentiâ suâ debita eorum prorogari sinebat.*

NOTÆ.

Non Senatoriam recusando, sed eam non affectando; quia eam recusantibus altera adimebatur. Sueton. Equestris autem dignitatis hæc erant ornamenta & insignia, equus publicè datus, & annulus aureus. Census verò ad hunc ordinem obtinendum requirebatur quadringentorum millium nummorum: hic ordo medius erat inter Patritios & plebeios.

[4] *C. Marius.*] Is Caius Marius C. Marii septies consulis filius fuit.

[5] *P. Sulpitii.*] Clarissimi Oratoris, sed cùm Tribunus plebis esset & pernicioſas leges authore Mario ferre vellet, occisus est. Cic. Catilin. 3. & lib. 3. de oratore.

[6] *Cinnano tumultu.*] Quantas turbas excitaverint in repub. Sylla, Marius, & Cinna nemo nescit qui vel tantillum historiam Rom. delibaverit.

[7] *Quum enim versuram facere publicè necesse esset.*] Ii Versuram facere

vit;

vit; ita ut singulis VI. modii tritici darentur, [8] qui modus mensuræ *Medimnus* Athenis appellatur.

CAP. III. Hic autem sic se gerebat, ut communis infimis, par principibus videretur, quo factum est, ut huic omnes honores, quos possent, publicè haberent, civemque facere studerent. [9] Quo beneficio ille uti noluit: quod nonnulli ita interpretantur, amitti civitatem Romanam aliâ adscitâ. Quamdiu affuit, ne qua sibi statua poneretur, restitit; absens prohibere non potuit. [10] Itaque aliquot Pnyce & Pœcile locis sanctissimis posuerunt. Hunc enim in omni procuratione Reip. actorem, auctorémque habebant. Igitur primum illud munus fortunæ, quòd in eâ potissimùm urbe natus est, in quâ domicilium orbis terrarum esset imperii, ut eandem & patriam haberet, & domum. Hoc specimen prudentiæ, quòd cùm in eam se civitatem contulisset, [11] quæ antiquitate, humanitate, doctrinâ præstaret omnes; ei unus ante alios fuerit carissimus.

CAP. IV. [12] Huc ex Asiâ Sulla decedens cùm venisset; quamdiu ibi fuit, secum habuit Pomponium, captus adolescentis & humanitate & doctrinâ. Sic enim Græcè loquebatur, ut Athenis natus videretur. Tanta autem erat suavitas sermonis Latini, ut appareret in eo nativum quendam leporem esse, non adscitum. [13] Idem poëmata pronuntiabat & Græcè, & Latinè, sic, ut supra nihil posset addi. Quibus rebus factum est, ut Sulla nunquàm eum à se dimitteret, cuperétque secum deducere, qui cùm persuadere tentaret; *Noli, oro te,* inquit Pomponius, *adversùm eos*

NOTÆ.

dicuntur, qui mutato creditore satisfaciunt eâ pecuniâ quam à novo acceperunt pari vel majori fœnore.

[8] *Qui modus mensuræ Medimnus Athenis appellatur.*] Medimnum etiam dicitur, & utrumque Cic. usurpat. Medimnus autem genus mensuræ erat continens sex modios, teste Suidâ & aliis.

[9] *Quo beneficio ille uti noluit.*] Rationem subjungit; nam reipsâ jure Quiritium idem duarum civitatum civis esse non poterat. Cic. pro Cæcinâ, & pro Cornelio Balbo; *Duarum civitatum civis esse nostro Jure civili nemo potest, &c.*

[10] *Itaque aliquot Pnyce & Pœcile locis sanctissimis posuerunt.*] Hic locus varie legitur, & plurimi reponunt, *Itaque aliquot ipsi, & Piliæ, &c.* Quod valde probo; nam Piliam Attici fuisse uxorem certum est ex Cicerone, & cujus nuptiis adfuisse ipsemet testatur Epist. 3. lib. 2. ad Quintum fratrem, hancque nomine designat lib. 4. Epist. ad Atticum Epistolâ 4. Item lib. 14. Epist. 15, & alibi. Qui aliter legunt nihil nisi obscuritatem ostendunt.

[11] *Quæ antiquitate, humanitate, doctrinâ præstaret omnes.*] Hæc sunt elogia Athenarum. Quantùm ad antiquitatem, hæc Just. l. 2. c. 6. *Non advenæ, neque passim collecta populi colluvies originem urbi dedit, &c.* De humanitate verò, & doctrinâ quis ambigit?

[12] *Hunc ex Asiâ Sulla decedens.*] Qui Dictator fuit postquam Marianam factionem penitus delevit.

[13] *Idem Poëmata pronuntiabat Græcè & Latinè.*] Commentarium de Cicer. Consulatu Græce scripsisse, sed pa-

me

ne velle ducere, cum quibus ne contra te arma ferrem, Italiam reliqui. At Sulla, adolescentis officio collaudato, omnia munera ei, quæ Athenis acceperat, proficiscens jussit deferri. Hîc complures annos moratus, cùm & rei familiari tantùm operæ daret, quantùm non indiligens deberet paterfamilias, & omnia reliqua tempora [14] aut literis, aut Athenienſium Reip. tribueret, nihilominùs amicis urbana officia præſtitit, nam & ad comitia eorum ventitavit; & ſi qua res major acta eſt, non defuit: ſicut Ciceroni in omnibus ejus periculis ſingularem fidem præbuit: cui ex patriâ fugienti HS. CC. & quinquaginta millia donavit. Tranquillatis autem rebus Romanis, remigravit Romam, ut opinor, L. Cottâ, & L. Torquato COSS, quem ſic univerſa civitas Athenienſium proſecuta eſt, ut lacrymis deſiderii futuri dolorem indicaret.

CAP. V. [15] Habebat avunculum Q. Cæcilium, equitem Romanum, [16] familiarem L. Luculli, divitem, difficillimâ naturâ: cujus ſic aſperitatem veritus eſt, ut, quem nemo ferre poſſet, hujus ſine offenſione ad ſummam ſenectutem retinuerit benevolentiam; quo facto, tulit pietatis fructum. [17] Cæcilius enim moriens teſtamento adoptavit eum, (g) hæredémque fecit ex dodrante, ex quâ hæreditate accepit circiter centies HS. [18] Erat nupta ſoror Attici Q. Tullio Ciceroni: eáſque nuptias M. Cicero conciliarat, cum quo à condiſcipulatu vivebat conjunctiſſimè, multò etiam familiariùs, quàm cum Quincto: ut judicari poſſit *plus in amicitiâ valere ſimilitudinem morum, quàm affinitatem.* Utebatur

INTERPRETATIO.

(f) *Cujus acerbitatem ita* excolendo *demulſit.* (g) *Reliquitque hæredem ex triente partibus.*

NOTÆ.

[14] *Aut literis.*] Scilicet Philoſophiæ Epicureæ, ut Cicer. teſtatur de legibus.

[15] *Habebat avunculum Q. Cæcilium.*] Hunc quoque avunculum Attici fuiſſe teſtatur Cic. lib. 1. ad Atticum, Epiſt. 1. lib. 2. 19.

[16] *Familiarem Lucii Luculli.*] Hic Conſul adverſus Mithridatem miſſus eſt, cujus res ferro & fame afflixit, eumque regno ſuo Pontico expulit, atque iterum cum Tigrane Armenorum rege ſuperavit.

[17] *Cæcilius moriens teſtamento adoptavit eum.*] Quod etiam patet ex his Valer. Max. verbis lib. 7. cap. 9. *Pomponium Atticum teſtamento adoptavit, omniumque bonorum reliquit hæredem.*

[18] *Erat nupta ſoror Attici Q. Tullio Ciceroni.*] Hic M. T. Cic. Oratorum principis frater fuit, qui duxit Pomponiam Attici ſororem.

[19] *Plus in amicitiâ valere ſimilitudinem morum.*] Hinc Cic. in Lælio. Nihil eſt quod ad ſe rem tam alliciat, tam attrahat, quàm ad amicitiam ſimilitudo.

autem

autem intimè Q. Hortenſio, [20] qui iis temporibus principatum eloquentiæ tenebat, ut intelligi non poſſet, uter eum plus diligeret, Cicero, an Hortenſius: & id, quod erat difficillimum, efficiebat, ut inter quos tantæ laudis eſſet æmulatio, nulla intercederet obtrectatio, eſſétque talium virorum copula.

CAP. VI. In Republ. ita eſt verſatus, ut ſemper Optimatium partium & eſſet & exiſtimaretur; neque tamen ſe civilibus fluctibus committeret; quòd non magis eos in ſuâ poteſtate exiſtimabat eſſe, qui ſe iis dediſſent, quàm qui maritimis jactarentur. Honores non petiit, cùm ei paterent propter vel gratiam, vel dignitatem; [21] quòd neque peti more majorum, neque capi poſſent, conſervatis legibus, in tam effuſis ambitûs largitionibus, neque retineri ſine periculo, corruptis civitatis moribus. (h) [22] Ad haſtam publicam nunquam acceſſit. Nullius rei [23] neque præs, neque manceps factus eſt, neminem ſuo nomine, neque ſubſcribens accuſavit. In jus de ſuâ re nunquam iit; judicium nullum habuit. Multorum Conſulum, Prætorúmque præfecturas delatas ſic accepit, ut neminem in provinciam ſit ſecutus, honore fuerit contentus; rei familiaris deſpexerit fructum, [24] qui ne cum Q. quidem Cicerone voluerit ire in Aſiam, cùm apud eum legati locum obtinere poſſet. Non enim decere ſe arbitrabatur, cùm Præturam gerere noluiſſet, aſſeclam eſſe Prætoris. Quâ in re non ſolùm dignitati ſerviebat, ſed etiam tranquillitati, cùm ſuſpiciones quoque vitaret criminum; quo fiebat, ut [25] ejus obſervantia omnibus eſſet carior, cùm eam officio, non timori, neque ſpei tribui viderent.

CAP. VII. [26] Incidit Cæſarianum civile bellum, cùm habe-

INTERPRETATIO.

(h) *Publicæ venditioni nunquam adfuit.*

NOTÆ.

[20] *Qui his temporibus principatum eloquentiæ tenebat.*] Præſertim autem eloquentiæ vis Hortenſii in incredibili geſtûs ſuavitate conſiſtebat. Cicer. in Bruto.

[21] *Quod neque peti poſſent more majorum.*] Hic Nepos ſui ſæculi vitia carpit quibus mos & conſuetudo majorum in poſtulandis dignitatibus deſpiciebatur.

[22] *Ad haſtam publicam nunquam acceſſit.*] Quod veniebat, haſtæ ſubjici dicebatur.

[23] *Neque præs, neque manceps.*] Quod falſum eſt, ſi, ut refert Cicero lib. 1. Epiſt. 19. apud Sicyonios vectigalia exercuit.

[24] *Qui ne quidem cum Q. Cicerone voluerit ire in Aſiam.*] Is, ut mox dictum eſt, ſororem Attici duxerat, & Prætor fuit, M. Valer. Meſſalâ, & M. Puſio Piſone Coſſ. Aſiam Provinciam ſortitus Lucio Flacco ſucceſſit. Vide Cic. ad Atticum lib. 1.

[25] *Ejus obſervantia.*] Quâ, ſcilicet, ipſe alios obſervabat.

[26] *Incidit Cæſarianum civile bellum.*] Mar. Marcello, & Servio Sul-

ret

ret annos circiter ſexaginta ; (i) [27] Uſus eſt ætatis vacatione, neque ſe quòquam movit ex urbe ; quæ amicis ſuis opus fuerant ad Pompeium proficiſcentibus, omnia ex ſuâ re familiari dedit, ipſum Pompeium non junctus non offendit, (k) [28] nullum enim ab eo habebat ornamentum, ut cæteri, qui per eum aut honores, aut divitias ceperant : quorum partim invitiſſimi caſtra ſunt ſecuti, [29] partim ſummâ cum ejus offenſione domi remanſerunt. Attici autem quies tantoperè Cæſari fuit grata, ut victor cùm privatis pecunias per epiſtolas imperaret, huic non ſolùm moleſtus non fuerit, ſed etiam ſororis filium & Q. Ciceronem ex Pompeii caſtris conceſſerit. Sic vetere inſtituto vitæ effugit nova pericula.

CAP. VIII. Secutum eſt illud [30] occiſo Cæſare, cùm Reſpub. penes Brutos videretur eſſe, & Caſſium, ac tota civitas ſe ad eum convertiſſe videretur : ſic M. Bruto uſus eſt, (l) [31] ut nullo ille adoleſcens æquali familiariùs, quàm hoc ſene : neque ſolùm eum principem conſilii haberet, ſed etiam in convictu. Excogitatum eſt à quibuſdam, ut privatum ærarium Cæſaris interfectoribus ab Equitibus Romanis conſtitueretur. Id facilè effici poſſe arbitrati ſunt, ſi & principes illius ordinis pecunias contuliſſent : itaque appellatus eſt à C. Flavio, Bruti familiari, Atticus, ut ejus rei princeps eſſe vellet : at ille, qui officia amicis præſtanda ſine factione exiſtimaret, ſempérque à talibus ſe conſiliis removiſſet ; reſpondit, ſi quid Brutus de ſuis facultatibus uti voluiſſet, uſurum,

INTERPRETATIO.

(i) *Senectutis immunitate fruitus eſt, nec pedem* Româ *extulit.* (k) *Nullam enim ab eo dignitatem acceperat.* (l) *Ut ipſi juveni cœvus nemo familiarior fuerit, quam ſenex ille.*

NOTÆ.

picio Coſſ. vel, ut aliis placet, anno Urb. Cond. 705. L. Corn. Lentulo, & Claudio Marcello Coſſ. ex Caſſiodori Chronicis.

[27] *Uſus eſt ætatis vacatione.*] Vacationes ſunt excuſationes à muneribus publicis militaribus, & aliis, quæ ſenibus concedebantur. Unde Quintil. Declam. 306. *Eſt præcipuum jus ſenectutis, quoniam non una ſubit omnis ætas, non perpetuò Senatorem citat Conſul ; eſt ſua Legationibus requies, &c.*

[28] *Nullum enim ab eo habebat ornamentum.*] Quidam rectiùs legi putant, autoramentum.

[29] *Partim ſummâ cum ejus offenſione domi remanſerunt.*] Quod Cic. pro Ligario, & Seneca Philoſophus comprobant ; aiunt enim Pompeium pro hoſtibus ſe habere dixiſſe, qui extra caſtra ſua eſſent. Cæſarem verò eos qui in hoſtium caſtris non eſſent, pro amicis habiturum.

[30] *Occiſo Cæſare.*] Nemo neſcit Jul. Cæſarem tribus & viginti vulneribus in curiâ occiſum fuiſſe à Bruto & Caſſio cædis autoribus, poſtquam devictis Pompeianis partibus Dictaturam perpetuam invaſiſſet, idibus Martiis anno Urbis Cond. DCCX. ipſo Julio Cæſare, & M. Antonio Coſſ.

[31] *Ut nullo ille adoleſcens.*] Ille vocatur adoleſcens qui Præturam exercebat, ad quam exercendam quadragenarium eſſe oportebat. Attamen à 17,

quantùm eæ paterentur; ſe neque cum quoquam [32] de eâ re collocuturum, (m) neque coïturum. (n) Sic ille [33] conſenſionis globus hujus unius diſſenſione disjectus eſt. Neque multò pòſt ſuperior eſſe cœpit Antonius, ita, ut Brutus & Caſſius provinciarum, [34] quæ necis iis causâ datæ erant à conſulibus, deſperatis rebus, in exilium proficiſcerentur. Atticus, qui pecuniam ſimul cum cæteris conferre noluerat, florenti illi parti, [35] abjecto Bruto, Italiáque cedenti HS. centum millia muneri miſit: eidem in Epiro abſens CCC. juſſit dari: neque eo magis [36] potenti adulatus eſt Antonio, neque deſperatos reliquit.

CAP. IX. [37] Secutum eſt bellum geſtum apud Mutinam, in quo ſi tantùm eum prudentem dicam; minùs, quàm debeam, prædicem; cùm ille potiùs divinus fuerit; ſi divinatio appellanda eſt perpetua naturalis bonitas, quæ nullis caſibus augetur, neque minuitur. [38] Hoſtis Antonius judicatus, Italiâ ceſſerat; ſpes reſtituendi nulla erat. Non ſolùm [39] ejus inimici qui tùm erant potentiſſimi, & plurimi, ſed etiam amici [40] adverſariis ejus ſe dabant; & in eo lædendo ſe aliquam conſecuturos ſperabant commoditatem, familiares inſequebantur, uxorem Fulviam omnibus rebus ſpoliare cupiebant, liberos etiam extinguere parabant. Atticus,

INTERPRET-ATIO.

(m) *Neque in concilium venturum.* (n) *Ita hunc conſentientium cœtum, unus ille diſſentiens diſturbavit.*

NOTÆ.

ad 46. annum, adoleſcentia antiquitùs pertingebat, ut ab antiquis obſervatum eſt. Nihilominùs Varro ad 30. tantùm pertingere ait.

32 *Eâ de re collocuturum, neque coïturum.*] Id eſt, neque privatim eâ de re cum quoquam loqui velle, neque publicè & palàm in Concilio agere; quia colloqui, poteſt eſſe privatorum; hic verò, coire, eſt concilium habere publicum; unde Comitia.

33 *Conſenſionis globus.*] Sic Val. Max. pugnantium globos, hoſtium globos dixit.

34 *Quæ necis iis causâ datæ erant à Conſulibus.*] Sic legit Savaro ex MSS. Sed contra Lambinus ac Schottus *dicis causâ* legunt: quod magis probo, nam hæc antiqua loquendi formula *dicis causâ, dicis gratiâ*; Anglice, ſor form or faſhion ſake. Quia Brutus & Caſſius per ſpeciem & nomen provinciarum è Rep. remoti fuerant, & veluti exulati. Sic etiam loquitur Cic. lib. 1. epiſt. 18. ad Atticum, pro Muræná, & alibi.

35 *Abjecto Bruto.*] Reflante fortunâ proſtrato.

36 *Potenti adulatus eſt Antonio.*] Quia tunc Antonius ſupremam rerum adminiſtrationem cum Lepido invaſerat.

37 *Secutum eſt bellum geſtum apud Mutinam.*] Cujus belli cauſa fuit teſtamentum Cæſaris. Vide Florum lib. 4. c. 4. Hoc autem inter Antonium & Octavium Cæſarem tum juvenem motum eſt. Mutina verò urbs eſt Galliæ Ciſalpinæ, nunc vulgò, *Modena*.

38 *Hoſtis Antonius judicatus.*] Cauſam hujus judicii accipe à Cic. Philipp. 2.

39 *Ejus inimici.*] Ex quorum numero acerrimus fuit Cicero.

40 *Adverſariis ejus ſe dabant.*] Pro, *cedebant*.

ticus,

ticus, cùm Ciceronis intimâ familiaritate uteretur, amiciſſimus eſſet Bruto, non modò nihil iis indulſit ad Antonium violandum, ſed è contrario familiares ejus, ex urbe profugientes, quantùm potuit, texit; quibus rebus indiguerunt, adjuvit: [41] P. verò Volumnio ea tribuit, ut plurà à parente proficiſci non potuerint. Ipſi autem Fulviæ, cùm litibus diſtineretur, magniſque terroribus vexaretur, tantâ diligentiâ officium ſuum præſtitit, (o) ut nullum illa ſtiterit vadimonium ſine Attico, ſponſor omnium rerum fuerit; quin etiam, (p) cùm illa fundum ſecundâ fortunâ emiſſet in diem; neque poſt calamitatem verſuram facere potuiſſet, ille ſe interpoſuit; pecuniamque ſine fœnore, ſinéque ullâ ſtipulatione credidit, maximum exiſtimans quæſtum, memorem gratúmque cognoſci, ſimúlque aperire, ſe non fortunæ, ſed hominibus ſolere eſſe amicum: quæ cùm faciebat, nemo eum temporis causâ facere poterat exiſtimare. Nemini enim in opinionem veniebat, Antonium rerum potiturum. Sed ſenſus ejus à nonnullis optimatibus reprehendebatur, quòd parùm odiſſe malos cives videretur.

CAP. X. (q) Ille autem ſui judicii, potiùs, quid ſe facere par eſſet, intuebatur, quàm quid alii laudaturi forent. Converſa fortuna eſt: ut Antonius rediit in Italiam, nemo non magno in periculo Atticum putârat, propter intimam familiaritatem Ciceronis & Bruti. Itaque ad adventum Imperatorum de foro deceſſerat, [42] timens proſcriptionem: latebátque apud P. Volumnium, cui, ut oſtendimus paulò antè, opem tulerat. Tanta varietas in his temporibus fuit fortunæ, ut modò hi, modò illi in ſummo eſſent aut faſtigio, ut periculo. Habebat ſecum [43] Gellium Canium, æqualem, ſimillimúmque ſui. Hoc quoque ſit Attici bonitatis exemplum, quòd cùm eo, (r) quem puerum in ludo cognôrat, adeò conjunctè vixit, ut ad extremam ætatem amicitia eorum creverit. Antonius autem, etſi tanto odio ferebatur in Ciceronem, ut non ſolùm ei, ſed etiam omnibus ſuis amicis eſſet

INTERPRETATIO.

(o) *Ut illa nuſquam in judicium venerit abſente Attico.* (p) *Cum hæc prædium in proſperitate emiſſet certo tempore ſolvendum; nec adverſante fortunâ ab alio ſolvere valuiſſet.* (q) *His verò ſuo judicio nitens, quid æquum ſibi faciendum eſſet, magis perpendebat.* (r) *Qui a pueritiâ in ſcholis ſibi notus fuerat.*

NOTÆ.

41 *P. verò Volumnio.*] Is inter Antonii familiariſſimos erat, qui & Eutrapelus dicebatur præfectus fabrûm, de quo Cic. epiſt. 26. lib. 9.

42 *Timens proſcriptionem.*] Hanc *Florus* Sullanam vocat ob immanem ejus crudelitatem. Et 42 eſt quâ Cicero cum filio, fratre, fratríſque filio omnibus denique clientibus, & amicis proſcriptus eſt.

43 *Gellium Canium.*] Quidam *Canum*, non *Canium* legunt; ſed tamen ſic ſcribit Martialis, lib. 1.

Gaudent jocoſæ Camio ſuo Gades.

inimicus, eósque vellet proſcribere; multis hortantibus tamen, Attici memor fuit officii: & ei, cùm requiſiſſet, ubinam eſſet, ſuâ manu ſcripſit, ne timeret, ſtatimque ad ſe veniret: ſe eum, & Gellium Canium de proſcriptorum numero exemiſſe, ac, ne quòd periculum incideret, quod noctu fiebat, præſidium ei miſit. (ſ) Sic Atticus in ſummo timore non ſolùm ſibi, ſed etiam ei, quem cariſſimum habebat, præſidio fuit; (t) neque enim ſuæ ſolùm à quoquam auxilium petiit ſalutis, ſed conjunctim, ut appareret nullam ſejunctam ſibi ab eo velle fortunam. Quod ſi gubernator præcipuâ laude fertur, qui navem ex hyeme, marique ſcopuloſo ſervat; cur non ſingularis ejus exiſtimetur prudentia, qui ex tot, támque gravibus procellis civilibus ad incolumitatem pervenit?

CAP. XI. Quibus ex malis ut ſe emerſerat, nihil aliud egit, quàm ut plurimis, quibus rebus poſſet, eſſet auxilio. (u) Cùm proſcriptos præmiis Imperatorum vulgus conquireret, nemo in Epirum venit, cui res ulla defuerit. Nemini non ibi perpetuò manendi poteſtas facta eſt: quin etiam, [44] poſt prælium Philippenſe, interitúmque C. Caſſii, & M. Bruti, L. Julium Mocillam Prætorium, & filium ejus, Aulúmque Torquatum, exterósque pari fortunâ perculſos inſtiterit tueri, atque ex Epiro iis omnia Samothraciam ſupportari juſſerit: difficile enim eſt omnia perſequi, & non neceſſaria. Illud unum intelligi volumus, (x) illius liberalitatem neque temporariam, neque callidam fuiſſe. Id ex ipſis rebus, ac temporibus judicari poteſt, (y) quòd non florentibus ſe venditavit, ſed afflictis ſemper ſuccurrit: qui quidem [45] Serviliam Bruti matrem non minùs poſt mortem ejus, quàm florentem, coluerit. Sic liberalitate utens, nullas inimicitias geſſit, quòd neque lædebat quenquam; neque, ſi quam injuriam acceperat, non malebat obliviſci, quàm ulciſci. (z) Idem immortali memoriâ præcepta retinebat beneficia, quæ autem ipſe tribuerat, tamdiù meminerat, quoad ille gratus erat, qui acceperat. Itaque hic fe-

INTERPRETATIO.

(ſ) *Hoc facto Atticus ſe non tantùm à maximo metu, verùm etiam eum, quem ſummoperè diligebat, liberavit.* (t) *Nec enim ſeparatim quenquam ſuæ vitæ protectorem quæſivit.* (u) *Cùm plebs triumvirorum mercede illecta exules inveſtigaret.* (x) *Hujus munificentiam nec temporis causâ factam, nec captatricem exſtitiſſe.* (y) *Quod potentibus non obſequutus eſt.* (z) *Idem perpetuò beneficiorum à ſe ante acceptorum recordabatur.*

NOTÆ.

[44] *Poſt prælium Philippenſe.*] In quo Brutus & Caſſius interfectores J. Cæſaris perierunt, & pœnas cædis ejus dederunt.

[45] *Serviliam Bruti matrem.*] Hæc erat ſoror Catonis Uticenſis, eamque Julius Cæſar adoleſcens amaverat, unde quidam crediderunt Brutum à Julio Cæſare genitum fuiſſe. Vide Plutarchum & Suetonium.

cit,

cit, ut verè dictum videatur, (a) SUI CUIQUE MORES FINGUNT FORTUNAM. Neque tamen priùs ille fortunam, quàm ſe ipſe, finxit, qui cavit, [46] ne quâ in re plecteretur.

CAP. XII. His igitur rebus effecit, [47] ut M. Vipſanius Agrippa, intimâ familiaritate conjunctus adoleſcenti Cæſari, cùm propter ſuam gratiam, & Cæſaris potentiam (b) nullius conditionis non haberet poteſtatem, potiſſimùm ejus diligeret affinitatem, præoptarétque equitis R. filiam generoſam nuptiis; atque harum nuptiarum conciliator fuit. (non enim eſt celandum) M. Antonius Triumvir Reipᵉ conſtituendæ; cujus gratiâ cùm augere poſſeſſiones poſſet ſuas, tantùm abfuit à cupiditate pecuniæ, ut nullâ in re uſus ſit eâ, (c) niſi in deprecandis amicorum, aut periculis, aut incommodis: [48] quod quidem ſub ipſâ proſcriptione perilluſtre fuit. Nam cùm L. Sauſeii, equitis R. æqualis ſui, qui complures annos, ſtudio ductus philoſophiæ Athenis habitabat, habebátque in Italiâ pretioſas poſſeſſiones, Triumviri bona vendidiſſent, conſuetudine eâ, quâ tùm res gerebantur; Attici labore atque induſtriâ factum eſt, ut eodem nuntio Sauſeius fieret certior, ſe patrimonium amiſiſſe, & recuperâſſe. Idem L. Julium Calidium, quem [49] poſt Lucretii, Catullique mortem multò elegantiſſimum poëtam, noſtram tuliſſe ætatem, verè videor poſſe contendere; neque mi-

INTERPRETATIO.

(a) *Quiſque ſibi pro moribus ſuis fortunam ſtatuit.* (b) *Penes eum omne conjugium eſſet.* (c) *Niſi ut ab amicis aut pericula, aut incommoda propulſaret.*

NOTÆ.

[46] *Ne quâ in re plecteretur.*] Addunt quidam ex manuſcriptis, *jure plecteretur*; quod Nepotis menti conformius eſt, ut legenti cuilibet patebit.

[47] *Ut M. Vipſanius Agrippa.*] Hic, ut fert Seneca epiſt. 21. Attici gener erat, atque tres habuit uxores, quarum prima Pomponia Attici filia, altera Marcella Octaviæ filia, tertia Julia Aug. Cæſaris, ex quâ Caium & Lucium Cæſares, Poſthumum Agrippam, Agrippinam & Juliam habuit; Dux quàque belli peritiſſimus fuit, de quo Virg. lib. 8. Æneid.

Parte alia ventis, & Diis Agrippa ſecundis
Arduus agmen agens, cui belli inſigne ſuperbum
Tempora navali fulgent roſtrata corona.

[48] *Quod quidem ſub ipſâ proſcriptione perilluſtre fuit.*] Quia cum æmulatione, & certatim proſcriptorum bona tunc temporis ab omnibus triumvirorum amicis poſtulabantur, quod recuſavit Atticus.

[49] *Poſt Lucretii Catullique mortem.*] Lucretius Poëta inſignis & Philoſophus Epicureus, qui ſcripſit de rerum naturâ libros ſex. Catullus verò Veronenſis Poëta mordax & laſcivus, qui vixit Syllæ & Marii temporibus, de quod Ovid. 2. Triſtium:

Sic ſua laſcivo cantata eſt ſæpe Catullo
Femina.

nùs virum bonum, optimisque artibus eruditum, post proscriptionem Equitum, propter magnas ejus Africanas possessiones, in proscriptorum numerum à P. Volumnio, [50] præfecto fabrûm Antonii, absentem relatum, expedivit, quod in præsenti utrum ei laboriosius an gloriosius fuerit, difficile fuit judicare, quòd in eorum periculis non secùs absentes, quàm præsentes amicos Attico esse curæ, cognitum est.

CAP. XIII. Neque verò minùs ille vir, bonus paterfamilias habitus est, quàm civis. Nam cùm esset pecuniosus, [51] nemo illo minùs fuit emax; minùs ædificator. (d) Neque tamen non in primis benè habitavit, omnibúsque optimis rebus usus est. Nam domum habuit [52] in colle Quirinali [53] Tamphilianam, ab avunculo hæreditate relictam, cujus âmœnitas non ædificio, sed silvâ constabat: (e) ipsum enim tectum, antiquitùs constitutum, plus salis, quàm sumptûs, habebat; in quo nihil commutavit, nisi si quid vetustate coactus est. Usus est familiâ, si utilitate judicandum est, optimâ; si formâ, vix mediocri. Namque in eâ erant pueri literatissimi (f) [54] anagnostæ optimi, & plurimi librarii; ut ne pedisequus quidem quisquam esset, qui non utrumque horum pulchrè facere posset. Pari modò artifices cæteri, quos cultus domesticus desiderat, apprimè boni. Neque tamen horum quenquam, nisi domi natum, domique factum, habuit: quod est signum non solùm continentiæ, sed etiam diligentiæ. Nam & non intemperanter concupiscere, quod à pluribus videas, continentis debet duci; & diligentiâ, quàm pretio, parare, non mediocris est industriæ. Elegans non magnificus; splendidus, non sumptuosus; omni diligentiâ munditiam non affluentem affectabat. [55] Supellex non modica, non multa; (g) ut in neutram partem conspici posset. Nec

INTERPRETATIO.

(d) *Et tamen inter optimates commodas ædes habuit.* (e) *Nam ipsa domus ab antiquo structa, plus venustatis, quam impensæ, exhibebat.* (f) *Lectores peritissimi, & amanuenses multi.* (g) *Ut nec quid sordidi, nec quid superflui videri valeret.*

NOTÆ.

[50] *Præfecto fabrûm.*] Ille erat qui fabris, eorumque operibus & machinis quibus maximè in bellis opus est, præerat.

[51] *Nemo illo minùs fuit emax, minùs ædificator.*] Ex publicâ Attici vitâ ad privatam transit Nepos, cujus sententiæ subscribit Cic. parad. 6. his verbis; *Non esse emacem vectigal est.* Et Lacones, si cui mala imprecabantur, quatuor ipsi accidere optabant, quorum primum erat ædificandi desiderium locus extat apud Suidam.

[52] *In colle Quirinali.*] Unus ex 7. urbis Romæ montibus, est in 6. regione, statim post templum Quirini.

[53] *Tamphilianam.*] Sic dictam à quodam Tamphilo Rom.

[54] *Anagnostæ optimi.*] Hi erant lectores apud Romanos.

[55] *Supellex non modica, non multa.*] Id est, modo, non copiâ æstimanda.

hoc

hoc præteribo (quanquam nonnullis leve viſum iri putem) cùm in primis lautus eſſet eques R. & non parùm liberaliter domum ſuam omnium ordinum homines invitaret; ſcimus non ampliùs, [56] quàm terna millia æris peræquè in ſingulos menſes [57] ex epheme-ride eum expenſum ſumptui ferre ſolitum: atque hoc non audi-tum, ſed cognitum prædicamus. Sæpe enim, propter familiarita-tem, domeſticis rebus interfuimus.

CAP. XIV. (h) Nemo in convivio ejus [58] aliud ἀκρόαμα audivit, [59] quàm anagnoſten: quod nos quidem jucundiſſimum ar-bitramur: neque unquam ſine aliquâ lectione apud eum cœna-tum eſt; [60] ut non minùs animo, quàm ventre, convivæ delecta-rentur, namque eos vocabat, quorum mores à ſuis non abhorre-rent. Cùm tanta pecuniæ facta eſſet acceſſio, nihil de quotidiano cultu mutavit, nihil de vitæ conſuetudine: tantáque uſus eſt mo-deratione, (i) ut neque in HS. vicies, quod à patre acceperat, pa-rùm ſe ſplendidè geſſerit, neque in HS. centies, affluentiùs vixerit, quàm inſtituerat, paríque faſtigio ſteterit in utráque fortunâ, nul-los habuerit hortos, [61] nullam ſuburbanam, aut maritimam ſump-tuoſam villam; neque in Italiâ, [62] præter Ardeatinum, & No-mentanum, ruſticum prædium: omniſque ejus pecuniæ reditus

INTERPRETATIO.

(h) *Nullus ex ejus convivis alium recitantem audivit, quàm lectorem.* (i) *Ut nec in viginti ſeſtertiùm millibus ſibi à patre relictis.*

NOTÆ.

56 *Quàm terna millia æris.*] Mille æris tunc temporis 250. ſeſtertios, de-narios 62. faciebat. Vide Gronovium lib. 3. de pecuniâ vetere.

57 *Ex Epheméride.*] Id eſt, ex libel-lo ſeu commentario quotidianarum ex-penſarum, & erogationum.

58 *Aliud ἀκρόαμα audivit.*] Partim ſeriis, partim jocoſis recitationibus, ad-junctis etiam Cantorum & Tibicinum modulis conſtabant ἀκροάματα. Vide Plutarchum in Sympoſio, Macrobium & Athenæum.

59 *Quàm anagnoſten.*] Is eſt, qui re-citat.

60 *Ut non minùs animo, quàm ven-tre convivæ delectarentur.*] Unde Cic. in Catone majore: *Neque*, inquit, *ip-ſorum conviviorum delectationem vo-luptatibus corporis magis, quàm cœtu amicorum, & ſermonibus metiebar*, &c. Antiquiſſimus autem mos ille fuit, ut inter cœnandum recitaretur aliquid, ut patet ex Macrobio lib. 1. Saturn. ex Gellio lib. 3. cap. 2. & ex multis a-liis.

61 *Nullam ſuburbanam, aut marití-mam ſumptuoſam villam.*] Huic opi-nioni videtur repugnare Cic. lib. 1. ad Atticum, ubi ſic habet: *Ego te arbi-tror cæſis apud Amalthæam tuam vi-ctimis ſtatim eſſe ad Sicyonem oppug-nandum profectum.* Et rurſus ibidem; *Velim ad me ſcribas cujuſmodi ſit* Ἀμαλθεῖόν *tuum*, &c. Unde deducimus Pomponium habuiſſe villam ſumptuo-ſam & magnificam.

62 *Præter Ardeatinum & Nomenta-num.*] Ardeam Dauni Regis Rutulo-rum regiam fuiſſe ex Virg. 10. Æneid. diſcimus, quæ in decimo octavo ab Ur-be milliario poſita erat, & inter Rom. Colonias annumerat Livius; unde Ar-deatinum prædium. Nomentum verò Latinorum urbs mediterranea, nunc vulgò *Lamentana*, unde Nomentana via.

conſtabat [63] in Epiroticis, & urbanis poſſeſſionibus; ex quo cognoſci poteſt, eum uſum pecuniæ, non magnitudine, ſed ratione metiri ſolitum.

CAP. XV. Mendacium neque dicebat, neque pati poterat. Itaque ejus comitas non ſine ſeveritate erat, neque gravitas ſine facilitate: ut difficile eſſet intellectu, utrum eum amici magis vererentur, an amarent. Quidquid rogabatur, religiosè promittebat; quòd non liberalis, ſed levis arbitrabatur, polliceri, quod præſtare non poſſet. Idem in nitendo quod ſemel admiſiſſet, tantâ erat curâ, ut non mandatam, ſed ſuam rem videretur agere, nunquam ſuſcepti negotii eum pertæſum eſt, ſuam enim exiſtimationem in eâ re agi putabat, quâ nihil habebat cariùs; quo fiebat, uc omnia Marci & Quincti Ciceronum, Catonis, Marii, Q. Hortenſii, A. Torquati, multorum prætereà Equitum Romanorum negotia procuraret: ex quo judicari poterat, non inertiâ, ſed judicio fugiſſe Reipub. procurationem.

CAP. XVI. Humanitatis verò nullum afferre majus teſtimonium poſſum, [64] quàm quòd adoleſcens idem ſeni Sullæ fuerit jucundiſſimus, ſenex adoleſcenti M. Bruto; cum æqualibus autem ſuis Q. Hortenſio, & M. Cicerone ſic vixerit, ut judicare difficile ſit, cui ætati fuerit aptiſſimus: quanquàm eum præcipuè dilexit Cicero, ut ne frater quidem ei Quinctus carior fuerit, aut familiarior. Ei rei ſunt indicio, præter eos libros; in quibus de eo facit mentionem, qui in vulgus ſunt editi, [65] ſexdecim volumina epiſtolarum ab Conſulatu ejus uſque ad extremum tempus ad Atticum miſſarum: quæ qui legat, (k) non multùm deſideret hiſtoriam contextam eorum temporum: ſic enim omnia de ſtudiis principum, vitiis ducum, ac mutationibus Reip. perſcripta ſunt, ut nihil in his non appareat; & facilè exiſtimari poſſit, prudentiam quodammodò eſſe divinationem: non enim Cicero ea ſolùm, quæ vivo ſe acciderunt, [66] futura prædixit; ſed etiam, quæ nunc uſu veniunt, cecinit, ut vates.

INTERPRETATIO.

(k) *Implicitam hujus ſæculi hiſtoriam non valdè ignoret.*

NOTÆ.

63 *In Epiroticis.*] Huic opinioni ſubſcribit Cic. lib. 1. Epiſt. his verbis: *Epiroticam emptionem gaudeo tibi placere.*

64 *Quam quod adoleſcens idem ſeni Sullæ.*] Quâ de re paulò ſupra.

65 *Sexdecim volumina Epiſt.*] Quicquid olim circumvolvi ſolebat in chartâ, aut ſcripto codice, volumen dicebatur; id autem patet ex 16. Epiſt. lib. ad Atticum.

66 *Futura prædixit.*] Multa ſanè hic afferri poſſent exempla, quibus Ciceronem futura prædixiſſe probetur, quæ quidem exempla paſſim in Epiſt. ejus legentibus occurrunt; ſed illud inſtar

CAP.

CAP. XVII. De pietate autem Attici quid plura commemorem? cùm hoc ipſum verè gloriantem audierim in funere matris ſuæ, quàm extulit annorum nonaginta, cùm eſſet ſeptem, & ſexaginta, ſe nunquam cum matre in gratiam rediiſſe, nunquam cum ſorore fuiſſe in ſimultate, (1) [67] quam prope æqualem habebat. Quod eſt ſignum, aut nullam unquam inter eos querimoniam interceſſiſſe, aut hunc eâ fuiſſe in ſuos indulgentiâ, ut, quos amare deberet, iraſci eis, nefas duceret. Neque id fecit naturâ ſolùm ([68] quanquam omnes ei paremus) ſed etiam doctrinâ. Nam & principum Philoſophorum ita percepta habuerat præcepta, ut his ad vitam agendam, [69] non ad oſtentationem, uteretur.

CAP. XVIII. Moris etiam majorum ſummus imitator fuit, antiquitatiſque amator: quam adeò diligenter habuit cognitam, ut eam totam in eo volumine expoſuerit, [70] quo magiſtratus ornavit. Nullâ enim lex, neque pax, neque bellum, neque res illuſtris eſt populi R. quæ non in eo ſuo tempore ſit notata: &, quod difficillimum fuit, ſic familiarum originem ſubtexuit, ut ex eo clarorum virorum propagines poſſimus cognoſcere. Fecit hoc idem ſeparatim in aliis libris, ut M. Bruti rogatu, [71] Juniam familiam à ſtirpe ad hanc ætatem ordine enumeravit, notans, qui à quóque ortus, quos honores, quibúſque temporibus cepiſſet. Pari modò

INTERPRETATIO.

(1) *Quæ illi ferè coæva erat.*

NOTÆ.

omnium erit, quod ex Philippicâ 2. excerptum eſt, ubi M. Antonio futuram ejus perniciem prædicit his verbis: *Quis autem meum conſulatum præter P. Cladium, qui vituperaret, inventus eſt? Cujus quidem te fatum, ſicuti C. Curionem manet; quoniam id domi tuæ eſt, quod fuit illorum utrique fatale.*

[67] *Quam prope æqualem habebat.*] Quidam legunt *ætate æqualem.*

[68] *Quanquam ei paremus.*] Sic Chryſippus: τὸ τέλος εἶναι ὁμολογουμένως τῇ φύσει ζῆν. Et Seneca de vitâ beatâ c. 3. Interim, quod inter omnes Stoïcos convenit, rerum naturæ aſſentire, ab illâ non deerrare, & ad illius legem exemplumque formari, ſapientia eſt.

[69] *Non ad oſtentationem.*] Eorum inſtar, de quibus D. Hieronymus Epiſt. 34. Philoſophus gloriæ animal, & popularis auræ vile mancipium.

[70] *Quo magiſtratus ornavit.*] Voſſius cenſet legendum eſſe *ordinavit* 1. de hiſt. Latin. 2. De eo autem Attici volumine ſic loquitur Cic. in Bruto. Eam utilitatem habuit Attici liber, quam requirebam; ut explicatis ordinibus temporum, uno conſpectu omnia viderem. Vide eundem ibidem paulò poſt; & Epiſt. 23. lib. 12. ad Atticum.

[71] *Juniam familiam à ſtirpe.*] Gens Junia una eſt ex nobiliſſimis quæ à Trojanis & Æneâ originem ſumpſerunt, ex quâ Brutus fuit, cujus rogatu Atticus de eâ ſtirpe ſcripſit, ab ejus Antiqui Bruti tertio filio, qui fratrum conjurationis expers fuit, quique una cum patre reges ejecit, originem ducens,

Marcelli

[72] Marcelli Claudii, de Marcellorum; [73] Scipionis Cornelii, & Fabii Maximi, de [74] Fabiorum, & [75] Æmiliorum: quibus libris nihil potest esse dulcius iis, qui aliquam cupiditatem habent notitiæ clarorum virorum. Attigit quoque poëticen, credimus, ne ejus expers esset suavitatis. Namque versibus, qui honore, rerum gestarum amplitudine cæteros Romani populi præstiterunt, exposuit, ita, ut sub singulorum imaginibus, facta magistratusque eorum non ampliùs quaternis, quinisve versibus descripserit: quod vix credendum sit, tantas res tam breviter potuisse declarari. [76] Est etiam unus liber Græcè confectus De consulatu Ciceronis.

CAP. XIX. Hactenùs, Attico vivo, edita hæc à nobis sunt: nunc, quoniam fortuna nos superstites ei esse voluit, reliqua persequemur: & quantum poterimus, rerum exemplis lectores docebimus, sicut supra significavimus, *suos cuique mores plerumque conciliare fortunam.* Namque hic contentus ordine Equestri, quo erat ortus, in affinitatem pervenit Imperatoris; (m) [77] Divi filii, cùm jam ante familiaritatem ejus esset consecutus, nullâ aliâ re, quàm elegantiâ vitæ, quâ cæteros ceperat principes civitatis, dignitate pari, fortunâ humiliore: tanta enim prosperitas Cæsarem est consecuta, ut nihil ei non tribueret fortuna, quod cuiquam ante detulerit, & conciliârit, quod civis Romanus quivit consequi. [78] Nata autem est Attico neptis ex Agrippâ, cui vir-

INTERPRETATIO.

(m) *Julii Cæsaris filii.*

NOTÆ.

ut ait Cic. Tusc. Quæst. 4. & Philippicâ 1. Huic tamen sententiæ refragatur Dionysius lib. 4.

[72] *Marcelli Claudii, de Marcellorum.*] Vide Plutarchum, Posidonium, & Livium, inter quos Plutarchus Marcellum à Marte deducit.

[73] *Scipionis Cornelii, & Fabii Maximi de Corneliorum.*] Certum est apud omnes historicos Gentem Corneliam amplissimam, & nobilissimam omnium esse, sive dignitatem, sive res præclarè gestas consideremus. Vide C. Sigonium in suo Scipione Æmiliano, & Streinium de Gente Corneliâ.

[74] *Fabiorum.*] Qui suam originem ad Fabium Herculis filium referunt. Plutarchus in Maximo. Vide eundem Streinium de Gente Fabiâ.

[75] *Æmiliorum.*] Qui similiter ab Æmilio Ascanii filio se ortos credebant: Festus. Plutarchus verò eos à Mamerco Numæ Regis filio natos fuisse scribit. Unde Æmilii dicti sunt & Mamertini.

[76] *Est etiam unus liber Græcè confectus.*] De hoc à principio in Attico.

[77] *Divi filii.*] Inserendum est, *Julii*, ut legitur in aliis, qui Augustus est.

[78] *Nata est Attico neptis ex Agrippâ.*] Hanc Agrippinam vocat Suetonius in Tiberio cap. 7. Hanc tamen Tacitus Vipsaniam vocat.

ginem

nem filiam collocavit. Hanc Cæſar (n) vix anniculam [79] Ti. Claudio Neroni, Druſillâ nato, privigno ſuo, deſpondit, quæ conjunctio [80] neceſſitudinem eorum ſanxit, familiaritatem reddidit frequentiorem.

CAP. XX. Quamvis ante hæc ſponſalia non ſolùm cùm ab urbe abeſſet, nunquam ad ſuorum quenquam literas miſit, [81] quin Attico mitteret, quid ageret; inprimis, quid legeret, quibuſque in locis, & quamdiù eſſet moraturus: ſed & cùm eſſet in urbe, & propter ſuas infinitas occupationes minùs ſæpe, quàm veliet, Attico frueretur, nullus dies tamerè intercеſſit, quo non ad eum ſcriberet, quo non aliquid de antiquitate ab eo requireret; modò aquam quæſtionem poëticam ei proponeret; interdùm jocans etiam verboſiores eliceret epiſtolas: ex quo accidit, [82] cum ædes Jovis Feretrii in Capitolio, ab Romulo conſtituta, vetuſtate atque ſcurià detecta prolaberetur, ut Attici admonitu Cæſar eam reficiendam curaret. Neque verò à M. Antonio minùs abſens literis colebatur, adeò ut accuratè ille [83] ex ultimis terris quid ageret, quid curæ ſibi haberet, certiorem faceret Atticum. Hoc quale ſit, faciliùs exiſtimabit is, qui judicare poterit, quantæ ſit ſapientiæ, eorum retinere uſum benevolentiámque, inter quos maximarum rerum non ſolùm æmulatio, ſed obtrectatio tanta intercedebat, quantam fuit intercedere neceſſe inter Cæſarem, atque Antonium; cùm ſe uterque principem non ſolùm urbis Romæ, ſed orbis terrarum eſſe cuperet.

CAP. XXI. Tali modo [84] cùm ſeptem, & ſeptuaginta annos complêſſet, atque ad extremam ſenectutem non minùs dignitate,

INTERPRETATIO.

(n) *Vix annum habentem.*

NOTÆ.

[79] *Tiberio Claudio Neroni, Druſillâ nato.*] Is Tiberius Imperator fuit, & ſucceſſor Auguſti Cæſaris, & privignus ejus; Druſilla verò dicta eſt, quæ & Livia Imperatrix, & uxor ejuſdem Auguſti, nec non Tiberii mater.

[80] *Neceſſitudinem eorum ſanxit.*] Quidam legunt *auxit*, quia jam Cæſarem inter & Atticum neceſſitudo erat, quæ hac affinitate adaucta eſt.

[81] *Quin Attico mitteret.*] Id eſt, ſcriberet, ſeu nunciaret.

[82] *Cum ædes Jovis Feretrii in Capitolio.*] Hoc templum à Romulo conſtitum fuit, ex ſpoliis hoſtium, ſic dictum, teſte Livio l. 1. quia hoſtium Rege occiſo, ſpolia ejus ſuſpenſa, fabricato ad id aptè Feretro gerens, in Capitolium aſcendit, & ejus templi fines deſignavit, & ſub nomine Jovis Feretrii conſtruxit.

[83] *Ex ultimis terris.*] Id eſt, ut interpretatur Manucius, *ex Ægypto.* Alii legunt, *exul tum his terris*; quia hoſtis judicatus Antonius Italiâ ceſſerat; ſed hanc lectionem minùs probo.

[84] *Cum ſeptem & ſeptuaginta annos complêſſet.*] Nimirùm anno ab Urbe Conditâ DCCXXI. Cn. Domitio & C. Soſſio Coſſ. anno XI. poſt mortem Ciceronis, ut dicetur poſtea.

quàm

quàm gratiâ fortunáq; crevisset, (multas enim hæreditates nullâ a re, quàm bonitate, consecutus) tantáq; prosperitate usus esset valet dinis, ut annis xxx. medicinâ non indiguisset: nactus est morbu quem initio & ipse, & medici contempserunt: (o) [85] nam putâru esse πνιγμόν: cui remedia celeria, faciliáq; proponebantur. In h cùm tres menses sine ullis doloribus, præterquàm, quos ex curati one capiebat, consumpsisset, subitò tanta vis morbi in unum int stinum prorupit, ut extremo tempore per lumbos fistula putris e ruperit, at hoc priùs quàm ei accideret, postquàm indies dolor accrescere, febrémque accessisse sensit; Agrippam generum ad arcessiri jussit, & cum eo [86] L. Cornelium Balbum Sextúmque Pe ducæum. Hos ut venisse vidit, in cubitum innixus: *Quantam*, i quit, *curam diligentiámque in valetudine meâ tuendâ hoc tempore a hibuerim, cùm vos testes habeam, nihil necesse pluribus verbis comm morare: quibus quoniam, ut spero, satisfeci, me nihil reliqui feci quod ad sanandum me pertineret, reliquum est, ut egomet mihi co sulam. Id vos ignorare nolui, nam* [87] *mihi stat, alere morbum de nere. Namque his diebus quicquid cibi sumpsi, ita produxi vita ut auxerim dolores, sine spe salutis. Quare à vobis peto, primùm, consilium probetis meum; deinde ne frustra dehortando conemini.*

CAP. XXII. Hâc oratione habitâ, tantâ constantiâ vocis a que vultûs, ut non ex vitâ, sed ex domo in domum videretur mi grare; cùm quidem Agrippa eum flens, atque osculans oraret a que obsecraret, *Ne ad id, quod natura coegeret, ipse quoque sibi a celeraret*; (p) &, *quoniam tùm quoque posset temporibus superesse, sibi, suisque reservaret*; [88] preces ejus taciturnâ suâ obstinatio depressit. Sic cùm biduum cibo se abstinuisset, subitò febris de cessit, leviórque morbus esse cœpit: tamen propositum nihilo sec ùs peregit. Itaque die quinto postquam id consilium inierat, pr

INTERPRETATIO.

(o) *Existimârunt enim levem esse dysenteriam.* (p) *Et quia tunc etiam liquandiu vitam producere posset.*

NOTÆ.

[85] *Nam putârunt esse Tenesmon.*] Hic morbus est dysenteriæ affinis, & veluti prænuncius, estque crebra & inanis voluntas egerendi, ut refert Plin. lib. 28. Hist. Natur.

[86] *L. Cornelium Balbum, Sextumque Peducæum.*] Attici familiarissimos, quorum alter, scilicet Balbus, genere Gaditanus erat, quem, cùm de civitate in periculum vocaretur, Cicero defendit, cujus extat oratio. Alter verò pr tor fuit.

[87] *Mihi stat alere morbum dese re.*] Cibum sumendo, & vitam prorogando.

[88] *Preces ejus taciturnâ suâ obsti natione depressit.*] In aliis, compress quod idem videtur atque cohibuit. S cut, *os alicui comprimere*; To sto ones mouth.

ie Kal: April. Cn. Domitio, C. Sofio COSS. deceſſit. [89] Elatus eſt in lecticulâ, ut ipſe præſcripſerat, [90] ſine ullâ pompâ funeris, comitantibus omnibus bonis, maximâ vulgi frequentiâ. [91] Sepultus eſt juxta viam Appiam, [92] ad quintum lapidem, in monumento Q. Cæcilii avunculi ſui.

NOTÆ.

[89] *Elatus eſt in lecticulâ.*] Honeſtioris conditionis mortui lectica hexaphoro efferebantur: at inferioris ſortis Sandapilâ, cui ſubjuncti homines 4. Vide Martialem, lib. 8.

[90] *Sine ullâ pompâ funeris.*] Sic Tacitus 3. Annal. *fuerunt qui funeris publici pompam requirerent.*

[91] *Sepultus eſt juxta viam Appiam.*] Quam Appius Claudius Conſul lapidibus ſtravit, juxta quàm celebriora erant Romanorum ſepulchra; vide Cic. in Milone.

[92] *Ad quintum lapidem.*] Nam tunc temporis in urbe ſepeliri vetitum lege 12. Tabularum, quam legem his verbis refert Cic. 11. de Legibus: *Hominem mortuum in urbe ne ſepelito, neve urito.*

Hactenùs de vitis Virorum Illuſtrium Cornelii Nepotis.

CORNELII

CORNELII NEPOTIS FRAGMENTA

CHRONICORUM Lib. I.

[1] VIxit Homerus ante Romam conditam annis circiter C & LX. *Agell. Noct. Accic.* l. XVII. c. XXI.

[2] Roma condita Olympiadis Septimæ anno Secundo. *Solinus Polyhistoris*, cap. 11.

[3] Archilochus Tullo Hostilio Romæ regnante jam tunc Poëmatis clarus & nobilis. *Agell.* l. XVII. c. XXI.

NOTÆ.

[1] VIXIT *Homerus ante Romam conditam annis circitur* C, & LX.] Homerum & Hesiodum vixisse longe ante conditam Romam patet ex his Gellii verbis: *De Homero & Hesiodo inter omnes ferè constitit, utrumque ante Romam conditam vixisse, Silviis Albæ regnantibus, annis post bellum Trojanum plus C, & LX. ante Romam autem conditam, ut Corn. Nepos in primo Chronicorum de Homero dixit, annis circitur C, & LX.* Porrò Homerum ἄριστον καὶ διδάσκαλον τῶν ποιητῶν vocat Plato. Vide Herodotum qui vitam ejus scripsit. Præterea Solinus cum Nepote consentit in eo annorum numero, quibus suffragantur ferè omnes Latini scriptores, ex quorum præsertim numero sunt Plin. lib. 7. c. 16. qui scribebat anno Urbis octogentesimo trigesimo: Juvenalis qui scripsit ab initio Imperii Nervæ, post Plinium circiter 20. annis: Et Velleius Paterc. qui annos fere nongentos & quinquaginta ante ipsius ætatem floruisse Homerum tradit, lib. 1. c. 5. Sed longè major est discordia eâ de re inter scriptores Græcos: Alii enim belli Trojani temporibus vixisse aiunt: Alii C. annis abfuisse à Troicis temporibus. Alii C. quadraginta: Alii etiam C. sexaginta octo, ut Herodotus qui eam vitam scripsit, ut suprà diximus. Sed malim cum scriptoribus Latinis sequi Apollodorum Athenienſem, qui anno centesimo migrationis Ionicæ floruisse ait, quod recidit in eum annum quem astruimus.

[2] *Roma condita est Olympiadis Septimæ anno secundo.*] Anno primo, non secundo Olympiadis Septimæ conditam fuisse testari videtur Solinus c. 11. his verbis: *Quapropter cum octingentesimo primo anno Urbis conditæ ducentesima septima Olympias computetur, par est Romam septimæ Olympiadis anno primo credi conditam.* Et Dionysius l. 1. Jornandes simpliciter septimam dicit, non expresso anno. Alii aliter censent. Hanc conditam fuisse ipsis Palilibus, id est, XI. Cal. Maii, Sole in Tauro, Lunâ in Librâ constituta, quidam scriptores prodiderunt; quo sensu intelligenda sunt ista Ciceronis verba, lib. 2. de Divin. c. 98. *Tarquitius Romam, quum esset in Jugo Lunæ natam esse dicebat.*

[3] *Archilochus Tullo Hostilio Roma*

[1] M. Manlius Romæ, qui Gallos in obſidione Capitolii obrepentes per ardua depulerat, convictus eſt conſilium de regno occupando iniiſſe: damnatuſque capitis, è Saxo Tarpeio, ut M. Varro ait, præceps datus eſt: ut Cornel. autem Nepos ſcriptum reliquit, verberando necatus eſt. *Ibid.*

[2] Alexander Magnus Pellæ ortus, M. Fabio Ambuſto, Tito Quinctio Capitolino Coſſ. poſt Romam conditam anno trecenteſimo octuageſimo quinto. *Solin.* cap. XLIII. *Polyiſtor.*

[3] P. Terentius Scipionis Africani & C. Lælii æqualis. *Donatus in Vitâ.*

CORNELII NEPOTIS

Exemplorum Lib. II.

[4] A virgine Veſtale. *Fl. Cariſius lib.* 1. *Gramm.*

LIB. V.

[5] Multis in Senatu placuit, ut qui captivorum Romanorum; ab Annibale, redire nollent, datis cuſtodibus ad Annibalem deducerentur: ſed ex ſententiâ numero plurium, quibus id non videretur ſuperata: ii tamen qui ad Annibalem non rediiſſent, uſque adeò deteſtabiles inviſique fuerunt, ut tædium vitæ ceperint, necemque ſibi conſciverint. *Agell.* lib. VII. cap. XVIII.

NOTÆ.

gnante jam tunc Poëmatis clarus, & obilis. Agell. *lib.* XVII. *c.* XXI.] De empore quo vixit Archilochus ſcriptores non conſentiunt. Cic. eum regnante Romulo vixiſſe refert, id eſt, uadraginta quatuor, aut circiter annos ante tempus à Nepote deſignatum. Porrò eum clariſſimum Poëtam iiſſe patet præſertim ex his Paterculi erbis; *Neque quenquam alium, cujus eris primus auctor fuerit, in eo perfectiſſimum, præter Homerum, & Archilochum, reperiemus.*

[1] *M. Manlius Romæ qui Gallos, &c.*] poſtea ob defenſum Capitolium Capitolinus dictus eſt, & domum in Capitolio publicè accepit. Hunc tamen affectatæ tyrannidis poſteà damnatum rupe Tarpeiâ præcipitem dederunt, domus diruta, & bona ejus publicata. uctor de viris Illuſtrib. Hunc non præcipitem datum, ſed verberibus necatum refert Nepos.

[2] *Alex. Magnus Pellæ ortus, &c.*] Pella Regni Macedonum Urbs primaria fuit; ad flumen Erigona, juxta Theſſalonicum Sinum: unde Alexander Pellæus dicitur, Juvenalis:

Pellæo juveni totus non ſufficit orbis.

[3] *P. Terentius Scip. Africani & C. Lælii æqualis.*] Vide Cic. in Lælio, ubi Terentium familiarem ſuum vocat Lælius. Quis porrò Terentium ignorat omnium Poëtarum comicorum diſertiſſimum, & purioris Latinitatis amantiſſimum, natione Afrum, patriâ Carthaginienſem.

[4] *A virgine Veſtale.*] Virgines Veſtales Veſtæ Deæ ſacris, perpetuique ignis cuſtodiæ dicatas nemo neſcit. De iis vide Plutarchum in Numâ.

[5] *Multis in Senatu placuit, &c.*] Fidem & hoſtibus noſtris datam ſervare tenemur: quâ de re vide Cic. offic. 1.

COR-

CORNELII NEPOTIS
Illustrium Virorum Lib. II.

Subinde. *Sospater Caris*, lib. 2. cap. 80.

LIB. XV.

[1] Harum partum. *Ibid.*

LIB. XVI.

A Fratre Patruele. *Ibid.*

Incerta quo Libro Virorum Illustr. Posita.

[2] CArthago anteà speciem habuit duplicis oppidi, quasi aliud alterum amplecteretur: cujus interior pars Byrsa dicebatur, [3] exterior Magalia. Hujus rei testis est Cornel. Nepos in eo libro qui Vita Illustrium inscribitur. *Serv. in* 1. *Æn.*

[4] Propiùs Grammatico accessi. *Diomedes lib.* 1. *Gramm.*

[5] A. Albinus, qui cum L. Lucullo Consul fuit, res Romanas ornatione Græcâ scriptitavit. In ejus Historiæ Principio scriptum est ad hanc sententiam: neminem sucoensere sibi convenire, si quid in his libris parùm compositè aut minùs eleganter scriptum foret: natus sum homo Romanus, natus in Latio: Græca oratio à nobis alienissima est: ideóque veniam gratiamque malæ existimationis, si qui

NOTÆ.

[1] *Harum partum.*] Pro *partium*; sicut, *Mensum*, pro, *Mensium*. Lege Vossium de Analog. 11. 14.

[2] *Carthago antea speciem habuit duplicis oppidi, &c.*] Virg. Carthaginem & Byrsam conjunxit, ut urbes vicinas: Byrsæ autem appellationem à Corio ductam esse volunt, plurimi: quidam tamen Byrsam locum quendam munitum esse volunt, quale est Romæ Capitolium, Athenis Acropolis; cui opinioni situs ipsius Byrsæ favere videtur; Byrsa enim erat interior pars urbis, & veluti Arx munitissima, ut refert ipse Nepos, hoc in loco. Adde quod Byrsa Punicâ linguâ locus munitus dicebatur.

[3] *Exterior Magalia.*] Magalia erant Afrorum Tuguria seu Casæ. Vide Servium in 4. Æneid. Ubi Magalia & Mapalia idem significare scribit: Pales enim, vel Pales Syris, est Agricola, hinc Mapale deductum, proprium Agricolæ Tugurium. Quemadmodum & Magar, linguâ Punicâ, villam significat. Unde Isidorus, Magalia, quæ Magaria dicta fuisse refert: hinc, ait Plautus in Pœnulo, Magaria, dixerit.

[4] *Propiùs Grammatico accessi.*] Cic. lib. 1. epist. 14. ait, proximus Pompeio sedebam.

[5] *A. Albinus qui cum L. Lucullo Consul fuit, &c.*] De eodem Aulo Albino loquitur Tullius de Claris Oratoribus his verbis. Albinus, is qui Græce scripsit historiam, & Arad. 137. Albinus homo doctus. P. Scipione,

eſſet erratum, poſtulavit. Ea cum legiſſet M. Cato: Næ tu, inquit, Aule, nimiùm nugator es, cum maluiſti culpam deprecari, quam culpâ vacare. Nam veniam petere ſolemus, aut cùm imprudentes erravimus, aut cum compulſi peccavimus. Tibi, inquit, oro te, quis perpulit, ut id committeres, quod priuſquàm faceres, peteres ut ignoſceretur. *Agell.* lib. XI. cap. VIII. *Noct. Attic.* & *Macrob. præfat. Saturnal.*

CORNELII NEPOTIS

Lib. I. De Vitâ Ciceronis.

COrnelius Nepos, & rerum memoriæ non indiligens, & M. Ciceronis, ut qui maximè amicus familiariſque fuit: atque is tamen in primo libro, quos de vitâ illius compoſuit, [1] errâſſe videtur, cùm eum ſcripſit tres & viginti annos natum primam cauſam judicii publici egiſſe: Sextumque Roſcium parricidii reum defendiſſe. *Agell.* lib. XV. *Noct. Attic.* cap. XXVIII.

Tullius, me præſente, iiſdem penè verbis, quibus edita eſt; eam [2] pro Cornelio ſeditioſo Tribuno defenſionem peroravit. *D. Hieronym. Epiſt.* LXXI. *ad Pammach.*

CORNELII NEPOTIS

Lib. I. Epiſtolarum ad Ciceron.

[3] TAntum abeſt ut ego magiſtram eſſe putem vitæ Philoſophiam, beatæque vitæ perfectricem; ut nullis magis exiſtimem opus eſſe magiſtris vivendi, quàm pleriſque, qui in eâ diſputando

NOTÆ.

M. Marcello Coſſ. Græcè hiſtoriam ſcripſit.

[1] *Errâſſe videtur, &c.*] Quinctilianus l. 12. c. 6. ſcribit Cic. ſeptimum & viceſimum annum attigiſſe cum Roſcium defendit, publice ſcilicet, (nam pro Quintio privatam cauſam apud Aquilium Gallum judicem egit.) Dixit & pro ſexto Amerino adoleſcens contra Syllæ dominantis poteſtatem. Vide & Fabricii hiſtoriam Cicer. ad annum 26, & 27.

[2] *Pro Cornelio Seditioſo Tribuno, &c.*] Hanc defenſionem fuiſſe prægrandem refert Plin. lib. 1. epiſt. 20. Et omnia quæ per 4. dies latius dixerat, coarctaſſe dicit Ciceronem; quod pugnare videtur cum Nepote, qui refert, iiſdem pene verbis, quibus edita eſt, peroratam. Idem tamen fere legitur in eo Libro qui inſcriptus eſt, de laudibus Philoſophiæ, apud Lactantium lib. 6. c. 11. his verbis: *Malo vel unum parvum de officio libellum, quam longam orationem pro ſeditioſo homine Cornelio.*

[3] *Tantum abeſt ut ego Magiſtram eſſe putem vitæ Philoſophiam, &c.*] Hæc ſcripſiſſe videtur, ut contradiceret his Cic. verbis quæ exſtant in Tuſ-

M verſan-

versantur: Video enim magnam partem eorum, qui in Scholâ de pudore & continentiâ præcipiant argutissimè, eosdem in omnium libidinum cupiditatibus vivere. *Lactant.* lib. III. cap. XV. *Divin. Instit.*

M. TULLII CICERONIS AD CORNELIUM NEPOTEM Epistolarum Lib. II.

[1] ITaque nostri cùm omnia quæ dixissemus, dicta essent: quæ facetè & breviter & acutè locuti essemus, eo proprio nomine appellari dicteria voluerunt. *Macrob.* lib. II. cap. I. *Saturn.*

Ad eundem ex libro incerto.

[2] Hoc restiterat etiam, ut à te fictis aggrederer donis. *Priscian.* lib. VIII. *Gramm.*

*

[3] Qui habet, ultrò appetitur; qui est pauper, aspernatur. *Ibidem.*

Quid? oratorum quem Cæsari antepones eorum qui nihil aliud egerunt? [4] quis sententiis aut acutior aut crebrior? quis verbis aut ornatior aut elegantior. *Sueton. in Cæsare.* cap. XXI.

*

Neque enim quidquam aliud est felicitas, nisi honestarum rerum prosperitas: vel ut alio modo definiam, Felicitas est fortuna adjutrix consiliorum bonorum, quibus qui non utitur, felix nullo pa-

NOTÆ.

cul. Quæstionibus: *O vitæ Philosophia Dux! ò virtutis indagatrix! &c.* Et lib. II. *In eo magistra vitæ tot sæcula permaneret philosophia.*

[1] *Itaque nostri, cùm omnia quæ dixissemus, dicta essent, &c.*] Ciceronem naturâ suâ jocularibus scommatibus valde delectatum fuisse certum est: unde ab invidis, Consularis scurra dicebatur. Vide Macrob. lib. II. Saturn.

[2] *Hoc restiterat etiam, ut à te fictis aggrederer donis.*] Hoc verbum passive hic sumitur.

[3] *Qui habet, ultrò appetitur; qui est pauper, aspernatur.*] Id quoque passive intelligendum est. Vide id genus innumera apud Priscianum lib. 8.

[4] *Quis sententiis aut acutior, aut crebrior?*] Vide Cicer. ad Brutum Oratores enumerans, negat se videre, cui Cæsar debeat cedere.

cto

cto esse potest. Ergò in perditis impiisque consiliis, quibus Cæsar usus erat, nulla potuit esse felicitas: feliciorque meo judicio [1] Camillus exulans, quàm temporibus iisdem Manlius, etiamsi, [2] id quod cupierat, regnare potuisset. *Am. Marcell.* lib. XXI.

Quidam veterum, formidantes ea, quæ scriptoribus Historiæ suorum temporum solent sæpe fraudi esse atque invidiæ, cognitionis actuum variorum, stylis jam uberibus explicatas non edidere superstites. *Id.* lib. XXVI. *in fin.*

*

[3] Infelices esse qui omnia sibi licere existimârunt. *Id.* l. XXVI.

*

Idem ad Atticum de Nepote.

NEpotis epistolam expecto. Cupidus ille meorum, qui ea quibus maxime γαυριᾷ legenda non putet? & ais μετ' ἀμύμονα: tu verò ἀμύμων, ille quidem ἄμεμφοτος. *Lib.* XVI. *Ep.* V.

[4] Malè narras de Nepotis filio, valdè meherculè moveor & molestè fero. Nescieram omninò esse istum puerum.

NOTÆ.

[1] *Camillus exulans.*] Ille & alter Romulus dictus fuit, propterea quod ad internecionem deletis Gallis qui urbem incenderant, & Capitolium obsidebant, Remp. Rom. restituit. De quo vide Val. Max. l. 5. c. 3.

[2] *Id quod cupierat, regnare potuisset.*] Quoniam, ut paulò supra diximus, servato Capitolio, de Regno invadendo cogitabat.

[3] *Infelices esse qui omnia sibi licere existimârunt.*] Unde D. August. lib. 5. de Civit. Dei: O *miserum cui peccare licebat!* Et lib. 13. de Trinitate c. 5. ait: *Velle, quod non deceat, miserrimum: nec tam miserum est, non adipisci, quod velis, quàm adipisci velle, quod non oporteat, &c.*

[4] *Malè narras de Nepotis filio, &c.*] Id cognationis, non proprium nomen esse puto, nam de Cornelii Nepotis filio nihil mihi usquam occurrisse memini.

CORNELII NEPOTIS FRAGMENTA

Incerta Partim quo Libro Posita, Partim quibus verbis Concepta.

[1] NEpos auctore certo comperiisse se ait C. Lælium quondam [2] in Puteolano Cal. Martiis admonitum ab uxore [3] temporiùs ut discumberet, petiisse ab eâ ne interpellaretur, seriùs tandem ingressum triclinium dixisse, non sæpè in scribendo magis successisse sibi: deinde rogatum, ut scripta illa proferret, pronunciâsse versus qui sunt in ἰαμβοπαιγνίῳ.

Sati' pol proterve me Syri promissa huc induxerunt:

Donatus in vitâ Terentii.

[4] L. Otacilius Pilitus primus omnium libertinorum scribere historiam orsus, non nisi ab honestissimo quóque scribi solitam. Cnei enim Pompeii Magni, quem docuit, patrisque ejus res gestas compluribus libris expositi. *Sueton. de Clar. Rhetor.*

Cornelius Nepos literatos quidem vulgò appellari ait eos, qui aliquid diligenter & acutè scientérque possint aut dicere aut scribere: [5] cæterùm propriè sic appellandos poëtarum interpretes, qui à Græcis Grammatici nominentur. *Suet. de illustr. Grammat.*

NOTÆ.

[1] *Nepos auctore certo comperiisse se ait C. Lælium, &c.*] Hunc Velleius inter Oratores annumerat. De eo etiam Cic. pro Archiâ poëtâ.

[2] *In Puteolano Cal. Martiis.*] Puteolanus a Puteoli, hodie *Pozzuoli*, oppidum maritimum Campaniæ, à Neapoli octavo lapide distans, à Samiis conditum. Dicti Puteoli, sive à copiâ puteorum aquis calidis scatentium, sive à putore, propter aquas sulphureas. Vide Fr. Schottum in Urbis Romæ admirandis.

[3] *Temporiùs ut discumberet, &c.*] Comparativus à *tempore*, quo usi sunt aliquando Ovid. lib. 4. Metamorph. & Columella lib. 9.

[4] *L. Otacilius Pilitus primus omnium libertinorum, &c.*] Quia, ut inquit Terent.

Servum hominem causas orare, leges non sinunt.

Vide de eo Otacilio Pilito Suetonium de Claris Rhetoribus.

[5] *Cæterùm propriè sic appellandos Poëtarum interpretes, qui à Græcis Grammatici nominentur.*] Audi quid Seneca dicat Epist. 88. *Grammaticus*, inquit, *circa curam sermonis versatur; & si latiùs evagari vult, circa historias. Jam ut longissimè fines suos proferat, circa carmina.* Vide &

Præte[r]

Præter Phyſicos Homerumque, qui univerſum mari circumfuſum eſſe dixerunt, Cornelius Nepos, ut recentior auctoritate, ſic certior tradit: [1] Teſtem autem rei Q. Metellum Celerem adjicit, eumque ita retuliſſe commemorat. Cum Galliis Proconſul præeſſet, Indos quoſdam à rege Suevorum dono ſibi datos, unde in eas terras deveniſſent requirendo, cognôſſe vi tempeſtatum ex Indicis æquoribus abreptos emenſóſque, quæ intererant, tandem in Germaniæ littora exiiſſe. *Pompon. Mela.* lib. III. cap. v. *de ſitu orbis, & Plin.* lib. II: cap. lxvII.

[2] Largitudo. *Charis.* lib. I.

[3] Eudoxus quidam avorum noſtrorum temporibus, cum Lathyrum regem * Alexandriæ profugeret, [4] Arabico ſinu egreſſus per hoc Pelagus (Africam) (ut Nepos affirmat) Gades uſque provectus eſt. *Mela* lib. III. cap. x. *& Plin.* lib. II. cap. lxvII. *& Martin. Capell.* lib. VI.

NOTÆ.

Quintilianum lib. II. cap. I. At vero triplex eſt Grammaticorum genus. Alii enim Technici; alii Hiſtorici; alii Critici. Technici, elementa, orationis partes, & verborum ſtructuram docent; hi potiùs Grammatiſtæ, quàm Grammatici vocandi. Hiſtorici explicant nomina Regionum, Fluminum, Montium, Urbium; Genealogias Deorum ac priſcorum Heroum exquirunt. Omnium autem nobiliſſimi ſunt Critici, qui tanquam judices omnia probant, vel improbant, & ex eorum cenſurâ librorum omnium pretium augetur, vel deprimitur.

[1] *Teſtem autem rei Q. Metellum Celerem adjicit, &c.*] Quia, ut refert Plinius, l. II. à Suevorum Rege quoſdam Indos dono accepit Metellus Celer, qui ex Indiâ commercii causâ navigantes, tempeſtatibus eſſent in Germaniam abrepti.

[2] *Largitudo.*] Nomen illud inuſitatum, & peculiare Nepoti, unde Charisius ibidem citatus dicit: *Largitudo nuſquam invenitur, niſi apud Nepotem.*

[3] *Eudoxus quidam avorum noſtrorum temporibus, cum Lathyrum Regem Alexandriæ profugeret, ab Arabico ſinu egreſſus per hoc Pelagus (Africam) (ut Nepos affirmat) Gades uſque provectus eſt.*] Eudoxus iſte, de quo hic ſermo, non idem ac ille ejuſdem nominis Aſtrologus, de quo Cic. lib. 2. de Divinatione loquitur; & Lucan. lib. 10. his verbis:

Nec meus Eudoxi concedet faſtibus annus.

Sed quidam alius minùs notus, nec tamen navigationis imperitus, qui Ptolomæum cognomento Lathyrum, vel potiùs Lathurum, à nomine Græco λάθυρος, qui antepenultimus fuit Ægypti Rex ex Ptolomæorum proſapiâ, fugiens Gades uſque pervenit.

[4] *Ab Arabico ſinu.*] Arabicus ſinus, aliàs mare rubrum dicitur, ab Accolis *Mar di Mecha.* Gades verò, ſeu *Gadir*, Tyriâ linguâ, vulgò *Caliz*, nomen eſt inſulæ, atque etiam Urbis, de quâ ſic loquitur Rufus Avienus in deſcriptione Orbis:

Gadir prima fretum ſolidâ ſuperemine arce,
Attollitque caput geminis inſerta columnis, &c.

Plinius duas inſulas eſſe ſcribit, ultra finem Bæticæ Provinciæ, & in extremo noſtri Orbis verſus Occidentem, ubi Europa ab Africâ dirimitur freto Herculeo. Vide eundem lib. 4. cap. 22. Non potuit autem Eudoxus ille ab Arabico ſinu, Gades uſque

[1] Ab Heneto Paphlagones in Italiam transvecti, mox Veneti sunt nominati. *Solin.* c. 56. *Polyst. & Plin.* lib. VI. c. 11.

Fauces Oceani T. Livius ac Nepos Cornelius latitudinis tradiderunt, ubi minimum, VII. M. pass. ubi verò plurimum X. M. *Plin.* l. III. *proœmio. Ibid.* l. III. c. 17.

[2] Melpum opulentiâ præcipuum, quod ab Insubribus & Boiis, & Senonibus deletum esse eo die, quo Camillus Veios ceperit, Nepos Cornelius tradit. *Plin.* lib. III. cap. 17.

[3] Ultra Aquileiam VI. M. pass. Formio amnis, ab Ravenni CLXXXIX. M. pass. antiquus auctæ Italiæ terminus, nunc verò Istriæ: quam cognominatam tradunt [4] à flumine Istro in Adriam effluente à Danubio amne, eidemque Istro ex adverso Padi fauces, contrario eorum percusso mari interjecto dulcescente plerique dixere falsò, & Nepos Cornelius etiam Padi accola. *Plin.* l. III. c. 23. *Natural.*

[5] Alpes in longitudine X. M. Passuum patere à supero mari ad inferum Lælius tradit. Timagenes XX. M. Pass. deductis in latitudinem Cornel. Nepos C. M. T. Liv. tria M. Stadiorum utrique diversis in locis. *Lib.* III. *cap.* 19.

NOTÆ.

pervenire, quin totam ferè Africam circuitu legerit, & Promontorium, quod vocant *bonæ spei*, transierit; quæ hodie navigatio notissima est.

[1] *Ab Heneto, Paphlagones in Italiam transvecti, &c.*] Henetum quendam olim vicum in Paphlagoniâ fuisse, unde populos illos qui posteà Heneti dicti, ortos fuisse, innuere videtur Nepos hoc in loco; quamvis in confesso sit apud omnes ferè Autores, Enetos fuisse populos ex Paphlagoniâ regione, non ex quodam oppido, ad Trojam à Pylemene adductos, ut refert Homerus Il. 2. & 5. qui post Trojam captam quum diu deerrâssent, tandem Italiæ oras appulerunt per sinum Adriaticum, & Veneti dici cœperunt. Præterea Strabo lib. 12. scribit Enetos nobilissimam ac præcipuam Paphlagoniæ fuisse gentem.

[2] *Melpum opulentiâ præcipuum.*] Insubriæ oppidum ditissimum, quòd à vicinis gentibus deletum est, ut refert Plinius, lib. 3.

[3] *Ultra Aquileiam VI. M. pass. Formio amnis, &c.*] Aquileia Romanorum Colonia ad Natisonem fluvium sita, juxta quam Timavus defluit; unde Martialis:

Et cutre Ledæo felix Aquileia Timavo,

Hanc Romani duodecies mille passibus à mari collocârunt adversus Illyricas & Pannonicas gentes. Vide Livium de bello Macedonico. Quidam Aquileiam dictam volunt à perennibus aquarum fontibus; fuitque civitas tam augusta quondam, ut altera Roma diceretur; hodie Venetis paret, & ad solitudinem propemodum perducta est, ac ex ejus destructione, quæ primò ab Attilâ Hunnorum rege facta est, Venetia suum habuit incrementum. Quod spectat verò ad Formionem, fluvius est Istriæ, hodie *Risano.*

[4] *A flumine Istro in Adriam effluente à Danubio amne, &c.*] In eo errore fuerunt antiqui omnes, ut crederent e Danubio fluvium in Adriam confluere juxta Istros populos; unde & Jasonis è Ponto in Adriaticum sinum transitus locum habuit Historiæ, quo in errore Corn. Nepos similiter versatus est.

[5] *Alpes in longitudine X. M. passuum patere, &c.*] Eximiæ esse longitu-

[1] Inter

[1] Inter duos Boſphoros Thracium & Cimmerium directo curſu, ut auctor eſt Polybius, CI. M. Paſſ. interſunt. Circuitu verò totius Ponti vicies ſemel centena quinquaginta M. ut auctor eſt Varro, & ferè veteres. Nepos Cornelius CCC. M. L. adjicit. *Lib.* IV. *cap.* 12.

[2] Minùs profectò mirentur portentoſa Græciæ mendacia de hortis Heſperidum & amne Lixo prodita, qui cogitent noſtros nuper paulò minùs monſtrifica quædam de iiſdem tradidiſſe: [3] prævalidam hanc urbem majoremque Carthagine magnâ: [4] prætereà ex adverſo ejus ſitam & [5] propè immenſo tractu ab Tingi: quæque alias Cornel. Nepos avidiſſimè credidit. *Lib.* V. *cap.* 1.

Inter Pontum & Caſpium mare CCCLXXV. M. Paſſ. non amplius intereſſe tradiderunt: Cornel. Nepos. C. LM. *Lib.*VI. *c.* XI.

Polybius in extremâ Mauritaniâ contra Montem Atlantem [6] à terrâ ſtadia octo abeſſe prodidit Cernen. Nepos Cornel. ex ad-

NOTÆ.

dinis Alpes patet ex his Melæ verbis lib. II. *Alpes ipſæ ab iis litoribus longè latéque diffuſæ, primò ad Septentrionem magno gradu excurrunt, deinde ubi Germaniam attigerunt, verſo impetu in Orientem abeunt, direptiſque popalis immanibus, uſque in Thraciam penetrant.*

[1] *Inter duos Boſphoros Thracium & Cimmerium, &c.*] Duo ſunt Boſphori, alter juxta Byzantium, qui & Thracius dicitur, eſtque oſtium Ponti, per quod in Propontidem influit, dictum à trajectu Jovis in Bovem transformati. Vide Valer. Flacc. lib. 4. Argon. Alter eſt Boſphorus in introitu Mæotidis Paludis, per quem in Pontum defluit. Ovid.

Boſphorus & Tanaïs ſuperant, Scythiæque paludes.

Hic etiam Cimmerius dicitur, à Cimmeriis populis, partem ejus frigidiſſimam incolentibus. Vide Ovid. de Ponto.

[2] *Minùs profectò mirentur portentoſa Græciæ mendacia de hortis Heſperidum, & amne Lixo prodita, &c.*] Nihil vanius & mendacius illis fabulis quæ Heſperidas Nymphas, & earum hortos prodidere. Porrò illi horti à Virg. & Plin. deſcribuntur in Mauritaniâ Tingitanâ propè Lixum, quanquam idem Plin. & Ptolem. eos conſtituunt in Pentapoleôs regione, omni arborum genere refertos, in quibus mala erant aurea à Dracone pervigili ſervata, quem Hercules interfeciſſe dicitur. Vide Plura apud Solinum & Plin. qui Draconem hunc ceu Serpentem interpretantur fuiſſe æſtuarium maris, meatu fluctuoſo inſtar Draconis, quod hortos Heſperidum amplectebatur.

[3] *Prævalidam hanc Urbem, &c.*] Nimirùm Lixon, nam & amnis & urbis nomen eſt; ut ex his patet Plinii verbis: *A Claudio Cæſare Colonia facta Lixos; vel fabuloſiſſimè ab antiquis narrata. Ibi Regia Antæi, certamenque cum Hercule, & Heſperidum horti.*

[4] *Prætereà ex adverſo ejus ſitam.*] Hoc eſt è regione Carthaginis, quemadmodùm Virg. I. Æneid. dixit: *Carthago Italiam contra, &c.*

[5] *Propè immenſo tractu ab Tingi.*] Tingis Pomp. lib. 1. & Plin. lib. 5, Mauritaniæ pervetus oppidum ab Antæo, ut ferunt, conditum, ex cujus nomine Mauritania Tingitana dicta eſt. Hæc cùm Colonia Rom. à Claudio Cæſare facta eſſet *Julia traducta* dicta eſt; hodie *Tanger.*

[6] *A terrâ ſtadia octo abeſſe prodidit Cernen.*] Cerne Atlantici Oceani inſula contra Atlantem montem, Pto-

verſo maximè Carthaginis à continente paſſus mille non ampliorem circuitu duobus millibus. *Lib.* VI. *cap.* 31. *de Inſulis Æthiopici maris.*

Nepos Cornelius, qui Divi Auguſti principatu obiit: [1] Me, inquit, juvene violacea purpura vigebat, cujus libra denariis centum venibat: nec multò poſt rubra Tarentina. [2] Huic ſucceſſit Dibapha Tyria, quæ in libras denariis mille non poterat emi. Hac Lentulus Spinther Ædilis Curulis primus [3] in prætextâ uſus improbabatur: nam purpura quis non inquit, [4] tricliniaria facit. *Lib.* IX. *cap.* 17. *&* *cap.* 39.

[5] Onychem etiam tùm in Arabiæ montibus, nec uſquam alibi naſci putavere noſtri veteres ſed in Germaniâ potoriis vaſis inde factis primùm, dein pedibus lectorum Selliſque Cornelius Nepos tradit magno fuiſſe miraculo, cùm P. Lentulus Spinther amphoras ex eo & urceos magnitudine cadorum oſtendiſſet: poſt quinquennium deinde triginta duorum pedum longitudine, columnas vidiſſe ſe. *Lib.* XXXVI. *cap.* 7.

Νέπως ὁ Κορνήλιος οὐχ ὑπὸ γήρως φησὶν οὐ ὑ νόσου παραλλάξαι τὸν Λέκουλλον, ἀλλὰ φαρμάκοις ὑπὸ τινος τ ἀπελευθέρων Καλλισθένους διαφθαρέντα. Cornelius Nepos ait neque ſenio, neque morbo, aut alienatâ mente fuiſſe, tucullum ſed à Calliſthene liberto venenis corruptum. *Plutarc. in Lucull. extrem. & an ſeni gerenda Reſpub.*

Νέπως ὁ Κορνήλιος φησὶν οὐ Κράσσου, βρότου ὑ θειαμβευσαμένου ἀπὸ Λυσιτανῶν θυγατέρα γήμαι Γάϊον. Cornelius Nepos non Craſſi ſed Bruti, ejus qui de Luſitanis triumphavit, filiam nuptum Caio datam refert. *In Gracchis.*

NOTÆ.

lemæo teſte; quod & ſcribit Polybius gravis Author. Plin. tamen hanc inter inſulas Æthiopiæ annumerat: *Cerne,* inquit, *nominatur inſula adverſa Æthiopiæ, cujus neque magnitudo, neque intervallum à continente conſtat.* Hanc nonnulli Maderam, alii Gratioſam inſulam eſſe putant.

[1] *Me, inquit, juvene violacea purpura vigebat, &c.*] De variis purpuræ generibus vide Cœlium, Bayſium, & Salmaſium, qui omnium accuratiſſimè in Notis ad Tertullianum de Pallio ſcripſit. Purpura autem violacea tingebatur circa littora Africæ quæ puniceum ſuccum emittebat. Vide eundem Salmaſium loco citato.

[2] *Huic ſucceſſit Dibapha Tyria.*] Purpura quæ bis tingebatur. Unde Cic. in Vatinium, *Struman Sacerdotii Dibapho veſtiunt*; They cover his infamy, by promoting him to the Priſthood.

[3] *In prætextâ uſus improbatur.*] Cauſam aperit Plin. his verbis: *Spinther ædilis fuit Urb. Cond. anno ſeptingeteſimo, Cic. Conſ. Dibapha tunc dicebatur, quæ bis tincta eſſet, veluti magnifico impendio; qualiter nunc omnes commodiores purpuræ tinguntur.*

[4] *Triclinaria facit.*] Hoc eſt, ut explicat Salmaſius, accubitalia, quibus lecti triclinares ſternuntur.

[5] *Onychem etiam tùm in Arabiæ montibus, &c.*] Notum eſt omnibus Onychem eſſe gemmæ cujuſdam genus,

Arrica

Ἀννίβα ὃ δὲ μὴ ἄλλων, ἡδέχετος ἰὼ λόγου· Μάρκελλον ὃ παλαιόν πυθόμενον, αὐτὸς ἐξέδεγμαι ἐπὶ τὸν Τόπον. καὶ τὸ νεκρῷ παρεσᾶς. καὶ πολιὸ χρόνον πίνε Ῥώμυλο τῷ σώματος κάλαμαδῶν καὶ τὸ εἶδος οὔτε φανερὸ ἀφῆκεν ὑπερήφανον οὔτε ἀπ' ὄψεως τὸ χαῖρον. ὡς ἄνδρὸς ἐρχάδη πολέμιον, καὶ βαρυὸ ἀπιθέοντος ἐξέφηνεν, ἀνὴ ἐπιθυμάσας τὸ παράλογον τὸ πελάτης, τὸ μὴ δικτύλιον ἀφείλετο· τὸ δὲ σῶμα κοσμήσας περέπεμψε κόσμῳ καὶ θελείας ἐτίμως ἔλαυσε καὶ τὰ λείψανα σαυθεὶς εἰς κάλπιν ἀργυρᾶν καὶ χρυσοῦν ἐμβάλων στέφανον, ἀπέστειλε πρὸς τὸν υἱόν· δὲ δὲ Νομάδων τινὲς θελεύοντες τοῖς κομίζουσιν ἅρπασαν ἀφαιρεῖσθαι τὸ τεῦχος. Ἀντιπαλαμβανομένων δ' ἐκείνων ἐκβιαζόμενοι καὶ μαχόμενοι διέῤῥηξαν τὰ ὀστᾶ. Πυθόμενος δὲ Ἀννίβας καὶ πρὸς τὰς παρόντας εἶπεν, οὐδὲν ἄρα δίκαιον χωρὶς θεοῦ, τοῖς μὲν Νόμασιν, ἐπίσκοπος δῆλος οὐκ ἔτι δὲ κομιδῆς ἢ συλλογῆς δὲ λείψανα ἐφρόντισεν, ὡς δὲ κατὰ θεόν τινα καὶ τὸ τέλους ἀπαθὲς, παραλόγως οὕτω τῷ Μαρκέλλῳ ᾠκονόμησε. Ταῦτα μὲν δὴ περὶ Κορνήλιος Νέπωτι καὶ Οὐαλέριος Μάξιμος ἱστόρηκασι. Λίβιος δὲ καὶ Καῖσαρ ὁ Σεβαστὸς, κομιδῆναι δὲ ὑδείαν πρὸς τὸν ἐρήνην καὶ ταφῆναι λαμπρῶς.

Hannibal verò cùm reliquos minimi faceret, Marcellum cecidisse audito, ipse ad locum accurrit: cadaveriq; adsistens, diúq; corporis robur & formam contemplatus, neque superbam ullam emisit vocem, neque vultu lætitiam (ut consentaneum erat eum, qui tam molestum & gravem hostem interfecisset) præ se tulit: Sed inopinatum viri exitum miratus, annulum ei abstulit, corpus digno habitu ornatum, vestibusque decentibus amictum cremavit, reliquias in urnam argenteam lectas, aureâ superadditâ coronâ, ad filium ejus misit. Sed quidam Numidæ cum in ferentes ea incidissent, adimere vi conati sunt: illis reluctantibus, ac vim vi repellentibus ossa disjecta sunt. Hannibal hoc audito, ad eos qui aderant, Nihil, inquit, utique Diis invitis fieri potest: sumpto de Numidis supplicio nullam præterea de Marcelli reliquiis colligendis curam habuit: ut qui Dei alicujus numine Marcello hunc exitum vitæ & sepulturæ privationem ita præter omnium opinionem evenisse crederet. Hæc Cornel. Nepos, & Valerius Maximus narrant: Livius & Augustus Cæsar perlatam ad filium Marcelli urnam, & honorificè sepultas ejus reliquias, perhibent. *In Metello.*

Ἀννίβαν δὲ Μάρκελλον, ὡς μὲν οἱ περὶ Πολύβιον λέγουσιν, οὐ δὲ ἅπαξ ἐπίκησεν. ἀνὴ ἀλλὰ δοκεῖ διαῤῥήδην μάχει Σκηπίων. ἡμεῖς

NOTÆ.

humani unguis candorem referentis; Plin. lib. 37. cap. 5. Est etiam Onyx Marmoris genus, in montibus Arabiæ præcipuè nascens, postea etiam in Germaniâ inventum. Author idem Plin. lib. 36. cap. 7 & 8. Ex hoc marmore fiebant olim pretiosissima pavimenta; unde Martialis lib 3.

Calcatusque tuo sub pede lucet Onyx.

ὑπὸ Λυσίᾳ Καίσαρι καὶ Νίππωι καὶ Ῥ Ελληνικῶν τῷ βασιλεῖ Ἰόβᾳ πεφευγὼς ἥλω πυὰς καὶ ηρόπας ὑπὸ Μαρκέλλε Ῥ ωμ Αννίβᾳ ηρώσας. Hannibalem Marcellus, ut Polybius narrat, ne ſemel quidem vicit: ſed invictus hic vir fuiſſe videtur uſque ad Scipionem. Nos autem Livio & Cæſari & Nepoti, & ex Græcis ſcriptoribus regi Jubæ credimus aliquoties Hannibalem à Marcello victum & in fugam verſum eſſe. *In Marcello.*

Cornelius Nepos, qui Divi Auguſti principatu obiit, [1] cum ſcriberet turdos paulò antè cæptos ſaginari, addidit [2] ciconias magis placere quàm grues: cum nunc hæc ales inter primas expetatur, illam verò nemo velit tetigiſſe. *Plin.* lib. x. cap. 33.

[3] Præcipuam olim auctoritatem fuiſſe, lupo & aſellis Corn. Nepos & [4] Laberius Poëta mimorum tradidere. *Lib.* IX. *cap.* 17.

[5] Magnitudo loto arbori, quæ piro: quanquam Nepos Cornel. brevem tradit: vinum quoque exprimitur huic ſimile mulſo, quod ultra denos dies negat durare idem Nepos. *Lib.* XIII. *cap.* 17.

[6] Scandulâ contectam fuiſſe Romam uſque ad Bellum Pyrrhi

NOTÆ.

[1] *Cum ſcriberet turdos paulò antè cæptos ſaginari.*] Turdus genus eſt avis ſimul & piſcis. Martialis lib. 13.

Inter aves Turdus, mecum ſi judice certes,
Inter quadrupedes, &c.

[2] *Ciconias magis placere, quàm Grues, &c.*] Id forſan dicitur, quod Ciconiarum genus ſit pietatis & gratitudinis erga parentes ſymbolum. Unde Petronius Arbiter in Satyrico de Ciconiâ:

Ciconia etiam grata, peregrina, hoſpita;
Pietatis cultrix, gracilipes, crotaliſtria,
Avis exul hiemis, titulus tepidi temporis,
Nequitiæ nidum in cacabo fecit meo.

[3] *Præcipuam olim authoritatem fuiſſe, Lupo & Aſellis, &c.*] Lupus hic nomen eſt piſcis quem Romani omnibus aliis prætulerunt, quem Catillonem & Liguritorem vocabant; metaphorâ ductâ ab hominibus gulotis & delicatis, quos ideo Catillones vocabant antiqui, quod abſumptis cibis ipſos etiam Catillos lingerent. Græcè λάβραξ, luporum laudatiſſimi, qui appellantur lanati à candore mollitiáque carnis. Unde Martialis lib. 13.

Lanceus Eugani lupus excipit ora Timavi
Æquoreo dulces cum ſale paſtus aquas.

Aſellus ſimiliter, eſt piſcis laudatiſſimus. Vide Plin. lib. 9.

[4] *Laberius Poëta mimorum, &c.*] Hic Poëta mimographus fuit, vide Macrob. Saturn. lib. 2. Gellium & Senecam lib. 7. Declamationum; & Horatium in Serm. cujus hæc verba ſunt, *& haberi mimos, ut pulch. poëmata mirer.*

[5] *Magnitudo loto arbori, quæ piro.*] Lotus arbor frequens in Africâ fuit apud Syrthes, unde Lotophagi populi quòd ejus arboris fructu credantur vectitare, cujus cibus eſt tam dulcis, ut advenis incutiat patriæ oblivionem: itaq; cùm Ulyſſis ſocii delati fuiſſent Africam, & Lotum guſtâſſent, vix inde abduci potuerunt. Hom. 9. Odyſſ.

[6] *Scandulâ contectam fuiſſe Romam uſque ad bellum Pyrrhi, &c.*] Scandula, quaſi, ſcindulâ, à ſcindendo; quia ejuſmodi ſunt tegulæ lignæ, non ferrâ, ſed bipennibus ſciſſæ. Vel ſcandulæ a ſcandendo, quia in culminibus

annis

annis quadringentis LXX. Cornel. Nepos auctor eſt. *Lib.* XVI. *cap.* 10.

Cornelius Nepos tradit ante Syllæ Victoriam duo tantum tridinia Romæ fuiſſe argentea. *Lib.* XXXIII. *cap.* 11.

Primus invenit lineas colorare, teſtâ ut ferunt tritâ, Cleophantus Corinthius. Hunc, aut eodem nomine alium fuiſſe tradit Cornelius Nepos, ſecutum in Italiam Demaratum Tarquinii Priſci Romani regis patrem fugientem [1] à Corintho injurias Cypſeli Tyranni, *Lib.* XXXV. *cap.* 3.

Primùm Romæ parietes cruſtâ marmoris operuiſſe totius domûs ſuæ in Cælio Monte Cornel. Nepos tradidit [2] Mamurram Formiis natum, equitem Romanum præfectum fabrorum C. Cæſaris in Galliâ: adjecit eum primùm totis ædibus nullam, niſi è marmore, columnam habuiſſe, omnes ſolidas [3] è Caryſtio aut Lunenſi. *Lib.* XXXVI. *cap.* 7.

Ædes Martis eſt in Circo Flaminio [4] architectata ab Hermodoro Salaminio. *Priſcian.* lib. VIII.

[5] Non amplius ter bibere Auguſtus ſolitus, ſuper cænam, in caſtris apud Mutinam. *Sueton. Auguſt.* cap. LXXVII.

[6] In extremâ Britanniæ parte Memmâ [7] quam Cornel. etiam Annalium ſcriptor narrat metallis plurimis copioſam, herbis fre-

NOTÆ.

tectorum, ad tegulas imbricesque ſuſtinendos collocantur, quò ſcandentes pervenire ſolent. Inde tectum ſcandulare dicitur, quod ex ſcandulis conſtat.

[1] *A Corintho injurias Cypſeli tyranni.*] Tyrannus ille Corinthius Cypſelus dictus à Ciſtulâ, quam Græci Cypſelon vocant, in quâ deliluit occultatus à matre, cùm ad mortem quæreretur. Vide Cic. in Tuſc. quæſt. lib. 5. & lib. de Fato.

[2] *Mamurram Formiis natum.*] Hunc propterea Catullus carpit in Epigrammate in quo ſcribit eum in ædibus ſuis habuiſſe, quicquid habuiſſet Gallia comata, quia Præfectus fabrorum Cæſaris in Galliâ fuit. Vide de eodem Plin. lib. 36. c. 6.

[3] *E Caryſtio, aut Lunenſi.*] Quia in Caryſto inſulæ Euboeæ civitate, autore Strabone lib. 1. Caryſtiarum columnarum inciſio erat: ibique Apollinis Marmorei templum. Caryſtii marmoris meminit, Plin. lib. 4. cap. 12. & lib. 36. cap. 6. Item Lucanus lib. 5. de inſulâ Euboeâ loquens:

Qua maris anguſtas fauces ſaxoſa Caryſtos.

Sita eſt ad Pelagus Myrtoum, ſub Ochâ monte. In hac, ſi qua Solino fides eſt, olim Titanes regnavére. Luna vero Hetruriæ oppidum eſt ad mare ſitum, fœcundiſſimis candidi marmoris fodinis nobilitatum.

[4] *Architectata ab Hermodoro Salaminio.*] Hermodori Architecti celeberrimi meminit Vitruvius lib. 3. cap. 1. Architect.

[5] *Non amplius ter bibere Auguſtus ſolitus, &c.*] Sic Suetonius, cujus hæc ſunt verba: *Non amplius ter bibere eum ſolitum ſuper cænam in Caſtris Mut. Cornelius Nepos tradit.*

[6] *In extremâ Britanniæ parte Memmâ, &c.*] Mona, non Memma hic legi debere videtur, quia invenitur quidem paſſim in Autoribus Mona inſula Angliam inter & Hiberniam ſita, quæ hodie etiam Mon vocatur ab incolis Bri-

quentem,

quentem; & his feraciorem omnibus, quia pecora magis, quam homines alat. Labi verò per eam multa quàm maxima relabique flumina gemmas margaritasque volventia.

Jordanus sive Gornandes de rebus Gothicis.

NOTÆ.

tannis, qui linguam avitam retinent: sed nullibi Memma legitur, nisi solùm hoc in libro. Hæc insula angusto vado tantum a Britanniæ continente sejungitur, ut Ptolemæus, Cæsar, & Plinius eam describunt.

7 *Quam Cornelius etiam Annalium scriptor, &c.*] Hunc Cornelium Tacitum cum Schotto & Lindenbrogio existimo, ut videre est ex ejus Annalibus pluribus in locis, ac præsertim ex Agricolæ vitâ quam ipse scripsit.

EPISTOLA CORNELIÆ MATRIS GRACCHORUM.

DIces pulchrum esse inimicos ulcisci. Id neque majus, neque pulchrius cuiquam, [1] atque esse mihi videtur; [2] sed si liceat Repub. salvâ ea persequi. Sed quatenus id fieri non potest, multo tempore, multisque partibus inimici nostri non peribunt, atque uti nunc sunt, erunt potius, quàm Respub. profligetur atque pereat.

Eadem alio loco.

Verbis conceptis [3] dejerare ausim, præterquàm qui Tiberium Gracchum necârunt, neminem inimicum tantum molestiæ, tantumque laboris, quantum te, ob has res mihi tradidisse: quem oportebat omnium eorum, quos ante habuerim, liberos, [4] partis eorum tolerare: atque curare, ut quam minimum solicitudinis in senectâ haberem: utique quæcunque ageres, ea velles maximè mihi placere: atque uti nefas haberes rerum majorum adversùm meam sententiam quicquam facere; præsertim mihi, cui parva pars vitæ superest. Ne id quidem tam breve spatium potest opitulari, quin &

NOTÆ.

1 *Atque esse mihi videtur.*] Steph. Pighius *esse* omittit.

2 *Sed si liceat Rep. salvâ ea persequi.*] Eos persequi, scilicet inimicos, inalienum cum eodem Pighio.

3 *Dejerare ausim.*] Id est, Deos jurare. Quemadmodum Apuleius dixit, *quam sanctissimè dejerantes.* Quia autem solenne erat, & expressum jurandi genus, ideò dicitur, *conceptis verbis.*

4 *Partis eorum tolerare.*] Idem quod *Partes.*

mihi

mihi adverſeris & Remp. profliges. Denique [1] quæ pauſa erit? & quando definet familia noſtra inſanire [2]? & quando modus ei rei haberi poterit? & quando definemus [3] & habentes & præbentes, [4] moleſtiis deſiſtere? [5] & quando perpudeſcet miſcendâ atque perturbandâ Rep.? Sed ſi omninò id fieri non poteſt; ubi ego mortua ero, petito Tribunatum; poſt me facito, quod libebit, cum ego non ſentiam. Ubi mortua ero parentabis mihi, [6] & invocabis Deum parentem. [7] In eo tempore non pudet te [8] eorum Deûm preces expetere, quos vivos atque præſentes, relictos atque deſertos habueris? Ne ille *ſinat* Jupiter, te ea perſeverare: nec tibi tantam dementiam venire in animum; & ſi perſeveras, vereor ne in omnem vitam tantum laboris culpâ tuâ recipias, uti in nullo tempore tute tibi placere poſſis.

Notæ.

[1] *Quæ pauſa erit?*] Sic in Plauto legitur; atque adeò corruptè quoſdam legere cenſeo, quæ cauſa erit?

[2] *Et quando modus ei rei haberi poterit?*] Gebhardus, & Giſanius, *ecquando*, quod idem eſt ac, *num quando*: vel, *an aliquando*.

[3] *Et habentes, & præbentes.*] Meliùs legi exiſtimarem, ut quidam legunt, & *abſentes & præſentes*.

[4] *Moleſtiis deſiſtere.*] Quidam legunt, *deſipere*; quod non probo.

[5] *Et quando perpudeſcet miſcendâ, atque perturbandâ Rep.*] Id dicitur quemadmodùm apud Tacitum legitur, *pudet dicto*; & ſimilia.

[6] *Et invocabis Deum parentem.*] Rutgerſius conjicit legendum eſſe, *Invocabis Deûm parentem Numen.* Quidam ſcribunt: *Et invocabis Deos manes parentis. Eo tempore ne pudeat eorum Deûm preces expetere.* Eorum Deûm; hoc eſt, Deorum Manium, juxta Ovidii mentem, qui ait,

Perque tuos manes qui mihi Numen erant.

[7] *In eo tempore non pudet te, &c.*] Mallem cum Pighio legere, *non pudebit*. Vel cum Salmaſio, *ne pudeat*.

[8] *Eorum Deûm preces expetere.*] *Deûm*, pro, *Deorum*. Pro *preces* ſunt qui *pace* legi velint; quod fateor me minùs capere.

FINIS.

INDEX
OMNIUM VERBORUM
QUÆ IN VITA
Excellentium Imperatorum
A
CORNELIO NEPOTE
CONSCRIPTA CONTINENTUR.

Prior numerus paginam, alter verò, vel alii ad proximam usque lineolam, paginæ lineam vel lineas significant.

A.

A. 4. 7, 19 | 5. 16. 6. 3. | *& alibi quam plurimis in locis.*
ab. 2. 10 | 5. 15 | 9. 14 | 10. 16 | *& alibi quam plur.*
abalienaret. 90. 20
abalienârunt. 120. 15
abalienata. 121. 1
abdidit. 39. 12
abductum. 49. 14
aberat. 54. 4 | 62. 26, 27 | 69. 23 | 98. 5
aberant. 78. 5
abesse. 70. 3 | 72. 4
abesset. 5. 9 | 16. 12 | 38. 15 | 75. 1 | 92. 10 | 155. 6
abest. 7. 3 | 130. 3
abfuit. 46. 7 | 92. 27 | 111. 14 | 149. 12
abhorrere. 6. 10
abhorrerent. 151. 12
abjectis. 63. 15
abjecto 146. 7
abjicit. 132. 11
abit. 43. 3
abreptos. 7. 1
abripiebat. 69. 23
abrogarent. 38. 5
abrogatum. 81. 20
abscessêrunt. 83. 13
abscessissent. 60. 1
absens. 16. 6 | 34. 20 | 36. 11 | 74. 12, 19 | 123. 13 | 129. 4 | 142. 8 | 146. 9 | 155. 16
absente. 66. 8 | 102. 5
absentem. 16. 5 | 34. 23, 24 | 150. 4
absentes. 100. 24 | 150. 6
absenti. 38. 5
absentium. 92. 2
absolutus. 9. 24 | 31. 14 | 60. 12
absolvitur. 23. 7
abstinentia. 78. 15
abstinentiâ. 19. 9 | 21. 6
abstinentiæ. 79. 10 | 94. 13
abstinuisset. 156. 27
abstrahebatur. 69. 24
abstulerunt. 39. 14
abundans. 103. 28
abundaret. 101. 2
ac. 6, 14 | *& alibi plur.*
ac. *quam.* 33. 15 | 51. 8 101. 17
ac. *relat. ad aliter.* 120. 10
ac. *ut.* 130. 26
Acarnanam. 11. 1
accedere. 101. 3
accederent. 6. 6
accedit. 2. 17
accesserant. 77. 12
accesserunt. 7. 2. | 114. 24
accessio. 151. 13
accessisse. 156. 10
accessisset. 4. 3
accessit. 9. 12 | 13. 8 | 15. 11 | 46. 1 | 47. 22 | 86. 21 |

21 | 97. 4 | 131. 10 | 144. 14
accessurum. 7. 13
acceleraret. 156. 24
accidebat. 73. 13
accideret. 156. 9
acciderunt. 67. 15 | 152. 31
accidisse. 37. 1
accidisset. 70. 21 | 132. 2
accidit. 3. 6 | 33. 23 | 37. 28 | 49. 1 | 66. 8 | 69. 26 | 88. 17 | 93. 8 | 106. 7 | 134. 3, 16 | 155. 13.
acceperat. 9. 23 | 48. 29 | 92. 14 | 143. 3 | 148. 28, 31 | 151. 15
acceperit. 141. 22
accepisse. 83. 19
accepissem, *approbassem.* 124. 12
accepisset. 24. 10 | 64. 11 71. 7
accepit. 54. 18 | 64. 13 | 73. 16 | 74. 11 | 95. 12 | 122. 2 | 143. 21 | 144. 17
accepta. 120. 8
acceptam. 64. 1 | 140. 2
acceptum. 103. 8
acceptum, *probatum.* 130. 17
accepturos. 46. 15
accipere. 78. 24 | 79. 6 | 108. 5
acciperet. 78. 11 | 140. 8
acciperetur. 112. 23
accipiebat. 37. 11
accredidit. 69. 8
accrescere. 156. 10
accubanti. 87. 4
accubuisset. 95. 2, 4
accuratè. 32. 3 | 155. 17
accuratissime. 32. 8
accuratius. 40. 7
accusabantur. 82. 10
accusandi. 47. 19
accusantur. 66. 19
accusârat. 32. 9
accusarent. 16. 5 | 31. 12
accusaretur. 34. 20 | 44. 17
accusator. 32. 13
accusatus. 9. 20 | 23. 7 | 31. 13
accusatus est. 9. 29
accusatus esser. 110. 1
accusavit. 144. 15
Acen. *n. p. urbis.* 70. 12
acer. 66. 17
acerba. 29. 6
acerbiore. 102. 3
acerbitate. 54. 27
acerbitatem. 27. 15 | 37. 11
acerrimè. 130. 8
acerrimi. 35. 20
acerrimo. 100. 3
accerrimum. 105. 18
Acheronte, *morte.* 57. 6
acie. 8. 4 | 82. 22 | 83. 11 | 100. 16 | 103. 8 | 129. 9 | 130. 4 | 133. 13
acieque. 7. 11
aciem. 8. 11 | 99. 24
Accum. 70. 27
acquiescere. 75. 4
acquievit, *obiit.* 134. 28
acriùs. 100. 11 | 133. 27
ἀκρόαμα. 151. 8
acta, *maris ripa.* 95. 1
acta pecticip. 143. 8
actorem. 142. 10
acumini. 41. 18
acutius, *adject.* 72. 5
acutus. 55. 18
2d. 6.19 | 6. 6, 13, 24 | *& alibi quàm plur.*
ad *prope.* 124. 14
ad *apud.* 131. 4 | 132. 2, 16 | 145. 2
ad, *pro.* 133. 1
ad, *usque.* 60. 10 | 143. 18
ad, *usque ad.* 147. 29 | 153. 21 | 155. 26
adamavit. 51. 13
adcubabant. 95. 9
addi. 142. 23
addidit. 138. 13
addubitat. 49. 16
adducebantur. 53. 10
adducebat. 78. 12
adducerent. 124. 4
adduceret. 102. 8
adductus. 51. 17
adducuntur. 71. 23
adducti. 106. 17
addunt. 12. 91
adduxit. 59. 7 | 124. 14
adempta. 79. 5
adeò. 6. 10 | 14. 1 | 18. 6 | 19. 9 | *& alibi.*
adeoque. 8. 14
adeo ut. 10. 15 | 56. 17 | 155. 17
adepti. 62. 2, 9
adeptus. 17. 25
adeptus est. 59. 12 | 116. 5
aderant. 23. 15
aderat. 50. 13
adferebat. 94. 19
adficerentur. 44. 14
adfuisset. 46. 10
adfuit. 87. 19 | 119. 4
adfuturus. 104. 10
adhibendam. 24. 18
adhibendus. 79. 11
adhibere. 104. 11
adhiberetur. 15. 13
adhibetur, *admittitur.* 2. 15.
adhibuerim. 156. 13
adhibuit. 81. 14
adhuc. 8. 15
adjacent. 65. 5
adiisse. 115. 6
adiit. 15. 19 | 124. 7
adipiscerentur. 102. 1
adire. 15. 5 | 67. 5
adit. 55. 19
aditum, *subst.* 23. 15
aditus, *subst.* 10. 11
Adimantus, *n. p. hominis.* 37. 23
adjungebat. 132. 20
adjungi. 39. 24
adjunctam. 54. 9
adjunctis. 93. 22
adjunxerant. 36. 20
adjunxerat. 98. 10
adjunxero. 84. 4
adjunxit. 65. 3
adjunxit, *addidit.* 124. 8
adjutum, *supinum.* 113. 9
adjutus est. 4. 15
adjutusque. 108. 18
adjuti fuerant. 112. 21
adjutor. 62. 7
adjutore. 48. 16
adjutum *supinum.* 62. 5, 13
adjuvante. 22. 26
adjuvantibus. 39. 26
adjuvari. 105. 10
adjuverant. 9. 7
adjuvit. 147. 4
Admetum. *n. p. hominis.* 16. 10
administrabantur. 51. 1
administrabatur. 138. 9
administrandâ. 79. 18
administrandæ. 34. 27
administrando. 51. 2
administrare. 103. 3
administrârunt. 48. 18
administrata. 46. 8,

adminiſtravit. 62. 3 | 100. 26
admirabile. 53. 25 | 94. 7
admirabuntur. 1. 9
admiranda. 139. 16
admirandum. 77. 15
admirans. 18. 4
admirentur. 33. 5
admirarentur. 42. 5 | 106 15
admirari. 80. 17 | 94. 21
admirati. 51. 5
admirationem. 60. 4
admiratus eſt. 51. 13
admiſiſſet. 152. 9
admiſit. 112. 11
admiſſo. 80. 18
admittebatur. 30. 14
admitti. 69. 10 | 106. 25
admittitur. 47. 23 | 97. 10
admodùm. 26. 1 | 116. 1 | 119. 1
admonere. 25. 5
admonerent. 108. 5
admonitu. 155. 15
adoleſcens. 71. 6 | 76. 17 | 121. 9 | 145. 15 | 152. 18
adoleſcentis. 142. 18 | 143. 2
adoleſcenti. 51. 10 | 149. 6 | 152. 19
adoleſcentem. 141. 13
adoleſcentes. 56. 12
adoleſcentiâ. 33. 11 | 138. 15 | 139. 7
adoleſcentiæ. 10. 15 | 26. 1
adoleſcentuli. 86. 4 | 93. 15
adoleſcentulis. 2. 5
adoleſcentulo. 97. 6 | 141. 18
adoleſcentulos. 93. 21
adoleſcentulum. 78. 18
adoleſcentulus. 24. 8 | 66. 30 | 119. 1 | 136. 1 | 141. 5
adoptavit. 143. 20
adoriri. 91. 23 | 104. 26
adoriuntur. 71. 25 | 133. 24
adortus. 48. 23
adortus eſt. 31. 7
adorta. 54. 15
adorti. 44. 1
Adrumeti. *n. p.* 130. 6
Adrumetum, *n. p.* 130. 2
adſcitâ. 142. 7
adſcitum, *adjunctum.* 142. 21
adſimulatâ. 104. 20
adventare. 99. 14
adventaret. 9. 17
adventu. 7. 19 | 12. 2 | 27. 19 | 66. 7 | 93. 15 | 95. 7 | 103. 29 | 104. 21, 24 | 111. 9
adventûs. 70. 4 | 78. 21
adventum. 119. 3 | 147. 22
adveniſſet. 36. 25
adverſâ. 49. 2 | 88. 3
adverſam. 111. 11
adverſariæ. 85. 4 | 109. 19
adverſarii. 54. 6 | 71. 19 | 82. 14
adverſariis. 99. 10 | 103. 22 | 120. 8 | 146. 17
adverſario. 55. 4
adverſariorum. 5. 2 | 13. 3 | 29. 11 | 54. 4 | 71. 11 | 73. 7, 14 | 81. 19 | 86. 7 | 91. 20 | 92. 27, 29 | 103. 23 | 104. 17 | 131. 24 | 133. 16
adverſarios. 13. 17 | 55. 23, 26 | 73. 11 | 93. 1 | 103. 28 | 104. 25 | 133. 27 | 134. 2
adverſarium. 79. 18
adverſarius. 66. 18 | 72. 16
adverſas. 36. 25
adverſatus. 113. 2
adverſi. 39. 1 | 70. 21
adverſos. 70. 22
adverſum. 4. 8 | 75. 9
adverſum, *præp.* 13. 5 | 62. 16 | 102. 14 | 142. 25
adverſus, *præp.* 7. 15 | 17. 18 | 20. 24 | *& alibi.*
adversùs, *adverb.* 85. 11 | 92. 15
adulatus. 146. 9
adulterii. 80. 1
advocatâ. 37. 12
ædem, *templum.* 25. 6 | 56. 1
ædes, *templum.* 155. 13
ædis. 25. 8, 12
ædium. 2. 14, 16 | 53. 14
ædificandas. 21. 1
ædificantes. 14. 24
ædificârat. 134. 14
ædificaretur. 11. 19
ædificator. 150. 19
ædificii. 41. 4 | 134. 15, 19
ædificio. 150. 13
ædilis. 137. 8
Ægates. *n. p.* 119. 9
æger. 9. 21 | 52. 1
Ægis, *urbs.* 117. 4
Ægos, *fluv.* 30. 8 | 38. 14, 46. 11
Ægypto. 62. 4 | 70. 21 | 95. 16
Ægyptum. 69. 18 | 95. 11, 18 | 99. 11
Ægyptiæ. 62. 13
Ægyptii. 23. 14
Ægyptiis. 62. 11, 17
Ægyptio. 59. 13
Ægyptios. 62. 9
Ægyptium. 69. 13
Æmilio. *n. p.* 135. 2
Æmiliorum. 154. 2
Æmilius. 127. 9
æmulari. 80. 2
æmulatio. 144. 4 | 155. 21
æneas. 132. 10
æneis. 37. 9 | 58. 13 | 88. 9
Æolide, *regio.* 5. 10
æqualem. 147. 27 | 153. 5
æquales. 140. 9
æquali. 145. 15
æqualibus, *cœtaneis.* 76. 17 | 152. 19
æqualis. 19. 6 | 149. 15
æquam. 141. 21
æque. 59. 2 | 101. 16 | 127. 3
æquitate. 4. 16 | 20. 18
æquitatem. 45. 8
æquitatis. 20. 17
æquiparare. 41. 17
æquipararet. 14. 20
æquo. 54. 23 | 55. 11 | 141. 1
æquum. 8. 8 | 15. 12 | 44. 4
ærario. 21. 9 | 130. 28
ærarium. 21. 4 | 145. 17
æris. 151. 4
æs, *pecunia.* 141. 24
æſtate. 48. 14
æſtimamus. 138. 1
æſtimata. 9. 26 | 137. 5
æſtimatam. 26. 6
æſtimatur. 66. 20
ætas. 67. 8 | 96. 5 | 145. 5
ætate. 3. 4 | 17. 14 | 11

9 | 124. 22
ætatem. 110. 5 | 138. 15 | 147. 29 | 149. 22 | 153. 21
ætati. 152. 21
ætatis. 32. 18 | 41. 10 | 58. 2 | 110. 7 | 145. 1
Æoliam. 49. 9
affabilis. 33. 2
affecerunt. 131. 14
affectabat. 150. 27
affectus. 118. 4
afferre. 152. 17
afferret. 141. 16
afferrent. 5. 15
afficeret. 91. 6
affici. 92. 21
afficitur, *affligitur*. 127. 2
affinem. 112. 3
affinitate. 22. 24
affinitatem. 50. 11 | 141. 6 | 143. 25 | 149. 8 | 154. 16
affirmabat. 13. 15
afflictis. 46. 16 | 148. 25
affluentem. 150. 27
affluentius. 151. 16
affuit. 97. 16 | 142. 7
Africâ. 118. 15 | 121. 3 | 130. 10 | 137. 10
Africæ. 121. 2
Africam. 31. 10 | 113. 6 | 120. 16 | 122. 6 | 125. 6 | 131. 10
Africano. 137. 6
Africanus. 138. 5
Africanas. 150. 2
Afros. 31. 9
afuturos. 62. 28
Agamemnonem. 80. 2
Agamemnonis. 79. 29
agebat. 109. 14
agebat, *movebat*. 69. 4
Agellus. 108. 8
agendam. 153. 11
agendi. 51. 23
agendo. 131. 18
agendum. 40. 7
agere. 38. 20 | 114. 18 | 115. 3 | 152. 10
agerent. 130. 14
agerentur, *fierent*. 45. 13 | 55. 31
ageret. 155. 17
ageretur. 68. 21 | 71. 25
Agesilai. 89. 12
Agesilao. 61. 4 | 62. 12 | 64. 9 | 89. 14 | 92. 26
Agesilaum. 47. 3, 8, 10 | 95. 9
Agesilaus. 61. 7 | 62. 11, 14 | 90. 1, 17, 29 | 91. 15, 30 | 93. 17, 26 | 116. 1
aggrederentur. 34. 23
aggrederetur. 13. 20 | 69. 19
aggredi. 40. 14 | 74. 6
agi. 14. 8 | 17. 22 | 34. 20 | 114. 21 | 152. 12
Agis. *n. p.* 89. 12
agitandi. 101. 9
agitaret, *velveret*. 119. 13
agitari. 56. 10
agmen. 74. 1
Agnonide, *n. p.* 110. 1
agnôrat. 89. 13
agnoſceret. 69. 7
agreſti. 69. 2 | 86. 13
agri. 45. 6
Agricola. 139. 2
Agrippa. *n. p.* 149. 5 | 156. 23
Agrippâ. 154. 22
Agrippam. 156. 10
agro. 23. 18 | 64. 11 | 88. 20 | 128. 7
agros. 24. 2 | 27. 18
aiebat. 13. 13
ait. 11. 11 | 17. 15 | 18. 19 | 55. 19 | 68. 13 | 75. 7 | 104. 11 | 105. 26
alacrior. 23. 5
alæ, *cornu*. 97. 15 | 106. 33
Alcibiade. 38. 27 | 42. 15
Alcibiadem. 34. 5 | 40. 4, 9, 11
Alcibiades. 36. 7, 16 | 38. 19 | 39. 2, 10, 20 | 40. 13 | 41. 6
Alcibiadi. 35. 19, 24 | 37. 20
Alcmæonem. *n. p.* 80. 13
alere. 156. 17
alerentur. 21. 9
alet. 108. 8
Alexander. 98. 3, 7 | 117. 3
Alexandri. 98. 15 | 99. 5 | 101. 24 | 102. 1, 7, 16, 20 | 103. 3, 11 | 106. 33 | 107. 5 | 117. 18
Alexandriâ. 118. 10
Alexandro. 88. 7 | 98. 1 | 100. 18
Alexandrum. 88. 9, 14 | 97. 13 | 106. 32 | 107. 4
ali, *verbum*. 108. 10
alia. 9. 30 | 50. 6 | 76. 7 | 124. 4
aliâ. 141. 26 | 142. 7 | 154. 18 | 156. 1
alias. 91. 10
aliàs, *adverb*. 101. 19 | 134. 1
alicui. 55. 21
alienam. 62. 25
alienarum. 118. 10 | 123. 10
alienatas. 27. 16
alienati. 35. 20
alienæ. 96. 7
alienigena. 102. 18
alienissimo. 13. 22
alieno. 84. 6 | 134. 25
alienos. 75. 13
alienum. 8. 18 | 141. 24
alii. 53. 7 | 54. 17 | 81. 21 | 102. 19 | 110. 7 | 131. 17 *bis* | 141. 11, 12 | 147. 19
aliis. 60. 7 | 153. 20
aliò, *adverb*. 14. 25
alios. 78. 6 | 79. 1 | 85. 13 | 142. 15
aliud. 20. 15 | 22. 11 | 36. 9 | 90. 17 | 91. 11 | 96. 8 | 114. 18 | 132. 17 | 148. 13 | 151. 8
alium. 38. 6
alius. 37. 15
aliquâ. 52. 7 | 102. 1 | 151. 10
aliquam. 52. 18 | 146. 18 | 154. 3 | 155. 11
aliquandiu. 49. 13 | 52. 4 | 74. 31
aliquandò. 35. 22 | 97. 1 | 106. 27
aliquanto. 41. 10 | 50. 14
aliquantùm. 83. 16
aliquem. 28. 25
aliquid. 24. 10 | 103. 22 | 133. 18 | 155. 11
aliquis. 78. 8 | 79. 5
aliquod. 141. 16
aliquot. 74. 27 | 92. 14 | 100. 9 | 128. 1, 6 | 135. 5 | 142. 9
aliquotiens. 109. 2
aliter. 2. 15 | 15. 28 | 33. 14 | 120. 10
allata. 87. 1 | 95. 8 | 104. 7
allatam. 56. 27
allaturum. 106. 26

Alpes. *n. p.* 125. 9
Alpicos. 126. 11
alter. 81. 18 | 117. 3
altera. 14.13 | 87. 21 | 89. 7 | 109. 14
alteram. 50. 6
alteri. 97. 14
alterius. 85. 12 | 89. 7
altero. 94. 18
altero tanto. 103. 26
alterum. 32. 7 | 53. 1 | 87. 20 | 100. 9
alterum, *secundum.* 125. 6
alteruter. 53. 1
alterutram. 141. 11
altitudine. 8. 6
altitudo. 14. 34
altiùs. 62. 24 | 101. 12
amabat. 140. 5
amœnitas. 150. 13
amare. 153. 8
amarent. 152. 7
amari. 56. 19
amator. 153. 14
amatores. 2. 5
amatus eſt. 33. 12
amavit. 33. 16
ambitione, *apparatu.* 51. 12
ambitûs. 144. 12
amicè. 124. 19
amici. 30. 22 | 35. 19 | 66. 31 | *& alibi.*
amicior. 6. 16
amiciores. 90. 24
amicis. 5. 12 | 6. 19 | 11. 6 | *& alibi.*
amiciſſimus. 132. 21 | 147. 1
amicitia. 52. 5 | 118. 7 | 147. 29
amicitiâ. 39. 18 | 47. 5 | 75. 12 | 100. 17 | 124. 16 | 143. 24
amicitiæ. 97. 12 | 108. 17
amicitiam. 17. 24 | 35. 15 | 36. 2, 19 | 38. 11 | *& alibi.*
amico. 68. 18
amicorum. 55. 8 | 73. 23 | 77. 16 | 78. 5, 9 | 106. 9 | 149. 13
amicos. 150. 6
amiculo. 69. 2
amiculum. 28. 26
amicum. 17. 25 | 39. 24 | 52. 9 | 99. 7
amicus. 36.7 | 70.19 | 106. 26
amiſerant. 36. 15
amiſiſſe. 149. 20
amiſiſſent. 119. 7
amiſiſſet. 116. 14
amiſit. 114. 10
amiſſa. 66. 5
amiſſis. 44.2 | 66.14 | 101. 6
amiſſum. 37. 2
amiſſurum. 83. 20
amita. 68. 20
amittere. 105. 8
amitteret. 55. 9
amitti. 142. 6
amor. 45. 3
amore. 24. 9 | 26. 12 | 33. 16 | 42. 10 | 52. 17
amorem. 113. 23
amoveri. 106. 26
Amphipolim. *n. p.* 27. 8
amphoras. 132. 7
amplecti. 98. 14
ampliſſimâ. 32. 16
ampliſſimæ. 116. 11
ampliſſimum. 138. 2
amplitudine. 154. 6
amplius. 41. 13 | 45. 11
ampliùs. 45. 7 | 73. 8 | 86. 5 | 95. 3 | 106. 27 | 120. 20 | 124. 9 | 151.3 | 154. 8
a.nplo. 100. 18
Amynta. *n. p.* 60. 9
Amyntæ. 60. 7 | 97. 5 | 117. 2
an. 7. 10 | 42. 8 | 47. 24 | 49. 16 | 150. 5
an, *utrum.* 111. 5
an, *vel.* 144. 3 | 152. 7
anagnoſtæ. 150. 18
anagnoſten. 151. 9
anchoris. 17. 9
ancipiti. 13. 4
ancipitibus. 72. 16
Andocidis, *n. p.* 33. 24 | 34. 1
anfractum. 103. 27 | 104. 27
anguſtias. 12. 19
anguſtiis. 73. 12 | 81. 11 | 120. 22 | 128. 8
anguſto. 14. 1
Anicia, *n. p.* 141.7
anima. 100. 9
animam. 25. 14
animam, *vitam.* 83. 20 | 123. 9
animadverſa. 66. 25
animadverſum. 93. 18
animadvertebat. 38. 25 | 82. 2
animadvertere. 80. 11
animadverterent. 7. 15
animadvertereret. 20. 4 | 80. 18 | 83. 18
animadvertiſſe. 75. 7 | 95. 21
animadvertiſſet. 16. 9
animadvertit. 73. 21 | 74. 4 | 88. 15 | 138. 12
animatas. 27. 15
animi. 18. 4 | 33. 4 | 42. 10 | *& alibi.*
animis. 43. 21 | 60. 11 | 141. 11
animo. 28. 29 | 53. 22 | 54. 23 | 55. 11 | *& alibi.*
animo, *affectu.* 123. 11
animo, *odio.* 132. 17
animos, 55. 22
animum. 7. 13 | 35. 25
annali. 135. 1
anniculam. 155. 1
annis. 9. 31 | 80. 3 | 117. 15 | 121.4 | 125.3 | 156. 3
anno. 20. 10 | 29. 9 | 92. 8 | 106. 31 | 122. 7 | 128. 2 | 130. 23 | 131. 1, 8 | 134. 28
annorum. 20. 2, 9 | 28. 6 | 53. 20,23 | 94. 21 | 106. 30 | 121. 8 | 137.1 | 153. 3
annos. 10. 4 | 14. 6 | 57. 9 | 97. 13, 14 | 106. 16, 31 | 111. 8 | 113.7 | 117. 14 | 124. 9 | 138. 14 | 143. 4 | 145. 1 | 149. 16 | 155. 25
annui. 130. 25
annulum. 98. 3
annum. 18. 2 | 21. 10 | 28. 10 | 57. 9 | 108. 11
ante. 20. 21 | 33. 24 | 58. 8 | *& alibi.*
ante, *adv.* 9. 31 | 11. 26 | 25. 6 | *& alibi.*
ante, *ſuprà.* 142. 15 | 154. 17
antea. 30. 3 | 37. 8 | 124. 5 | 126. 3
anteactarum. 44. 17
antecedebat, *ſuperab.* 123. 4

antecedere. 98. 6
antecederet. 39. 18
anteceſſerunt. 117. 2
anteceſſiſſe. 42. 2 | 45. 11
anteceſſit. 77. 1
anteferatur. 10. 15
anteferrent. 79. 22
anteibat. 63. 7
anteiret. 42. 14
antelatum. 114. 6
antelatus eſt. 90. 3
anteponeretur. 58. 4
anteponi. 97. 1
anteponuntur. 76. 8
antepoſuerit. 76. 18
antetulerit. 111. 14
antetulit. 92. 16
Antigenes, *n. p.* 102. 16
Antigoni, *n. p.* 101. 19, 22 | 104. 15 | 106. 2
Antigono. 100. 22 | 103. 7 | 105. 5 | 106. 29
Antigonum. 102. 13
Antigonus. 101. 1 | 103. 21 | 104. 9, 23 | 105. 8, 15 | 106. 13 | 107. 8 *bis* | 118. 2, 3
Antiochi, *n. p.* 131. 11
Antiocho. 132. 1
Antiochum. 131. 4, 16
Antiochus. 123. 15 | 131. 18
Antipater, *n. p.* 98. 6 | 99. 14
Antipatro. 108. 14
Antipatrum. 100. 15, 23
antiquitate. 3. 3 | 142. 14
antiquitatis. 153. 14
antiquitùs. 150. 14
antiquo. 68. 12
antiſtaret. 19. 8
antiſtites. 31. 10
Antonii, *n. p.* 150. 3
Antonio. 146. 10 | 155. 16
Antonium. 147. 2, 15 | 155. 22
Antonius. 146. 4, 15 | 147. 20, 30 | 149. 10
Apenninum, *n. p.* 127. 1
aperire. 147. 13
aperiret. 24. 7 | 87. 1
aperiretur. 56. 4
aperit. 17. 7 | 24. 27
apertum. 24. 4 | 47. 10, 16
aperturi. 55. 14
aperuerunt. 107. 7
aperuiſſe. 54. 26
aperuiſſet. 39. 27
aperuit. 68. 3
Apollinem. 3. 13
Apollini. 22. 10
Apollinis. 12. 7
Apollocrates. 54. 11
apparabat. 98. 12
apparando. 130. 8
appararetur. 33. 22
apparatu. 23. 13
apparatum. 101. 19
apparavit. 91. 3
appareat. 84. 14 | 152. 29
apparebat. 105. 11
apparere. 67. 15 | 134. 19
appareret. 34. 1 | 142. 21 | 148. 8
apparet. 29. 9
apparuerit. 93. 13
apparuiſſet. 106. 32
apparuit. 81. 4
appellabatur. 97. 15
appellanda. 146. 13
appellant. 72. 22
appellantur. 58. 10
appellaretur. 20. 8
appellârunt. 44. 18
appellâſſe. 139. 10
appellatur. 2. 17 | 101. 7 | 115. 14 | 126. 1 | 142. 2
appellati. 59. 17 | 107. 2
appellatum. 92. 25
appellatus. 10. 5 | 20. 1 | 107. 3 | 108. 1 | 145. 20
appetere. 22. 17
Appiam. 157. 4
applicarent. 20. 24
apportavit. 39. 14
appoſiti. 53. 13
apprimè. 150. 21
appropinquabat. 101. 21
appropinquare. 104. 7
appropinquarent. 66. 8
appropinquâſſet. 60. 1
appulsâ. 6. 24
appuliſſet. 45. 14
Aprilis. 157. 1
aptiſſimus. 152. 21
aptum. 50. 7
aptus. 32. 20
apud. 2. 10, 12 | 8. 22 | 10. 11 | *& alibi plur.*
apud, *in.* 130. 20
apud, *prope.* 17. 21 | 20. 12, 14 | 22. 1, 9 | *& alibi.*
apud, *ſuper.* 124. 15
Apuliam. 127. 8
aquæ. 103. 25
Aquilone. 4. 7
arâ. 24. 21, 25
aræ. 65. 9
aram. 24. 24 | 124. 14
aras. 92. 18
arbitrabantur. 48. 18 | 93. 24 | 95. 15
arbitrabatur. 8. 11 | 77. 18 | 133. 1 | 152. 8
arbitramur. 151. 9
arbitrans. 39. 11
arbitraretur. 67. 3 | 88. 6
arbitrari. 37. 4
arbitrati. 66. 10 | 145. 19
arbitratus eſt. 74. 22
arbitrentur. 75. 3
arbitrio. 21. 3 | 37. 22 | 47. 7 | 119. 10 | 134. 25
arbitrium. 48. 11
arbores. 8. 5
arborum. 8. 7
Arcadas. 80. 11
Arcadia. 40. 19
Arcadum. 80. 6
arce. 13. 9 | 83. 31 | 87. 10
arcem. 12. 10 | 54. 9 | 85. 2, 7 | 113. 18
arceſſeret. 51. 10
arceſſeret, *acciret.* 52. 6
arceſſiri. 156. 11
arceſſivit. 113. 12
Archiâ, *n. p.* 87. 2
Archiæ. 87. 2
Ardeatinum. 151. 19
Areten, *n. p.* 50. 4, 6 | 53. 7 | 55. 28
argenti. 78. 24
argento. 132. 8
argentum. 79. 1
Argilio, *n. p.* 24. 23 | 25. 3
Argilium. 24. 24
Argilius. 24. 8
Argis, *n. p.* 16. 7
Argivis, *n. p.* 80. 7
Argivos. 80. 11, 13
Argos. 16. 2 | 117. 6
arguebant. 38. 1
argui. 24. 5
Ariobarzane, *n. p.* 68. 22 | 71. 1
Ariobarzani. 64. 9
Ariobarzanis. 74. 8
Ariſtidem, *n. p.* 20. 7
Ariſtides. 19. 9 | 20. 6
Ariſtidis. 20. 23

Aristomachen, *n. p.* 50. 2 | 55. 28
arma. 38. 18 | 44. 7 | 58. 8 | 70. 6 | 87. 8 | 92. 15 | 99. 25 | 106. 8 | 109. 12 | 120. 7 | 124. 1 | 133. 33 | 143. 1
armarentur. 91. 3
armat. 55. 25
armatis. 56. 9 | 109. 12
armatorum. 7. 19 | 120. 21
armatos. 134. 18
armaturæ. 73. 4
armatus. 109. 11
armavit. 132. 18
Armeniorum, *n. p.* 72. 23
armillis. 69. 1
armis. 3. 14 | 44. 2 | 68. 17 | 77. 9 | 120. 5 | 122. 5 | 133. 3
armorum. 91. 2
arripuerat. 139. 4
arripuit. 16. 13 | 40. 21
Artabano, *n. p.* 116. 16
Artabazum, *n. p.* 23. 2 | 24. 10
Artaphernem, *n. p.* 6. 21
Artaxerxe, *n. p.* 18. 10 | 47. 3 | 62. 10
Artaxerxem. 17. 16 | 67. 17 | 86. 7
Artaxerxes. 59. 13 | 70. 10 | 72. 9 | 116. 8
artes. 8. 4
Artemisio, *n. p.* 13. 5
Artemisium. 12. 18
artes. 50. 7
artibus. 77. 2 | 150. 1
artifices. 62. 1 | 150. 20
aruspicem. 112. 3
arx. 28. 1
ascenderat. 108. 19
ascenderet. 79. 9
ascendit. 17. 3 | 35. 1
Asia. 14. 13
Asiâ. 5. 6 | 30. 19 | 90. 6 | 91. 20 | 134. 3 | 135. 6
Asiæ. 36. 18 | 99. 9
Asiam. 5. 12 | 6. 3, 18 | 7. 1 | 17. 13, 20 | 18. 11 | 37. 24 | 39. 17 | 40. 3 | 47. 4, 10 | 90. 5, 9 | 92. 7 | 101. 25 | 103. 11 | 131. 23 | 144. 20
aspectu. 60. 4
Aspendiorum, *n. p.* 73. 2
aspergebatur. 34. 12
asperitatem. 143. 17
aspernaretur. 26. 17
aspexit. 112. 11
aspicere. 82. 22 | 112. 5
aspiciebant. 63. 8
Aspim. *n. p.* 69. 19 | 70. 15
Aspis. *n. p.* 69. 20 | 70. 2, 5, 7
asportant. 12. 10
asportaret. 132. 14
assclam. 144. 22
assiduis. 122. 10
Astu, *Athenas.* 13. 8 | 37. 12
at. 2. 4 | 12. 16 | 13. 7 | *& alibi plur.*
at, *contra.* 79. 30
Athamanas, *n. patronym.* 65. 4
Athenæ. 48. 24 | 109. 10
Athenarum. 28. 1 | 48. 27
Athenas. 6. 14 | 8. 23 | 9. 19 | 13. 5 | 14. 30 | 15. 15, 18, 28 | 16. 4 | 21. 5 | 35. 16 | 36. 22 | 39. 21 | 43. 9 | 62. 16, 19 | 66. 15 | 67. 3 | 79. 7 | 85. 16 | 110. 3 | 141. 13
Athenasque. 85. 10
Athenienſem. 60. 17 | 79. 9
Athenienſes. 3. 6 | 7. 4 | 8. 2, 13, 22 | 9. 5, 30 | 11. 22 | 12. 3 | 14. 18, 24, 26 | 15. 20 | 16. 10 | 20. 20 | 28. 7, 18 | 29. 8 | 30. 2, 21 | 33. 20 | 41. 14 | 46. 14 | 47. 12 | 62. 8, 10, 17 | 63. 6 | 64. 5 | 65. 7, 16 | 91. 24 | 92. 10 | 111. 1
Athenienſibus. 4. 19 | 6. 22 | 7. 17 | 16. 16 | 26. 12 | 28. 9 | 38. 18 | 39. 10 | 47. 2 | 49. 9 | 59. 14 | 61. 10 | 62. 6 | 65. 6 | 80. 19 | 141. 17
Athenientis. 55. 17
Athenienſium. 2. 2 | 4. 4 | 5. 4 | 12. 18 | 14. 20 | 15. 4 | 17. 5 | 20. 14, 23 | 26. 4 | 27. 8 | 28. 5 | 30. 6, 11 | 34. 14 | 35. 17 | 36. 3 | 38. 14, 19 | 39. 6 | 40. 3 | 46. 11 | 59. 4 | 62. 4 | 63. 14 | 65. 3 | 67. 8 | 80. 8 | 109. 6 | 110. 13 | 143. 6, 12
Athenis. 4. 8 | 21. 11 | 33. 23 | 40. 5 | 41. 13 | 52. 6 | 62. 27 | 63. 4 | 86. 30 | 86. 11 | 87. 2 | 109. 13 | 142. 2, 19 | 143. 3 | 149. 16
Athletæ. 61. 11
Athletarum. 77. 6
atque. 1. 8 | 2. 10, 14 | 4. 16 | *& alibi plur.*
atque, *quam.* 14. 25
attendiſſet. 35. 25
Atticâ, *n. p.* 19. 4 | 35. 15 | 43. 14
Atticam. 7. 2
Attice, *n. p. hom.* 1. 1
Attici. 139. 19 | 143. 22 | 145. 7 | 147. 27 | 148. 1 | 149. 18 | 153. 1 | 155. 15
Attici, *adject.* 80. 17
Atticis. 44. 10 | 65. 8
Attico. 147. 8 | 150. 6 | 154. 11, 22
Atticorum. 43. 15 | 80. 10
Atticum. 147. 21 | 152. 26 | 155. 18
Atticus. 134. 29 | 140. 1 | 145. 20 | 146. 6, 20 | 148. 6
attigerat. 54. 2
attigero. 84. 13
attigit. 44. 6 | 154. 4
attingere. 101. 13 | 115. 17
attulerant. 95. 10
attulerit. 58. 7
attuliſſe. 25. 12
attuliſſet. 79. 3
attulit. 112. 5
avarè. 31. 24
avaritiam. 32. 8 | 132. 5
avarus. 117. 10
aucta eſt. 52. 4
auctæ. 43. 23
aucto. 93. 23
Auctorem, *conſiliar.* 142. 10
auctus. 108. 18
audaciſſimos. 56. 13
audacius. 83. 11
audax. 30. 4
auderent. 13. 10 | 40. 15 | 85. 11
auderet. 72. 10 | 106. 14
auderi. 7. 15
audiendi, *particip.* 51. 11
audiendi, *gerund.* 55. 10 | 77. 18
audiens, *obſequens.* 68. 14 | 92. 2

audi-

audiente. 109. 7
audientes, *obsequentes.* 29. 11 | 59. 6
audierim. 153. 2
audierit. 114. 11
audierunt. 14. 30
audire. 99. 22
audiret. 114. 17
audiri. 24. 22
audisset. 15. 10 | 46. 16
audit. 71. 4
auditâ. 13. 22 | 17. 3
auditum. 104. 25 | 151. 5
audiverimus. 19. 10
audivit. 16. 7 | 24. 23 | 35. 6 | 53. 6 | 70. 6 | 71. 14 | 83. 21
averterunt. 35. 17
augere. 149. 11
augeri. 49. 5 | 64. 11 | 108. 10
augetur. 146. 14
Auli, *n. p.* 152. 13
Aulicorum. 70. 17
Aulum. 148. 19
avocas. 79. 24
aureâ. 130. 15
auream. 102. 21
Aurelium, *n. p.* 130. 12
aures. 6. 13 | 86. 19
aureis. 37. 9 | 69. 1 | 88. 19
aureum. 22. 8
auri. 78. 23
auribus. 112. 23
auro. 132. 8
ausi. 5. 3 | 13. 2 | 93. 24
ausus. 61. 8 | 82. 22 | 83. 8 | 111. 2 | 129. 1 | 134. 10
aut. 1. 4 | 2. 13 | 30. 14 | *& alibi plur.*
autem. 4. 26 | 6. 18 | 7. 8 | *& alibi plur.*
autem, *sed.* 55. 4 | 66. 28 | *& alibi plur.*
autem, *verò.* 97. 15
αὐτομάτως. 114. 22
Autophradatem, *n. p. hominis.* 72. 11
Autophradates, *n. p.* 68. 7 | 72. 19 | 73. 13, 18
autorem. 18. 19
autores. 87. 11
autoritas. 10. 11 | 66. 5
autoritate. 8. 2 | 27. 6 | 33. 19 | 48. 7 | 52. 12, 17 | 63. 7
autoritatem. 32. 4 | 49. 6
autoritati. 66. 11
avunculi. 157. 5
avunculo. 150. 12
avunculum. 143. 15
avus. 66. 25
auxerat. 50. 10
auxerim. 156. 19
auxilia. 120. 17
auxilio. 6. 23 | 7. 8, 17 | 22. 12 | 44. 10 | 64. 10 | 81. 5 | 111. 7 | 148. 14
auxilium. 7. 5 | 148. 8
auxit. 64. 1 | 141. 25

B.

BAbylone. 98. 1 | 117. 3
Bagoam, *n. p.* 40. 11
Balbum, *n. p.* 156. 11
barbâque. 68. 28
barbari. 41. 1 | 95. 14
barbaris. 15. 24 | 45. 14
barbarisque. 111. 8
barbaro. 48. 19
barbarorum. 4. 11 | 14. 22 | 20. 15 | 22. 16 | 27. 12 | 38. 10 | 48. 5 | 67. 11 | 72. 21
barbaros. 9. 6 | 12. 15 | 20. 24 | 22. 9 | 49. 7 | 92. 18 | 93. 5 | 99. 23
barbarus. 13. 22 | 14. 4 | 90. 25
beatissimi. 95. 6
bella. 62. 3 | 64. 7 | 99. 4 | 135. 7 | 139. 13
bellandi. 121. 6 | 123. 15
bellare. 14. 7 | 17. 18 | 83. 4 | 123. 11
bellatum. 47. 4
bellavit. 113. 2 | 117. 6
belli. 11. 22 | 25. 13 | 30. 6 | 37. 22 | *& alibi.*
bellica. 91. 26
bellicosas. 132. 20
bellicosissimas. 122. 4
bellicosum. 113. 8
bellis. 135. 4
bello. 9. 7 | 11. 15, 16 | 14. 16 | *& alibi plur.*
bellorum. 139. 14
bellum. 5. 7 | 11. 24 | 13. 19 | 16. 9 | *& alibi pl.*
bellumque. 68. 22
benè. 3. 5 | 27. 13 | 28. 25 | 34. 27 | 45. 4 | 54. 24 | 102. 12 | 108. 15 | 127. 3 | 150. 11
beneficia. 148. 30
beneficiis. 74. 19
beneficio. 142. 6
benevolentia. 54. 3 | 114. 3, 7
benevolentiam. 37. 10 | 70. 16 | 143. 18 | 155. 20
benignitatis. 112. 21
bestiam. 69. 5
biduo. 130. 2
biduum. 156. 27
bini. 130. 25
bis. 15. 24 | 44. 1
Bithyni, *n. p.* 133. 23
Bithyniam. 134. 8
blandus. 33. 2
Bœbio, *n. p.* 135. 2, 3
Bœotii. 41. 17 | 47. 12 | 83. 16 | 92. 10
Bœotiis. 61. 3
Bœotiorum. 82. 21
Bœotios. 83. 21 | 91. 24
bona. 17. 19 | 33. 10 | 37. 16 | 43. 11 | 44. 14 | 50. 7 | 55. 5 | 77. 12 | 131. 6 | 149. 17
bonam. 92. 5
bonarum. 95. 14
boni. 43. 24 | 150. 21
bonis. 157. 3
bonis, *facultatibus.* 35. 6
bonitas. 146. 14
bonitate. 10. 7 | 156. 2
bonitatem. 114. 23
bonitatis. 147. 27
bono. 14. 17 | 43. 1 | 93. 19
bonos. 15. 13
bonum. 17. 25 | 150. 1
bonus. 60. 6 | 108. 1 | 150. 8
Boreâ. 4. 25
Bornos, *n. p.* 38. 8
brevi, *adject.* 4. 11 | 11. 12 | 97. 5
brevi, *adverb.* 13. 20
brevibus. 58. 9
brevior. 103. 24
brevitate. 79. 16
breviter. 154. 9
Bruti, *n. p.* 145. 20 | 147. 22 | 148. 18, 26 | 153. 20
Bruto. 145. 14 | 146. 7 | 147. 2 | 152. 19
Brutos. 145. 13
Brutus. 145. 23 | 146. 4
Byzantii, *n. p.* 22. 22
Byzantio. 22. 18
Byzantios. 64. 4

Byzantium. 36. 19
Byziam, *n. p.* 38. 8

C.

CAdmæa, *n. p.* 85. 3
Cadmææ. 87. 11
Cadmæam. 84. 3
cadit. 71. 5 | 104. 4
Caduceo. 133. 15
Cadufios, *n. p.* 68. 3
Cæcilii, *n. p.* 157. 5
Cæcilium. 143. 15
Cæcilius. 143. 19
cæde. 56. 25 | 83. 14
cædem. 44. 21
cæderentur. 71. 20
cædes. 83. 32
Cæſar, *n. p.* 155. 1, 15
Cæſare. 145. 12
Cæſarem. 154. 20 | 155. 22
Cæſari. 145. 8 | 149. 6
Cæſaris. 145. 17 | 149. 7
Cæſarianum. 144. 27
cætera. 95. 13 | 113. 19 | 132. 24
cæteræ. 63. 11 | 87. 16
cæteram. 22. 25
cæteri. 28. 4 | 40. 2 | 62. 1 | *& alibi.*
cæteris. 47. 16 | 48. 4, 14 | *& alibi.*
cætero. 69. 1
cæterorum. 6. 11
cæteros. 20. 8 | 75. 14 | 117. 1 | 123. 3 | 132. 19 | 148. 19 | 154. 6, 18
cæterum. 103. 25
Caii, *n. p.* 141. 2 | 148. 18
Caio. 119. 9 | 137. 8 | 145. 20
Caiem. 127. 4, 6 | 130. 12
Caius. 127. 8 | 141. 2
calamitas. 93. 8
calamitate. 73. 14
calamitatem. 46. 14 | 114. 10 | 119. 12 | 147. 10
calamitati. 71. 25 | 86. 18
calces. 101. 14
calefieri. 101. 10
Calidium, *n. p.* 149. 20
Callix, *n. p.* 26. 19
Callias, *n. p.* 26. 14
Callicrate, *n. p.* 55. 30
Callicratem. 53. 31
Callicrates. 55. 16, 25
callida. 23. 11
callidam. 148. 23
callidè. 73. 12
callidiſſimè. 11. 12 | 33. 2
callidiſſimo. 128. 9
callidiſſimus. 132. 4
calliditate. 97. 3 | 118. 15
callidum. 101. 9 | 105. 1
callidus. 55. 18 | 74. 7
Calliphrone, *n. p.* 76. 15
Calliſtratus, *n. p.* 80. 8
Camiſſare, *n. p.* 67. 16
Camiſſares. 67. 18 | 68. 5
campeſtribus. 101. 17
campo. 91. 17 | 129. 10
campum. 7. 3
canibus. 86. 12
Canium, *n.p.* 147. 27 | 148. 4
Cannenſem, *n. p.* 129. 9
cantare. 76. 11, 14
cantâſſe. 1. 5
capere. 38. 1 | 39. 15 | 66. 16 | 105. 22
caperentur. 103. 1
capeſſendæ, *adminiſtrandæ.* 11. 14
capi. 101. 5 | 144. 11
capiebat. 23. 19 | 39. 20 | 156. 7
capiendum. 103. 22
capillo. 68. 28
capit. 48. 24 | 70. 6 | 72. 2 | 74. 14 | 104. 16, 27 | 132. 6
capite. 69. 3
capitis, *ſupplicium capit.* 9. 24 | 23. 7, 21 | 35. 6 | 60. 11 | 62. 18 | 83. 9 | 100. 24 | 109. 1, 19
Capitolio, *n. p.* 155. 14
capitulatim. 139. 12
Cappadocia, *n. p.* 98. 9
Cappadociæ, 69. 20
Cappadociam. 68. 1 | 70. 30 | 72. 12 | 107. 11
Cappadocum. 72. 23
captam. 60. 2 | 69. 5
captæ. 36. 15
capti, *decepti.* 5. 2
Captianorum, *n. p.* 73. 3
captis. 27. 12 | 100. 12
captivi. 130. 16
captivos. 130. 18
captos. 36. 20
captus. 17. 8 | 78. 8 | 106. 35 | 118. 8
captus. eſt. 74. 7 | 75. 11
captus, *illectus.* 142. 18
Capuam. 128. 6
caput. 41. 2 | 84. 7 | 101. 12
Cardaces, *n. patronym.* 72. 23
Care, *n. patronym.* 67. 16
carebat. 4. 18 | 23. 26 | 85. 14
careret. 108. 6
Cares, *n. p. populi.* 4. 26
Caria, *n. p. reg.* 90. 26
Cariam. 91. 13
carior. 141. 4 | 144. 25 | 152. 22
cariſſimum. 148. 6
cariſſimus. 141. 18 | 142. 16
carius. 152. 12
carmina. 76. 14
Carthagine, *n. p.* 124. 10 | 130. 24
Carthaginem. 120. 10, 16 | 125. 1 | 131. 2
Carthaginienſes. 51. 4 | 119. 8 | 130. 9, 12, 21
Carthaginienſibus. 67. 11
Carthaginienſium. 113. 5 | 119. 3 | 122. 1
Carthaginis. 120. 20
Carthago. 120. 13
caruit. 78. 5 | 88. 4
caſam. 40. 15
caſibus. 146. 14
Caſſander, *n. p.* 107. 8 | 109. 18
Caſſandri. 109. 5
Caſſandro. 109. 17
Caſſii, *n. p.* 148. 18
Caſſium. 145. 13
Caſſius. 146. 4
caſtella. 38. 8 | 74. 13, 15
caſtellis. 4. 12 | 69. 21
caſtello. 101. 16 | 134. 14
caſtellum. 43. 14 | 101. 6
caſtra. 7. 12 | 8. 3, 15 | 39. 3 | 68. 9 | 71. 10 | 72. 2 | 73. 10 | 75. 8 | 101. 20 | 104. 21 | 106. 28 | 124. 12 | 128. 6 | 129. 10 | 133. 33 | 137. 4 | 145. 6
caſtris. 45. 13 | 79. 26 | 104. 3 | 135. 8 | 145. 10
caſtrorum. 104. 6, 20
caſtrum. 39. 20
caſu. 9. 14 | 83. 16 | 105. 22 | 134. 3
caſum. 37. 13
caſus. 70. 22 | 114. 24

Cata-

Cataoniam, *n. p.* 69. 19
Catervis. 61. 5
Cato, *n. p.* 136. 1 | 138. 11
Catonis. 139. 19 | 152. 13
Catulli, *n. p.* 149. 21
Catulus, *n. p.* 120. 4, 9
cavendum. 36. 1
cavit. 149. 3
causa. 9. 30 | 33. 3 | 70. 4 | 121. 6
causâ. 9. 24 | 24. 12 | 30. 10 | 37. 4 | 43. 22 | 50. 13 | 53. 5 | 79. 4 | 82. 6 | 138. 16 | 146. 5 | 147. 14
causæ. 24. 25
causam. 6. 22 | 8. 21 | 14. 22 | 15. 7 | 23. 8 | 26. 3 | 30. 6 | 34. 26 | 38. 2 | 53. 21 | 60. 11 | 66. 31 | 68. 14, 16 | 73. 8 | 78. 20 | 82. 11 | 109. 1, 14, 23 | 133. 21
causas. 46. 3
cæciderat, *evenerat.* 5. 1
cæciderunt. 74. 6
cæcidissent. 73. 8 | 92. 26
cæcidisset. 68. 5
cæcidisti. 106. 5
cæcidit. 23. 6 | 86. 10
cæcidit, *periit.* 22. 5 | 44. 8 | 88. 16 | 116. 6 | 137. 5
cæcinit. 152. 32
cædens. 20. 4
cædentes. 44. 4
cædenti, *exeunti.* 146. 8
cædere. 61. 6
cæderet. 62. 13
cælandum. 149. 10
cælans. 70. 31 | 71. 6 | 77. 17
cælari. 35. 24
cælaris. 124. 20
cælat. 104. 4
cælatum. 49. 10
cæleberrimo. 57. 7
cælebrante. 115. 15
cælebratum est. 59. 11 | 61. 9
cælebritate, *cætu.* 2. 14
cæleri. 7. 8 | 56. 26
cæleria. 156. 5
cæleritas. 93. 14
cæleritate. 70. 15 | 90. 9 | 92. 8 | 97. 3
cæleritatem. 104. 11 | 105. 2
cæleriter. 6. 24 | 11. 8, 20 | 27. 1 | 55. 8 | 71. 28 | 95. 8 | 104. 9 | 134. 21 | 140. 8
cælerius. 72. 5
cælerius. 28. 7 | 87. 20
cænsebat. 44. 4
cænsor. 38. 11
cænsurâ. 136. 4
Centenium, *n. p.* 127. 6
centies. 143. 21 | 151. 16
centum. 8. 11 | 11. 19 | 45. 8 | 53. 24 | 66. 20 | 86. 5 | 120. 20 | 146. 8
ceperant. 145. 6
ceperat. 22. 23 | 75. 11
ceperat, *conciliârat.* 154. 18
ceperit. 78. 5
ceperunt. 7. 1 | 118. 1
cepissent. 93. 17 | 133. 10
cepisset. 22. 18 | 153. 22
cepit. 22. 6 | 27. 10 | 46. 9 | 64. 5 | 65. 24 | 80. 3 | 107. 13 | 113. 7
cepit, *conciliavit.* 39. 18
cerâ. 96. 11
Cerauno, *n. p.* 118. 9
ceremoniâ. 16. 14
cernens. 39. 15
cerneretur. 112. 24
certam. 62. 17
certamen. 14. 28
certè. 120. 2
certiorem. 14. 7 | 17. 21 | 40. 4 | 74. 22 | 155. 18
certius. 21. 6
certos. 40. 3 | 56. 8 | 104. 16
certum, *fidum.* 22. 27
cessërat, *exierat.* 146. 15
cessërunt. 67. 14
cessissent. 28. 8
cessit. 66. 11 | 119. 4 | 120. 9
Cethego, *n. p.* 135. 3
Chabriæ, *n. p.* 62. 17 | 67. 8
Chabriam. 79. 9
Chabrias. 61. 9 | 62. 3, 12, 16, 26 | 63. 5, 6
Chalcidem, *n. p.* 66. 21
Chalcicœcus, *n. p.* 25. 7
Chaonas, *n. patron.* 65, 4
Chares, *n. p.* 63. 2, 3 | 65. 18 | 66. 6
Charetem. 108. 19
charissimus. 42. 7
charitate. 35. 22 | 38. 13 | 78. 25
Charonis, *n. p.* 86. 15
charus. 66. 30
Chersonesi, *n. p.* 4. 26 | 10. 9
Chersonesо. 4. 22
Chersonesum. 3. 7 | 4. 3, 10 | 6. 14
Chiliarchum. 47. 21
Chium, *n. p.* 63. 6
chordarum. 76. 11
Cibaria. 104. 2
cibi. 156. 18
cibo. 101. 11 | 156. 27
Cicero, *n. p.* 141. 2 | 143. 22 | 144. 3 | 152. 22, 30
Cicerone. 144. 19 | 152. 20
Ciceronem. 145. 10 | 147. 30
Ciceroni. 143. 8, 22
Ciceronis. 147. 1, 21 | 154. 10
Ciceronum. 152. 13
Ciliciæ, *n. p.* 68. 1 | 72. 13
Ciliciam. 45. 13 | 69. 20, 28
Cilicum. 73. 2
Cimon, *n. p.* 26. 3 | 27. 1
Cimone. 26. 15
Cimoni. 2. 2
Cinnanis, *adject.* 141. 12
Cinnano, *adject.* 141. 9
circa. 40. 15 | 92. 24 | 105. 14
circiter. 7. 4 | 41. 6 | 57. 8 | 73. 2 | 130. 3 | 138. 14 | 143. 21 | 145. 1
circulum, *cætum.* 78. 1
circundatus. 14. 19 | 69. 2
circumdedissent. 134. 17
circumfuderunt. 96. 1
circumfusus. 63. 12
circumirent. 104. 14
circumiret. 134. 19
circumiretur. 13. 1 | 72. 15
circumsederetur. 101. 7
circumvehens. 65. 1
circumveniri. 71. 10
circumventum. 127. 5
circumventus. 101. 5
citari, *vocari.* 2. 8
citharizare. 76. 11
citeriorem. 138. 4
Citio, *n. p.* 28. 16
civem. 11. 1 | 142. 5

cives. 2. 3 | 7. 1 | 32. 1 | 43. 9 | 44. 4 | 64. 11 | 79. 23 | 80. 12 | 81. 8
civibus. 6. 10 | 7. 13 | 27. 18 | 44. 4 | 46. 18 | 47. 11 | 48. 29 | 87. 14 | 113. 13
civile. 144. 27
civilem. 84. 2
civilibus. 144. 7 | 148. 12
civilis. 27. 3
civis. 55. 17 | 60. 6 | 150. 9 | 154. 21
civitas. 7. 17 | 21. 2 | 30. 20 | 36. 22 | 80. 12 | 109. 7 | 139. 9 | 143. 12 | 145. 13
civitate. 10. 9 | 16. 2 | 28. 3 | 30. 12 | 32. 19 | 34. 4, 10 | 37. 3 | 41. 13 | 44. 16
civitatem. 11. 17 | 84. 9 | 85. 20 | 125. 4 | 141. 9 | 142. 14
civitates. 10. 11 | 28. 14 | 30. 9 | 49. 8 | 88. 18
civitati. 35. 12 | 48. 3
civitatibus. 12. 11 | 48. 14 | 62. 23 | 94. 8 | 113. 15
civitatis. 16. 8 | 17. 15 | 43. 16 | 64. 3 | 66. 20 | 82. 7 | 96. 11 | 144. 13 | 154. 18
civitatum. 8. 20 | 22. 12
civium. 9. 19 | 10. 1 | 15. 30 | 28. 8 | 34. 18 | 35. 3 | 45. 3 | 60. 11 | 62. 21 | 78. 8 | 81. 7 | 83. 32 | 108. 13 | 123. 6 | 141. 11
clàm. 19. 4 | 22. 24 | 39. 26 | 40. 13 | 49. 8 | 68. 19 | 71. 1 | 99. 3 | 131. 4
clandeſtinis. 124. 3
clari. 111. 1
clariſſimæ. 43. 16
clariſſimi. 17. 8
claritate. 99. 16
clarius. 140. 10
claro. 24. 6
clarorum. 153. 18 | 154. 4
claſſe. 4. 2 | 6. 24 | 20. 18 | 22. 14 | 27. 12 | 37. 14 | 38. 22, 24 | 49. 2 | 63. 6 | 119. 8 | 133. 2
claſſem. 6. 19 | 9. 5, 26 | 13. 6 | 23. 8 | 27. 10 | 38. 15 | 45. 12 | 48. 15, 22 | 54. 4 | 65. 2 | 66. 10 | 90. 7
claſſem. 131. 23
claſſes. 21. 1
claſſi. 54. 22 | 62. 13 | 65. 1
claſſiarii. 13. 10
claſſiariis. 9. 16 | 12. 19
claſſiarios. 133. 6
claſſis. 9. 17 | 11. 19, 26 | 12. 16 | 14. 15 | 15. 25 | 30. 8 | 31. 23 | 33. 22 | 46. 3 | 63. 14 | 133. 12
Claſtidio, *n. p.* 126. 7
clavam. 69. 4
claudendum. 25. 11
Claudii, *n. p.* 137. 4 | 154. 1
Claudio. 131. 1 | 134. 29 | 137. 2 | 155. 2
Claudium. 129. 5
claudus. 94. 18
clauſi. 81. 11 | 120. 22
clauſiſſet. 73. 12
clauſit. 9. 10 | 83. 6
clauſus. 128. 8
clemens. 77. 15
clementiâ. 36. 20
clementiæ. 112. 23
clementiam. 40. 10
Cleon, *n. p.* 31. 20
Clypeis. 58. 9
Cnæi, *n. p.* 135. 6
Cnæio. 135. 2 | 157. 1
Cnæium. 128. 2
Cnidum, *n. p.* 48. 23 | 49. 7
coacti. 37. 17
coacti ſunt. 71. 26
coactos. 35. 8
coacturum. 38. 20
coacturus. 17. 6 | 66. 21
coactus eſt. 66. 27 | 150. 16
coarguit. 81. 2
cocta. 104. 2
coëgit. 9. 8 | 27. 16 | 52. 1 | 82. 19 | 103. 9 | 113. 6
cœlo. 86. 12
cœlum. 55. 12
cœna. 28. 26
cœnarent. 134. 5
cœnatum. 151. 10
cœperat. 37. 5
cœperunt. 35. 18 | 53. 19
cœpiſſem. 124. 13
cœpiſſet. 115. 9
cœpit. 17. 20 | 22. 17 | 24. 27 | 30. 20 | 49. 9 | 51. 15 | 55. 7 | 63. 13 | 68. 11 | 73. 30 | 77. 5 | 84. 3 | 119. 2 | 137. 1 | 146. 4 | 156. 28
cœpta. 81. 12 | 133. 29
cœpti. 62. 16
coërcere. 115. 4
cogebat. 101. 13 | 103. 10
cogebatur. 99. 7
cogerentur. 13. 21.
cogeret. 93. 4 | 156. 24
cogeretur. 13. 19
cogitabat. 98. 13
cogitans. 56. 10
cogitanti. 73. 21
cogitare. 72. 11
cogitârant. 93. 25
cogitas. 47. 25
cogitâſſet. 72. 10
cogitata. 23. 11
cogitatione. 39. 22
cogitatum, *particip.* 72.
cogitatum, *ſubſt.* 72. 5
cognatione. 2. 17
cognitâ. 9. 24 | 23. 5 | 78. 8 | 97. 11 | 106. 21 | 116. 6
cognitam. 153. 14
cognitis. 25. 1 | 48. 7 | 72. 26
cognito. 66. 7 | 130. 22
cognitum. 3. 6 | 11. 23 | 19. 8 | 150. 7 | 151. 6
cogniturum. 55. 23
cognitus. 83. 11
cognomine. 19. 10 | 108.
cognôrat. 147. 28
cognoſcat. 103. 18
cognoſcere. 105. 24 | 153. 19
cognoſcerent. 35. 21 | 99. 19
cognoſci. 147. 12 | 152. 1
cognoſcit. 70. 2
cognoſcitur. 70. 4
cognôſſent. 32. 12
cognovit. 22. 23 | 24. 13
cognovit, *accepit.* 120. 1
cogunt. 56. 1
cohortatione. 133. 12
coïerat, *inierat.* 47. 6
coïerunt. 86. 4
coiturum. 146. 2
colebat. 114. 23
colebatur. 16. 14 | 155. 1
colit. 24. 3
collabefactus. 20. 2
collata. 21. 4

collatis, *comparatis.* 135. 12
collatum eſt. 92. 24
collaudat. 23. 3
collaudato. 143. 2
collaudatus eſt. 89. 2
colle. 150. 12
collectâ. 38. 9
collegâ. 126. 9
collegæ. 8. 2 | 33. 21 | 37. 23 | 82. 9, 15
collegam. 136. 4
collegas. 15. 7, 16 | 81. 17
collegis. 36. 16 | 82. 1
collegit. 130. 6
colligant. 56. 17
colligi. 133. 4
collocarentur, *nuberentur.* 21. 10
collocari, *nubere.* 78. 9
collocata. 133. 26
collocavit. 4. 13
collocavit, *nupſit.* 155. 1
collocuturum. 146. 1
colloquatur. 23. 1
colloquendi. 74. 25, 29
colloqui. 18. 2 | 47. 23, 24 | 51. 20 | 105. 23
colloquio. 74. 31 | 75. 5
colloquitur. 36. 6
colloquium. 74. 18, 25 | 129. 16
Colonas. 23. 17
coloniam. 27. 8 | 46. 9
colonos. 3. 7 | 113. 13
coluerit. 148. 26
come. 50. 7
comes. 62. 23
comitante. 107. 10
comitantibus. 157. 3
comitas. 10. 10 | 152. 5
comites. 95. 4
comitia. 143. 7
comitibus. 93. 22
comitio. 92. 3
commeabant. 103. 26
commeatibus. 109. 7
commeatu. 9. 10
commemorantem. 33. 14
commemorare. 156. 14
commemorem. 153. 1
commemoravi. 54. 16
commemorari. 1. 5
commemorâſſet. 124. 8
commendâſſe. 98. 4
commendat. 50. 9
commendatio. 32. 22
comminus. 63. 18
commiſeratus. 92. 28
commiſerunt, *fecerunt.* 8. 5
commiſiſſet. 20. 6
commiſſa. 77. 17
commiſit, *dedit.* 8. 12 | 99. 24
committere, *inire.* 133. 22
committeret. 9. 2 | 30. 13
committeret, *exponet.* 144. 8
commoda. 110. 9
commodè. 1. 5
commoditatem. 146. 18
commodiùs. 18. 7
commoti. 71. 23
commotus. 40. 7 | 51. 23 | 72. 9 | 112. 12
commovere. 93. 23
commune. 21. 4 | 62. 22
communem. 112. 3
communes. 87. 16
communi. 15. 20 | 20. 18 | 21. 9 | 22. 15 | 35. 14 | 74. 20
communia. 43. 2 | 78. 7
communis. 12. 16 | 142. 3
communiter. 85. 19
communivit. 4. 12 | 38. 8
commutatio. 36. 12 | 54. 14
commutatum. 53. 12
commutavit. 150. 15
comparandas. 90. 15
comparandos. 21. 1
comparandum. 43. 19
comparare. 53. 6, 18 | 90. 7
compararetur. 58. 3
comparari. 14. 13 | 104. 1
comparat. 70. 5 | 71. 1
compararet. 48. 16 | 69. 17
comparatum. 41. 5 | 114. 7
comparavit. 6. 20 | 54. 21 | 90. 18 | 102. 14
comparavit, *collegit.* 125. 5
comparet. 139. 17
compellaret. 112. 12
compellebatur. 34. 16
comperiſſet. 24. 26 | 39. 6 | 103. 20
comperiſſet, *reſciviſſet.* 124. 6
comperit. 25. 11 | 69. 9
complecti. 77. 9
complêſſet. 155. 26
complet. 132. 7, 11
completa. 7. 19
completas. 133. 31
complexi. 100. 6
complura 74. 15
complures. 22. 18 | 29. 3 | 36. 18 | 48. 24 | 79. 14 | 101. 17 | 102. 14 | 113. 7 | 115. 3 | 132. 7 | 138. 12 | 143. 3 | 149. 15
compluribus. 28. 19 | 66. 14
complurium. 79. 13
componere, *ſedare.* 129. 15
compoſito. 71. 24
compoſituros. 38. 25
compoſiturum, *ſedaturum.* 102. 4
compoſuerunt, *ſedârunt.* 130. 9
comprehenderent. 24. 17 | 131. 5 | 134. 12
comprehenderetur. 25. 4
comprehendi. 25. 2
comprehenſus. 88. 8
comprobatum. 125. 2
compuliſſet. 93. 1
compulit. 120. 21
conantes. 126. 1
conarentur. 20. 26 | 115. 4
conari. 15. 9 | 53. 7 | 72. 11 | 93. 18 | 131. 21
conata. 56. 4
conati. 14. 25 | 92. 10
conatu. 70. 8
conatus, *particip.* 31. 7, 13 | 99. 2 | 124. 1
concedens. 54. 20
concederetur. 19. 4
conceſſerit. 145. 11
conceſſerunt. 65. 7
conceſſit, *ivit.* 16. 3
concidere. 83. 15
concidiſſent. 92. 29
concidit. 109. 3 | 73. 7
concidit, *cædit.* 126. 2
conciduntur. 56. 26
conciliabat, *alliciebat.* 132. 19
conciliârat. 143. 22
conciliare. 154. 15
conciliari. 18. 5 | 90. 23
conciliârit. 154. 21
concilias. 79. 24
conciliator. 149. 10

conci iavit. 28. 14 | 113. 17
conciliavit, *ſancivit*. 120. 3
concilium. 114. 13
concinnus. 79. 16
concione. 37. 12 | 115. 8
concionem, *cætum*. 11. 7
conciti. 71. 28
concitâſſe. 122. 9
concitatam. 20. 3
concitato. 70. 6
concitatus. 56. 3
concitavit. 88. 15
conclavi. 56. 6
concludere. 79. 13
concluſione, *obſidione*. 101. 18
concupiſcant. 45. 7
concupiſcere. 22. 7
concupiſceret. 38. 4
concupiſcunt. 98. 13
concupivit. 30. 23 | 49. 4
concurrant. 133. 7
concurrentes. 74. 4
concurrerant. 56. 27
concurrerunt. 87. 9 | 99. 5
concurriſſent. 115. 3
concurriſſet. 109. 11
concurrit. 100. 5
concurſu. 27. 13 | 43. 3 | 63. 12 | 100. 3 | 133. 23
concurſus. 18. 11 | 69. 7 | 110. 7
concuſſerit. 81. 3
condiſcipulatu. 143. 23
condiſcipuli. 140. 10
condiſcipulos. 77. 1
conditæ. 113. 13
conditionem. 26. 17 | 73. 16 | 141. 21
conditiones. 129. 16
conditionibus. 44. 12 | 101. 22
conditionis. 149. 7
conditor. 113. 17
conducta, *illecta*. 2. 7
conductitiis. 61. 5
conducto. 59. 14
conductorum. 73. 3
conemini. 156. 20
confecerat. 92. 8 | 104. 6
confecit, *compeſſuit*. 193. 7
confeciſſe. 29. 9
confeciſſet. 103. 29
confeciſſet, *collegiſſet*. 133. 5
confectâ. 56. 25
confecti, *ſcripti*. 135. 6
confectis. 87. 8 | 110. 12 | 113. 10
confecturum. 13. 19
confectus. 154. 10
conferebant. 78. 12
conferre. 82. 7 | 146. 7
conferrent. 12. 7 | 99. 25
conferrentur. 94. 8
conferret. 132. 3
confeſſus eſt. 82. 15
confeſtim. 23. 2 | 25. 14 | 28. 9 | 71. 19 | 79. 2 | 83. 22
conficerent. 40. 16
conficeretur. 112. 6
conficeretur, *abſolveretur*. 124. 11
conficiendam. 103. 31
conficies. 48. 1
confidere. 3. 5
confinis. 69. 20
confirmârat. 30. 15
confirmare. 90. 21
confirmaret. 109. 22
confirmari. 6. 11
confirmâſſe. 74. 22
confirmat. 55. 27
confirmavit. 27. 15 | 123. 9
confixi. 74. 6
conflata ſunt. 99. 4
conflatum eſt. 62. 9
conflictaretur. 51. 18
conflictatus. 88. 3
conflictatus eſt. 111. 10
conflicturos. 38. 24
confligere. 8. 9 | 38. 22 | 88. 14
conflixerat. 126. 6
conflixit. 12. 19 | 14. 1 | 73. 6 | 103. 7 | 125. 8 | 130. 1 | 131. 24
confluereet. 36. 24
confoſſus. 88. 16
confugi. 17. 24
confugiſſe. 24. 24
confugiſſet. 43. 13
confugit. 16. 11 | 24. 21 | 25. 7 | 60. 9 | 101. 7
congererent. 15. 3
congrederetur. 129. 15
congredi. 72. 20
congreſſi. 74. 30
congreſſus. 106. 8 | 123. 5
congreſſus eſt. 91. 19
congruere. 31. 19
conjecerant. 98. 4
conjeciſſent. 92. 13
conjecit. 16. 14 | 74. 5
conjectu, *ſubſt*. 88. 16
conjectus. 9. 27 | 23. 24 | 49. 13 | 88. 8 | 110. 3
conjici. 66. 30 | 133. 50, 29
conjiciebat. 11. 12
conjugii. 26. 8
conjunctam. 70. 30
conjunctè, *amicè*. 147. 23
conjunctim. 148. 8
conjunctio. 155. 2
conjunctiſſimè. 143. 23
conjunctus. 2. 18 | 149. 6
conjugi. 22. 24
conjurationem. 34. 14 | 55. 26
Conon. 47. 7, 13, 20 | 48. 2, 11, 23, 26
Cononem. 49. 11 | 66. 23
conquireret. 148. 15
conquirit. 55. 26
conquiſivit. 113. 12
conſcendit. 69. 26 | 131. 4
conſciis. 6. 13 | 55. 27 | 56. 7
conſcriberent. 82. 17
conſcripſit. 32. 5
conſcripti. 134. 7
conſcriptus eſt. 52. 11
conſectando. 11. 21
conſectari. 13. 19
conſecuta. 154. 20
conſecuturos. 133. 9 | 148. 18
conſecutus. 29. 9 | 156. 2
conſedit. 24. 21
conſenſerat. 108. 14
conſenſerunt. 41. 12 | 72. 19
conſenſione. 34. 2
conſentionis. 146. 2
conſenſu. 54. 21
conſequi. 33. 11 | 90. 19 | 131. 6 | 154. 22
conſequuta eſt. 54. 14, 25
conſequuti. 14. 27 | 15. 9
conſequutum eſt. 28. 10
conſequuturum. 39. 24
conſequutus. 4. 19 | 10. 6 | 70. 16 | 79. 30 | 90. 1 | 133. 25
conſtereret. 73. 11
conſervandæ. 82. 6
conſervari. 124. 17
conſervatis. 132. 15
conſervare. 90. 24
conſervaret. 105. 20

con-

conſervâſſet. 17. 7 | 105. 9
conſervatis. 144. 12
conſervatum. 14. 11
conſervaturum. 90. 16
conſervatus. 68. 10
conſervavit. 92. 19
conſeruit. 9. 18 | 126. 10
conſideraret. 132. 3
conſilia. 6. 13 | 23. 18 | 31. 3 | 103. 1
conſilii. 22. 3 | 32. 20 | 48. 11 | 67. 10, 14 | 93. 14, 23 | 103. 22 | 106. 22 | 145. 16
conſiliis. 18. 9 | 47. 9 | 52. 7 | 56. 11 | 102. 10 | 124. 6 | 131. 19 | 145. 22
conſiliis, *conventibus*. 124. 3
conſilio. 6. 11 | 8. 6 | 12. 8 | 14. 5, 18 | 15. 20 | 24. 26 | 33. 19 | 35. 14 | 36. 19 | 43. 3 | 48. 21 | 50. 14 | 52. 14 | 55. 24 | 58. 6 | 66. 4 | 72. 2 | 75. 11 | 79. 31 | 85. 6 | 91. 14 | 97. 16 | 101. 5 | 105. 1 | 108. 14. | 120. 3
conſilio, *induſtriâ*. 133. 33
conſiliorum. 97. 11
conſilium. 6. 6 | 12. 7, 12 | 56. 4 | 66. 3 | 71. 16 | 78. 9 | 93. 19 | 99. 21 | 104. 16, 25 | 106. 14 | 114. 6 | 132. 7 | 156. 20, 29
conſimili. 10. 2
conſiſtebat. 73. 5
conſiſterent. 59. 8
conſobrina. 141. 7
conſolari. 105. 23
conſpectu. 63. 1 | 112. 14
conſpectum. 47. 25 | 74. 18
conſpexerunt. 133. 31
conſpexit. 88. 14
conſpicatur. 104. 24
conſpiceret. 75. 9
conſpici. 150. 28
conſpiciens. 70. 7
conſpiciebatur. 9. 13
conſtabat. 150. 13 | 152. 1
conſtantes 30. 22
conſtantiâ. 42. 10 | 156. 21
conſtarent, *fierent*. 15. 4
conſtat. 32. 15 | 118. 15
conſtituendæ. 149. 11
conſtituerat. 104. 5 | 114. 22
conſtituere, *judicare*. 106. 13
conſtituerent. 13. 6
conſtitueret. 21. 3
conſtitueretur. 145. 18
conſtituerunt. 65. 7
conſtituimus. 79. 13
conſtituiſſent. 114. 19
conſtituiſſet. 38. 15 | 40. 5 | 49. 7
conſtituit. 4. 16 | 18. 12 | 27. 8 | 62. 6 | 68. 14 | 70. 28
conſtituta eſt. 62. 6
conſtituta, *conſtructa*. 155. 14
conſtitutâ. 4. 22 | 30. 16 | 83. 5
conſtitutâ, *inſtructa*. 133. 13
conſtituta eſt. 61. 11
conſtitutam. 31. 3
conſtitutis. 9. 11
conſtitutum. 150. 14
conſtitutus eſt. 14. 19
conſuêſſet. 72. 11 | 88. 7 | 90. 23
conſuetudine. 10. 3 | 104. 20 | 141. 3 | 149. 17 | 151. 15
conſuetudinem. 34. 18 | 42. 4 | 59. 7 | 70. 22 | 77. 3 | 134. 18
conſuetudinis. 76. 3
conſueverant. 31. 6 | 68. 29 | 86. 1
conſueverat. 35. 11 | 41. 4 | 73. 28 | 134. 26
conſueverit. 48. 4
conſueverunt. 45. 10
Conſul. 128. 3 | 138. 6
conſulam. 156. 16
Conſularem. 134. 4
Conſulares. 128. 1
conſulas. 83. 27
Conſulatum. 138. 3
Conſulatu. 136. 4 | 138. 6 | 152. 25 | 154. 10
Conſule. 119. 9 | 126. 7
Conſulem. 127. 5 | 128. 1 | 129. 4, 5
conſulentibus. 3. 12
conſulere. 83. 26
conſulerent. 3. 9 | 30. 24
conſuleret. 16. 17
Conſules. 127. 8 | 130. 12, 24
Conſuli. 137. 6
Conſulibus. 131. 1, 9 | 134. 28 | 135. 1 | 137. 3 | 143. 12 | 146. 5 | 157. 1
Conſulum. 144. 17
conſultum. 12. 4 | 101. 25
conſultus. 139. 3
conſuluerat. 108. 17
conſumebat. 77. 10
conſumpſerant. 64. 6
conſumpſiſſet. 156. 7
conſumptus eſt. 117. 3
contectum. 41. 4
contemnebant. 94. 20
contemnenda. 77. 3
contemnentibus. 43. 18
contemni. 43. 21
contempſerunt. 95. 14 | 156. 4
contemptus. 43. 16
contenderat. 66. 12 | 71. 9
contendere. 28. 12 | 77. 9 | 149. 22
contenderent. 7. 11 | 48. 19 | 82. 11
contenderet. 103. 30
contendiſſe. 100. 7
contendit. 15. 12 | 19. 7 | 89. 14
contentio. 7. 10
contentione. 65. 5
contentionem. 34. 16 | 89. 3
contenti. 66. 29
contentus. 39. 21 | 45. 10 | 94. 10 | 121. 2 | 144. 18 | 154. 15
contexit. 68. 29
contextam. 152. 27
contigit. 42. 12 | 65. 12 | 111. 5
continens. 77. 15
continentemque. 12. 18
continentiæ. 150. 23
continentis. 150. 24
continenti, *terræ*. 9. 13
contineretur. 30. 14
contineri. 74. 20
continet. 139. 8
contractæ. 99. 13
contraheret. 104. 15
contrahi. 104. 9
contrahunt. 48. 22
contra, *præp.* 2. 12 | 39. 1 | 49. 14 | 60. 16 | 80. 3, 7 | 90. 17 | 99. 23 |

143. 1.
contrà. 14. 1 | 36. 3 | 38. 18 | 90. 7 | 94. 13
contrahebatur. 69. 13
contrahere. 72. 14
contraria. 78. 23
contrario, *adject.* 58. 9 | 119. 5 | 147. 3
contrario. 97. 9
contraxerat. 72. 15 | 90. 29
contraxisse. 104. 25
contraxit. 102. 13
contraxit, *comparav.* 130. 7
contulerant. 85. 16
contulerat. 23. 18
contulerunt. 40. 15
contuli. 106. 8
contulisient. 145. 19
contulisiet. 142. 14
contulit. 36. 2 | 38. 7 | 46. 18 | 66. 21 | 94. 9 | 141. 13
contumaciùs. 27. 17
contumelia. 11. 4
contumeliæ. 81. 14
convenerant. 24. 15
convenerunt. 67. 1 | 129. 16
conveniat. 1. 7
conveniendi. 23. 16 | 39 25 | 56. 14
convenire. 34. 5 | 93. 3 | 103. 1 | 106. 2
conveniret. 90. 14
conveniretur. 74. 26 | 103. 4
convenissent. 81. 1
convenit. 55. 26 | 70. 15 | 78. 20 | 129. 16 | 134. 29
conveniunt. 55. 29 | 104. 7
conventu. 56. 5 | 81. 2
conventum. 80. 6
conversa. 147. 19
converteret. 34. 9
convertisse. 145. 14
convertit. 72. 4 | 90. 29
convictu. 145. 16
convivæ. 151. 11
convivio. 87. 4
convivium. 2. 13, 15
convocat. 133. 7
coortus est. 83. 7
copiæ. 46. 11 | 59. 6 | 88. 18 | 91. 18 | 99. 19
copiarum. 8. 9 | 14. 5 | 67. 14 | 101. 2
copias. 5. 8 | 7. 2 | 82. 9 | 9. 9 | 27. 7, 12 | 59. 11 | 71. 4 | 72. 14 | 73. 4 | 74. 12 | 86. 14 | 98. 14, 28 | 91. 8, 20 | 92. 7 | 99. 12 | 102. 13 | 103. 9 | 104. 9, 15, 25 | 113. 5 | 126. 4
copiis. 4. 11 | 6. 1 | 7. 15 | 11. 25 | 38. 22 | 48. 21 | 53. 22 | 54. 5 | 62. 14 | 66. 7 | 72. 20 | 73. 10 | 86. 2 | 90. 9
copiosa. 103. 27
copiosæ. 104. 27
copula, *societas.* 144. 5
copulam. 69. 4
coquebatur. 28. 26
coram, *præp.* 78. 21 | 81. 1
Corcyram, *n. p.* 16. 8 | 65. 2
Corcyræo. 11. 15
Corcyæos, *n. patron.* 11. 20
Corinthii. 112. 20
Corinthiis, *n. p.* 111. 12 | 112. 16
Corinthium. 92. 25
Corintho. 113. 12
Corinthum. 52. 19 | 53. 16 | 59. 4 | 92. 25 | 93. 2 | 112. 19
Cornelii, *n. p.* 154. 1
Cornelio. 126. 6 | 131. 9 | 135. 3
Cornelium. 156. 11
cornibus. 128. 10
cornu. 87. 20 | 131. 25
corona. 45. 1
coronâ. 45. 10 | 130. 14
coronas. 95. 12
Coroncam. 92. 11
coronis. 37. 9 | 88. 19
corpore. 73. 27 | 60. 3 | 83. 19 | 94. 18 | 100. 8 | 106. 11
corporis. 41. 16, 17 | 50. 8 | 68. 27 | 73. 27 | 77. 11 | 101. 11 | 102. 15 | 116. 11
corpus. 25. 15 | 59. 2
corripere. 98. 44
corrumpas. 79. 1
corrumpendum. 78. 17
corrumpere. 31. 6, 13
corrumpi. 31. 11
corruptis. 144. 13
corruptum. 38. 1 | 124. 4
corrupturum. 31. 9
corruptus. 9. 21
corruptus est. 9. 4
Coti, *n. p.* 60. 13
Cottâ, *n. p.* 143. 11
Cotyn, *n. p.* 64. 7
crastinum. 87. 5
Cratero, *n. p.* 100. 12
Craterum. 100. 16
Craterus. 98. 6 | 99. 15 | 100. 4
creabantur. 130. 25
creati. 7. 8 | 44. 13
crebri. 5. 14
crebris. 4. 13
credendum. 47. 18 | 73. 24 | 154. 8
credens. 13. 22 | 103. 2
credere. 132. 9
crederetur. 5. 14
crediderunt. 34. 24
credidit, *mutuum dedit.* 147. 11
credimus. 154. 4
credit. 104. 24
creditoros. 91. 10
credo. 17. 14
crescere. 36. 4 | 141. 25
Cretam, *n. p.* 132. 2
Cretensibus. 132. 15
Cretensium. 132. 5
creverat. 38. 11
creverit. 147. 30
crevisset. 156. 1
crevit. 138. 18
Crimessium, *n. p.* 113. 5
crimen. 24. 5 | 66. 17
crimine. 9. 29 | 16. 6 | 31. 13 | 34. 16, 20 | 82. 10 | 109. 4
crimini. 82. 15
criminibus. 81. 19
criminum. 144. 24
Critias, *n. p.* 40. 2 | 44 8
crudelis. 117. 11
crudelior. 52. 15
crudelissime. 102. 4
crudelissimum. 51. 2
crudelitas. 50. 12
crudelitate. 30. 17 | 35. 3
crudelitatis. 44. 13 | 112. 23
crudeliter. 23. 16 | 31. 24 | 51. 15
cruentaret. 84. 1
cubantem. 56. 16

cubi-

cubitum. 156. 12
cui. 5. 14 | 10. 10 | 17.11 | *& alibi.*
cuique. 78. 14 | 149. 1 | 154. 14
cuiquam. 154. 21
cuivis. 23. 25 | 56. 19 | 60. 4 | 115. 12
cujus. 2. 13 | 3. 7 | 5. 15 | *& alibi plur.*
cujusdam. 25. 4
cujusque. 95. 8
cujusquam. 117. 15
cujusvis. 94. 14
culleos. 104. 1
culpâ. 58. 5
culpæ. 37. 2 | 37. 27
cultu. 69. 2 | 151. 14
cultus. 150. 20
cultûs. 41. 20
cum, *præpositio.* 3. 11 | 4. 2, 22 | 6. 1 | *& alibi plur.*
cum, *adverb. dum.* 71. 28 | 106. 28 | 141. 11 | *& alibi.*
cum, & relat. ad *tum.* 10. 9 | 11. 21 | 23. 18 | 27. 3 | 38. 11 | 56. 13 | 60. 6 | 69. 10. | 84. 15 | 89. 1 | 99. 15 | 103. 12
cùm, *postquam.* 142. 14, 17 | 147. 6 | 148. 2 | *& alibi.*
cùm, *quoniam.* 51. 17 | 48. 25 | 144. 23 | 146. 13 | *& alibi.*
cùm, *quamvis.* 144. 21 | 149. 11 | 150. 9 | 151. 1, 13 | 153. 3 | 156. 23
cunctæ. 17. 24 | 48. 25
cunctas. 123. 4
cuncti. 70. 18
cuperent. 57. 6 | 105. 23
cuperet. 75. 4 | 88. 5 | 142. 24 | 155. 24
cupide. 20. 7
cupidior. 99. 8
cupidissimus. 132. 15
cupiditate. 7. 20 | 51. 11 | 102. 2 | 113. 3 | 119. 11 | 123. 15 | 149. 12
cupiditatem. 10. 3 | 154. 3
cupiditatibus. 53. 9
cupidus. 26. 14 | 117. 10
cupiebant. 146. 20
cupiebat. 8. 9 | 25. 5 | 39. 24 | 71. 8 | 132. 22
cupiens. 18. 5
cupit. 22. 24
cupivit. 129. 14
cur. 20. 6 | 106. 5 | 148. 11
curâ. 48. 18 | 55. 10 | 97. 3 | 132. 12 | 152. 9
curæ. 150. 7 | 155. 18
curam. 156. 13
curant. 104. 23
curaret. 155. 16
curârunt. 107. 12
curat. 48. 28
curatione. 156. 6
curavit. 44. 19 | 55. 2 | 59. 2 | 112. 4
currendo. 77. 8
curſorem. 7. 6
curſum. 4. 9
cuſtodem. 28. 20
cuſtodes. 5. 9, 16 | 53. 13 | 56. 20 | 73. 29
cuſtodum. 105. 18
cuſtodia. 5. 14
cuſtodiâ. 26. 4 | 27. 1 | 118. 8
cuſtodiæ. 106. 1
cuſtodiam. 105. 17 | 110. 3
cuſtodibus. 35. 4 | 56. 7 106. 29
cuſtodiunt. 132. 12
cuſtos. 70. 19 | 102. 15
Cyclades. 5. 4
Cymen, *n. p.* 37. 24 | 38. 1
Cypri, *n. p.* 62. 6 | 63. 1
Cypriis. 48. 14
Cypriorum. 27. 9
Cyprum. 22. 15 | 28. 14
Cyrenæorum. 131. 10
Cyrenas. 95. 18
Cyrum, *n. p.* 39. 26 | 47. 19
Cyrus. 116. 4
Cyziceno. 78. 16
Cyzicum. 64. 9

D.

DAbant. 82. 15 | 146. 17
dabantur. 108. 3
dabat. 23. 16
damnantur. 100. 24
damnâſſet. 37. 15
damnati. 110. 13
damnationis. 9. 30
damnatos. 109. 19
damnatum. 35. 6 | 115. 10
damnatur. 66. 19
damnaturos. 23. 21 | 62. 17
damnatus. 16. 1 | 16. 7 | 19. 5 | 110. 12
Damon, *n. p.* 76. 13
dant. 40. 14
dantur. 66. 3
dare. 45. 6 | 49. 8 | 52. 1 | 66. 24 | 77. 5 | 90. 13 | 93. 1
darent. 45. 6
darent, *collocarent.* 124. 3
darentur. 37. 23 | 142. 1
daret. 21. 2 | 26. 16 | 28. 24 | 32. 2 | 48. 13 | 52. 18 | 55. 21 | 65. 13 | 78. 10 | 95. 17 | 102. 8
daret, *impenderet.* 136. 2 | 143. 4
daretur, *patefieret.* 131. 3
dari. 141. 10 | 146. 9
Darii, *n. p.* 6. 8 | 36. 1
Darium. 5. 15
Darius. 5. 6 | 6. 2, 18 | 116. 4, 6
dat. 56. 13
data. 45. 2 | 87. 5 | 88. 13 | 96. 3 | 98. 8 | 110. 10
datâ. 16. 15 | 90. 8
datâ, *oblata.* 119. 5
datæ. 146. 5
datam, *oblatam.* 5. 16
Datame, *n. p.* 68. 20 | 74. 12
Datamen. 68. 15 | 69. 12 | 70. 13 | 73. 18, 20 | 74. 14, 23
Datamenque. 75. 4
Datames. 67. 16 | 68. 2, 16 | 69. 23 | 70. 5, 9, 16 | 71. 14, 22 | 72. 1, 13 | 74. 2 | 75. 1
Datami. 70. 20 | 73. 5
dati. 25. 16 | 33. 21
Datin, *n. p.* 6. 20
datis. 8. 8 | 21. 10
dato. 43. 20 | 48. 16
dato, *designato.* 124. 7
datum. 9. 16 | 32. 11 | 59. 8 | 124. 17 | 134. 14
daturos. 6. 10
datus. 62. 7 | 86. 16
de, *præpositio.* 3. 5 | 7. 13 | *& alibi plur.*
de, *propter.* 49. 12
de, *pro.* 144. 16
de, *ex.* 21. 9 | 25. 13 | 138. 7

dex. 65. 9
debeam. 146. 12
debeat. 124. 18
debent. 79. 26
debere. 51. 21 | 76. 4 | 80. 11 | 93. 20 | 141. 23
deberet. 48. 12 | 78. 14 | 143. 5 | 153. 8 | 140. 6 | 150. 24
debilitarentur. 71. 9
debilitatæ. 92. 27
debilitatus. 123. 6
debitum. 116. 16
debuerit. 33. 15
decedens. 137. 10 | 142. 17
decedere. 112. 14
decederent. 120. 5
Deceliam, *n.p.* 35. 15
decem. 6. 21 | 7. 3, 8, 19 | 8. 12 | 9. 1 | 20. 2, 8 | 27. 8 | 28. 6 | 30. 11 | 44. 13 | 53. 24 | 66. 23 | 72. 23 | 73. 1 | 80. 3 | 92. 26 | 103. 26 | 104. 2 | 137. 2
decemplicem. 8. 13
decemviralem. 31. 2
decemvirali. 30, 16
decepti. 74. 1
decere. 144. 21
decerneret, *pugnaret*. 104. 29
decernit. 126. 8
decernitur. 66. 3
decesserat. 147. 22
decessisset. 26. 3 | 89. 10
decessit. 21. 8,10 | 95. 19 | 156. 27
decessit, *obiit*. 117. 15 | 141. 5 | 157. 1
decessum. 113. 1
decidi, *victus sum*. 106. 10
decidissent. 100. 6
decipi. 35. 25
declarandam. 76. 4
declarari. 154. 9
declaratâ. 133. 19
declaraverit. 60. 7
decora. 2. 11
decreta. 109. 22
decreti. 37. 21
decretum. 114. 5
decreturi, *pugnaturi*. 133. 2
decreverunt. 34. 22
decrevit. 4. 17 | 5. 7 | 9. 4
decurreret. 105. 15
dederant. 85. 12
dederat. 5. 11 | 39. 19 | 98. 3
dederet, *traderet*. 134. 10
dederetur. 132. 1
dederis, *promiseris*. 124. 14
dederunt. 9. 6 | 32. 12
dediderunt. 30. 3
dedidisse. 41. 20
dedidit. 11. 6
dedisse. 22. 10
dedissent. 95. 10 | 120. 3 | 131. 15
dedissent, *exposuissent*. 144. 9
dedisset. 22. 29 | 74. 11 | 105. 17 | 118. 7
dedit. 6. 12 | 15. 6 | 17. 3 | 18. 5, 6 | 28. 26 | 50. 5 | 51. 11 | 52. 18 | 53. 8 | 56. 23 | 68. 26 | 70. 8 | 73. 28 | 79. 7 | 145. 3
deditque. 113. 20
dedit, *permisit*. 119. 5
dedit, *imposuit*. 128. 10
dediti. 86. 20
dedituros. 4. 26
deditione. 9. 17 | 101. 22
deditos. 42. 2
deditus. 76. 16
deducere. 142. 24
deducere, *suadere*. 38. 23
deducerent. 53. 13
deduci. 17. 2
deducitur. 133. 13
deducta. 81. 10
deductus. 78. 3 | 100. 13
deductus est. 110. 3 | 133. 17
deducunt. 56. 1
deduxerat. 138. 1
deduxerunt. 7. 3
deesse. 55. 7 | 67. 5 | 83. 28 | 121. 11
defecerant. 27. 15 | 68. 8 | 94. 5
defecerat. 47. 5, 15 | 65. 16
defectione. 72. 8
defendendam. 91. 13
defendendum. 67. 1
defendentibus. 13. 8
defendere. 15. 22 | 17. 19 | 133. 8
defenderent. 7. 10 | 13. 12
defendit. 109. 3 | 119. 7
defensa est. 60. 10
defensione. 82. 12
defensum. 129. 11
defensurum. 105. 6
defensus. 109. 1
deferri. 143. 3
defertur. 100. 23
deformitatem. 94. 19
defuerit. 148. 16
defuit. 29. 3 | 96. 8 | 114. 4 | 143. 8
dehortando. 156. 20
Dei. 24. 25 | 25. 17
dejecerit. 53. 14
dejecisset. 63. 14
dejecto, *cæso*. 44. 10
dejicerentur. 33. 24
deinde. 8. 3 | 9. 11 | 11. 20 | 35. 5, 15 | 54. 19 | 74. 30 | 76. 5 | 101. 13 | 113. 12 | 131. 1 | 156. 20
delata. 15. 12
delatas, *datas*. 144. 17
delatos. 168. 3
delatum. 79. 6 | 125. 1
delatus. 69. 28
delectâ. 4. 2 | 127. 7
delectæ. 87. 17
delecti. 3. 9 | 12. 13
delectarentur. 151. 11
delectatus. 69. 10
delectatus est. 51. 14
delectibus. 130. 6
delectus. 81. 9 | 111. 12
delectus est. 21. 2 | 33. 21
delexerat. 30. 12.
delegerunt. 85. 20
delegit. 72. 15
delêssent. 60. 2
deleta. 113. 15 | 120. 12
deletos, *victos*. 22. 10
delevit. 13. 9
delevit, *confecit*. 39. 9
delibera. 47. 24
deliberandi. 106. 22
deliberantibus, *consulentibus*. 12. 5
deliberaretur. 103. 5
deliberatum. 3. 9
delicatè. 33. 17
deligata. 128. 11
deligatur. 31. 18
deligebatur. 89. 11
deligerent. 20. 25
delicti. 39. 1
Delphici. 25. 17
Delphis. 22. 8
Delphos. 3. 9 | 12. 4 | 31. 6
Delum. 21. 4

Demade, *n. p.* 108. 13
Demænetus, *n. p.* 115. 8
dementi. 23. 11
dementiam. 87. 1
demergere. 54. 15
Demetrio, *n. p.* 9. 4
Demetrium. 109. 20
Demetrius. 109. 15 | 118. 2, 6
demigrârunt. 5. 3
demigrationis. 3. 8
demigravit. 6. 14 | 35. 10 | 136. 5
demoliti. 25. 9
demolitus eſt. 113. 20
Demoſthene. 108. 18
Demoſthenes. 108. 14
demum. 115. 10
denique. 87. 21 | 106. 18 | 117. 10
denunciarunt. 62. 18
Deo. 12. 11
Deorum. 31. 4, 19 | 90. 22 | 92. 17 | 114. 21
Deos. 15. 21 | 90. 20
depellere. 23. 23 | 138. 7
depelleret. 22. 16. | 38. 24 | 111. 7
depingeretur. 8. 25
deponit, *collocat.* 132. 8
depopulatus eſt. 90. 30
deportanda. 107. 12
deportandum. 35. 1
deportavit. 138. 5
depoſuerit. 123. 10
depoſuit. 114. 1
deprecandis, *defendendis.* 149. 13
deprimit. 48. 24
depugnandum. 13. 21
depulit. 112. 18
depulſus. 72. 14
depulſus eſt. 14. 6
Dercyllo. 109. 6
des. 18. 2 | 22. 24
deſcenderunt. 24. 23
deſcendiſſet. 36. 23
deſcendit. 20. 10
deſcierat. 65. 17
deſciit. 72. 8
deſciſcere. 70. 28
deſciſceret. 35. 22
deſciverunt. 120. 14
deſcripſerit. 154. 8
deſereret. 99. 1
deſeruerant. 100. 23
deſerta. 103. 24
deſertas. 113. 11
deſerturum. 105, 6
deſertus. 66. 16 | 68. 23
deſeruit. 99. 8 | 126. 11
deſiderabat. 95. 12
deſideraretur. 79. 22
deſiderari. 81. 12
deſiderat. 150. 21
deſideraverunt. 28. 19
deſideret. 152. 26
deſiderii. 143. 13
deſiderium. 28. 10
deſierunt. 14. 31
define. 79. 30
definere. 156. 17
deſiſſet. 65. 16
deſiſteret. 52. 6
deſpecto. 43. 18
deſperantibus. 104. 11
deſperaret. 19. 3
deſperari. 7. 14
deſperationem. 106. 16 | 120. 18
deſperatis. 71. 13 | 131. 14 | 146. 5
deſperatos. 146. 10
deſpexerit. 144. 19
deſpexerunt. 86. 20
deſpondit. 155. 2
deſtinaverat. 98. 16
deſtiterit. 123. 11
deſtiterunt. 65. 6
deſtitit. 83. 4 | 94. 3 | 138. 16
deſtitutus. 36. 8
detecta. 155. 15
deterior. 100. 2
deterrerentur. 9. 17
deterritus. 52. 14 | 56. 3 | 70. 8
deteſtans. 112. 12
detur. 39. 4
detracto. 24. 12 | 59. 1
detrahant. 62. 24
detrahere. 115. 9
detraxit. 66. 23 | 96. 7
detrimento. 128. 8
detrimentum. 138. 17 | 141. 15
detruſiſſet. 113. 1
detulerant. 73. 24
detulerit. 154. 21
detulit. 64. 8 | 72. 8 | 125. 1
detulit, *nuntiavit.* 134. 7
deveheretur. 52. 19
devenerunt. 86. 15
deveniſſe. 86. 20
deviceratque 103. 12
deviciſſet. 4. 15 | 28. 16
devicit, *ſuperavit.* 123. 7
devicta. 14. 15
devictâ. 49. 3
devictæ. 46. 11
devictam. 27. 10
devictas. 85. 10
devictis. 47. 2
deviis. 99. 21
devinceret. 62. 8
devinxerat. 34. 7
devinxit, *conciliavit.* 141. 3
devocaret. 29. 1
devotio, *execratio.* 37. 18
devotionis, *execrationis.* 35. 8
devoverant. 37. 18
devoverent. 35. 8
deuteretur, *abuteretur.* 106 3
dextrâ. 16. 15 | 69. 3 | 74. 11
diademate. 102. 21
Dianæ, *n. p.* 132. 9
dicam. 146. 12
dicat. 79. 5
dicatur. 18. 7
dicebat. 90. 19 | 114. 15 | 152. 4
dicebatur. 34. 13
dicèmus. 76. 5
dicendam. 34. 26
dicendi. 110. 11
dicendo. 32. 21, 23 | 79. 19
dicens. 6. 7
dicere, *ſub. cauſam.* 9. 23 | 77. 18 | 109. 24 | 115. 13
dicerent. 25. 15
dicerentur. 12. 3 | 99. 14 |
diceret. 66. 31 | 70. 13 | 79. 7 | 82. 13 | 83. 26 | 109. 1 | 115. 3
dici. 43. 22
dicitur. 20. 5 | 25. 9 | 31. 21 | 33. 8 | 118. 12
dicta, *aſſignata.* 98. 9
dicta. 139. 12
Dictator. 128. 7
Dictatorem. 129. 2
dictitabat. 55. 14
dictitâſſent. 30. 6
dicto, *fermoni.* 5. 2
dicto, *mandato.* 29. 11 | 59. 6 | 68. 13 | 92. 2
dictu. 130. 2
dictum. 38. 25 | 54. 25 | 56. 18 | 84. 4 | 129. 7 |

141.

141. 23 | 149. 1
dictum, *relatum*. 118. 13
dicuntur. 10. 8
didicerint. 1. 8
die. 8. 3 | 27. 11 | 56. 5 | 68. 27 | 73. 9 | 74. 29 | 80. 4 | 114. 25 | 133. 6 | 134. 6 | 156. 29
diebus. 6. 5 | 14. 10 | 92. 9 | 104. 13 | 129. 1 | 130. 1, 7 | 133. 2 | 156. 18
diei. 100. 4
diem. 9. 28 | 17. 8 | 29. 2 | 41. 6 | 52. 2 | 54. 1 | 57. 8 | 62. 17 | 85. 20 | 104. 27 | 106. 2,22 | 115. 13 | 116. 7 | 129. 17 | 147. 9
dierum. 103. 25 | 104. 2, 14
dies. 70. 14, 27 | 86. 15 | 90. 25 | 128. 6 | 156. 9
differendo. 28. 24
differo. 87. 6
differret. 94. 14
difficile. 17. 1 | 148. 21 | 150. 5 | 152. 6, 20
difficilè, *adverb.* 108. 7
difficilius. 111. 10
difficillimâ, *moleſtiſſimâ*. 143. 16
difficillimum. 144. 3 | 153. 18
diffidebant. 40. 17
digito. 79. 8
digna. 76. 2, 7
dignas. 61. 2
digni. 115. 16
dignitate. 4. 17 | 14. 19 | 16. 3 | 41. 14 | 100. 17 | 106. 10 | 141. 10 | 154. 19 | 155. 26
dignitatem. 50. 8 | 108. 9 | 140. 3 | 144. 10
dignitati. 144. 22
dignum. 1. 2
dignus. 20. 6 | 67. 9
digredientem. 75. 7
digreſſus. 88. 16
Diis. 114. 18 | 115. 11
dilaberentur. 30. 24
dilapſuras. 99. 20
dilato. 56. 27
dilexerât. 24. 9
dilexit. 152. 21
diligebat. 78. 20
diligebatur. 38. 3
diligens. 46. 13
diligens, *amator*. 77. 14
diligente. 140. 4
diligenter. 45. 13 | 49. 10 | 51. 2 | 74. 28 | 104. 23 | 153. 14
diligentia. 81. 12 | 139. 17
diligentiâ. 130. 25 | 147. 7 | 150. 25, 26
diligentiæ. 150. 23
diligentiam. 156 13
diligentiùs. 11. 6
diligeret. 51. 8 | 144. 3 | 149. 8
diligi. 113. 24 | 121. 10
dimicandum. 3. 11 | 71. 11 | 105. 13
dimicanti. 67. 5
dimicare. 7. 15 | 8. 11 | 38. 21 | 72. 17 | 90. 6
dimicaret. 100. 1 | 118. 4
dimicari. 12. 13
dimicâſſet. 131. 20
dimicatum. 87. 14
dimicaturum. 48. 20
dimidium. 104. 5
dimigravit. 16. 8
dimiſerit. 76. 18
dimiſit. 39. 8 | 125. 9
dimittere. 113. 4
dimitterent. 5. 16 | 15. 17
dimitteret, *relinquer*. 134. 25 | 142. 24
dimittit. 126. 8
Dinon, *n. p.* 49. 14
Diomedon, *n. p.* 79. 3
Diomedonte. 78. 15, 21
Diomedontis. 78. 21
dio. 25. 9 | 101. 21
Dion, *n. p.* 50. 5 | 51. 11, 13, 18 | 52. 5 | 53. 17, 21 | 54. 6, 11, 12, 22, 23 | 56. 6, 24
Dione. 51. 14 | 52. 16 | 112. 15
Dionem. 51. 1 | 55. 19 | 54. 14
Dioni. 50. 5 | 51. 23 | 56. 2 | 56. 27
Dionis. 50. 2 | 51. 16 | 52. 3 | 53. 4, 7 | 55. 25, 28
Dionyſii. 50. 11 | 52. 3 | 54. 8 | 113. 1
Dionyſio. 50. 4, 10 | 51. 3, 15 | 53. 17 | 76. 12 | 113. 2, 4
Dionyſiorum. 50, 1 | 112. 20
Dionyſium. 51. 6, 22 | 52. 6, 12 | 112. 18
Dionyſius. 51. 17 | 53. 3 | 54. 4, 11 | 112. 15 | 113. 19 | 117. 8
direxit. 4. 9
dirigere. 63. 10
diripuit. 139. 14
dirutos. 48. 27
diſcedebat. 73. 10
diſcedens. 39. 2
diſcedere. 40. 20
diſcederent. 13. 5 | 13. 11 | 56. 8
diſcederet. 70. 14
diſcedit. 70. 30
diſcerni. 32. 7
diſceſſerant. 13. 2 | 103. 20
diſceſſerat. 109. 2
diſceſſiſſent. 13. 18 | 74. 31
diſceſſiſſet. 9. 21 | 105. 4
diſceſſit. 62. 7 | 78. 3 | 83. 9 | 119. 6 | 123. 5
diſci, *verbum*. 77. 18
diſciplinâ. 58. 1 | 59. 16
diſciplinis. 76. 5
diſcrimine. 70. 25 | 93. 14
diſertè. 77. 17
diſertus. 32. 21 | 64. 2 | 79. 15
disjecerunt. 131. 7
disjecit. 110. 19 | 113. 19
disjecta. 113. 15
disjectis, *diſſipatis*. 4. 11
disjectus, *diſſipatus*. 146. 3
diſpalatam. 128. 12
diſpalati. 30. 1
diſpenſandam. 48. 10
diſperſos. 13. 13
diſpertirentur. 98. 2
diſpertiit. 95. 13
diſpertit. 74. 13
diſpertivit. 55. 6.
diſplicebat. 12. 12 | 50. 12 | 57. 1
diſplicuit. 25. 16
diſpoſiti. 59. 9
diſputaretur. 78. 2
diſſenſione. 54. 19 | 146. 3
diſſenſiſſe. 113. 3
diſſenſit. 137. 8
diſſidebat. 132. 20
diſſidenti. 55. 23
diſſimiles. 108. 9
diſſimilis. 63, 3

diſſi-

dissimilitudinem. 33. 6
dissociatis. 141. 11
dissolveretur. 14. 8 | 17. 22
dissolutâ. 31. 17
dissolutâ, *ruptâ*. 118. 5
dissolutus. 33. 4
distineretur. 147. 6
distracti sunt. 100. 8
districtus, *occupatus*. 135. 4
diti, *adject*. 140. 4
ditissimum. 33. 9
ditissimus. 108. 2
diversam. 33. 6
diversi. 74. 31
divertisset. 30. 20
dives. 32. 23
Divi, *genit. sing*. 154. 16
divina. 124. 11
divinaret. 93. 10
divinatio. 146. 13
divinationem. 152. 30
divinus. 146. 13
divisis. 55. 6
divisissent. 43. 11
divisit. 27. 19 | 103. 10 | 113. 14
divitem. 143. 16
divitias. 50. 9 | 78. 24 | 145. 6
divitiis. 11. 22
diu. 28. 19 | 74. 15 | 135. 9
diutina. 45. 9
diutinâ. 65. 5 | 79. 25
diutissime. 38. 17
diutius. 10. 13 | 35. 24 | 62. 19 | 82. 5, 7 | 105. 26
diutius. 119. 12 | 138. 5
diuturna. 37. 20
diuturnitate. 120. 11
diuturnitatem. 113. 10
dixerant. 4. 25 | 73. 27 | 82. 15
dixerat. 89. 14
dixerit. 120. 6
dixerunt. 14. 32
diximus. 41. 12 | 76. 9
dixisset. 83. 7 | 91. 12 | 110. 15
dixit. 31. 8 | 60. 11 | 73. 17 | 80. 17 | 93. 3 | 114. 18 | 115. 10 | 134. 18
docebimus. 154. 13
docens. 90. 6
docere. 8. 19
docet. 70. 20
docile. 50. 7
docilitatem. 140. 6
doctore. 135. 10
doctrina. 139. 17
doctrinâ. 142. 15 | 153. 9
doctrinis. 77. 1 | 140. 5
doctus est. 76. 12
docuerit. 1. 4
docuit. 61. 7
Dodonam, *n. p.* 31. 7
dodrante. 143. 20
doli. 13. 22
dolo. 74. 8 | 90. 16 | 118. 9 | 129. 3 | 133. 3
Dolopes, *n. p.* 27. 17
dolore. 31. 3
dolorem. 143. 13
dolores. 156. 9, 19
dolori. 116. 15
doloribus. 156. 6
domesticis. 132. 19 | 151. 7
domestico. 96. 8
domesticus. 150. 20
domi. 7. 8 | 37. 21 | 56. 6 | 80. 18 | 83. 32 | 87. 14 | 114. 22 | 123. 6 | 132. 11 | 145. 7 | 150. 22 *bis*.
domicilia. 90. 26
domicilium. 18. 11 | 142. 12
dominatio. 6. 9
dominatione. 6. 4
dominationem. 10. 5 | 30. 7
dominationi. 6. 17 | 15. 26
dominatum. *subst*. 116. 3
domino. 17. 6
Domitio, *n. p.* 157. 1
domo. 4. 25 | 31. 16 | 33. 7 | 34. 13 | 91. 23 | 94. 10 | 156. 22
domo, *patriâ*. 4. 6 | 131. 8
domos. 13. 11
domum. 4. 26 | 17. 17 | 23. 21, 23 | 27. 14 | 32. 9 | 34. 26 | 38. 7 | 56. 7 | 62. 18 | 64. 12 | 66. 18 | 81. 15 | 82. 9 | 86. 15 | 94. 9 | 96. 2 | 112. 10 | 120. 7 | 130. 22 | 131. 6 | 134. 17 | 142. 13 | 150. 12 | 151. 1 | 156. 22
domum, *patriam*. 23. 7 | 47. 11
domûs, *generis*. 102. 6
donabatur. 37. 10
donârat. 18. 12
donarent. 130. 15
donarentur. 91. 4
donatum. 69. 12
donatus. 18. 11 | 48. 13 | 94. 6 | 95. 16
donatus est. 57. 8
donaverunt. 88. 20
donavit. 141. 26 | 143. 10
donicum, *donec*. 120. 2
donum. 22. 10
dotibus. 21. 9
Drusillâ, *n. p.* 155. 2
duabus. 14. 26 | 45. 2 | 53. 22 | 89. 5 | 130. 2
duæ. 103. 23 | 109. 13
duas. 28. 13 | 131. 5
dubio. 42. 9 | 94. 1 | 111. 4 | 132. 2
dubitabat. 31. 20 | 39. 24 | 133. 18
dubitans. 6. 13 | 90. 26 | 98. 11
dubitaret, *hæsitaret*. 124. 13
dubitat. 123. 1
dubitaturos. 91. 11
dubitavit. 88. 13
dubitavit, *hæsitavit*. 133. 22
dubito. 1. 1 | 42. 8 | 84. 10
dubium. 46. 14 | 124. 18
duce. 3. 10 | 20. 19 | 22. 1 | 48. 22 | 61. 4 | 69. 13 | 83. 30 | 87. 7 | 92. 26 | 100. 11
ducebant. 70. 15
ducebant, *putabant*. 37. 26 | 85. 8
ducebat. 112. 22
ducem. 47. 8 | 48. 19 | 59. 14 | 112. 17 | 113. 8 | 114. 20
ducendum. 70. 9
ducenta. 6. 21 | 64. 6, 8
ducentæ. 12. 17
ducentarum. 11. 27 | 27. 10
ducentas. 36. 15
ducentis. 22. 3 | 28. 15 | 95. 16
ducere. 2. 13 | 26. 13 | 124. 13 | 131. 23 | 143. 1
ducerentur. 99. 19

duceret. 15. 7 | 69. 5 | 81. 7 | 85. 2 | 99. 22
duceret, *æſtimaret*. 153. 8
duceret, *protraheret*. 38. 17
ducereturu. 110. 14
duceretur, *putaretur*. 20. 6 | 91. 21
Duces. 20. 12, 24 | 65. 8 | 104. 8 | 106. 17, 35 | 109. 19 | 115. 16 | 139. 14
duci, *verb*. 79. 6
duci, *verb. trahi*. 73. 13
duci, *æſtimari*. 150. 24
duci, *nom*. 59. 6
ducibus. 61. 1 | 103. 13
ducis. 43. 6 | 59. 8 | 133. 19
ducitur, *vertitur*. 2. 5
ducti. 57. 1
ductis. 132. 10
ductu. 22. 9 | 70. 24
ductus. 26. 12 | 35. 22 | 149. 16
ducum. 70. 11 | 105. 3 | 152. 28
ducuntur. 76. 2
dulcius. 154. 3
dum. 5. 9 | 32. 6 | 63. 9 | *& alibi*.
dum, *donec*. 24. 7
dum, *quamdiu*. 117. 12
duo. 11. 27 | 18. 16 | 33. 21 | 37. 23 | 41. 11 | 66. 3, 9 | 73. 3 | 80. 16 | 116. 8, 15 | 117. 1 | 127. 8 | 135. 8
duobus. 60. 9 | 67. 11
duodecim. 59. 15 | 86. 4, 10
duos. 50. 3 | 81. 18 | 89. 4
duplex. 131. 16
duplici. 69. 2
duritiei, *auſteræ vitæ*. 41. 20
duro. 26. 1
Dux. 22. 5, 22 | 31. 18 | 33. 21 | 44. 8 | 58. 2 | 62. 4 | 67. 9 | 81. 9 | 86. 11 | 87. 17 | 100. 4 | 111. 12
duxerat. 4. 13 | 5. 10
duxerit. 112. 2
duxiſſet. 79. 28 | 81. 17 | 106. 34
duxit, *in uxorem*. 11. 1 | 83. 24
duxit, *putavit*. 67. 7 | 92. 6 | 102. 1
duxit. 121. 8 | 125. 7
Dynaſtes. 68. 11
Dynaſtis. 94. 8

E.

E. 8. 4 | 16. 2 | *& alibi*.
ea. 2. 11, 19 | 7. 18 | *& alibi*.
ea, *tam multa*. 147. 5
eâ. 3. 4 | 4. 14 | 10. 8 | *& alibi plur*.
eadem. 1. 8 | 11. 9 | 39. 11
eâdem. 7. 14 | 24. 13 | 26. 4 | 94. 10 | 124. 18 | 131. 14
eádem, *adverb*. 14. 10
eæ. 146. 1
eam, *pronom*. 8. 21 | 10. 7 | 11. 5, 25 | *& alibi*.
eandem. 8. 20 | 28. 4 | 91. 12 | 142. 13
earum. 22. 12 | 40. 5 | 113. 17
eas, *pron*. 3. 11 | 65. 4 | 90. 15 | 101. 26 | 132. 11 | 133. 4, 28 | 143. 22
eant. 56. 14
eat. 2. 7 | 84. 5
edere, *exponere*. 47. 25
edictum. 138. 13
edit, *exponit*. 71. 16
edita, *in lucem expoſita*. 154. 11
editi, *expoſiti*. 152. 24
editis, *expoſitis*. 48. 1
edito, *alto*. 56. 6
editum, *altum*. 93. 16
educari. 53. 8
educatus. 33. 7
educeret. 101. 17
educit. 71. 21
eduxerunt. 8. 2
eduxit. 9. 10 | 27. 12 | 99. 24
effeciſſe. 42. 6
effecit. 44. 20 | 47. 1 | 79. 10 | 91. 7 | 99. 25 | 112. 20 | 121. 6 | 126. 2 | 130. 26 | 149. 5
effectâ. 11. 20
effecturum. 104. 13
efferre. 79. 4
efferrentur. 29. 4
efferretur. 21. 8
efficere. 32. 15 | 37. 26 | 49. 4 | 138. 8
effici. 6. 4 | 145. 18
efficiebat. 144. 3
efflavit. 25. 14
effractis. 56. 21
effugere. 62. 22 | 102. 17
effugiſſe. 22. 20 | 41. 2 | 49. 15
effugiſſet. 99. 3
effugit. 15. 30 | 130. 5 | 145. 11
effuſi, *immoderati*. 8. 22
effuſis. 144. 12
egit. 26. 15 | 132. 17 | 148. 13
ego. 17. 13, 20 | 79. 2 | 80. 3 | 124. 16
egomet. 156. 16
egredere. 78. 26
egredi. 128. 13
egregia. 91. 4
egreſſus. 16. 14 | 37. 6 | 69. 28
ei. 6. 20 | 13. 17 | 14. 9 | 15. 15 | *& alibi*.
eidem. 9. 6 | 50. 5 | 98. 3 | 108. 11 | 146. 8
ejecerant. 85. 13
ejecerunt. 87. 12
ejeciſſe. 55. 13
ejecit. 27. 18
ejectis. 30. 11 | 41. 1
ejectus. 16. 2
eis. 7. 9 | 15. 16 | 28. 20 | 67. 1 | 71. 26 | 80. 11 | 153. 8
eiſdem. 2. 9 | 5. 6 | 37. 7
ejus. 1. 4 | 2. 3 | 3. 8 | 4. 3 | *& alibi quam plur*.
ejuſdem. 17. 15 | 35. 17 | 41. 9 | 51. 16 | 72. 22 | 84. 6 | 114. 25 | 116. 7 | 122. 1
ejuſmodi. 55. 9
elabi. 100. 13
elaborâſſet, *conatus eſſet*. 20. 8
elata, *vulgata*. 55. 27
elatam. 9. 9
elatiùs. 22. 17
elatum. 100. 16
elatus. 25. 13 | 55. 12 | 57. 7 | 157. 1
elatus, *ſuperbus*. 22. 6 | 30. 3 | 38. 4
elegans. 150. 26
elegantiâ. 154. 18
elegantiſſimum. 149. 21

elegit. 56. 13 | 73. 27
elephantum. 105. 19
elephantus. 126. 3
eliceret. 155. 13
Elidem, *n. p.* 35. 5
eligere. 48. 9
eloquentia. 19. 8 | 80. 20
eloquentiâ. 33. 9 | 52. 12 | 79. 16 | 80. 8
eloquentiæ. 27. 2 | 144. 1
Elpinice, *n. p.* 26. 17
Elpinicen. 26. 11
elucet. 61. 2
eluxit. 21. 13 | 80. 20
emax. 150. 10
emendata. 10. 14
emerſerat. 148. 13
eminere. 62. 24
eminus. 41. 2 | 83. 15
emiſſet. 147. 9
emitterent. 90. 5
emitti. 26. 4
Emphyletus. 110. 14
enarrare. 84. 12
enim, *conjunctio cauſ.* 2. 1
enim. 2. 12 | 4. 7, 17, 25 | 5. 11 | *& alibi quàm plur.*
Ennium, *n. p.* 137. 10
enumerando. 30. 19
enumerare. 129. 6
enumeraverit. 153. 26
enunciaret. 24. 27
eo, *pronomen.* 3. 5 | 9. 12, 22, 24 | 12. 16 | *& alibi quàm plur.*
eò, *adeò.* 53. 11 | 61. 9 | 86. 20
eò, *ad id.* 122. 11
eò, *eatenus.* 13. 21 | 15. 23
eò, *adv. temporis.* 83. 20
eò, *huc.* 4. 19 | 17. 5 | 27. 8 | *& alibi.*
eò, *huc uſque.* 54. 10
eò, *ibi.* 72. 17
eò, *ideo.* 23. 26 | 38. 21 | 85. 7 | 100. 10 | 118. 7 | 141. 13
eò, *relativum ad quòd.* 106. 7
eò, *tantò.* 8. 10 | 46. 12 | 93. 24 | 114. 11
eodem, *pronomen.* 2. 3 | 14. 6 | 25. 18 | *& alibi.*
eódem, *adverb. motûs.* 24. 12 | 25. 15 | 51. 16 | 53. 17 | 66, 6, 12, 14 | 95. 4 | 109. 22 | 133. 19 | 141. 16
eorum. 2. 1 | 4. 20 | 6. 22 | *& alibi.*
eos. 4. 17 | 6. 2 | 14. 29 | *& alibi.*
eoſdem. 66. 26
Epaminondâ, *n. p.* 87. 16
Epaminondæ. 59. 19 | 76. 3 | 81. 12 | 88. 1
Epaminondam. 1, 4 | 78. 16, 20 | 79. 21 | 82. 13 | 83. 15 | 84. 5
Epaminondas. 78. 19 | 80. 15 | 81. 21 | 82. 5, 17 | 83. 18, 32 | 87. 13 | 88. 8 | 93. 11
ephebus. 77. 4
Ephemeride. 151. 4
Epheſum, *n. p.* 17. 10 | 91. 1
Ephori. 25. 1, 5, 8 | 32. 12
Ephoris. 23. 23
Ephoro. 23. 25
Ephoros. 15. 10 | 32. 2
Ephorûm. 91. 23
epigrammate. 22. 8
Epiro. 101. 26 | 146. 8 | 148. 16
Epirotas. 65. 3
Epirotes. 117. 5
Epiroticis. 152. 1
Epirum, *n. p.* 148. 16
epiſtola. 87. 2
epiſtolâ. 23. 2 | 24. 14 | 133. 20
epiſtolæ. 24. 12
epiſtolam. 17. 16 | 24. 9 | 133. 16
epiſtolarum. 152. 25
epiſtolas. 145. 9 | 155. 13
epulabatur. 23. 14
epulari. 86. 2
epulis. 53. 10 | 86. 20
eques. 151. 2
equeſtrem. 140. 2
equeſtri. 154. 15
equis. 100. 6 | 122. 5
equitatu. 91. 17 | 100. 1
equitatui. 124. 24
equitatus. 8. 7
equitibus. 100. 11 | 145. 18
equitem. 143. 15
equitis. 149. 9, 15
equitum. 6. 21 | 8. 12 | 12. 1 | 22. 4 | 53. 18, 24 | 71. 13 | 97. 15 | 106. 33 |
equo. 70. 6
equos. 101. 8
equum. 88. 15
erant. 8. 5 | 11. 9 | 12. 17 | 14. 27 | *& alibi plur.*
eras. 106. 5
erat. 3. 11 | 4. 17, 19 | 9. 19 | *& alibi plur.*
ereptum. 79. 5
erepturum. 47. 11
Eretriam, *n. p.* 7. 1
Eretrienſem, *n. patronym.* 22. 21
erexit. 11. 4
erga. 30. 21 | 35. 3 | 74. 20 | 122. 9 | 123. 9 | 132. 17
ergo. 9. 20 | 14. 3 | 37. 16 | 40. 8 | 45. 4 | 51. 11 | 91. 19
ergo, *causâ.* 22. 10
Erichthonem, *n. p.* 64. 13
erimus. 66. 29
eripuit. 40. 19
erit. 79. 10 | 84. 4 | 129. 7
ero. 17. 25
errore. 81. 9
errorem. 132. 10
eruditum. 150. 1
eruditus. 18. 6 | 33. 8 | 76. 6, 10
erudivit. 59. 16 | 140. 6
erunt. 1. 6 | 76. 7 | 108. 8
eruperit. 156. 8
eruptione. 45. 14
erutus. 25. 17
Erycem, *n. p.* 119. 7 | 120. 5
eſſe. 1. 8 | 2. 9 | 6. 22 | 8. 20 | *& alibi quam pl.*
eſſe, *ſup. officium.* 120. 7
eſſe, *converſari.* 121. 12
eſſent. 6. 12 | 14. 23 | *& alibi.*
eſſent, *afferrent.* 71. 24
eſſet. 3. 4 | 7. 8, 13 | 9. 12 | *& alibi quàm plur.*
eſſet, *afferret.* 51. 7 | 53. 3
eſt. 2. 6 | 5. 15 | 6. 16 | 8. 1 | *& alibi quàm plur.*
et, *conjunct. copul.* 1. 2 | 2. 8 | 3. 1, 8 | *& alibi quàm plur.*
et, *atque.* 6. 8

et, *etiam.* 43. 12 | 103. 3
et, *augment.* 8. 6 | 9. 16 | 10. 8 | 20. 21 | *& alibi plur.*
etenim. 99. 17
etſi, *conj.* quanquam. 5. 1 | 6. 15 | 8. 8 | *& alibi.*
etſi, *quamvis.* 13. 1 | 14. 4 | 38. 25 | *& alibi.*
etiam. 3. 5 | 6. 2 | 11. 16 | 14. 5 | *& alibi plur.*
evaderent. 55. 16
Evagoræ, *n. p.* 62. 7
Eubœam, *n. p.* 6. 24 | 12. 18 | 13. 3
eveniſſet. 38. 28 | 106. 6
evitare. 35. 4 | 55. 21 | 66. 9
evitavit. 68. 21
eum. 1. 5 | 10. 11, 13 | 11. 4 | *& alibi quam plur.*
eundem. 16. 1 | 18. 19 | 22. 14 | 41. 18 | 46. 19 | 57. 4 | 75. 2 | 89. 13 | 106. 32
Eumene, *n. p.* 100. 13 | 102. 5 | 105. 14 | 106. 21 | 107. 3
Eumenem. 104. 7 | 105. 20 | 107. 9 | 133. 17.
Eumenes. 99. 12, 18 | 100. 6, 10, 15, 25 | 102. 11 | 104. 11 | 105. 1, 26 | 106. 6, 30 | 132. 21, 23 | 133. 15, 20
Eumeni. 98. 8, 17
Eumenis. 103. 4 | 133. 7, 24
Eumolpidæ. 37. 17
Eumolpidas. 35. 7
evocavit. 49. 11
Europâ. 6. 18 | 62. 3 | 90. 6
Europæ. 11. 25 | 14. 12
Europæis. 99. 10
Europam. 5. 7 | 6. 2
Eurybiadi, *n. p.* 13. 14
Eurydice, *n. p.* 60. 8
Euryſthenes, *n. p.* 94. 11
Euryſtheni. 89. 6
ex. 3. 9 | 4. 23 | 5. 3, 6, 9 | *& alibi quam plur.*
ex, *inter.* 117. 18 | 125. 6 | 134. 5 | 135. 8
ex, *pro.* 156. 6
ex, *de.* 45. 7 | 47. 21 | 66. 26, 27 | *& alibi.*
exacuerentur. 110. 8
exadverſus. 44. 9
exagitatus. 17. 24
exanimatus. 83. 23
exarſit. 120. 12
exaudiri. 56. 17
excellebat. 19. 9
excellentem. 114. 23
excellenter. 140. 8
excellentiſſimi. 116. 3
excellentium. 3. 1 | 79. 12
excellentius. 32. 17
exceſſérant, *exterant.* 130 4
exceſſerunt. 83. 17
exceſſit. 100. 10
excepit. 70. 17
excepus. 67. 11
excipere. 61. 7
exciperet. 63. 15
excipit. 55. 24
excitárunt. 133. 29
excitatus. 40. 17
excitavit. 132. 13
excivit. 131. 13
excluderetur. 14. 9
excogitandis. 11. 10
excogitatum. 145. 16
excurſiones. 14. 22
excurſionibus. 4. 14
excutiebat. 101. 14
exemiſſe. 148. 4
exempli. 30. 18
exemplis. 154. 13
exemplum. 35. 9 | 92. 3 | 147. 28
exercebatur. 77. 8
exercere. 56. 10
exerceri. 101. 10
exercitari. 79. 25
exercitationum. 91. 5
exercitatiores. 59. 5
exercitatiſſimum. 91. 7
exercitatum. 79. 19
exercitibus. 46. 2 | 58. 5 | 107. 13 | 116. 9 | 131. 12
exercitu. 5. 7 | 27. 4 | 36. 9, 21 | 59. 9 | 69. 28 | 70. 14 | 71. 5 | 73. 7 | 85. 6 | 88. 13 | 99. 15 | 100. 24 | 104. 29 | 107. 10 | 121. 7 | 122. 2 | 125. 11 | 127. 5
exercitui. 7. 9 | 37. 4 | 47. 7 | 59. 5, 14 | 70. 29 | 81. 8 | 91. 26 | 119. 2 | 121. 15 | 128. 13 | 130. 10
exercitum. 23. 10 | 27. 5 | 36. 5 | 38. 19, 27 | 54. 22 | 69. 12, 17 | 70. 12, 27 | 71. 21 | 81. 14, 17 | 82. 3 | 85. 1 | 90. 5, 21 | 91. 1, 8 | 99. 24 | 132. 20
exercitus. 4. 16 | 11. 28 | 17. 5 | 20. 15 | 21. 1 | 29. 10 | 39. 5 | 68. 10 | 74. 23 | 90. 8 | 100. 12 | 102. 8 | 105. 5 | 106. 25, 34 | 124. 24 | 125. 5 | 127. 9 | 128. 9
exercuit. 54. 16
exeundum. 93. 9
exhæredatus. 11. 3
exhauſtum. 119. 12
exhauſtis. 38. 18
exhauſtis, *conſumptis.* 129. 14
exierat. 90. 7
exierunt. 86. 12
exigua. 8. 16
exiguis. 7. 15
exiguus. 94. 18
exiit. 114. 17
exiles. 190. 26
exilio. 20. 2 | 28. 6 | 44. 14, 21 | 86. 4
exilium. 85. 13 | 87. 12 | 108. 16 | 146. 6
exire. 17. 9 | 25. 7 | 79. 3 | 93. 10
exirent. 14. 33
exiret. 33. 22
exiſſe. 39. 7
exiſſe, *ſparſam fuiſſe.* 132. 6
exiſſent. 86. 11
exiſſet. 34. 22 | 71. 15
exiſteret. 34. 4
exiſtimabant. 85. 10 | 134. 8
exiſtimabat. 77. 7 | 144. 8
exiſtimabatur. 24. 4 | 34. 7, 15
exiſtimabit. 155. 19
exiſtimans. 28. 12 | 31. 9 | 38. 9 | 63. 18 | 69. 26 | 147. 12
exiſtimantur. 97. 9 | 108. 15
exiſtimare. 147. 15
exiſtimaret. 145. 22
exiſtimaretur. 144. 7
exiſtimari. 53. 4 | 55. 11 | 152. 29

exiſti-

exiſtimâſti. 78. 26
exiſtimationem. 92. 5 | 152. 11
exiſtimationis. 138. 17
exiſtimavit. 45. 12
exiſtimetur. 148. 11
exitu. 93. 10
exitum. 106. 36 | 111. 1
exitus. 134. 15, 22
exorſi. 85. 14
exorſus. 2. 19
expectandum. 24. 6 | 34. 22
expectare. 15. 7
expectaret. 101. 27
expectatio. 36. 23
expedire. 6. 8
expeditam. 71. 12
expeditiores. 59. 1
expediturum. 104. 12
expedivit. 101. 6 | 128. 9 | 150. 4
expellerent. 88. 12
expenſum. 151. 5
experiri. 68. 17 | 73. 25 | 115. 7 | 122. 11
expers. 141. 7 | 154. 5
experta. 32. 15
expertes. 1. 6 | 93. 23
expertus. 18. 1
explicabat. 11. 9
explicare. 84. 12 | 135. 12
explicari, *extendi*. 14. 2
explicârunt. 79. 14
explicata. 67. 15
explicem. 2 19
exprobrare. 79. 31
explorarent. 15. 14 | 74. 29 | 124. 2
exploratum. 69. 9
exponam. 84. 11
exponemus. 3. 1
exponendis. 2. 1
exponit. 17. 10
expoſcendi. 131. 2
expoſceretur. 16. 16
expoſita. 52. 10
expoſuerit. 153. 15
expoſuit. 139. 15 | 154. 6
expreſſerat. 45. 3
exprimere. 76. 2
expugnat. 74. 13
expugnatis. 13. 7 | 91. 15
expugnato. 22. 18
expugnare. 9. 20
expugnaret. 93. 4
expugnâſſent. 6. 23
expugnaverant. 36. 18
expugnaverimus. 93. 6
expugnavit. 9. 8 | 125. 5
expulerunt. 83. 32
expuliſſent. 37. 3 | 43. 10
expulſi. 108. 16
expulſo. 113. 3
expulſorem. 57. 4
expulſos. 6. 10
expulſum. 118. 10
expulſus. 20. 10 | 21. 11 | 28. 11 | 41. 15 | 53. 17
exſcalpſerunt. 22. 11
exſplendeſcebat. 140. 10
exſtare. 112. 22
exſtructa. 14. 34
externi. 120. 12
extimeſcebant. 10. 1
extincto. 6. 9
extinguere. 93. 5 | 146. 20
extingui, *tolli*. 11. 5
extitit. 111. 4
extra, *præp*. 14. 23 | 93. 16 | 128. 13
extracto. 83. 22
extrahere. 91. 9
extraxiſſet. 83. 20
extraxit. 101. 23
extrema. 67. 7
extremam. 138. 15 | 147. 29 | 155. 26
extremis. 108. 12 | 119. 1
extremo. 46. 10 | 74. 7 | 83. 10 | 101. 4 | 156. 8
extremò, *tandem*. 120. 18
extremum. 152. 25
extulerat. 54. 15
extulerunt. 41. 9
extulit. 29. 4 | 100. 19
extulit. 153. 3
exul. 88. 4
exulem. 131. 7
exules. 83. 30 | 86. 19
exulibus. 87. 7
exultare, *exilire*. 101. 13

F.

FAbiani, *adject*. 59. 17
Fabii, *n. p.* 154. 1
Fabio, *n. p.* 128. 9 | 137. 2
Fabiorum. 154. 2
Fabius, *n. p.* 128. 7
fabrûm. 150. 3
face, *fac*. 22. 27
facere. 15. 21, 26 | 23. 25 | 29. 1 | 30. 10 | 31. 5 | 34. 13 | 38. 26 | 44. 21 | 52. 13 | 53. 1, 7 | 54. 10 | 63. 16 | 72. 10 | 73. 30 | 74. 3, 10 | 78. 23 | 90. 22 | 104. 12 | 112. 13 | 141. 20 | 142. 5 | 147. 10, 14, 18 | 150. 20
facere, *ponere*. 119. 10 | 135. 11
facerent. 4. 5 | 12. 4 | 15. 2 | 40. 4 | 80. 7 | 82. 1 | 86. 13 | 90. 6 | 115. 5
faceret. 20. 5 | 60. 14 | 78. 11 | 85. 2 | 99. 1 | 102. 9 | 133. 14 | 155. 18
faciam. 79. 4 | 124. 13
faciant. 103. 14 | 104. 18, 22
facie. 68. 28
faciebat. 62. 12 | 74. 3 | 78. 13 | 147. 14
faciem. 94. 19
faciendo. 74. 25
facient. 70. 1
facilè. 6. 4 | 11. 9 | 39. 24 | 47. 18 | 54. 1 | 55. 22 | 56. 19 | 66. 29 | 70. 23 | 77. 1 | 78. 4 | 98. 7 | 100. 7 | 107. 2 | 108. 6 | 117. 9 | 133. 8 | 134. 13 | 139. 5 | 145. 18
facile, *adject*. 38. 23
facilia. 156. 5
faciliora. 132. 24
facilitate. 152. 5
faciliùs. 8. 19 | 15. 22 | 20. 25 | 25. 9 | 31. 9 | 121. 6 | 135. 12 | 155. 19
facillimè. 5. 11 | 39. 12 | 77. 18
facinus. 57. 1 | 112. 8
facio. 60. 16
facis, *verbum*. 79. 2
facit. 9. 24 | 36. 6 | 71. 1 | 74. 22 | 152. 24
faciunt. 74. 1 | 103. 14
facta. 20. 13 | 36. 12 | 45. 2 | 83. 32 | 95. 9 | 148. 17 | 151. 13
facta. 45. 14 | 83. 14 | 133. 12 | 131. 5 | 134. 5
facta, *ſubſt*. 64. 3 | 103. 17 | 154. 7
facta, *collecta*. 120. 21
factæ. 65. 9
facti. 35. 19 | 110. 7
facti, *ſubſt*. 28. 6 | 68. 25
factione. 145. 22
factionem. 54. 20
factiones. 109. 13

factioni. 85. 4 | 86. 7
factionis. 85. 12 | 109. 19
factioſo. 90. 2
factioſus. 30. 4
factis, *ſubſt.* 63. 3 | 135. 12
facto. 17. 21 | 30. 2 | 35. 18 | 38. 24 | 58. 13 | 59. 12 | 63. 11 | 65. 5 | 70. 18 | 85. 6 | 88. 18 | 93. 6 | 95. 13 | 104. 8 | 109. 18 | 119. 6 | 126. 1 | 143. 19
facto, *ſubſt.* 23. 6 | 92. 26
factum. 7. 12, 20 | 9. 16 | 11. 12 | 13. 4 | 15. 3 | 20. 18, 23 | 21. 8 | 29. 11 | 34. 2 | 38. 5 | 43. 7 | 49. 17 | 55. 3 | 57. 2 | 61. 11 | 68. 5 | 82. 11 | 88. 9 | 90. 10 | 101. 15 | 112. 10 | 114. 7, 25 | 121. 11 | 130. 1 | 134. 22 | 142. 4, 23 | 149. 19 | 150. 22
factum, *ſubſt.* 20. 16 | 31. 22 | 53. 2 | 72. 5
facturos. 4. 6 | 90. 28
facturus. 91. 9 | 133. 6
facturum, 91. 11 | 133. 10
factus. 9. 26 | 11. 15 | 23. 6 | 33. 16 | 77. 5 | 109. 19 | 125. 3 | 130. 23 | 137. 8 | 138. 11 | 144. 15
facultas. 110. 11
facultatem, *poteſtat.* 141. 10
facultatibus. 76. 6 | 78. 5
facultatibus, *opibus.* 78. 10 | 129. 14 | 145. 23
Falerno, *n. p.* 128. 7
fallere. 15. 9
falleris. 80. 2
fallis. 79. 23
falsa. 15. 12
falsâ. 57. 1
falsô, *adv.* 39. 13
falſum. 73. 25 | 106. 10
fama. 12. 2 | 51. 9 | 68. 25 | 71. 8 | 90. 7 | 95. 7 | 108. 1
famâ. 13. 9 | 38. 11 | 61. 9 | 67. 5 | 99. 17 | 116. 13
famæ. 11. 6 | 110. 7
famam. 19. 1 | 29. 7 | 50. 6
famam, *rumorem.* 132. 6
fame. 106. 28 | 120. 22
familiâ. 150. 16
familiæ. 66. 27 | 89. 8 | 102. 6
familiam. 153. 20
familiarem. 1ſ. 3 | 143. 16
familiares. 146. 19 | 147. 3
familiari. 66. 27 | 143. 4 | 145. 3, 20
familiari, *domeſtico.* 141. 16
familiaribus. 98. 2
familiarior. 152. 23
familiaris. 29. 3 | 40. 18 | 144. 19
familiariſſimè. 89. 2
familiaritate. 76. 18 | 147. 1 | 149. 6
familiaritatem. 97. 5 | 147. 21 | 151. 6 | 154. 17 | 155. 3
familiariter. 100. 18 | 110. 15
familiariùs. 143. 24 | 145. 15
familiis. 89. 6
fama. 113. 15
fana, *templa.* 92. 21
fani. 31. 13
fanum. 24. 19
faſtigio. 147. 26 | 151. 17
faterentur. 51. 19
fatigatus. 106. 28
fatigemus. 30. 19
favebant. 109. 16
faverent. 141. 12
fautor. 36. 8
fautricem. 94. 16
febres. 156. 10
febris. 156. 27
fecerant. 47. 3
fecerat. 14. 8, 10 | 17. 22 | 26. 15 | 49. 7 | 98. 8 | 130. 14
feceris. 22. 25 | 124. 20
fecerint. 103. 16 | 104. 12
fecerit. 23. 4 | 58. 7
fecerunt. 8. 3 | 24. 21 | 34. 23, 25 | 35. 15 | 39. 14 | 62. 27 | 83. 13 | 103. 15 | 120. 19
feci. 17. 19, 21
fecimus. 139. 19
fecimus, *habuimus.* 79. 10 | 121. 15 | 133. 28
feciſſe. 15. 23 | 18. 7 | 37. 28 | 53. 5 | 71. 24 | 156. 15
feciſſent. 4. 1 | 71. 19 | 74. 5 | 93. 19 | 124. 5 | 130. 14
feciſſet. 15. 25 | 16. 6 | 31. 24 | 82. 2 | 99. 2
feciſſet, *permiſiſſet.* 132. 2
fecit. 5. 8 | 11. 22 | 14. 7 | 33. 17 | 37. 12 | 43. 1, 20 | 44. 12 | 58. 10, 12 | 61. 3 | 62. 6 | 67. 4 | 70. 28 | 81. 15 | 85. 6 | 91. 5, 17 | 92. 17 | 98. 15 | 102. 4 | 103. 3 | 114. 2, 25 | 125. 8 | 138. 17 | 139. 5 | 143. 20 | 148. 31 | 153. 8, 19
fefellerunt. 31. 10
fefelliſſet. 91. 13
fefellit. 39. 5 | 54. 6
felicitate. 4. 15 | 5. 3 | 22. 16 | 29. 7 | 112. 18 | 117. 14
feneſtras. 56. 23
feram. 69. 5
ferè. 1. 6 | 19. 7 | 20. 10, 23 | 21. 10 | 62. 27 | 85. 16 | 87. 16 | 98. 13 | 103. 26 | 104. 6 | 115. 16
ferebant. 97. 2
ferebat. 55. 11
ferebatur. 39. 22 | 147. 30
ferebatur, *æſtimabat.* 140. 9
ferendam. 44. 19
ferendum. 55. 14 | 106. 11
ferens. 77. 16
ferente. 100. 24
ferentem. 70. 7 | 81. 6
ferentes. 86. 13
Feretrii. 155. 14
ferocia. 120. 4
ferociorem. 11. 16
ferociſſimum. 105. 19
ferocius. 106. 4
ferus. 37. 13
ferre. 53. 12 | 64. 12 | 83. 8 | 151. 5
ferre, *pati.* 119. 12
ferre, *tolerare.* 141. 1 | 143. 17
ferrem. 143. 1
ferret. 102. 7
ferretur. 17. 4 | 127. 4
ferro. 40. 14 | 75. 9 | 83. 22
ferro, *gladio.* 6. 5 | 116. 17 | 120. 22
ferrum. 83. 19

ferreis. 58. 13
fert. 32. 6
feruntur. 149. 10
feruntur. 99. 17
festinatio. 2. 19
festo. 56. 5
festum. 114. 25
fictilia. 133. 5,28
fida. 118. 7
fidam, *adject.* 73. 16
fide. 30. 15, 21 | 42. 9 | 55. 19 | 60. 6 | 70. 29 | 71. 24 | 78. 6 | 90. 17 | 97. 10 | 100. 14 | 124. 7
fidei. 99. 8 | 132. 9
fidelis. 67. 19
fideliſſimum. 13. 16
fideliter. 51. 2
fidem. 16. 15 | 54. 12 | *& alibi.*
fidens. 31. 20
fidente. 61. 4
fidenti, *conſtanti.* 121. 5
fides. 15. 13 | 29. 2 | 95. 9
fiducia. 86. 18
fiduciâ. 131. 11
fiebat. 4. 20 | 34. 8 | 37. 26 | 51. 7 | 144. 24 | 148. 5 | 152. 12
fierent. 7. 12 | 55. 7
fieret. 71. 26 | 104. 3 | 110. 4 | 133. 30 | 149. 19
fieri. 14. 30 | 15. 8 | 24. 19 | 25. 5 | 39. 23 | 55. 30, 31 | 61. 10 | 70. 18, 23 | 89. 8 | 92. 14 | 93. 20 | 134. 11
figurâ. 106. 12
filiâ. 60. 13
filiæ. 21. 9
filiam. 16. 13 | 22. 25 | 118. 6 | 121. 13 | 155. 1
filias. 50. 4
filii. 25. 11 | 54. 19 | 65. 13 | 71. 9 | 74. 8 | 97. 5 | 154. 17
filio. 50. 4 | 54. 15 | 65. 12 | 89. 3
filios. 50. 3 | 51. 21
filium. 25. 11 | 36. 9 | 51. 8, 22 | 53. 8 | 54. 17 | 60. 12 | 66. 24 | 68. 21 | 71. 5 | 83. 25 | 89. 12 | 112. 11 | 121. 8 | 129. 12 | 140. 6 | 145. 10 | 148. 19
filius. 33. 15 | 66. 2 | 72. 7 | 102. 1 | 116. 4 | 117. 2 | 118. 2 | 122. 10
finem. 52. 13 | 77. 8 | 78. 3 | 112. 13 | 119. 10 | 135. 11
fines, *terminos.* 121. 3
fingere. 33. 10
fingunt. 149. 2
finibus. 131. 10
finitimâ. 103. 9
finitimas. 69. 22
finxit. 149. 3
firmas. 99. 12
firmis. 106. 11
firmiſſimi. 30. 21
firmitatem, 77. 11
firmitati. 41. 17
fiſtula. 156. 8
fit. 2. 15 | 36. 9 | 56. 17 | 66. 1
Flacci, *n. p.* 136. 4
Flacco. 138. 3, 11
flagitantes. 56. 22
flagitio. 120. 7
flagrabat. 7. 20 | 119. 11
flagraret. 51. 11
Flaminium, *n. p.* 127. 4
Flaminium. 134. 4, 9
Flamininus. 134. 6
Flamma. 9. 14
flammæ. 40. 17 | 41. 1
Flavio, *n. p.* 145. 20
flebat. 37. 15
fleĉtit. 104. 26
flens. 156. 23
flere. 43. 22
florente, *vigente.* 117. 15
florentem, *virent.* 148. 26
florenti. 146. 7
florentibus. 148. 24
florere. 79. 21
florerent. 96. 6
floreret. 3. 4 | 28. 3
floruit. 116. 13
fluĉtibus, *motibus.* 144. 7
flumen. 27. 6 | 30. 8 | 38. 14 | 46. 11 | 100. 22 | 113. 5
flumine. 5. 8
fœderatam. 125. 4
fœdere. 130. 27
fœnore. 147. 11
fore. 1. 1 | 6. 2 | 7. 14 | 13. 15 | *& alibi.*
forenſi. 34. 8
fores. 134. 19
forent. 55. 24 | 106. 17 | 147. 19
foret. 31. 16 | 82. 5 | 130. 19
foribus. 56. 8, 16, 21
foris, *extra.* 56. 17
foris, *adv.* 56. 22 | 71. 20
foro. 18. 17 | 29. 1 | 61. 11 | 65. 11 | 137. 1
formâ. 60. 4 | 150. 17
formæ. 116. 11
formoſiſſimus. 32. 19
formoſus. 121. 9
formam. 69. 6 | 105. 24
fors. 85. 17
fortè. 20. 25 | 51. 19 | 56. 11 | 131. 10
fortem. 18. 1 | 48. 19
forti. 28. 8 | 72. 10
fortibus. 69. 25
fortior. 116. 13
fortiore. 106. 7
fortis. 22. 3 | 67. 19 | 77. 13 | 81. 18 | 117. 8
fortiſſimè. 44. 9 | 63. 12 | 83. 14
fortiſſimi. 99. 18
fortiſſimum. 67. 10
fortiſſimus. 134. 27
fortiter. 42. 3
fortitudine. 44. 3 | 123. 4
fortiùs. 43. 24
fortuito. 134. 22
fortuna. 33. 11 | 43. 5, 10 | 54. 14 | 56. 11 | 66. 12 | 96. 3 | 102. 11 | 108. 12 | 135. 9 | 147. 20 | 154. 12, 20
fortunâ. 5. 2, 16 | 27. 11 | 28. 25 | 38. 4 | 39. 20 | 42. 8 | 43. 3 | 49. 2 | 88. 3 | 96. 5 | 111. 10 | 122. 4 | 147. 9 | 148. 20 | 151. 17 | 154. 19 | 156. 1
fortunæ. 66. 25 | 70. 23 | 142. 11 | 147. 13, 25
fortunam. 39. 12 | 62. 25 | 92. 28 | 111. 11 | 113. 1 | 148. 9 | 149. 2 *bis* | 154. 15
fortunarum. 141. 16
fortunas. 132. 9
frangebant. 101. 1
frangebatur. 55. 10
frater. 9. 24 | 89. 12 | 111. 12 | 130. 11 | 137. 6 | 152. 22
fraternum. 112. 5
fratre. 68. 16 | 125. 6
fratrem. 39. 26 | 47. 19 | 112. 4 | 130. 21 | 131. 13, 14
fratri. 141. 8
fratricidam. 112. 11
fratris. 89. 3 | 112. 1

fraudem. 55. 18
Fregellis, *n. p.* 130. 16
fregit, *depressit.* 11. 4
fregit, *vicit.* 11.20 | 27.19
frequentes. 108. 2
frequentiâ. 157. 3
frequentiorem. 155. 4
frequentissimo. 81. 1
fretos. 27. 19
fretus. 8. 9 | 53. 22 | 73. 6
fructum. 105.21 | 143. 19 | 144. 19
fructus. 28. 21
frueretur. 28. 22
frui. 79. 25
frumento. 141. 26
frustra. 124. 5 | 156. 20
frustraberis. 124. 20
fuerant. 36. 20 | 44. 21 | 54. 6 | 98. 15 | 120. 14 | 145. 2
fuerat. 9. 31 | 10. 5 | 16. 11 | 27. 4 | *& alibi.*
fuerint. 59. 6, 18
fuerit. 6. 16 | 21. 6 | 37. 13 | 66. 30 | *& alibi.*
fuerit, *attulerit.* 11. 23
fuerunt. 8. 21 | 12. 1 | 49. 5 | 89. 7 | *& alibi.*
fugâ. 13. 17 | 68. 21 | 92. 13 | 130. 4, 6 | 133. 25
fugam. 141. 15
fugat. 48. 23
fugatis. 61. 5 | 80. 5
fugato. 132. 1
fugatum. 126. 8
fugatus. 20. 19 | 22. 5
fugaverat. 129. 13
fugavit. 27. 7 | 59.12 | 65. 2 | 113. 6 | 127.9 | 129. 3
fugeret. 56. 11
fugiebant. 51. 6
fugientes. 72. 1
fugienti. 143. 9
fugisse. 152. 15
fuisse. 8.23 | 19.1 | 22.21 | *& alibi.*
fuissent. 30. 22 | 56. 20 | 74. 31
fuisset. 30. 4 | 47. 10 | 78. 7 | 91. 5 | 93. 13 | 101. 17 | 105. 9 | 106. 27
fuit. 2. 2, 7 | 5. 13 | 7. 10 | 9. 30 | *& alibi plur.*
fuit, *attulit.* 2. 9 | 7. 18 | 63. 10 | 65. 8
fulgebat. 97. 6
Fulviæ, *n. p.* 147. 6
Fulviam. 146. 19
fumo. 104. 6
functi. 15. 15
fundamentis. 113.19 | 131. 7
funditorum. 72.23
fundum. 147. 9
funere. 100. 18 | 107. 10 | 153. 2
funeris. 157. 2
funestam. 84. 2
fungar. 48. 5
fungens. 68. 2
fungitur. 24. 3
funus, *mortem.* 117. 16
Furio, *n. p.* 131. 1
fusus. 20. 14
futura. 4. 2 | 152. 31
futuram. 32. 4 | 93. 13
futuras. 73. 26
futuri. 108. 9 | 143. 13
futuris. 11. 12
futuros. 6. 3 | 105. 15 | 106. 21 | 130. 18 | 134. 8
futurum. 3. 6 | 24. 30 | 30. 23 | 38. 27 | 39. 1 | 71. 15, 19
futurus. 124. 18

G.

GAlbæ, *n. p.* 139. 13
galeam. 69. 3
Galliâ. 125. 10
gavisus. 23. 2
gazæ. 70. 19
Gellium, *n. p.* 147. 26 | 148. 3
Geminium, *n. p.* 128. 2
gener. 22. 2 | 66. 2 | 121. 121. 14
genera. 95. 11
generatus. 140. 1
genere. 6. 3 | 21. 12 | 32. 17 | 50. 1 | 68. 12 | 76. 5, 9 | 97. 1 | 101. 2 | 117. 1
generi, *genit.* 71. 13 | 118. 8
generibus. 91. 6
generis. 3. 3, 7 | 72. 22 | 95. 8 | 116. 7 | 128. 11
generis, *conditionis.* 7. 6
generosa. 96. 8
generosam. 50. 6
generosarum. 149. 9
generosi. 140. 10
generosus, *nobilis.* 10. 16 | 26. 14
generum, *accus.* 46. 19 | 156. 10
gens. 69. 19
gentes. 14. 27 | 65. 4 | 82. 6 | 122. 5 | 123. 2 | 125. 4
genti. 79. 20
gentibus. 2. 9 | 48. 4 | 53. 25
gentis. 7. 1 | 115. 16
gentium. 15. 21
genu. 61. 6
genuit. 60. 16
genus. 1. 1 | 24. 1 | 58. 12 | 105. 21
gerebantur. 30. 17 | 149. 18
gerebat. 74. 19 | 142. 3
gerebatur. 132. 22
gerebatur, *fiebat.* 11. 8
gerendæ. 39. 8 | 85. 19
gerendam. 23. 6
gerendis, *faciendis.* 11. 10
gerendo. 29. 5
gerendum. 31. 18 | 33. 20 | 69. 25
gerendum, *faciendum.* 11. 15
gerens. 69. 3
gerentes. 29. 9
gerere. 5. 15 | 22. 17 | 65. 15 | 144.21
gerere, *ferre.* 68. 29
gererentur. 119. 3
gererentur, *fierent.* 103. 6
gereret. 62. 16
gereretur. 55. 27
gereretur, *regeretur.* 37.22
geri. 54. 24
geri, *fieri.* 22. 27
germanam. 2. 2 | 26. 11
geruntur. 70. 10 | 134. 3
geruntur, *fiunt.* 100. 21
gesserat. 14. 4 | 27. 17
gesserat, *fecerat.* 37. 25
gesserit. 151. 16
gesserunt. 118. 6
gessisset. 32. 2
gessit. 35. 11 | 52. 8 | 58. 5 | 59. 3 | 61. 2 | 62. 5 | 64. 7 | 67. 6 | 68. 4 | 82. 2, 8 | 102. 5 | 121. 16 | 122. 4 | 129. 12 | 130. 10 | 131. 25 | 138. 3 | 148. 27
gessit, *fecit.* 42. 15 | 46. 3

gesta.

gesta. 47. 8 | 99. 5 | 114. 4 | 135. 7
gesta, *facta*. 37. 27
gesta, *particip.* 66. 14 | 71. 8
gesta, *subst.* 67. 14
gestæ. 70. 24 | 86. 2 | 115. 18
gestam. 129. 1
gestam, *factam*. 69. 9
gestarum. 58. 1 | 117. 2 | 154. 5
gestas. 40. 6 | 139. 8
gestis. 32. 10 | 36. 3, 22 | 76. 7 | 115. 9 | 135. 7
gestum. 119. 7 | 146. 11
gestum, *factum*. 66. 8
gestus. 15. 14
gladiis. 58. 9
gladios. 58. 12 | 74. 28
gladium. 56. 23
gladius. 40. 18
globus, *cætus*. 146. 2
gloria. 45. 4
gloriâ. 3. 3 | 76. 13 | 83. 9 | 103. 12 | 117. 2
gloriæ. 62. 23 | 92. 28
gloriam. 14. 27 | 25. 12 | 59. 12 | 62. 8 | 64. 1 | 78. 5 | 79. 29 | 108. 7
gloriantem. 153. 2
glorio.i. 8. 21
gloriosius. 38. 9 | 92. 5
gloriosum. 114. 16
gloriosius. 150. 5
Gongylum. 22. 20
Gortynii, *n. patron.* 132. 12
Gortyniis. 132. 8
Gortynios. 132. 2
Gracchum, *n. p.* 29. 4
gradibus. 25. 6
gradu. 14. 6 | 97. 13
gradum. 47. 22 | 108. 19
gradus. 11. 14
Græcâ. 5. 11 | 51. 4
Græcarum. 1. 6 | 84. 14 | 135. 10
Græcæ. 33. 9
Græcas. 36. 17
Græcè. 142. 19, 22 | 154. 10
Græci. 6. 3 | 24. 20
Græcia. 2. 5 | 14. 12 | 48. 25
Græciâ. 2. 7, 15 | 17. 24 | 19. 2 | 22. 5 | 39. 16 | 59. 5, 11 | 61. 9 | 73. 3 | 77. 4 | 80. 3 | 92. 17
Græciæ. 5. 16 | 11. 23 | 12. 17 | 14. 3 | 15. 23, 27 | 20. 19, 23 | 30. 5 | 38. 9 | 49. 8 | 79. 26 | 84. 7 | 86. 8 | 92. 28, 30 | 93. 4 | 115. 16 | 116. 10
Græciam. 6. 19 | 8. 24 | 12. 2 | 16. 5 | 18. 10 | 20. 10 | 22. 26 | 80. 4 | 82. 25 | 90. 8
Græcis. 52. 11 | 139. 6
Græco. 135. 5
Græcorum. 33. 12
Græcos. 59. 17 | 76. 1
Graiorum. 1. 9 | 17. 17 | 38. 10
Graios. 97. 7
Graium. 125. 11
Graius. 126. 1
gratiâ. 28. 21 | 30. 18 | 47. 1, 20 | 56. 14, 25 | 149. 11 | 156. 1
gratiâ, *causa*. 131. 3
gratiam. 17. 11 | 35. 23 | 39. 27 | 44. 21 | 73. 15 | 102. 12 | 141. 18 | 144. 10 | 149. 7 | 153. 4
gratias. 114. 18 | 130. 13
grata. 76. 2 | 145. 8
gratis. 78. 23
gratissimum. 18. 9
gratum. 130. 17 | 147. 12
gratus. 148. 31
grave, *molestum*. 48. 1, 2
gravem. 32. 5
gravi. 92. 11
gravi, *molesto*. 127. 2
gravibus. 148. 12
gravioribus. 92. 20
gravis. 77. 13
gravitas. 24. 16 | 152. 5
graviter. 51. 17
gravissimi. 41. 8
gravissimum. 54. 18
Grunium, *n. p.* 39. 19
gubernator. 148. 9
gubernatorem. 63. 10
gymnasio. 115. 14
γυναικωνίτις, gynæceum. 2. 17

H.

HAbeam. 156. 14
habeant. 133. 8
habeas. 39. 3
habeat. 70. 26
habebatur. 89. 9
habebant. 34. 11 | 62. 10 | 96. 1
habebat. 14. 5 | 26. 10 | 27. 1 | 36. 5 | 54. 22 | *& alibi.*
habebis. 17. 25
habens. 4. 9
habent. 154. 3
habentem, *existentem*. 122. 11
habentur, *æstimantur*. 10. 8
habere. 2. 3, 5 | 4. 26 | 24. 1 | 48. 3 | 51. 21 | 113. 6 | 114. 19
haberemus. 33. 18
haberet. 18. 15 | 28. 20, 23 | 51. 18 | 52. 17 | *& alibi.*
haberet, *servaret*. 134. 10
haberent. 83. 3 | 89. 4 | 130. 20 | 141. 21
haberent, *tribuerent*. 142. 5
haberetur. 34. 19 | 42. 6 | 78. 2 | 114. 13
haberi. 14. 23 | 92. 20
habet. 78. 23 | 116. 11
habetur, *putatur*. 2. 4
habitâ. 156. 21
habitabat. 101. 26 | 149. 16
habitârat. 10. 4
habitatum. 16. 2
habitavit. 150. 11
habiti. 99. 17 | 106. 16
habituri. 106. 19
habiturum. 31. 19
habitus. 45. 5 | 46. 4 | 47. 6 | 61. 1 | 97. 16
habitus, *æstimatus*. 150. 9
habuerat. 94. 16 | 153. 10
habuerit. 151. 18
habuerunt. 111. 1
habuissent. 105. 25
habuisset. 39. 25 | 101. 18 | 128. 6
habuit. 11. 26 | 13. 16 | 33. 8 | 43. 14 | *& alibi.*
hac, *pronomen*. 13. 21 | 17. 3, 6 | 30. 3 | 31. 9 | *& alibi.*
hâc, *adverb*. 103. 28 | 126. 4
hactenùs. 154. 11
hæc. 10. 12 | 14. 13 | 22. 9,

9, 21 | *& alibi.*
hæredem. 143. 20
hæreditate. 123. 8 | 143. 21 | 150. 13
hæreditates. 156. 1
hæredium. 136. 3
Haliartum, *n. p.* 31. 15
Halicarnaſſeus, *n. patron.* 31. 21
Hamilcar, *n. p.* 122. 3 | 124. 9
Hamilcare. 67. 11 | 121. 10, 15
Hamilcarem. 118. 14 | 120. 19
Hamilcaris. 119. 10
Hammoni. 31. 8
hanc. 9. 26 | 14. 32 | 18. 12 | 24. 21 | *& alibi.*
Hannibal, *n. p.* 122. 1, 10 | 124. 5 | 125. 2 | 130. 26 | 131. 2, 8, 15 | 132. 22 | 133. 14, 33 | 134. 13 | 135. 10
Hannibale. 67. 12 | 132. 13 | 134. 5, 7
Hannibalem. 118. 14 | 121. 8 | 123. 2 | 124. 3 | 130. 18, 22
Hannibali. 134. 18
Hannibalis. 133. 23 | 137. 6
harum. 24. 4 | 89. 7 | 133. 5 | 149. 9
has. 24. 15 | 54. 13 | 55. 24 | 73. 4 | 132. 8
Haſdrubal, *n. p.* 121. 9, 12 | 137. 5
Haſdrubale. 124. 23 | 125. 6
haſtâ. 61. 6
haſtæ. 58. 11
haſtam. 144. 13
haſtili. 83. 19
haſtis. 58. 9
haud. 22. 5 | 92. 9
Helvio, *n. p.* 137. 9
Helleſponto. 14. 8 | 17. 22
Helleſpontum. 22. 15 | 36. 17 | 92. 7 | 99. 10 | 99. 14 | 100. 21
Helleſpontus. 65. 17
Helotes. 24. 1
Hemerodromi. 7. 7
Hephæſtio, *n. p.* 98. 7
Heraclidem, *n. p.* 54. 19 | 55. 1
Heraclides. 53. 17
Herculem, *n. p.* 125. 11
Herculis. 89. 7
Hermæ, *Mercurii ſtatuæ.* 33. 23
Hermes. 34. 1
Hetærice. 97. 15
Hetærice. 97. 15
Hetruriam, *n. p.* 127. 2
hi. 1. 6 | 12. 15 | 18. 8 | *& alibi.*
hic, *pronomen.* 4. 7 | 9. 29 | 15. 30 | *& alibi plur.*
hîc, *adverb.* 5. 14 | 13. 1 | 14. 4 | *& alibi.*
Hierophante, *n. p.* 87. 2
hilaritate, 83, 7
hinc. 23. 25 | 25. 7 | 31. 7 | 32. 9 | 43. 25 | 48. 13 | 63. 13 | 66. 14 | 101. 5 | 127. 7
Hipparinum, *n. p.* 50. 3
Hipponem. 121. 1
Hipponicum. 33. 8
hirta. 69. 2
his. 3. 9, 12 | 6. 21 | 9. 8 | *& alibi quàm plur.*
Hiſpaniâ. 125. 7
Hiſpaniæ. 125. 4
Hiſpaniam. 121. 7 | 122. 3, 7 | 124. 9, 22 | 138. 4
Hiſpaniis. 139. 16
Hiſtiæus, *n. p.* 6. 6
hiſtoriam. 17. 14 | 84. 12 | 152. 6
hiſtorias. 139. 7
hiſtorici. 41. 8
hiſtoricis. 52. 11
hiſtoricum. 52. 8
hiſtoricus. 49. 15
hiſtoriis. 84. 10
hoc, *pronomen.* 1. 1 | 3. 1 | 4. 1 | 5. 14 | *& alibi quàm plur.*
hoc, *adverb. eò.* 67. 3 | 70. 24
hodie. 126. 1
Homeri, *n. p.* 54. 23
Homerus. 68. 12
homine. 71. 15 | 90. 2 | 98. 11
hominem. 22. 27 | 52. 9 | 68. 27 | 84. 8 | 113. 8
homines. 40. 3 | 42. 1 | 86. 20, 22 | 96. 5 | 104. 16 | 151. 3
homini. 74. 16
hominibus. 70. 22 | 147. 13
hominis. 53. 5 | 95. 6 | 100. 17 | 114. 23 | 115. 4
hominum. 14. 15 | 19. 10 | 23. 1 | 24. 1 | 73. 8 | 105. 21 | 112. 14 | 116. 9
homo. 21. 12 | 55. 18 | 126. 3
honeſta. 1. 8
honeſtâ. 106. 10
honeſtam. 63. 17
honeſtate. 2. 10
honeſto. 76. 9 | 97. 10 | 107. 10
honoratior. 96. 4
honoratus. 63. 4
honore. 45. 11 | 85. 14 | 144. 18 | 154. 5
honorem. 48. 3
honores. 8. 21 | 37. 21 | 108. 3 | 144. 9 | 145. 5
honoribus, *dignitatibus.* 15. 15 | 136. 2
honorificentiùs. 97. 8
honoris. 45. 1
honos. 8. 24 | 46. 4 | 65. 11 | 114. 4
hortantibus. 6. 19 | 148. 1
hortarentur. 13. 11 | 93. 2 | 108. 5
hortaretur. 9. 2
hortari. 79. 21
hortatu. 136. 3
hortatus. 5. 15 | 73. 15
Hortenſii, *n. p.* 152. 13
Hortenſio. 144. 1 | 152. 20
Hortenſius. 144. 3
hortos. 28. 20 | 151. 18
horum. 7. 19 | 30. 13 | 36. 12 | *& alibi.*
hos. 15. 18 | 20. 24 | 22. 11 | *& alibi.*
hoſpes. 40. 19
hoſpitem. 67. 4
hoſpites. 66. 31
hoſpitii. 67. 7 | 134. 12
hoſpitio. 28. 11 | 30. 14
hoſpitium. 16. 11
hoſte. 15. 22
hoſtem. 6. 22 | 48. 8 | 70. 7 | 71. 7 | 88. 14 | 103. 31 | 104. 7 | 123. 13 | 141. 14
hoſtes. 7. 14 | 14. 6, 24 | 35. 12 | 37. 5 | 39. 3 | 68. 9 | 71. 14, 18, 22 | 72.

72. 3 | 90. 28 | 91. 10, 16 | 93. 18 | 120. 8, 20
hosti. 119. 4
hostias. 124. 10
hostibus. 7. 11 | 14. 1 | 17. 22 | 72. 16 | 78. 8 | 81. 11 | 83. 11 | 100. 11 | 104. 21
hostis. 104. 13 | 146. 15
hostium. 4. 16 | 6. 5 | 8. 7, 14 | 12. 15 | 27. 11 | 30. 1, 8 | 36. 16 | 61. 7 | 63. 12, 18 | 66. 26 | 72. 2, 18 | 92. 26 | 93. 15 | 98. 9 | 106. 9
huc. 16. 11 | 23. 23 | 24. 23 | 74. 26 | *& alibi.*
huic. 8. 23 | 10. 15 | 24. 19 | 32. 4 | *& alibi plur.*
hujus. 6. 12 | 10. 14 | 11. 26 | 12. 12 | *& alibi plur.*
hujusmodi. 95. 11
humanarum. 114. 20
humanitas. 10. 10
humanitate. 39. 18 | 51. 3 | 142. 15, 19
humanitatis. 152. 17
humaverunt. 107. 10
humili. 95. 4
humilia, *abjecta.* 2. 10
humiliore, *viliore.* 154. 19
humilis, *abjectus.* 10. 10
hunc. 28. 18 | 32. 11 | 40. 20 | 41. 8 | *& alibi.*
hyberna. 103. 19
hybernacula. 103. 24
hybernaculis. 91. 9
hyemabat. 103. 23
hyemale. 71. 3
hyematum. 91. 1 | 103. 9 | *bus.*
hyeme. 148. 10
hyems. 101. 20
Hyſtaſpis *n. p.* 116. 4

I.

JAcens. 95. 18
jacentem. 44. 6
jacet. 69. 20 | 99. 9
jacta. 133. 29
jactarentur. 144. 9
jam. 3. 5 | 9. 12 | 15. 24 | 25. 4 | *& alibi plur.*
jam-tum, *ex eo tempore.* 43. 23
januâ. 134. 17
januam. 33. 24
ibi, *adverb. quietis.* 4. 11 | 9. 28 | 16. 8 | 17. 10 | *& alibi plur.*
ibidem. 4. 16
Iceta, *n. p.* 113. 1
ictus. 117. 7
id. 2. 4 | 4. 1, 4, 18 | 6. 4 | *& alibi quam plur.*
idem. 6. 7 | 9. 2 | 14. 20 | *& alibi plur.*
ideo. 39. 23 | 92. 25 | 121. 14
idonea. 4. 12
idoneam. 14. 22
idoneo. 8. 3
idoneum. 15. 2 | 55. 22 | 75. 8 | 141. 12
ierat, *venerat.* 133. 19
igitur. 45. 10 | 76. 9 | 86. 10 | 91. 7 | 92. 7 | 124. 22 | 142. 11 149. 5
ignem. 40. 21
ignes. 104. 18, 24
ignis. 104. 3
ignominiâ. 66. 27
ignorabat. 70. 27
ignorans. 34. 18
ignorantiâ. 95. 14
ignorantiæ. 85. 1
ignorare. 20. 7 | 156. 17
ignorarent. 71. 26
ignoſco. 78. 26
ignotam. 69. 6
ignoti. 94. 19
ignotus. 17. 3
iis. 6. 1 | 70. 4 | 82. 17 | 90. 23 | *& alibi.*
iidem. 30. 21 | 35. 12 | 37. 16 | 107. 3
iiſdem. 112. 2 | 139. 15
iit. 144. 16
illa. 5. 14 | 55. 30 | 80. 16 | *& alibi.*
illâ. 20. 2 | 67. 9 | 92. 30
illæ. 37. 18 | 55. 29
illam. 46. 10 | 77. 6
ille. 4. 6 | 9. 1 | 11. 18 | 14. 8 | *& alibi quam plur.*
illi. 4. 5, 24 | 28. 5 | 37. 16 | *& alibi.*
illis. 43. 18, 23 | 82. 12 | 93. 6
illius. 30. 15 | 48. 5 | 107. 15 | 141. 7 | 145. 19 | 148. 22
illo. 11. 8 | 22. 1 | 24. 28 | *& alibi.*
illò, *adv. illuc.* 91. 15
illorum. 4. 21 | 15. 23 | 17. 14 | 23. 20 | 67. 9 | 103. 17 | 108. 9
illos. 2. 12 | 10. 4 | 15. 13 | *& alibi.*
illuc, *adv.* 53. 16 | 92. 4 | 104. 25
illud. 18. 9 | 34. 22 | 39. 3 | *& alibi.*
illum. 18. 10, 19 | 37. 8 | *& alibi.*
illuſis. 132. 15
illuſtraretur, *celebraretur.* 11. 13
illuſtre. 20. 16 | 81. 16 | 116. 9
illuſtria. 64. 4
illuſtrior. 96. 4
illuſtriores. 51. 1
illuſtris. 121. 9 | 153. 16
illuſtriſſimum. 21. 13
imago. 9. 1
imaginem. 76. 2
imaginibus. 154. 7
imbueretur. 53. 9
imitari. 52. 7
imitator. 153. 13
imitatum. 42. 4
immerentes, *inſontes.* 57. 1
imminebant. 105. 11
imminere. 48. 18
imminuebant. 101. 1
immiſit. 128. 12
immoderatâ. 35. 2
immoderatiâ. 29. 10 | 39. 4
immortali 148. 21
immortalibus. 115. 11
immortalis. 83. 30
immolavit. 124. 11
immutata. 57. 3
imparatos. 90. 11
imparatum. 69. 27
impedimentis. 44. 2
impediretur. 8. 7 | 28. 21
impediri. 71. 11
impedivit. 47. 8 | 105. 2
impellantur. 70. 23
impendentem. 35. 4
impendere. 105. 11
impensâ. 64. 7
impenſis. 108. 9
imperabat. 23. 17 | 78. 10
imperante. 70. 21
imperare. 48. 4 | 103. 13 | 112. 2 | 113. 22

imperaret. 48. 15
imperaret, *exigeret*. 145. 9
imperat. 104. 1
imperata. 104. 12
imperator, *dux*. 27. 6 | 28. 15 | 32. 21 | 47. 6 | 83. 10 | 106. 34 | 121. 7 | 124. 10 | 125. 3 | 139. 3
imperatore. 43. 5 | 59. 7, 9 | 124. 23
imperatorem. 4. 1 | 58. 8 | 82. 21 | 93. 12 | 105. 1 | 120. 19
imperatores. 66. 10 | 92. 3 | 123. 3 | 135. 12
imperatori. 128. 9
imperatoriâ. 60. 3
imperatoribus. 29. 11 | 43. 2
imperatoris. 72. 5 | 79. 22 | 154. 16
imperatorum. 3. 2 | 67. 8 | 147. 22 | 148. 15
imperatum. 104. 33
imperavit. 133. 3 | 134. 19
imperia, *dominia*. 5. 11
imperia, *regna*. 118. 1
imperii. 6. 8 | 13. 14 | 20. 20 | 46. 13 | 47. 22 | 62. 6 | 69. 15 | 90. 4 | 99. 18 | 100. 5 | 102. 18 | 103. 2 | 106. 1 | 117. 11 | 121. 3 | 125. 1 | 131. 20 | 142. 12
imperii, *dominationis*. 10. 3 | 27. 15
imperii, *principatus*. 20. 16
imperiis. 10. 1 | 54. 25 | 98. 13
imperio. 4. 18 | 9. 7 | 36. 11, 12 | 48. 25 | 69. 14, 21 | 84. 6 | 89. 5 | 102. 3 | 102. 16 | 114. 3 | 116. 3 | 129. 2 | 130. 20
imperiosa. 86. 9
imperite. 114. 2
imperitus. 81. 9
imperium, *dominatum*. 4. 18
imperium, *dominium*. 9. 3 | 30. 12 | 53. 23 | 94. 2
imperium. 15. 11 | 54. 2 | 65. 3 | 81. 20 | 82. 4, 8 | 90. 12 | 109. 4 | 113. 4 | 114. 1 | 122. 2
impertiri, *incumbere*. 140. 5
impetrâsset. 26. 11 | 100. 14
impetraverint. 120. 18
impetravit. 90. 15
impetu. 39. 8 | 72. 1
impetum. 61. 7 | 74. 2 | 83. 13 | 90. 28 | 104. 16
impetus. 59. 19
impiger. 64. 2
impium. 112. 11
implacabile. 73. 20
implicatus. 50. 1
implicitum. 24. 29
implicitus. 28. 16 | 95. 19
imponere. 115. 2
impositum. 75. 3
imposuit. 53. 4 | 101. 23
impotentem, *immoderatum*. 30. 7
imprimis, *adverb*. 20. 17 | 69. 11 | 94. 7 | 140. 4
imprudens. 32. 13
imprudente. 49. 16
imprudentem. 69. 27 | 103. 31
imprudenter. 124. 19
imprudentes. 30. 11 | 104. 26
imprudentiâ. 55. 25
imprudentiam. 82. 3
impugnare. 44. 5 | 83. 33
impulit. 8. 2 | 24. 17 | 47. 4
impulsu. 85. 3
impune. 74. 10 | 115. 13
imputamus 30. 2
in, *cum accusat*. 5. 7 | 6. 18, 19 | 7. 1, 3 | 8. 11 | *& alibi quàm plur.*
in, *cum ablat*. 1. 4, 9 | 2. 3, 5, 7, 9, 14, 15 | *& alibi quam plur.*
in, *erga*. 70. 31
in, *pro*. 138. 13
in, *per*. 117. 15
in, *inter*. 118. 1 | 121. 1 | 128. 2
inanes. 39. 7
incendio. 13. 9 | 40. 16 | 41. 4 | 60. 2
incendit. 101. 19 | 123. 15 | 128. 11
incendium. 41. 1
incensis. 9. 18
incensus. 9. 14 | 31. 3 | 83. 15 | 105. 15
incepta. 4. 1
incepto. 56. 3
incideret. 148. 5
incidisset. 96. 5
incidit. 51. 17
incidit, *accidit*. 144. 27
incipiam. 84. 12
incipiebat. 138. 14
incisum. 35. 9
incitabat. 141. 1
inclinatæ. 88. 17
incognitum. 78. 25 | 139. 6
incolas. 4. 3
incolebant. 5. 1 | 27. 17 | incolebat. 103. 25
incolens. 69. 21
incolerent. 5. 12 | 6. 3
incolis. 125. 8
incolumem. 81. 15
incolumes. 101. 23
incolumitatem. 148. 12
incolunt. 68. 2
incommodis. 149. 14
incommodum, *intempestivum*. 118. 13
inconsideratior. 49. 1
incredibile. 130. 2
incredibili. 112. 18 | 116. 12
incuriâ. 155. 15
incurrentes. 61. 8
inde. 7. 1 | 16. 14 | 17. 10 | 25. 17 | *& alibi*.
index. 24. 21
indicâsset. 24. 18
indicaret. 143. 13
indicent. 45. 9
indicerent. 16. 10
indici. 24. 19
indicio. 24. 17 | 31. 16 | 113. 3 | 152. 23
indicium. 21. 7
indidem. 79. 18
indigebat. 44. 7
indigentem. 118. 11
indigerent. 94. 5
indigeret. 28. 23 | 123. 11
indigna. 110. 16
indignarentur. 53. 2
indigne. 97. 2
indignum. 70. 29
indiguerunt. 147. 4
indiguisset. 156. 3
indiligens. 143. 5
indixerant. 47. 12
indixerunt. 33. 20
indixisse. 91. 24
indixissent. 28. 9

indixit. 43. 12 | 68. 22
indoles. 97. 6
inducebatur. 47. 18
inducere. 131. 11
induciarum. 90. 25
inducias. 90. 13, 16
inductum. 129. 5
indulgebat. 62. 21
indulgendo. 53. 8 | 141. 24
indulgente. 140. 3
indulgentiâ. 153. 7
indulgeret. 51. 8
indulsit. 30. 4 | 116. 14 | 147. 2
induſtria. 87. 5 | 139. 16
induſtriâ. 11. 5 | 91. 2 | 97. 11 | 139. 1 | 149. 18
induſtriæ. 150. 25
induſtriam. 98. 11
induxit. 33. 14
inermes. 56. 14, 21
inermis. 126. 3
inertiâ. 152. 15
inèſt. 79. 20
ineunte. 33. 11
ineuntis. 10. 14
inexercitatæ. 99. 13
infamatum. 41. 8
infamem. 83. 25
infamia. 2. 10
infamiâ. 33. 34
infectis, *non peractis*. 9. 21
inferior. 73. 10
inferre. 5. 7 | 59. 13 | 122. 6 | 124. 1
inferret. 11. 24
inferri. 25. 15 | 71. 22
infeſtiſſimus. 105. 9
infeſto, *inimico*. 121. 6
inficiandum. 123. 2
inficias. 84. 5
infimis. 142. 3
infimos. 104. 16
infinitas. 155. 9
infinitum. 74. 16
infirmiſſimos. 14. 29
infirmum. 99. 6
infoderunt. 25. 17
ingenii, *prudentiæ*. 38. 2
ingenii. 41. 18 | 76. 6 | 79. 20 | 197. 3 | 140. 7
ingenio. 52. 16
ingenium. 50. 7
ingratæ. 66. 20
ingratiis, *adv.* 13. 21
ingratorum. 28. 8 | 112. 13
ingratum. 102. 12
ingratus. 115. 2
injecit. 55. 3
injecit, *intulit*. 128. 13
injecta. 95. 4
injectus. 34. 4
inierat. 156. 29
injiceret. 60. 4
injiciant. 104. 21
iniit. 31. 3
iniit, *ſuſcepit*. 133. 1
inimica. 23. 19
inimicâ. 100. 7
inimici. 30. 22 | 34. 20 | 55. 23 | 33. 24 | 106. 6 | 146. 16
inimicis. 34. 16
inimiciſſimos. 70. 26 | 102. 6
inimiciſſimum. 130. 19 | 134. 9
inimicitiam. 74. 12
inimicitias. 138. 6 | 148. 27
inimicitiis. 85. 8
inimicos. 35. 11 | 85. 20
inimicum. 18. 1 | 37. 13 | 55. 22
inimicus. 148. 1
initio. 10. 16 | 26. 1 | 36. 4 | 43. 12 | 86. 3, 10 | 88. 4 | 107. 5 | 113. 13, 17 | 133. 29 | 156. 4
initium. 43. 15 | 52. 3
initurum. 39. 27
injuriam. 148. 28
injurias. 49. 3 | 77. 16 | 81. 6
injuriarum. 102. 2
injuſtè. 15. 26
innocentiæ. 19. 8 | 20. 7
innocentes. 80. 18
innixus. 156. 12
innoxium. 10. 13
inopiâ. 6. 5
inopiam. 103. 25 | 141. 19
inopis. 94. 14
inopinanti. 69. 11
inopinata. 110. 16
inopinatas. 54. 13
inquit. 39. 2 | 45. 6 | 43. 24 | 48. 2 | 60. 14, 15 | 78. 21 | 79. 4 | 79. 23, 30 | 83. 22 | 87. 6 | 93. 5 | 105. 19 | 106. 5, 7 | 108. 8 | 110. 16 | 124. 8, 13 | 142. 25 | 156. 12
inſciente. 106. 28
inſcientibus. 132. 13
inſciis. 56. 26 | 68. 26
inſcitiam. 82. 3
inſequebantur. 146. 19
inſerviens. 33. 2
inſerviſſe. 41. 16
inſerviunt. 41. 18
inſidiari. 73. 23 | 109. 5
inſidiarum. 74. 17
inſidias. 25. 5 | 39. 14 | 55. 30 | 68. 19 | 73. 26 | 129. 4
inſidiati. 130. 5
inſidiatorem. 117. 12
inſidiatores. 73. 30 | 74. 4
inſidiis. 73. 22 | 127. 5 | 134. 8
inſignius. 91. 3
inſolens. 114. 16
inſolentiâ. 92. 28
inſolentiam. 79. 29
inſtabat. 34. 17
inſtans. 23. 22
inſtaret. 83. 11
inſtantibus, *præſentibus*. 11. 11
inſtiterit. 148. 20
inſtitit. 100. 11
inſtituerat. 124. 15 | 131. 19 | 151. 17
inſtituerunt. 35. 24
inſtituit, *decrevit*. 139. 8
inſtitutis. 91. 2
inſtitutis, *legibus*. 1.9 | 92. 6
inſtituto. 145. 11
inſtituto, *conſuetud*. 2. 4
inſtitutum. 65. 9
inſtructa. 94. 14
inſtructâ. 8. 4 | 83. 11 | 103. 8
inſtrui. 14. 30
inſuetus. 55. 10
inſulâ. 5. 3 | 9. 13 | 17. 8 | 27. 18
inſulæ. 4. 4 | 27. 14 | 28. 16 | 113. 16
inſulam. 4. 9 | 54. 9 | 62. 7 | 66. 8
inſulas. 5. 4 | 9. 6 | 119. 8
inſulis. 46. 4
integriore. 104. 29
integritas. 107. 14
intellectu. 56. 20 | 152. 6
intellexit. 25. 5

intelligebant. 34. 21 | 104. 8
intelligebat. 72. 9 | 99. 19 | 103. 28 | 105. 10 | 119. 13
intelligerent. 14. 28 | 35. 12
intelligeret. 12. 6 | 20. 3 | 103. 21
intelligi. 8. 19 | 54. 2 | 77. 1 | 84. 8 | 98. 7 | 100. 7 | 129. 7 | 133. 30 | 144. 2 | 148. 22
intemperans. 33. 4
intemperantiâ. 20. 22 | 103. 15
inter. 4. 17 | 7. 9 | 12. 18 | 19. 7 | *& alibi.*
intercedebat. 155. 21
intercedere. 155. 22
intercederet. 144. 4
interceſſerat. 50. 15
interceſſiſſe. 153. 7
interceſſit. 155. 10
interdici, *prohiberi.* 121. 14
interdiu. 86. 11
interdum. 77. 17 | 155. 12
interea. 15. 14
intereſſe. 103. 18
interfecerant. 85. 13
interfecerunt. 41. 2
interfeciſſent. 6. 23 | 43. 10 | 133. 10
interfeciſſet. 80. 14 | 106. 17 | 106. 35
interfecit. 59. 10 | 75. 10 | 129. 6
interfecti. 87. 7
interfectis. 13. 8 | 68. 4
interfecto. 55. 4 | 97. 13 | 100. 11 | 106. 19 | 112. 15 | 124. 24 | 141. 8
interfectoribus. 145. 17
interfectum. 68. 13 | 88. 18 | 131. 17
interfecturum. 74. 9
interfectus. 20. 15 | 45. 15 | 56. 24 | 63. 18 | 116. 17 | 118. 10 | 141. 6
interficere. 68. 19 | 73. 22 | 99. 2 | 112. 19
interficeret. 71. 17
interfici. 106. 3
interficiant. 40. 14
interficiendi. 35. 23
interficiendum. 40. 12 | 55. 1, 26 | 112. 4 | 133. 1
interficit. 72. 2
interficitur. 100. 22
interfuerit. 114. 12
interfuimus. 151. 7
interfuit. 20. 12
interierit. 53. 14 | 134. 28
interierunt. 12. 16
interiiſſet. 6. 2
interiit. 68. 19 | 117. 7
interim. 14. 6, 34 | 15. 9 | 24. 8 | 51. 17 | 62. 9 | 75. 5 | 93. 8 | 94. 3 | 99. 4 | 109. 17 | 112. 15 | 119. 8
interimendum. 41. 5
interimere. 102. 6
interiore. 2. 16
interioribus, *ſecretis.* 124. 6
interire. 26. 18 | 122. 11
interirent. 120. 22
interiret. 25. 9
interiret, *abſumeretur.* 11. 18
interitu. 82. 24 | 131. 16
interitum. 84. 6 | 148. 18
interiturum. 6. 5
internecionem. 99. 4
internuncios. 36. 5
interponens. 15. 7
interponere. 86. 17
interpoſuit. 141. 21 | 147. 10
interpretantur. 142. 6
interrogaretur. 60. 13
interſerens. 6. 22
inteſtinum, *internum.* 120. 12
inteſtinum. 156. 7
intimâ. 147. 1 | 149. 6
intimam. 36. 2 | 97. 5 | 147. 21
intimè. 144. 1
intimis. 47. 5
intimus. 50. 10
intra. 71. 20 | 93. 1 | 133. 25
intrârat. 94. 12
intrare. 63. 9 | 72. 12
intrârunt. 56. 16
intrâſſent. 68. 9
introierit. 54. 2
introiiſſet. 56. 25
introiit. 38. 9
introitum. 25. 12
intromiſſi. 56. 15
intuebatur. 147. 19
intuens. 34. 18 | 55. 15 | 61. 7
intuerentur. 15. 26 | 94. 20
intulerunt. 86. 8
intuli. 17. 18
intulit. 116. 10
intuuntur. 62. 25
invadit. 72. 1
invadunt. 56. 17
invaſit. 11. 25
invectus. 80. 10
inveheretur. 115. 9
invenerat. 13. 9
inveniſſet. 55. 22
inventum. 61. 2 | 101. 9
inventuros. 134. 13
inveteraſcere. 141. 24
inveteratâ. 103. 12
inveteratam. 111. 7
invictus. 83. 22 | 129. 11
invideant. 45. 7
invidia. 62. 23
invidiâ. 54. 25 | 62. 28 | 103. 2 | 105. 3 | 112. 9 | 123. 6
invidiæ. 28. 8 | 34. 20 | 53. 3
invidiam. 15. 30 | 28. 4 | 37. 25 | 45. 3 | 62. 22 | 70. 17 | 81. 8, 19 | 102. 17
invidus. 66. 18
inviolatus. 79. 8
inviſa. 56. 18
invitaret. 151. 3
invitis. 113. 22
invitiſſimi. 145. 6
invito. 100. 13
invocatos. 29. 1
inutile. 15. 23
jocans. 155. 12
joco. 77. 14
jocoſe. 33. 17
Iones, *n. patron.* 61. 23
Ioniâ, *n. p.* 5. 10
Ioniæ. 46. 18 | 68. 23
Ioniam. 35. 17 | 36. 17 | 49. 9
Jaſon, *n. p.* 67. 1
Jovi, *n. p.* 31. 8 | 124. 10
Jovis. 31. 10 | 155. 13
Iphicratenſes. 59. 17
Iphicrate, *n. p.* 66. 16
Iphicratem. 59. 13 | 60. 9 | 66. 13
Iphicrates. 63. 2
Iphicratis. 66. 2 | 67. 8
ipſa. 24. 7
ipſâ. 149. 14
ipſam. 14. 19 | 120. 16

ipſarum. 5. 10
ipſe. 4. 16 | 5. 9 | 9. 23 | 15. 18 | *& alibi plur.*
ipſi. 32. 12 | 42. 5 | 50. 12 | 56. 20 | 74. 30 | 78. 13 | 93. 6 | 106. 18 | 134. 12 | 147. 5
ipſis. 6. 7, 11 | 38. 17 | 54. 6 | 75. 15 | 124. 4 | 148. 23
ipſius. 30. 17 | 48. 12 | 50. 15 | 73. 7 | 90. 26 | 131. 17
ipſo. 60. 4 | 74. 28 | 86. 14 | 133. 6
ipſorum. 1. 7 | 6. 9 | 15. 26 | 103. 20 | 104. 9
ipſos. 6. 9 | 74. 29 | 130. 5
ipſum. 39. 15 | 74. 3 | 83. 14 | 91. 23 | 131. 7 | 145. 3 | 150. 14 | 153. 2
irâ. 88. 15
iraſci. 81. 7 | 153. 8
iratus. 92. 15 | 138. 10
iræ. 35. 13 | 92. 16
ire. 73. 28 | 126. 3 | 144. 20
irent. 7. 10
iret. 101. 26
iri. 151. 1
irridendum. 133. 20
irridentes. 4. 5
is. 7. 3 | 9. 1 | 11. 1 | 17. 15 | *& alibi.*
Iſmeniâ, *n. p.* 88. 7
iſtâ. 79. 31
iſtis. 45. 7
iſto. 106. 5
Iſtro, *n. p.* 5. 8
iſtud. 79. 4 | 106. 6
ita, *ſic.* 17. 12 | 30. 16 | 31. 13 | 32. 13 | 53. 14 | 75. 10 | 96. 2 | 102. 11 | 118. 9
ita, *adeo.* 22. 5 | 28. 14 | 71. 6 | 86. 2 | 86. 9 | 109. 9 | 110. 8 | 114. 10
ita. 36. 21 | 119. 13 | 124. 17 | *& alibi.*
Italiâ, *n. p.* 54. 4 | 123. 5 | 129. 8 | 139. 16 | 146. 8 | 149. 17 | 151. 19
Italiæ. 124. 1
italiam. 35. 1 | 54. 11 | 122. 6 | 125. 7, 10 | 126. 4 | 131. 12 | 132. 17 | 143. 1 | 147. 20
Italica. 139. 10
Italicis. 139. 6
Italicum. 113. 8
itaque. 6. 10 | 7. 18 | 8. 11 | 9. 23 | *& alibi plur.*
itaque, *ſicque.* 34. 23
itaque, *ergo.* 92. 19
itaque, *idcirco.* 99. 20
ita ut. 88. 1 | 142. 1 | 154. 7
item. 77. 14 | 117. 7 | 130. 10, 20
iter. 14. 10 | 40. 12 | 70. 1 | 73. 30 | 74. 3 | 85. 2 | 86. 14 | 91. 9 | 92. 8 | 104. 3 | 104. 26 | 125. 8
iterum. 27. 9 | 59. 11 | 129. 4, 13 | 138. 6
itinera. 126. 2
itinere. 25. 3 | 70. 15 | 103. 8 | 127. 2
itineri. 104. 17
itineribus. 99. 21 | 101. 2
itineris. 103. 30
ituras. 99. 20
iturum. 91. 12
juberet. 106. 13
jubet. 40. 20 | 56. 10 | 63. 10 | 70. 6 | 71. 23
jucundiſſimum. 151. 9
jucundiſſimus. 152. 19
judex. 83. 8
judicabat. 11. 11
judicamus. 116. 3
judicandum. 150. 16
judicare. 80. 13 | 150. 5 | 152. 20 | 155. 19
judicari. 1. 9 | 24. 6 | 78. 7 | 107. 2 | 135. 13 | 143. 24 | 148. 24 | 152. 15
judicârit. 48. 8
judicârunt. 3. 6
judicârunt, *damnâr.* 131. 7
judicâſſet. 11. 5
judicatum. 31. 16 | 141. 14
judicatus. 146. 15
judicavit. 14. 11
judicent. L. 3
judicet. 103. 18
judiciis. 66. 22 | 147. 18
judiciis. 11. 7 | 109. 1
judicio. 60. 12 | 66. 19 | 83. 9 | 110. 11 | 111. 4 | 152. 15
judicium. 82. 14 | 110. 4 | 144. 16
jugera. 45. 8
jugerum. 45. 5
jugulatus. 106. 29
iviſſet. 95. 1
Julium. 148. 18 | 149. 20
jumenta. 101. 16 | 104. 29
jumentis. 114. 14
jumentorum. 128. 10
jumentum. 101. 10
Juniam, *ſup. famil.* 153. 20
junctis. 114. 14
junctus. 145. 4
jura. 67. 7
jurare. 56. 1 | 124. 16
jurâſſet. 105. 6
juravit. 90. 15
jure. 15. 21 | 43. 4 | 88. 6 | 138. 9
juris. 27. 3 | 139. 2
jus. 134. 12 | 144. 16
jusjurandum. 90. 18 | 124. 17
juſſerat. 82. 8
juſſerit. 48. 10 | 148. 21
juſſis, *ſubſt.* 92. 2
juſſiſſet. 51. 16
juſſit. 15. 16 | 17. 2 | 53. 8 | 66. 24 | 69. 10, 14 | 73. 29 | 95. 13 | 102. 21 | 106. 26 | 124. 16 | 143. 3 | 146. 9 | 156. 11
juſſu. 67. 6 | 68. 8 | 71. 16 | 91. 23
juſſus. 109. 24 | 131. 22
juſtitiâ. 4. 18 | 20. 22
juſtitiæ. 20. 17 | 116. 13
juſtus. 10. 6 | 20. 1, 8
juvare. 94. 4
juvit. 141. 14
juxta. 24. 2 | 39. 3 | 65. 13 | 68. 1 | 117. 5 | 157. 4

L.

LAbeone, *n. p.* 135. 1
labor. 107. 15
laborarint. 86. 21
labore. 13. 18 | 41. 16 | 47. 1 | 60. 5 | 149. 18
laborem. 33. 4 | 106. 11
labores. 115. 5
laboribus. 134. 28
laboriosius. 150. 4

labo-

laborioſus. 33. 1 | 64. 2
Lacedæmona, *n. p.* 31. 12
Lacedæmonem. 7. 7 | 15. 5 | 25. 3 | 28. 12 | 35. 10
Lacedæmoni. 2. 6
Lacedæmonii. 8. 10 | 14. 12, 28 | 15. 8 | 16. 2, 9 | 20. 21 | 22. 11 | 23. 19 | 28. 8 | 30. 5, 6 | 31. 5 | 35. 14 | 36. 13 | 47. 2 | 62. 10 | 65. 5 | 81. 5 | 83. 2 | 85. 6 | 94. 1, 3
Lacedæmoniis. 7. 5 | 16. 16 | 20. 20 | 30. 2 | 31. 17 | 39. 21, 26 | 40. 8 | 47. 5, 12 | 48. 17 | 59. 18 | 80. 4 | 83. 12 | 84. 3 | 89. 4 | 90. 4, 14 | 91. 24 | 93. 8
Lacedæmoniorum. 12. 14 | 13. 14 | 15. 11, 17, 19 | 23. 6 | 24. 2, 16 | 28. 11 | 30. 10 | 31. 4 | 36. 4 | 37. 2 | 38. 16 | 39. 16 | 44. 11 | 46. 5 | 48. 25 | 59. 10 | 81. 2 | 83. 31 | 86. 6 | 87. 10
Lacedæmonios. 15. 25 | 38. 21 | 41. 18 | 42. 1 | 48. 8 | 81. 17 | 82. 20
Lacedæmonius. 85. 1 | 116. 1 | 135. 9
laceſſivit. 119. 5
Laco, *n. patronym.* 64. 10 | 90. 18 | 91. 16
Lacon. 40. 7
Lacone. 90. 13
Laconicam. 65. 2
Laconum. 85. 5 | 87. 18 | 94. 10
lachrymans. 37. 10 | 110. 15
lacrymârit. 37. 13
lachrymis. 143. 13
lædebat. 148. 28
lædendo. 146. 18
læſam. 112. 9
lætitia. 37. 20
lætitiæ. 65. 8
Lamachus, *n. p.* 33. 22
Lamprus, *n. p.* 76. 13
Lampſacum, *n. p.* 18. 14
Laphyſtii, *n. p.* 119. 8
Laphyſtio. 115. 5
Laphyſtius. 115. 1
lapide. 117. 7
lapidem. 25. 12 | 157. 4
lapideâ. 35. 9
largitione. 9. 3 | 11. 18 | 121. 16
largitionibus. 144. 12
laſſitudine. 75. 3
laſſitudinem. 104. 28
latam. 82. 6
latebat. 75. 3 | 103. 5 | 147. 23
latere. 93. 24
latet. 29. 10
Latinè. 142. 22
Latini, *adject.* 142. 20
latiſſimè. 104. 18
laturum. 23. 5
laudanda. 6. 16
laudando. 41. 12
laudatione. 93. 21
laudaturi. 147. 19
laudavit. 93. 19
laude. 59. 18 | 76. 2 | 138. 18 | 148. 10
laudem. 112. 9 | 116. 11
laudes. 114. 17
laudi. 2. 5 | 77. 4
laudibus. 2. 7 | 32. 6 | 41. 9 | 55. 12
laudis. 65. 10 | 144. 4
laus. 10. 12 | 42. 3 | 87. 15 | 92. 12
laute 62. 21
lautus. 151. 2
laxavit. 24. 12
lectîcâ. 127. 4
lectîculâ. 157. 2
lectione. 151. 10
lecto, *ſubſt.* 56. 16
lectores. 30. 19 | 154. 13
lectoribus. 75. 13
lectorum. 85. 1
legat. 103. 17 | 152. 26
legati. 14. 33 | 15. 9, 15 | 80. 20 | 81. 1 | 108. 5 | 124. 2 | 130. 12 | 131. 2 | 134. 3, 16 | 144. 29
legationem. 14. 32
legationes. 50. 15
legationis. 88. 5
legationum. 81. 2
legatos. 14. 30, 31 | 15. 17, 27 | 16. 4 | 23. 20 | 31. 11 | 62. 15 | 73. 17 | 109. 21 | 134. 8
legatus. 80. 8 | 87. 21
lege. 82. 5 | 115. 3
legem. 44. 17, 18
legendum. 32. 12
legent. 1. 3
legerat. 22. 4
legeret. 155. 7
legi, *ſubſt.* 82. 12
legibus. 19. 4 | 23. 24 | 26. 4 | 65. 7 | 110. 3 | 112. 1 | 115. 7 | 144. 12
legimus. 72. 6
legis. 82. 16
legiſſet. 32. 6
legitimam. 20. 9
legitimis. 110. 11
Lemnii, *n. patronym.* 4. 5
Lemnum, *n. p.* 4. 3, 7, 22 | 5. 1
lenire. 54. 27
leniri. 105. 16
leonem. 105. 19
Leonidâ, *n. p.* 12. 14
Leonatus, *n. p.* 98. 16
Leotychide, *n. p.* 89. 3
Leotychidem. 89. 12
lepórem. 142. 21
leto, *morte.* 118. 4
levavit. 141. 19
Leucoſyri, *n. patron.* 61. 2
Leuctra, *n. p.* 82. 19 | 93. 8
Leuctricâ. 81. 4 | 86. 9
Leuctricam. 80. 20 | 83. 29 | 94. 1
leve. 1. 2 | 59. 2 | 151. 1
levia. 77. 3
levior. 156. 28
leviora. 75. 14
leviores. 58. 11
levis. 73. 4 | 152. 8
lex. 82. 4 | 153. 16
libenter. 62. 20, 24, 27 | 124. 12
libentiùs. 93. 24 | 101. 10
liberalis. 33. 1 | 152. 8
liberalitate. 28. 19 | 34. 7 | 148. 27
liberalitatem. 27. 3 | 148. 22
liberaliter. 32. 4 | 150. 2
liberaliùs. 62. 21
liberandæ. 5. 16
liberandam. 39. 22 | 86. 1
liberandarum. 87. 15
liberare. 42. 11
liberaretur. 20. 13
liberaret. 111. 6

liberari. 85. 9
liberata. 14. 12 | 48. 26
liberatorem. 57. 4
liberatum. 81. 14
liberatus. 17. 23 | 27. 1 | 109. 2
liberaverunt. 87. 11
liberavi. 80. 5
liberavit. 8. 24 | 64. 9
liber. 111. 2 | 154. 10
liberi, *adject.* 15. 1
liberi, *subst.* 60. 8, 9 | 68. 24 | 89. 10 | 100. 19 | 102. 7 | 107. 5 | 108. 6
liberis, *adject.* 62. 23
liberiùs. 11. 3 | 55. 13
liberos, *adject.* 6. 3
liberos, *subst.* 79. 28 | 80. 15 | 83. 26 | 88. 19 | 107. 12 | 117. 16 | 146. 20
liberrimè. 15. 20
libertate. 10. 9 | 43. 24
libertatem. 34. 5 | 42. 13 | 52. 13 | 82. 25 | 87. 8 | 112. 1 | 113. 16 | 115. 11
libet. 86. 17
libidinis. 94. 12
libidinosus. 33. 4 | 117. 9
librarii. 150. 18
libri. 135. 5, 11 | 139. 8
libris. 153. 20 | 154. 2
libro. 3. 1 | 52. 10
libros. 152. 23
librum. 32. 5, 11
licebat. 62. 26 | 89. 8 | 101. 3
licentiâ. 35. 3 | 103. 13, 15
licentiùs. 55. 5
liceret. 74. 10 | 79. 3 | 113. 6 | 115. 5, 7, 12
licet. 23. 24 | 26. 8
licitum. 33. 17 | 105. 9
ligna. 40. 15
ligneis. 12. 5
ligneum. 12. 8
Ligures, *n. patronym.* 127. 1
limen. 56. 16
lineas, *adject. ex lino.* 58. 13
linguâ. 5. 11 | 51. 5
linguæ. 33. 9
lis. 9. 25 | 66. 20
litem. 26. 2
litibus. 147. 6
literarum. 1. 6 | 84. 12 | 135. 10 | 139. 4 | 140. 4
literæ. 69. 18
literas. 22. 21 | 24. 15 | 47. 25 | 66. 15 | 101. 25 | 102. 10 | 140. 5 | 155. 6
literatissimi. 150. 17
literis. 17. 21 | 18. 6 | 24. 26 | 70. 26 | 135. 5 | 143. 6 | 155. 16
littore. 133. 26
loca. 4. 12 | 14. 24 | 39. 11 | 56. 7 | 74. 28 | 100. 13 | 103. 24, 30 | 126. 2
loci. 73. 5, 28
locis. 8. 5 | 28. 20 | 67. 19 | 70. 2 | 71. 10 | 72. 17 | 74. 27 | 91. 15, 18 | 101. 3 | 101. 18 | 104. 21 | 142. 9 | 155. 8
loco. 8. 3 | 12. 16 | 13. 2 | 14. 1 | 15. 1 | 17. 1 | 24. 16 | 25. 17, 18 | 31. 22 | 32. 11 | 57. 7 | 61. 5 | 72. 20 | 73. 9 | 97. 7, 10 | 101. 8, 20 | 119. 7 | 130. 18 | 133. 14 | 134. 13
locorum. 73. 11 | 81. 11 | 100. 1 | 120. 21 | 128. 8
locum. 2. 14 | 8. 8 | 24. 21 | 38. 6 | 39. 15 | 72. 15 | 73. 30 | 74. 29 | 75. 2, 7 | 81. 20 | 85. 17 | 89. 8 | 93. 16, 20, 22 | 97. 12 | 100. 5 | 106. 32 | 134. 12 | 144. 20
locum, *occasionem.* 119. 4
locus. 23. 17 | 74. 26
locupletari. 38. 10
locupletatis. 91. 1
locupletato. 36. 21
locupletavit. 4. 14 | 29. 3 | 122. 6
locupletia. 45. 9
locupletissima. 90. 27
longarum. 11. 27
longas. 48. 15
longè. 14. 25 | 38. 15 | 69. 23 | 70. 3 | 92. 9 | 103. 20
longinquiore. 13. 18
longiorem. 103. 27 | 104. 27
longiores. 58. 12
longis. 53. 24
longissimè. 15. 6
longiùs. 12. 15 | 141. 22
longo. 68. 28
Longo, *n. p.* 126. 9
longum. 129. 6
loquebantur. 43. 24 | 121. 10
loquentem. 51. 5
loquentes. 5. 11
loquerentur. 37. 28
loqueretur. 24. 22
loqui. 106. 4
loricarum. 58. 12
loro. 101. 12
Lucanis, *n. p.* 129. 4
lucidè. 84. 14
Lucii, *n. p.* 136. 3 | 143. 16 | 149. 15
Lucio, 131. 1, 9 | 138. 3 | 143. 11, 12
Lucium. 134. 4 | 148. 18 | 149. 20 | 156. 11
Lucius. 127. 9 | 141. 2
Luculli, *n. p.* 143. 16
Lucretii, *n. p.* 149. 21
lucri. 43. 1
luctando. 77. 8
Luctatio, *n. p.* 119. 9
lucus. 9. 13
ludo. 147. 28
ludos. 117. 4
lumbos. 156. 8
lumina. 114. 10
Lusitanos, *n. pat.* 139. 14
luxuria. 138. 13
luxuriâ. 54. 18
luxuriæ. 94. 12
luxuriam. 103. 20 | 108. 10
luxuriosè. 42. 4
luxuriosius. 23. 15
luxuriosus. 33. 4 | 117. 10
Lyci, *n. p.* 36. 9
Lyco. 56. 23
Lydiæ, *n. p.* 46. 19 | 68. 23
Lydorum. 73. 1
Lysander, *n. p.* 30. 3, 8 | 31. 23 | 32. 9 | 38. 15 | 39. 6
Lysandro. 32. 12 | 39. 4 | 46. 11 | 48. 27 | 90. 1
Lysandrum. 31. 12 | 38. 20 | 40. 3
Lysim, *n. p.* 76. 15
Lysimachus, *n. p.* 105. 12 | 107. 8 | 118. 2, 5

M.

MAcedo. 65. 18
Macedones. 96. 6 | 97. 1 | 99. 16 | 102. 14
Macedonis. 60. 7.
Macedoniâ. 109. 18
Macedoniam. 98. 16 | 100. 19 | 101. 26 | 102. 2, 4
Macedonum. 99. 15 | 102. 17, 19 | 105. 4 | 106. 36 | 109. 15 | 117. 1
Macrochir. 116. 8, 10
Macrontichos. 38. 8
maculavit. 25. 13
magis, 4. 18 | 8. 10 | 12. 13 | 14. 3 | *& alibi plur.*
magiſtratibus. 10. 2 | 130. 12
magiſtratu. 34. 25 | 63. 7 | 130. 25
Magiſtratui. 79. 2
magiſtratum. 15. 19 | 32. 10 | 38. 5 | 87. 3
magiſtratus. 15. 6 | 65. 15 | 86. 1 | 107. 13 | 153. 15 | 154. 7
magiſtratuum. 9. 3 | 11. 18 | 86. 19 | 92. 2
magna. 7. 9 | 10. 11 | 24. 2 | 45. 3 | 66. 5, 9 | 107. 15 | 141. 19
magnâ. 9. 19 | 16. 3 | 22. 5 | 27. 13 | *& alibi.*
magnæ. 53. 2 | 77. 4 | 86. 2 | 108. 4
magnam. 25. 12 | 27. 3 | 29. 7 | 32. 3 | *& alibi.*
magnarum. 53. 20
magnas. 26. 10 | 27. 7 | 46. 3 | 50. 9 | 62. 8 | 74. 13 | 99. 12 | 121. 16 | 122. 4 | 150. 2
Magneſiæ, *p.* 18. 11, 17 | 19. 1
Magnetem, *n. p. hominis.* 70. 29
magni. 46. 2 | 68. 4 | 103. 11 | 106. 34 | 110. 6 | 118. 1 | 137. 4
magnifice. 69. 12
magnificentiſſimum. 43. 7
magnificus. 150. 26
magnis. 2. 7 | 10. 14 | 18. 10 | 38. 4 | *& alibi.*
magnitudine. 32. 7 | 42. 10 | 58. 1 | 67. 14 | 118. 14
magnitudinem. 18. 4 | 100. 26
magnitudini. 77. 5
magnitudo, *ampl.* 2. 18
magno. 7. 5 | 14. 16 | 24. 29 | 25. 10 | *& alibi.*
magnoperè. 6. 15 | 23. 2 | 69. 10
magnos. 96. 4
magnum. 107. 2 | 108. 12
magnus. 3. 8 | 14. 16 | 21. 12 | 34. 3 | 69. 7 | 111. 4 | 117. 3 | 139. 3
Mago, *n. p.* 130. 11
Magonem. 130. 21, 22 | 131. 13 *bis.*
Magonis. 131. 16
majeſtas. 86. 9
major. 11. 8 | 34. 6 | 50 15 | 96. 3 | 143. 8
major, *antiquior.* 117. 14
majora. 22. 7 | 33. 10, 18
majore. 13. 18 | 16. 12 69. 24 | 70. 25 | 73. 13
majorem. 28. 15
majores. 22. 17 | 74. 23 | 91. 19
majori. 51. 19 | 71. 25
majoribus. 68. 10 | 76. 10 | 89. 4
majoribus, *natu.* 12. 10 58. 3
majoribus, *veteribus.* 140. 2
majorum. 1. 9 | 3. 3 | 50 6 | 66. 11 | 94. 11 | 144 11 | 153. 13
majus. 9. 3 | 48. 18 | 152. 17
mala. 17. 17
malâ. 71. 24
male. 5. 14 | 14. 4 | 15. 25 | 36. 3 | 55. 10, 11 | 66. 14 | 70. 24 | 71. 8 | 83. 25 | 103. 8 | 106. 16 | 108. 17 | 119. 3
malebat. 148. 29
maledicentiſſimi. 41. 11
maledici. 121. 11
maleficam. 94. 17
mali. 120. 12
malis. 129. 16 | 148. 13
malis, *verb.* 47. 24
malitioſè. 37. 28
mallent. 105. 8
mallet. 67. 4
mallet, *eligeret.* 122. 12
malo, *ſubſt.* 38. 2
malos. 83. 33 | 147. 17
maluit. 10. 13 | 40. 11 | 49. 6 | 63. 15 | 64. 11 | 113. 24
malunt. 56. 19
Mamercum, *n. p.* 113. 8
manceps. 144. 15
mandatam. 152. 10
mandatis. 48. 1
Mandroclem, *n, hominis.* 70. 29
manebant. 102. 10
manebat. 23. 26
manendi. 148. 17
manens. 101. 8
manere. 4. 17 | 13. 2, 10 | 40. 6 | 118. 7
manerent. 47. 3 | 113. 21
maneret. 47. 17 | 65. 10
manibus. 115. 4
Manlii, *n. p.* 135. 6
manſerunt. 18. 16
manſit. 52. 5 | 90. 17 | 100. 15 | 138. 11
Mantineam, *n. p.* 83. 10
manu. 22. 3 | 40. 17 | 67. 20 | 69. 3 | 71. 6 | 77. 13 | 116. 13 | 117. 8 | 148. 3
manu, *turbâ.* 4. 2 | 22. 5 | 38. 8 | 69. 27 | 72. 15
manu, *agmine.* 127. 7
manubiis. 28. 1
manum. 71. 12 | 73. 11 | 91. 18 | 97. 7 | 120. 2 | 126. 10
manum, *copias.* 53. 6
manum, *turbam.* 71. 1
manum, *pugnam.* 101. 3
manus. 55. 8 | 84. 1 | 112. 5
manus, *turba.* 7. 20 | 8. 16 | 87. 18
Marathona, *n. p. agri.* 7. 3
Marathonia. 8. 25
Marathoniâ. 14. 26
Marathoniam, *adject.* 12. 3
Marathonio. 14. 13
Marcelli, *n. p.* 154. 1
Marcello. 134. 29 | 137. 2

Mar-

Marcellorum. 154. 1
Marcellum 129. 5
Marci. 148. 18 | 152. 13 | 153. 20
Marco. 131. 1 | 134. 29 | 135. 3 | 137. 2 | 141. 8 | 145. 14 | 152. 19, 20 | 155. 16
Marcum. 129. 1, 5
Marcus. 136. 5 | 141. 2 | 143. 22 | 149. 5, 10
Mardonius, *n. p.* 20. 14, 19 | 22. 1
mare. 11. 21 | 37. 19 | 48. 13, 16 | 63. 14 | 65. 4 | 122. 3
mari. 11. 21 | 14. 1 | 20. 21 | 32. 21 | 37. 5 | 46. 3 | 65. 8 | 116. 10 | 119. 3 | 124. 1 | 131. 24 | 132. 22 | 148. 10
Marii, *n. p.* 152. 13
maritimam. 151. 18
maritimi. 20. 20 | 65. 6
maritimis. 48. 14 | 144. 9
maritimos. 11. 20
Marium, *n. p.* 141. 14
Marius. 141. 2
Massagetas, *n. p.* 116. 6
mater. 60. 8, 16 | 68. 20 | 101. 24 | 112. 10
materfamilias. 2. 13
matre. 67. 16 | 80. 15 | 153. 4
matrem. 25. 10 | 43. 22 | 60. 14 *bis* | 107. 11 | 148. 26
matricidas. 80. 14
matrimonio. 2. 3 | 26. 6 | 50. 3
matrimonium. 118. 6 | 121. 13
matris. 116. 14 | 153. 2
maturandum. 56. 3
maturavit, *accelleravit.* 63. 9
maturè. 141. 5
maxima. 10. 12 | 14. 15 | 92. 12 | 94. 7 | 114. 24
maximâ. 17. 4 | 83. 9 | 157. 3
maximam. 27. 13 | 34. 11 | 54. 12 | 74. 26 | 91. 26
maximarum. 105. 16 | 155. 20
maximas. 113. 5 | 114. 18 | 122. 4
maximè. 3. 4 | 7. 11 | 12. 2 | *& alibi.*
maximi. 55. 6 | 67. 10 | 68. 27 | 86. 1
Maximi, *n. p.* 154. 2
maximis. 36. 21 | 56. 13 | 58. 8 | 116. 9
maximo. 47. 14 | 53. 22 | 69. 17 | 77. 13 | 113. 16 | 124. 10
Maximo, *n. p.* 137. 2
maximos. 104. 19 | 106. 17 | 115. 6 | 125. 5
maximum. 30. 5 | 32. 10 | 55. 3 | 73. 4 | 87. 2 | 147. 12
maximus. 72. 7 | 89. 9
Maximus, *n. p.* 128. 7
me. 17. 25 | 18. 3 | 48. 1 | *& alibi.*
meâ. 79. 4
meæ. 48. 3
meam. 17. 19 | 45. 8
medebor. 84. 15
Medi, *n. p.* 23. 14
Mediam, *n. p.* 103. 8
Medicâ, *n. p.* 23. 13
medici. 51. 22 | 156. 4
medicinâ. 156. 3
medicis. 51. 18
medicos. 52. 1
medimnus. 142. 2
mediocri. 150. 17
mediocris. 150. 25
Medis, *n. p.* 103. 23
meditaretur. 91. 22 | 122. 6
Medus, *n. p.* 22. 2
mei. 108. 8
meis. 108. 9
mel. 96. 1
meliora. 58. 7
meminerat. 148. 31
memor. 134. 25 | 148. 1
memoria. 20. 16 | 35. 9 | 65. 10 | 107. 15 | 131. 16
memoriâ. 61. 1 | 67. 10 | 76. 7 | 115. 4 | 148. 29
memoriæ. 19. 5 | 22. 22 | 32. 15
memoriæ, *posteritati.* 135. 7
memoriam. 14. 15 | 18. 15 | 19. 10 | 65. 14 | 81. 14 | 112. 21 | 116. 9
mendacium. 152. 4
Meneclide, *n. p. homin.* 79. 30
Meneclidem. 79. 17
Meneclides. 79. 27 | 80. 1
Menelai, *n. p.* 95. 18
Menesthea, *n. p.* 60. 12
Menestheus. 66. 1
mens. 92. 30
mensam. 95. 13
menses. 101. 17 | 151. 4 | 156. 6
mensibus. 14. 10 | 82. 7
mensuræ. 56. 5 | 142. 1
mente. 48. 21 | 89. 11 | 92. 7 | 112. 2 | 129. 13 | 124. 18
mentione. 134. 5
mentionem. 33. 13 | 36. 6 | 79. 10 | 121. 14 | 133. 28 | 152. 24
mentiretur. 77. 14
meo. 52. 10
mercede, *lucro.* 2. 7
mercenarii. 97. 9
mercenarii, *stipendiarii.* 120. 14
mercenarios. 111. 13
mereri. 108. 15
meridiem. 28. 1
meritis. 17. 11 | 45. 1 | 47. 16 | 102. 12
merito. 60. 15 | 141. 17
meritum. 24. 28
meruit. 137. 1
Messena, *n. p.* 83. 5 | 87. 20
metallis. 11. 18 | 26. 10
metimur. 96. 5
metiri. 152. 2
metui. 113. 24
metui, *infinit.* 56. 19
meum. 156. 20
meus. 124. 8
Micythe, *n. p.* 79. 1
Micythum. 78. 18
Micythus. 78. 20
migrare. 156. 22
mihi. 17. 18 | 18. 2 | 45. 6 | 48. 2 | 79. 31 | 83. 28, 29 | 106. 8 | 124. 14 | 156. 16, 17.
miles. 43. 5
Milesius, *adject.* 6. 7
militare. 68. 2
militares. 101. 8
militari. 20. 16 | 58. 1, 6 | 59. 16 | 73. 29 | 79. 21 | 107. 10

militaris. 10. 12 | 27. 3 | 46. 9 | 64. 2 | 107. 14
milites. 9. 2 | 55. 9 | 59. 1, 17 | 63. 8 | 99. 16, 21, 25 | 111. 13 | 120. 14
militibus. 43. 2 | 55. 6 | 91. 1
militum. 4. 15 | 7. 18 | 39. 4 | 55. 13, 20 | 67. 17 | 71. 9 | 73. 6 | 81. 10, 13 | 103. 10 | 104. 28 | 105. 3 | 133. 12 | 137. 3
mille. 7. 18 | 11. 26 | 64. 6, 8 | 73. 8
millia. 6. 21 | 7. 4, 19 | 8. 12 | 11. 27 | 27. 8 | 45. 5 | 72. 22 | 73. 4, 7 | 92. 26 | 120. 21 | 130. 3 | 143. 10 | 146. 8 | 151. 4
millibus. 22. 3, 4 | 54. 24 | 68. 4 | 79. 14
millium. 11. 28 | 12. 1 | 59. 15 | 120. 15
Miltiade, *n. p.* 10. 9
Miltiadem, *n. p.* 3. 12
Miltiades, *n. p.* 4. 2, 8 | 5. 14, 16 | 6. 13 | 7. 9, 11 | 8. 1 | 9. 17 | 10. 1 | 16. 1
Miltiadi. 8. 19, 23 | 9. 6
Miltiadis. 26. 13
Minervæ, *n. p.* 25. 7 | 92. 13
minimè. 29. 5 | 104. 3 | 113. 21 | 117. 9
minimùm. 50. 9
minor. 14. 16
minor, *junior*. 125. 2
minore. 76. 12 | 86. 13 | 103. 2
minorem. 70. 16
minoris. 138. 1
minuant. 104. 19
minuerent. 92. 21
minui. 40. 20
minuitur. 146. 15
minùs, *adverb.* 4. 14, 20 | 11. 2, 10 | 13. 15 | *& alibi.*
Minutio, *n. p.* 131. 9
minutis. 58. 9
Minutium, *n. p.* 129. 2
mira. 10. 10
mirabatur. 133. 21
mirabile. 101. 16
mirabiles. 114. 24
mirabili. 7. 20
mirabiliter. 57. 2
mirandum. 29. 5 | 47. 18
mirari. 92. 19 | 106. 1
mirum. 60. 15
miſcere, *turbare*. 22. 6
miſeranda. 56. 19
miſerant. 4. 21 | 15. 28
miſererentur. 110. 8
miſericordia. 57. 5
miſericordiâ. 17. 8
miſerunt. 7. 2, 7 | 12. 3 | 14. 30 | 16. 4 | 22. 15 | 23. 20 | 31. 12 | 40. 3 | 62. 15 | 131. 6 | 134. 8
miſiſſe. 17. 16 | 102. 10
miſiſſent. 47. 4
miſiſſet. 70. 11 | 101. 25
miſit. 7. 18 | 13. 17 | 22. 23 | 27. 9 | 40. 11 | 53. 4 | 66. 13, 15 | 69. 9, 12 | 70. 12 | 109. 21 | 125. 6 | 146. 8 | 148. 5 | 155. 6
miſſa. 35. 1
miſſæ. 69. 18
miſſarum. 152. 26
miſſi, *ſunt*. 3. 9 | 12. 13 | 15. 15
miſſi, *erant*. 24. 12
miſſi. 40. 13
miſſis. 41. 2
miſſos. 131. 3
miſſum. 51. 4
miſſum, *fieri*. 106. 3
miſſuros. 14. 32
miſſurum. 73. 17
miſſus. 28. 15 | 31. 14 | 47. 20 | 48. 14 | 111. 7 | 112. 18
miſſus, *eſſet*. 34. 26
Mithridates, *n. p.* 74. 26 | 75. 1
Mithridati, *n. p.* 70. 9
Mithridatis. 74. 8
Mithrobarzanem, *n. p.* 71. 16, 21
Mithrobarzanes. 71. 12
mittas. 22. 27
mittere. 3. 7 | 15. 13 | 49. 11
mitteret. 90. 8 | 155. 7
mitteretur. 40. 2 | 121. 7
mittit. 23. 3 | 70. 20 | 71. 5 | 72. 12 | 74. 14 | 133. 15
mittunt. 74. 30
Mitylenæi, *n. patron.* 45. 5
Mnemon, *n. p.* 116. 8, 13
mobilis. 66. 18
mobilitate. 54. 14
Mocillam, *n. p.* 148. 18
moderatæ. 66. 28
moderatè. 114. 10
moderatione. 151. 14
modeſtiâ. 3. 3 | 92. 1
modeſtus. 77. 12
modica. 150. 27
modii. 142. 1
modo, *ſubſt.* 4. 22 | 14. 14 | 27. 1 | 54. 8 | 55. 20 | 63. 5 | 74. 15 | 75. 14 | 77. 2 | 112. 8 | 129. 6 | 134. 20 | 139. 13 | 150. 20 | 153. 22 | 155. 25
modò, *adv.* 39. 25 | 56. 2 | 83. 29 | 95. 5 | 99. 20 | 109. 11 | 112. 5 | 114. 6 | 147. 2
modò, *nunc.* 120. 1 | 155. 11
modò, *ſolum.* 138. 17
modò, *tum.* 147. 25 *bis.*
modum. 58. 11 | 77. 15
modus. 79. 11 | 142. 1
mœnia. 93. 1 | 113. 15
mœnibus. 7. 10 | 12. 5 | 13. 10 | 14. 19
moleſtus. 145. 9
moliebatur. 65. 18
moliretur. 40. 1
molitus *eſſ.* 30. 9
Moloſſorum, *n. p.* 16. 10
momenti. 38. 27
moneo. 39. 3
moneretur. 109. 6
monſtraret. 75. 9
montem. 99. 9
montes. 104. 17
montis. 8. 3
montium. 8. 6
monuit. 16. 17 | 68. 21
monumenta. 18. 16
monumento. 57. 7 | 157. 4
mora. 47. 24
moram, *partem*. 59. 10
morandi. 4. 8
moraretur. 138. 5
moraturus. 155. 8
moratus. 62. 20 | 143. 4
morbi. 156. 7
morbo. 19. 1 | 114. 10 | 116. 16 | 117. 3 | 118. 8 | 127. 2

morbum. 28. 16 | 51. 17 | 95. 19 | 156. 3, 17
morbus. 156. 28
more. 23. 14, 20 | 26. 12 | 33. 12 | 34. 14 | 44. 13 | 47. 21 | 48. 5 | 74. 10 | 110. 13 | 144. 11
morem. 52. 8 | 69. 25
mores. 23. 12 | 50. 12 | 75. 14 | 121. 16 | 149. 1 | 151. 12 | 154. 14
mores, *consuetud.* 2. 1
moribus. 1. 7 | 2. 11 | 41. 19 | 63. 3 | 75. 16 | 76. 6 | 139. 18 | 144. 13
moribus, *legibus.* 2. 4 | 121. 13
moriens. 89. 13. | 98. 3 | 143. 19
morior. 83. 22
moris. 153. 13
mors. 29. 6
mortalibus. 49. 1
morte. 18. 18 | 25. 13 | 54. 19 | 57. 2 | 71. 9 | 82. 4, 18 | 112. 14
mortem. 31. 16 | 63. 9, 18 | 66. 22 | 99. 5 | 106. 34 | 110. 14 | 148. 26 | 149. 21
mortiferum. 83. 18
mortui. 25. 14
mortuo. 60. 9
mortuos. 29. 4
mortuum. 19. 1 | 40. 9 | 41. 5 | 107. 9 | 135. 1
mortuus. 25. 17 | 28. 17 | 89. 11 | 98. 7
morum. 33. 6 | 121. 12 | 133. 25
mos. 15. 15 | 89. 4
motu. 101. 11
motus. 23. 22
motus, *subst.* 58. 11 | 101. 14
motus, *eff.* 48. 7
movebatur. 50. 15
moveri. 53. 3
moveri, *transferri.* 12. 9
moverentur. 106. 28
moveret. 13. 15 | 90. 30 | 101. 27
movisset. 73. 10
movit. 145. 2
mulctabat. 82. 4
mulctaretur. 44. 18
mulctârunt. 85. 7
mulctati. 86. 4
mulctatur. 23. 8
mulctatus *est.* 9. 25 | 20. 2 | 28. 6 | 82. 18
mulctatus, *esset.* 26. 5
muliebri. 41. 4
mulier. 41. 3
mulieres. 55. 31
multa. 17. 7 | 18. 8 | 20. 17 | 31. 24 | *& alibi.*
multæ, *subst.* 66. 23
multas. 16. 3 | 36. 17, 19 | 48. 23 | 61. 1 | 138. 13 | 156. 1
multi. 3. 8 | 42. 11, 14 | 45. 7 | 53. 2 | 56. 27 | 92. 29 | 93. 2 | 105. 23 | 116. 1 | 117. 17, 18 | 135. 7
multimodis. 18. 18
multiplicandis. 141. 25
multis. 6. 13 | 8. 5 | 32. 5 | 47. 1 | *& alibi.*
multitudine. 13. 1 | 71. 10 | 92. 30 | 101. 5 | 131. 24 | 133. 2, 9 | 134. 17
multitudinem. 4. 13 | 20. 3 | 122. 11 | 133. 5
multitudini. 6. 8 | 34. 3
multitudinis. 111. 2
multitudo. 14. 1 | 56. 25 | 72. 18 | 81. 10 | 102. 19
multò. 2. 15 | 17. 19 | 18. 7 | 28. 14 | *& alibi.*
multo, *adject.* 47. 1 | 86. 9 | 88. 19
multorum. 34. 2 | 53. 19 | 123. 7 | 144. 17 | 152. 14
multos. 29. 3 | 33. 16 | 34. 7 | 72. 2 | 111. 8 | 130. 7
multum. 10. 1 | 11. 7 | 15. 10 | *& alibi.*
munditiam. 150. 27
munera. 45. 9 | 94. 7 | 95. 8 | 108. 4 | 143. 2
munere. 24. 3
muneri. 22. 23 | 45. 6 | 95. 17 | 134. 14 | 146. 8
muneribus. 18. 10 | 48. 12 | 50. 10 | 91. 6
Munichiam. 43. 25
municipio. 136. 1
muniendum. 15. 3
munierat. 113. 18
munierunt. 35. 16
muniit. 126. 2
munire, *ſtabilire.* 117. 12
munirent. 12. 5
munita. 14. 24
munitam. 69. 21
munitas. 71. 2
munitiones. 101. 19
munitionis. 15. 10
munitiora. 56. 7
munitiſſimum. 43. 14
munitum. 53. 23 | 54. 3
munivit. 43. 25
munus. 68. 2 | 130. 17 | 142. 11
muri. 14. 34 | 15. 4 | 66. 24
muris. 15. 22 | 93. 11 | 120. 20
muros. 9. 12 | 14. 20, 30 | 48. 27 | 66. 26
murum. 12. 8
muſicam. 1. 4
muſicen. 75. 15
muſicis. 76. 12
mutat. 104. 25
mutationibus. 152. 28
mutavit. 23. 13 | 58. 8, 13 | 94. 10 | 151. 14
Mutinam, *n. p.* 146. 11
mutuis. 74. 19
Mycalen, *n. p. montis.* 27. 9
myſteria. 34. 13
Myuntem, *urbi.* 18. 15

N.

NActi. 14. 22
nactus. 9. 3 | 94. 17
nactus, *conſequutus.* 138. 4
nactus, *lapſus.* 156. 3
nam. 2. 15 | 3. 10 | 4. 15 | 6. 1 | *& alibi quam plur.*
namque. 8. 5, 23 | 9. 39 | 16. 1 | *& alibi plur.*
nando. 63. 17
narrare. 136. 5
nata. 112. 4 | 154. 22
natalem. 114. 25
natali. 114. 24
natantem. 63. 15
natas. 26. 13
nati. 18. 8 | 68. 16 | 117. 17
natione. 22. 2 | 67. 16
nationes. 123. 4 | 132. 2

nati-

nativum. 142. 21
nato. 124. 9 | 155. 2
natos. 51. 21 | 80. 18 | 118. 15
natu. 25. 10 | 58. 3 | 65. 15 | 66. 11 | 72. 7 | 89. 9
natum. 80. 14 | 83. 27 | 84. 5 | 150. 22
natura. 32. 15 | 33. 11 | 156. 24
naturâ. 73. 5 | 153. 9
naturâ, *indole*. 143. 16
naturæ. 116. 16
naturali. 43. 1
naturalis. 146. 14
naturam. 8. 20 | 33. 6 | 94. 16
natus. 32. 16 | 41. 6, 10 | 50. 1 | 57. 9 | 67. 17 | 68. 12 | 76. 9 | 111. 6 | 117. 14 | 142. 20
natus *esset*. 41. 14
natus *est*. 11. 1
navale. 133. 6
navali. 20. 12 | 49. 6
navalibus. 36. 15
navalis. 11. 22
nave. 133. 9, 19
naveis. 53. 4
navem. 17. 3, 9 | 52. 18 | 56. 8 | 63. 10, 15 | 69. 26 | 79. 9 | 131. 3 | 133. 8, 23
naves. 8. 15 | 12. 7, 9 | 36. 15 | 38. 18 | 39. 7 | 48. 15, 23 | 131. 5, 15 | 133. 16, 27, 31
naufragio. 131. 17
naufragium. 15. 25
navi. 37. 6 | 66. 12
navibus. 4. 6 | 9. 10, 18 | 27. 11 | 28. 15 | 30. 1 | 38. 22 | 53. 23, 24 | 66. 14 | 131. 9, 22
navis. 17. 7 | 63. 12
navium. 6. 20 | 9. 5 | 11. 19, 27 | 12. 17 | 13. 3 | 14. 2, 14 | 27. 19 | 48. 26 | 133. 2
nautica. 39. 3 | 133. 33
Naxum, *n. p. inf.* 17. 4
ne, *ut. non.* 5. 16 | 23. 3 | 28. 24 | 30. 18 | *& alibi plur.*
ne, *quominus*. 6. 7 | 8. 8 | 13. 1 | 14. 23 | 25. 7 | 51. 23 | 109. 7 | 112. 5
ne, *ut*. 9. 17 | 13. 1 | 14. 7 | 16. 9 | *& alibi.*
ne, *non*. 15. 17 | 24. 16, 27 | 58. 3 | *& alibi.*
ne, *num*. 60. 14 | 73. 25 | 124. 12
nec. 24. 28 | 33. 3 | 43. 21 | 91. 11 | 105. 6 | 150. 28
necessaria. 148. 22
necessario. 71. 15
necessario. 37. 8
necessariorum. 23. 1
necesse. 17. 18 | 47. 25 | 62. 20 | 141. 20 | 155. 22 | 156. 14
necesse *est*. 83. 30 | 97. 11
necessitate. 17. 6
necessitudine. 137. 7
necessitudinem. 50. 12 | 155. 3
necis. 146. 5
necne. 105. 20
Nectanebe, *n. p. hominis*. 95. 16
Nectanebum, *n. p.* 62. 5
nefas. 2. 4 | 24. 20 | 34. 23 | 81. 7 | 153. 8
negabat. 106. 26
negare. 28. 24 | 51. 10 | 134. 10
negarent. 14. 22
negaret, *recusaret*. 120. 4
negat. 19. 1 | 55. 30
negatum. 37. 24
negavit. 26. 17 | 48. 11 | 82. 14 | 93. 2 | 109. 8
negligendum. 73. 25
negligenter. 37. 27
negocium. 40. 14
negotia. 152. 14
negotii. 48. 13 | 106. 19 | 152. 11
negotio. 93. 6
negotium. 55. 21 | 56. 14 | 72. 10
neminem. 42. 9 | 44. 6 | 51. 4 | 54. 5 | 75. 11 | 95. 5 | 102. 3 | 109. 11 | 125. 9 | 144. 15, 18
nemini. 2. 9 | 46. 13 | 124. 17 | 147. 15 | 148. 16
nemo. 2. 17 | 10. 10, 15 | 12. 6 | 24. 11 | *& alibi plur.*
nemo, *non*. 69. 7
Neoclus, *n. p. hominis*. 10. 16
Neoptolemus, *n. p.* 100.
nepos. 66. 26
nepotes. 117. 17
neptis. 154. 22
Neptuni. 24. 20
neque. 2. 1, 15, 16 | 4. 14, 18, 19 | *& alibi quam plur.*
Neroni, *n. p.* 155. 2
Neronis. 137. 4
nescio. 9. 13 | 41. 11 | 42. 13 | 111. 5.
nesciret. 55. 16
neve. 44. 14, 18 | 75. 14
neutram. 150. 28
neutri. 71. 28
Nicanor, *n. p.* 109. 9
Nicanorem. 109. 5
Nicanori. 110. 2
Nicias, *n. p. hominis*. 33. 21
niger. 68. 28
nihil. 1. 6 | 6. 11 | 8. 15 | 13. 22 | *& alibi plur.*
nihilo. 68. 23 | 74. 17 | 130. 9 | 156. 28
nihilominus. 15. 8 | 143. 6
nihilo secius. 47. 13 | 48. 1 | 55. 31
nil. 44. 6
Nilum, *n. p.* 100. 22
nimia. 86. 18
nimiâ. 103. 15
nimiam. 38. 2
nimis. 60. 5
nisi. 1. 7 | 2. 15, 16, 17 | 7. 5 | *& alibi plur.*
nitebatur. 109. 16
nitebatur, *impellebat*. 7. 12
nitendo. 152. 9
niterentur. 85. 18
niteretur. 6. 9
nitida. 101. 6
nobile, *celebre*. 10. 12
nobilem. 50. 5
nobiles. 15. 13 | 22. 18 | 35. 3 | 102. 14 | 138. 12
nobili. 50. 1
nobilibus. 100. 12
nobilis. 2. 6 | 140. 9
nobilissimas. 93. 4
nobilitate. 42. 14
nobilitatus *est*. 58. 2
nobilius. 8. 16
nobis. 154. 11

nobiſcum. 93. 5
nocendi. 119. 4
nocere. 34. 21
nocte. 33. 23 | 104. 22 | 128. 10
noctem. 17. 8
noctes. 70. 1
noctibus. 130. 2
noctu. 13. 16 | 40. 15 | 45. 14 | 99. 3 | 128. 8 | 148. 5
nocturno. 9. 14
nociſſent. 92. 20
nolebat. 23. 17
noli. 142. 25
nolite. 45. 6
nolle. 38. 21
nollet. 17. 21
nolo. 45. 7 | 78. 24 | 168. 9
noluerat. 146. 7
noluerunt. 63. 16
nolui. 156. 17
noluimus. 115. 17
noluiſſe. 38. 1
noluiſſem. 79. 6
noluiſſent. 81. 9
noluiſſet. 144. 22
noluit. 15. 6 | 34. 27 | 38. 7, 26 | 82. 7 | 93. 10 | 112. 19 | 113. ● | 142. 6
nomen. 10. 12 | 51. 3 | 107. 4
Nomentanum, *n. p.* 151. 19
nomina. 22. 12 | 76. 14
nominatim. 3. 12
nominantur. 5. 4
nominatur. 85. 3
nominavit. 139. 14
nomine. 4. 18 | 26. 6 | 79. 24 | 89. 5 | 102. 20 | 115. 8 | 116. 1,15 | 144. 15
nomini. 130. 19
nominibus. 139. 15
nominis. 103. 2
non. 1. 1, 2, 8, 9 | 2. 6, 13 | 3. 4 | *& alibi quam plur.*
nonaginta. 145. 9
nondum. 70. 13 | 105. 19
nonnihil. 135. 4
nonnulla. 43. 4 | 115. 9
nonnullæ. 27. 14
nonnullam. 94. 18
nonnullas. 9. 8
nonnulli. 25. 15 | 49. 13 | 56. 26 | 112. 8 | 121. 9 | 142. 6
nonnullis. 147. 16 | 151. 1
nonnullorum. 104. 7
nonnullos. 22. 19
nonnunquam. 112. 13
Nora, *n. p. loci.* 101. 7
nos. 1. 9 | 2. 10 | 18. 18 | 19. 10 | 79. 14 | 93. 6, 7 | 97. 8 | 116. 3 | 135. 11 | 151. 9 | 154. 12
noſmet ipſi. 93. 6
noſtè. 48. 12
noſtrâ. 80. 4
noſtram. 18. 15 | 77. 3 | 149. 22
noſtri. 8. 20 | 39. 5 | 92. 4 | 103. 14
noſtris. 2. 4, 11 | 75. 15
noſtrorum. 39. 4
notæ. 28. 9
notat. 74. 28
notans. 153. 21
notata. 153. 17
notavit. 139. 15
notior. 107. 14
notitiæ. 154. 3
notitiam. 56. 15
notus. 84. 10
nova. 58. 7 | 145. 11
novâ. 8. 4 | 71. 23 | 133. 31
novas. 138. 13
novem. 66. 23 | 121. 8 | 124. 9
noverant. 94. 20
novi. 103. 22
novis. 113. 14 | 130. 6, 26
noviſſimo. 97. 14
novitatem. 69. 6
novum. 61. 7
nox. 87. 6
noxiis. 56. 26
nubilis. 78. 9
nudatum. 75. 6
nulla. 2. 6 | 5. 13 | 7. 17 | 8. 16 | 11. 8 | 47. 24 | 107. 15 | 144. 4 | 146. 16 | 153. 16
nullâ. 94. 14 | 149. 12 | 154. 17 | 156. 1
nullæ. 59. 5
nullam. 38. 28 | 42. 15 | 45. 3 | 81. 13 | 148. 8 | 151. 18 | 153. 6
nullas. 68. 18 | 148. 27
nulli. 29. 2 *ter.*
nullis. 13. 8 | 146. 14
nullius. 23. 4 | 38. 27 | 79. 31 | 114. 6 | 117. 10, 12 | 144. 14 | 149. 7
nullo. 55. 20 | 105. 10 | 113. 23 | 128. 4 | 145. 15
nullos. 151. 17
nullum. 21. 6 | 24. 4 | 29. 2 | 39. 15 | 54. 2 | 94. 12 *bis* | 121. 4 | 138. 17 | 144. 16 | 145. 4 | 147. 7 | 152. 17
nullus. 114. 3 | 155. 10
num, *ſi non.* 134 20
numen. 90. 22
numerarent. 78. 13
numeratam. 64. 10
numero. 5. 13 | 8. 9 | 9. 1 | 14. 14 | 45. 5 | 56. 12 | 67. 17 | 73. 24 | 81. 13 | 92. 20 | 93. 23 | 141. 2 | 148. 4
numerum. 8. 14 | 30. 13 | 73. 4 | 150. 3
numerus. 3. 8 | 59. 15 | 120. 15
Numidæ, *n. p.* 130. 4
numine. 114. 21
nummis. 28. 23
nunc. 8. 22 | 17. 23 | 67. 10 | 99. 17 | 115. 10 | 130. 20 | 152. 31 | 154. 12
nunciaret. 7. 7 | 13. 17 | 69. 8
nuntiatum. 48. 17 | 73. 23
nuncientur. 70. 24
nuncii. 5. 14
nuncio. 17. 23 | 23. 22 | 49. 12 | 62. 19 | 72. 8 | 99. 20 | 149. 19
nuncios. 101. 25
nuncium. 66. 13 | 70. 12
nuncius. 34. 25 | 91. 23
nunquam. 15. 29 | 28. 20 | 37. 8 | 40. 20 | *& alibi plur.*
nupſerat. 141. 8
nupta, *erat.* 112. 4 | 143. 21
nuptiarum. 149. 10
nuptias. 143. 22
nuptiis. 149. 9
nuptum. 22. 25 | 50. 5 | 53. 8
nupturam. 26. 19
nuſquam. 7. 5 | 58. 5

nu-u.

nutu. 30. 17
Nyſæum, *n. p.* 50. 4

O.

O. 110. 15
ob. 8 21 | 16. 1 | 26. 3 | 46. 3 | *& alibi.*
obducta, *clauſa.* 128. 10
obediat. 70. 25
obedirent. 82. 12
obeſſe. 34. 11 | 72. 17
obeundo. 51. 2
objecit, *oppoſuit.* 128. 8
objectu. 128. 12
objiceret. 79. 28
obiiſſet. 115. 13
obiit. 9. 28 | 41. 6 | 52. 2 | 57. 8 | 116. 7
obitum. 67. 9 | 118. 1 | 124. 23
oblitum, *obliviſcor.* 75. 5
oblivionis. 44. 18
obliviſceretur. 102. 2
obliviſci. 148. 29
obnixo. 61. 6
obortis. 104. 24
obruebatur. 53. 10
obruit, *texit.* 74. 28
obrutus *eſt.* 21. 13
obſcuriora. 67. 13
obſecrare. 52. 6
obſecraret. 156. 24
obſequendi. 141. 13
obſequio. 54. 27
obſeratis. 56. 16
obſervantia. 144. 24
obſidebantur. 81. 11
obſidem. 15. 14 | 109. 8
obſidendam. 113. 19
obſideretur. 134. 21
obſideri. 46. 12 | 85. 9
obſides. 130. 15, 17
obſidione. 35. 16 | 64. 9 | 81. 14 | 83. 6 | 87. 10 | 101. 17
obſignatur. 32. 7
obſiſtere. 92. 10
obſoleti, *nimis frequentis.* 8. 22
obſoleto. 95. 5
obſonii. 95. 11
obſonium. 18. 15
obſtinatione. 156. 26
obſtitiſſet. 56. 11
obſtitit. 6. 7 | 47. 9
obſtruxerunt. 25. 8
obtemperare. 112. 2
obterebant. 112. 10
obteſtationibus. 122. 10
obtigit. 137. 6
obtinebat. 87. 3 | 102. 16
obtinere. 113. 6 | 144. 20
obtineret. 4. 21 | 54. 11 | 113. 23 | 138. 9
obtinuerat. 10. 5
obtinuiſſet. 106. 33
obtinuit. 137. 9 | 140. 2
obtrectârunt, *criminati ſunt.* 19. 7
obtrectatio. 105. 7 | 123. 7 | 144. 4 | 155. 21
obtrectatorem. 79. 17
obtuliſſet. 85. 17
obviam, *adverb.* 7. 10 | 36. 22 | 127. 8
obvii. 104. 17
obvius. 110. 14
occaſio. 39. 4
occaſione. 119. 5
occaſionem. 5. 16 | 52. 13
occaſum, *mortem.* 107. 4
occiderunt. 87. 11
occîdit. 127. 6 | 128. 1
occîdunt. 57. 2
occiſis. 83. 14
occiſo. 121. 15 | 145. 12
occiſus. 31. 15 | 117. 5 | 118. 4 | 122. 8
occuli, *celari.* 39. 12
occultâſſet. 30. 23
occupandæ. 87. 11
occupantem. 127. 7
occuparent. 12. 14
occuparet. 101. 27
occupâſſent. 93. 20
occupâſſet. 111. 13
occupat. 70. 31
occupationes. 155. 9
occupatos. 134. 22
occupaturos. 91. 10
occupatus. 38. 16 | 130. 8
occupaverunt. 83. 31
occupavit. 85. 3
occurram. 84. 15
octo. 72. 23
octogeſimum. 108. 11
octoginta. 95. 1 | 138. 15
oculis. 105. 22 | 112. 24
oculorum. 114. 10 | 127. 2
oculos. 34. 8 | 62. 20
odio. 53. 5, 22 | 57. 5 | 66. 20 | 74. 20 | 113. 2 | 124. 7 | 147. 30
odioſa. 33. 17
odiſſe. 147. 17
odium. 30. 5 | 55. 20 | 73. 20 | 105. 21 | 108. 12 | 111. 2 | 122. 8 | 123. 8
Œdipum, *n. p.* 80. 14
offenderat. 108. 16
offenderet. 90. 11 | 141. 11
offendit. 145. 4
offenſâ. 55. 13
offenſione. 9. 19 | 143. 18 | 145. 7
offenſionem. 55. 20
offenſum. 28. 25
offerrent. 86. 5
officia. 4. 20 | 143. 7 | 144. 21
officii. 148. 2
officinis. 91. 2
officio. 47. 17 | 102. 9 | 143. 2 | 144. 25
officium. 9. 7 | 27. 16 | 68. 17 | 93. 3 | 97. 10 | 141. 26 | 147. 7
oleaginis. 45. 2
olim. 8. 22 | 77. 4
Olympiæ, *n. p.* 2. 8 | 37. 9
Olympias, *n. p.* 101. 24
Olympiodoro, *n. p.* 76. 44
Olynthios, *n. patronym.* 64. 4
Olynthum, *n. p.* 85. 2
omittam. 123. 13
omittit, *relinquit.* 104. 16
omne. 18. 5 | 92. 24
omnem. 82. 10 | 84. 1
omnes. 7. 1 | 10. 4, 7, 11 | 12. 16 | *& alibi plur.*
omni. 9. 10 | 21. 12 | 39. 22 | 53. 18 | 59. 16 | 101. 2 | 124. 24 | 142. 10 | 150. 26
omnia. 1. 8 | 2. 10 | 9 | 30. 17 | *& alibi.*
omnibus. 1. 8 | 17. 3 | 16 | 31. 18 | *& alibi.*
omninò. 86. 5 | 109. 10
omnis. 21. 5 | 73. 5 | 20
omnium. 3. 4 | 6. 16 | 20 | 9. 31 | *& alibi.*
onerariarum. 11. 27
onerariis. 53. 23
Onomarcho, *nomen*

cii apud Perſas. 105. 26 | 106. 4
onuſti. 36. 21
ope. 31. 4
opem. 81. 13 | 102. 7 | 112. 16 | 147. 24
opera. 29. 2 | 46. 1 | 68. 5 | 79. 22 | 137. 4
operâ. 30. 4 | 34. 8 | 35. 17 | 37. 1, 14 | 47. 19 | 59. 8 | 68. 9 | 82. 11 | 130. 19
operæ. 143. 4
operam. 15. 6 | 49. 8 | 68. 26 | 77. 5 | 90. 13 | 113. 20 | 124. 3
operam, *ſtudium.* 136. 2
operibus. 9. 10, 18
operit. 132. 8
opes, *copiæ.* 8. 17
opes. 36. 3 | 40. 10 | 43. 23 | 49. 5 | 81. 3 | 86. 3 | 92. 27
opibus. 9. 9 | 38. 4, 11 | 48. 20 | 60. 10 | 105. 12 | 112. 20 | 113. 22 | 141. 14, 19
opinio. 23. 26 | 91. 13 | 107. 1
opinione. 43. 23 | 91. 20
opinionem. 5. 1 | 9. 15 | 38. 2 | 71. 23 | 147. 15
opinor. 143. 11
opis. 28. 23
oportere. 14. 23 | 24. 6 | 25. 15 | 43. 21
opperiebatur, *expectabat.* 54. 4
opperitur, *expectat.* 104. 28
oppida. 5. 13 | 121. 1
oppidanis. 9. 15
oppidi. 56. 7 | 85. 3
oppido. 7. 3 | 9. 12, 22 | 28. 16 | 33. 23 | 45. 14 | 54. 9
oppidum. 12. 11 | 18. 16 | 27. 7 | 93. 12 | 117. 6
opportuniſſimo. 14. 1
oppoſitam. 15. 24
oppoſitus. 65. 18
oppoſuerat. 99. 10
oppreſſam. 42. 12 | 111. 6, 8
oppreſſas. 43. 9
oppreſſit. 130. 5
oppreſſo, *victo.* 5. 13
oppreſſurum. 13. 20 | 18. 10 | 69. 27 | 103. 31
opprimendâ. 19. 2
opprimendam. 16. 6
opprimendi. 39. 5 | 52. 18
opprimendos. 85. 20
opprimendum. 70. 18 | 99. 6
oppriment. 93. 7
opprimere. 14. 5 | 54. 27
opprimeret. 34. 5
opprimi. 73. 21
opprobria. 80. 17
opprobrio. 48. 3
oppugnabant. 63. 6
oppugnandâ. 64. 5
oppugnando. 9. 22
oppugnare. 44. 1
oppugnarent. 83. 2
oppugnaret. 93. 2, 11 | 117. 6
oppugnârunt. 120. 16
oppugnatoribus. 9. 15
oppugnatum, *ſupinum.* 53. 25 | 99. 11
oppugnavit. 87. 19
optimâ. 68. 29 | 150. 12
optimas. 50. 8
Optimates. 54. 21 | 55. 9 | 109. 17
optimatibus. 147. 16
optimatum. 36. 7 | 109. 14 | 144. 6
optime. 24. 28 | 48. 12
optimi. 150. 18
optimis. 150, 1, 11
optimo. 124. 10
opulentiâ. 27. 19
opulentiſſimo. 92. 4
opulentium. 62. 25
opum. 53. 20 | 118. 11 | 123. 11
opus, *ſubſt. indecl.* 7. 8 | 11. 9 | 78. 22 | 104. 8 | 145. 2
opus. 15, 1, 8
orâ. 36. 18
oracula. 31. 5
oraculi. 4. 2
orare. 24. 27
oraret. 156. 23
oratio. 31. 16
oratione, *ſermone.* 9. 9
oratione. 11. 9 | 79. 17 | 80. 10 | 81. 3 | 156. 21
orationes. 139. 7
orationis. 32. 22
orator. 139. 3
oravit. 115. 4
orbis. 78. 24 | 142. 12 | 155. 24
Orchomeniis, *n. patron.* 31. 14
ordiamur. 42. 7
ordiendum. 10. 16
ordinatæ. 59. 8
ordine. 74. 1 | 153. 21 | 154. 15
ordinem. 89. 9
ordinis. 145. 19
ordinum. 151. 3
ore. 114. 6
Oreſtem, *n. p.* 80. 13
origine. 140. 1
originem. 153. 18
origines. 139. 10
oriens, *veniens.* 4. 8
oriretur. 66. 9 | 106. 25
oris. 32. 22 | 140. 7
ornamento. 51. 7
ornamentum. 145. 5
ornarentur. 91. 4
ornatiſſimum. 91. 7
ornata. 28. 1
ornatum, *ſubſt.* 95. 5 | 107. 4
ornatus, *ſubſt.* 69. 6 | 95. 5
ornatus, *adject.* 79. 17
ornatus, *inſtructus.* 126. 3
ornavit. 69. 1 | 116. 12 | 153. 15
ornavit, *locuplet.* 11. 22
oro. 142. 25
orta. 139. 10
ortâ. 54. 19
ortus, *partic.* 136. 1 | 153. 22 | 154. 16
oſculans. 156. 23
oſſa. 19. 3 | 100. 19 | 107. 11
oſtendens. 52. 19 | 133. 16
oſtenderit. 37. 14
oſtendimus. 88. 4 | 90. 2 | 106. 31 | 147. 24
oſtendiſſet. 134. 22
oſtendit. 47. 22 | 78. 21
oſtentationem. 153. 11
ὀσφρησιμάν. 28. 6
otii. 79. 24
otium. 85. 17 | 113. 16 | 121. 3

P.

PAbulum. 104. 2
pace. 14. 17 | 44. 16 | 133. 18
pacem. 28. 13 | 36. 13 | 38. 21 | 44. 12 | 54. 10 | 65. 7 | 73. 14 | 79. 22 | 100. 14 | 120. 3 | 130. 14
paci. 65. 9 | 119. 11
pactione. 90. 16
pactionibus. 54. 16
pacto. 4. 24
Padum, *n. p.* 26. 8 | 129. 13
palàm. 57. 2 | 91. 10 | palæstrâ. 79. 27
palæstræ. 77. 5
Pamphilio, *n. p.* 131. 23
Pandartes, *n. p.* 70. 19
panem. 18. 13
Paphlagoniæ, *n. p.* 68. 11
Paphlagoniam. 70. 31
Paphlagonis, *n. patronym.* 68. 15, 20
Paphlagonum. 73. 1
par. 34. 10 | 71. 18 | 79. 15 | 96. 3 | 133. 3 | 142. 4
par, *decus.* 121. 10
par, *conveniens.* 147. 19
parabant. 146. 20
parabis. 124. 20
parare. 39. 26 | 71. 4 | 150. 25
pararet. 40. 12 | 69. 18 | 102. 8
parari. 74. 23
parat. 74. 12
parati. 74. 3
paratis. 103. 2
paratum. 69. 27
paratus. 78. 23 | 104. 5
parcat. 23. 4
parcere. 44. 4
parcerent. 15. 1 | 71. 28
parêbat, *obediebat.* 69. 22
parèmus, *obedimus.* 153. 9
parens, *obediens.* 49. 12
parens, *pater.* 54. 18
parente, *patre.* 33. 15 | 147. 5
parentibus. 11. 2 | 112. 3
parêre, *obedire.* 34. 27 | 103. 13 | 131. 19
parerent, *obedirent.* 102. 10
pareret, *gigneret.* 75. 2
parem, *æqualem.* 103. 21
pares, *æquales.* 10. 15 | 13. 13
Paræcacis, *n. p. loci.* 103. 7
pari. 5. 3 | 13. 2 | 14. 14 | 22. 6 | *& alibi.*
paria. 103. 17
Parii, *Parum incolentes.* 9. 16
Pario, *adject.* 9. 29
paritur. 79. 24
parmâ. 58. 10
pars. 13. 3
parsimoniâ. 41. 20
partam. 29. 7
parte. 2. 16 | 48. 26 | 53. 14
partem. 28. 15 | 38. 28 | 51. 21 | 64. 12 | 66. 24 | 68. 1 | 73. 6 | 74. 14 | 100. 3 | 103. 29 | 141. 11, 16 | 105. 28
partes. 55. 25 | 66. 23 | 98. 14
parti. 99. 9 | 146. 7
partibus. 134. 15 | 141. 12
partis. 54. 7
partium. 144. 7
particeps. 97. 16 | 111. 13
participem. 97. 12
partiendo. 51. 20
partim. 2. 10 *bis* | 12. 9 *bis* | 43. 10 *bis* | 58. 7 *bis* | 74. 14 | 85. 13 | 87. 11, 12 | 106. 35 *bis* | 145. 6, 7
parva. 45. 9
parvâ. 69. 27
parvam. 70. 11
parvi. 105. 15
paruiſſe. 35. 14 | 84. 6
paruiſſet. 92. 6
paruit. 81. 21
Parum, *n. p.* 9. 8, 20
parum, *adv.* 60. 5 | 147. 17 | 151. 2, 15
parvo. 14. 14
parvulam. 16. 13
paſſa. 135. 9
paſſi, *Iunt.* 105. 13
paſſuram. 26. 13
paſſus. 141. 23
paſſus *eſt.* 17. 10
paſſuum. 7. 4 | 130. 3
patefecit. 23. 11 | 126. 2
pater. 10. 16 | 28. 2, 5 | 114 | 53. 12 | *& alibi.*
paterfamilias. 143. 5 | 158
paterna. 68. 6
paternum. 123. 8
patérent. 144. 10
patéret. 10. 11
paterentur. 12. 15 | 148. 1
patereтur. 102. 5
pati. 152. 4
patiaris. 18. 3
patiebantur. 97. 2
patiebatur. 141. 25
patiens. 33. 1 | 60. 5 | 77. 15
patientem. 77. 15
patientiâ. 41. 19 | 97. 3
patre. 11. 3 | 26. 13 | 27. 4 | 50. 9 | 64. 1 | 67. 16 | 76. 9 | 118. 10 | 124. 22 | 136. 3 | 140. 3 | 151. 15
patrem. 17. 18 | 52. 7 | 60. 14 | 80. 14
Patres, *Senatores.* 134. 7
patri. 52. 1 | 65. 12 | 124. 17
patrimonium. 149. 19
patrios. 15. 21 | 23. 12
patris. 65. 13 | 72. 8 | 122. 10
patriâ. 20. 4 | 37. 14 | 43. 10 | 67. 2 | 80. 19 | 85. 14 | 88. 4 | 109. 20 | 120. 6, 8 | 123. 10 | 143. 9
patriæ. 23. 18 | 35. 22 | 38. 13 | 39. 3 | 49. 3, 5 | 57. 4 | 66. 26 | 67. 6 | 78. 25 | 81. 7 | 83. 12, 26 | 92. 6 | 108. 16 | 112. 1, 2 | 121. 2 | 139. 14
patriam. 15. 29 | 17. 19 | 20. 11 | 28. 11 | 35. 11 | 39. 22 | 42. 10, 11 | 46. 11 | 48. 26 | 53. 12 | 85. 18 | 87. 10 | 94. 4, 6 | 111. 5 | 119. 12 | 129. 11 | 142. 13
patrociniis. 109. 16
Patroclo, *n. p.* 68. 13
patruo. 89. 14
pauci. 10. 15 | 42. 11 | 53. 21 | 101. 4
paucis. 6. 5 | 9. 31 | 12. 10 | 25. 6 | 69. 25 | 130. 1,

1, 7 | 131. 22 | 133. 2
paucitate. 86. 6
paucitati. 72. 18
paulò 36. 13 | 54. 15 | 55. 12 | 147. 24
Paulo, *n. p.* 135. 2
paululum. 119. 13
Paulum, *n. p.* 128. 1
pauper. 76. 10 | 108. 2
pauperes. 29. 3 | 62. 25
paupertate. 21. 7 | 108. 7
paupertatem. 78, 4, 9
Pauſaniâ, *n. p.* 20, 19 | 117. 4
Pauſaniæ. 20. 22 | 25. 19
Pauſaniam. 22. 14 | 23. 3 | 24. 14, 17
Pauſanias. 22. 22 | 23. 5 | 24. 9, 23, 27 | 25. 2, 12 | 44. 10
pax. 79. 25 | 153. 16
peccantes. 93. 3
pecunia. 11. 17 | 21. 5 | 38. 17 | 55. 7 | 79. 5 | 130. 27 | 141. 15
pecuniâ. 9. 25 | 11. 19 | 23. 8, 22 | 31. 20 | 39. 13 | 78. 17, 22 | 85. 7 | 94. 5, 6 | 122. 5 | 132. 11
pecuniæ. 21. 2 | 48. 28 | 108. 4 | 149. 12 | 151. 13, 20 | 152. 2
pecuniam. 9. 26 | 26. 5, 16 | 48. 11 | 64. 10 | 78. 12 | 132. 5 | 146. 6 | 147. 11
pecunias. 26. 15 | 145. 8, 19
pecuniosus. 26. 14 | 150. 9
pede. 94. 18
pedibus. 101. 12 | 110. 6
pedestrem. 54. 22
pedestres. 90. 7 | 91. 18
pedestria. 58. 7
pedestribus. 38. 22 | 46. 2 | 62. 14 | 134. 1
pedestris. 100. 12
pedisequi. 28. 22
pedisequus. 150. 18
peditatu. 100. 2
pedites. 58. 10
peditum. 6. 21 | 8. 11 | 12. 1 | 22. 4 | 53. 24 | 72. 21
Peducæum, *n. p.* 156. 11
pejus. 46. 12 | 83. 27
pelleretur. 20. 5
pellexiſſet. 98. 12
pellis. 95. 3
pellit. 72. 1
Pelopidâ, *n. p.* 83. 25, 30 | 87. 7
Pelopidæ. 87. 15
Pelopidam. 88. 18
Pelopidas. 81. 18 | 85. 13 | 86. 11
Peloponnenſium. 85. 9
Peloponneſiaco. 33. 18
Peloponneſio. 42. 15 | 46. 1, 6
Peloponneſiorum. 49. 2
Peloponneſios. 29. 8
Peloponneſo, *n. p.* 53. 6 | 55. 17 | 57. 9 | 92. 10 | 117. 7
Peloponneſum. 14. 23 | 65. 1 | 81. 16
peltam. 58. 10
peltaſtæ. 58. 10
penates. 15. 22
penderetur, *ſolveret.* 130. 28
penè. 39. 7 | 68. 19 | 119. 6
penes. 15. 11 | 106. 1 | 145. 13
penetraſſet. 63. 11
penitus. 39. 11
pepercerat. 43. 9
pepercit. 117. 12
pepererat, *comparaverat.* 38. 12
peperiſſet, *acquiſiviſſet.* 117. 13
pepulerat. 126. 7
pepulerunt. 87. 10
pepulit. 91. 19 | 134. 2
per. 36. 5, 8 | 39. 6 | 42. 8 | *& alibi.*
peractis. 121. 5
peracto. 138. 10
peradoleſcentulus. 97. 4
peræque. 151. 4
peragraverat. 103, 11
percepta. 153. 10
perculit. 54. 1 | 72. 3
perculſa. 86. 10
perculſos. 148. 20
perculſus. 100. 25
percuſſa. 63. 13
percuſſa *eſt.* 86. 6
percuſſum. 83. 15
perdant. 103. 15
perderet. 101. 8
Perdiccæ, *n. p.* 60. 8 | 98. 4
Perdiccam. 99. 1, 6
Perdiccas. 98. 10 | 99. 9 | 100. 21
perditâ. 54. 18
perducebantur. 53. 21
perducere. 99. 2
perductum. 129. 3
perductus. 122. 11
perduxit. 51. 12 | 54. 10 | 78. 19 | 83. 1 | 108. 9
peregit. 156. 29
peregrinatio. 141. 15
pereundum. 17. 6 | 24. 13
pereximuos. 104. 19
perfeciſſet. 56. 4
perfecit. 81. 4
perferre. 96. 1
perferret. 33. 4
perficienda. 23. 4
perfidiâ. 30. 18 | 75. 11 | 105. 3 | 106. 9
perfidiam. 32. 8
perfugâ. 71. 17
perfugas. 71. 24
perfugit. 53. 17
perfunctus. 134. 27
Pergamenæ, *n. pat.* 133. 27
Pergamenorum, *n. patron.* 134. 1
Pergamenus. 132. 20
Periclis, *n. p.* 33. 7
pericula. 115. 6 | 145. 11
periculi. 53. 21 | 56. 2 | 141. 7
periculis. 47. 1 | 87. 19 | 109. 2 | 143. 9 | 149. 13 | 150. 6
periculo. 6. 4 | 13. 3 | 14. 21 | 17. 20, 23 | *& alibi.*
periculo, *cippo.* 82. 17
periculum. 13. 3 | 23. 22 | 39. 3 | 67. 4 | 68. 21 | 103. 14 | 109. 8 | 148. 4
periiſſe. 49. 14
periit. 63. 5 | 118. 8
per-illuſtre. 149. 14
perinde, *ac.* 36. 24 | 37. 14
Perinthum, *n. p.* 38. 7
perire. 63. 15 | 102. 12
peritiſſimo. 59. 9
peritiſſimos. 11. 22
perito. 73. 12
peritus. 64. 2 | 77. 13 | 117. 8 | 139. 2
perituros. 13. 13

periturum. 82. 3 | 120. 6
perjurio. 90. 20 | 106. 36
perlata. 12. 2 | 51. 9 | 95. 7
perlatum. 32. 1
permanſiſſet. 108. 12
permiſerit. 48. 9
permiſit. 82. 10
permiſerunt, *reliquerunt*. 119. 10
permoti. 7. 5
permotus. 102. 11
pernicie. 83. 12 | 105. 25
perniciei. 43. 18 | 63. 10
perniciem. 70. 24 | 72. 4 | 82. 7
perniciosiſſimum. 93. 17
pernoctâſſe. 33. 14
perorandi. 110. 10
perorâſſet. 80. 16
perpaucorum. 85. 3
Perperna, *n. p.* 136. 5
perpeſſus eſt. 78. 4
perpeteris. 110. 16
perpeti. 23. 15
perpetua. 5. 10 | 146. 14
perpetuâ. 10. 8 | 79. 17 | 137. 8
perpetuam. 10. 5
perpetui. 117. 11
perpetuò. 4. 21 | 84. 6 | 108. 2 | 140. 2 | 141. 3 | 148. 16
perpetuo, *adjecti*. 35. 16
perpetuum. 122. 8
Perſæ, *n. patron.* 8. 15 | 22. 12
Perſarum. 5. 6 | 6. 3, 12 | 16. 5 | 18. 6 | 22. 3, 18 | 23. 14 | 35. 15 | 39. 23 | 47. 21 | 74. 10 | 92. 1 | 116. 4 | 116. 12
Perſas. 42. 3 | 62. 9 | 87. 21 | 91. 22 | 92. 30 | 103. 12
perſcripta. 70. 20 | 87. 4 | 152. 28
perſecutus. 139. 13
perſequemur. 154. 12
perſequendum. 43. 19
perſequens. 88. 9 | 101. 1
perſequeretur. 9. 7 | 40. 6 | 68. 8
perſequitur. 72. 1
perſequi. 2. 18 | 48. 9 | 68. 14 | 120. 2 | 148. 21
perſequitur. 71. 21
perſequuti. 139. 18
perſeveraret. 14. 7
perſeveravit. 68. 24
Perſiæ, *n. p.* 62. 15
Perſicis. 49. 15
Perſico. 11. 23
Perſide, *n. p.* 18. 8
Perſidem. 102. 16
Perſidis. 103. 9
perſona. 87. 21
perſonâ. 75. 15
perſonis. 1. 3
perſuadere. 98. 17 | 142. 25
perſuaderet. 99. 22
perſuaſerat. 131. 12
perſuaſerit. 52. 12
perſuaſit. 11. 19 | 12. 7 | 14. 9 | 74. 15 | 82. 1 | 88. 11 | 90. 4
perſuaſum. 36. 25
pertæſum. 152. 11
perterritæ. 55. 29
perterriti. 13. 10 | 36. 13 | 93. 15 | 120. 17 | 133. 31
perterruerunt. 8. 14
pertimeſcerent. 81. 10
pertimeſcit. 70. 8
pertimuerunt. 35. 21
pertinaciæ. 120. 8
pertineat. 76. 4
pertinebant. 24. 14 | 44. 7
pertinere. 34. 15 | 77. 7
pertineret. 34. 3 | 133. 21 | 156. 16
pertuliſſet. 24. 13
pertulit. 20. 9
perturbatam. 141. 9
perturbati. 106. 15
perturbatus. 24. 24, 27
pervectus. 35. 2
pervenerat. 71. 22
pervenerint. 30. 5
pervenerit. 90. 9
pervenerunt. 63. 17
perveniebat. 78. 14
pervenire. 68. 2 | 86. 12
pervenirent. 74. 5
perveniret. 68. 26 | 70. 14 | 71. 8 | 75. 1 | 79. 8 | 112. 20
perveniri. 103. 24
perveniſſe. 15. 18 | 34. 24 | 79. 5
perveniſſent. 86. 14 | 98. 5 | 120. 19
perveniſſet. 4. 25 | 17. 5 | 36. 2
pervenit. 4. 9 | 17. 10 | 27. 2 | 53. 16 | 66. 12 | 71. 10 | 74. 1 | *& aliib.*
perventura. 6. 14
perventum eſt. 110. 5
pervertere. 30. 22
pervertit, *corrupit*. 121. 16
pervulgata. 76. 13
petens. 17. 24 | 80. 6
petens, *proficiſcens*. 127. 1
petentibus. 23. 15
petere. 38. 21 | 124. 13
peterent. 3. 8 | 8. 15 | 36. 14 | 81. 13 | 109. 21 | 130. 15 | 134. 9
peteret. 40. 1
peti. 144. 11
peti, *invadi*. 12. 3
peti. *quæri*. 134. 24
petierat, *adiverat*. 4. 12
petiit. 32. 1 | 51. 19 | 100. 14 | 144. 10 | 148. 8
petiit, *quæſivit*. 133. 25
petit. 23. 3
petiverint. 120. 17
petiverunt. 7. 6 | 112. 17
petivit. 59. 14 | 74. 18 | 82. 17 | 90. 1 | 90. 13 | 102. 5
peto. 156. 19
petulans. 115. 2
Peuceſtes, *n. p.* 102. 15
phalangem. 61. 5 | 87. 18
phalanx. 102. 17 | 103. 11
Phalereo, *n. p.* 9. 4 | 14. 17
Phalereum. 109. 20
Phalereus. 109. 15
Pharnabazi, *n. p.* 31. 23
Pharnabazo. 32. 1, 11 | 40. 1, 7 | 47. 20 | 48. 11, 15, 27 | 69. 13
Pharnabazum. 39. 17 | 41. 3 | 46. 14 | 69. 8, 15
Pharnabazus. 47. 6
Pheræo, *n. p.* 88. 7
Philinus, *n. p.* 135. 9
Philippenſe, *adjecti*. 148. 17
Philippi, *n. p.* 60. 8 | 97. 4 | 102. 6
Philippidem, *n. p.* 7. 6
Philippo. 106. 32 | 108. 4
Philippum. 97. 12 | 109. 23 | 123. 13
Philippus. 65. 17 | 117. 2, 4
Philiſti, *n. p.* 52. 14
Philiſtum. 52. 8
Philocles, *n. p.* 38. 14, 25
Philocrati, *n. p.* 56. 9

phi-

philoſophiâ. 78. 2
philoſophiæ. 76. 15 | 149. 16
philoſophorum. 153. 10
Phocion, *n. p.* 109. 8, 22 | 110. 16
Phocionem. 109. 20
Phœbidas, *n. p.* 85. 1
Phœnicibus, *n. patron.* 48. 14
Phœnicum. 27. 10
Phrygiâ, *n. p.* 39. 19 | 40. 12
Phrygiæ. 68. 23 | 101. 6
Phrygiam. 73. 18 | 90. 29
Phrygum. 73. 1
Phylen, *n. p.* 43. 13
pia. 49. 4
pietas. 91. 25 | 116. 15
pietate. 153. 1
pietatem. 112. 9
pietatis. 143. 19
pilâ. 35. 9
pilæ. 37. 18
Pirææi, *n. p.* 14. 18 | 48. 26 | 110. 9
Piræeo. 109. 5, 9
Piræeum. 110. 2
Piſidæ, *n. p.* 71. 23
Piſidarum. 73. 2
Piſidas. 70. 4 | 71. 4 | 71. 28
Piſiſtrati, *n. p.* 9. 30
Piſandro, *n. p.* 36. 4 | 48. 21
Pittachus, *n. p.* 45. 4
placari. 88. 10
placatis. 60. 10
placato. 25. 2
placebat. 12. 13
placere. 20. 7
plagâ. 100. 25
plagis. 100. 9
planè. 101. 12
Platæeas, *n. p.* 20. 14 | 22. 1, 10
Platæenſium, *n. patronym.* 7. 18
Plato. 33. 13 | 51. 14 | 52. 11
Platonem. 51. 9 | 52. 6
plebiſcito. 20. 11 | 36. 10 | 81. 21 | 108. 15
plectеretur. 149. 3
plecti. 10. 13
plenus. 22. 3 | 32. 20
pleraque. 2. 11 | 66. 28 | 67. 14
plerafque. 9. 7 | 73. 22
plerique. 6. 6 | 92. 13 | 106. 14 | 111. 1
pleriſque. 12. 12 | 41. 8 | 93. 9
pleroſque. 1. 1 | 17. 12 | 18. 18
plerumque. 154. 14
plumbo. 132. 7
plura. 2. 18 | 17. 19 | 30. 19 | 33. 10 | *& alibi.*
plures. 34. 7 | 45. 7 | 120. 22 | 134. 18
pluribus. 25. 16 | 150. 24 | 156. 14
plurima. 17. 17 | 22. 6 | 79. 11 | 90. 26 | 94. 13
plurimas. 133. 4
plurimi. 6. 12 | 13. 10 | 98. 8 | 110. 8 | 146. 17 | 150. 18
plurimis. 76. 8 | 148. 14
plurimorum. 43. 10
plurimos. 43. 9
plurimùm. 27. 6 | 34. 12 | 35. 13 | 44. 16 | 49. 15 | 62. 26 | 63. 1 | 77. 8, 10 | 78. 19
pluris. 60. 14 | 70. 17 | 84. 8
plus. 8. 1 | 35. 13 | 43. 6, 14 | 79. 20 | 91. 18 | 100. 2 | 105. 10 | 112. 22 | 132. 23 | 143. 24 | 144. 2 | 150. 14
pluſquàm. 38. 22
Pnyce, *n. p.* 142. 9
Pœcile, *n. p.* 8. 25 | 142. 9
poëmata. 142. 22
pœnâ. 20. 6, 13 | 131. 14
pœnam. 20. 9 | 82. 16
pœnas. 6. 10
Pœni, *n. patron.* 119. 7 | 120. 17 | 131. 5, 13
pœnis. 92. 20
Pœnus. 132. 15
pœniteret. 66. 23
pœnituit. 28. 7
poëtam. 137. 10 | 149. 21
poëticam. 155. 12
poëticen. 154. 4
pollicens. 17. 7
polliceretur. 26. 19
polliceri. 152. 8
pollicetur. 22. 26 | 23. 4 | 32. 5 | 132. 11
pollicitationibus. 98. 17
pollicitus. 18. 11 | 44. 22
pollicitus *eſſet.* 19. 3
pollicitus *eſt.* 109. 8
Polybius, *n. p.* 135. 2
Polyperchonte, *n. p.* 109. 17
Polyperchontem. 109. 21, 24
Polyperchonti. 109. 16
pompâ. 157. 2
Pompeii, *n. p.* 145. 10
Pompeium. 145. 3, 4
Pomponii, *n. p.* 139. 19 | 141. 7
Pomponium. 142. 18
Pomponius. 140. 1 | 142. 25
ponam. 42. 9
ponebatur. 41. 19
ponenda. 75. 8
ponendis. 62. 1
poneretur. 9. 1 | 34. 10 | 42. 6
poneretur, *erigeretur.* 142. 8
poni. 76. 1 | 102. 21
ponit. 71. 10
pons. 14. 8 | 17. 22
ponte. 6. 4
pontem. 5. 8
pontis. 5. 9, 15
Pontum, *n. p.* 132. 16
ponuntur. 2. 11
populares. 109. 16
populatus. 65. 2
populi. 8. 20 | 11. 8 | 34. 5 | 36. 7 | 52. 17 | 55. 20 | 67. 6 | 77. 16 | 109. 5, 14 | 110. 9 | 114. 13 | 115. 9 | 139. 9 | 153. 17 | 154. 6
populo. 2. 8 | 11. 15, 19 | 26. 2 | 35. 7 | 36. 25 | 44. 15 | 45. 1 | 64. 7 | 95. 17 | 108. 3 | 109. 7 | 117. 6 | 130. 13
populum. 27. 5 | 66. 22
populus. 9. 1 | 10. 12 | 37. 15 | 65. 12 | 66. 17 | 82. 8 | 109. 11, 18 | 123. 1, 3
porrigeret. 55. 8
portæ. 72. 13
portabat. 132. 6, 10
portarentur. 69. 23
portaretur. 110. 6
porticu. 8. 24
portu. 14. 17 | 56. 10
portum. 63. 9 | 95. 18
portus. 14. 18
poſceret. 32. 23
poſita. 65. 13

poſitam.

positam. 105. 25
posito. 35. 16
positum. 35. 9
possessionem. 113. 7
possessiones. 55. 8 | 113. 14 | 149. 11, 17 | 150. 2
possessionibus. 152. 1
possessores. 27. 18
posse. 6. 4 | 10. 2 | 11. 5 | 19. 3 | *& alibi.*
possemus. 79. 11
possent. 3. 5 | 15. 21, 22 | 23. 15 | *& alibi.*
posset. 9. 9, 21, 23 | 24. 5, 22 | *& alibi plur.*
possiderent. 14. 24
possimus. 66. 28 | 153. 19
possint. 104. 18
possis. 139. 5
possit. 8. 18 | 14. 13 | 32. 15 | 56. 17 | 78. 6 | 129. 8 | 135. 13 | 143. 24 | 152. 29
possum. 152. 18
possunt. 109. 10
post, *præpositio.* 9. 5 | 14. 15 | 19. 10 | 21. 10 | *& alibi plur.*
post, *adverbium.* 23. 10 | 28. 14 | 36. 10 | 41. 10 | 81. 4 | 86. 10 | 101. 13 | 109. 9 | 118. 9 | 127. 6 | 146. 3
postea. 11. 26 | 17. 11 | 44. 13 | 53. 6 | 58. 10 | 61. 11 | 67. 6 | 68. 7 | 69. 14 | 114. 4 | 127. 3 | 129. 15 | 130. 10
posteaquam. 9. 3 | 33. 15 | 47. 11, 20 | 122. 3 | 125. 9 | 141. 9
posterâ. 104. 22
posterius. 25. 17
postero. 8. 3 | 21. 5 | 68. 27 | 73. 9 | 134. 6
postquam. 14. 29 | 15. 18 | 17. 19 | 20. 9 | *& alibi.*
postremò. 76. 7 | 106. 19 | 112. 23
postridiè. 13. 22
postulabat. 34. 18 | 103. 13
postulârent. 128. 22
postularet. 80. 9 | 109. 6
postularent. 134. 11
postulâsset. 4. 5 | 37. 22
postulat. 4. 24
postulata. 35. 26
postulo. 124. 14
posuerat. 25. 18
posueris. 124. 21
posuerit. 28. 21
posuerunt. 65. 11
posuerunt, *erexerunt.* 142. 9
posuisset. 22. 8 | 65. 12 | 80. 11
posuit. 73. 9 | 129. 10
potens. 63. 4
potentia. 56. 18 | 86. 6
potentiâ. 23. 22 | 138. 9
potentiæ. 36. 7 | 66. 18
potentiam. 10. 1 | 39. 16 | 149. 7
potente. 90. 3
potentem. 113. 8
potenti. 146. 9
potentior. 34. 6
potentissimas. 28. 13
potentissimi. 146. 16
potentissimus. 67. 2 | 124. 14
poterant. 12. 9 | 18. 8 | 53. 3 | 94. 21 | 121. 11
poterat. 9. 27 | 26. 5 | 34. 12 | 39. 21 | 94. 12 | 101. 21 | 121. 14 | 126. 4 | 133. 30 | 147. 15 | 152. 4, 15
poterimus. 154. 13
poterit. 66. 30 | 155. 19
potero. 84. 15
poterunt. 67. 16
potest. 43. 6 | 54. 2 | 83. 28 | 84. 8 | 107. 2 | 148. 24 | 152. 2 | 154. 3
potestas. 51. 23 | 148. 17
potestate. 5. 12 | 6. 9 | 10. 8 | 27. 5 | *& alibi.*
potestatem. 4. 4 | 5. 5 | 6. 19 | 10. 7 | 22. 26 | 30. 2, 12 | 31. 2 | 36. 16 | 39. 25 | 69. 11 | 88. 5 | 91. 17 | 106. 5 | 132. 2 | 149. 8
potestates. 85. 12 | 108. 3
potestati. 138. 12
potiora. 33. 18
potirentur. 99. 18
potiretur. 9. 12 | 102. 18
potissimum. 3. 10 | 17. 13 | 18. 19 | 90. 28 | *& alibi.*
potiturum. 147. 16
potitus. 4. 12 | 27. 14 | 30. 8 | 91. 16 | 109. 9
potitus est. 54. 7 | 90. 4 | 112. 16
potiundi. 92. 1
potiùs. 15. 26 | 34. 19 | 48. 5 | 49. 5 | *& alibi.*
potuerant. 37. 5
potuerint. 147. 5
potueris. 79. 1
potuerit. 14. 2
potuerunt. 31. 11 | 39. 15 | 42. 11 | 114. 3
potuisse. 93. 1 | 123. 7 | 154. 9
potuissent. 56. 21
potuisset. 26. 2 | 31. 7 | 100. 17 | 118. 8 | 147. 10
potuit. 35. 24 | 38. 13 | 49. 4 | 51. 10 | *& alibi.*
præ, *præp.* 105. 14
præberet. 18. 13 | 74. 17 | 95. 6
præbuit. 68. 7 | 93. 12
præbuit, *ostendit.* 130. 26 | 143. 9
præceperunt. 24. 19
præcepit. 3. 12 | 14. 34
præcepta. 148. 30 | 154. 11
præcepto. 55. 3 | 133. 23
præceptorem. 76. 15
præceptum. 43. 20 | 104. 23
præcipienda. 75. 13
præcipit. 104. 17 | 133. 7
præcipitatæ. 17. 19
præcipuâ. 30. 20 | 148. 10
præcipuam. 116. 10
præcipue. 94. 4 | 152. 21
præcipuo. 14. 21
præcipuus. 46. 4
præclaram. 112. 22
præclarè. 64. 3
præclarissimum. 112. 7
præclarum. 44. 15
præcucurrerunt. 42. 14
prædâ. 22. 8 | 27. 13 | 36. 21 | 38. 10 | 66. 26 | 91. 1, 16
prædæ. 64. 8
prædas. 62. 11 | 74. 13
prædatum. 39. 7
prædia. 28. 20
prædicabant. 57. 5
prædicabat. 92. 19
prædicamus. 151. 6
prædicare. 35. 10 | 43. 6
prædicari. 114. 17
prædicârunt. 41. 13 | 107. 5
prædicem. 146. 13

præ-

prædium. 151. 20
prædixerat. 73. 2
prædixit. 152. 31
prædixit, *præmmuit*. 15. 17
prædones. 11. 21
præerant. 63. 8
præerat. 13. 14 | 49. 10 | 54. 22 | 110. 1
præesse. 37. 4 | 68. 11 | 109. 12
præesse, *imperare*. 119. 2
præessent. 7. 9
præesset. 91. 26
præfecerat. 99. 8
præfecit. 6. 20 | 56. 8 | 68. 15 | 70. 30
præfecti. 62. 15
præfecti, *duces*. 6. 24
præfectis. 101. 22 | 102. 9
præfecto. 68. 23 | 116. 17 | 121. 12 | 150. 3
præfectos. 47. 13 | 90. 12
præfectum. 36. 1 | 109. 5
præfecturas. 144. 17
præfectus. 31. 23 | 46. 3 | 53. 18 | 65. 1 | 71. 13 | 105. 17 | 107. 3
præferendi, *particip*. 135. 13
præfero. 42. 9
præficere. 81. 8
præficeret. 59. 14
præficitur. 36. 11
præfinitum. 82. 5
præfuerant. 37. 7
præfuerit. 84. 7
præfuisset. 21. 7 | 106. 33
præfuit. 46. 2, 5 | 47. 7 | 58. 5 | 59. 5 | 62. 13 | 97. 14 | 107. 13 | 121. 15 | 124. 24 | 130. 10 | 131. 22 | 138. 12
prætuturum. 48. 20
prælia. 114. 24 | 129. 7
prælii. 43. 3 | 69. 7
præliis. 36. 15 | 73. 10
prælio. 13. 2 | 17. 21 | 20. 14 | 22. 6 | *& alibi*.
prælium. 8. 4,12 | 9. 1, 5 | 22. 1, 14 | 92. 24 | 99. 24 | 129. 3 | 133. 6, 13, 22 | 148. 17
præmia. 91. 4
præmiis. 148. 15
præmio. 133. 11
præmium. 8. 18
prænuntiatum. 104. 22
præoccupare. 72. 13 | 98. 16
præoccuparet, *supplantaret*. 53. 2
præoccupatione. 100. 1
præoptaret. 149. 9
præpositi. 43. 8
præposuit. 92. 5
præs. 144. 14
præscripserat. 157. 2
præsens. 95. 11
præsente. 38. 20
præsentes. 37. 1 | 150. 6
præsenti. 11. 16 | 34. 19 | 150. 4
præsentiâ, *subst*. 16. 12 | 34. 21 | 40. 21
præsentiarum. 129. 15
præsentibus. 14. 31 | 132. 8
præsertim. 10. 3 | 35. 25
præsidia. 6. 23 | 22. 16 | 133. 26
præsidii. 17. 3 | 66. 1
præsidiis. 99. 3
præsidio. 35. 16 | 46. 12 | 67. 3 | 68. 18 | 91. 14 | 94. 5 | 112. 7 | 148. 7
præsidium. 79. 7 | 83. 31 | 87. 10 | 148. 5
præstabat. 80. 9
præstabat, *conferebat*. 4. 20
præstanda. 145. 21
præstantem. 35. 20
præstantes. 66. 4 | 99. 16
præstare. 19. 3 | 63. 17 | 107. 6 | 152. 8
præstaret, *superaret*. 145. 15
præstititerat. 108. 17
præstiterunt. 154. 6
præstitisse, *superâsse*. 118. 15 | 123. 3
præstitissent. 91. 6
præstitisset. 26. 15
præstitit. 16. 16 | 44. 23 | 147. 7
præstitit, *reddidit*. 143. 7
præstituerunt. 62. 17
præter. 5. 1 | 7. 18 | 20. 8 | *& alibi*.
præterea. 33. 21 | 36. 17 | 50. 9 | *& alibi*.
prætereunda. 24. 15
prætereundum. 31. 22
præteribo. 151. 1
præteriit. 90. 28
præterire, *omittere*. 118. 14
præteriret. 72. 16
prætermittebat. 29. 2
prætermittere. 76. 4
præterquam. 156. 6
Prætor. 36. 9 | 38. 14 | 46. 2, 10 | 66. 1 | 130. 23 | 137. 9
Prætor, *dux*. 11. 15 | 20. 13 | 38. 14
Prætore. 36. 4
Prætorem. 127. 6
Prætores. 44. 13 | 81. 21
Prætores, *duces*. 7. 8
Prætoris. 144. 22
Prætorium. 148. 19
Prætorum. 9. 1 | 82. 3 | 144. 17
Prætuturam. 131. 1 | 139. 13 | 144. 21
prævidisset. 132. 4
precatum, *adject*. 115. 11
preces. 156. 26
precibus. 51. 16
premerent. 133. 27
premerentur. 13. 4
premeretur. 72. 17 | 93. 10 | 127. 4
premi. 5. 15 | 65. 16
pretio. 150. 25
pretiosas. 149. 17
pridie. 73. 9 | 156. 29
prima. 9. 1 | 87. 18
primâ. 104. 18
primis. 22. 2 | 25. 11 | 52. 4 | 58. 3 | 77. 16 | 84. 3 | 150. 11 | 151. 1
primo, *adject*. 7. 12 | 72. 1 | 119. 1
primo, *adv*. 14. 33 | 43. 17 | 69. 8 | 106. 14 | 108. 13 | 120. 14
primum, *adject*. 2. 14 | 42. 8 | 137. 1 | 139. 11 | 142. 11
primum, *adv*. 11. 20 | 12. 18 | 22. 7 | 27. 6 | *& alibi*.
primus. 11. 14 | 38. 9 | 63. 9 | 98. 16 | 139. 8
princeps. 42. 6 | 43. 11 | 121. 16 | 145. 21
principatu. 14. 28 | 19. 6
principatum. 27. 2 | 34. 20 | 65. 6 | 138. 8 | 144. 1
principem. 70. 11 | 124. 21 | 145. 16 | 155. 23
principes. 28. 5 | 62. 27 | 79. 26 | 86. 8 | 89. 6 | 107.

107. 7 | 154. 18
principes, *duces*. 5. 9
principes, *primates*. 16. 8 | 85. 12
principia. 103. 4
principibus. 142. 4
principiis. 102. 20
principis. 75. 15
principum. 152. 28 | 153. 10
prior. 44. 5 | 116. 5 | 117. 8
priorem. 50. 5
priori. 50. 10 | 138. 6
prioribus. 101. 12
priſtinâ. 100. 17
priſtinarum. 134. 25
priſtini. 37. 11
priſtino. 53. 13
priſtinum. 94. 2 | 111. 9
privarentur. 81. 5.
privaretur. 109. 7
privatam. 34. 3
privati. 66. 31 | 94. 14
privatis. 11. 7 | 114. 12 | 145. 8
privato. 85. 5
privatum. 145. 17
privatus. 10. 3 | 15. 2 | 34. 6 | 63. 6 | 81. 13 | 92. 2 | 114. 1 | 116. 5 | 138. 10
privatus, *orbus*. 118. 12
privavit. 9. 11
privigno. 155. 2
privignus. 33. 7
priùs. 15. 17 | 16. 14 | 24. 18 | 56. 4 | *& alibi*.
priuſquam. 8. 10 | 20. 13 | 33. 22 | 53. 9 | *& alibi*.
pro. 9. 23, 24 | 17. 11 | 26. 11 | *& alibi*.
pro, *ſecundum*. 78. 10 | 137. 7 | 141. 10
prout. 140. 4
probabilis. 139. 3
probamus. 18. 19
probanda. 49. 5
probâſſet. 32. 6
probatâ. 71. 21 | 74. 25
probato. 12. 8 | 55. 24
probatum eſt. 112. 8
probatus. 11. 2
probetis. 156. 20
procacitatem. 115. 3
procellis, *tumultibus*. 148. 12
proceſſiſſet. 87. 6
Proclis, *n. p.* 89. 6
proclive, *facile*. 66. 16
procreâſſet. 80. 12 | 117. 16
procreavit. 50. 4
procul. 9. 13 | 17. 8 | 25. 16 | 70. 7 | 75. 1 | 88. 15 | 112. 6
procuranda. 12. 11
procuraret. 152. 14
procuratio. 44. 15
procuratione. 142. 10
procurationem. 150. 16
prodere. 105. 8
prodereet. 24. 28
prodeſſe. 34. 12 | 35. 13
prodeſt. 77. 17
prodibat. 11. 8
prodiderunt. 32. 16 | 135. 7
prodidiſſet. 110. 2
prodidit. 16. 17 | 109. 3
prodidit, *tranſmiſit*. 19. 5 | 22. 22 | 60. 6
prodire. 2. 8
produſſet. 34. 9
prodita, *vulgata*. 131. 16
proditionis. 9. 20 | 16. 6 | 19. 5 | 66. 19 | 110. 8
proditores. 72. 3
produxi. 156. 18
produxit. 8. 12
profecit. 105. 2
profecta eſt. 102. 4
profecti. 25. 1
profecti, *ſunt*. 66. 6
profectione. 87. 3
profecto. 86. 2
profectum. 70. 3, 13 | 71. 17 | 90. 10
profectus. 4. 3, 19, 22, 25 | 9. 19 | 28. 13 | *& alibi*.
profectus, *eſſet*. 31. 10 | 88. 13
profectus *eſt*. 14. 33 | 64. 10 | 73. 26 | 109. 22
proferre. 30. 18 | 66. 29 | 79. 11
profeſſus *eſt*. 15. 20 | 133. 17
proficiebant. 53. 19
proficiſcantur. 66. 2
proficiſcendi. 34. 17
proficiſcens. 4. 6 | 124. 10 | 143. 3
proficiſcentibus. 4. 8 | 145. 3
proficiſcerentur. 88. 11 | 93. 9 | 146. 6
proficiſceretur. 66. 7 | 103. 28 | 131. 12
proficiſci. 15. 16 | 69. 18 | 91. 22 | 99. 23 | 124. 12 | 147. 5
proficiſcitur. 71. 6 | 104. 5
proficiſcuntur. 48. 22
profligarent. 8. 14
profligârunt. 83. 17
profligatæ. 86. 3
profligati, *ſunt*. 68. 9
profligatis. 100. 11
profligavit. 72. 3 | 127. 1
profugerat. 131. 8
profugientes. 147. 3
profugit. 131. 4
progenie. 89. 6
progeniem. 26. 13
progenitor. 94. 11
progredi. 12. 15 | 61. 8
progreſſum. 139. 5
prohibere. 14. 25 | 26. 14 | 126. 1 | 142. 8
prohibet. 2. 18
prohibuit. 44. 22
projectâ. 61. 6
proinde. 30. 21
prolaberetur. 155. 15
promiſsâ. 68. 28
promittebat. 152. 7
promitteret. 74. 9
promptus. 11. 10
pronunciabat. 142. 22
pronunciaret. 140. 8
pronunciâſſet. 91. 10, 11
propagavit, *dilat*. 121. 3
propagines. 153. 19
propatulo. 132. 11
prope. 18. 16
prope. 108. 11 | 120. 18 | 153. 5
propere. 78. 26 | 134. 20
propinquâ. 2. 17
propinquis. 107. 9 | 128. 5
propinquitate. 89. 11
propinquitatem. 50. 7
propinquo. 7. 4 | 17. 1
propinquorum. 2. 16
propinquos. 22. 19, 23
propinquum. 46. 14 | 68. 15, 17
propitia. 56. 20
propiùs. 9. 11 | 131. 20
proponebantur. 156. 5
proponeret. 155. 12
Propontidem, *n. p.* 39. 11
propoſitâ. 86. 18
propoſitum. 3. 1 | 99. 23
propoſuit. 91. 4

pro-

propria. 87. 15
propria, *ſtabilia*. 45. 10
proprium. 30. 15 | 43. 7
propter. 9. 30 | 12. 3 | 14. 22 | 16. 3 | *& alibi pl.*
propugnacula. 113. 20
propugnaculum. 15. 24
propugnatore. 107. 6
propulit. 109. 20
prorupit. 156. 8
proſcribere. 148. 1
proſcriptione. 149. 14
proſcriptionem. 147. 23 | 150. 1
proſcriptorum. 148. 4 | 150. 2
proſcriptos. 148. 15
προσκυνῆν, *adorare*. 47. 26
proſecuta. 143. 13
proſequebantur. 37. 8
Proſerpinæ, *n. p.* 56. 1
proſpera. 4. 1 | 108. 11
proſperas. 54. 13
proſperè. 37. 27 | 67. 14 | 71. 3
proſperitate. 156. 2
proſperitas. 154. 19
proſpicerent. 69. 5
proſpiceret. 108. 6
proſpiciens. 134. 18
proſtravit. 8. 17 | 27. 13 | 87. 18
protinus. 13. 7 | 44. 1
protulit. 75. 6
provectus, *eſſet*. 114. 9
provideret. 109. 7
provincia. 68. 6
provinciâ. 138. 7
provinciæ. 34. 27
provinciam. 68. 1 | 74. 13 | 137. 9 | 138. 4
provinciam, *adminiſtrationem*. 144. 18
provinciarum. 146. 4
proxima. 88. 1
proximâ. 48. 15
proximo. 56. 5 | 85. 17 | 125. 3 | 133. 26
proximus. 17. 14 | 89. 11
prudens. 77. 12
prudens, *peritus*. 46. 8
prudentem. 48. 20 | 146. 12
prudentia. 148. 11
prudentiâ. 4. 14 | 14. 12 | 44. 3 | 114. 8 | 123. 3 | 134. 2 | 139. 1
prudentiæ. 142. 14
prudentiam. 27. 3 | 35. 21 | 43. 6 | 152. 29
prudentiſſimum. 99. 21
Pruſiæ, *n. p.* 134. 4, 6
Pruſiam. 132. 16
Pruſias. 134. 10
Ptolemæo, *n. p.* 118. 9
Ptolemæum. 99. 11
Ptolemæus. 105. 12 | 107. 8 | 118. 3, 11
pubes. 53. 10
publica. 9. 27 | 11. 17 | 23. 24 | 114. 5
publicâ. 64. 7
publicæ. 65. 9
publicam. 34. 3 | 141. 19 | 144. 14
publicarentur. 44. 14
publicârunt. 131. 6
publicata. 43. 11
publicatis. 35. 6
publicè. 16. 17 | 21. 9 | 37. 16 | 44. 22 | 57. 7 | 61. 10 | 62. 6 | 65. 10 | 66. 15 | 110. 13 | 115. 13 | 125. 2 | 141. 20 | 142. 5
publicis. 22. 20 | 26. 3, 13 | 114. 12
publico. 35. 10 | 85. 6
publicos. 15. 21
publicum. 34. 9 | 63. 8
publicus. 15. 2
Publii, *n. p.* 129. 12 | 141. 6
Publio. 126. 6 | 135. 3 | 137. 6 | 147. 4 | 150. 3
Publium. 130. 11 | 147. 23
Publius. 138. 5
pudet. 2. 12
puer. 134. 17, 21
pueri. 150. 17
puerilis. 140. 5
pueritiâ. 140. 9
puero. 27. 4 | 53. 9 | 140. 6
puerulo. 124. 9
puerum. 24. 8 | 147. 28
pugnâ. 8. 15 | 9. 21 | 49. 6 | 81. 4 | 83. 17 | 86. 9 | 92. 26 | 128. 4
pugna. 8. 25
pugnabant. 43. 24
pugnæ. 20. 12 | 133. 14
pugnam. 12. 3 | 80. 20 | 83. 29 | 94. 1 | 129. 9
pugnandi. 7. 20
pugnandum. 133. 3
pugnans. 63. 18 | 122. 8
pugnantem. 83. 15
pugnantibus. 133. 29
pugnantium. 43. 4
pugnare. 71. 26
pugnaret. 44. 9 | 63. 12
pugnari. 84. 3
pugnâſſe. 100. 8
pugnatâ. 128. 4
pugnatum. 73. 9 | 100. 4
pulcherrimæ. 116. 11
pulchrè. 150. 19
pullulare. 138. 14
pulli. 80. 19
pulſus. 37. 14 | 85. 14 | 123. 10 | 130. 2
pulſus *eſt*. 109. 18
pulvinar. 65. 9
pulvinum. 87. 5
Punico, *n. patron.* 119. 1
Punicum. 122. 10 | 139. 11
puppes. 133. 32
putabant. 24. 5 | 83. 12 | 112. 9
putabat. 25. 3 | 51. 21 | 55. 4 | 70. 13 | 73. 16 | 82. 13 | 84. 2 | 114. 21 | 152. 12
putabatur. 53. 20 | 66. 1 | 90. 27
putabunt. 1. 7
putamus. 118. 13
putant. 24. 20
putantur. 2. 12
putârat. 147. 21
putarent. 15. 3
putaret. 49. 3 | 117 13
putas. 80. 2
putatur. 111. 11
putaverunt. 24. 18 | 25. 1
putavit. 5. 11 | 69. 25 | 73. 25 | 91. 13 | 119. 11
putem. 151. 1
putentur. 10. 15
putet. 6. 11
putris. 156. 8
Pydnam, *n. p.* 17. 2
Pylæmene, *n. p.* 68. 12
Pyræeum, *n. p.* 36. 23 | 37. 7 | 43. 25
Pyræneum, *n. p.* 125. 8
Pyrrhus. 117. 5
Pythagoræum. 76. 16
Pythia, *Apollinis prophetiſſa*. 3. 12 | 12. 5

Q.

QUa, *pronom. in nominat. aliqua.* 34. 4 | 76. 7 | 106. 24 | 142. 7 | 143. 8

quâ, *pronom. in ablat.* 8. 15 | 11. 1, 20 | 12. 17 | *& alibi plur.*

quâ, *aliquâ.* 149. 3

quâ, *adverb.* 5. 8 | 14. 9 | 28. 1 | 103. 23 | 104. 5

quàcunque, *adverb. loci.* 125. 8

quadraginta. 41. 6 | 126. 30

quadringenta. 21. 3

quadringentorum. 12. 1

quæ. 2. 6, 9, 12, 16, 19 | 7. 20 | *& alibi quàm plur.*

quæque, *omnis.* 21. 2 | 139. 9

quærebant. 106. 20

quærebat. 13. 1 | 78. 12

quærentibus. 95. 8

quærere. 35. 23 | 86. 21 | 133. 17

quæreretur. 92. 13

quærit. 70. 2

quæritur. 104. 8

quæſiſſe. 20. 5

quæſiſſet. 79. 6 | 105. 18

quæſivit. 46. 12

quæſivit, *petivit.* 51. 18 | 124. 11

quæſtio. 34. 19

quæſtionem. 155. 12

Quæſtor. 137. 6, 10 | 138. 6

quæſtum. 147. 12

quale. 8. 18 | 155. 19

qualem. 3. 6

quales. 80. 12

qualis. 68. 3 | 105. 24

quam, *pronomen. acc.* 4. 12, 13 | 11. 27 | 15. 24 | *& alibi plur.*

quam, *aliquam.* 75. 2 | 148. 28

quàm, *conjunctio.* 4. 15, 18, 21 | 6. 11, 16 | 8. 1 | *& alibi quàm plur.*

quàm, *quantum.* 7. 8 | 56. 18

quàm, *intenſiva conjunctio.* 14. 29 | 15. 6 | 38. 17 | *& alibi.*

quamdiu. 83. 32 | 84. 7 | 101. 20 | 129. 8 | 135. 9 | 142. 7

quamplurimos. 2. 5 | 104. 1

quamprimùm. 102. 8

quamvis. 4. 18 | 69. 28 | 155. 5

quandam. 66. 24

quanquam. 19. 9 | 37. 6 | 151. 1 | 152. 21 | 153. 9

quanta. 19. 8 | 107. 1

quantâ. 32. 2

quantæ. 86. 18 | 155. 19

quantæ, *quàm magnæ.* 11. 23

quantam. 155. 22 | 156. 12

quantas. 11. 25

quanto, *adject.* 51. 6 | 70. 11 | 112. 24

quanto, *rel. ad tantò.* 123. 3

quantum, *adject.* 71. 7

quantùm. 21. 2 | 60. 16 | 62. 28 | 78. 10, 14 | 84. 15 | 143. 4 | 146. 1 | 147. 3 | 154. 13

quantus. 9. 26 | 84. 14 | 129. 8

quare. 2. 19 | 14. 29 | 15. 12, 27 | *& alibi.*

quarto, *adject.* 139. 11

quartum. 21. 10 | 57. 9

quarum. 22. 12 | 36. 18 | 50. 5 | *& alibi.*

quas. 6. 1 | 18. 2 | 40. 5 | *& alibi.*

quaſdam. 71. 4

quaternis. 154. 8

quatuor. 82. 7

que, *conjunctio.* 1. 5 | 4. 4, 10 | *& alibi quàm plur.*

quem. 2. 12 | 13. 15, 16 | 14. 8 | *& alibi plur.*

quemadmodùm. 51. 18 | 55. 15 | 59. 16 | 84. 11 | 101. 9 | 105. 18

quemlibet. 138. 1

quemque. 85. 17

quemvis. 48. 2

quendam. 20. 4 | 75. 7 | 79. 13 | 142. 21

quenquam. 17. 9 | 45. 11 | 93. 18 | 106. 25 | 148. 28 | 150. 21 | 155. 6

querentem. 114. 11

quererentur. 15. 8

querimoniam. 153. 6

queſtum, *ſupinum.* 62. 16

qui, *pronomen relat.* 1. 1, 6, 7 | 3. 9 | 4. 21, 26 | *& alibi quàm plur.*

quî, *unde.* 21. 8

quî, *ut.* 124. 2 | 130. 13 | 134. 9

quia. 34. 21

quibus. 3. 11 | 4. 19, 20, 22 | 5. 10, 13 | *& alibi plur.*

quibuſcunque. 94. 3

quibuſdam. 38. 12 | 110. 11 | 145. 17

quicquam. 70. 28 | 132. 17

quid, *interrog.* 20. 5 | 71. 25 | 92. 14 | 106. 4 | *& alibi.*

quid, *aliquid.* 22. 27 | 24. 22 | 34. 19 | 38. 28 | 66. 8 | 124. 19 | 132. 13 | 145. 23 | 150. 15

quid, *id quod.* 134. 21 | 155. 7 | *bis.*

quidam. 75. 5

quidem, *adverb.* 2. 4 | 24. 17 | 39. 17 | 41. 11 | *& alibi plur.*

quidem, *etiam.* 150. 19 | 152. 22

quidnam. 12. 4

quidquid. 152. 7 | 156. 18

quies. 145. 8

quieſcebat. 40. 16

quieſcendum. 34. 2

quieſcentibus. 93. 6

quietus. 87. 14

quin, *quæ non.* 112. 11

quin, *qui non.* 37. 13 | 106. 3, 8

quin, *ut. non.* 124. 18

quin. 72. 16 | 141. 10 | 155. 6

quin etiam. 147. 9 | 148. 17

quingentarum. 6. 20

quingentis. 53. 24

quinis. 154. 8

quinquaginta. 9. 25 | 18. 13 | 39. 19 | 48. 28 | 53. 23 | 57. 8 | 143. 10

quinque. 36. 14 | 57. 9 | 73. 1 | 78. 18 | 104. 13 | 106.

106. 30 | 125. 2 | 131. 9
quinquies. 129. 5
Quinĉti, *prænom.* 152. 13 *bis* | 157. 5
Quinĉto, *prænom.* 131. 9 | 135. 1 | 137. 2 | 143. 15, 22, 24 | 144. 19 | 152. 20
quinto, *adject.* 139. 11 | 156. 2
Quinctum, *prænom.* 137. 10 | 143. 15 | 145. 10
quintum, *adject.* 28. 10
Quinctus, *prænom.* 128. 7 | 152. 22
quippe. 2. 3 | 51. 15
Quirinali. 150. 12
quis. 1. 3 | 17. 7
quis, *aliquis.* 24. 22 | 28. 21, 23 | 44. 17 | 82. 4 | 112. 7
quiſquam. 34. 10 | 44. 5 | 58. 4 | 67. 9 | 75. 10 | 83. 8 | 150. 19
quiſque. 13. 11 | 78. 10 | 104. 15 | 115. 7
quivit. 154. 21
quo, *pronomen.* 3. 10 | 6. 9 | 7. 20 | 8. 13 | *& alibi quàm plur.*
quò, *adverb.* 2. 17 | 4. 9 12. 6 | 25. 2, 15 | *& alibi.*
quo, *pro. ut.* 8. 19 | 15. 22 | 16. 12 | 20. 25 | *& alibi.*
quo, *pro, quare.* 15. 3 | 21. 8 | 43. 20 | 51. 7 | 68. 5 | 70. 23 | 72. 4 | 90. 10 | 101. 15 | 114. 25 | 132. 22
quoad. 62. 26 | 77. 9 | 83. 21 | 87. 14 | 106. 18 | 138. 17 | 148. 31
quoad, *quantum.* 33. 17
quoad, *domes.* 98. 5 | 102. 1
quod, *pronomen.* 1. 7 | 2. 14 | 11. 15 | 15. 2 | *& alibi quàm plur.*
quod, *aliquod.* 148. 4
quod, *adverbium.* 6. 8, 22 | 8. 10 | 9. 20, 27 | *& alibi quàm plur.*
quodammodo. 103. 5 | 152. 30
quodcunque. 74. 9
quoddam. 24. 1
quò minùs. 28. 21 | 71. 11 | 82. 16
quomodò. 41. 11 | 42. 13 | 43. 20
quondam. 8. 21 | 59. 16
quoniam. 9. 23 | 19. 4 | 26. 14 | 39. 2 | 79. 12 | 104. 26 | 118. 13 | 154. 12 | 156. 15, 25
quoquam. 106. 8 | 146. 1 | 148. 7
quòquam, *adv.* 145. 2
quoque. 7. 12 | 24. 3 | 31. 8 | 42. 2 | *& alibi.*
quorſum. 55. 16
quorum. 24. 2 | 33. 16 | 37. 14 | 41. 19 | *& alibi.*
quos. 5. 9 | 7. 9 | 10. 4 13. 9 | *& alibi quàm plur.*
quoſcunque. 42. 6
quoſdam. 56. 12 | 73. 23 | 69. 23
quotannis. 11. 18 | 18. 14 | 21. 4 | 130. 24
quotidie. 28. 26 | 103. 1
quotidiani. 55. 6
quotidiano. 151. 13
quotidianum. 106. 25
quotieſcunque. 34. 9 | 91. 19 | 101. 18 | 123. 4
quum. 1. 3 | 2. 3 | 3. 3, 7 | 4. 3 | *& alibi.*
quum, *quoniam.* 11. 2, 5, 24
quum, *quando.* 12. 2 | 14. 33 | 15. 7 | *& alibi.*
quum, *quia.* 12. 6 | 13. 19 | 14. 17 | *& alibi plur.*
quum, *dum.* 24. 9 | 25. 2, 13 | 28. 15, 19 | *& alibi quàm plur.*
quum, *quamvis.* 41. 13 | 42. 13 | 73. 7 | 74. 17
quum, *poſtquam.* 80. 14, 18 | 83. 7 | 88. 12 | *& alibi.*
quum, *licet.* 103. 5 | 108. 2 | 112. 19 | 117. 16 | 138. 8
quum, *quanquam.* 120. 20 | 123. 10 | 127. 4

R.

RAdicibus. 8. 4
raperetur. 102. 2
rari, *infrequentes.* 8. 21
ratio. 67. 15 | 89. 9
ratio, *conſilium.* 6. 15
ratione. 23. 11 | 29. 9 | 53. 18 | 66. 11 | 152. 2
rationem, *conſilium.* 133. 1
ratum. 40. 5
ratus. 35. 4 | 54. 5 | 131 3 | 141. 12
ratus eſt. 15. 18
re. 4. 14 | 7. 14 | 13. 22 | 14. 31 | *& alibi plur.*
rebus. 4. 20 | 9. 21 | 11. 10 | 12. 4 | *& alibi plur.*
recedere. 38. 13
recens. 65. 13
receperat. 36. 17 | 118. 11
recediſſet, *ſ. ceſſiſſet.* 133. 26
recepit. 66. 15 | 73. 19 | 100. 15
recepit, *refugit.* 133. 19
recepto. 38. 27 | 105. 14
receptos. 80. 19
receptu, *ſubſt.* 71. 24
receptum. 16. 12
recepturi. 15. 29
receptus. 71. 17
receſſiſſent. 63. 1
recidit. 37. 25
recipere. 15. 28
reciperet. 16. 15
reconciliare. 9. 9
reconciliâſſet. 55. 9
reconciliatâ. 44. 16
recipitur. 36. 9
recreare. 100. 16
rectum. 1. 7
recubuiſſet. 56. 6
recuperandum. 109. 10
recuperare. 85. 18
recuperari. 66. 6
recuperârunt. 94. 2
recuperâſſe. 149. 20
recuperavit. 88. 9 | 93. 21
recuſante. 113. 23
recuſavit. 82. 16 | 134. 11
recreare. 114. 19
redacturum. 22. 26
reddant. 104. 20
redde. 79. 2
reddere. 52. 13
redderentur. 130. 16
redderet. 22. 21 | 90. 21 | 106. 20

redderetur. 44. 15
reddiderat. 34. 8
reddiderunt. 85. 8 | 116. 16
reddidit. 11. 17, 21 | 59. 1 | 113. 16 | 121. 3 | 155. 3
reddidit, *fecit*. 123. 14
redeamus. 92. 4
redibant. 18. 14
redibat. 11. 18
redierat. 57. 10
rediisse. 153. 4
rediisset. 32. 9
rediit. 18. 11 | 23. 11, 23 | 51. 16 | 53. 12 | 62. 19 | 130. 23 | 137. 3 | 147. 20
redire. 9. 8 | 23. 17 | 27. 16 | 93. 3 | 103. 9
redirct. 9. 20 | 34. 26 | 35. 23 | 73. 15 | 120. 7
rediſſet. 6. 18 | 24. 11 | 62. 18
reditu. 14. 9 | 36. 6
reditum *eſſ*. 82. 8
reditus. 151. 20
redegit. 5. 4 | 65. 3
redigere. 4. 4 | 88. 5
redigeret. 6. 19
redimere. 57. 6
reduceret. 68. 17
reduxiſſet. 54. 17
reduxit. 52. 9 | 81. 15 | 91. 2
refecerunt. 94. 2
refecit. 113. 15
refectæ, *reſtauratæ*. 120. 1
reficere. 66. 27
reficienda. 104. 28
reficiendam. 66. 24 | 155. 15
reficiendos. 48. 27
referant. 75. 14
referemus. 67. 13
referentem. 102. 12
referre. 31. 5
referremus. 33. 17
referri. 95. 13
refertur. 55. 28
refrænandum. 104. 15
refringerent. 30. 7
refugere. 63. 13 | 72. 20
refugerunt. 44. 2
rege. 9. 21 | 12. 14 | 16. 5 | 23. 26 | 35. 15 | 38. 1, 17 | 39. 23 | 47. 15, 23 | 69. 18 | 70. 28 | 73. 15 | 74. 11, 24 | 90. 14 | 94. 5 | 95. 16 | 108. 4 | 134. 9, 14
regem. 6. 5 | 7. 2 | 13. 16 | 16. 10 | 18. 7 | 24. 14 | 38. 23 | *& alibi*.
regendæ. 64. 3
reges. 31. 3 | 89. 5, 7 | 107. 2 | 114. 3 | 115. 17 | 117. 18 | 130. 25 | 132. 20
regi. 13. 14 | 18. 7 | 19. 2 | 22. 21 | 23. 25 | 40. 8 | 47. 10 | 48. 3 | 59. 13 | 67. 19 | 68. 13 | 69. 8 | 74. 9 | 90. 5 | 124. 4
regia. 9. 17 | 15. 25 | 103. 4
regiâ. 4. 17 | 31. 17
regiæ. 70. 19
regiam. 67. 18
regibus. 38. 12 | 94. 8
regii. 6. 24 | 31. 23 | 68. 29 | 90. 10
regiis. 9. 16 | 48. 20
regio. 23. 13 | 69. 2
regio, *ſubſt*. 90. 27
regione. 4. 12 | 8. 4 | 18. 13 | 103. 9
regionem. 69. 21
regiones. 3. 11 | 69. 22 | 91. 10 | 113. 11
regionibus. 22. 15 | 69. 24
regionum. 73. 12
regios. 54. 7 | 90. 13 | 95. 7
regis. 12. 19 | 22. 2, 19 | 36. 1 | *& alibi*.
regium. 107. 4
regius. 22. 2
regna. 98. 1
regnans. 89. 10
regnante. 17. 13
regni. 51. 21 | 89. 14 | 92. 1 | 111. 14
regno. 6. 9 | 51. 20 | 89. 3 | 92. 5 | *& alibi*.
regnum. 6. 12 | 50. 5 | 59. 4 | 62. 5 | *& alibi*.
regum. 70. 22 | 139. 9
rei. 10. 12 | 23. 3, 4 | 27. 3 | *& alibi*.
re ipsâ. 109. 23
reipublicæ. 11. 6, 14 | 35. 13 | 44. 15 | *& alibi*.
relatæ. 115. 18
relatum. 1. 3 | 73. 26
relatum, *recenſit*. 150. 4
relegamus, *remittim*. 139. 20
relictam. 150. 13
relictas. 39. 7 | 50. 9
relictis. 30. 1 | 120. 5
relictum. 71. 15 | 123. 8 | 136. 3
relicturus. 83. 27
relictus. 76. 10
religione. 16. 12 | 55. 18 | 56. 2 | 90. 21 | 92. 18
religionem. 34. 14 | 92. 16, 21
religiosè. 152. 7
relinquebatur. 53. 1
relinquere. 63. 16
relinqueret. 83. 26
relinqueretur. 5. 13
relinqui. 71. 18
relinquo. 83. 28
relinquunt. 12. 11
reliqua. 139. 12 | 143. 5 | 154. 12
reliquæ. 133. 27
reliquam. 61. 5
reliquerant. 71. 27
reliquerat. 89. 12
reliquerit. 21. 8 | 100. 9
reliquerunt. 17. 15 | 49. 14 | 131. 18
reliqui, *adject*. 14. 33 | 15. 9 | 156. 15
reliqui, *verbum*. 143. 1
reliquias. 14. 5
reliquiſſent. 29. 4
reliquiſſet. 89. 10
reliquit. 5. 9 | 6. 14 | 29. 7 | 50. 4 | *& alibi*.
reliquo. 11. 16 | 124. 18
reliquos. 42. 7 | 71. 28 | 130. 6
reliquum. 12. 11 | 114. 1 | 156. 16
reliquus. 68. 10
rem. 5. 14 | 11. 3 | 14. 4 | 15. 14 | *& alibi*.
remanſerat. 83. 19
remanſerunt. 145. 7
remedia. 156. 5
remiges. 56. 10
remigravit. 143. 11
reminiſcens. 37. 11 | 47. 18 | 70. 10
reminiſcentes. 110. 7
reminiſci. 33. 10
remiſerat. 33. 3
remiſit. 22. 19 | 100. 19
remiſſuros. 130. 18

remiſ-

remiſſus. 15. 18 | 23. 9 | 60. 5
remittere. 101. 14
remitterent. 15. 28
remota. 2. 11
remotis. 124. 15
remoto. 55. 5
remotum. 56. 6
removeretur. 101. 11
removerunt. 85. 7
removiſſet. 132. 24 | 145. 22
removit. 120. 20
rempublicam. 46. 1 | 54. 25 | 120. 11
renovare. 20. 25 | 120. 1
renovavit. 65. 13
renunciaret. 134. 20
renunciâſſet. 134. 21
renuntiat, *abnegat*. 40. 8
renuntiatum eſt. 83. 21
repellerent. 20. 25
repentè. 133. 28
repentina. 34. 4
repentino. 24. 26 | 128. 12
repere. 126. 4
reperiebat. 11. 9
reperiebatur. 33. 5 | 133. 21
reperimus. 8. 23
reperire. 139. 5
reperiretur. 121. 6
reperit. 133. 20
reperitur. 117. 9
reperta eſt. 31. 17
repertus. 67. 19
reperitum, *ſupinum*. 101. 26
reprehendebatur. 147. 17
reprehenderetur. 83. 24
reprehendit. 70. 12
reprehenſus. 22. 7
repreſſit. 54. 7
reprimeretur. 138. 13
reprimi. 20. 3
republicâ. 78. 1, 4 | 79. 19 | 108. 15 | 144. 6
repudiaret. 108. 5
repugnantes. 83. 17
repugnas. 39. 3
repulſſet. 106. 35
repulſam. 23. 5
repulſi. 44. 1
repulſus. 31. 8
reputans. 35. 2
requireret. 155. 11
requiſiſſet. 148. 2
requiſivit. 45. 11
rerum. 24. 4 | 30. 13 | 36. 12 | 40. 5 | *& alibi.*
res. 4. 16 | 6. 7 | 11. 8 | *& alibi plur.*
reſpublica. 37. 21 | 138. 9 | 145. 12
reſciit. 68. 21
reſciſſo. 6. 4
reſcituros. 103. 29
reſciverunt. 23. 19 | 131. 13
reſecrare. 37. 17
reſedit. 75. 3
reſervaret. 156. 26
reſiſtendi. 70. 8
reſiſtendum. 70. 5
reſiſtente. 128. 5
reſiſtentes. 71. 28
reſiſtere. 5. 2 | 32. 23 | 71. 20 | 85. 11 | *& alibi.*
reſiſterent. 85. 5
reſpiciens. 10. 12
reſpondebat. 23. 16
reſpondendi. 79. 16
reſpondendo. 80. 15
reſponderunt. 4. 5
reſpondit. 12. 5 | 20. 7 | 145. 23
reſponſo. 4. 2 | 25. 18 | 130. 21
reſponſum. 12. 6 | 130. 17
reſponſurum. 82. 13
reſtitit. 13. 12 | 129. 9
reſtitit, *impedivit*. 142. 8
reſtituendi. 146. 15
reſtituerat. 66. 26
reſtituerent. 115. 12
reſtitueret. 49. 9 | 111. 9
reſtitueretur. 87. 20
reſtituit. 14. 21 | 59. 4 | 64. 7 | 113. 14 | 121. 2
reſtituitur. 36. 10
reſtituta. 37. 16
reſtitutus eſt. 20. 11
retardaretur. 104. 14
retardati, *ſunt*. 83. 16
retardavit. 59. 19
retenturum. 5. 12
retia. 86. 13
retinebat. 89. 8 | 148. 30
retinendam. 134. 24
retinere. 155. 20
retinerent. 15. 14
retineri. 144. 12
retinuerat. 10. 7
retinuerit. 143. 18
retinuiſſet. 82. 5
retinuit. 83. 20, 33 | 117. 14
retraxit. 82. 24
retulerunt. 41. 3 | 51. 22 | 96. 2
retulerunt, *receperunt*. 133. 33
retulit. 17. 11 | 54. 23 | 106. 14
reverſus *eſt*. 14. 10
revertar. 103. 19
reverteretur. 23. 21 | 25. 3 | 27. 14 | 30. 20 | 95. 16 | 128. 6
reverti. 17. 21 | 38. 7
revertitur. 4. 24 | 75. 2
revertor 52. 16
reum. 34. 25 | 39. 2
revocare. 54. 17
revocârunt. 130. 22
revocat. 66. 18
revocatus. 23. 7 | 129. 11
revocatus *eſt*. 28. 11
revocavit. 61. 8 | 69. 15 75. 4
rex. 5. 6 | 16 12, 15 | 18. 4, 12 | 23. 1 | *& alibi.*
rhapſodiâ. 54. 24
rhetoris. 80. 17
Rhodanum, *n. p. fluv.* 126. 6 | 129. 13
Rhodiorum, *n. patron.* 131. 23
Rhodios. 135. 6
riſum. 133. 29
riſus. 83. 7
robur. 43. 15
robuſtior. 33. 15
robuſtiores. 43. 20
robuſtum. 132. 19
rogabatur. 152. 7
rogarent. 130. 18
rogatu. 78. 16 | 139. 19 | 153. 20
rogo, *verb.* 18. 1 | 45. 6
Romæ. 130. 24 | 134. 4 | 155. 23
Romam. 128. 4 | 130. 13 | 136. 5 | 143. 11
Romanam. 142. 7
Romanæ. 140. 1
Romani. 59. 17 | 99. 17 | 124. 2 | *& alibi.*
Romanis. 120. 17 | 121. 6 | 123. 11, 13 | *& alibi.*
Romano. 117. 6 | 130. 13, 20
Romanorum. 2. 12 | 119. 9 | 128. 13 | *& alibi.*
Romanos. 97. 8 | 120. 1, 14 | 122. 9 | *& alibi.*
Romanum. 143. 15

Romanus. 123. 1, 4 | 128. 7 | 151. 2 | 154. 21
Romulo, *n. p.* 155. 14
roſtro, *prorâ.* 63. 13
rubro. 124. 1
rudibus. 84. 13
Rufum, *n. p.* 129. 2
rumore. 56. 26
rurſus. 6. 14 | 37. 17 | 112. 15
ruſticum. 151. 20

S.

SAbinis. 136. 2
ſacellis. 15. 4
ſacellum. 114. 22
ſacer. 15. 2
Sacerdotes. 31. 12 | 35. 7 | 37. 17
Sacerdotibus. 12. 10 | 13. 8
ſacra. 12. 11 | 34. 24
ſacrarium. 16. 13
ſacrificare. 124. 15
ſacrilegii. 37. 15
ſacrilegorum. 92. 19
ſæpe. 11. 7 | 28. 24 | 47. 9 | 56. 18 | *& alibi.*
ſæpius. 81. 16
ſagacitate. 35. 24
Saguntum, *n. p.* 125. 4
Salamina, *n. p.* 13. 5 | 14. 14 | 17. 21 | 20. 12
Salaminem. 12. 9
Salaminiâ, *adject.* 14. 27
ſalis, *venuſtatis.* 150. 14
ſalo, *mari.* 17. 9
ſaltare. 76. 1, 14
ſaltâſſe. 1. 5
ſaltum, *ſylvam.* 125. 7
ſaltuoſam. 69. 20
ſaltus, *ſylvæ.* 126. 1
ſaltus, *ſylvas.* 127. 7
ſalvi. 83. 3
ſalutare. 141. 23
ſalute. 81. 10
ſalutem. 56. 11 | 72. 4 | 83. 13 | *& alibi.*
ſaluti. 11. 23 | 43. 18 | 93. 14 | 112. 1
ſalutis. 5. 13 | 43. 15 | 53. 5 | 99. 8 | 148. 8 | 156. 19
ſalvum. 50. 12
Samothraciam, *n. p. inſ.* 148. 20
Samum, *n. p. inſ.* 36. 9 | 64. 5 | 66. 6, 16
Samus. 65. 17
ſana, *adject.* 92. 30
ſanandum. 156. 16
ſancta. 92. 17
ſanctiora. 67. 7
ſanctiſſime. 114. 23
ſanctiſſimis. 142. 9
ſanctitate. 32. 2
ſanctius. 112. 2
ſanctum. 88. 6
ſanguine. 57. 6 | 84. 1
ſanguinem. 112. 6
ſanxit. 155. 3
ſapienter. 77. 13
ſapientiâ. 66. 3
ſapientiæ. 155. 20
ſapientis. 66. 28
ſapientius. 111. 11
ſapientum. 45. 4
Sardeis. 91. 12
Sardibus. 49. 10
Sardiniam, *n. p.* 137. 9
Sardinienſem. 138. 2
Sardis, *n. p. urbis.* 6. 23
ſarmenta. 128. 10
ſatelles. 112. 7
ſatellites. 23. 14
ſatellitibus. 67. 3
ſatietati. 84. 15
ſatis. 1. 2 | 14. 33 | 16. 7 | 17. 2 | *& alibi.*
ſatisfeci. 156. 15
ſatius. 25. 2 | 28. 12 | 85. 8 | 90. 6 | 102. 11
ſatrapæ. 68. 29 | 90. 10
ſatrapem. 46. 13
ſatrapes. 22. 1 | 40. 10
ſatrapis. 31. 23
ſaucium. 126. 8
Saufeii, *n. p.* 149. 15
Saufeius, *n. p.* 149. 19
ſcaphâ. 133. 15
ſceleratos. 57. 1
ſcelere. 25. 11 | 80. 18 | 116. 14
ſceleris. 107. 7 | 111. 14
ſcenam. 2. 7, 8
ſceptro. 102. 21
ſcienter. 1. 5
ſciebat. 39. 27 | 55. 5 | 132. 6
ſciente. 49. 16
ſcilicet. 79. 19
ſcimus. 75. 14 | 151. 3
ſcio. 17. 12
Scipio, *n. p.* 126. 9 | 138. 5, 8
Scipione. 126. 7
Scipionis. 129. 12 | 154. 1
ſcirent. 90. 10 | 99. 25 | 133. 10
ſciret. 78. 14
ſcopuloſo. 148. 10
ſcorta. 53. 10
ſcribæ. 97. 7, 9
ſcribamus. 75. 13
ſcribentem. 20. 4
ſcribere. 84. 13 | 85. 14 | 139. 7
ſcriberet. 32. 3 | 155. 10
ſcripſerunt. 22. 11
ſcripſiſſe. 17. 12 | 31. 20
ſcripſit. 49. 16 | 148. 3
ſcripta. 22. 21 | 31. 19 | 37. 18 | 48. 6 | 70. 27
ſcripto. 22. 9
ſcriptores. 79. 14
ſcriptoribus. 89. 1
ſcriptum. 23. 21 | 24. 11 | 49. 14 | *& alibi.*
ſcriptum eſt. 18. 18
ſcripturæ. 1. 2
ſcrutarentur. 74. 30
ſcuto. 61. 6
Scyrum, *n. p. inſulæ.* 27. 16
ſcytalâ. 23. 20
Scythis, *n. p.* 5. 7, 15
Scythiſâ, *n. patron.* 67. 17
ſe. 4. 6, 26 | 5. 11, 13 | 6. 10 | *& alibi plur.*
ſeſe. 4. 26 | 70. 8
ſeciùs. 4. 19 | 47. 13 | 48. 1 | 100. 25 | *& alibi.*
ſecum. 4. 13 | 5. 9 | 6. 1 | *& alibi.*
ſecunda. 88. 1
ſecundâ. 54. 24 | 88. 17 | 104. 19
ſecundâ, *proſp.* 5. 2 | 38. 4 | 49. 2 | *& alibi.*
ſecundam. 95. 12
ſecundam, *proſper.* 111. 11
ſecundas, *proſperas.* 37. 1
ſecundi. 38. 28
ſecundo. 44. 7 | 130. 23
ſecundos. 70. 23
ſecundum, *adject.* 47. 21 | 100. 5 | 122. 9 | 139. 12
ſecundus. 139. 9
ſecuri. 106. 18
ſecus, *aliter.* 51. 8 | 150. 6
ſecuti. 145. 6
ſecutum. 145. 12 | 146. 11
ſecutus. 144. 18
ſed. 1. 6, 8 | 2. 18 | 3. 5 | *& alibi quàm plur.*
ſedandam. 104. 28
ſedaret. 55. 15
ſedatum. 73. 18

ſedentem. 24. 25
ſedere. 72. 21
ſedet, *moratur*. 2. 16
ſeditio. 106. 24
ſegnes. 43. 19
ſegnius. 68. 24
ſegregare. 124. 6
ſeipſum. 70. 12
ſejunctam. 148. 9
ſejunctum. 86. 17
ſejungunt. 125. 10
Seleuco, *n. p.* 100. 22
Seleucum. 118. 3
Seleucus. 105. 12 | 107. 8
ſellam. 102. 20
ſemel. 60. 11 | 81. 15 | 152. 9
ſemianimis. 25. 13
ſemivivum. 100. 16
ſemper. 28. 22 | 30. 4 | 58. 6 | 89. 5 | *& alibi.*
Sempronium, *n. p.* 129. 3
Senam, *n. p. urbis*. 137. 5
ſenatu. 138. 10
ſenatui. 130. 13 | 134. 6
ſenatum. 15. 19 | 138. 8
ſenatus. 131. 3
ſenatuſconſulto. 130. 16
ſene. 145. 15
ſenectute. 110. 10 | 116. 6
ſenectutem. 60. 10 | 143. 18 | 155. 26
ſenem. 76. 17
ſeneſcere. 36. 3
ſenex. 139. 7 | 152. 18
ſeni. 152. 18
ſenior. 139. 4
ſenſerunt. 39. 14
ſenſiſſe. 55. 6
ſenſit. 17. 5 | 71. 14 | 134. 22 | 156. 10
ſenſu, *ſententiâ*. 36. 7
ſenſus. 55. 24 | 147. 16
ſententia. 22. 9 | 54. 24 | 114. 5
ſententiâ. 37. 25 | 110. 2 | 121. 5
ſententiæ. 31. 19
ſententiam. 6. 12
ſentiebant. 85. 19 | 109. 17
ſentiebat. 109. 17 | 38. 26 | 90. 18
ſentiebat, *videbat*. 51. 7
ſententiis. 31. 14
ſentire. 124. 5
ſentirent. 107. 7
ſeparatim. 74. 28 | 79. [illegible] | 115. 18 | *& alibi.*
ſeparatis. 105. 5
ſepeliendum. 107. 9
ſepelire. 111. 2
ſepſiſſe. 15. 22
ſepſit. 56. 8
ſeptem. 45. 4 | *& alibi.*
ſeptentrionibus. 4. 7
ſeptimum. 106. 22
ſeptingentorum. 11. 28
ſeptuageſimo. 134. 28
ſeptuaginta. 9. 5 | 155. 25
ſepulchri. 57. 7
ſepulchris. 15. 4
ſepulchrum. 18. 16
ſepulta. 19. 4
ſepultus. 18. 17 | *& alibi.*
ſequebantur. 11. 28 | 23. 14 | 25. 6
ſequenti. 45. 12
ſequerentur. 66. 13 | 71. 16 | 80. 9 | 85. 16
ſequi. 40. 20 | 70. 6 | 71. 19 | 92. 4
ſequutæ. 63. 11
ſequuti. 6. 12 | 28. 23
ſequutos. 2. 1
ſequutus. 137. 4
ſermo. 78. 2, 3
ſermone. 135. 5
ſermonem. 51. 22
ſermoni. 18. 6
ſermonis. 142. 20
ſerò. 91. 14
ſerpentes. 133. 4
ſerpentibus. 133. 31
ſerpentum. 133. 9
ſervabat 90. 19
ſervandi. 28. 21
ſervare. 56. 21 | 107. 6
ſervari. 105. 18
ſervat. 148. 11
ſervatâ. 90. 21
ſervi. 15. 1
ſerviebat. 144. 23
ſerviendum. 119. 11
ſerviens, *ſtudens*. 11. 6
Servii, *n. p.* 139. 13
Servio. 141. 8
Serviliam, *n. p.* 148. 25
Servilium, *n. p.* 128. 2
ſervire. 39. 21
ſervis. 13. 16 | 95. 13 | 111. 3 | 131. 17
ſervitute. 42. 12 | 43. 8
ſervitutem. 79. 24 | 111. 7
ſervitutis. 113. 21
ſervivit. 77. 6
ſervorum. 24. 3
Seſtum, *n. p. urbis*. 64. 13
ſeveras. 87. 6
ſevere. 138. 11
ſeveritate. 59. 4 | 152. 5
ſeverum. 76. 17
Seuthen, *n. p. hom.* 38. 23
ſex. 14. 9 | 142. 1
ſexaginta. 21. 3 | 117. 14
ſexdecim. 152. 24
ſexto. 20. 10 | 29. 8
Sextum, *n. p.* 156. 11
ſexum. 89. 10
Si. 1. 7 | 4. 1 | 5. 12 | 6. 1 *& alibi quam plur.*
ſibi. 4. 1, 24 | 14. 1, 28 | 17. 1 | *& alibi plur.*
ſic. 5. 11 | 8. 22 | 14. 12 | *& alibi plur.*
ſic, *adeò*. 21. 13 | 30. 4
Sicilia, *n. p. inſulæ*. 115. 1
Siciliâ. 36. 3 | *& alibi.*
Siciliæ. 37. 2 | 54. 9 | 113. 7
Siciliam. 34. 24, 26 | 51. 9 | 54. 1, 11 | *& alibi.*
Siculorum. 113. 23
Siculos. 113. 12
Siculus. 117. 7
ſicut. 37. 28 | 48. 16 | 56. 18 | *& alibi.*
ſidere, *demergi*. 63. 13
Sigæo, *n. p.* 63. 3
ſignata. 87. 5
ſigna. 71. 22
ſignatum. 32. 7
ſignificaret. 95. 6
ſignificari. 12. 8
ſignificavimus. 154. 14
ſigno. 24. 12
ſignum. 9. 16 | 59. 7 | 94. 12 | 133. 14 | *& alibi.*
ſim. 48. 4 | 124. 18
ſimilem. 78. 25
ſimiles. 108. 8
ſimilis. 115. 8
ſimilitudinem. 143. 25
ſimillimum. 73. 27 | 147. 27
ſimplici. 111. 10
ſimul. 20. 19 | 36. 11, 16 | 37. 7 | *& alibi.*
ſimul, *ſtatim*. 51. 19
ſimulans. 22. 20 | 49. 11
ſimul ac. 33. 3 | 88. 13
ſimulacra. 92. 18
ſimularet. 30. 10 | 55. 21
ſimulat. 74. 11
ſimulata. 52. 5
ſimulatâ. 75. 11 | 93. 21 101. 21
ſimulatione. 103. 2
ſimul atque. 90. 4
ſimultate. 153. 5
ſimultatis. 52. 3

fin. 78. 23 | 89. 10 | 102. 1 | 103. 30 | 108. 9
fine, *præp.* 11. 5, 8 | 31. 4 | 34. 2 | *& alibi plur.*
fingularem. 143. 9
fingulari. 139. 1
fingularis. 117. 10
fingularis, *privata.* 56. 18
fingularis, *egregia.* 148. 11
finguli. 59. 9
fingulis. 5. 10 | 98. 1
fingulorum. 154. 7
fingulos. 13. 19 | 151. 4
finiſtrâ. 69. 4
ſint. 51. 5 | 65. 9 | 135. 13
ſis. 83. 28
ſit. 8. 19 | 17. 7 | 20. 1 | 24. 26 | *& alibi.*
ſitæ. 36. 18 | 72. 13
ſitam. 83. 12
ſive. 15. 2 *ter* | 98. 9
ſobrio. 53. 11
ſocer. 66. 4 | 71. 13
ſocero. 121. 14
ſocerum. 33. 8
ſociali. 60. 11 | 63. 5
ſocietate. 35. 17 | 47. 2
ſocietatem. 3. 8 | 16. 5 | 20. 24 | *& alibi.*
ſocii. 92. 11
ſociorum. 81. 1, 5
ſocios. 32. 3 | 55. 26 | 65. 3
ſocium. 59. 3
Socrate, *n. p.* 33. 8, 12, 14
Socratico. 89. 1
ſola. 103. 30
ſoleat. 86. 18
ſolebat. 79. 21
ſolent. 110. 13
ſolere. 43. 22
ſolerent. 30. 21
ſolers. 139. 2
ſolitudo, *infrequent.* 43. 17
ſolitum. 151. 5 | 152. 3
ſolitus. 136. 5
ſollicitare. 24. 3
ſolos. 85. 11
ſolvere. 9. 27 | 26. 2
ſolveret. 31. 9
ſolviſſent, *diſceſſiſſ.* 131. 15
ſolviſſet. 26. 5
ſolùm, *adv.* 3. 5 | 6. 2 | 11. 16 | 23. 12 | *& alibi.*
ſolus. 14. 33 | *& alibi.*
ſolutâ, *apertâ.* 133. 20
ſoluturum. 26. 11
ſomno. 52. 2
ſonitu. 40. 17
ſonum. 76. 12
Sophroſynen, *n. p. fem.* 50. 4
ſopitus. 52. 2
ſoporem. 52. 1
ſoror. 112. 3 | 143. 21
ſorore. 68. 16 | 153. 5
ſororem. 2. 2 | 26. 6 | 50. 2 | 55. 28
ſororis. 51. 21 | 145. 10
ſorte. 138. 3
ſortis. 137. 7
Soſilo, *n. p.* 135. 10
Soſilus. 135. 9
Soſio, *n. p.* 157. 1
ſparo. 83. 15
Spartâ, *n. p. urbis.* 60. 1
Spartæ. 22. 22 | 80. 20
Spartam. 22. 25 | *& alibi.*
Spartani. 116. 2
Spartanis. 86. 7
ſpatio. 101. 15 | 104. 14
ſpatium. 101. 9 | *& alibi.*
ſpe. 24. 3 | 31. 9 | 34. 27 | 105. 16 | *& alibi.*
ſpecie. 103. 2
ſpeciem. 115. 6
ſpecimen. 142. 13
ſpectabat. 14. 25
ſpectaculo. 2. 9
ſpectatum, *ſupinum.* 117. 4
ſpeculatores. 39. 6
ſpeculatur. 70. 3
ſpei. 144. 25
ſpem. 34. 11 | 105. 25
ſperabant. 146. 18
ſperabat. 103. 30 | 140. 11
ſperans. 23. 22 | 39. 12
ſperare. 3. 5
ſpero. 156. 15
ſpes. 5. 13 | 66. 5 | 73. 5 | 146. 15
ſpiritus. 54. 7
ſplendide. 151. 16
ſplendidiſſimâ. 41. 13
ſplendidus. 33. 1 | 150. 26
ſplendore. 41. 14
ſpoliare. 146. 20
ſpoliarent. 92. 21
ſpoliavit. 74. 6
ſponſalia. 155. 5
ſponſor. 147. 8
ſponte, *abl. nom. indecl.* 4. 5 | 19. 2 | *& alibi.*
ſtans. 77. 9 | 101. 10
ſtare. 71. 27
ſtat. 156. 17
ſtatibus. 62. 1
ſtatim. 13. 20 | 25. 8 | 27. 12 | 28. 24 | *& alibi.*
ſtatu. 61. 9
ſtatua. 142. 8
ſtatuæ. 18. 17
ſtatuam, *ſubſt.* 61. 10 | 65. 11, 12
ſtatuas, *ſubſt.* 9. 4 | 132. 10
ſtatuerat. 9. 18 | 105. 20
ſtatuerunt. 119. 9
ſtatuis, *ſubſt.* 62. 1 | 88. 19
ſtatuit. 40. 7 | 72. 19 | 102. 26 | 103. 22
ſtatum. 53. 11 | 111. 9
ſtaturâ. 73. 27
ſteterat. 110. 10
ſteterint. 103. 16
ſteterit. 151. 17
ſteterunt. 93. 5
ſtetit. 84. 3
ſtipendium. 137. 1
ſtipulatione. 147. 11
ſtirpe. 147. 16 | 153. 21
ſtirpem. 102. 6
ſtirpis. 140. 1
ſtirps. 83. 28 | 96. 8
ſtiterit. 147. 8
ſtramentis. 95. 3
ſtatum, *ſubſt.* 95. 2
ſtrenuo. 71. 19 | 72. 10
ſtrenuus. 67. 19 | 81. 18
ſtrepitus. 56. 17
Strymona, *n. p. fluvii* 27. 7
ſtudebant. 85. 5 | 105. 24
ſtudebat. 50. 14
ſtudere. 90. 23
ſtuderent, *tentar.* 142. 5
ſtudes, *cupis*, 48. 2
ſtudet. 63. 9
ſtudii. 77. 10
ſtudiis. 41. 15 | 141. 13 | 152. 27
ſtudio. 69. 17 | 98. 10
ſtudioſius. 91. 3
ſtudioſo. 140. 4
ſtudioſos. 139. 19
ſtudioſus. 77. 18
ſtudium. 139. 4
ſtuduerant, *conati erant.* 86. 14
ſtuduerat. 70. 2
ſtuduiſſent. 30. 11
ſtuduit. 55. 1 | 72. 13 | 73. 18 | 99. 1 | *& alibi.*
ſtultè. 131. 21
ſtultitiam. 80. 17
ſua. 6. 14, 23 | 12. 7, 9 | 79. 3 | *& alibi.*
ſuâ. 3. 3 | 4. 5 | 5. 12 | *& alibi.*
ſuadere. 48. 11

ſuadet. 31. 17
ſuæ. 6. 16 | 32. 19 | 35. 13
ſuam. 6. 19 | 13. 6 | 26. 6
ſuarum. 8. 9 | 141. 17
ſuas. 7. 2 | 13. 11 | 27. 12
ſuaſit. 101. 27
ſuavitas. 140. 7
ſuavitatis. 154. 5
ſub, *præp. cum accuſat.* 4. 4 | 5. 4 | 22. 26 | 65. 2
ſub, *cum ablat.* 5. 12 | 8. 3 | 24. 22 | *& alibi.*
ſubalare. 40. 18
ſubductus. 40. 18
ſubduxit. 35. 5
ſubegit. 64. 5 | 122. 5
ſuberat. 33. 3 | 63. 14
ſubeſſe. 13. 22
ſubjecit. 32. 8
ſubjiciens. 87. 5
ſubiret. 82. 16
ſubita. 54. 14
ſubitò, *adv.* 57. 5 | 69. 18
ſublato. 107. 6
ſublaturum. 55. 23
ſublevandos. 78. 6
ſublevâſſet. 24. 29
ſublevavit. 94. 6 | 141. 15
ſubornaret. 108. 19
ſubſcribens. 144. 15
ſubſidio. 8. 10 | 31. 14
ſubſtituerent. 38. 6
ſubſtringebat. 101. 11
ſubtexuit. 153. 18
ſuburbanam. 151. 18
ſuccedere. 138. 7
ſuccedebant. 71. 4
ſuccenderunt. 40. 16
ſucceſſerat 57. 5
ſucceſſiſſent. 81. 21
ſuccubuerit. 106. 8
ſuccubuit. 14. 12 | 100. 25
ſuccumbente, 120. 6
ſuccurrere. 75. 10 | 112, 7
ſuccurreret. 56. 22
ſuccurrit. 148. 25
ſudorem. 101. 14
ſuffecto, *ſubrogato.* 124. 23
ſuffragante. 36. 10 | 90. 1
ſuffragiis. 16. 2 | 28. 5
ſuffragium. 83. 8 | 100. 24
ſui, *pron. primitiv.* 52. 18
ſui, *pron. poſſeſſivum.* 3. 5
ſuis, *pron. poſſeſſ.* 5. 13
Sulla, *n. p.* 142. 17, 23
Sullæ. 152. 18
Sullanis. 141. 12
Sulpicii, *n. p.* 141. 6, 8
Sulpicio. 141. 9
Sulpitium. 130. 11
Sulpitius. 135. 3
ſum. 2. 19 | 78. 23 | 106. 7
ſumere. 64. 12
ſumerent. 4. 1
ſumeret. 18. 14
ſumitur. 74. 25
ſumma, *ſubſt. nom.* 20. 20
ſumma, *adject. nom.* 10. 9
ſumma *adject. accuſ.* 115. 6
ſummâ, *ſubſt. abl.* 131. 20
ſummâ, *adject. abl.* 4. 16
ſummæ, *ſubſt. dat.* 13. 14
ſummam, *ſubſt.* 78. 11
ſummam, *adject.* 27. 2
ſummas, *ſubſt.* 6. 8 | 84. 13
ſummas, *ſummitat.* 123. 7
ſummas, *adject.* 85. 12
ſummi. 102. 18
ſummis, *adject.* 15. 15
ſummo. 32. 18 | 61. 4
ſummo, *maximo.* 2. 2
ſummorum. 1. 2
ſummos. 106. 34 | 107. 13
ſummoto. 32. 12
ſummum. 16. 11 | 30. 12
ſummus. 32. 21 | 153. 13
ſumpſerant. 103. 19.
ſumpſerunt. 107. 4
ſumpſi. 156. 18
ſumpſiſſe. 9. 2 | 95. 15
ſumptit, *hauſit.* 134. 26
ſumptibus. 119. 12
ſumptu. 29. 4
ſumptui. 151. 5
ſumptum. 106. 15
ſumptuoſom. 151. 18
ſumptuoſus. 150. 26
ſumptus, *ſub. nom. ſing.* 9. 26
ſumptûs, *gen.* 150. 15
ſumptus, *nom. plur.* 55. 7
ſumus. 85. 14 | 139. 18
ſunt. 2. 11 | 5. 3 | 10. 8, 14
ſuo. 14. 21 | 15. 20
ſuorum. 9. 19, 31 | 10. 6
ſuos. 15. 16, 21, 27 | 32. 1
ſuper. 24. 11 | 38. 19
ſuperabat. 67. 14
ſuperabatur. 133. 2
ſuperare. 48. 20 | 82, 20
ſuperarentur. 131. 25
ſuperaret. 14. 20
ſuperari. 40. 17 | 52. 16
ſuperârit. 123. 2
ſuperâſſe. 41. 15 | 47. 19
ſuperâſſet. 13. 4 | 92. 6
ſuperati. 119. 9
ſuperato. 113. 4
ſuperatum. 14. 11
ſuperaturum. 77. 2
ſuperavit. 134. 1
ſuperbè. 23. 16
ſuperbiæ. 114. 5
ſupellex. 150. 27
ſupereſſe. 15. 10 | 156. 25
ſupereſſet. 130. 28
ſuperior. 50. 2 | 73. 10 | 105. 4 | *& alibi.*
ſuperiore. 53. 14 | 128. 2
ſuperiores. 12. 8 | 35. 18
ſuperiori. 64. 5
ſuperioris. 44. 13
ſuperſtes. 83. 29
ſuperſtites. 154. 12
ſupplicem. 16. 17 | 24. 25
ſupplicibus. 92. 20
ſupplicium. 26. 16 | 92. 30
ſuppeditabatur. 38. 17
ſuppetebat, *ſupererat.* 55. 8
ſupportari. 148. 21
ſuppoſitus. 74. 2
ſuppreſſerunt. 66. 10
ſupra. 39. 11 | 41. 12 | 54. 16 | 69. 20 | *& alibi.*
ſupra diximus. 87. 13
ſupremum. 9. 28 | 41. 7 | 52. 2 | 115. 13 | 116. 7
ſurrexiſſe. 33. 15
ſuſceperant. 74. 20
ſuſceperat. 73. 18, 21 | 78. 17
ſuſcepiſſe. 31. 8 | 74. 11, 16
ſuſcepit. 14. 32
ſuſcepti. 152. 11
ſuſceptis. 85. 8
ſuſceptum. 130. 19
ſuſcipere, *ſubire.* 138. 16
ſuſcipi. 74. 24
ſuſcipiendo. 131. 19
ſuſpexerunt. 51. 4
ſuſpicaretur. 32. 1
ſuſpicax. 66. 18
ſuſpicienda eſt. 91. 25
ſuſpicio. 104. 7
ſuſpicione. 23. 26 | 57. 1 | 86. 13
ſuſpicionem. 23. 6 | 24. 10 | 74. 17 | 75. 2 | *& alibi.*
ſuſpiciones. 144. 23
ſuſpicionibus. 24. 6
ſuſtinere. 133. 24
ſuſtinuerunt. 12. 16
ſuſtulerunt. 31. 3
ſuſtuliſſet. 40. 4
ſuum. 28. 26 | 56. 4 | 73. 28 | 80. 14 | *& alibi.*
ſuus. 28. 4 | 32. 13
ſylvâ. 150. 13
Sympoſio. 33. 13

Syracuſæ, *n. p.* 113. 13
Syracuſanis. 33. 20 | 52. 13 | 115. 12, 13
Syracuſanus. 56. 23
Syracuſarum. 54. 8 | 112. 16
Syracuſas. 51. 12 | 52. 9 | 54. 2, 11 | 55. 1
Syracuſis. 111. 6 | 112. 15 | 113. 18 | 114. 1, 4
Syriâ, *n. p.* 131. 22
Syriam. 131. 4
Syſamithren, *n. p.* 40. 11
Syſinas, *n. p.* 72. 7

T.

TAbellarium. 133. 15
tabellarius. 133. 18
tabernaculo. 45. 15
tabernaculum. 102. 20
taciturnâ. 156. 26
tacuerunt. 51. 22
Tænari, *n. p.* 24. 20
tale. 52. 3 | 56. 27 | 95. 2 | 104. 16 | 132. 7
talem. 3. 6 | 18. 5 | 26. 12 | 37. 3, 10 | *& alibi.*
talenta. 18. 13 | 21. 3 | 39. 20 | 48. 28 | *& alibi.*
talentis. 9. 25 | 66. 20
tali. 4. 22 | 12. 8 | 24. 5, 11 | 27. 1 | *& alibi.*
talibus. 54. 10 | 70. 26 | 145. 22
talium. 44. 5
talis. 8. 24 | 58. 2
tam. 2. 6 | 6. 13 | 7. 4, 5 | *& alibi plur.*
tamdiu. 72. 20 | 105. 24 | 148. 30
tamen. 5. 1 | 6. 15 | 8. 9 | 9. 29 | *& alibi plur.*
Tamphilianum. 150. 12
Tamphilo, *n. p.* 135. 2, 3
tanquam. 124. 4
tanta. 36. 12, 23 | 66. 5 | 105. 7 | *& alibi.*
tantâ. 20. 6 | 21. 7 | 28. 19 | 59. 4 | *& alibi.*
tantæ. 65. 8 | 86. 3
tantam. 14. 27 | 33. 5 | 108. 7
tantas, 8. 16 | 14. 4
tanti. 67. 4
tantis. 11. 25 | 21. 7 | 24. 29 | 45. 1 | *& alibi.*
tanto, *adject.* 86. 5 | 120. 7 | 121. 11 | 147. 30
tantò, *adverb.* 24. 27 | 77. 1
tantopere. 145. 8
tantò plus. 8. 13
tantum, *adject.* 111. 2 | 113. 16, 22 | 128. 12
tantùm, *adverb.* 48. 7 | 52, 11 | 58. 6 | *& alibi.*
tantummodo. 84. 13
tantus. 94. 16 | 135. 4
tardiores. 7. 14
Tarentinum. 76. 16
Tarentum, *n. p.* 51. 9
Tauto, *n. p.* 47. 10
Taurum. 70. 1
te. 17. 17, 24 | 18. 3 | 47. 26 | *& alibi.*
tecta, *adject.* 95. 3
tecto, *subſt.* 95. 2
tectum, *ſubſt.* 25. 8 | 150. 14
tectum, *adject.* 88. 6
tecum. 18. 2 | 22. 24
tegebat. 51. 3
tegerentur. 8. 6
tegeret. 59. 2
teipſum. 124. 20
tela. 74. 4
telis. 41. 2 | 63. 18
telorum. 88. 16
telum. 40. 19 | 56. 22
temerariâ. 66. 11
temerè. 155. 10
tempeſtas. 66. 9
tempeſtate. 17. 4
tempeſtatem. 35. 4
templa. 92. 17
templo. 25. 14 | 132. 9
templum. 92. 13 | 132. 12
tempora. 96. 6 | 140. 4
temporariam. 148. 23
tempore. 4. 11 | 7. 12, 17 | 9. 14, 22 | *& alibi plur.*
temporibus. 5. 6 | 33. 2 | 43. 24 | 46. 9 | *& alibi.*
temporis. 18. 2 | 37. 11
temporum. 17. 14 | 152. 27
tempus. 4. 9 | 15. 7 | 18. 6 | 20. 21 | *& alibi.*
tendebat. 4. 9
tenebant. 3. 11 | 44. 11 | 56. 22 | 113. 7
tenebat. 47. 22 | 69. 19 | 100. 5 | *& alibi.*
tenebatur. 26. 4
tenebris. 104. 24
tenentem. 124. 15
tenerent. 6. 8 | 43. 9
teneret. 30, 9 | 54. 22 | 56. 6
teneretur. 106. 2
τιμωμὸν. 156. 5
tenet, *occupat.* 2. 14
tenet. 4. 8
tentaret. 142. 25
tentaſti. 78. 25
tentata. 78. 15
tentatus. 138. 16
tenuerant. 120. 5
tenuerunt. 35. 16 | 116. 3
tenues, *modici.* 8. 21
tenui. 86. 3
tenuit. 17. 9 | 27. 5 | 87. 20 | 97. 12 | *& alibi.*
tenus. 47. 10
ter. 105. 5
Terentius, *n. p.* 127. 8
Teribazo, *n. p.* 49. 10
Teribazus. 49. 10
terna. 151. 4
terra. 95. 3
terrâ. 11. 24 | 12. 13 | 20. 21 | 24. 22 | *& alibi.*
terram. 12. 19 | 39. 7 | 100. 6 | 101. 12
terrarum. 78. 24 | 142. 12 | 155. 24
terreſtres. 11. 28
terreſtribus. 36. 14
terribili. 68. 27
terris. 155. 17
terrorem. 128. 13
terroribus. 147. 6
tertiâ. 104. 19
tertiam. 103. 29
tertio, *adject.* 131. 8
tertiò, *adv.* 126. 9 | 129. 13
tertium. 54. 1 | 106. 1
tertius. 116. 16 | 139. 9
teſtabatur. 13. 13
teſtamento. 143. 20
teſtarum. 28. 5
teſtatior. 35. 8
teſtes. 156. 14
teſtimonia. 66. 29 | 81. 7
teſtimoniſi. 32. 11
teſtimonium. 32. 2 | 79. 10
teſtudinibus. 9. 11
teſtulâ, *oſtraciſmo.* 20. 2
teſtularum. 16. 2
texit. 75. 6
Thaco, *n. p.* 95. 1
Thaſii, *n. patronym.* 30. 24
Thaſios. 27. 19
Thaſum, *n. p. inſulæ.* 30. 20
Theatrum. 114. 13 | 117. 5
Thebani, *n. pat.* 60. 1 | 83. 1

The-

Thebanis. 31. 15 | 78. 22 | 80. 7 | *& alibi.*
Thebanorum. 85. 4 | 86. 19 | 88. 5
Thebanos. 79. 21 | 80. 10
Thebanum. 79. 19
Thebanus. 76. 11 | 79. 15
Thebarum, *n. p.* 87. 15
Thebas. 35. 5 | 41. 15 | 61. 3 | 78. 18 | *& alibi.*
Thebis. 79. 18 | 80. 14 | 82. 4 | 85. 19 | *& alibi.*
Themiſtocle, *n. p.* 14. 11
Themiſtoclem. 17. 10, 12
Themiſtocles. 11. 2 | 12. 6, 19 | 13. 12 | *& alibi.*
Themiſtocli. 19. 6
Themiſtoclis. 14. 3
Theopompus, *n. p.* 41. 10
Theram, *n. p. urbis.* 46. 5
Theramene, *n. p.* 36. 10, 11
Theramenes. 37. 6
Thermopylas, *n. p. loci.* 12. 14
Thermopylis. 13. 7
Theſſaliæ, *n. p.* 88. 11, 18
Theſſaliam. 88. 4
Thracas, *n. p.* 42. 1
Thracem. 60. 16
Thraces. 3. 11 | 39. 13
Thraciâ, *n. p. regio.* 63. 2
Thraciæ. 38. 12
Thraciam. 38. 9 | 39. 11
Thracibus. 59. 3
Thracum. 27. 7 | 38. 23
Thraſybuli, *n. p.* 43. 7, 23 | 44. 16
Thraſybulo. 36. 11
Thraſybulum. 44. 9, 11
Thraſybulus. 37. 6, 23 44. 3 | 45. 10
Threſſâ, *Threiciâ.* 60. 13
Thucydidem, *n. p.* 18. 19
Thucydides. 11. 11 | 22. 22 | 41. 9
Thucydidi. 17. 13
Thurios, *n. patron.* 35. 2
Thyo, *n. p.* 68. 22
Thyum. 68. 24, 27
Thyus. 68. 11, 19
Tiberi, *dativus ſing. n. p. fluminis.* 131. 20
tibi. 22. 23, 24 | 47. 26 | 78. 26 | 79. 5
tibiis. 1. 5 | 76. 14
Timæus, *n. p. hom.* 41. 10
timebant. 55. 29
timebatur. 38. 3
timens. 9. 17 | 147. 23
timere. 16. 9
timerent. 53. 1
timeret. 55. 16 | 148. 3
timidi. 43. 22
timor. 34. 4
timore. 10. 13 | 35. 20 | 55. 29 | 148. 6
timorem. 16. 1 | 34. 11
timori. 144. 25
Timoleon, *n. p.* 112. 18
Timoleonta. 115. 10
Timoleonteum. 115. 14
Timoleontis. 114. 5
Timophanes, *n. p.* 111. 12
Timothei, *n. p.* 66. 2, 28 | 67. 8
Timotheo. 60. 12 | 65. 10 | 66. 16 | 67. 5
Timotheum. 66. 13
Timotheus. 63. 2 | 67. 6
timuiſſent. 105. 25
Tiſagoras, *n. p.* 9. 24
Tiſſapherne, *n. p.* 47. 4
Tiſſaphernem. 36. 6 | 48. 8
Tiſſaphernes. 47. 15 | 90. 11, 17, 20, 30 | 91. 12
Tithrauſte, *n. p.* 69. 13
Tithrauſtem. 47. 22
Titi*n*. *p.* 139. 19
Tito. 126. 9
titubantibus. 104. 10
Titum. 129. 3
tollere. 31. 4
tolleret. 132. 13
Torquati, *n. p.* 152. 14
Torquato. 143. 12
Torquatum. 148. 19
Torquatus. 141. 2
torque. 69. 1
tot. 23. 1 | 106. 16
tota. 37. 21 | 145. 13
totâ. 2. 7 | 4. 11 | 59. 10
totam. 8. 23 | 62. 7 | 80. 4 | 111. 7 | *& alibi.*
toti. 113. 16
totidem. 9. 18 | 12. 9 | 50. 4 | 73. 3 | 104. 14
totius. 54. 7 | 68. 23 | 84. 7 | 86. 8 | 121. 2
toto. 107. 10
totum. 11. 5 | 39. 8
tractâſſet. 32. 3
tractat. 101. 22
tractu, *longâ ſerie.* 8. 7
tradam. 79. 2
tradant. 4. 24
tradebantur. 140. 8
tradendâ. 108. 13
tradere. 120. 8
traderet. 51. 13
traderetur. 68. 6
tradi. 110. 13
tradidiſſet. 5. 13 | 40. 9
tradidit. 24. 15 | 32. 11 | 48. 6 | 56. 7 | 107. 9
tradit. 56. 9 | 71. 2 | 74. 15
tradita. 37. 22 | 54. 17
tradita eſt. 69. 15
traditus. 89. 4
traditus eſt. 110. 12
traduceret. 5. 8
tradunt. 12. 11
traduxit. 126. 4
trahi. 10. 3
trajecit. 92. 7 | 131. 17
trajecto, *adject.* 5. 7
tranquillatis. 143. 10
tranquillitati. 144. 23
tranſacto. 18. 3
transferrent. 82. 11
transferretur. 20. 20
transfixit. 75. 9
transfugere. 93. 16, 18
transfugit. 71. 14
tranſierant. 71. 27
tranſierat. 125. 11
tranſierit. 92. 9
tranſiiſſe. 99. 14
tranſiit. 39. 17 | 43. 25 | 70. 1 | 72. 8 | *& alibi.*
tranſire. 104. 13
tranſiſſe. 17. 15
tranſit. 41. 1
tranſitum. 126. 2
tranſlata eſt. 21. 6
tranſportaverat. 6. 1
Traſimenum, *n. p.* 127. 5
Traſybulum, *n. p.* 36. 8
Trebiam, *n. p.* 126. 9
trecenta. 130. 4
trecentarum. 12. 17
trecentas. 9. 4
tredecim. 97. 14 | 106. 32
tres. 15. 15 | 41. 8 | 116. 7 | 125. 5 | 156. 6
tria. 38. 7 | 72. 22 | 73. 2, 3
tribuant. 70. 22
tribuebant. 37. 3
tribuebat. 114. 15
tribuerat. 33. 11 | 148. 30
tribuerent. 37. 27
tribueret. 143. 6 | 154. 20
tribuendis. 94. 17
tribui, *infinit.* 144. 25
tribuit. 135. 5 | 147. 5
Tribunus. 137. 3 | 141. 6
tribus, *adject.* 36. 14 | 117. 16

tributum, *particip.* 8. 19
tributus eſt. 8. 24
triduum. 106. 28
triennio. 125. 3
triginta. 14. 10 | 42. 12 | 43. 8, 15 | *& alibi.*
timeſtres. 90. 15
triplex. 14. 18
tripodem. 22. 8
triremem. 35. 1 | 36. 24 | 52. 18 | 56. 9
triremes. 12. 9 | 36. 15
triſtem. 76. 17
tritici. 142. 1
triumphum. 138. 2, 4
triumvir. 149. 11
triumviri. 149. 17
Troade, *n. p.* 23. 18
Trœzenem, *n. p.* 12. 10
Troico, *adject.* 68. 13
tropæo. 14. 14
tropæum. 73. 9
tu. 47. 24 | 79. 1 | 83. 27
tuâ. 79. 4
tuam. 17.18,24 | 22.25,26
tubâ. 61. 8
tuebantur. 67. 18
tuenda. 5. 13 | 98. 2
tuendâ. 156. 13
tuendas. 71. 2
tuendis. 60. 8
tuendo, *adject.* 78. 5
tueretur. 16. 12
tueri. 48.16 | 108.7 | 148.20
tui, *pron. primit.* 78. 25
tulerant. 92. 15
tulerat. 147. 24
tuliſſe. 149. 22
tuliſſet. 102. 11
tulit. 40. 10 | 44. 17 | 54 33 | 111. 11 | 114. 11
tulit, *accepit.* 143. 19
tum, *tunc.* 3. 10 | 4. 6 | 13.14 | 14.33 | *& alibi.*
tum, *relat. ad cum.* 10.10 | 11.22 | 23.18 | *& alibi.*
tum. 3. 18, 19
tum, *poſtea.* 76. 6
tumultu. 7. 4 | 141. 9
tunc. 65. 17
tunicâ. 69. 3
tuos. 22. 23 | 79.23
turbam. 71. 15
turbido. 87. 13
turpe. 2. 2
turpi. 25. 13 | 63. 18
turpia. 1. 8 | 2. 12
turpiſſimis. 53. 9
turpiter. 44. 1
turpitudini. 2. 9
turpius. 121. 10
Tuſculo, *n. p.* 136. 1
tuta. 39. 10
tutam. 6. 2
tutelam. 98. 5
tuto, *adject.* 17. 20
tutò. 17. 1 | 46. 13 | 79. 3, 7 | 112. 19
tutum. 11. 21 | 16. 7 | 39. 16 | 54. 3 | *& alibi.*
tuum. 17. 18
tyranni. 10. 8 | 40. 2 | 43. 8 | 44. 1 | *& alibi.*
tyrannide. 50. 1
tyrannidem. 9. 31 | 38. 4 | 81. 2 | 111. 13.
tyrannidem, *regn.* 117. 13
tyrannidis. 52. 13 | 113. 3
tyrannidi. 52. 10
tyrannis, *dat. plur.* 42. 12 | 43. 17
tyrannis, *nom. ſing.* 53. 20
tyranno. 42. 11 | 51. 15 | 52. 9 | *& alibi.*
tyrannorum. 44. 8 | 88. 17
tyrannos. 44. 12 | 88. 12
tyrannum. 55. 13 | 87. 3 | 112. 4
tyrannus. 10. 5 | 50. 14 | 54. 10 | 67. 1

V.

VAcatione. 145. 1
vacuefactas. 113. 14
vacuefecit. 27. 17
vadimonium. 115.2 | 147.8
vaginâ. 75. 6
valde. 105. 25
valebat. 47. 17 | 54. 21
valebat, *ſpectabat.* 13. 21
valens. 65. 18
valentes. 105. 12
valentior. 129. 15
valentiſſima. 121. 1
valere. 143. 25
valerent. 38. 22 | 91. 18
valeret, *ſpectaret.* 12. 6
valeret. 32. 21 | 44. 20 | 47. 1 | 110. 6
Valerii, *n. p.* 136. 3
Valerio. 131. 3
valetudine. 127. 4 | 156.13
valetudinem. 114. 14
valetudinis. 156. 2
vallum. 71. 20 | 128. 13
valvas. 25. 8
valuerit. 8. 1
valuerunt. 8. 13
valuiſſe. 43. 6
valuit. 6. 15 | 27. 6 | 52. 12 | 58. 6
varietas. 66. 25 | 147. 24
variis. 134. 27
varius. 21. 12
vaſa. 133. 5, 28
vates. 152. 32
ubi, *adver. loci.* 17. 4 | 25. 18 | 46. 13 | *& alibi.*
ubi, *quando.* 70. 5 | 82. 2
ubi, *ſtatim ac.* 131. 13 | 133. 16
ubinam. 148. 2
ve, *vel.* 154. 8
vectigalibus. 130. 27
vectigalis. 39. 20
vectus. 63. 16 | 114. 14
veheretur. 133. 9
vehiculo. 110. 6 | 114. 14
vehitur. 70. 7
vel. 6. 5 *bis* | 32. 17 *bis* | 33. 11 *bis* | 144. 10 *bis.*
vel, *valde.* 92. 12
vela. 131. 15
velimus. 76. 3
velint. 104. 11
velle. 47. 23 | 49. 11 | 51. 20 | 54. 27 | *& alibi.*
vellem. 124. 12
vellent. 3. 7 | 15. 28 | 24. 19 | 34. 19 | *& alibi.*
vellet. 4. 4 | 13. 15 | 18. 9 | 28. 22 | *& alibi plur.*
velocitati. 77. 6
velut. 123. 8
venari. 42. 4
venaticis. 86. 12
venatoriam. 69. 3
venatum. 70. 3
vendidiſſent. 149. 17
venditavit. 148. 25
venenatas. 133. 4
venenum. 19. 1 | 134. 25
venerant. 36. 16 | 37. 7
venerari. 47. 26
venerat. 55. 18 | 69. 11 | 113. 9 | 122. 7
venereis. 42. 2
venereo. 24. 9
veneris, *verbum.* 47. 25
venerit. 41. 15
venerunt. 30. 2 | 36. 22 | 127. 8 | 130. 13 | 131. 2
veni. 17. 17
veniam, *nomen.* 18. 5 | 24. 28 | 51. 11 | 102. 7
veniebat. 105.20 | 114. 12

veni-

veniemus. 3. 1
venienti. 75. 6
venio. 67. 10
venire. 18. 3 | 56. 15 | 74. 18 | 91. 24
venirent. 8. 10
venires. 106. 6
veniret. 74. 25 | 148. 3
veniret, *conting.* 134. 16
veniſſe. 17. 16 | 39. 14 | 42. 3 | *& alibi.*
veniſſent. 81. 19 | 124. 2 | 134. 16
veniſſet. 4. 7 | 16. 11 | 24. 10 | *& alibi plur.*
venit. 9. 15 | 15. 5 | 23. 23 | 24. 24 | *& alibi.*
veniunt. 152. 32
ventis. 131. 15
ventitavit. 143. 7
vento. 4. 6, 25
ventre. 151. 11
venturum. 54. 5
ventus. 4. 7
venumdari. 51. 15
Venuſiam, *n. p.* 129. 6
venuſtâ. 106. 12
ver. 101. 21
vera. 99. 22
verâ. 47. 7 | 90. 14 | 97. 9
verba. 9. 23 | 18. 7 | 37. 12
verba, *errorem.* 128. 10
verberibus. 101. 13
verbis. 13. 17 | 17. 16 | 18. 12 | *& alibi.*
verbo. 79. 23 | 109. 23
verboſiores. 155. 13
verè. 11. 15 | 38. 25 | 43. 6 | *& alibi plur.*
verens. 14. 7 | 52. 17 | 56. 3 | 102. 17 | *& alibi.*
vereor. 48. 3 | 84. 11
vererentur. 152. 6
vereretur. 68. 19 | 101. 8 | 106. 24
vergit. 28. 1
veriſſimè. 11. 11
veritatis. 77. 14
veritus. 143. 17
verò, *adv.* 2. 8 | 20. 17 | 35. 19 | 43. 5 | *& alibi.*
verò, *autem.* 50. 15 | 58. 4 | 83. 28 | *& alibi.*
verò, *ſed.* 34. 20 | 53. 6 | 60. 6 | *& alibi.*
verò, *contra.* 110. 8 | 116. 2
verò, *ſanè.* 51. 6, 14
verſabatur. 11. 7 | 47. 13
verſari, *eſſe.* 17. 2
verſatur. 2. 14
verſatus. 10. 2 | 27. 4 | 58. 4
verſatus, *moratus.* 136. 2
verſatus, *peritus.* 144. 6
verſatus *eſt.* 91. 20
verſibus. 154. 5, 8
verſum. 54. 23
verſuram. 141. 20 | 147. 10
verſus. 22. 11
verſuum. 79. 14
vertente. 92. 1
verum. 73. 25 | 123. 1
veſperaſcente. 86. 11
veſte. 23. 13 | 41. 4 | 44. 6 | 68. 29 | 75. 6
veſtigia. 113. 21
veſtimentorum. 40. 21
veſtitu. 73. 29 | 74. 1 | 86. 13 | 94. 9 | 95. 4
veſtitum. 23. 12 | 28. 25 | 73. 28
veſtram. 45. 8
vetarent. 14. 31
vetaretur. 121. 12
veterani. 103. 14
veteranorum. 103. 17
vetere. 145. 11
veterem. 65. 13 | 105. 22
veteres. 27. 18 | 66. 10
veteribus. 113. 14
veteris. 110. 7
Vettones, *n. p.* 122. 8
vetuit. 44. 4 | 61. 6 | 92. 16 | 106. 25
vetuſtate. 150. 15 | 155. 14
vetuſtos. 121. 16
vexabat. 69. 22
vexabatur. 101. 3
vexaretur. 147. 7
vexat. 74. 13
vexatam. 111. 8
vi. 8. 4 | 9. 8 | 10. 6 | 120. 2 | 125. 5
viæ. 103. 23 | 104. 27
viam. 157. 4
vicies. 151. 15
vicinitati. 40. 13
viciſſe. 83. 21
viciſſent. 120. 2
vicit. 58. 6 | 92. 12 | 105. 1
victas. 39. 21
victi. 36. 14 | 92. 29
victi erant. 22. 13
victis. 39. 10
victo. 106. 3
victor. 30. 19 | 91. 21 | 145. 8
victorem. 2. 8
victores. 36. 13
victori. 91. 26
victoria. 14. 13 | 85. 8
victoriâ. 22. 6 | 27. 13 | 48. 24 | 61. 4 | 88. 17
victoriæ. 8. 11 | 22. 10 | 39. 2 | 92. 12 | 105. 25
victoriam. 62. 2 | 84. 2 | 112. 22
victorias. 37. 2
victoribus. 37. 9
victoriis. 14. 26
victu. 53. 13 | 94. 9
victum, *ſubſt.* 44. 7 | 106. 26
victum, *particip.* 91. 14 | 125. 9
victûs. 41. 20
victus *eſt.* 14. 2
vide. 83. 27
videant. 62. 24
videantur. 115. 16
videar. 84. 12
videas. 150. 24
videatur. 149. 1
videbant. 48. 20 | 70. 18 | 105. 14
videbantur. 37. 4 | 98. 6 | 114. 15
videbat. 8. 8 | 16. 7 | 39. 23, 28 | *& alibi.*
videbatur. 10. 2 | 34. 6 | 54. 26 | 92. 15 | 104. 10
videmur. 76. 3
videntur. 75. 13
videor. 149. 22
videre. 94. 12
viderent. 7. 13 | 90. 24 | 133. 32 | 144. 25
viderentur. 56. 15 | 59. 9 | 74. 20 | 92. 27 | 139. 16
videret. 24. 25 | 28. 25 | 36. 4 | *& alibi.*
videretur. 10. 4 | 14. 34 | 28. 24 | *& alibi.*
videri. 14. 25
viderunt. 41. 2 | 83. 16
videtur. 8. 18 | 22. 24 | 32. 15 | *& alibi.*
vidiſſent. 74. 3
vidiſſet. 29. 1 | 91. 14 | 124. 6
vidit. 30. 23 | 91. 9 | 117. 16 | *& alibi.*
vidua. 2. 6
vigeſimam. 73. 6
vigeſimo. 29. 8 | 106. 31 | 130. 24
vigilantiâ. 97. 3
vigiliâ. 104. 19
vigiliæ. 45. 14
viginti. 22. 4 | 72. 21 | 95. 16

16 | 120. 15 | 125. 3
viguerant. 36. 13
vilis. 69. 11
villam. 151. 19
vim. 12. 15 | 24. 18 | 27. 13 | 41. 1 | *& alibi.*
vincebat. 97. 2
vinceret. 42. 1 | 116. 15
victum. 69. 4 | 70. 9
vincula. 9. 27 | 23. 24 | 24. 12 | 88. 8
vinculis. 22. 20 | 26. 3, 13 | 105. 26
vindicaret. 42. 13
vindicat. 43. 5
vindicavit. 82. 26
vineis. 9. 11
vino. 53. 10 | 86. 20
vinolenti. 87. 7
vinolentos. 42. 1
vinum. 18. 14
violandum. 147. 2
violare. 40. 10
violari. 24. 20 | 44. 4 | 92. 16
violâſſet. 34. 24
violatus. 88. 10
violatus eſſet. 51. 15
Vipſanius, *n. p.* 149. 5
vir. 74. 7 | 75. 10 | 81. 18 | 84. 14 | *& alibi.*
vires. 43. 4
virginem. 154. 22
virgo. 78. 8
virgulis. 45. 2
viri. 14. 12 | 17. 8 | 35. 20 | 99. 15 | 111. 1
viribus. 41. 16 | 106. 10
virilem. 89. 10
viris. 69. 25 | 122. 5
viritim. 22. 4
virium. 77. 6 | 79. 20
viro. 2. 2 | 24. 6 | 72. 7, 9 | 121. 11
virorum. 1. 2 | 79. 12 | 144. 5 | 153. 19 | 154. 4
viros. 15. 13
virtus. 41. 19 | 42. 8 | 91. 26
virtute. 4. 15 | 7. 14 | 8. 13 | 29. 7, 10 | *& alibi.*
virtutem. 54. 18 | 94. 20 | 123. 8
virtutes. 16. 8
virtuti. 93. 2 | 96. 3
virtutibus. 1. 4 | 2. 1 | 10. 14 | *& alibi.*
virtutis. 28. 9 | 38. 3 | 97. 6 | *& alibi.*
virtutum. 134. 25. | 138. 18
virum. 18. 5 | 37. 3 | 67. 10 | 150. 1
vis, *ſubſt.* 34. 4 | 45. 3 | 156. 7
viſa. 9. 15
viſendi. 36. 23 | 56. 25
viſo. 128. 12
viſum. 54. 1 | 85. 19 | 91. 8 | 101. 16 | 151. 1
vita. 29. 5 | 56. 19
vitâ. 33. 1 | 84. 4 | 118. 12 | *& alibi.*
vitæ. 21. 12 | 41. 14 | 53. 11 | 63. 18 | *& alibi.*
vitam. 25. 18 | 79. 12 | 84. 12 | 134. 24 | *& alibi.*
virarent. 133. 32
vitaret. 144. 24
vitas. 3. 1
vitavit. 73. 22
vitia. 10. 14
vitiis. 21. 13 | 32. 16 | 76. 1 | 152. 28
vitio. 92. 29
vitium. 62. 23
vitulina. 95. 11
vivas. 133. 4
vivebat. 11. 3 | 62. 21 | 143. 23
vivendi. 141. 10
vivens. 89. 13.
viventi. 96. 7
vivere. 41. 3 | 42. 4 | 102. 12
viveret. 16. 4 | 46. 13 | 106. 18
vivo. 100. 18 | 107. 3 | 134. 7 | 152. 31 | 154. 11
vivum. 40. 9 | 41. 5 | 56. 22 | 57. 3 | 68. 24
vivus. 118. 11
vix. 21. 8 | 80. 3 | 95. 9 | 114. 3 | *& alibi.*
vixerit. 151. 16 | 152. 20
vixerunt. 135. 8
vixi. 83. 22
vixiſſe. 25. 10
vixit. 60. 10 | 63. 2 | 114. 2 | 137. 7 | *& alibi.*
ulciſci. 148. 29
ulla. 114. 4 | 148. 16
ullâ. 55. 18 | 64. 6 | 147. 11 | 157. 2
ullam. 14. 23 | 103. 18
ulli. 15. 1 | 111. 5
ullis. 156. 6
ullius. 72. 5
ullo. 67. 3 | 95. 2 | 114. 9 | 128. 8
ullum. 20. 15 | 53. 11
ultimâ. 140. 1
ultimis. 155. 17
ultum, *particip.* 49. 3
una. 109. 14
unâ. 33. 23 | 80. 4 | 92, 25
unâ, *adv.* 102. 14
unam. 30. 18 | 80. 3 | 133. 7
unaquaque. 30. 12
unde. 18. 14 | 66. 14 | 133. 19 | 139. 9
unde, *quo.* 29. 4
unde, *quomodo.* 45. 17
undique. 15. 2 | 30. 11 | 65. 16 | *& alibi plur.*
unguenta. 95. 12
uni. 51. 2 | 30. 11 | 65. 11 | 106. 33 | 111. 5
univerſa. 36. 22 | 43. 1 | 115. 1 | 143. 12
universâ. 80. 3
univerſæ. 11. 23, 24 | 15. 27
univerſam. 82. 25
univerſi. 74. 5 | 83. 13 | 133. 2
universis. 93. 14
universos. 13. 12, 20 | 141. 26
unius. 14. 12 | 37. 22 | 83. 12 | 123. 8 | 146. 3
uno. 27. 12 | 33. 5 | 41. 12 | 42. 11 | *& alibi.*
unquam. 51. 4 | 59. 5 | 94. 9 | 101. 3 | 105. 6 | 114. 6, 16 | 125. 10 | 141. 22. | 151. 10
unum. 33. 24 | 37. 8 | 39. 1 | 70. 17 | *& alibi.*
unus. 3. 4 | 7. 11 | 13. 12 | 19. 9 | *& alibi.*
vobis. 79. 27 | 156. 19
vocabantur. 66. 17
vocabat. 151. 12
vocant. 28. 6 | 47. 26
vocantur. 7. 7
vocato. 87. 8
vocatur. 8. 25 | 24. 2 | 25. 7 | 95. 18
vocatus eſt. 34. 1
vocavit. 109. 12
vocis. 140. 7 | 156. 21
vocitârunt. 57. 4
volebant. 14. 26, 29 | 74. 6
volebat. 48. 6 | 53. 5 | 83. 33 | 112. 21
volo. 18. 2 | 80. 1
Volſonis, *n. p.* 135. 6
voluerat. 92. 10 | 40. 20 | 48.

48. 16
voluerimus. 93. 5
voluerint. 93. 7
volueris. 22. 27
voluerit. 61. 10 | 112. 13 | 144. 20
voluerunt. 21. 5 | 42. 11 | 107. 6
voluiſſent. 92. 4 | 114. 20
voluiſſet. 59. 13 | 131. 19 | 145. 23
voluit. 44. 6 | 68. 17, 20 | 73. 25 | 101. 18 | 103. 10 | 109. 12 | 112. 6 | 138. 6 | 154. 12
volumen. 139. 20
volumina. 152. 24
volumine. 79. 12 | 153. 15
voluminis. 2. 18
Volumnio, *n. p.* 147. 4 | 150. 3
Volumnium. 147. 23
volumus. 148. 22
volunt. 79. 25
voluntas. 57. 3 | 103. 10
voluntate. 4. 21 | 10. 7 | 23. 5 | 52. 14 | 55. 13 | 56. 21 | 70. 31 | 106. 22 | 124. 2
voluntatem. 30. 23 | 45. 9 | 78. 19
voluntati. 69. 24
vos. 45. 6 | 156. 14, 17
vota. 31. 8
voti. 115. 10
urbana. 143. 7
urbanis. 152. 1
urbanum. 27. 5
urbe. 8. 2 | 25. 1 | 27. 18 | 57. 7 | 67. 9 | 80. 4 | 87. 9 | 108. 13 | 138. 11 | 142. 12 | 145. 2 | 147. 3 | 155. 8
urbem. 4. 24 | 9. 10 | 14. 19, 23 | 15. 23 | 18. 12 | 44. 2, 11 | 80. 3 | 83. 6 | 86. 20 | 93. 16 | 113. 19
urbes. 36. 17 | 71. 2 | 93. 4 | 113. 11
urbibus. 30. 16 | 64. 11
urbis. 54. 8 | 128. 5 | 155. 23
urbium. 5. 10 | 113. 15, 17
uſa *eſt*. 10. 9
uſi. 36. 20 | 44. 13
uſquam. 72. 6 | 90. 30
uſque. 53. 11 | 61. 9 | 83. 20 | 86. 20 | *& alibi.*
uſu. 35. 7 | 37. 9 | 66. 3 | 94. 21 | 99. 16 | 134. 16 | 152. 32
uſui. 47. 14 | 98. 12
uſum. 77. 6 | 103. 19 | 152. 2 | 155. 20
uſuram, *ſubſt.* 141. 22
uſuris, *ſubſt.* 141. 25
uſurum. 145. 23
uſurus. 106. 20
uſus, *particip.* 18. 12 | 22. 17 | 66. 11 | 94. 11 | 110. 15 | 127. 3 | 135. 10 | 140. 3 | 145. 1, 14 | 149. 13 | 150. 11, 16 | 151. 14 | 156. 2
uſus *erat*. 100. 18
uſus *eſt*. 26. 1 | 27. 11 | 44. 2 | 78. 6 | 89. 2 | 90. 9 | 92. 8
uſu veniunt. 152. 32
uſu venerat. 35. 7 | 37. 9
uſu venit. 94. 21
uſu veniret. 134. 16
ut, *conjunctio.* 2. 19 | 3. 4, 6, 12 | 4. 4, 20 | *& alibi plur.*
ut, *particula cauſalis.* 11. 12 | 13. 4, 21 | 14. 2, 5 | *& alibi quàm plur.*
ut, *particula finalis, ceu finem denotans.* 14. 19 | 17. 22 | 18. 1 | 20. 8 | *& alibi quàm plur.*
ut, *particula adjunctiva.* 11. 19 | 13. 17 | 14. 28, 33 | *& alibi.*
ut, *quemadmodum.* 11. 11 | 15. 24 | 21. 12 | 25. 3 | *& alibi quàm plur.*
ut, *ſtatim atque.* 16. 7 | 23. 23 | 41. 1 | *& alibi.*
ut, *relat. ad ſic.* 119. 7 | 123. 9 | 134. 15 | 141. 3 | *& alibi.*
ut, *relat. ad ita, tam, adeò.* 119. 13 | 120. 17 | 124. 17 | 127. 3 | *& alibi plur.*
ut, *relat. ad eò.* 120. 21 | 122. 11
ut, *quando.* 15. 5 | 69. 9 | 71. 14 | *& alibi. quam plur.*
ut, *dum.* 24. 23 | 37. 6 | 38. 5
ut, *quò.* 100. 7
urebatur. 23. 13 | 28. 12 | 143. 25
utendum. 79. 27
utens. 77. 13
uter. 144. 2
uterentur. 2. 3 | 3. 10 | 14. 18 | 58. 9 | 62. 1 | 102. 10 | 112. 17
uteretur. 52. 7 | 66. 4 | 101. 11 | 102. 3 | 147. 1 | 153. 12
uterque. 89. 8 | 90. 15 | 116. 5 | 155. 23
uti, *verbum.* 18. 9 | 79. 31 | 142. 6 | 145. 23
Uticam, *n. p.* 121. 1
utile. 8. 11 | 15. 27 | 66. 10
utilia. 78. 22
utiliſſimum. 35. 3
utilitate. 14. 20 | 150. 16
utilitatem. 77. 7
utilitati. 35. 14
utilius, *adject.* 6. 11
utinam. 92. 3 | 106. 6
utique. 77. 4
utpote, *ſcilicet.* 124. 9
utraque, *nom. ſing.* 80. 12 | 109. 15
utráque, *abl.* 50. 1 | 151. 17
utres. 104. 1
utrique, *nom. plur.* 74. 29
utrique, *dat. ſing.* 84. 15 | 47. 15
utriſque. 133. 12
utriuſque. 52. 19 | 127. 9
utrobique. 132. 23
utrorumque. 83. 1 | 112. 20 | 135. 12
utroſque. 48. 27 | 126. 10
utrum, *an.* 7. 10 | 47. 24 | 49. 16 | 60. 14 | 101. 25 | 150. 4 | 152. 6
utrumque. 105. 21 | 141. 23 | 150. 19
vulgi, *populi.* 57. 3 | 62. 22 | 157. 3
vulgo, *populo.* 8. 20 | 84. 10 | 87. 8
vulgò, *adv.* 37. 10
vulgum. 39. 6
vulgus. 36. 24 | 55. 12 | 71. 16 | 148. 15 | 152. 24
vulnera. 92. 14
vulneratur. 100. 10
vulneratus. 44. 5
vulneribus. 9. 22
vulnus. 54. 18 | 71. 7 | 83.

83. 18
vult. 78. 22
vultis. 79. 26
vultu. 25. 4
vultûs. 156. 22
uxore. 68. 24 | 79. 31
uxorem. 2. 13 | 11. 1 | 26. 11 | 53. 7 | 54. 16 | 55. 28 | 79. 28 | 83. 24 | 107. 11 | 116. 14 | 146. 19
uxores. 26. 8
uxori. 100. 19
uxoribus. 117. 16

X.

Xenophonte, *n. p.* 89. 1
Xerxe, *n. p.* 17. 12
Xerxes. 11. 24 | 13. 7 | 20. 10 | 92. 8 | 116. 8
Xerxi. 22. 19 | 116. 8

Z.

Zacynthios, *n. patron.* 56. 12
Zamâ, *n. p.* 130. 3
Zamam. 130. 1

FINIS.

Ad LECTOREM ADMONITIO.

Authores Classici subsequentes in Usum Delphini, eodem ferè Charactere & formâ jamdudum typis mandati, prostant venales apud *Abelem Swalle*, and insigne Monocerotis in Cœmeterio D. *Pauli*, viz.

P. Virgilii Maronis Opera, cum Interpretatione & Notis *Caroli Ruæi.*

P. Terentii Afri Comœdiæ, cum Interpretatione & Notis *Nicolai Cami.*

Phœdri Augusti Liberti Fabulæ, cum Interpretatione & Notis *Petri Danet.*

Q. Horatii Flacci Poemata, cum Interpretatione & Notis *Petri Rodellii.*